M

CONCILIVM NICENVM.

SYNODI NICENAE QVAM GRAECI SEPTIMAM VOCANT, IN SPLENDIDA Nicensiũ metropoli, Anno a Christo nato DCC.LXXXI. Imperãtibus Constantino & Irene eius matre, & episcopo existente veteris Romæ Adriano papa secundo habitæ, Actiones oẽs cõtra iconoclastas & iconomachos, hoc est eos qui imagines in ecclesijs damnãt & eijciunt, in quibus imaginũ vsus vt pius, & sanctorꝝ suffragia, vt necessaria asseruntur.

Opus nunc recens inuentũ & e Græco versum per G. Long.

Coloniæ, anno dñi, M.D.XL. mense Februario, Petrus Quentel, excudebat.

del marques

REVERENDO PATRI VIRO DOCTO ET NOBILI D. Rutgero ab Anxtel, imperialis monasterij diui Cornelij ad Indam abbati & cœnobiarchæ dignissimo, amplissimoq; G. Long.

ONCILIVM HOC NICENVM, pater amplissime illis fere temporibus habitũ est & celebratũ, quibus miserrime ecclesiæ status dissensionibus & contentionibus tumultuabatur agitabaturq;. Nã cum episcopi Cõstãtinopolitani ad iussa mandataq; principum & imperatorum ius ecclesiæ administrarẽt, coacti sunt ab Anastasio & Leonibus, quibus ob inopiam rei familiaris cum Iudæis & Agarenis communis erat vitæ societas, imaginum in ecclesijs vsum vt impium & contra diuinitatem repugnãtem damnare & anathemate percellere. Homines igitur pauidi, & quibus carior præsentis vitæ dignitas, quam æternæ felicitatis spes amorq; fuit ad imperatoris Leonis nutum Synodon in regia vrbe Constantinopolitana coegerunt, in qua communibus votis declararunt imagines, non modo nõ necessarias, sed ne ferendas quidem, imo plane abominabiles & execrandas esse: cõtra quos pauci quidam insurrexerunt, & ne viderẽtur imperatoribus deesse, talia in mediũ pro imaginibus (nã statuarum vsus ab Epiphanij episcopi Cypri temporibus, excepta vna cruce quæ in medio templi erigebatur abrogatus fuit) adduxere, quæ vel quiuis etiam de vulgo refutare & reijcere potuisset: neq; habuissent aduersarios, si Thomas episcopus Anazarbon vir in diuina scriptura & ritibus ecclesiasticis instructissimus, non fuisset a deo excitatus, & grauissimis scriptorum ecclesiasticorum testimonijs vsus, a Clementis tẽporibus apud Christianos gesta vtriusq; testamẽti, & martyrum prælia in tabulis & pittacijs (sic enim loquuntur) fuisse conseruata & exposita docuisset. Hunc vt ferunt iconoclastarum principes veneno de medio sustulerunt, & quo commodius suæ libidini satisfacere possent, omnes illius libros, quos ad synodon adduxerat, addito anathemate ne quis amplius eiuscemodi codices apud se esse pateretur, exusserunt. Sed vide precor quæ incommoda hinc secuta sunt, principes auari aurea vasa, episcopi vero argentea tanq̃ impia notarunt, relictis vulgo imaginibus & velis, inde mox omnium templorum depredatio & nuditas, cunctaq; videbantur in exitium tendere, q̃ maiestas & ornatus domus dei perijsset: cum Irene clarissima fœmina puero Constantino persuasit, imperium Constantinopolitanum nõ posse cõmode perdurare, si licentia ista vulgi in templi ornamenta & sacerdotes non coerceretur. Designato itaq; Tarasio episcopo Constantinopolitano

tano negotiũ datum est, vt euocatis omnibus imperij Romani episco-
pis in Nicea Bithyniæ concilium indiceret, in qua ciuitate quid actum
sit pater Reuerende facile discere poteris, si tantummodo capita huius
libri, quem ad te mitto euolueris. Soles enim quotiescunq; ab amplissi-
mis, quibus perpetuo distineris negotijs ocium est lectioni sacrarum li-
terarum studiose incumbere, vt merito tu vnus dicaris, qui cum summa
religione eruditionem quoque & literas honestas coniunxit. Nec de-
dignaberis quod ad te potissimum mittatur, cum mihi nõ solum singu-
lari tuo patrocinio adesse soles, verum etiam ad optima quæq; & hone
stissima instigare & solicitare nunq̃ desinis. Nec est quod laudem ali-
quam aut gloriam ex hac interpretatione venari velim. Siquidem cum
ex tanta theologorum turba, qui in hac splendida Germaniæ metropo
li quomodocũq; viuũt, nemo esset qui Græcas literas aut sciret, aut co
dicem a Maximo Planude cursim & strictim (q̃d aiunt) scriptum legere
posset, itum est ad me: hominem alienum ab ista professione & studijs,
quare obtrusum librum, ita verti, ne quid temporis mihi periret. Verbũ
autem verbo reddidi, ne quis infidelitatis aut ignauiæ notam mihi iu-
ste inurere posset. Inculta autem & ignaua dictione ob id vsus sum, q̃d
honestum mihi esse putarẽ in hoc argumenti genere, quam rusticissime
loqui. Non enim ornari res potuit, quæ a follibus (vt aiunt) ad
typographorum officinam cudẽda mittebatur. Deus
Optimus Maximus pater amplissime nego-
tia tua contra aduersariorum tuorũ
molimina prospe-
re dirigat.
Ex Agrippina Colonia, VIII. KL. Mar.

LECTORI S.

NE quid te male habeat, q̃ subinde in hac interpretatione offendes adorandi
verbum imaginibus datum, scito nos Græci verbi τοῦ προσκυνεῖν hoc est, ado
rare proprietatem secutos non potuisse id aliter interpretari. Quanq̃ ex san-
ctorum patrum in actione tertia & quarta expositione subinde admonebitur, ado-
rare nõ proprie latriam & seruilem cultum significare, sed pro simplici honoris ex-
hibitione sumi, quomodo viros senio & autoritate graues nutu capitis & reueren-
tia excipimus. Itẽ reges & principes flexo genu nõnunq̃ salutamus, quod & Græ
ci & Latini adorare subinde dicunt. & sacra scriptura ab hac vsurpatione vocabuli
nõ abhorret. Hoc in primis admonitũ te voluimus, ne q̃s imprudẽs grãmaticæ in
hũc scopũ impingat. Deinde multa & scribæ & typorũ negligẽtia, q̃ facili negotio
ab q̃uis castigari queũt, cõmissa sunt, quale ẽ q̃ folio. XX. facie. I. versu. XLVIII.
pro notauerũt impressum iñuenies notas inurunt, quæ nõ nostra inscitia, sed ope-
rarũ iniuria commissa sunt, in quibus tuũ candorẽ etiam atq; etiã poscimus. Vale.

QVAE COGNITV DIGNA IN HIS SEPTEM SYNODI actionibus habentur breuis annotatio

Actio prima.

ACTIO SECVNDA.

ACTIO TERTIA.

ACTIO QVARTA.

Chri

ACTIO QVINTA.

Haec actio veluti racemationes quasdam sententiarum patrum de assertione imaginum continet.

ACTIO SEXTA.

Continet refutationem hæretico℞, qui in Cōstātinopolitano cōciliabulo sub Leone hæretico Imperatore imagines dānauerant, q℞ dicta referunt per Gregoriū epm, q nūc fuerat cōuersus ad meliorē mentem. Fol. lviij.

¶ Tomus primus.

¶ Tomus secundus.

¶ Tomus tertius.

PSELLVS DE SEPTEM SACRIS SYNODIS GRAECORVM.

Prima post ascensionem domini nostri Iesu Christi annis trecentis congregata est.

Prima Nicæna

Cognosce numerum sacrarum synodorum,
Quotcunq; contra impios valuerunt o rex,
Septem omnes extitere. Prima in Nicæa,
Diuino regnante domino Constantino:
Et in sacerdotij dignitate præcellente Constantinopoli,
Ter pio & animo & sermone Metrophane.
Hæc furiosi Arij linguam dissecuit
Cum Trinitatis ille consubstantialitatem secaret,
Et opificem creaturarum turpiter infamaret.
Dicendo minorem patre filium, cum sit natura æqualis.

A prima vsq; ad secundam anni sunt quinquagintasex

Secunda Constantinopolitana.

Secunda autem sacrarum synodorum facta est,
Vt tradunt omnes, in Constantinopoli:
Cum quidem Theodosius imperio bene præfuit magnus.
Nectarius vero summus pontifex eius loci fuit.
Ista radicitus euulsit Macedonium,
Qui spiritum ter sanctum frustra alienabat
A summa deitate, & creaturam esse blasphemabat.

A secunda ad tertiam anni quadraginta.

Tertia Ephesina.

At tertia synodus facta est in Epheso.
Theodosio iuniore digne tunc dominante:
Contra vaniloquum & improbum Nestorium,
Qui dei incarnationem nullo modo recipiebat,

Et

Et nudum hominem Christum delirabat,
Et contra firmam vnitionem dei blasphemabat,
Christiparã dicẽdo non deiparam,
Quæ deum peperit dominam Mariam virginem.
A tertia vsq; ad quartam anni sunt triginta.
Quarta vero synodus in Chalcedone fuit,
Romæ sceptra tenente Martiano principe.
Numero autem sacri & reuerendi patres
Triginta simul fuere supra sexcentos,
Contra Eutychen infœlicem, & contra Dioscorum,
Qui corpus dominicum phantasticum esse impie dicebant.
A quarta vsq; ad quintam anni centum & duo.
Quinta autem iter~ fuit in Constantinopoli.
Quinq; vero & sexaginta supra centum patres
In hac coacti sunt, & Chalcedonensem
Synodum approbauerunt vt ter pijssimam.
Eiecerunt autem pie extra diuina septa
Euagrium, & Didymum, cum Origine,
Viros qui nõ eodem tempore decesserũt, sed tñ eadem cõscripserũt.
Falsa nempe & peregrina dogmata a diuina ecclesia.
Et nũc quidem corporum resurrectionem omnino auferebant,
Nunc vero alienigenarum resuscitationẽ præter opinionẽ asserebant.
Paradisum vero & Adam dicebant incorporeum.
Et pœnam ad tempus putabant terminandam.
Quinetiam dæmonum restitutiones scripserunt.
Sustulerunt quoq; Mopsuestiæ episcopũ,
Improbi Nestorij existentem mystagogum.
Et priorem epistolam Ibæ ad Marin Persam,
Eaq; quæ conscripsit contra Cyrillum, olim
Fortassis simulate Tyri episcopus Theodoritus.
A quinta vsq; ad sextam anni centum viginti nouem.
Sexta rursus synodus in Constantinopoli
Constitit, & dissipauit dogmata impiorum,
Quorum antesignani diserti multi, & varij fuere.
Theodorus episcopus Pharan, Honorius Romæ,
Cyrus Alexandriæ, Sergiusq; & Pyrrhus.
Item Paulus Samosatensis, præter hos & Petrus
Et miser Macarius, cumq; illo Stephanus.
Hi incarnati verbi negabant duas naturas,
Vnam quandã dicentes esse compositam, & actionem vnam,
Cum his Polychronium abstulerunt perfecte.
Et duas dogmatizauerũt incarnati verbi naturas,
Et duas voluntates plane pie asseruerunt.
A sexta vsq; ad septimam anni sexaginta.
Postremo septima rursus facta est in Nicea
Quinquaginta conuenerunt supra trecentos
In ista piorum patrum diuinorumq; sermones:
Irene imperatrice tunc rem administrante,
Cum Constantino filio recens coronato.
Decreuerunt autem picturas honore afficiendas.
Et probe anathematizarunt impios quosdam,
Basilium episcopum existentem Pissidiæ,
Theodosium Ephesi, Sisinium Perges,
Aliosq; plures venerandas picturas non honorantes.

Quarta Chalcedonensis.

Quinta Constantinopolitana secũda.

Sexta Cõstãtinopolitana tertia

Septima Nicena posterior.

HAEC SYNODICA EPISTOLA IN HOMOCANONIO

quoque existit, sed quia in Græco exemplari eam inuenimus, putauimus non omittendam.

PIISSIMO DOMINO IN SACRIS

nobis collegæ Ioanni presbytero præsidi & anachoretæ contemptoriq; curarum mūdanarum, Tarasius indignus episcopus Constantinopoleos nouæ Romæ.

E fonte & vino diuini spiritus inebriatus & afflatu dei illustratus Dauid in regibus propheta & in prophetis rex, in hymnis suis dixit. Ab initio cognoui ex testimonijs tuis, quia in æternum fundasti ea. Vera est hæc & firma hymnodia apud eos qui prudentia præditi hanc cantant. Dixit enim de omni diuinitus data scriptura Moses qui oculis suis deū vidit, ab ipsa non licet quicquā auferre, neq; etiā aliquid adiungere. Qui igit̄ sedulo & nō defunctorie scripturarum & patrū doctrinis insistūt & harum diligēti lectioni intēti sunt, & mētē suā ad pietatē & veritatē adiungūt, nō ad propriā volūtatē cūcta referētes, a mōtib⁹ æternis mirabiliter illuminant̄: pfusi scilicet lumine euāgelicorum & aplicorum pceptorum. Montes em̄ noīat hęc psalmista, qa in illis meditātes & ambulantes ad cœlestia scādimus. Aeternos aūt vocat q̄d nō sint momētanea, neq; ad tp̄s durātia, sed simul ante mūdi cōstitutionē dicta sunt, etiāsi in extremis tpibus a pconibus euangelici pconij effata sint. Nos igit̄, o vir desideriorum sp̄us quē ab ipsa iuuētute cognouimus deo deuotū, breues q̄sdā cordis nostri motiōes, & cōsilia ad aīæ quietē cōducētia tibi cōferim⁹. Plura em̄ silētio tribuēda sunt. Arbitramur autē & ad aures q̄q; vestrū oīm peruenisse, q̄uo in Nicēsiū ciuitate secūdū beneplacitū dei synodus cōgregata sit, in quā & nos & sacerdotes veri vicarij scilicet Papæ veteris Romæ & Oriētis summorum sacerdotū, pterea dei amātes epi plurimi, secūdū mādatū piorum nr̄orum Imperatorum cōuenim⁹, ne dicā interim religiosos archimādritas, psides, & multitudinē monachorum. Cū aūt illic inter nos de varijs eēt agitatū veritas & deo placēs volūtas iudicata ē, φ scilicet iuxta antiquā cōstitutionē sctōrum patrū nostrorum imaginū picturam ad instructionē & memoriā mentis nr̄æ, & participationē sanctificationis, ecclesia recepit. Quicq̄d enim sanctū euangeliū per lectionē nobis demonstrat, hoc idē imagines p inspectionē. Quicq̄d itē libri de passionibus martyrum narrāt hoc ipm etiam imagines signant. Has em̄ recipimus tanq̄ effigurationē prototyporum. Nihilo minus credentes in vnū deū in trinitate laudatū, eidemq; soli latriam exhibētes, poscimus intercessionem intemeratæ dominæ nostræ sanctæ deiparæ sanctorum item an-

gelorum, oimq; diuorum & patrũ nostrorum. His ita se habẽtibus bona pars monachorum apud synodũ accusationẽ quã nos pſciuimus, instituerunt. Quod scilicet multi essent epi, q sacerdotalẽ dignitatẽ pecuniis sibi cõparassent. Sane quanq̃ in pctis nris voluamur, & catenis horum illigemur (in qbus nobis ꝓpitius sit dñs) attñ secũdũ euãgelica pcepta & canonicas ordinationes incedẽtes in pura cõsciẽtia simplici corde & morib⁹ nõ auaris, iuxta timorẽ dñi ambulare cupim⁹. quinetiã submittim⁹ nos, vt per oĩa euãgelicis & aplicis & patrũ doctrinis inseruiamus. Ad hęc oĩbus modis operã damus, vt qcũq; in sacerdotalẽ sortẽ adoptati sunt, ita cõuersent & viuãt, queadmodũ decet oẽs eos q ĩ noĩe dñi vocati sunt. Si vero aliq recusant pceptis horum stare, ego sane cũ illis nullã cõionem habere velim, alienusq; sum ab illorum animis, quã aũt id de me facile testificari possim nulli ẽ ignotũ, verum isti q insimulati sunt, videãt qũo se defendãt. Scimus em̃ diuinos canones oẽs accipiẽtes aut dãtes qppiã in ordinatiõe sacerdotali excõicare & a sacerdotii sanctitate repellere. Moses q deũ vidit vt prius dixi, clamat ad ipsa nihil addere licet, & ab ipsis nihil auferre. Simili mõ psalmographus Dauid canit & nos cũ eo. Ab initio cognoui ex testimoniis tuis q̊d in ęternũ fundasti ea. Quis aũt poterit istis resistere nisi mẽtẽ corruptã habeat & ludere in diuinis velit, iã em̃ fundata sunt testimonia dei, iã in ecclesia illius radices iecerũt, etiã si ad tps a qbusdã nõ seruent, verum illa tñ in seculũ pmanẽt, & beati sunt q ista inuestigãtes simul etiã iis obediũt. Vae aũt q repugnãt. Oĩs igit eps aut diaconus cõuictus q̊d pecuniis aut largitiõe ordinationẽ obtinuit, ab episcopatu excidit. Fortassis aũt qdã dicũt: Pœnitentiã egimus pro pctis nris & deus dat veniã. sane & ego dico q̊d oẽm pœnitẽtẽ deus suscipit, & pmissa pctã p pœnĩam cõdonat. Nouim⁹ em̃ & Dauid in adulterio & cæde simul deprehẽsum, sed post pœnĩam receptum, de q̊ testimoniũ datũ ẽ. Inueni Dauid filiũ Isai virum secũdũ cor meũ, q faciet oẽm volũtatẽ meã. Sane manifestũ est q̊d p pœnĩam fuerit correctus, sed iterũ noui eundẽ Dauid a dño audiuisse, tu mihi nõ extrues domũ, qa vir sanguinũ es. Noui & Manassen p cõfessionẽ ab ĩpietate absolutũ, noui & meretrices & telones p pœnĩam receptos, verum nullũ ex his in sacerdotii dignitatẽ numeratũ, nisi forte id añ baptisma cõmiserit. Noui & monachos aliq̃t cũ in mũdo eẽnt omi libidine cõspurcatos, cũ aũt solitarie viuerẽt, tanq̃ faces in orbe resplẽduisse, nullũ tñ ex his in sacerdotẽ ordinatũ. Quod si aũt id semel atq; iterum factũ ẽ, nõ tñ cõfestim legẽ in ecclia pscribit. Scimus sanctã Mariã prius meretricẽ fuisse, postea factã cõtinẽtẽ, nõ tñ inter diaconas relata ẽ. Quorsum vero hęc dico cũ veritatis sermonẽ cognoscã, & eũ q a diuinis aplis initiatus est audacter clamãtẽ videã. Quod qcũq; p pecuniã ordinatus ẽ eps, aut pbr, aut diaconus, alien⁹ ẽ a sacerdotali dignitate. Nõ em̃ diuini spũs grã vẽdit. Caiaphaicũ, hoc studiũ ẽ, symoniaca hęc machinatio, & aliena a sacerdotali sanctificatiõe. In scortatiõe aut adulterio si qspiam post baptisma fuerit dephẽsus diuini canones illũ ad sacerdotiũ nõ admittũt, quinetiã si qspiã ꝓmotus ad sacerdotiũ tale aliqd fecerit, cõfestim eiicit. Omnis igit

virꝫ qui in pœnitentia ꝑdurat ꝑ bonitatē & mãsuetudinē dei, veniam pctõꝝ suoꝝ obtinet, quẽadmodũ etiã in superioribus demõstrauimꝰ. Nouatũ aũt & eius impiæ hæresis asseclas anathematizo, vtpote q iniurius sit aduersus pœniam & mansuetudinem dei eleuat. Quare eius opinionis sum vt cõfitear recipiendũ epm ꝑ pecunias ordinatũ modo pœniteat, Bonus em̃ deus ē in oĩbus, & viscera aperta sunt sup oēm hominē pœnitētē, quē etiã in regnũ suũ inducit. Sed qm̃ iuxta diuinũ apostolũ. Epũs inculpabilis eē debet, qui propter pecunias aliquē ordinat aut ab alijs ordinat̃, alienus est a sacerdotali dignitate vt oēs nouimus quicũqꝫ ecclesiæ alũni sumus. Ergo bona & laudabilis pœnitentia q̃ ad deũ ducit & a pctis liberat. Et ego q̊qꝫ misericordia indigeo. Noui em̃ dei mãsuetudinē, qui oēm ad se veniētē recipit. Dixit em̃ ꝑ prophetã: Tu primus dic pctã tua vt iustificeris. Et dixi eloquar iniqtatē meã coram dño, & tu remisisti impietatē cordis mei, & pro ea orabit oĩs sanctꝰ in tpe oportuno. Nã si pr̃ filio peregre existēte, & rē impie & inique agente, redeũtē iteꝝ ad se naturali amore prosequit̃, quanto magis deus oĩm nostrũ pr̃ oēm pœnitētē suscipiet in vlnis suis cũ sit singulariter misericors. Nõ em̃ mortē petit pctõris, sed magis vt cõuertatur & viuat. Quẽadmodũ etiã in euãgelio ab ipsa dñi voce ꝑ parabolã de ꝓdigo & postea pœnitēte instructi sumꝰ a pr̃e cęlesti recepto in cœlis. Gaudet em̃ supra hoĩem oēm agētē pœnitētiã. Pœnitētia insignis est armatura, magna salutis via, hospitij regni cœloꝝ dispēsatrix, incorruptibilis vię dux martyricoꝝ certaminũ æquiparatio: ad deũ viã indicans, & cũ ipso nos eē faciēs, hũani gñis baculꝰ, cadētiũ & lapsoꝝ surrectio. Beati q hãc amplectunt̃, & huic adhærēt: q hãc exercent cũ angelis vitã æqualē ducũt. Ab om̃i malo declinãt & bonũ faciũt. Pœnitētia est coalũna & familiaris dilectiõis, eleemosynæ, ieiunij, abstinētiæ, tēperãtiæ, probitatis, honestatis, mãsuetudinis, & vt veꝝ vno verbo dicam hæc oĩa pollet pœnĩa. Si qs aũt hãc cõtaminat & cõtēnit, nõ inter seruatos, sed inter ꝑditos numerãdus ē, q̊ꝝ vermis nõ morit̃, & ignis nõ extinguit̃. Hæc a nobis p̄dicant̃ vir sanctissime, si forte fuerint, q nos q̊qꝫ infamare voluerint. Nouimus em̃ te singularē admiratorē & cultorē euãgelicaꝝ & apl̃icaꝝ, canonicarũqꝫ iussionũ, quãobrē audacius q̊qꝫ ad te ista scribimus, cupimusqꝫ vt ea monachis & ascetis virisqꝫ oĩbus religiosis, cũ qbus tibi cõmerciũ est, significes, & vt in orõnibus tuis cęlipetis nr̃i memor sis obnixe rogamus, q̊ ex circũdãtibꝰ nos vndiqꝫ malis tãdē aliqñ liberemur Vrgēt em̃ & intus & extra insultatiões, e qbus misericordia dei sumus liberati, & post hac q̊qꝫ nos euasuros confidimus. Quãobrē iteꝝ atqꝫ iteꝝ dicimus, ora pro nobis, ora p̄care o amice vir dei & nr̃, imo potius pr̃. Scimus em̃ q̊d affectu eo erga nos affectꝰ es, q̊ pr̃ erga liberos suos Deus pacis q & remota & propinqua ad se cõuocat, vitã nostrã in pace cõseruet, & oēs illos q eũ colũt & admirant̃ nomenqꝫ illius inuocãt saluos faciat intercessione & p̄cibus dominæ nostræ sanctę deiparæ, & omnium sanctorum, Amen.

SYNODVS NICENA SECVNDO HABITA, QVAE EST ORDINE VII.

sub Constantino & Irene matre: congrega-
tis ab Imperatore. CCCL.
episcopis.

ACTIO PRIMA.

A N nomine domini & dominatoris Iesu Christi, veri dei nostri, imperantibus pĳssimis & Christo deditissimis dominis nostris Constantino cum matre sua Irene, anno consulatus illius octauo, sub octauũ Calend. Octobris, indictione vndecima, conueniente sancta & œcumenica, hoc est, vniuersali synodo, quæ per gratiam diuinam, piumq; illorum Imperatorum sancte orbem terrarum gubernantium decretũ congregata est in clarissima Nicensium metropoli, quæ est in Bithynia prouincia: nimirum, Petro viro religiosissimo archipresbytero quæ Romæ est sanctissimæ beati Petri apostoli ecclesiæ: Præterea Petro pĳssimo monacho & gubernatore monasterĳ sancti Sabæ apud Romanos, vicarĳs existentibus apostolicæ sedis, cui præerat sanctissimus beatissimusq; archiepiscopus veteris Romæ Adrianus. Præsentibus Tarasio sanctissimo & bea-
B tissimo archiepiscopo inclytæ Constantinopoleos nouæ Romæ: Ioanne & Thoma religiosissimis presbyteris monachis & locum retinentibus apostolicarũ sedium, eius quæ in oriente est diœceseos,

Agapio episcopo Cæsareæ, quæ est in Cappadocia.
Ioanne episcopo Ephesi.
Constantino episcopo Constantiæ, quæ est in Cypro.
Nicolao episcopo Cyzici.
Euthymio episcopo Sardensium.
Petro episcopo Nicomediæ.
C Stauracio episcopo Chalcedonis,
Elia episcopo Cretæ,
Epiphanio diacono tenẽte locum Thomæ archiepiscopi Sardiniæ,
Ioanne monacho, loco Nicephori episcopi Dyrrachĳ,
Daniele episcopo Amasiæ,
Nicolao monacho & præfecto monasterĳ, quod Apra appellatur, in locũ metropoleos Tyanensium,
Constantino episcopo Grangrorum,
Niceta episcopo Claudiopoleos,
Theophylacto diacono, in locum metropoleos Stauropolitarum,
Eustathio episcopo Laodiceæ,
Michaele episcopo Synadôn,
Constantino episcopo Perges,
Anastasio episcopo Nicopoleos veteris Epiri,
Christophoro episcopo Phasidos,
Theodoro episcopo Seleuciæ,
Basilio episcopo Sylæi,
Nicolao monacho, in locum metropoleos Mocesi,
Manuele episcopo Adrianopoleos Thraciæ,
Constantino episcopo Rhegĳ,
Cyrillo monacho, in locũ Nicetæ episcopi Gotthiæ,
Theodoro episcopo Catanæ,
Ioanne episcopo Tauromeniæ,
Gaudioso episcopo Messenæ,
Theodoro episcopo Panormi,
Stephano episcopo Bibonum,
Constantino episcopo Leontenæ,
Theodoro episcopo Taurianes,
Christophoro episcopo Adryaces,
Theotimo episcopo Crotonis,
Basilio episcopo Tonnesiorum,
Constantino episcopo Carines,

Ioanne episcopo Trecaleos,
Theophane episcopo Lelybæi,
Theodoro episcopo Trophæorum,
Sergio episcopo Nicoterôn,
Galatone archipresbytero,
Stephano episcopo Syracusæ,
Theodoro episcopo Bizyes,
Mauriano episcopo Pompeiopoleos,
Gregorio presbytero in locum episcopi Leontopoleos, quæ est in Smyrna,
Encratio episcopo Apamiæ,
Sisinnio episcopo Parĳ,
Epiphanio episcopo Mileti,
Gregorio presbytero in locum Nicopoleos vrbis,
Niceta episcopo Præconesi,
Encratio episcopo Methymnes,
Leone episcopo Cĳ,
Ioanne episcopo Aprôn,
Theophylacto episcopo Cypsalôn,
Stephano episcopo Suidaôn,
Leone episcopo Mesembriæ,
Ioanne episcopo Nyssæ,
Georgio episcopo Thermarũ Babæ,
Georgio episcopo Camulianorum,
Sotericho episcopo Ciscissôn,
Constantino epõ Mastaurôn,
Georgio epõ Briulôn,
Theodosio epõ Nyssæ alterius,
Theophylacto episcopo Trallium.
Basilio epõ Magnesiæ, quæ est Anelĳ
Ignatio episcopo Prines,
Saba episcopo Agæorum,
Basilio episcopo Magnesiæ, quę est prope Meandrum fluuium,
Gregorio episcopo Palæpoleos,
Theophane episcopo Caloes,
Leone episcopo Algizon,
Nicodemo episcopo Eugazôn,
Lycasto episcopo Barilôn,
Theophylacto episcopo Hypæpon,
Eustathio episcopo Erythron,
Theophane episcopo Lebedon,
Stratonico episcopo Cumæ,
Theophylacto episcopo Cymnôn,
Cosma episcopo Myrrhines,
Olbiano episcopo Elæas,
Paride episcopo Atramytĳ,
Marino episcopo Antandri,
Ioanne episcopo Asi,
Leone episcopo Phoceæ,
Nicephoro diacono in locũ Gargarorũ,
Constantino diacono in locũ Agæon,
Theognide in locum Sion,
Theophylacto in locum Teo,
Ioanne episcopo Rhædesti,
Ioanne episcopo Parini,
Melchisedec episcopo Calliopoleos,
Leone episcopo Madytæ,
Sisinnio episcopo Tzuruli,
Theophylacto episcopo Chariules,
Thoma episcopo Danĳ,
Gregorio epõ Theodoropoleos,
Sisinnio episcopo Chalcidos,
Ioanne episcopo Bryseos,
Beniamin epõ Lizici,
Constantino epõ Heliopoleos,
Petro episcopo Aspones,
Synesio episcopo Cines,
Theophylacto epõ Anastasiopoleos,
Leone episcopo Minsi,
Anthimo epõ Berinopoleos,
Spyridone episcopo Cythrôn,
Eustathio episcopo Solorum,
Theodoro episcopo Citios,
Georgio epõ Trimythunton,
Alexandro epõ Amathunton,
Michaele episcopo Melitopoleos,
Theodoro episcopo Germes,
Basilio epõ Adranutherôn,
Leone episcopo Pœmanini,
Symeone episcopo Oces,
Strategio episcopo Dardani,
Ioanne episcopo Lampsaci,
Theodoro epõ Palæorum,
Niceta episcopo Ilei,
Leone episcopo Troadum,
Theodoro episcopo Abydi,
Anastasio episcopo Tripoleos,
Leone episcopo Traculôn,
Stephano episcopo Pusalôn,
Ioanne episcopo Tabæ,
Stephano episcopo Siladôn,
Ioanne episcopo Sethôn,
Theophane episcopo Minnias,
Lycasto episcopo Philadelphiæ,
Michaele episcopo Troáles,
Gregorio episcopo Gordorum,
Ioanne episcopo Daldes,
Eustathio episcopo Hyrcanes,
Theopisto episcopo Hermocapyles,
Dauide episcopo Helenopoleos,
Cyrione episcopo Lophi,
Theophylacto epõ Apolloniados,
Constantino epõ Cæsareæ Bithyniæ,
Georgio epõ Basinopoleos,
Leone episcopo Aristes,
Nicephoro episcopo Adranes,

Basilio presbytero in locũ Dascylorum,
Niceta episcopo Meles,
Neophyto episcopo Gordoserbon,
Leone episcopo Liboes,
Leone episcopo Aspendôn,
Ioanne episcopo Etennôn,
Leone episcopo Amisi,
Constantino episcopo Zelôn,
Mariano in locum Zalichi,
Gregorio episcopo Sinopes,
Georgio epõ Nicopoleos,
Constantino epõ Asemon,
Gregorio episcopo Amastridos,
Gregoro episcopo Ionopoleos,
Niceta epõ Dadybron,
Theophylacto epõ Plusiados,
Constantino episcopo Cratiæ,
Niceta episcopo Adrianopoleos,
Ioanne epõ Heracleæ Ponti,
Theodoro episcopo Comanorum,
Niceta episcopo Rhyzei,
Nicephoro epõ Claneon,
Leone episcopo Trocnadôn,
Leone episcopo Coridalôn,
Anastasio epõ Patarôn,
Georgio episcopo Nissæ,
Stephano episcopo Arazon,
Theodoro epõ Pinaron,
Nicodemo epõ Candibôn,
Stauratio epõ Zibupoleos,
Leone episcopo Lamyron,
Stephano epõ Cannôn,
Constantino epõ Tlon,
Ioanne episcopo Combon,
Petro diacono & in locum Orycandon,
Ioanne diacono in locum Cariæ,
Gregorio epõ Burrhæ,
Basilio episcopo Taborum,
Dorotheo epõ Neapoleos,
Constantino epõ Alabandôn,
Gregorio epõ Heracleæ,
Dauide episcopo Iasi,
Gregorio epõ Mylasson,
Sergio epõ Vigiliarum,
Ioanne episcopo Myndi,
Stauracio epõ Stadiæ,
Gregorio epõ Stratoniceæ
Anthimo epõ Hylarymôn,
Theophylacto in locum Amazonis,
Niceta epõ Halycarnassi,
Mariano in locum Ceramorum,
Theodosio epõ Chonon,
Michaele episcopo Chæretopon,
Pantaleone epõ Elentias,
Georgio episcopo Peltarum,
Christophoro epõ Atanaon,
Leone epõ Eumenias,
Paulo episcopo Acmonis,
Gregorio epõ Timæni Theron,
Leone epõ Scoputranopoleos.
Leone epõ Aleûs,
Nicephoro epõ Lubdon,
Georgio episcopo Appiæ,
Ioanne epõ Eucarpiæ,
Michaele epõ Hierapoleos,
Niceta epõ Nicoleias,
Nicephoro epõ Promiæ,
Nicolao epõ Phyton,
Theophylacto epõ Cynabon,
Niceta epõ Augustopoleos,
Ioanne epõ Cotylæ,
Georgio epõ Mediæi,
Theophylacto œconomo & vicario Ipsi,
Stephano designato Troũm,
Ioanne designato Ectorion,
Constantino epo Ambladon,
Epiphanio epõ Perton,
Sisinnio epõ Philomelij,
Michaele epõ Papon,
Theodosio epõ Agalassi,
Sisinnio episcopo Apameæ, quæ est Cibôn,
Iona epõ Coanes,
Nicephoro epõ Adadon,
Petro epõ Pityas,
Leone epõ Bares,
Petro episcopo Seleuciæ, quæ est Pisidiæ,
Leone œconomo & vicario Zozopoleos,
Mariano epõ Magydon,
Paulo epõ Ataliæ,
Nicephoro epõ Phoglon,
Leone epõ Andidon,
Leone epõ Sibyllon,
Mazone epõ Pracanôn,
Theodoro epõ Germanicopoleos,
Eustathio epõ Cilindereos
Sisinnio epõ Musbadon,
Eustathio epõ Lamon,
Theophylacto epõ Zenopoleos,
Constantino epõ Dalisandi,
Anastasio epõ Lauzadon,

Sedentibus his in editissimo templi loco, sanctissimæ ecclesiæ magnæ, quæ cognominatur Sophia, præsentibus simul & audientibus illustrissimis iuxta ac magnificentissimis senatoribus Petronio glorioso proconsule & patricio, Theophylacto comite imperialis obsequij, Ioanne regio hostiario & quæstore ærarij militaris. Præterea religiosis archimandritis, gubernatoribus & monachis, depositis in medio sacris & inuiolatis euangelij dei codicibus, religiosissimi Siciliæ insulæ episcopi dicere cœperunt: Dignũ arbitramur ante omnia & cõueniens huic sanctæ & œcumenicæ synodo, sanctissimum summumq́ pastorem & rectorem præsidem imperatricis vrbis Constantinopoleos nouæ Romæ, ad initium quæ deinceps tractabuntur capitũ præfari, & veluti ianuam aperire, & quæ hoc loco deceant prius explicare. D

Sancta synodus respondit: Sanctissimorum episcoporum voto satisfiat.

Tarasius sanctissimus beatissimusq́ patriarcha Constantinopoleos dicere cœpit: Admodum sane tempestiuum est nunc, propheticam illam vocem, quam sæpe etiam ab ipso euangelio p̄dicatam audiuimus recitare: Recta fient quæ obliqua erãt, & asperæ viæ in planas conuertentur: Cum deo siquidem cuncta quæcunq́ fiunt prompte peragi possunt, quoniam illius voluntati consilijsq́ nemo obstare potest. Quanq̃ autem per insultũ veteratoris hostis, qui hoc vnum conatur vt discerpat & conuellat, disturbetq́ sanctam & catholicam ecclesiam, anni præteriti tempore, sub Kalend. mensis Augusti, in pia & regia ciuitate præsidentibus nobis in sanctorũ & omnibus seculis laudatorum apostolorũ (quos recte spũs sancti tubas dicimus) templo, commota sit ingens hominum turba, furore & amaritudine plena, quæ manus in nos inijcere tentauit (a qua tamẽ diuina gratia & fauore sumus liberati, idq́ paucorum episcoporum subsidio, quorum nomina libens relinquo, cum plerisq́ omnibus sint cognita) visa sit obstaculum aliquod & veluti remora iniecta, ne verus pietatis sermo exaudiri & stabiliri posset. attamen clementissimi nostri Imperatores, qui a deo gubernacula mundi acceperunt, cũ rectæ fidei acerrimi propugnatores essent, malæ vero & minus syncerræ impugnatores, non potuerunt somnũ dare oculis suis, nec palpebris dormitationem, donec dei tabernaculum, hoc est, illius ecclesiam, in vnitatem reduxerint, & pacificum conuentũ eidẽ indixerint. Qua de causa consilio & diuina voluntate rursus in idem illud, quod tamẽ agebatur, nos congregauerunt. Sed pro benefactis istis Christus maximus omnium nostrum rex, qui solus largiter retribuere potest, rependat illis. Nos vero viri sacerdotes ipsum auxiliatorem inuocantes, & timorem illius animis nostris infigentes, futurumq́ iudicium in eo constituentes, succinctis superciliis in veritatem ipsam mentes nostras defigamus. Et in omnibus apostolico more sobrie ambulantes, ad æquilibrium cũcta examinemus, vt omnem orationis vanitatem, contentionem, & redundantiam, tanquam zizania, puris segetibus innascentia, sine aliqua procrastinatione extirpemus: cum aduersus veritatem suppullulẽt, & ecclesiæ repugnẽt. Nam quæ in ea hactenus tradita sunt, non sunt etiam & non, sed etiam tantum sunt in veritate, manentq́ infracta & minime ficulnea in æternũ tempus. Et is qui denuntiat, q̄ portæ inferoꝝ non præualebunt ei, mentiri nescius est. Et si confidimus gratum esse coram conspectu dei, adueniant qui anno præterito, contra veritatem restiterunt, & si quisquam eorum habet quod obijciat, aut contradicat, siue aliam quamuis apologiam intrepide loquatur. Sic eñ omnis inquisitio manifestabitur. E F

Constantinus sanctissimus Constantiæ, quæ est in Cypro, episcopus inquit: Si sanctæ & œcumenicæ synodo iuxta ea quæ a sanctissimo & beatiss. patriarcha Tarasio dicta sunt placuerit, ingrediantur sanctissimi episcopi qui in hac parte ad sacrã & œcuminicam synodum conuocati sunt.

Sancta synodus respondit: Ingrediantur. Et ingressi sunt omnes præfati episcopi. Deinde quoq́ ingressi clarissimi senatores, dixerunt: Domini nostri optimi, * diploma sacrum & venerandum, ad sacrosanctam omnem synodum iusserunt destinari, id audite.

* τιμία, p excellentiã appellãtur impiales epłæ, q̃ aliqd fieri aut nõ fieri iubent.

Sancta synodus ait: Confirmet deus regnum optimorum nostrorum principum & si-

A & simul Leontius vir clarissimus, a secretis, in manibus ferens sacrum diploma legere cœpit.

¶ Epistola Imperatoris ad sacram synodum.

Constantinus & Irene fideles Romanorum Imperatores, diuina voluntate & nostra gratia, iussuq́ sacrati nostri Imperij congregatis sanctissimis episcopis in Nicena synodo.

IEsus Christus dominus noster verus deus, veraq́ iuxta dei patris naturam sapientia, per illius in carne diuinitatem, mirificamq́ œconomiam vindicans nos ab errore idolorum, nostram naturam liberando renouauit, cooperante illius congenere spũ sancto. Et primus factus summus sacerdos, huius appellationis reddidit nos consortes, ô viri sacerdotes. Hic igitur pastor bonus ille, qui errantem ouiculam in humeris portans, hominem qui ab ouili suo exciderat, restituens in consortium angelicæ suæ sacriq́ muneris virtutis, per seipsum nos redemit, soluens intersepti obstaculum, nimirum inimicitiam, in carne sua nobis pacificam rationem viuendi gratuito concessit, ob id & cunctis euangelice prædicari iussit: Beati pacifici, quoniam ipsi filij dei vocabuntur. Hanc igitur ob beatitudinem, quæ nobis donata est, nobilitatisq́ causa qua deus nos adoptauit, Imperatoria nostra & pia maiestas, ad concordiam & pacem vniuersum Romanum Imperium erigere contendens, præ-
B cipue tamen sanctarum dei nostri ecclesiarum statum, qua possumus cura & consilio conseruare intendimus. Sacerdotumq́ concordiam per omnia firmam & stabilẽ esse desideramus, Orientis videlicet in partibus, septentrionis, occidentis & meridiei. Iamq́ adestis dei voluntate per præsides prouinciarum, perq́ descriptas sæpius synodicas literas, missasq́ a sanctissimo patriarcha. Hæc est em̃ a multis seculis synodica lex per vniuersam ecclesiam, quæ a seculis per secula durabit euangelice instituta, cuius hortatu & veluti iussu vos sanctos viros sacerdotes congregauimus, qui esse dispensatores testamenti illius per incruenta sacrificia vocamini: quo recte sentientium synodorum determinationibus, iudicium vestrum confirmetur, omnisq́ splendor spũs sancti reluceat. Nullus siquidem lucernam accendens ponit eam sub modio, iuxta vocem dñi, sed supra candelabrum, vt lumen det omnibus qui in ædibus sunt. Sic em̃ & olim a pijs patribus nostris constitutum deinceps obseruetur, vt sanctæ dei ecclesiæ in pacifica constitutione firmentur. Non aliter em̃ pro veritate depugnamus, pietatemq́ promotam cupimus, præterea ecclesiasticum statũ eam qua a principio obtinuit legislationẽ, authoritatem obtinere volumus, quàm militaribus consilijs nos cupimus esse instructos, ciuilibusq́ negotijs inuigilantes. Atq́ hæc in posterũ melius animo voluentes, nunc multo sacratissimam non dubitauimus, summis laboribus congregare synodum. Damus quoq́ vnicuiq́ libertatem, vt sine om-
C ni formidine ea eloquatur, quæ secum animo deliberauerit, quo veritas magis magisq́ elucescat & intrepida voce audiatur. Simul etiam vt ex multis ecclesijs dissidiũ auferatur, pacisq́ copulatio & cõstantia in omnibus connectatur. Et simul atq́ Paulus sanctissimus patriarcha iuxta diuinam voluntatem carnem præsentem cõmutaturus erat, præsensq́ habitaculum derelicturus, & ad superiores sedes commigraturus, imo vero ad dñm nostrum Christum episcopatui renuntiauit, monachicam eligens vitam: nobis vero interrogantibus illum, qua de causa hoc fecisset, respõdit, q̃ si morte occupatus & præuẽtus in episcopatu huius piæ & regiæ ciuitatis fuisset, etiam extra omnem ecclesiam catholicam resurgere cogeretur: quod ipsum in tenebras exteriores, quæ diabolo & angelis illius paratæ sunt, abducit. Dolebat em̃ synodum quandã hic indictam, quæ subuertere cõtendebat imaginum picturas, quas sancta ecclesia catholica seruat, & amplectitur, & ad memoriam præfiguratorũ suscipit. Idipsum, inquiebat, est quod animũ meum commouet, quod meam conscientiam vrget, quomodo iudicium dei effugere queam. At quæ causa est quamobrem eiuscemodi viris commemorari debeam, aut simul cum illis versari? Hæc vero & plura alia ducibus quoq́ nostris gloriosissimis loquutus est, vitamq́ finiuit. Hanc igitur responsionem nostra regia maiestas animaduertens, horrebam, præsertim cũ & ab alijs antea audieramus hæreticam esse horum hominum cogitationem, animo

Paulus hic ante Tarasiũ patriarcha Constãtinop. fuit.

noſtro deliberauimus, quidnam in hac re vtile eſſet facto opus & cõſilium noſtrum in medium propoſuimus, vt repreſentato electo nouiter patriarcha, finis contentionibus per illum imponeretur. Aduocantes igitur viros negotiorum eccleſiaſticorum haud imperitos, Chriſtum vero verum deum noſtrum inuocantes, & cum eis conſilium capientes, quem ex omnibus digniſſimũ haberem, cui primas partes in hanc ſacratiſſimam diuinorum obſeruantiſſimæ & regiæ ciuitatis noſtræ cathedram deferremus, vno animo concordiq́ ſententia, Taraſium, qui nunc in ſacroſancta dignitate nobis præſidet, dignus declaratus eſt. Hunc igitur ad nos vocantes, teſtimonium de illo & ſuffragia data expoſuimus. Verũ is nulla ratione acquieſcere illis volens, reliquorum electioni aſſentiri reſpuit, Nobis vero perquirẽtibus qua tandem cauſa obedire nollet, principio quidem occaſionem hanc attulit: maius eſſe ſummi ſacerdotij cathedræ iugum, q̃ poſſet illius humeris ſuſtineri. Nos autem conſiderantes ꝙ occaſionem quæreret, nec auſcultare nobis vellet, non deſtitimus virum ſolicitare, omnibusq́ viribus in eo perſeuerauimus, donec aſſenſum nobis præberet, vt ſummi ſacerdotij dignitatem aſſumeret. Contemplatus itaq́ noſtram inſtantem & vrgentem ſedulitatem, cauſam recuſationis nobis denuntiauit. Quandoquidem, inquit, video & conſidero ſupra petram Chriſtum deum noſtrum fundatam eccleſiã nunc eſſe diſciſſam, diſſipatam & ruptam: nos quoq́ modo hoc, modo illud diuerſis animis loquentes, * Orientis autem vnanimi fide præditos Chriſtianos, noſtros vero aliter animatos: cũq́ illis conſentientes Chriſtianos occidentis, nos ediuerſo in ſingulos dies ab omnibus illis anathematizari, vniuerſalem ſynodum poſtulo fieri, eorum omnium qui tum ex omnibus loci gubernatoribus a papa veteris Romæ, tum ab orientis ſummis ſacerdotibus mitti poſſunt. Hæc vbi auribus noſtris fuiſſent percepta, in faciem præſentium ſacerdotum, & clariſſimorum noſtrorum ducum, totiusq́ Chriſticolæ noſtræ plebis virum eduximus: & omnibus libertatem dedimus, vt ſi quid aduerſus virum haberent, dicerent, vt purgare ſeſe poſſet. Illi vero hæc audientes, libenter hominem acceperunt, poſtulantes ſimul noſtram pacificã & piam dominationem, vt ſynodum vniuerſalem indiceremus. Huic igitur petitioni annuere tum viſum eſt, meoq́ nutu iuſſi conuenire, imo vt verius loquar, deo ſic volente, nobis vero præeuntibus, congregaui vos. Quandoquidem autem ex vniuerſo rerrarum orbe deus vos coniunxit, propriam voluntatem confirmare volens, depoſitis in medio ſanctis euangelijs, veraciter & prudenter clamantibus: Iuſte iudicate, ſtate firmi pietatis propugnatores, & omnẽ vaniloquentiam, nuperamq́ inductionem excindere animo prompto contendite. Quemadmodũ & Petrus apoſtolicæ ſedis primus dux ſeruilem & temerariam inſaniam verberans, Iudaicæ auditus inſtrumentum gladio amputauit. Extendentes igitur ſecurim ſpũs, omnem arborem ferentem fructum iurgij & ambiguitatis, & non ferendæ nouitatis, aut erudito ſermone tranſplantate, aut canonicis edictis conſcindite, & in venturæ gehennę ignem tranſmittite, vt corpus eccleſiæ omnibus ſuis partibus integrum rationi conueniens & conſentiens autoritatem traditionis patrum obtinẽs, itẽ pax & tranquillitas ſpũs conſeruetur, & totius nõſtræ Romanæ reipub. ſtatus, in fidei quiete tranquilletur. Accepimus autem ab Adriano ſanctiſſimo papa veteris Romæ literas per locum tenentes illius, Petrum religioſiſſimum primatem preſbyterum, & Petrum deũ colentiſſimum preſbyterum præſidẽ monaſterij, qui & nobiſcum in conſilio ſedent, quas iubemus iuxta ſynodicam conſuetudinem publice legi: vosq́ omnes cum decenti ſilentio animaduertere. Poſt id etiam duos quaterniones vmbilicis concluſos legetis, qui a ſummis ſacerdotibus & viris ſacris orientalis diœceſis, per Ioannem religioſiſſimum monachum & aſſeſſorem patriarchicæ ſedis Antiochenæ, & Thomam preſbyterum & rectorem, qui nobiſcum in conſilio ſunt præſentes, vt per eas cognoſcatis, quænam ſit catholicæ eccleſiæ ſententia & iudicium.

Per ἀνατολὴν intelligit Hieroſolym. Antioch. & Alexandrinam eccleſiam.

Epũs electus pplo exhibebatur probãdus aut reprobandus.

Sancta ſynodus reſpondit: Seruet deus imperium eorum, producat illorum tempora deus: augeat dominus eos gratia.

Tres epi ex cõ

Et adductus eſt Baſilius religioſiſſimus Ancyræ epiſcopus, præterea Theodorus

Cyrus

A Cyrus episcopus Myrôn, & Theodosius episcopus Amorij. Stantibus autem his in medio sacræ synodi. Basilius Ancyræ episcopus inquit: Quantum erat mihi in viribus, argumentum & certam persuasionem fidei in me suscipiens patres, ego minimus vestrum seruus in catholicæ ecclesiæ defensionem processi.

Tarasius beatissimus patriarcha ait: Gloria sit deo qui cunctos seruatos vult, & in cognitionem veritatis peruenire.

Basilius Ancyræ episcopus e libello sic cœpit legere. Ecclesiastica legislatio iam olim a principio canonice, & a sanctis apostolis, illorumq́ue successoribus sanctis patribus & præceptoribus nostris, præterea sacris & vniuersalibus synodis, reliquisq́ue certis in locis celebratis cōuentionibus tradita ē: qua omnis hæreseos passim suppullulantis suppressa est seges, & ad meliorem orthodoxumq́ue sensum conuersa, vt etiā per scripta testimonia stabilis ecclesiæ catholicæ authoritas aduersus omnem hæresim quæ abnegata est assumpta in locum orthodoxa fide deprehendatur. Hinc & ego Basilius episcopus Ancyranæ ciuitatis catholicam ecclesiam coniunctam & consentientem esse cupiens. Adriano sanctissimo Papæ veteris Romæ, Tarasio beatissimo patriarchæ, sanctisq́ue apostolicis thronis, Antiochiæ, inquam, Alexandriæ, & sanctæ vrbis, nec minus summis sacerdotibus & presbyteris cunctis orthodoxis hanc quā descripsi meam confessionem exhibere volo, insinuans me vobis, qui ex
B apostolica authoritate potestatem habetis errata corrigendi & ignoscendi, id vnum a congregatione vestra beata stipulādo, nequid ægre feratis, quod serius accesserim, tarditatis enim est, & ineruditæ meæ pigritiæ, qui opus commissum non adimpleuerim, cum omnibus viribus laborandum in orthodoxæ ecclesiæ profectum mihi cognoscam. sed hæc inquam tardissimi intellectus mei culpa est, vt ob id a deo & beatitudine vestra iuste postulem veniam.

[Margin: ciliabulo Ephesino in quo dānatæ sunt imagines resipiscētes, adferūt libellos cōfessionis.]

CONFESSIO CATHOLICA.

Credo igitur, & confiteor in deum patrem omnipotentem, & in vnicum dominū Christum filiu eius vnigenitum, & in sanctum spiritum dominū viuificantem, trinitatem, consubstantialem in throno eodem consedētem, in vna deitate, potestate & authoritate, adoratam & glorificatam, in vnius
C sanctæ trinitatis, & domini dei nostri Iesu Christi œconomia, quemadmodum sex sacræ œcumenicæ synodi tradiderūt, hæc omnia sic confiteor. Vniuersam aūt hæreticorum linguæ incontinentiā abijciens execror: quemadmodum ipsos sese reddiderunt execrabiles. Interpellans etiam intemeratæ virginis nostræ deiparæ, sanctarum cœlestium potestatum, omniumq́ue sanctorum intercessionem: horum etiā sanctas reliquias cum omni honore suscipiens, & amplectens honorifice veneror, firmiter credens me illorum sanctitatis fieri posse participē. Eodem modo venerandas imagines, quæ œconomiam Iesu Christi domini & dei nostri, qui propter salutem nostram homo factus est, & inuiolatæ virginis dominæ nostræ deiparæ, sanctorumq́ue apostolorum, prophetarum, martyrum & omnium sanctorum suscipio & amplector, eisq́ue honorem debitum exhibeo. Abijciens & execrās ex toto animo & corde, cōgregatam ex deprauata mente & insania, & appellatam septimam synodum, apud eos qui recte sapiunt, nimium quā iuste & canonice ψευδοσύνοδον, hoc est, falsum conciliabulum appellatū: vtpote ab omni pietate & religione alienam: & a deo traditæ ecclesiasticæ legislationi audenter, & præfractæ, ne dicam impie oblatrantē. Venerandasq́ue imagines contumelia afficientem, iubentēq́ue has e medio sacrarum ecclesiarum tolli, cui præfuit Theodosius falso nominatus Ephesi episcopus. Sisinnius item Pergæ cognomine Pastillas,

[Margin: Basilij prius hæretici confessio catholica]

Basilius Pissidiæ improbus ille cognomine Tricacabus, quorum vanus assecla, sed tamen miseratione dignus Constãtinus, q aliquando fuit patriarcha. Hæc ita confiteor, & in his acquiesco. Ob id simplici corde & recto animi arbitrio Deũ testẽ citans subiectas execrationes, hoc est, anathematismos constitui. D

ANATHEMATISMI.

i Christianorum accusatores & calumniatores, siue εἰκονοκλάστας, hoc est imaginũ demolitores execror.

ij Qui sacræ scripturæ verba de idolis & gentilium statuis ad venerandas Christianorum imagines exponentes trahunt, execratio.

iij Qui venerandas & sanctas imagines non amplectitur, execratio.

iiij Qui asserunt Christianos vt deos imagines adorare, execratio.

v Qui fauent ex animo violatoribus, & ignominia afficientibus sanctas imagines, execratio.

vi Qui præter Christum deum nostrum dicunt alios esse, qui nos liberarunt a cultu idolorum, execratio.

vij Qui doctrinas sanctorum patrum, & traditionem catholicæ ecclesię contemnũt: E Quiq; causantur & voces Arij, Nestorij, Eutichis & Dioscori iactant, dicentes q nisi satis ex veteri & nouo testamento instructi essemus, sanctorum patrum, sacrarũ sex synodorum doctrinas, & catholicæ ecclesiæ traditiões sequeremur, execratio.

viij Qui audent dicere catholicam ecclesiam aliquando idola suscepisse, anathema.

ix Qui inquiunt diabolicarum insidiarum inuẽtum sacrarum imaginũ culturam & ædificationem, nequaquam autem sanctorũ patrũ nostrorũ traditionẽ, execratio.

Hæc quidem sic confiteor & approbo, & ex tota anima, corde & mẽte demonstro. Quod si autem siue ex calumnia, siue ex instinctu volens nolens vllo tempore ab his a me prius confessis desciuero, aut peruerso animo discessero, alienus sim, & a deo patre & filio & sancto spiritu, a catholica ecclesia & omnibus sacratis actionibus. Custodiam autem hæc omnia, & secundum diuinos canones sanctorum apostolorum, & beatorum patrum nostrorum ab omni corruptione & turpi lucro.

Tarasius beatissimus & sanctissimus patriarcha dixit: Omnis sacratus cœtus deo det gloriam, & gratiarum actionem rependat, propter hanc confessionem tuã quã præstitisti catholicæ ecclesiæ. F

Sancta synodus respondit: Gloria illi deo qui concordat dissidentes: & in mediũ accedens Theodorus pientissimus Myron episcopus dixit:

Theodori secũdi resipiscẽtis cõfessio. Et ego peccator & indignus multa inuestigaui & inquisiui, id quod optimum est eligere cupiens, deum precor & vestram beatitudinem, vt cum reliquis omnibus sanctæ ecclesiæ catholicæ adiungar & conglutiner.

Tarasius sanctissimus & beatissimus patriarcha dixit: Gratum proculdubio, & pquam liberale apud deum resipiscentes suscipere.

Theodorus episcopus religiosissimus Myron, priori libello correspondentẽ suum quoq; legit.

Tarasius sanctissimus patriarcha inquit: Et pro pientissimo Theodoro episcopo Myron gratiarũ actiones deo agamus.

Euthymus beatissimus Sardensium episcopus ait: Benedictus deus, qui illum ecclesiæ coniunxit.

Et adductus est Theodosius pientissimus episcopus Amorij & inquit: Sacratissimi deũq; colẽtissimi domini huius sanctissimæ synodi. Etiam ego peccator & seductus multa mala aduersum venerandas imagines præter veritatẽ blateraui, quare nunc agnoscens culpam, & condemnans meipsum execror, idipsum porro facturus quod maledixerim, & in mundo hoc docuerim. precor autem & obtestor sacram synodum vestram, vt in reliquũ Christianorum numerũ & me, licet indignũ vestrum famulum recipiatis.

Theodosij q tertius fuit resipiscentia.

Tara-

A Tarasius sanctissimus patriarcha inquit: plurimam cordis contritionem explicuit religiosissimus Theodosius, quamobrem receptu dignus est.

Sancta synodus ait: secundum sacros canones dignus est.

Tarasius beatissimus patriarcha ait: Si nulla res alia canonice prohibet dignus est.

Theodosius religiosissimus Amorij episcopus proprium libellum sic ipse legere cœpit. Confessio Theodosij

Sacræ huic & vniuersali synodo Theodosius ego Christianorum minimus sic confiteor. In primis approbo, suscipio, saluto & veneror, ante omnia intemeratam domini Iesu Christi veri dei nostri imaginem, & eius quæ ipsum sine semine peperit sanctæ matris virginis, cuius etiam auxilium, protectionem & intercessionem nocte diuq́ꝫ, vt peccatori mihi subueniat inuoco, vt quæ eam potestatem habet ab illo, quem in mundum edidit Christo deo nostro: Qui etiam sanctorum & multis rationibus prædicatorum apostolorum, prophetarum, martyrum, patrum & heremũ colentium imagines suscipio, & veneror, non vt deos: absit, verum mentis meæ affectum & desiderium, quo in illos affectus sum hoc modo indicans, ex toto animo omnes obtestor, vt ad deũ pro me intercedant, quo in oculis eius misericordiam in die iudicij consequar. Eadem ratione & reliquias sanctoꝝ veneror, & honore prosequor, & saluto, veluti athletarum & certatorum pro Christo, quiq́ꝫ gratiam a deo B consecuti sunt, & remedia præstare, morbos curare, dæmones eijcere, quemadmodum Christiana ecclesia, veluti p manus accepit a sanctis apostolis & patribus vsq́ꝫ in præsens seculum. Probo similiter quæ a primordio receptæ traduntur imagines, principio Iesu Christi domini nostri, & sanctę deiparæ virginis, siue ex auro, siue ex argento, siue colorum ductibus, siue quacũq́ꝫ materia exprimãtur. Vt omnibus manifesta fiat eius in carne œconomia. Neq́ꝫ dissimili ratione probantur a me sanctoꝝ & omnibus seculis laudatorum apostolorum, prophetarum, martyrum gesta, politiæq́ꝫ: vt in omniũ oculis prælia & certamina quæ pro Christo subierunt, hæreant, atq́ꝫ id in compendiosam veluti scripturam, narrationem & eruditionem populi maxime simplicioris. Nam si imperatoꝝ vexillis sanctioribus & imaginibus in ciuitates & prouincias missis, omnis populus cum cereis & suffimentis odoratis occurrũt, quanto iustius est in Christi dei nostri ecclesiis imaginẽ seruatoris nostri dei, & intemeratæ matris eius, sanctoꝝ etiam omnium patrum & pioꝝ erigere. Quemadmodum diuus Basilius inquit: Verum etiam in bello fortia viroꝝ facinora, & historici scriptores & pictores sæpe denotant, hi quidem oratione exornantes, hi vero in tabulis depingentes, vtriq́ꝫ etiam multos ad virtutem excitarunt. Idem alibi: Quantum C tibi laborandum sit, vt vnum aliquem e sanctis inuenias, quem puduit Christi. Et Chrysostomus ait: Sanctorum enim gratia morte non amputatur, interitu non obtunditur, sed & post mortem viuentibus sunt potentiores. Aliaq́ꝫ multa quæ dici vix queunt. Et ob id obtestor vos sancti dei & exclamo, peccaui in cœlum & coram vobis, suscipite me, vt deus recepit prodigum, meretricem & latronem. Quæritote me, quemadmodũ ouem perditam quæsiuit Chrũs, quam & humeris suis sustulit. Contingat mihi gratia in oculis dei, sanctorumq́ꝫ eius angeloꝝ, vt p pœniam salutem consequar, dũ vos dñi sancti pro me interceditis.

Verba Basilij ex orõne i q̃draginta martyres

Anathematismi Theodosij.

Qui venerandas imagines non veneratur, anathema. i

Qui in sanctas & venerabiles imagines blasphemias cõgerunt, anathema. ij

Qui traducere & maledicis verbis incessere audent venerandas imagines, aut easdem reijcere, anathema. iij

Qui ex animo Christianum populum non docent, venerationem sanctarum & honorabilium imaginum omnium sanctorum, qui ab initio deo placuerunt, anathema. iiij

Christianorum accusatoribus, aut eiconoclastis, hoc est imaginum demolitoribus, anathema. v

Sabas

D

Sabas religiosissimus præses studij dixit. Iuxta apostolicas ordinationes & sacras vniuersales synodos dignus est vt recipiatur.

Tarasius beatissimus Patriarcha inquit: Qui olim erant orthodoxæ fidei calumniatores, nunc veritatis præcones existunt.

Constantinus beatissimus Constantiæ, quæ in Cypro est, epũs inquit: Multas mihi lachrymas libellus pijssimi Amorij epi excussit.

Tarasius sanctissimus Patriarcha inquit: Si videbitur synodo, in sedes suas recipiantur.

Religiosissimi monachi dixerunt: Quemadmodum sacræ œcumenicæ synodi eos qui ex hæresi ad meliorem mẽtem redeunt, ita quoq; nos illos recipiamus.

Epi ex hæresi redeũtes, pristinũ locum recipiunt.

Sacra synodus respondit: Placet nobis omnibus. Confestim Basilius Ancyræ, Theodorus Myron & Theodosius Amorij religiosiss. epi in sedibus suis & cathedris iussi sunt residere.

Euthymius religiosissimus Sardensium episcopuss ait: Bene deus orthodoxum induxit.

Sacra synodus respondit: Orthodoxus adsit synodo, pater patribus.

Adducuntur plures ex priori hæresi.

Post eos autẽ inducti sunt Hypatius religiosissimus Niceæ episcopus, Leo Rhodi, Gregorius Pissidiæ, Gregorius alter Pissinunton, Leo alter Iconij, Nicolaus Hierapoleos, Leo alter Carpathi religiosissimi episcopi. E

Tarasius sanctissimus Patriarcha dixit: Non possum satis nosse, vnde existatis instructi, vt tam profundum consilium conflaueritis, nõ propter dominum: item confœderationis inieritis, nõ ex spiritu eius, nuper concurrentes clam & latenter, quo veritatem subuerteretis, siquidẽ vero ex imprudentia id fecistis, date rationem ignorantiæ vestræ, si vero falsa ratione inducti, adducatur ea vt ab omnibus exaudiatur. Certum enim mihi est sanctum hunc cœtum complexiones & controuersias vestras, auxiliante & propugnante, quæ nunquam vinci potest, veritate, dissoluendo dissoluturum, & confringendo confracturũ, vt falsos nexus iniustosq;, & qui nullũ veritatis argumentum in se continent.

Leo religiosissimus episcopus Rhodi inquit: Peccauimus & coram deo & corã ecclesia, coramq; hac sacra synodo. Imperitia autem nos excidere a veritate compulit, neq; quicquam quod in defensionem adducere possumus, habemus.

Gregorius epũs Pissinunton inquit: Secundum fidem a sanctis apostolis nobis traditam sic confitemur & seruamus. F

Tarasius sanctissimus patriarcha inquit: Si quæ ratio est apud vos, quemadmodum vobis dictum est, adducatur.

Hypatius eiusq; complices dixerunt: Nihil est tersancti patres quòd loquamur. Secundum ignorantiam & insipientiam fueramus loquuti.

Tarasius sanctissimus Patriarcha ait: Quæ vos ratio ad veritatem redire coegit?

Hypatius eiusq; complices dixerunt: Sanctorum apostolorum patrumq; nostrorum doctrina.

Gregorius religiosissimus Pissinuntum episcopus ait: In Antiochena synodo sanctorum apostolorum dictum est, seruatos non debere amplius ad idola aberrare, sed certandum esse ante columnam dei hominisq; Iesu Christi domini nostri. Sed & diuus Isidorus Pelusiotes dicit: ναοῦ λόγοσ οὐδεὶς ὃμ οὐ στέφει ἄγαλμα, Hoc est, Templi nulla ratio, quod non ornatur imagine.

Isidorus Pelusiota antiqssimus theologus templum statuis ornat.

Leo religiosissimus Rhodi episcopus inquit: Cuncta pie & vere loquimur, etiãsi indigni & peccatores simus. Ex legali, prophetica, apostolica, patrumq; traditione instructi sumus, hanc esse veritatem, pietatemq;, vt in sanctis ecclesijs venerandæ imagines colantur, docente idem multorum annorum consuetudine ab apostolorum temporibus hucusq; probata, atq; ex his persuasi sumus.

Tarasius sanctissimus Patriarcha inquit: Quo pacto cum fueris decem aut octo annos epũs, non potuisti hucusq; in eam persuasionem venire.

Leo religiosissimus episcopus ait: Quandoquidem multis temporibus malitia durauit, durauit & improba doctrina: cumq; hæc perseueraret ob nostra peccata, decli-

A declinare nos a via veritatis coegit: sed spes est apud deum salutis nostræ.

Tarasius sanctissimus patriarcha inquit: Morborum qui longissimi sunt, difficillimi curatu esse solent: sic animus hæreseos tenebris obrutus, lumen veritatis difficillime admittit. Hæresis quo duratior, hoc extirpatu difficilior.

Constantinus sanctissimus Constantiæ, quæ in Cypro est, eps inquit: Oportebat vos epos existentes ab aliis nō debere doceri, sed aliorum esse doctores.

Leo religiosissimus Rhodi episcopus ait: Si in lege peccati non fieret expressio, non opus esset gratia.

Stauracius sanctissimus Chalcedonis episcopus inquit: Sed nos fratres sub lege non sumus, sed sub gratia.

Hypatius, eiusq́ complices episcopi aiunt: Ex malis magistris malas doctrinas assumpsimus.

Tarasius sanctissimus patriarcha inquit: Quandoquidem dixistis, κακῶν διδασκάλων κακὰ τὰ μαθήματα Mali doctoris improba eruditio, ex malis doctoribus sacerdotes ecclesia non recipere debet. Senarius iambicus est e poeta quopiam

Hypacius religiosissimus Nicenæ episcopus inquit: Sic vsus obtinuit.

Gregorius religiosissimus Pissinuntum episcopus inquit: Diuus Ioannes Chrysostomus inquit: ἐγὼ καὶ κηρόχυτον ἠγάπησα γραφὴν εὐσεβείας πεπληρωμένην, Hoc est,
B ego ex cæra fusilem picturam pietate plenam amaui.

Sabas religiosissimus monachus & præses studii ait: Benedictus deus qui nos in viam veritatis perduxit.

Tarasius sanctissimus patriarcha ait: Audiamus modo rationem & defensionem horum.

Sacra synodus inquit: Recte domine.

Ioannes religiosissimus monachus presbyter, & locum tenens apostolicæ sedis Antiochiæ, inquit: Multorum ore celebratum est, persancte pater, quo pacto oporteat eos recipere, qui ex hæresi reuertuntur, ob id suademus vt sacra synodus libros sanctorum patrum in præsentiarum adferri iubeat, quo cognoscamus & cōsideremus, quænam in his recipiendis certa ratio conseruari debeat. Dubitamus siquidem & nos.

Constantinus religiosissimus Constantiæ, quæ est in Cypro, episcopus inquit: Rogamus tuam beatitudinem, domine, adferantur libri de quibus dictum est, vt plena fiducia hanc optimam ordinationem exequamur.

Tarasius sanctissimus patriarcha inquit, Iuxta petitionem dei amantissimorum
C virorum locum tenentium, & beatissimorum episcoporum adferantur libri.

Constantinus vir diuinorum studiosissimus sacri patriarchatus notarius dixit: Secundum iussionem vestræ sanctitatis adsumus, sacros codices adferentes, quos ex bibliotheca sacri patriarchatus, & ex canonibus sanctorum apostolorum, sacrarumq́ synodorum, sacriq́ nostri patris Basilii, & aliorum sanctorum patrum traditionibus sumpsimus.

Tarasius sanctissimus patriarcha inquit: Principio legatur Canonicarum ordinationum liber.

Sancta synodus dixit: Legatur.

Idem ille Constantinus dei studiosissimus diaconus & notarius sacri patriarchatus legit.

Canon sanctorum apostolorum quinquagesimustertius. In nostris exēplarib. Græcis canon iste non est.

Si quis presbyter eum qui a peccato conuertitur non receperit, sed reiicit, deponitor. Siquidem Christum offendit, qui gaudium in cœlo super peccatorem resipiscentem oboriri dixit.

Sabas religiosissimus vir, & qui cum eo erant, inquit: Hoc certe manifestum & clarum est, & ab omnibus receptum, debere videlicet peccatorem vnumquemq; resipiscentem ab ecclesia recipi.

Tarasius sanctissimus patriarcha inquit: Est & alter canon eadem de re.

Idem diuinorum amantissimus notarius legit.

Sacræ

Sacræ synodi Nicenæ canon octauus. D

De his qui se Catharos, id est, puros nominarunt, si ad communem catholicam & apostolicam ecclesiam redierint, visum est sanctæ & magnæ synodo, vt accepta manus impositione in clero sic maneant. Præ omnibus autem his curandum, vt confessionem per scripturam exhibeant: videlicet vt ecclesiæ catholicæ dogmata suscipiant & sectentur, nimirum communionem ineuntes cum his qui secundas nuptias affectarunt, quiq; in persequutione lapsi sunt, quibus tamen spatium temporis præscriptum est, vt in omnibus ecclesiæ catholicæ & apostolicæ dogmata sequantur. Vbicunq; autem illi ipsi, siue in vicis siue in ciuitatibus inuenti fuerint, modo per manuũ impositionem ordinati fuerint, in clero reperti, in eodem ordine sunto. Et quæ deinceps.

Theodorus religiosissimus episcopus Catanes dixit: Ad hæresim istam lectus canon nihil facit.

Tarasius sanctiss. patriarcha dixit: Imo ad quamcunq; hæresim pertinet.

Epiphanius religiosiss. diaconus sanctissimæ ecclesiæ Catanes, quæ est Siciliæ prouinciæ, vicarius episcopi Sardiniæ ait: Hic canon de hæretics Catharis datus est.

Tarasius beatissimus patriarcha inquit: Modo igitur & nos renascentem hæresim quomodo debemus recipere.

Ioannes dei colẽtissimus loci seruator apostolici throni orientis ait: Hæresis, quẽuis etiam hominem ab ecclesia separat. E

Sancta synodus ait: Hoc notissimum est.

Religiosissimi monachi dixerunt: Canon iubet, χειροθετουμένους, id est, ordinatos recipi.

Tarasius sanctissimus patriarcha respõdit: Quonam modo intelligitis hocipsum verbum χειροθετουμένους

Religiosissimi monachi aiunt: Domine, doctrina etiamnum opus habemus.

Tarasius beatissimus patriarcha infit: Fieri potest, vt χειροθεσία, id est, manus impositio, pro benedictione accipiatur, non pro ordinatione.

Clarissimi duces dixerunt: Si nihil aliud vetat, ob eorum istam resipiscentiam, iuxta canones recipiantur.

Tarasius beatissimus patriarcha inquit: Inuestigemus & alios canones de reliquis hæresibus.

Sancta synodus dixit: Id omnes rogamus, veniant canones.

Idem ille studiosissimus notarius legit.

Sacræ & œcumenicæ Ephesinæ synodi canon tertius. F

Si qui in qualibet ciuitate clericorum a Nestorio, quiq; illius dogma sequuntur, prohibiti sunt, vt minus recte senserint, hos vt gradum proprium recuperent, iustum censuimus. Quicunq; autẽ clerici vniuersali & orthodoxæ synodo cõsentiunt, & nũc & in futurũ etiã quis tẽpore iubemus ne omnino episcopis a sacris canonibus & orthodoxa fide deficientibus & absistẽtibus, eaq; transgredientibus subijciantur.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Manifestior canon hic de eo articulo quẽ quærebamus. Legantur & reliqui canones.

Stephanus venerabilis monachus, & librorũ custos sacri patriarchatus, dixit: In manibus sunt epistolæ beati patris nostri Basilij de prædicto argumento, nũ recipiendi sint in sacrũ ordinem qui ex hæresi reuertuntur. Has, si vultis, lecturus sum.

Sacra synodus respondit: Legantur.

Stephanus monachus legere cœpit. Ex prima ad Amphilochium canonica epistola beati patris nostri Basilij.

Eorum qui Encratitæ nominantur, versutiam operæpretium est considerare. Siquidem, vt seipsos reddant ne ab ecclesia recipiantur, ausi sunt proprium baptisma occupare. Vnde & suam quoq; consuetudinem falsam reddiderunt. Quandoquidem aũt nihil expressum de his, neq; constitutũ est, arbitror, non esse nobis inconueniens eorum baptisma irritum & vanum asserere. Et si quispiam ab illis fuerit assumptus, si ad ecclesiam redierit, baptizandus est. Quod si autem illud ipsum vniuersali

ordini

A ordini videbitur impedimento futurum, ad consuetudinem prouocandum est. Et patres qui apud nos rerum ecclesiasticarum dispensationem habent sequēdi sunt. Suspicor aūt ne austeritate sententiæ tardiores ad baptizandum redditi impediant, ne minus (alioqui seruandi) baptisma consequantur. Si vero illi baptismum nostrū seruant, nihil nos angat, non enim illis in gratiæ retributione obnoxij sumus, sed canonibus exacte seruiendum est. Omni aūt ratione conforme fit, eos qui ad eoꝝ baptisma accedunt, inungi fidelium modo, & ita ad mysteria accedere. Noui vero ꝙ fratres qui cū Izoe & Saturnino, quiq; ex eo ordine sunt, conueniunt, in episcopoꝝ sedem receperimus. Vt etiam nunc qui eius sunt ordinis disseparare ab ecclesia nequeamus, qui canonem quendam quæ de communicatione cum ijs agit, ex episcoporum traditione ediderimus. Basilius pœnitentes recepit ad ordines sacros.

Venerabiles monachi dixerunt: Petimus, vt & adferatur diui Athanasii ad Rufinianum, epistola.

Sancta synodus respondit: fiat iuxta venerabilium monachoꝝ petitionem.

Interea Leontius vir clarissimus a secretis dixit: Legantur ordine & reliquæ diui Basilij epistolæ.

Stephanus venerabilis monachus & librorum custos recitauit. Ex epistola beati patris nostri Basilij ad Euaisenos.

B Quos vero nuper ex Galatia transmiserunt, vt libertatem recuperandi episcopatum consequantur, tales sunt, quales eos esse nouerunt, qui cū illis, vel exiguo tempore conuixerunt. Iterum, Quod si autem dicunt se resipuisse, doceant per scripturam suam resipiscentiam, & execrationem fidei quam Cōstantinopoli susceperūt. Præterea ab hæreticis separent se, & simpliciores minime decipiant. Ex eiusdem ad occidentis episcopos epistola. Extat inter Athanasij epistolas.

Eorum etiam quæ me non parum adflixerūt Eustathius vnus est, is inquam qui ex Sebastea Armeniæ minoris oppido natus est, quiq; olim Arij discipulus comes indiuiduus extitit, cum is Alexandriæ inclaruisset, & impias in vnigenitū blasphemias meditaret, quo tempore etiam inter verissimos & maxime germanos viri illius discipulos numeratus est. Posteaq̄ autem ad sua reuersus est, beatissimo episcopo Hermogeni illum accusanti, & de peruerso dogmate reprehendenti, sanioris fidei confessionem tradidit, atq; ita manus impositionem ab eo nactus, postq̄ ille dormiuit, confestim ad Eusebium episcopum Constantinopoleos (quo per ea tempora nemo magis Arij dogma tutabatur) fugit. Illinc etiam ijsdem fere de causis expulsus, iterum in patriam redijt, defensionem adferens, impiā suam mentem callide celans, verbaq; non iniqua, sed quæ recta sapere videbantur prætexens. Episcopatum Extat & hæc epistola

C autem facile consecutus confestim induxit animum ad execrationem consubstantialitatis conscribēdam, in eo conuenticulo quod Ancyræ ab ipsis habitū est. Illinc autem in Seleuciam profectus, ea quæ cum illis qui eiusdem sunt dogmatis conscripsit, omnibus notum est. In Cōstantinopolitana aūt vrbe, consensit iteꝝ cū ijs quæ ab hæreticis erant proposita, ita ab episcopatu deiectus, quod scilicet in Melitena iā antea fuerat depositus, ipse sibi viam qua in pristinum statum reuocari posset (nimirum reditum ad nos) excogitauit. At quæ fuerint illi a beatissimo episcopo Liberio proposita, quæq; ipse composuerit, ignoramus. Hoc vnum scimus, epistolā qua restitueretur ab illo Tyanensi synodo exhibitam, qua etiam in locū est restitutus.

Lecta etiam est ad Terētiū comitem eiusdem beati patris nostri epistola, in qua significauit pater idem communicationem & receptionem Eustathij, qui ab hæresi fuerat reuersus.

Stephanus venerabilis diaconus & loci seruator sancti patriarchici secreti legere cœpit. Ex definitione œcumenicæ synodi tertiæ, quæ contra impios Massalianos, hoc est euchitas habita est. Placuit omibus nobis, & dei amantissimis episcopis Valeriano & Amphilochio, omnibusq; Pamphiliæ & Lycaoniæ prouinciaꝝ venerabilibus episcopis, ea quæ in synodica charta descripta sunt omnia conseruare, neque vlla ratione transgredi, firmatis similiter quæ in Alexandria acta sunt, vt quæcunq; per quamuis prouinciam Massaliani, hoc est furiosæ hæreseos cultores extiterint, Massaliani & euchitæ q perpetuo orabāt hæretici, de q bus August. ad Qduult deum.

 siue

Clerici redeũtes ex hæresi quomodo recipiendi.

siue etiã in suspitionẽ venerint eiuscemodi morbi, siue clericorũ de numero fuerint siue ex laicis, inquiri & excõmunicari: quod si autem aliquis illud ipsum dogma fuerit execratus, siquidem clericus extiterit, in ea ordinatione permaneat, si vero laicus, in ecclesiæ communionem recipiatur. D

Petrus venerabilis lector & notarius sacri patriarchici secreti, legit. Beati patris nostri Cyrilli Archiepiscopi Alexandriæ epistola commentatoria ad Maximum Alexandrinæ ecclesiæ diaconũ. Didici a dilecto anachorita Paulo, tuã pietatem religiosissimi episcopi Ioannis consuetudinẽ, & in hunc diem vsq; recusauisse, quod in Antiochensiũ fortasse ecclesia sint etiamnũ aliqui, quibus aut Nestorij dogma placeat, aut aliquãdo placuerit, sed nũc abstinere cepisse. Probet igitur tua beneuolẽtia num illi ipsi nude & irreuerẽter congregẽtur, Nestorianaq; & sapiãt, & apud alios loqui ausint, numve aliquãdo conscientiã cauterio vstam habuerint. Arbitror enim eos nunc cõgregari, vt simul resipiscãt qui in eodẽ erãt errore deprehẽsi, quia forte apud alios delictum fateri non ausint. Solent eñ pleraq; talia apud deceptos fieri.

Animaduerte epi cõsiliũ in hæresibus domandis.

Quod si autẽ iam videas eos congregari in recta fide, malorum oportet te obliuionem præteritorũ inducere. Malumus eñ eos videre negãtes, quam inuerecũdo aio collaudantes Nestorij improbitatẽ. Igitur ne contentiones dicamur amare, religiosissimi epi Ioannis familiaritatẽ amplectamur, hoc illi indulgẽtes, & ecclesiasticę œconomiæ causa, nec simus tam exacti exploratores in eos qui ad mẽtem redierũt. Res eñ cõmoda administratione multaq; vt dixi diligentia indiget. E

Cyrilli epla ad Genna.

Eiusdem ad Gennadium presbyterum & archimandritam, epistola. Intensam tuã erga pietatem, affectionem non iam nũc, sed multis ab hinc annis cognoui, plurimũ aũt ea de caussa studia tuæ vitæ diligentiaq; cõmendo. Est tamẽ cũ administrationẽ rerũ aliqui trãsgrediantur, extraq; limites paulo plusquã oportet ferãtur, quo maius lucrũ cõsequanť. Queadmodũ illi qui mare nauigant exoriẽte tẽpestate & fluctibus concitatis, ita vt nauis periculũ timeãt, onera quædã in mare deijciant, vt reliqua cõseruẽt, sic & nos in nostris rebus facere oportet, cũ nõ liceat exacte oẽs ad salutẽ perducere, subinde aliquẽ cõniuenter relinquimus, ne vniuersorũ iacturã & dãnum patiamur. Hæc aũt scribo, q̃d inaudierim te egre affectũ esse aduersus beatissimũ & pijssimum nostrum cõministrũ Proclum epm, quod in cõmunionẽ Aeliensium epm receperit, quem Palestinæ ecclesiæ statuta præsidẽ non agnoscũt. Ad effrenẽ aũt huius negotij cupidinem, vana quædã ambitio excitat, quæ proculdubio finẽ amarũ est adsecutura. Itaq; nequaquã velim tuã pietatẽ fugere familiaritatẽ cũ beatiss. & pijssimo Proclo epo: Siquidem eadem illius sanctitati mihiq; sententia est, neq; huius dispensationis modus cuiquam prudentium displicuit. F

Lectis his monachi dixerunt: Si iusserit sancta synodus adferatur ad Rufinianum beati patris nostri Athanasii epistola & legatur.

Sancta synodus dixit: Satisfiat petitioni religiosorum monachorum.

Ex epla D. Athanasij ad Rufinianũ.

Stephanus præfatus monachus ferẽs in manibus librũ, legere cœpit. Diui Athanasii ad Rufinianum. Domino dilecto & desyderatissimo cõministro Rufiniano Athanasius in dño salutẽ, & post alia. Quãdoquidẽ studiose & ecclesiastice (hoc eñ tuæ pietati iterũ conuenit) de ijs qui necessario redacti sunt, nec p improbam fidem sunt corrupti inquisiuisti, eaq; de re ad synodos & alios scribere voluisti, vt animi sentẽtiã de ijs explicarẽt, velim mi dñe desyderatissime sic habeas. In primis cũ a vi cessatũ esset, synodusq; p̃sentiũ & eorũ qui longinquas regiones incolebant episcoporũ haberet, nec modo cõministris qui per Græciã passim habitant, verũ etiã in Gallijs & Hispania cõmuni decreto placuit, vt & hic & vbiq; gentiũ, quicũq; lapsi fuissent proprio arbitrio & antesignani fuissent impietatis, si resipiscerẽt ignoscendũ quidem illis, verũ nõ restituẽdos in cleri numerũ. qui vero nõ autores, sed necessitate & violentia cõpulsi fuissent, visum est illis q̃dẽ ignoscẽdũ, & in cleri locũ restituendos, maxime cũ probabilem defensionẽ & excusationẽ dederint. Atq; hoc quoq; œconomice & rationabiliter factũ videtur. Nam ipsi quidẽ animo statuerant, non velle ad impietatẽ delabi, verum qm̃ impijssimi quidã eorũ caussa statum ecclesiæ ad seditionem

A tionē trahebant, duxerũt, longe satius esse vi cõpulsos se cõcurrere & onus gestare, quam populũ perdere. Hæc cũ adferrent, visi sunt nobis nõ absurda respondisse: qñ & in occasionē facti exẽplo Aarõ fratris Moseos se defenderẽt, q in heremo populi transgressionibus acquieuit, defensionē habens, ne populus in Aegyptũ reuersus, idolorũ cultui iterũ se mãciparet. Videbat eñ si in heremi vastitate substitisset, futurũ vt paulatim ab impietate regrederet, in Aegypto aũt nullã eẽ ad pietatem regressus viã. Hac de caussa clero per ea tẽpora ignotũ est. Qui vero in errorẽ seducti erant, & violẽtia huc cõpulsi, data q̃q; ijs cõmunio est: queãdmodũ hæc & Romã scripta sunt, Romanorũq; ecclesiã omnia cõprobasse cõstat. Hæc q̃q; tuæ pietati cõfidẽter scribo & significo, quo pietas tua, ea q̃ decreta sunt, hoc modo amplectatur.

Sabas & qui cũ eo aderãt, monachi dixerũt: Nõ hæc solummodo D. Athanasii vox est, verũ etiã synodorũ, propterea q̃ inquit idẽ pater ipsos q̃q; Romanos, totãq; Græciã idem cõprobauisse. Definit aũt eos q ex hæresi ad pristinã mentẽ redeũt, suscipiendos ad pœnitentiã, verũ sacerdotij dignitatẽ minime illis restituendam.

Tarasius beatiss. patriarcha dixit: Nõ de quouis hæretico redeunte ad mentẽ recipiendo beatus pater statuit, sed de eorũ principibus & antesignanis, quiq; in sua hæresi veluti delitiant & se oblectãt, verbisq; artificiosis veritatẽ ipsam fucare student, haud aliter ac orthodoxi cũ libertate solent, ipsi aũt sententiã scripturæ peruerse ex-

B plicant. Verũ iterũ recitet eadẽ epistola ad Ruphinianũ. Epl'a eiusdẽ Patris.

Lecto autem loco, in quo beatus pater lapsis veniam dat impietatis, sed qui præcipui hæreticorũ fuerunt, negat restituendos in ordinẽ sacerdotalem: qui vero antesignani non fuissent, sed vi & necessitate ad impietatẽ coacti, ignoscendũ quidẽ illis, & in cleri locũ restituendum, quod iustam accusationẽ adferrent.

Venerabiles monachi dixerũt: En queãdmodũ in principio diximus, sic est, siquidem beatus pater, eos qui ex hæresi reuertunt in sacerdotij dignitatẽ nõ recipit.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Videmini mihi mentẽ patris nõ intelligere qñquidẽ eos qui non fuere autores hæresæos, vi aũt cõpulsi sunt, recipit ad pristinã dignitatẽ: solũ mõ vero p̃cipuos atq; adeo parẽtes, siue autores hæresiũ, a dignitate sacerdotij recipienda excludit, recte profecto iusteq; id pronuntians. Et rursum.

Insignem pugilem D. Athanasiũ ecclesia nouit, vtpote qui Romã vsq; varia persequutione ab Arianicæ hæreseos principibus coactus, deinde inhoneste isthinc fugatus cũ redijsset in Græciã, passimq; per ecclesias oberraret, aduersarij illius pro tp̃e veluti ad meliorẽ mentẽ reuersi, cũ illo cõiuncti sunt: verũ illo recedẽte, cõfestim solita audẽtia ad pristinã hæresin reuerterũt: piosq; om̃i rõne persecuti sunt. Hac igit ratione arbitror beatũ patrẽ dixisse, ad sacerdotij dignitatẽ eiuscemodi nõ recipien- Athanasii laus

C dos: vtpote a quibus, cũ ipse tum reliqui orthodoxi nihil p̃ter grauia expectarẽt.

Sabas religiosus monachus inqt: Profecto vir erat, q facile malorũ obliuiscebat.

Tarasius sanctiss. patriarcha respõdit, Clarũ hoc est, nõ eñ alicui mortaliũ malum pro malo retribuit: Verũ propter zelũ dei, & cõfirmationẽ ecclesiæ humanitate sua & benignitate insita, nõ potuit vti nisi ad iustitiã dei tuendam vindicandamq;.

Ioannes venerabilis pbr̃ monachus, & locũ retinẽs orientalis diœcesios dixit. Recte hoc statutũ in confirmationem audientiũ explicatũ est. Monachi respondentes dixerunt. Verum vi adactos & compulsos beatus pater admittit, dicant igitur, hi an vim passi, sint an adacti sint, vt a veritate desciuerint.

Hypacius eiusq; complices ep̃i dixerũt. Nos violentiã nullã sustinuimus, neque adacti sumus, sed in hac hæresi nostra nati sumus conuersati, & vitã diu egimus.

Theodorus pijssimus episcopus Catanæ, quiq; aderãt illi Siculi episcopi, præterea Epiphanius ciuitatis Catanæ diaconus, & vicarius Thomæ episcopi Sardiniæ dixerũt: Qui hactenus lecti sunt beatorũ patrũ canones, de Nouacianis, Encratistis & Arianis dati sunt: huius aũt hæresis magistros quo loco habebimus.

Tarasius beatiss. patriarcha dixit: Inuenimus & Manichæos respuisse imagines, sed & p̃ter hos Marcionistas, & illi q cõfundũt naturas Christi, q̃rũ princeps Petrus fullo: præterea Xeneum Hieropolitanũ, sed & Seuerũ aliosq; hæreticos. Imaginum vsum Manichei primum dãnauerunt, deinde & alij plurimi

Epiphanius venerabilis diaconus sanctissimæ Catanes ecclesiæ, & vicarius beatissimi

tiſſimi Thomæ Archiepiſcopi Sardiniæ inquit: Minor ne eſt quæ nunc nouata eſt hæreſis, an maior illis quæ hactenus fuere? D

Taraſius ſanctiſſimus patriarcha dixit: Malum perpetuo idẽ eſt, & æquale: maxime aũt in rebus eccleſiaſticis, in quarũ decretis, cum paruis, tum magnis errare idẽ eſt, ſiquidem in vtriſque lex diuina violatur.

Ioannes venerabilis monachus locũ tenẽs thronorũ orientaliũ dixit: Hæreſis iſta omnibus hæreſibus peior eſt, malorum omnium peſſima: vtpote quæ œconomiam ſeruatoris noſtri ſubuertat.

Taraſius ſanctiſſimus patriarcha dixit: Ducit nos in rectam viã, id quod a beato patre noſtro dictũ eſt, ſi nulla alia ſubſit cauſa, recipiantur venerabiles epiſcopi.

Sancta ſynodus dixit: Legãtur & reliqua canonicarũ inſtitutionum.

Conſtantinus venerabilis diaconus & notarius ſacri patriarchatus legit: Ex actis ſanctæ & vniuerſalis quartæ ſynodi Chalcedonenſis.

Orientales & qui cum illis erãt, pijſſimi epiſcopi exclamarũt: Peccauimus omnes, om̃es veniam precamur. Et rurſus Thalaſſius, Euſebius, & Euſtathius venerabiles epiſcopi dixerũt: Omnes errauimus, omnes veniam petimus.

Et exurgẽs pijſſimus eps̃ Iuuenalius, tranſgreſſus eſt in alteram partẽ & adiunxit ſe pœnitẽtibus. Et exaltata voce orientales, quiq; cũ his erãt religioſiſſimi epĩ clamauerũt, bono omine deus huc te adduxit: Orthodoxe recte veniſti. E

Et poſt alia plurima pijſſimi Illyrici epiſcopi dixerunt: omnes lapſi ſumus, om̃es veniam precamur.

Sabas venerabilis monachus & præfectus ſtudiorũ inquit, ſi viſum eſt ſanctæ ſynodo, videamus ordinationẽ eorũ, quos recepimus, num ſint ab hæreticis an minus?

Sancta ſynodus dixit, quæratur deinceps de electione.

Antonius venerabilis monachus ex lib. eccleſiaſticæ hiſtoriæ Ruphini Romani preſbyteri legit: Εὐσέβιος ἐν ἀλεξανδρείᾳ γενόμενος, εὑρίσκει σύνοδον κροτουμένην περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, ὀλίγων μὲν ὄντων τῶν συνελθόντων χάριτι δὲ τῆς ὑπὲρ Χριστοῦ ὁμολογίας τὰ μέγιστα πράττειν καὶ λέγειν δυναμένων, ἔνιοι γοῦν ζήλῳ τῆς εὐσεβείας ἔλεγον, μὴ θέμις τοῖς δεξαμένοις ἄρειον κοινωνεῖν, ἔνιοι δὲ ἐβουλεύοντο πάντας δέχεσθαι μετανοοῦντας καὶ ἀναθεματίζοντας, ἵνα μὴ πολλὰ πλήθη ἀνθρώπων ἀπόλωνται, λέγοντες ὅτι οὐκ ὀφείλομεν τὰ ἑαυτῶν ἐπιζητεῖν, ἀλλὰ τὸ πολλοῖς σύμφερον καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ποιεῖ σταυρωθεὶς ὑπὲρ ἡμῶν ἵνα σώζῃ τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος. οὔτε γὰρ μόνοις ἡμῖν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν πρεσβεύειν ὀφείλομεν ἀλλὰ καὶ ἑτέροις πολλοῖς. ὅπως καὶ τὸν υἱὸν τὸν ἐν ἀσωτίᾳ βιώσαντα ὁ πατὴρ προσεδέξατο. καὶ συλλήβδην εἰπεῖν τῆς ἱερωσύνης αὐτῷ μετεῖναι βουλόμενος τὴν σφραγίδα ἐν τῷ δακτυλίῳ δίδωσι καὶ τὴν στολὴν περίθεσθαι ποιεῖ, ἐκράτησε γοῦν οὗτος ὁ κανὼν ἐκ τῆς εὐαγγελικῆς αὐθεντίας συνεσφιγμένος καὶ τυποῦσιν Ἀστέριον μὲν ἐν ταῖς κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἐκκλησίαις περὶ τούτου πρεσβεύειν, F Εὐσέβιον δὲ ταῖς ἐπὶ τῆς δύσεως. προσετέθη δὲ κατὰ τὴν δὲ τὴν σύνοδον καὶ τὰ περὶ τοῦ πνεύματος ἁγίου, διὰ τὸ ἀναφυῆναι πάλιν, τοὺς χωρίζοντας αὐτὸ τῆς δοξολογίας. Hoc eſt,

Græca appoſuimus vt verũ eẽ cognoſcat., q̃d Suidas a Diogeniano neſcio quo Ruffini hiſtoriarũ li. duos tranſlatos in Grecũ idioma teſtatur.

Pergit interea Euſebius Alexandriã, ibiq; confeſſorum conſilio cõgregato, pauci numero, ſed fide integri, & meritis multi, quo pacto poſt hæreticorũ procellas, & perfidiæ turbines tranquillitas reuocaret eccleſiæ, omni cura & deliberatione diſcutiunt. Alijs videbatur fidei calore feruentibus, nullũ debere vltra in ſacerdotiũ recipi, qui ſe vtcũq; hæreticæ cõmunionis cõtagione maculaſſet. Sed q imitãtes Apoſtolum quærebãt, nõ quod ſibi vtile eſſet, ſed q̃d pluribus, vel q imitarent Chriſtũ, qui cũ eſſet omniũ vita, pro ſalute cunctorũ humilians ſe deſcendit in mortem, quo ſcilicet inueniretur, & in mortuis vita: dicebãt melius eſſe, humiliare paululũ propter deiectos, & inclinari propter eliſos, vt eos rurſus erigerẽt, nec ſibimet ſolis puritatis merito cœlorũ regna defenderẽt, ſed eſſe glorioſius, ſi cũ pluribus illuc mererentur intrare. Et ideo ſibi rectũ videri, vt tantũ perfidiæ, autoribus amputatis, reliquis ſacerdotibus daretur optio, ſi forte velint, abiurato perfidiæ errore, ad fidẽ patrum ſtatutaq; cõuerti, nec negare aditũ redeuntibus, quin potius de eorũ cõuerſione gaudere, quia & ille euãgelicus iunior filius, paternæ depopulator ſubſtãtiæ, in ſemetipſum reuerſus, nõ ſolũ ſuſcipi meruit: ſed & dignus paternis complexibus deputatur. &

Alexãdrinus cõuentus cõfeſſorũ ſtatuit epos lapſos modo pœniterent recipiẽdos.

anulum

A anulũ fidei recepit,& stola circũdatur:per quã quid aliud quã sacerdotij declarãtur insignia? nec probabilis extitit apud patrẽ senior filius,q̃d inuidit recepto:nec tãtum meriti habuit nõ delinquẽdo,quantũ notæ cõtraxit non indulgendo germano.

Cũ igitur huiuscemodi sententiã ex euãgelica autoritate prolatã, ordo ille sacerdotalis & apostolicus approbasset ex cõcilij decreto, Asterio cæterisq; qui cũ ipso erãt Orientis iniungit procuratio,Occidẽtis vero Eusebio decernit. Additur sane in illo cõsilij decreto etiã de spũ sancto plenior disputatio,vt eiusdẽ substãtiæ ac deitatis,cuius pater & filius etiã spũs sanctus crederet,nec quicq̃ prorsus in trinitate aut creatũ,aut inferius,posteriusue diceretur.

Constãtinus venerabilis diaconus,& notarius legit: Ex historia ecclesiastica Socratis:Photinus Syrmij existẽs epũs,Marcelli Ancyrani fuit discipulus,& ipse purum hominẽ Christũ,queadmodũ præceptor eius Marcellus, dixit: Et iterũ idẽ ex eadẽ historia legere cœpit. Qui vero in Sardicẽsi synodo fuerãt,indicta causa dãnarũt,definitionẽ aũt fidei Niceæ datã confirmarũt,omnem impietatem eijcientes & execrantes,reddiderũt vero sedes Paulo & Athanasio,nec nõ Marcello Ancyrano,apologiam adferenti & dicenti,non intellectum suum librum,cum ipse etiam auersetur omnes,qui purum hominem Christum dicunt. Sardicẽsis synodus in pristinã dignitatem lapsos erigit.

B Tarasius sanctiss. patriarcha dixit:Plurimi iã canonici sanctarũq; synodorũ, & patrũ libri lecti sunt,q docent nos reuersos ab hæresi recipere debere, mõ nõ subsit improba aliqua causa. Sancta synodus dixit:Recte fecit dominus, qui nos ex epistolicis & synodicis commentarijs de hæreticis recipiendis instruxit.

Tarasius sanctiss:mus patriarcha dixit,id quod ex beato patre Athanasio lectum est, denuo legatur.

Stephanus librarius & venerabilis monachus legit: Epistola beati Athanasii ad Ruphinianũ,vt prius scriptum est.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit, Quemadmodum in superioribus docuimus,ita mens est beati patris Athanasii.

Venerabiles monachi dixerunt:Nos indigni sanctitatis tuæ serui,& antea testati sumus quodcũq; sacræ synodi admittũt,mõ nihil sit q̃d impediat & nos recipere.

Petrus dei studiosiss. pbr̃,& aplicæ sedis Adriani papæ Romani vicarius dixit:Et Roma q̃q; extorris erat Macarius hæreticus, a sancta synodo sexta designatus. verũ piæ memorationis pater noster Benedictus deliberãdi spacium per triginta dies illi cõcessit,& quodã tpe Bonifaciũ cõsiliariũ ad eũ misit, q̃ verbis admonitione plenis C ex sacra scriptura illũ instrueret, verũ ad meliorẽ mentẽ haudquaq̃ perduci potuit. Id aũt pater beatus ob id egit,quo rursus illum in pristinũ statum reciperet. Macarius hæreticus humaniter a pontifice tractatur

Sacra synodus respondit:Si ex toto corde episcopi isti delictũ agnouerint,gratia deo ipsisq;. Si vero ficto animo simulant,iudicet in eos dñs, queadmodũ in Arium & Nestoriũ iudicauit. Episcopi aũt in quos inquisitũ erat,seipsi execrãtes,aperte testati sunt non subesse confessioni fictum animum:dixerunt autem, nisi secundũ catholicã ecclesiã senserimus,execrabiles simus a deo patre,& filio,& sancto spiritu.

Tarasius sanctissimus patriarcha ait:inhærendum est superioribus dictis.

Petrus dei studiosissimus epũs vicarius sanctissimi papæ Romani Adriani dixit: Vt scriptũ est ab historicis,Diuus Meletius creatus fuit ab Arianis epũs,& cũ ascẽdisset ambonẽ,prædicauit cõsubstantialitatẽ,& tamẽ illius electio reprobata est. Meletio non profuit resipiscẽtia.

Theodorus sanctissimus episcopus Catanes,reliquiq; episcopi Siciliæ dixerunt. Certum est quod inquit protopresbyter apostolicæ cathedræ.

Tarasius sanctissimus patriarcha ait:Nusquã equidẽ discrepãti aĩo patres inuenimus,verũ oẽs veluti eiusdẽ spũs,eadẽ prædicãt,eadẽq; docẽt. verũ ecclesiæ œconomiam & commodã gubernationẽ contemplatus beatus pater Athanasius, ita nobis tradidit,vt iudicet recipiẽdos in cleri consortiũ, qui hæreseos magistri nõ fuissent.

Religiosi monachi dixerũt:Si q̃d in medio synodi iudicatũ ẽ, cẽsemus recipiẽdũ.

Sancta synodus dixit:Speramus post sanctã synodũ nõ futuros aliquos qui peruertentur. Ea ratione & episcopi sese anathematismo obligauerũt, vt si ad priorem hæresin reuersi fuerint, iudicet de eis sancta synodus.

Conſtantinus vir religioſus epiſcopus Cõſtantiæ, quæ eſt in Cypro dixit, multa D
ſanctitate conſpicui domini, ſi quidem hi libellos confeſſionis exhibuerint, recipiã-
tur: ſin minus, iudicet de eis ſancta ſynodus.

Clariſſimi duces dixerũt, geſtant in manibus libellos, eoſq; parati ſunt offerre.

Taraſius ſanctiſſimus patriarcha dixit: Conſilio meo de præſenti quæſtione quic-
quid eſt reliquum ſanctorum canonum euoluatur.

Coſmas venerabilis diaconus, & ſacri patriarchat⁹ cubicularius, ex vita ſancti pa-
tris noſtri Sabæ legit: Itaq; cum ſancta vniuerſalis quinta ſynodus Conſtantinopoli
eſſet cõgregata, cõmuni & generali anathemate reiecti ſunt Origenes & Theodo-
rus epũs Mopſueſtias, & quęcũq; ab Euagrio & Didymo dicta ſunt de præexiſtẽ-
tia ſiue περὶ προυπάρξεως. Probarunt aũt id quatuor patriarchæ præſentes. Præterea
Imperator noſter dei obſeruantiſſimus, acta ſynodi Hieroſolymã miſit: in qua ciui-
tate coacto epo℞ cõuentu, quotq̃t erãt Palæſtino℞ epi, manibus & pedibus & ore
ſententiã & ſtatutũ ſynodi cõfirmarũt. niſi q̃d Alexander eps Abyles cõtrariũ ſen-
ſit, quãobrem epiſcopatu exutus Byzantiũ ſe recepit, & terremotu abſorptus eſt &
defoſſus. Neolauritas aũt cum ſe a catholica cõmunione ſeparaſſent, Eutychius pa-
triarcha diuerſis rationibus aggreſſus eſt, & in octo menſes vſq; varia admonitione
& adhortatione vſus, cũ non poſſet fieri voti compos, neq; ad vnitatẽ eccleſiæ eos E
perducere imperatorijs iuſſionibus obtemperãs illos per Anaſtaſiũ ducem a Neo-
laura expulit, regionem ab illorum peſte liberans.

Alexãder episcopus Abyles, q̃d ab eccleſia diſſenſit, terremotu interijt.

Taraſius beatiſſimus patriarcha ait: Videtis quod octimeſtre tempus archiepiſ-
copus exegit, longanimitate & adhortationibus apud illos vſus: atqui iam nouerat
antea eos anathemate in ſynodo execratos. Quid eſt igitur quod hæſitamus & p-
bemus noſmetipſos difficiles, quo minus ex ordinatione canonica, & ſanctorum pa-
trum diligentia, & ſynodicis iuſſionibus, quæ redeuntes ab hæreſi qualibet recipiũt,
& hos admittamus?

Sancta ſynodus dixit: Sic eſt reuera, niſi tamen canonica ſubſit cauſſa quæ impe-
dimento ſit.

Taraſius ſanctiſſ. patriarcha inquit: Sic placeat omnibus, quo eos recipiamus.

Sancta ſynodus dixit: placet omnibus.

Venerabiles monachi exclamarunt: Et nobis ſane placet.

Taraſius beatiſſ. patriarcha dixit: Denuo dicimus, ſi alia nõ ſubſit canonica cauſſa
quę prohibeat, redeũtes, recipiant. Oportet em̃ vbiq; canonicas ordinatiões ſeruare. F

Venerabiles monachi dixerũt: Iuxta ſex ſanctas & œcumenicas ſex ſynodos ex
hæreſi redeuntes recipimus, niſi cauſa quæpiam non toleranda ſubſit.

Taraſius beatiſſimus patriarcha dixit: Et nos quoque om̃es inſtructi a ſanctis pa-
tribus noſtris ſic definimus.

Venerabiles monachi dixerunt: ſi qui monachi a ſacra ſynodo abſunt, quid de
illis fiet?

Taraſius ſanctiſſ. patriarcha dixit: Illis ex canonibus prius lectis hæc perſuadebi-
mus, qua autem de cauſſa ab hac ſynodo abſunt?

Sabas religioſiſſ. monachus dixit: Nõ noui, ſed ſibi ipſi aduerſantur.

Euthymius religioſiſſ. epũs Sardenſium dixit: Quẽadmodũ iam admonuimus
adferãtur libri, vt plenius erudiamur de his, q ab hæreticis ſunt ordinati.

Conſtantinus venerandus diaconus & notarius ait: Quandoquidem iubetis, vt
de conſuetudine ea qua ab hæreticis quidam ordinãtur, legamus, ecce vobis libros,
vt ſi iuſſeritis, legantur.

Sancta ſynodus reſpondit, legantur.

Ex Rufini .x.

Stephanus venerabilis monachus libro℞ cuſtos legit: Ex hiſt. eccleſiaſt. Rufini.
τοῦτον μὲν οὖν τὸν ἐμφύλων διωγμὸν βραχὺν ὄντα πρότερον εἰς τὴν ἐπισκοπὴν παρελθὼν
μακεδόνιος ηὔξησεν ἀκάκιος δὲ καὶ πατρόφιλος μάξιμον τὸν τῆς ἱεροσολύμων ἐξωθήσαντες
κύριλλον ἀντικατέστησεν. Hoc eſt: Hanc igitur inteſtinã perſecutionem Macedonius
ad epiſcopatum accedẽs auxit. Acatius vero & Patrophilus maximo Hieroſoly-
morum epiſcopo expulſo Cyrillum ſuffecerunt.

Et poſt

A Et post hæc Cosmas venerabilis diaconus, notarius & cubicularius sacri patriarchatus legit. Ex historiæ ecclesiasticæ Theodori lectoris libro quinto.

Dioscorus autem secundum canones sibi visus creatus, episcopatui Cõstantinopolitano inhæsit: designauit etiam primatem ecclesiæ eiusdem Anatolium quendam, q Alexandrinæ ecclesiæ quisquilias Constantinopoli effundebat, habens sibi confestim cõministrũ Eutychen, ad quẽ vrbane Anatolius inqt, futurꝝ ignorat, q in q̊ statu fuit nõ cõsiderat. Acta aũt hæc sunt sub cõsulatũ Protogenis & Asterij.

Theodor⁹ lecta almę ecclesiæ Constãtinopolitanæ hist eccle. scripsit a tpibus Cõstãtini vsque ad imperiũ Iustiniani Ex Suida.

Tarasius beatiss. patriarcha dixit, quid de Anatolio dicitis, nonne princeps fuit quartæ synodi? & tamen a Dioscoro impio illo fuerat creatus, atq; id etiam præsente Eutyche. Ergo & nos ab hæreticis ordinatos recipiamus, quemadmodũ quoq; Anatolius receptus ẽ. Et iterꝝ. Vera dei vox est, filios nõ morituros pro patribus, sed vnusquisq; pro suo peccato morte morietur, Addatur q̃d ordinatio a deo est. Quandoquidem autem quidam de Anatolio dubitãt, legatur, q̃d de eo scriptũ sit.

Cosmas diaconus & cubicularius sacri patriarchatus legit. Præfatio Chalcedonensis sanctæ & vniuersalis synodi. Conueniente sancta & vniuersali synodo secundum sacram præceptionem in Chalcedonensi vrbe congregata, nimirum Pascasino & Lucentio reuerendissimis episcopis, & Bonifacio religiosissimo presbytero, tenentibus locũ sanctissimi & reuerendissimi archiepi almæ vrbis Romæ Leo-

B nis. Et Anatolio reuerendissimo epo inclytæ vrbis Cõstãtinopoleos nouæ Romę.

Reuerendissimi monachi dixerũt, & istud quoq; recipimus.

Iterꝝ Constantinus diaconus & notarius sacri patriarchatus legit. Ex vita sancti patris nostri Sabæ: Flauiano igitur & Helia patriarchis, vt dictũ est Sidoni existẽtibus, literisq; *adulatorijs & œconomicis ad Imperatorẽ vtẽtibus. Prꝫterea Sydonẽsem synodũ, q̃ secundũ rectã fidẽ cõgregata fuit dissoluẽtibus, cũ domũ ad ꝓprias sedes redirẽt, q a Soterico & Philoxeno stabãt, rẽ indigne ferẽtes, in irã vehemẽtissimã Impatorẽ excitarũt: vtpote q deceptus p vafriciẽ & simulationẽ patriarchaꝝ fuisset. Accepta aũt ptãte quãtã ipsi volebant, auroq; sufficiẽti, Antiochiensiũ populo id diuiserũt, atq; ita varijs modis Flauianũ afflixerunt & vexarũt, cogentes interim & obtorto collo huc trahẽtes, vt acta Chalcedonẽsis cõcilij anathemate ꝓsequeret, quo nolẽte episcopatu suo priuatus, in exiliũ quoq; dãnatus est. Cũ aũt eã rem cognouisset Imperator, & ex aĩo id sibi placeret, Seuerꝝ quendã, principẽ hæresis Acephaloꝝ, Antiochiã in episcopatũ dirigit. Hic episcopatu accepto q illius cõuersationẽ & cõsuetudinẽ detestabãtur, in eos pessima quæuis exẽpla edidit: Dirigit etiã synodicas suas literas Heliæ patriarchæ, quo nõ recipiẽte in archiepiscopũ Imperatorẽ exacerbauit. Rursus easdẽ Hierosolymã versus mẽse Maio indictione

*fortassis legendum κελευτικοῖς

Flauianus in exiliũ tradit᷑, recusans probare acta cõcilij Chalcedonensis

C sexta mittit, addita clericoꝝ quorundã & regia q̃q; manu: quod cũ percepisset beatus noster pr̃ Sabas, ascẽdẽs cũ reliquis heremi p̃sidibus in sacrã vrbẽ, eos q cũ synodicis Seueri veniebant, ex sancta ciuitate exegit. Multitudine aũt monachorum vndiq; cõfluente, oẽs ante sacrũ Craniũ, siue Caluariæ locũ, simul cũ Hierosolymitis cõgregati sunt, vnaq; voce exclamarunt anathema Seuero, oĩbusq; q cũ eo cõicãt, p̃sentibus & audiẽtibus adhuc Magistrianis principibus & militibus, q̊s Imperator isthuc miserat. Hic aũt Seuerus miris adulatiõibus autoritatẽ sibi apud Imperatorẽ obtinẽs, & cõfisus regia ptãte, Chalcedonẽsem synodũ infinitis execratiõibus deuouit, oĩbus ingenij viribus Eutychis opinionẽ catholicis aduersam defendere, & porro spargere conatus. Eutyches aũt vnã Christi filij dei post incarnationẽ ex virgine naturã asserebat, homo peruertẽs oĩa & tumultuarius, q plurima noua dogmata ecclesiæ catholicæ fidei & legibus cõtraria cõfinxit. probabat em̃ impijssimã illã & latrocinijs maxime infamẽ secundã Ephesinã synodũ: testatus aperte illã nõ inferiorẽ q̃ priorẽ Ephesi habitã, cẽsendã. Præter hęc eruditiõe & doctrina æquales affirmabat Cyrillũ diuinũ Alexandrinoꝝ archiepm & Dioscoꝝ, q in cõionem recepit Eutychen hæreticũ veluti conuenientẽ aĩo & opinionibus suis, & sanctissimũ & vnice orthodoxũ Flauianũ sanctę vrbis archiepm interfecit & sustulit. Atq; ita ad oẽm impietatẽ promouẽs Seuerus his, nihil aliud quã linguã suã in dei blasphemiã exacuit, diuisit aũt in suis libris indiuisam & vnã in trinitate deitatem & hy-

postasin, nullam in his nominibus differentiã agnoscens. Vnam sanctam adorandã & consubstantialem diuinarum hypostaseon trinitatem, naturarum & deitatũ & deorum trinitatem ausus est dicere. huiuscemodi autẽ animarum corruptorẽ & pestem Anastasius Imperator compulit Heliam archiepiscopũ in cõmunionẽ recipere: cumq; nulla ratione id ageret, ira exardescẽs Imperator, Olympiũ quendã Cæsariensem, q ducatũ Palestinæ curabat, addita generali a Sydone scripta epistola, in qua cõtinebatur non recipiendam Chalcedonensem synodum, ad Heliam episcopatu deturbandũ misit. Olympius autem cũ regia potestate accedens, vsus varijs artibus Heliam abegit, Iohannem vero Marciani filium, cõsentientem cũ Seuero, & communicantem, Chalcedonensemq; synodum execrantem episcopũ Hierosolymorum die tertio mensis Septembris, in principio decimæ indictionis instituit. Postq̃ autẽ honorabilis Sabas & reliqui heremi patres audiuissent Iohãnẽ consecratũ eẽ a Seuero, congregati apud eũ ex aperto testati sunt, se neutiquã in communionẽ Seuerum recepturos, sed pro Chalcedonensi synodo extrema passuros. Præsertim cum totam populi cateruam habeant commilitantẽ. Ea ratione Ioannes, quia patres suspiciebat, neglexit ea cõficere quæ a duci erãt ei cõmissa. Anastasius autem Imperator postq̃ percepisset Ioãnem federa rupisse, in furorẽ versus, cũ Olympius ad manus non esset, statim Anastasiũ Pamphyli ducatui Palestinæ præfectũ mittit, quo Ioannem cõpellat, vti Seuerum ad cõmunionẽ recipiat, & synodũ Chalcedonensem anathemate deuoueat, aut episcopatui deturbet. Hic igitur cũ ingressus esset Hierosolyma, euestigio Ioannẽ ad se vocatũ, in carcerẽ publicum demittit. Totus aũt populus ea caussa gaudio dissolutus est, q͂ is insidiator & proditor archiepĩ Heliæ fuisset. Quidã aũt Cæsareensiũ ciuitatẽ gubernãs, clam in carcerẽ ingressus consilium dat Ioanni, modo velit rebus suis consultũ & episcopatu suo minime priuari, videat ne a quopiã illi persuadeatur, quo in cõmunionẽ Seuerum recipiat. persuadeat autem duci dicatq; se omnia quæ iussa sint vt faciat sine mora effecturum. verum ne per vim & necessitatẽ videat cõpulsus, se vbi liberatus sit e carcere post duos dies, q̃ instat dñica, q̃uis imperata alacriter facturum. His vero verbis persuasus dux eũ ecclesiæ sistit: itaq; archiepũs a carcere liberatus, totũ monachorum cętũ, per noctẽ ad sanctã ciuitatem cõuocat. Fuit aũt numerata eorum multitudo circiter decẽ milia monachorum. Quandoquidẽ aũt tantã hominũ multitudinẽ ecclesia capere nõ poterat, visum est, vt ad sancti protomartyris Stephani templũ sese conferrẽt, quod tãtæ multitudini videbatur sufficiens, quo minus aũt mali quippiã daretur suspicandum duci, simulauit omnis turba se Hypatio consobrino Imperatoris gratulandi caussa occurrere, q a Vitelliana captiuitate liberatus voti reus Hierosolymã se contulerat. Postq̃ igitur oẽs tum monachi, tũ ciues in p̃memorata basilica cõuenissent, adfuit & Anastasius dux, & Zacharias vir cõsularis, adducentes secũ cũ magna multitudine Hypatiũ in protomartyris Stephani basilicã, existimante quoq; duce oĩa pro regis voluntate & arbitrio euẽtura. His aũt cõgregatis in cãcellos ascẽdit archiepũs, comites habẽs secũ Theodosion & Saban monachorum coryphæos & præsides. Populus aũt vniuersus nihil aliud q̃ longo tempore exclamabat hæreticos, anathematiza, synodon confirma. Cõfestim aũt tres illi vna voce Nestoriũ Eutichea, Seuerum & Soterichũ Cæsareæ eius quæ est Cappadociæ episcopum, & omnes qui synodum Chalcedonensem non recipiunt, condemnant.

Anastasij odium in orthodoxos

Tarasius beatissimus patriarcha dixit, Recte hactenus nostras aures patrũ p̃cepta instruxerũt, quid aũt ab hæreticis creatos recipiemus ne, an minus?

Sancta synodus dixit: Sane dñe, satis sumus instructi, & sunt recipiendi.

Tarasius beatissimus patriarcha dixit: Sane & plurimi qui in sexta synodo præsides fuerũt a Sergio, Pyrrho, Paulo & Petro doctoribus inquã hæreseos monothelitarum fuere creati. Sed & hi vicissim Constantinopolitanas sedes inter clerum distribuerũt, & ab extremo eorum doctore Petro vsq; ad sextã synodũ anni nõ pauciores quã q̃ndecim intercesserũt. Qui vero intermedijs tp̃ibus fuerũt, Thomas. s. Ioãnes & Cõstãtinus ab hæreticis fuerũt ordinati, verum ea de caussa nõ sunt reprobati. Circiter eñ q̃nq̃ginta annos heresis illa viguit, & tñ in sexta synodo patres q̃tuor illos præ-

A los prænominatos tantum damnarint, quũq; eorũ ordinationem reliquerint.

Sancta synodus dixit, clarum est.

Constantinus reuerendissimus episcopus Constantiæ eius quæ est in Cypro dixit: satis iam videtur mihi confirmatũ, eos q ab hæreticis ordinati sunt, recipiẽdos, si quis vero destinato animo ad hæreticos se contulerit, ab eisq; ordinatus fuerit, eum nequaquam recipiendum.

Venerabiles monachi dixerũt: De his quoque diui Basilij ad Nicopolitas epistolam habemus, rogamusq; vt audiatur.

Tarasius beatissimus patriarcha dixit: Legatur.

Constantinus diaconus & notarius legit: Ex epistola beati patris nostri Basilij ad Nicopolitas. Nõ noui episcopum, neq; inter sacerdotes Christi numerauerim, qui a contaminatis manibus in fidei vastationem ad dignitatẽ aliquã fuerit prouectus. Hoc meũ est iudiciũ, vos vero si quã habetis vobiscũ electionẽ, ipsi iudicate cõsultateq;, quandoquidẽ vnusquisq; suæ sentẽtiæ dñs est, nos vero innocẽtes a sanguine isto. Hæc aũt vobis scripsi, non ꝙ quicq̃ diffidam, sed vt quorundã ambiguitatem confirmem & explicẽ prolata in diuersum mea sentẽtia, ne scilicet quoslibet ad cõmunionẽ suscipiatis, neue manuum impositionem ab eis recipiatis, vt postea pace fa
B cta violenter seipsos sacerdotali complemento adnumerent.

Venerandi monachi dixerũt: Ecce pater hæreticorum creationẽ, in eo quod inquit, neq; inter Christi sacerdotes numerauerim, qui ab impuris manibus in fidei vastationẽ ad dignitatẽ aliquã fuerit prouectus omnino auersatur.

Tarasius sanctiss. patriarcha inqt: Et ego profecto qui ob huiuscemodi caussam, & in fidei dissolutionem creati sunt, abominor. Tum aũt maxime quoties orthodoxi episcopi fuerint præsentes a quibus potuere creari. Hæc aũt est sentẽtia beati patris, si synodica cõuocatio fuerit facta, & ecclesiarũ in recta fide concordia, qui ausus fuerit impuris hæreticis creandũ sese dare, deponi dignus est.

Sancta synodus ait: Hæc vera sententia est.

Venerãdi monachi dixerũt: Id vero q̃d in fine epistolæ scriptũ est, vt postea pace facta violẽter seipsos sacerdotali complemento adnumerent, & post pacem creatos quoque non recipit, quid sibi vult?

Tarasius beatiss. patriarcha dixit: Nequaq̃ inquit pater eos nõ recipiẽdos, sed ne vim sustineant, volentes vniri recte sentienti clero. Sane enim non ex necessitate & difficultare hoc fiet. Attamẽ diuinus pater cũ per ea tẽpora plurimi essent epi orthodoxi, aliũnis ecclesiæ Arianorũ creationẽ interdixit. Nulla eñ aderat defensio. Quod aũt illud ita se habeat, quodq; nõ ignorarint sententiã patris nostri qui fuerũt in ec
C clesiæ functionibus illi successores, q ab hæreticis electos, deinde vero emẽdatos receperũt, clarũ est ex superioribus. In omibus eñ patres sibi consona scribunt, cẽtrarietasq; inter ipsos nulla reperitur, sed illi videntur sibi contraria apud illos notare, q dispositionem dictorum & scopos eorum non intelligunt. Venerabiles monachi dixerũt: apte soluta est dubitatio. Sancta synodus dixit: Episcopi qui cõfessi sunt proprios libellos quod ad ecclesiã redierint, legant.

Tarasius beatissimus patriarcha dixit: Legant, discussa eñ exacte quæstionum duarũ capitaliũ hypothesis est, de ijs videlicet qui ad ecclesiã catholicã ex hæresi redeunt, & qui ab hæreticis sunt ordinati.

Hypatius eps Niceæ, suũ libellũ legit: est aũt idẽ libellus quẽ etiã Basilius reuerẽdus Ancyræ epũs fecit. Leo eps Rhodi, Nicolaus Hierapoleos, Gregorius Pissinuntũ, Georgius Antiochiæ Pisidiæ, & Leo Carpathi æq̃les libellos exhibuerũt.

Tarasius sanctiss. patriarcha dixit: Confessiones cognoscentes vbi libellos legerimus in secũda cõgressione receptio illorũ fiet, modo nihil apud eos sit q̃d impediat.

Sancta synodus dixit: fiat vt iubes. Interea sancta synodus exurgens in hunc modum fausta precatus est. Multi sint anni Constantini & Hirenes maximorum regum & imperatorũ, multi sint anni. Multi sint anni orthodoxis imperatoribus. Cõpesce dñe hæreticorũ vanas voces, da domine illis piam vitam.

Tarasius sanctiss. patriarcha dixit: Pax dñi, sit cum omnibus nobis. Amen.

Actio

ACTIO SECVNDA. D

IN nomine domini & dominatoris Iesu Christi veri dei nostri, imperantibus piissimis & Christi amantissimis dominis Constantino & Irenæ, pia eius matre anno octauo consulatus eius, sub sexto Kalen. Octobris, indictione vndecima, conueniente sancta ac vniuersali synodo, quæ per diuinam gratiam & a deo decretorum imperatorum piam sanctionem in Nicea splendida metropoli prouinciæ Bithyniæ congregata est, videlicet Petro religioso protopbro ecclesiæ sanctissimę diui Petri apli apud Romanos, & Petro venerabili pbro, monacho & psíde mansionis piæ sancti Sabæ apud Romanos, retinētibus locū apostolicæ sedis sanctissimi archiepi veteris Romæ Adriani. Tarasio beatissimo archiepo almæ vrbis Constantinopoleos nouæ Romæ, Ioanne item & Thoma religiosissimis presbyteris monachis retinētibus locū apostolicoꝝ thronoꝝ orientalis diœceseos, consistentibus his ante sacros cancellos templi sanctissimæ ecclesiæ cognominatæ Sophiæ, præsentibus simul & audientibus illustrissimis iuxta ac magnificentissimis senatoribus nimiꝝ Petrona glorioso exconsule patricio, & Theophylacto comite imperialis obsequij Ioāne regio hostiario, & quæstore ærarij militaris, & tota deniq; synodo iuxta ordinem in priori actione præscriptū. præsentibus etiā religiosissimis archimādritis psídibus, & toto monachoꝝ cœtu, propositis in mediū sanctis & inuiolatis dei euangelijs, Nicephorus reuerēdus diaconus & chartophylax sacri patriarchatus dixit: Ante fores huius venerandi templi regius quispiam homo adstat, Epiphaniū Neocæsareæ episcopum secū adducēs. Tarasius beatissimus patriarcha dixit, ingrediant. E

Mox splendidissimus regius Mandator ingressus ait: Missus fueram ab optimis nostris dominis vt venerandum episcopum Neocæsareæ ad piam & sacrā vestrā synodum adducerem, quem iam vobis sisto.

Sacra synodus respondit: Deus pios nostros imperatores custodiat & cōseruet.

Tarasius beatissimus patriarcha ad episcopum Neocæsareæ ait, num ignota tibi hactenus fuit veritas aut cognitā contempsisti? & si ignota tibi fuit non pudet te rectum sermonē minime didicisse, quēadmodū non puduit te didicisse peruersum?

Gregorij epi resipiscentia. Gregorius venerādus episcopus Neocæsareæ dixit: Quandoquidem vniuersus iste cœtus idem loquitur & idem sentit, didici & instructus sum, qd hæc sit veritas, quæ nūc existimat & prædicat. Et ea de causa veniā postulo meoꝝ antea delictorum. Cupio autem & cum omnibus his illuminari & doceri. Siquidem erratā mea & delicta infinita esse agnosco, & pro pœnitentia apud sanctam synodum beatūq; dominum sollicito. F

Tarasius beatiss. patriarcha dixit: nisi forte versuto velamine & ptextu mentē tuā inumbras, verbis quidē veritatē exprimēs, sed aīo interim doloso aliud sentias.

Gregorius venerandus episcopus Neocæsareæ ait: Absit, veritatem confiteor, neque est cur mentiri velim, aut verba mea distorquere.

Tarasius B. patriarcha ait: Debueras ab hinc multo tempore aures aperuisse, & Paulum diuinum apostolum audiuisse dicētem: traditiones quas accepistis, siue per sermonem, siue per epistolas nostras seruate. Et iteꝝ Tito & Timotheo scribētem, impuras verboꝝ vanitates respuite. Quid autē impurius & vaniloquētius q Christianos idololatriæ studiosos dicere?

Gregorius venerandus episcopus Neocæsareæ dixit: Malum est & malum esse confitemur, sed sic factum est & fecimus: ea vero de causa veniam delictorum nostroꝝ postulamus. Confiteor domine coram honorificētia sanctitatis tuæ, omniūq; fratrum sanctæ synodi, quod errauimus & iniquitatē, improbitatēq; designauimus, & veniam ob id poscimus.

Tarasius beatiss. patriarcha inquit: Placeat vt sequēti auditione cum libellis quæ ad eum pertinent, cognoscamus.

Sancta synodus ait: Vt iubet sanctitas tua, cū libello in sequenti actione adstans episcopus veniat, & iuxta constitutum agetur.

Leontius gloriosissimus Imperatori a secretis dixit: Sacra & a deo collecta synodus meminerit in priori conuentione dei obseruantium magnoꝝ Imperatorum nostroꝝ

A strorum fuisse lectas literas, in quibus mētio fiebat sanctissimi & beatissimi archiepi veteris Romæ, & religiosissimorū pontificū orientis synodicarū literarū, quas in duobus quaternionibus adducimus, de quibus vos qd fieri vultis, admonemus.

Sancta synodus dixit: Legantur libelli beatiss. & sanctissimi archiepiscopi veteris Romæ. Et legit eas Nicephorus gloriosissimus ab imperialibus secretis.

Interpretatio literarum Romanarū, Adriani Romani archiepiscopi.

¶ Dominis pijssimis & serenissimis victoribus, triumphatoribus filijs in deo & dño nostro Iesu Christo dilectis Constantino & Irene Augustis, Adrianus seruus seruorum dei.

DEus qui iussit e tenebris lucē splēdere, quiq; nos a potestate tenebrarū, per filij sui vere scilicet lucis incarnationem, liberauit, in quo cūcta diuinitatis suæ specimina iussit cōuersari, per quē etiā vniuersa renouauit, simul in illo per sanguinē crucis illius, cū ea quæ in cœlis, tum in terra existentia pacificās, per diuitiarū bonitatis suæ plenitudinē in ecclesiæ suæ faciē respiciens, pietatē vestrā & prædestinatā serenitatē imperatoriæ māsuetudinis ad perfectionē fidei vocare nō dedignatus est, quo omnē mēdacij improbitatem per vos contegat, veritatemq; in lucē producat. Posteaquā eñ quæ a vestra serenitate & pietate nobis missa sunt, cognouimus, dici nō potest quantopere cor nostrū gauisum sit, tāto eñ gau B dio & lætitia repleti sumus. vt ne humana quidē lingua explicare ea sufficiat. Quēadmodum enim a superioribus hæresios schismatibus eramus conterrefacti, ita nūc rursum per vestrā iussionē exultatione sumus perfusi, nā in regia vestra ciuitate venerādarū imaginū causa iussistis, retractari, quę a retro ĩpatoribus turpiter in eas cōmissa sunt, Hi eñ non solū eas subuerterūt, sed & contumelia affecerūt, ridiculas eas existimātes, atq; vtinā non cōputet illis peccatū hoc altissimus. Satius eñ fuisset ne iniecisse quidē manus in ecclesiā, vnde factū vt totus Orientaliū partiū populus in errorem sit inductus, & in propria existimatione & volūtate rebus ecclesiæ abusi sint, donec in regni soliū vos erexit, qs sciebat ĩ veritate illius gloriā inquęsituros, & quæ a sanctis Aplis cūctisq; doctoribus tradita erāt cōseruaturos, honorēq; debitū venerādis imaginibus, q̄ per amentiā hęreticorū subuersæ fuerāt, redditurū. Nuper vero per piā vestrā iussionē de voluntate vestra instructi oĩpotentē deū pro vestro imperio p̄cibus solicitantes, gratiarū actione gloriā illius p̄dicauimus. Illud aūt in stabilimentū & cōfirmationē regni vestri maxime sit q̄d magnū opus hoc aggressi estis, q̄d sine mediatione vestra in hoc mūdo vix fieri potest, reddet eñ iam sibi ve C tus & antiqua orthodoxa fides. restituētur venerādæ imagines in eam faciē, qua in prima ecclesia cōspectæ sunt. Vos aūt partē habebitis cū eo, q nūc in diuina requie quiescit Constātino Imperatore & Helena eius matre, qui orthodoxā fidē illustrarūt & cōfirmarūt, adeoq; sanctā matrē vestrā, catholicā & spūalem Romanā ecclesiam exaltarūt, vt plane spes sit eorū piā appellationē in vestra cognomēta pijssima, & a deo data transiturā, vt per omnē terrarū orbē nouus Constantinus & noua Helena p̄dicet, per q̄s sancta catholica & aplica ecclesia renouabit. Vos aūt maxime in traditione orthodoxæ fidei ecclesiæ beati Petri & Pauli principū apostolorū acquiescetis, eāq; amplectemini, quēadmodū a superioribus imperatoribus factū est, qui vicariū eius ex toto corde dilexerūt. Quapropter vestra quoq; a deo data maiestas sanctiss. Romanā ecclesiā principum Apostolorū, q̄bus a deo ipso data est potestas soluēdi & ligandi peccata cū in cœlo, tum in terra honorabit. Ipsi scilicet regni vestri propugnatores erunt, cūctasq; barbaras nationes pedibus vestris subijciēt, vt q̄cunq; ire perrexeritis victores vos declarēt. Hi siquidē principes apostolorū sunt, q catholicā & orthodoxā fidē auspicati per scripta quidē veluti legibus latis fidē suā seruandā p̄ceperūt: oĩbus scilicet q in sedes illorū successuri erāt, & in fide eorū vsq; ad consūmationē seculi permansuri, atq; ita nostra seruat ecclesia & sanctas eorū figuras venerat, vnde in hūc vsq; diem venerādis horū imaginibus ecclesiæ nostræ ornatæ ac cōspicuæ sunt. Quēadmodū sanctiss. & beatiss. papa Syluester in principio Christianorū nostrorū orthodoxa fide testat. Cum aliquādo fœlicis recordationis Constā Syluestri & Constātini historia.

Cõstantinus Imperator per noctem somnum caperet, ecce beati apostoli Petrus & Paulus dormienti astiterunt dicentes. Quandoquidem sanguinis infantiũ effusionẽ morbi tui gratia fieri iussisti, en a Christo missi sumus quo sanitatem tibi afferamus. Audi igitur nostrũ cõsilium & ea quæ tibi præcipimus fac impleas, Principio Syluestrum episcopum qui persecutionis tuæ gratia Roma exulat, & in Sorapeno mõte clam in speluncis cum clero latitat cura ad te vocari. Is tibi lauachrũ pietatis, in q̃ lauaberis, præparabit, dabiturq; tibi non modo lepræ verũ omnium morborũ sanitas. Cũq; præclaris istis bonis fueris recreatus, confestim iubeto, per omnia loca Romanorum ecclesias restaurari, te vero ipsum purum abiecto idolorum cultu declarabis, cultumq; debitum soli deo vero adorando exhibeas, iuxta illius voluntatẽ omnia tua consilia disponẽs. Imperator itaq; e somno excitatus omnes suos aulicos, q cunq; in palatio erãt, conuocauit, quodq; per insomniũ illi ostẽsum fuerat, exposuit, nec mora aliqua, sed cõfestim ministros suos ad Sorapenum montẽ, in q̃ beatus pater Syluester cũ clero vacans lectiõibus sacrorũ librorũ latitabat, misit. Iam cũ vndiq; videret milites circũcingentes montem inquirendi caussa, existimans quod ad martyrium raperetur, clerum ita affatus est: Ecce nũc tempus expectatũ, ecce nunc dies salutis. Egresso aũt de spelunca narrarunt milites, qua de caussa quæreretur, cũ quibus ad Imperatorem trahens secum comites tres presbyteros cũ duobus diaconis profectus, cum Imperatorem vidisset: Pax tibi inquit o Imperator sursum de cœlo & victoria. Imperator itaq; hilari oculo & tranquillo animo, illius verba exaudiens, quæcunq; sibi per insomnia fuerãt reuelata beato Syluestro exposuit. Postq̃ autem finem narrationis fecisset, quæsiuit Imperator, quales nam arbitraretur esse deos Petrum & Paulum quos viderat? Respõdit pater, nequaquã esse deos, sed seruos & discipulos domini nostri Iesu Christi, quos in hoc elegisset, vt omnes gẽtes cõuerterent vt crederent in eum. Hæc cũ audiuisset Imperator percontatus est, nũ alicubi essent historiæ illorum, mox beatus Syluester per diaconos adferri quas habebat apostolorum imagines iussit: quas cum Imperator adspexisset, clara voce proclamauit. Hi sunt quos per visum conspexeram, neq; amplius incredulus sum, paretur lauachrum in meam salutem. Cõstructo autem lauachro, cũ sacro rore tinctus esset cõfestim est sanitati pristinæ restitutus. Deinde non immemor accepti beneficij, ecclesias dei exædificare cœpit, columnas earũ passim sacris imaginibus in memoriam incarnationis dñi nostri Iesu Christi, omniumq; sanctorũ reuerẽtiam exornauit, nec alia de causa quã vt Christianismũ in lucem & veritatem deiq; cultũ proueheret, & omnes gẽtes a cultu idolorum, & diabolica deceptione conuerteret. Quemadmodum etiam diuus pater Gregorius apostolorũ successor prædicauit, ob id depingi in templis euangelicas historias, vt homines illiterati, & q sacros libros legere nequeũt, (quorũ sane maxima pars est) cõspectis illis redderẽt deo gloriã & reducerẽt in mẽtem quæ in carne conuersatio dñi nostri Iesu Christi fuisset. Vt taceam interim orthodoxos alios & Christianissimos Imperatores, cũ sacerdotibus omnibus & honestis viris deũ colẽtibus, simul etiam cum vniuerso Christiano populo, qui omnes iuxta antiquam sanctorũ patrum traditionem venerandas imagines & receperunt & tenent, & in memoriã & compunctionem cordis conseruant, & in hunc vsq; diem venerantur, Neq; aliter fiebat in partibus & regionibus istis, donec proauus vester ex impiorum quorundam instructione venerandas imagines abstulit. Ex quo tempore magnus error Græciam istam inuasit, vnde non contemnendum scandalũ in mundo factum est. Sed væ illis, per quos scandala in mundum irrepserunt, vt ipsa veritas mentiri nescia testatur. Qua de caussa in magnam tribulationem vterq; Gregorius Romani pontifices per ea tempora sanctissimi coniecti sunt. Sæpius etiam proauum vestræ serenitatis admonuerunt, ne sineret venerandas imagines de statu suo deijci, verũ illorũ salutiferæ p̃ces nequicq̃ fusæ sunt, animũq; illius haud quicq̃ commouerunt. Post id & Cyrus, Zacharias, Stephanus, Paulus, & alter Stephanus qui nobis in episcopatu huius almæ vrbis præcesserũt auum, patrẽq; vestræ serenitatis pro restitutione sanctarũ imaginum sæpe interpellarunt. Eadem ratione & nostra exiguitas imperatoriam vestram maiestatẽ cum omni humilitate obsecrat, sinat

aliquã-

A aliquando recordationis cauſſa erigi in eccleſias ſacram Ieſu Chriſti iuxta incarna-
tionem humanitatis imaginem. ponatur in aula dei ſimilitudo eius ſanctæ matris,
ſanctorum quoque & beatorum apoſtolorum, prophetarum, martyrum & confeſſorum,
& ex animi deſiderio eas veneremur, quēadmodum a ſanctiſſimis patribus, maiori-
bus noſtris probatiſſimiſq; pōtificibus nobis a multis ſeculis traditū eſt. Reliquū eſt
vt manſuetudo imperatoria in partibus illis Græciæ hoc idem imperet & orthodo
xam fidem confirmet, quo iuxta ſcripturam vnum ſit ouile & paſtor vnus. cum vi
deat in vniuerſo terrarum orbe vbi Chriſtianiſmus pollet, ab omnibus fidelibus ve-
nerandas imagines honorari: nimirum vt per viſibilem figuram, ad inuiſibilem ma-
gnitudinis eius diuinitatem ſpūali diſpoſitione mentes noſtræ rapiantur, ſecundum
carnem quam dei filius propter ſalutem noſtram ſuſcipere dignatus ē, redemptorē
noſtrum in cœlis exiſtentem adoremus, & in patre glorificantes, laudemus, quem-
admodum ſcriptum eſt: Deus ſpūs eſt & illud comprobando ſecundum ſpiritum
deitatem illius adoramus. Nequaquam aūt ſic ſtatuamus (quemadmodum quidam
nugantur) vt imagines tanq̄ deos conficiamus. Labor em̄ & fatigatio noſtra quē
exhibemus in deſiderium dei ſanctorumq; eius perficitur. Et quemadmodū ſacra
ſcriptura imagines in memoriam venerationis habet, ſic & nos eas habeamus, Ser-
B uantes tamen perpetuo fidei noſtræ puritatem. Quinetiam factor noſter & artifex Deus prim⁹
dominus deus iuxta propriam imaginem & ſimilitudinem hominem de luto terræ imaginē fin-
finxit, illuminauitq;, in libera poteſtate ſui ipſum conſtituens. Præterea primus ille xit.
homo liberi arbitrij exiſtens cuncta animantia terræ & volatilia cœli annuente deo Adam.
nominibus proprijs vocauit. Abel aūt ex primitijs ouilis ſui propria volūtate dona
dño deo obtulit, de quo legimus: Reſpexit dñs ad Abel & ad munera illius. Dein- Abel.
de Noe poſt cataclyſmū, hoc eſt, diluuium altare propria voluntate domino con- Noe.
ſtruxit, & ex omnibus animalibus & volatilibus pura dona in altare hoc attulit. Si-
militer etiam Abraham, quemadmodum teſtatur ſcriptura propria volūtate aram Abraham
extruxit in honorem & gloriam dei quemadmodum apparuerat. Iacob etiam cum Iacob.
fugiſſet a facie fratris ſui, vidit per viſum angelos dei per ſcalam aſcendentes & deſ-
cendentes & dominū innixum ſcalæ ad ſe loquentem. Poſtq̄ aūt ſurrexiſſet, ex ſua
volūtate, lapidē, in q̊ caput declinarat, ſuſtulit, & vbi erexiſſet eū, infudiſſetq; oleū
ſuper eum, vocauit locum Bethel, dicens: Non eſt hic aliud quam domus dei. Ob
quam ſane cauſſam non legimus illi iratum deum. non enim illi exprobrauit quod
ſua voluntate lapidem erexiſſet. Etenim o sereniſſimi filij principes & recte ſentiē-
tes imperatores quæcūque in admonitionem hominum ad gloriam dei ſpectantia
fiunt deo diſplicere nequeunt. Rurſus idem Iacob ille in ſummitate virgæ ſuæ ado-
C rauit, fide dilectionis id agens. De qua beatus Paulus apoſtolus in epiſtola ad He-
bræos dicit: Non q̄ virgam illam, ſed tenentem eam in ſignū dilectionis adorauit.
Quid hoc ſibi vult? nimirum q̄ & nos iuxta deſiderium & amorem, quo erga deū
ſanctoſq; illius affecti ſumus figuras in imaginibus repræſentemus. Non inquam in
coloribus & tabulis honorem conſtituentes, ſed eorum prædicantes gloriam, quorum
appellationem imagines referunt. Accedamus iterum ad ſcripturam videamuſq; Moſes.
quid Moſi a dño mandatū fuerit, cum illum iuberet propitiatoriū de auro mūdiſ-
ſimo conficere, quod duos cubitos & dimidium in longitudine, & cubitum & ſe-
miſſem in latitudine conficiebat. Duos quoque cherubin aureos & productiles ex
vtraq; parte oraculi. Et paulo poſt: Impones teſtimonium quod dabo tibi, quo ope
rienda eſt arca. Et loquar ad te ſupra propitiatorium, ac de medio duorum cherubin
qui erunt ſuper arcam teſtimonij. Quin etiam in velis & cortinis tentorij duorum
cherubim opus textile & diuerſicolorium fieri iuſſit. Ex his animaduertendum eſt
ſereniſſimi domini & filij principes deum omnipotentem dominum noſtrū, de me
dio cherubim manu hominū factorum pro ſalute populi nō dedignatū loqui. Quā-
obrem non eſt dubitandum, omnia quæ in eccleſiis dei ad laudem & decorem do-
mus illius conſtituūtur, ſancta & colenda eſſe. Sed & hoc o ſereniſſimi imperatores
ad incredulorum certiorem fidem & errantium caſtigationem adijciendū eſt, non
fruſtra Moſi famulo ſuo, quemadmodū in libro Numerorum legitur, propter pe-

ftem in populum grassantem præcepisse, fac serpentẽ, & pone illũ in signũ, & qui tactus fuerit, illumq; inspexerit, viuet. Fecit igitur Moses serpẽtem æneum, & posuit illum & seruati sunt. O insaniam infremẽtium aduersus fidem & cultum sacrũ Christianorum o stultitiam vetantiũ venerandas imagines honorari, in quibus seruatoris nostri, cuius potentia genus humanum & cõstat adhuc & seruatur. & præterea genitricis eius, omniũq; sanctorum historiæ continentur. Nam si Israeliticum populum per inspectionẽ æneæ serpentis seruatum a sua peste credimus: Christi vero dei & seruatoris nostri omniumq; sanctorum figuras contemplantes & venerantes dubitamus nos seruari? Absit vt amplius dubitemus. Absit vt a patrum sanctorum traditione diuersa sentiamus. hæreamus in doctrina illorum, nec ab illa declinemus. Et Solomon in eo templo quod domino ædificauit, Cherubim in gloriam dei fecit, & diuersis coloribus illud adornauit. Quare ergo non & nos quoque sentientes recte confessionem fidei nostræ & speciositatẽ domus dei ex diuersis coloribus & picturis exornabimus? Cum & Hesaias propheta dicat: In diebus illis erit altare domini in medio terræ Aegypti, & columna contines fines eius: & erit in signũ & testimoniũ dño in terra Aegypti. Clamabũt enim ad dominũ a facie tribulantium & mittet eis saluatorem & propugnatorẽ qui liberet eos. Quinetiam psalmorũ cantor Dauid hymnũ canens dicit: Confessio & pulchritudo corã eo. Iterum: Domine dilexi decorem domus tuæ, & locũ tabernaculi gloriæ tuæ. Rursus idem aduentum & incarnationẽ filij dei seruatoris nostri prædicans, magnifice faciem illius iuxta dispensationẽ incarnationis illius adorandam censet, dicens: exquisiuit te facies mea, faciem tuam domine requiram. Iterum: Faciem tuã supplicabũt diuites populi. Rursus: Signatum est super nos lumen vultus tui domine. Qua de caussa diuus Augustinus magnus ille doctor in sermonibus adhortatorijs suis inqt: Quid est imago dei aliud nisi vult⁹ dei, in quo signatus est populus dei. In cuius consensum, & diuus Gregorius Nissæ episcopus de patriarcha Abrahã sermonem faciẽs dixit: Vidi non infrequenter passionis figuram, neq; sine lachrymis eiuscemodi picturã transii, cum scilicet opus artificij in personã significatam demõstratum esse viderem. & reliqua quæ ex interpretatione in cantica canticorũ adfert. Nec aliter deinceps subsequens ex eadem doctrina sonat. Nunquid materia diuersorum colorum animæ imitationem nõ repręsentat? Nã qui imaginẽ aspicit, quæ ex arte per diuersos colores in tabula est expressa, nõ ex pictura & colorũ tinctura similitudinem accipit, sed ad contemplationem primi exemplaris animum reducit. Quinetiam in epistola diui Basilij qua in Iulianũ desertorẽ inuehitur. Quemadmodum a deo Christianam & inculpabilem nostram fidem veluti hęreditario iure accepimus sic confiteor, & in eo maneo. Credo autem in vnum deum patrem omnipotentem, deum patrem, deum filium, deum spiritum sanctum, Vnum deum hæc tria adoro & glorifico. Confiteor etiam filij incarnatam οἰκονομίαν: deinde sanctam Mariam quæ secundum carnem illum peperit, hanc deiparam vocans. Suscipio etiam sanctos Apostolos, prophetas & martyres, qui pro me apud deum supplicant, quo per illorum mediationem propitius mihi fit deus noster benignissimus, & remissionem peccatorum mihi gratis largiatur. Quam ob causam & historias imaginum illorum honoro & palam adoro. Hoc enim nobis traditum a sanctis apostolis non est prohibendum, sed in omnibus ecclesiis nostris eorum historias erigimus. Idem in sermone in quadraginta martyres. Quin etiam bellorum trophæa & victorias, & historici scriptores & pictores demonstrant, hi quidem oratione rẽ exornantes, hi vero in tabulis depingentes multos ad virtutem & virilitatẽ excitarunt. Siquidem quæ historia oratione exprimit, hæc tacens pictura per imitationem ostendit. Ioannes quoque Chrysostomus episcopus Constantinopolitanus in sermone in parabolam de semente. Nonne iniuria afficit regem qui regiam vestem violat? Non nouisti, ꝙ is qui iniuria afficit imperatoriam imaginẽ, in imperatorem ipsum veluti exemplar imaginis eiusq; dignitatem iniurius est. Nescis quod quicunque ex ligno & coloribus imagini conuitia dicit, illum non damnari, veluti

Hesaias.

Gregorius Nissenus

Basilius aduersus Iulianũ, sanctorũ inuocationẽ & imaginum venerationẽ confitetur.

Chrysost. in sermone i parabolã semẽtis.

D E F

A veluti in rem inanimatam, sed contra regem ipsum dixerit. Iudicatur enim occulte regi iniuriam intulisse. Et rursus ex eodem in sermone in sanctam quintam diē paschæ. Omnia facta sunt in gloriam dei, & ad nostram doctrinā: quare ad pluuiæ ministerium dictum est. Impleatur terra fructuum copia mare natantibus, omnia deo seruiunt, imo potius imagini dei. Nam cū regiæ figuræ & imagines, in ciuitates inferuntur, populus non ipsam tabulā, aut ex cera factam imaginem honore prosequitur, cumq́ magistratu illic obuiam procedit, sed potius regiam historiam & veluti præsentiam suscipiunt: eodem sane modo & ipsa creatio non terrenam istam speciem, sed cœlestem historiam admiratur. Similiter beati Cyrilli verba ex interpretatione eius in sanctū Matthæi euāgeliū adferimus. Sic em̄ inquit: Fides em̄ depingit verbū q̄d in forma dei existit, q̄d liberata nostra vita adiunxit se deo, similitudineq́ nr̄a adsumpta factū est homo. Idē paulopost: Imaginū vsum nobis supplent parabolæ, quæ signoꝝ virtutē nobis subijciūt, nimiꝝ per oculoꝝ appositionē, manuū tactū, & quæ in nudo intellectu contemplationē obscure habēt. Adducamus etiam & diui Athanasii Alexandrini episcopi verba de eo quod dominus carnem humanam adsumpsit. Ex multis commode pauca sumentes, scripsimus. Quandoq-

Cyrillus in expositione euangelij secūdū Matthæum.

B dem ea quæ in tabulis picta sunt, cum figura per sordes & sitū deleta fuerit, necessarium est, vt denuo pingatur & reficiatur, modo talis sit vt adhuc renouari in eadem materia & tabulis possit. Nam per eandem formam & materiam, in qua depingit, non destruitur. verum potius in eo quod ante fuit, consentit. Dicamus & aliud ex diui Ambrosii ad Gratianū Imperatorem libro tertio capite nono. Quid ergo, nūquid cū ditarem & carnem adoramus Christum diuidimus? num quando in eo & diuinam imaginem & crucem adoramus ipsum partimur? Absit. Itidem audiamus quid nobis beatus Stephanus episcopus Bostrorum prædicat. Quicunq́ imagines diuorum confitentur, non errant. siquidem omne opus factum in nomine dei bonum & sanctum est. Aliud em̄ imago aliud ἄγαλμα, hoc est animalis abiecti statua. Quando nanque deus Adam plasmauit, hoc est creauit, dixit: Faciamus hominem secundum imaginem & similitudinem nostram, & fecit hominem in imagine dei. Ergo quod imago dei sit homo, ob id statua deorum est, idololatria & impietas? haudquaq̄. Etenim si Adam imago dæmonum fuisset vtique reprobandus fuisset & receptu indignus, quando vero dei imago est honore prosequendus est & admitti dignus. Omnis enim imago siue angeloꝝ, siue prophetarum, aut apostolorum, aut martyrum, aut alioquin iustorum virorum in nomine dei facta sancta est.

C Non enim ipsum lignum honoratur, sed ipsum illud quod in ligno datur contemplandum, atque ita per recordationem veneratio exhibetur. Omnes enim principes etiamsi pessimi sint pctōres adoramus & reuerenter salutamus. quid vetat igit quominus non liceat & sanctos dei ministros venerari, & in memoriam eorum imagines statuere & erigere, ne in obliuionem perpetuam veniant? Verum, inquis, deus ipse manufacta prohibuit adorāda. Dic mihi o Iudæe, quid est quod super terram extet quod non sit manu hominū factum postquam a deo fuerat creatum. Quid arca dei quæ ex lignis Sethim constructa est & ædificata, nonne opus est hominū? Quid altare, quid propitiatorium, quid vrceus, in quo manna recondebatur, quid mensa & candelabra, quid interiores & exteriores cortinæ, sunt ne opera manuum hominū, quæ Solomon fieri mandauit? Quamobrem ea quæ sancta sanctorum dicuntur cū sint manufacta, præterea cherubim & sex alata illa quæ circa altare domini fuerūt cū sint animalia, & imagines angelorum opera manuum hominum nō fuerunt eiecta, & a Iudæis proculcata? Non aliam sane ob causam quàm quod dei mandato imagines fuerunt angelorum sacratæ. Gentiū autem idola, quia imagines fuerunt dæmonum deus eiecit & condemnauit. Nos vero in memoriam sanctoꝝ imagines facimus, quorum ais? Abraham, Mosis, Eliæ, Hesaię, Zachariæ, reliquorumq́ prophetarum, apostolorum & sanctorum martyrum, qui propter Christū tribulati sunt, quo omnis qui eos in imagine contemplatur, illorum & meminerit & glorificet deum, qui illos quoque magni fecit. Decet siquidem eos honor & veneratio, propter iustitiam eorum, vt omnis qui viderit eos, in imitationē suoꝝ ope-

rum ducat. Qualis vero iste est adorationis honor? profecto non alius, quam is quo nos peccatores quoque inuicem prosequimur, salutantes nos inter nos per honorationem & dilectionem? Quid aliud apud dominum deum nostrum tentamus, quã adorantes, glorificantes & trementes eum. Imago enim nihil aliud est q̃ figura illius, in qua pictura expressus est. Impij vero qui ipsi nihil boni faciunt, neque sanctorum recordantur, caueãt bona operantes impedire neque scandalo sint his, q sanctos dei seruos honore afficiunt. Boni enim operis bonam mercedem adipiscentur. Impij vero quemadmodum animo suo voluerunt, ita infidelitatis suæ mansionem inuenient, quando iustitiam negligentes a deo desciuerũt. Ex his liquido constat ob recordationem sanctorum imagines tantũ pingi, venerari & coli, quos clare constat seruos esse dei & pro nobis apud deitatem obsecrantes & intercedentes. Dignũ nãque est, vt ducũ nostrorum memores simus & deo gratias agamus. Accedat his quæ beatus Hieronymus presbyter Hierosolymitanus in quodã sermone scripta reliquit. Etenim vt concessit omnibus gentibus adorare quæ manu facta sunt, Iudæis quidem crustas illas quas fabricauit Moses, præterea duo cherubim aurea, ita nobis Christianis crucem largitus est, & bonorum operum imagines pingere & venerari, atque ita nostrũ opus apud eum probare. Hæc sunt serenissimi & pijssimi imperatores & dilectissimi filij quæ ex sacra scriptura noui & veteris testamenti, item pijs sanctorum patrum sententijs de sacris imaginibus dei, sanctorumque virorum, item de diuina pictura in ecclesiis ad laudem dei, & memoriam sanctorum suscipienda breuiter descripsimus. Quæ per apostolicam relationem serenitati vestræ potentiæ cũ omni humilitate & syncero corde studiose discutiẽda offerimus. Nos enim perfunctorie ex diuersis probatissimis patribus testimonia de venerandis imaginibus desumpsimus: quæ profecto quia in libris eorum non adulterinis, sed germanis inuenta sunt seruãda existimamus, & ob id mitissimis vestris imperijs legẽda tradidimus obsecrantes interim ex animi feruore vestrã mansuetudinem obtestando, & veluti præsentes genibus aduoluti, & coram vestigia pedũ volutando, ego cum fratribus meis coram deo supplico, obtestor, adiuro, quo sacras imagines in ipsa deum colente & regia vrbe, & in vtrisque Græciæ partibus in pristinum statum restitui & firmari iubeatis, custodientes traditionem huius sanctissimæ & beatissimæ vestræ ecclesiæ, abijciendo etiam & execrando impiorum hæreticorum improbam vehementiam, quo sacram hanc vestrã catholicam & apostolicam Romanam ecclesiam indissolutam complecti possitis, Amen.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Ipsi vos qui literas has a papa suscepistis ad pios nostros imperatores deferte.

Petrus & Petrus deum amantissimi presbyteri & locũ tenẽtes Adriani sanctissimi papæ Romani dixerũt: Nos postq̃ ab apostolico nostro patre Adriano literas accepissemus, eas ad pios nostros imperatores pertulimus.

Ioannes magnificentissimus quęstor inquit: Norũt & hoc venerabiles Siculi. Nam Theodorus Catanensium episcopus, & cũ illo religiosissimus diaconus Epiphanius locum retinens archiepiscopi Sardiniæ, ambo inquam ex mandato Imperatorum nostrorum simul cum pijssimo apocrisario beatissimi domini nostri patriarchæ Romam profecti sunt.

Theodorus deum amantissimus episcopus Catanes inquit: Cũ ab imperio pijssimorum principum literæ sacræ ad me missæ fuissent, simul cũ Leone presbytero vestræ sanctitatis seruo, datũ quoque est mandatũ mihi a prouinciæ Siculæ præside, vt Romam proficiscens orthodoxorum nostrorum imperatorum fidem & rectam animi sententiam archiepiscopo exponerem. Beatus autem papa cum audiuisset, inquit: Quod si hæc in diebus horum imperatorum contigerint, nõ esse dubitandum, quin deus imperiũ illorum supra antecessorum suorum regna extolleret. Hinc & superius lectã epistolam respõsoriam ad pios imperatores misit. Addidit & epistolas cum ad sanctitatem vestram, tum ad eos qui in consilio præsident scriptas.

Cosmas notarius & cubicularius inqt: Missæ sunt & aliæ literæ a sanctissimo papa veteris Romæ ad Tarasiũ sanctissimum & vniuersalem patriarcham nostrum.

Quod

A Quod si aũt placuerit sanctæ synodo & cœtui, dicãt quid de ijs fieri debet.

Sacra synodus dixit: Legantur.

Cosmas præfatus legit.

¶ Epistola Adriani sanctissimi papæ veteris Romæ, translata ex Romana lingua in Græcum sermonem.

Dilecto fratri Tarasio generali patriarchæ, Adrianus seruus seruorum dei, salutem.

PAstoralibus curis & subtilissima consideratione animaduertentes quomodo præconij vox sana omni tempore a prȩcone oporteat prædicari, quomodo item pastor in compassione, qualisq; in reductione existere debeat, & in eadem ex integro insignis, vtq; in pia commiseratione omniũ infirmitatem in seipsum suscipere debeat, & in diuinam voluntatem cuncta sua sagaci inspectione transferre. De his inquam omnibus statutum est nobis vestram dilectam beatitudinem & conuentum sacratum appellare, succincte & paucis in his synodicis literis confessionem vestræ fidei prædicando. Nam quas mihi per Leonẽ venerabilem pres byterum vestrũ literas misistis, mox in principio paginȩ primæ cognoui pietatem tuam cum laicorum ordinatione, tum imperatorio suffragio in sacrum patriarchatus solium exaltatum. Quam ob caussam effuso gaudio exultauit cor meum. Quod si autem non perspecta mihi esset & probe cognita, erga sacras synodicas sex constitutiones & venerandas imagines vestra synceritas & orthodoxa fides, nequaquam ad synodum conuocandam assentiremur. Verum quemadmodum non leuiter cor nostrum ex superioribus vestris dissensionibus dolore tactum est, ita plurimo gaudio anima nostra persusa est, postquã cognouissem piam vestrã cõfessionẽ & rectã fidem esse firmã & stabilem. Inuenimus autem in prædicta synodica vestra epistola quanta sit confessio & recta fides vestra circa cœtus sacros & sex sacras synodos & erga venerandas & sacras imagines quæ profecto mira est & compunctione digna. In qua etiam clare est expressum, quod in sextæ synodi diuine & legaliter prædicatis canonibus recipitur pictura illa veneranda, in qua agnus digito præcursoris demonstratus, graphice est insculptus, qui in typum gratiæ assumptus, verum nobis per legem agnum, nempe Christum deum indicat. Veteres igitur typos figuras & vmbras, tanquam veritatis signa & notas ecclesiæ traditas suscipientes, gratiam & veritatem agnoscimus, tãquam legis plenitudinem hanc arbitrantes. Vt igitur & in colorum effectibus omniũ oculis subijciatur figura illa quæ agnum illum qui abstulit peccata mundi, nimirum deum nostrum iuxta humanam effigiem delineat, censemus ab hoc tempore pro veteri illo agno & nouum in ecclesiis dei erigendum, quo per eum exaltationem humilitatis verbi dei cõsideremus, quo in memoriam politiæ illius qua in carne vixit, item passionis eius & salutiferȩ mortis, vnde mundo liberatio contigit, veluti manu ducamur. Hac orthodoxæ fidei testificatione improborum hæreticorum curiositatem, & importunã garrulitatẽ vestra fraterna sanctitas repellat: quemadmodum eorum improba machinatio apud nos dei gratia non recepta, sed impia iudicata est. Succingentes igitur lumbos nostræ mentis, nobiscũ cũ catholica & apostolica Romana ecclesia cõsentiendo contra hæreticorum insaniam armemur, quamuis ab his sæpe fuerit ecclesia impugnata. Deinceps etiam venerandas imagines primum iuxta humanam figurationem Christi dei nostri secundũ nos & pro nobis & p nos incarnati: deinde inuiolatæ & veræ deiparæ, postremo omniũ sanctorum suorum beatitas vestra dilecta colere & adorare pergat. Rogamus etiam interim, vt in eo proposito ꝙ ab initio constituisti manere velis. Consulimus etiam pastorali cura, vt orthodoxam fidem quam semel confessus es, inuiolatam & stabilem prædicando & docẽdo cõserues. Fundamẽtum enim aliud nemo ponere potest prȩter id quod iacet, qui est Iesus Chrũs. Quis nã igitur firmamentũ dilectionis dei & proximi cõseruãs, ipsum illum Iesum Christum deum & hominis filium ante oculos fundamentum nõ proposuerit? In confesso enim est vbi Christus fundamentum est, ibi bonorum operũ structuram sequi. Ipsa vero veritas per se dicit: Qui non ingreditur per ianuam in

Imago pcursoris demonstrantis digito agnũ a synodo sexta probata.

ouile, is fur est & latro: qui vero per fores ingreditur, hic pastor est ouium. Quemadmodũ ipse saluator inquit. Ego sum ianua. Is igitur ad ouile ingreditur, qui per ianuam incedit. qui vero per ianuã intrat, per Christũ ingreditur. Quicũq; igitur ab ipso creati & liberati generis humani veritatẽ intelligẽs cõseruat, & gradũ pastoralis dignitatis portãs, pondus sustinet, nõ ad gloriã & honorem prætereũtem respiciẽs, sed gregẽ suscipiẽs diligẽter vigilat, ne oues, vel a peruersis hominibus & peruersa loquentibus, vel malo spũ afflatis corrumpãtur. Recte sane beatus Iacob qui propter vxores multos annos seruiuit Laban socero suo visus est, dixisse. Viginti annis fui tecum, oues tuæ & capræ steriles non fuerunt, arietes ouium tuarum non comedi, captum a bestia non ostendi tibi, ego damnum omne reddebam quicquid furto perierat, diu noctuq; æstu vrgebar & gelu, fugiebatq; somnus ab oculis meis. Si tantos labores & vigilias pastor Laban sustinuit, quot quantasq; vigilias sustinere debet, q pascit oues dei. Sed in omnibus his confirmabit, & docebit, qui propter nos homo factus est. Dignatus est fieri quod fecit. Ipse dilectionem & sancti spiritus amorem in nos transfundat, & a cunctis solicitudinibus nos eximat, oculosq; mẽtis vestræ aperiat, vt per laborem & certamen dilectionis & cursus vestri, quo sanctam nostram & appstolicam ecclesiam imitamini, efficiatis aliquãdo apud pios Imperatores nostros, quo sanctorum venerandæ imagines in pristinũ locum restituantur, vt in hoc sacerdotium nostrum firmum permaneat. Namex cõfessione fidei vestræ cognouimus beatitudinem vestram id vnum egisse apud pijssimos, orthodoxos, & Christi amantes Imperatores nostros fideles & rectę fidei propugnatores, quo synodus generalis celebretur, idq; illi in præsentia totius fidelis populi supplicationibus vestris annuerunt, synodumq; in regia ciuitate fieri mandarunt. Nos itaq; sapientes & probatos sacerdotes, & de rebus quæ ad cõstitutionem imaginum pertinent doctos, cum magno animi desiderio, quemadmodum regia mãdata iubebant, misimus, quo in pristinum locum, in illis partibus restituerentur. In primis autem vestra sanctitas pijssimis & triumphatoribus nostris Imperatoribus sine trepidatione inducat in animum, vt falsam cõgregationem illam sine consensu ac præsentia apostolicæ sedis, cõtra omnẽ patrum venerabilium traditionem cõtra venerandas imagines sine ordine & debita conuocatione factam execretur, & anathematizatã præsentibus apocrisarijs nostris cognoscat: quo omne zizanium ab ecclesia eradicetur, & Iesu Christi domini nostri verbũ impleatur, cũ ait: Et portæ inferorum non præualebũt aduersus eam. Et alibi: Tu es Petrus & super hanc petrã ædificabo ecclesiam meam, & dabo tibi claues regni cœloꝝ, & quæcũq; in terra ligaueris, ligata erunt in cœlis, & quæcũq; solueris in terra, soluta erũt in cœlis, cuius etiam sedes per totum terrarum orbem primatum obtinens lucet, omniumq; ecclesiarum dei caput existit. Vnde & ipse beatus Petrus apostolus dei iussu ecclesiam pascens, nihil omnino prætermisit, sed vbiq; principatum obtinuit & obtinet: cui etiam & nostræ beatæ & apostolicæ sedi, quæ est omniũ ecclesiaꝝ dei caput, velim beata vestra sanctitas ex syncera mente & toto corde agglutinetur, vtpote quæ re vera sit recte sentiens & pietatis incorruptæ conseruatrix. Hoc sacrificium primum omnipotenti deo exhibeat. Vestraq; beatitudo magnos & pijssimos nostros Imperatores supplicibus verbis admonebit, vt ecclesiæ nostræ vestigia sequẽtes coram deo & horribili eius iudicio, venerandas imagines in regia ciuitate & omni loco in antiquum statũ restituendas curent, iubeãtq;. nimiꝝ seruãtes traditionem huius sanctissimæ nostræ Romanæ ecclesiæ persequãtur improboꝝ & hæreticorum imposturam, & per vestrum certamẽ & fidissimos labores, eoꝝ deceptionẽ execrẽt. Nisi eñ sacras & venerãdas imagines in pristinũ locum restituerint, nostrã cõfirmationem nullo modo audemus tradere. Huius rei caussa summo labore fidei, & conatu, ante omĩa cõuenit vestræ sanctitati, adiugilare, vt quamprimũ sacræ & venerãdæ imagines domini & saluatoris nostri Iesu Christi, & sanctæ eius genitricis semper virginis, & sanctoꝝ apostoloꝝ, omniũq; beatoꝝ prophetaꝝ, martyꝝ & cõfessoꝝ in partibus illis, in pristinũ ordinẽ collocentur, vt vnanimiter propheticã illam oden cantemus: Dñe salua pijssimos Imperatores. Et: Exaudi nos dñe, in qua die inuoca-

De autoritate pontificis Romani, & q Romana ecclesia caput sit omnium.

A inuocauerimus te, quoniã dilexi decorẽ domus tuæ, & locũ tabernaculi gloriæ tuę. Quos aũt ad vos misi, Petrũ scilicet dilectũ nostrũ protopresbyterũ sanctę Romanæ ecclesiæ: necnon Petrũ Abbam & præsidẽ, vt ad pedes serenissimorũ & piissimorũ nostrorũ Imperatorũ adducãtur, per principẽ apostolorũ Petrũ supplicamus vt cũ humanitate & singulari beneuolẽtia ab eis recipiãtur, precẽturq; cũ gratiarum actione illis & corpis mẽtisq; firmũ robur. Omnipotẽs deus vestrã dilectionẽ modo cõstãs maneat, cõseruet, custodiat & protegat, & fructũ fidei tibi innatũ, infinitis modis augeat, & in æternũ gaudiũ deducat. Deus sanũ te cõseruet frater dilecte.

Petrus & Petrus piissimi presbyteri & locũ tenẽtes sanctissimi papæ veteris Romæ Adriani, dixerũt: Dicat nobis beatissimus patriarcha regiæ vrbis Tarasius. Cõsentit ne literis sanctissimi papæ veteris Romæ, an minus?

Tarasius sanctissimus patriarcha respondit: Cui Christi lumẽ circumfulsit, quiq; nos per euãgelium generauit Paulus, vere diuinus apostolus Romanis scribẽs, & studiũ synceræ fidei eorũ erga verũ deũ nostrũ exosculatus, sic inqt: Fides vestra prædicatur in vniuerso orbe. Hoc testimoniũ & nos miseri par est, temerariũq; repugnare arbitramur. Quãobrem Adrianus veteris Romæ primas & testatorũ principũ successor clare & vere, cũ ad Imperatores nostros, tum ad nostrã mediocritatẽ mihi scripsisse videt. Constabiliuitq; & rectã esse declarauit catholicę ecclesiæ an-

B tiquã traditionẽ. Ob id & nos per scripturã inquirẽdo, argumentãdo, & demõstrãdo exquirẽtes, & patrũ qq; pceptis imbuti, sic cõfessi sumus, cõfitemur & confitebimur, cõcordamus & vim literarũ lectarũ cõfirmamus, & imaginũ picturas secundũ priscã patrũ nostrorũ traditionẽ recipimus, & has desiderio nostro adoramus, vt in noie Christi dei nostri, & intemeratæ dñæ nostræ deiparæ virginis, sanctorũq; angelorũ & oĩm sanctorũ factas. Sed apertis verbis testamur nos dũtaxat in vnũ deũ verũ, latrian, hoc est cultũ, & fidẽ nostrã referre, & reponere.

Sancta synodus dixit: Vniuersa sancta synodus sic credit, & sic docet.

Petrus & Petrus deũ amãtiss. pbri, legati apostolici cathedræ dixerũt: Dicat nobis sacra synodus, num recipiat sanctissimi papæ veteris Romæ literas, an minus?

Sancta synodus respondit, sequimur, recipimus & probamus.

Ioannes deũ colẽtissimus presbyter & legatus Oriẽtalis diœceseos inquit: Tempestiuũ est in psentiarũ ex psalmo canere: misericordia & veritas obuiarunt sibi, iustitia & pax sese exosculatæ sunt. Scimus aũt q deus nr̃ Iesus Chrũs ipse misericordia est & veritas, in successione qq; sanctissimi patriarchæ & orbis terrarũ pastores, idem existũt & dicũtur. Etẽi misericordia & veritas occurrũt sibi, Adrianus sanctissimus papa veteris Romæ, & Tarasius patriarcha imperatricis vrbis Constan-

C tinopoleos idẽ sapiũt, idẽ sentiũt & fatent. Et vere noĩata pax, dei suffragio imperãs & diuinitate potẽs, desiderans videre ecclesiæ decorẽ, & literis qq; visa, recte nominatam iustitiã Romanã scilicet ecclesiã exosculata est, iussitq; in mediũ procedere, & præsentẽ sanctũ cœtũ lætitia pfudit, rectam fidem propolauit. Nunc etiã ob sacras Adriani sanctiss. papæ literas, q & ad serenissimos nostros Impatores, & ad sanctissimũ & ter amplissimũ patriarchã Tarasiũ scriptæ sunt plurimũ gaudij inter nos erupit. Ea qq; de caussa deo maximas gratias agimus, qd in nobis lætitiã tã immẽsam effecit. Benedictus deus, q nobis eiuscemodi imperiũ excitauit qd omni cura & sollicitudine satagit, Christianũ populũ vndiq; in cõsensionẽ, & vnanimitatẽ, & sacrorum canonũ, patrũq; traditiõis obseruãtiã deducere. Sed Chrũs deus noster p sanctissimã illius genitricẽ & oẽs eius sanctos, vosq; ipsius sacros sacerdotes, qui idem sentitis, & dolũ in cordibus vr̃is nõ habetis, sed ppetuo incumbitis in hæc studia, vt oĩa quæ scripta sunt, impleatis, promissiones suas veras demõstret. Imperatores aũt nostros dños longæuos faciat, induat eos gloria, & cornu eorum exaltet: subijciat sub pedibus inimicos eorũ, donet illis præmium vitæ æternæ, & cũ sanctis regibus cõnumerari. Custodiat etiã sacram hãc & eadem sentientem synodum.

Agapius sanctiss. epũs Cæsareæ Cappadociæ dixit: In diuinis nostris scripturis exaratũ est: distinxit deus inter lucẽ & tenebras. Ecce eñ postq̃ hæreticorũ caligines discussæ sunt, lux orthodoxę fidei oẽs illuminauit. Quã & ego secutus suscipio

& amplector sanctas & venerandas imagines, qui vero secus sentiunt, eos anathe- D
mate deuoueo.

Ioannes sanctiss. Ephesi epūs dixit: Quēadmodū sanctissimi papæ Romani literis continetur, sic credo, & per gratiam Christi dei nostri veri confiteor.

Constātinus sanctiss. Cōstantiæ, quæ est in Cypro eṕs dixit: Iuxta tenorē literarum, quæ ab Adriano sanctissimo papa Romano, ad serenissimos dños nostros, & ad beatissimū patriarchā Tarasium missæ sunt omnibus cōsentio, & sic confiteor, & cū hac fide ad tribunal Christi veri dei nostri proficiscar.

Basilius sanctiss. Ancyræ epūs dixit: Quēadmodū cōtinent literæ sanctiss. papæ veteris Romæ Adriani, & secūdū sn̄iam beatissimi & vniuersalis patriarchę Tarasii, sic sentio, sic teneo, sic docebo. Et cū hac mea sentētia ad futuꝝ seculū digredior.

Nicolaus sanctissimus eṕs Cyzici dixit: Secundū literas beatissimi papæ Romani Adriani, & expositionē confessionis ter sanctissimi patriarchæ Tarasii, sic sentio, sentiamq́ꝫ, & de præsenti seculo cū illa ipsa confessione discedam.

Euthymius sanctiss. eṕs Sardensiū dixit: Et ego ante lectis beatiss. papæ veteris Romæ literis syncere, & irrepugnabiliter inhæreo, cōsentio & cōfiteor, de orthodoxa fide, deq́ꝫ sanctis videlicet & venerādis imaginibus, non veluti hoc sit nouum aliquod dogma aut nupeꝝ inuentū recipiēs, sed clare cognoscēs ex apostolica traditione, sanctorūq́ꝫ doctoꝝ in ecclesia iussu per manus nobis traditū. ob eā causam venerandas imagines ex toto corde cū debito honore, & salutatoria adoratione suscipio. Eos vero qui secus sentiunt, aut reclamant, contraria ve docent, alienos a catholica ecclesia arbitror, renuntio, & hæreticos proclamo. E

Petrus sanctiss. eṕus Nicomediæ dixit: Iuxta prius lectas Adriani beatissimi papæ Romani literas: & secundum fidem sanctiss. patriarchæ Tarasii venerādas imagines recipio, adoro, & id perpetuo docebo, vt possim etiam aliquādo in futuro seculo rationem apud iudicem nostrum deum reddere.

Helias sanctiss. epūs Cretæ dixit: Iuxta venerādas sanctiss. papæ veteris Romæ Adriani literas cōfiteor & teneo, venerādas & sacras imagines nunq̄ seponens, sed perfecte eas adorās: qui vero secus confitentur eos, anathematizo.

Stauratius sanctissimus epūs Chalcedonis dixit: Secūdum epistolā ab Adriano sanctiss. papa veteris Romæ, ad sanctissimū & generalē patriarchā Tarasiū missam cōfiteor, & sanctas & venerabiles imagines recipio, amplector & honoro, veluti arrabonem existētes meæ salutis: secus aūt sentientes, anathematizo.

Nicephorus sanctiss. epūs Dyrrachij dixit: Iuxta relationē ab Adriano sanctissimo papa veteris Romæ, ad serenissimos nostros imperatores, & ad sanctissimū & vniuersalē patriarchā missam: itē iuxta sanctissimi archiepi Tarasii doctrinā, fidem & confessionē sentio, teneo, doceo & docebo, & cum hac mea cōfessione vitæ meæ breue spaciū finiam, & timendo tribunali Christi me sistam. F

Epiphanius diaconus ecclesiæ Catanes, & locum tenēs Thomæ archiepi Sardoniæ dixit: Clarissimā orthodoxiæ definitionē & sanctoꝝ apostoloꝝ traditionē, relatio ad pios & Christū amātes nostros Imperatores, a beatissimo papa veteris Romæ Adriano missa, in p̄cedēti lectione clare explicauit. Quinetiā idē docuit epistola ad beatissimum vniuersalem patriarcham Tarasiū missa. ob id & ego his omibus assentior, & recto corde adhæreo, venerorq́ꝫ & adoro quæ a multis seculis traditæ sunt in ecclesia venerādas & sanctas imagines. Qui vero his cōtradicit, eū tanq̄ hæreticis cōsentientem auersor, & diris deuoueo

Leo presbyter sanctissimæ ecclesiæ Constātinopoleos, locū tenēs Sidæ metropolis dixit: Iuxta lectas synodicas epistolas Adriani sanctissimi papæ veteris Romæ, sanctas & venrādas imagines recipio, quoniam hæc vetustissima traditio est, qui vero aliter sentiunt, anathematizo.

Nicolaus p̄ses mā̄sionis Apræ, & locū tenēs Tyanēsium metropoleos dixit: Venerandas imagines, & iuxta veteꝝ traditionē & iuxta synodicas literas Adriani sanctissimi papæ veteris Romæ recipio, eos vero qui aliter credūt, anathematizo.

Constantinus sanctissimus Gangrorum episcopus dixit: Iuxta lectam relationē sanctissi-

A ſanctiſſimi papæ veteris Romæ Adriani, & priſcã patrũ traditionẽ venerãdas imagines recipio. & qui idẽ ſibi faciendũ nõ exiſtimãt anathemate deuoueo.

Nicetas ſiue Victor ſanctiſſ. epũs Claudiopoleos dixit: Iuxta ſynodicas literas Adriani ſanctiſſ. papæ veteris Romæ venerandas imagines ex traditione priſca recipio, qui ſecus faxint anathemati ſint obnoxij.

Theodorus ſanctiſſ. epiſcopus Myron Lyciæ dixit: Iuxta ſynodicas epiſtolas lectas ab Adriano ſanctiſſ. papa veteris Romæ miſſas credo, ſicq́ cõfiteor, adoro & amplector venerãdas imagines, & qui diuerſum ſtatuunt, anathematizo & auerſor.

Theophylactus diaconus & exarchus, locũ tenẽs metropoleos Cariæ dixit: Iuxta ſynodicas literas Adriani ſanctiſſimi papæ Romæ veteris confiteor, eos vero qui ſecus ſentiunt, anathemate percello.

Michael ſanctiſſimus epũs Sinadôn dixit: Iuxta tenorẽ literaꝝ ab Adriano ſanctiſſimo papa veteris Romæ miſſaꝝ cõfiteor, & iuxta priſcã traditionem ſanctas & venerãdas imagines recipio. qui vero nõ itidẽ ſentiunt, anathemate percutio.

Euſtathius ſanctiſſ. epũs Laodiceæ dixit: Quẽadmodũ literæ ſynodicæ iã lectę, ab Adriano ſanctiſſimo papa veteris Romæ ſic confiteor, & eodem modo recipio venerãdas imagines iuxta veteꝝ traditionẽ, repugnãtes vero execror.

Anaſtaſius epũs Nicopoleos veteris Epiri, dixit: Iuxta ſynodicas Adriani ſan-

B ctiſſimi papæ veteris Romæ confiteor, recipio, & adoro venerandas imagines, idq́ iuxta priſcã doctrinã, qui vero ſecus faxint, auerſor vt hæreticos.

Chriſtophorus ſanctiſſ. Phaſidos epũs dixit: Quemadmodum literæ ſynodicæ Adriani ſanctiſſ. papæ veteris Romæ iã lectæ tradũt, ſic cõfiteor & venerãdas imagines iuxta priſcã doctrinã recipio, anathematizo aũt qui ita non faciunt.

Gregorius preſbyter eius quæ eſt prope Conſtantinopolim ſanctoꝝ apoſtolorum eccleſiæ, & locũ tenẽs metropoleos Moceſi dixit: Iuxta literas ſynodicas ſanctiſſimi papæ veteris Romæ Adriani & iuxta priſcã traditionem venerandas imagines recipio, qui eas auerſantur, condemno anathemate.

Baſilius epiſcopus Sylei dixit: Iuxta traditionẽ veterẽ eccleſiæ, & literaꝝ ſynodicarum ſanctiſſimi papæ veteris Romæ Adriani cõfiteor, & recipio, & adoro venerandas & ſanctas imagines. qui vero reſpuunt hoc, anathematizo.

Theodorus ſanctiſſimus epũs Catanes, pronuntiauit in eandem ſententiam.
Manuel ſanctiſſ. epũs Adrianopoleos, in eandẽ ſententiã pronuntiauit.
Maurianus ſanctiſſ. epũs Pompeiopoleos, in eandem ſententiam pronuntiauit.
Cyrillus in locũ ſanctiſſimi epi Gotthiæ, in eandem ſententiam pronũtiauit.
Theodorus ſanctiſſimus epiſcopus Bizyes, in eandem ſententiam pronuntiauit.
C Ioannes ſanctiſſimus epũs Tauromeniæ, in eandem ſententiam pronuntiauit.
Gregorius preſbyter locũ retinẽs epiſcopatus Smyrnes, in eãdẽ ſent. pronũtiauit.
Gaudioſus epiſcopus Meſſenæ Siculus, in eandem ſententiam pronuntiauit
Euſtratius ſanctiſſimus epiſcopus Apameæ, in eandem ſententiam pronuntiauit.
Petrus ſanctiſſimus epũs Germion, in eandem ſententiam pronuntiauit.
Ioannes diaconus & locũ retinẽs Apoſtolopoleos, in eãdẽ ſententiã pronũtiauit.
Theodorus ſanctiſſimus epiſcopus Panormi, in eandem ſententiã pronuntiauit.
Ioannes ſanctiſſimus epiſcopus Arcadiopoleos, in eãdem ſententiã pronũtiauit.
Stephanus ſanctiſſimus epiſcopus Bibonum, in eandem ſententiam pronuntiauit.
* locum tenens Leontopoleos, in eandem ſententiam pronuntiauit.
Siſinnius ſanctiſſimus epũs Parij, in eandem ſententiam pronuntiauit.
Conſtantinus ſanctiſſimus epiſcopus Leontenæ, in eandem ſententiã pronũtiauit.
Epiphanius ſanctiſſimus epiſcopus Mileti, in eandem ſententiam pronuntiauit.
Nicetas ſanctiſſimus epiſcopus Proconneſi, in eandem ſententiam pronuntiauit.
Theodorus ſanctiſſimus epiſcopus Taurianes, in eandem ſententiã pronuntiauit.
Chriſtophorus ſanctiſſ. epiſcopus Adryaces, in eandem ſententiam pronuntiauit.
Euſtratius ſanctiſſ. epiſcopus Methymnes, in eandem ſententiam pronuntiauit.
Theotimus ſanctiſſimus epũs Crotonum, in eandem ſententiam pronuntiauit.
Leon ſanctiſſimus epiſcopus Cij, in eandem ſententiam pronuntiauit.

Baſilius

Basilius sanctissimus episcopus Nesion, in eandem sententiam pronuntiauit. D
Ioannes sanctissimus episcopus Apro, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ignatius sanctissimus episcopus Prines, in eandem sententiam pronuntiauit.
Theophylactus sanctissimus episcopus Cypselon, in eandẽ sententiã pronũtiauit.
Theodorus sanctissimus episcopus Trophæorum, in eandem sententiã pronũtiauit.
Stephanus sanctissimus episcopus Sugdaôn, in eandem sententiam pronuntiauit.
Sergius sanctissimus episcopus Nicoteron, in eandem sententiam pronuntiauit.
Gregorius presbyter locum retinẽs Nicopoleos, in eãdem sententiã pronũtiauit.
Leo sanctissimus episcopus Mesembriæ, in eandem sententiam pronũtiauit
Theodosius sanctissimus episcopus Amorij, in eandem sententiam pronuntiauit.
Cyriacus sanctissimus episcopus Driziparon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Galatas presbyter in locũ Regij, in eandem sententiam pronuntiauit.
Theodosius sanctissimus episcopus Nyssæ, in eandem sententiam pronuntiauit.
Georgius sanctissimus episcopus Camulianorum, in eandem sententiã pronuntiauit.
Soterichus sanctissimus episcopus Cicessôn, in eandem sententiam pronuntiauit.
Constãtinus sanctissimus episcopus Mastauron, in eandẽ sententiã pronuntiauit.
Georgius sanctissimus episcopus Briulon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Nyssæ, in eandem sententiam pronuntiauit. E
Basilius sanctissimus episcopus Magnesiæ, in eandem sententiam pronuntiauit.
Sabas sanctissimus episcopus Aggæorum, in eandem sententiam pronuntiauit.
Gregorius sanctissimus episcopus Palæopoleos, in eandem sententiã pronuntiauit.
Basilius sanctissimus episcopus Magnesiæ, quæ est prope Meandrum, in eandem sententiam pronuntiauit.
Theophanes sanctissimus episcopus Coloes, in eandem sententiam pronuntiauit.
Leo sanctissimus episcopus Algizôn, in eandem sententiam pronuntiauit.
Nicodemus sanctissimus episcopus Eugazôn, in eandem sententiã pronuntiauit.
Lycastus sanctissimus episcopus Barilon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Theophylactus sanctissimus episcopus Hypępon, in eandẽ sententiã pronũtiauit.
Theophanes sanctissimus episcopus Lebedon, in eãdem sententiam pronũtiauit.
Stratonicus sanctissimus episcopus Cymes, in eandem sententiam pronuntiauit.
Cosmas sanctissimus episcopus Myrrhines, in eandem sententiam pronuntiauit.
Olbianus sanctissimus episcopus Elææ, in eandem sententiam pronuntiauit.
Pardus sanctissimus episcopus Pittanes, in eandem sententiam pronuntiauit. F
Basilius sanctissimus episcopus Pergami, in eandem sententiam pronuntiauit.
Marianus sanctissimus episcopus Artandri, in eandem sententiam pronuntiauit.
Basilius sanctissimus episcopus Atramyti, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Asi, in eandem sententiam pronuntiauit.
Leo sanctissimus episcopus Phoceæ, in eandem sententiam pronuntiauit.
Nicephorus sanctissimus episcopus Gargaron, in eandem sententiam pronũtiauit.
Constantinus sanctissimus episcopus Agaes, in eandem sententiã pronuntiauit.
Theognis sanctissimus episcopus Siôn, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Rœdesti, in eandem sententiam pronuntiauit
Ioannes sanctissimus episcopus Panij, in eandem sententiam pronuntiauit.
Melchisedech sanctissimus epũs Calliopoleos, in eandem sententiã pronuntiauit.
Leo sanctissimus episcopus Madyti, in eandem sententiam pronuntiauit.
Theophylactus sanctissimus epũs Chariupoleos, in eandẽ sententiã pronuntiauit.
Thomas sanctissimus episcopus Danij, in eandem sententiam pronuntiauit.
Gregorius sanctissimus eps̃ Theodoropoleos, in eandem sententiã pronũtiauit.
Sisinnius sanctissimus episcopus Chalcidos, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Bryseos, in eandem sententiam pronuntiauit.
Beniamin sanctissimus episcopus Lizicôn, in eandem sententiam pronuntiauit.
Gregorius sanctissimus episcopus Amastridos, in eandem sententiã pronuntiauit.
Stephanus sanctissimus episcopus Sorôn, in eandem sententiam pronuntiauit.
Gregorius sanctissimus episcopus Dercon, in eandem sententiam pronuntiauit.

Hera-

A Heraclius sanctiss. epūs Ionopoleos, in eandem sententiam pronuntiauit.
Constantinus sanctissimus episcopus Heliopoleos, in eandē sententiā pronūtiauit.
Antonius sanctissimus episcopus Tryzenes, in eandem sententiam pronuntiauit.
Nicetas sanctissimus episcopus Nacaleæ, in eandem sententiam pronuntiauit.
Petrus sanctissimus episcopus Aspones, in eandem sententiam pronuntiauit.
Synnesius sanctissimus episcopus Cynes, in eandem sentētiam pronūtiauit.
Synnesius sanctiss. epūs Anastasiopoleos, in eandem sententiam pronuntiauit.
Eustathius sanctissimus episcopus Solorum, in eandem sententiam pronuntiauit.
Theodorus sanctissimus epūs Cituti͡j, in eandem sententiam, pronuntiauit
Basilius sanctiss. episcopus Trimythunton, in eandem sententiam pronuntiauit.
Alexander sanctiss. episcopus Amathunton, in eandem sententiam pronuntiauit
Michael sanctiss. episcopus Melitupoleos, in eādem sententiam pronūtiauit.
Sisinnius sanctissimus epūs Adranias, in eandem sententiam pronuntiauit.
Theodorus sanctissimus episcopus Germes, in eandem sententiā pronuntiauit.
Gregorius sanctissimus epūs Adrianitheron, in eandem sententiam pronūtiauit.
Leo sanctissimus episcopus Pæmani͡j, in eandem sententiam pronuntiauit.
Symeon sanctiss. epūs Oces, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Lampsaci, in eandē sententiā pronūtiauit.
B Nicetas sanctissimus episcopus Ili͡j, in eandē sententiam pronuntiauit.
Leo sanctissimus epūs Troados, in eandem sententiam pronuntiauit.
Theodorus sanctissimus epūs Abydi, in eandem sententiam pronuntiauit.
Anastasius sanctiss. episcopus Tripoleos, in eandem sententiam pronuntiauit
Leo sanctissimus epūs Traculôn, in eandem sententiam pronūtiauit.
Stephanus sanctissimus episcopus Salôn, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Abalôn, in eādem sententiā pronūtiauit.
Stephanus sanctissimus episcopus Silandi, in eandem sententiam pronuntiauit.
Nicolaus sanctissimus epūs Pericommatos, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Seton, in eandem sententiam pronuntiauit.
Basilius sanctissimus episcopus Liparôn, in eandem sententiam pronuntiauit.
Theophanes sanctissimus episcopus Męonię, in eandem sententiam pronuntiauit.
Michael sanctissimus epūs Stratonices, in eandem sententiam pronuntiauit.
Lycastus sanctissimus epūs Philadelphiæ, in eandem sententiam pronūtiauit.
Michael sanctissimus episcopus Troalon, in eandem sententiam pronūtiauit.
Gregorius sanctissimus eps̄ Gordon, in eandem sententiam pronūtiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Daldes, in eandem sententiam pronuntiauit
C Eustathius sanctiss. episcopus Hyrcanes, in eandem sententiam pronuntiauit.
Iosephus sanctissimus epūs Ataliæ, in eandem sententiam pronuntiauit.
Zacharias sanctissimus episcopus Hierocæsareæ, in eandē sententiā pronuntiauit.
Dauidus sanctiss. epūs Helenupoleos, in eandem sententiam pronūtiauit.
Cyrio sanctissimus epūs Lophi, in eandem sententiam pronuntiauit.
Theophylactus sanctissimus eps̄ Apollomados, in eandē sententiā pronuntiauit.
Constātinus sanctiss. eps̄ Cæsareæ Bithyniæ, in eādem sententiam pronūtiauit.
Georgius sanctiss. episcopus Basinupoleos, in eandem sententiam pronuntiauit.
Leo sanctissimus episcopus Aristes, in eandem sententiam pronuntiauit.
Nicephorus sanctissimus episcopus Adranis, in eandem sententiam pronuntiauit.
Basilius in locū Dascyli, in eandē sentētiam pronūtiauit.
* phorus sanctissimus episcopus Cerasenes, in eandem sentētiā pronūtiauit
Nicetas sanctissimus episcopus Meles,, in eandem sententiam pronuntiauit.
Neophytus sanctiss. episcopus Gordoserbôn, in eandē sententiā pronūtiauit.
Leo sanctissimus episcopus Linoes, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Etennon, in eandem sentētiam pronuntiauit.
Constātinus sanctissimus episcopus Zelôn, in eandem sententiam pronuntiauit.

Gregorius sanctissimus epūs Sinopes dixit: Quēadmodū tradiderūt nobis, q ab initio oculati testes verbi fuerūt quiq; ab ipsis imbuti sunt sancti nr̄i patres, ita quoq; certior factus, in literis ab Adriano sanctiss. papæ vet. Romæ, & ad serenissimos &

piissimos dominos nostros, & ad sanctissimum & vniuersalem patriarcham Tarasium missis, contineri: sic credo & sic confiteor: sicq; teneo & tenebo ad extremum vsq; animæ spiritũ, venerabor'q; & adorabo honorabiles, venerandas & sacras imagines: qui vero ita non sentiunt, aut confitentur, eos anathemate execror. D

Constantinus sanctissimus eps̃ Sasimon. dixit: Iuxta prælectas sanctissimi Adriani papæ veteris Romę synodicas literas, sic cõfiteor, credo, adoro, & recipio sanctas & venerandas imagines, ex veteri ecclesiæ traditiõe, qui vero dissentiunt, eos diris deuoueo.

Nicetas sanctissimus episcopus Dadybron, in eandem sententiam pronuntiauit.
Theophilus sanctissimus episcopus Plusiados, in eandem sententiam pronuntiauit.
Nicetas sanctissimus episcopus Adrianupoleos, in eandem sentẽtiam pronũtiauit.
Ioannes sanctissimus epũs Heracleæ Ponti, in eandem sententiam pronuntiauit.
Constantinus sanctissimus episcopus Cratiæ, in eandem sententiã pronuntiauit.
Nicetas sanctissimus episcopus Ruzei, in eandem sententiam pronuntiauit.
Nicephorus sanctissimus episcopus Claneon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Leo sanctissimus episcopus Trocnadon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Anastasius sanctissimus episcopus Patarachon, in eandem sentẽtiam pronuntiauit.
Georgius sanctiss. episcopus Nissoi, in eãdem sententiã pronũtiauit. E
Theodorus sanctissimus episcopus Pimiaron, in eandem sententiã pronũtiauit.
Nicodemus sanctissimus episcopus Didymon, in eandem sententiã pronũtiauit.
Georgius sanctissimus episcopus Vniandi, in eandem sententiam pronuntiauit.
Constãtinus sanctissimus episcopus Candibon, in eandẽ sententiã pronuntiauit.
Stauratius sanctissimus episcopus Zenopoleos, in eandem sentẽtiam pronuntiauit.
Leo sanctissimus episcopus Lamirôn, in eandem sententiam pronuntiauit.
Stephanus sanctissimus episcopus Caunôn, in eandem sententiam pronuntiauit.
Cõstãtinus sanctissimus episcopus Combôn, in eandem sententiam pronuntiauit.
Petrus sanctissimus episcopus Orycandi, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Phasilidos, in eandem sententiam pronuntiauit.
Abbas locũ retinens metropolis Tñ, in eandem sententiam pronuntiauit.
Gregorius sanctissimus episcopus Cybirres, in eandem sententiã pronuntiauit.
Basilius sanctissimus episcopus Tabon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Dorotheus sanctissimus episcopus Neapoleos, in eandem sententiã pronuntiauit.
Gregorius sanctissimus episcopus Heracleæ, in eandem sententiam pronuntiauit.
Dauid sanctissimus episcopus Iassi, in eandem sententiam pronuntiauit. F
Gregorius sanctissimus episcopus Mylasses, in eandem sententiã pronuntiauit.
Sergius sanctissimus episcopus Vigiliarum, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Mibdi, in eandem sententiam pronuntiauit.
Stauratius sanctissimus episcopus Stadiæ, in eandem sententiam pronuntiauit
Gregorius sanctissimus eps̃ Stratoniceæ, in eandem sententiã pronũtiauit.
Theodosius sanctissimus episcopus Chonôn, in eandem sententiã pronũtiauit.
Michael sanctissimus episcopus Cheretopon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Pantaleon sanctissimus episcopus Valentiæ, in eandem sententiam pronuntiauit.
Georgius sanctissimus episcopus Peltarum, in eandem sententiã pronũtiauit.
Christophorus sanctissimus epũs Atanassi, in eandem sententiã pronuntiauit.
Leontius sanctissimus episcopus Eumeniæ, in eandem sententiam pronuntiauit.
Gregorius sanctissimus episcopus Timeni ferarũ, in eandẽ sententiam pronũtiauit.
Leo sanctissimus episcopus Tranupoleos, in eandem sententiam pronuntiauit.
Nicephorus sanctissimus episcopus Lundon, in eandem sententiam pronũtiauit.
Georgius sanctissimus episcopus Appiæ, in eãdem sententiam pronũtiauit.
Constantinus sanctissimus episcopus Eucarpiæ, in eandẽ sententiã pronũtiauit.
Leo sanctissimus episcopus Aleûs, in eandem sententiam pronũtiauit
Michael sanctissimus episcopus Hierapoleos, in eandem sententiam pronuntiauit.
Christophorus sanctissimus episcopus Promisi, in eandem sententiam pronũtiauit.
Nicolaus sanctissimus episcopus Phygiæ, in eandem sententiam pronuntiauit.

Theophy-

A Theophylactus sanctissimus epūs Cinnabari, in eandem sententiam pronuntiauit.
Nicetas sanctissimus episcopus Augustopoleos, in eandem sentētiam pronūtiauit.
Cōstātinus sanctissimus episcopus Cotyæi, in eandem sententiam pronuntiauit.
Georgius sanctiss. episcopus Mediæi, in eādem sententiā pronūtiauit.
Leo sanctissimus episcopus Docimi, in eandem sententiam pronuntiauit.
Damianus sanctissimus episcopus Meri, in eandem sentētiam pronuntiauit.
Theophylactus œconomus & locū tenēs Ipsi, in eandē sentētiam pronūtiauit.
Stephanus designatus Itri, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ioannes designatus Hectorij, in eandem sententiam pronuntiauit.
Constātinus sanctissimus epūs Ampladon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Epiphanius sanctissimus episcopus Perton, in eandem sentētiam pronuntiauit.
Sisinnius sanctissimus episcopus Philomelij, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Sibliæ, in eandem sententiam pronuntiauit.
Michael sanctissimus episcopus Papporum, in eandem sententiam pronuntiauit.
Theodorus sanctissimus episcopus Agalasi, in eandem sententiā pronūtiauit.
Sisinnius sanctissimus episcopus Apameæ, in eandem sententiam pronuntiauit.
B Constantinus sanctissimus episcopus Conanes, in eandem sententiā pronuntiauit.
Leo œconomus & locū tenēs Sozopoleos, in eandem sententiam pronuntiauit
Marianus sanctissimus episcopus Magydôn, in eandem sententiam pronūtiauit.
Nicephorus sanctissimus episcopus Phlogon, in eandem sententiā pronūtiauit
Leo sanctissimus episcopus Andidon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Manzo sanctissimus episcopus Pracanon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Theodorus sanctissimus eps Germanicopoleos, in eandem sententiā pronūtiauit.
Eustathius sanctissimus episcopus Cilindereos, in eandem sententiam pronuntiauit
Zacharias sanctissimus epūs Trapezupoleos, in eandem sententiā pronuntiauit.
Sisinnius sanctissimus episcopus Musbadon, in eandem sententiā pronūtiauit.
Eustathius sanctissimus episcopus Lamon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Shephanus sanctissimus epūs Philadelphiæ, in eandem sententiam pronuntiauit.
Leo sanctissimus episcopus Sibyllon, in eandem sententiam pronūtiauit
Theodorus sanctissimus epūs Tiberiupoleos, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Azanon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Basilius sanctissimus epūs Dionysupoleos, in eandem sententiam pronuntiauit.
Manuel sanctissimus episcopus Nicopoleos, in eandem sententiam pronuntiauit.
* ex commisso Coloneæ, in eandem sententiam pronuntiauit.
C Eustrathius sanctissimus episcopus Debelti, in eandem sententiā pronuntiauit.
Theodorus sanctissimus epūs Bulgarophygi, in eandē sententiā pronuntiauit.
Georgius sanctissimus episcopus Plutinupoleos, in eādem sentētiam pronūtiauit.
Basilius sanctissimus episcopus Perbereos, in eandem sententiam pronuntiauit.
Michael sanctissimus episcopus Pamphyli, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ruben sanctissimus episcopus Scopeli, in eandem sententiam pronūtiauit.
Sisinnius sanctissimus episcopus Garelles, in eandem sententiam pronuntiauit
Petrus sanctissimus episcopus Monembasiæ, in eandem sententiā pronuntiauit
Gabriel sanctissimus episcopus Aeginæ, in eandem sententiam pronuntiauit
Leo sanctissimus episcopus Porthmi, in eandem sententiam pronuntiauit.
Dardanius sanctissimus episcopus Dobrôn, in eandem sententiā pronuntiauit.
Andronicus sanctissimus epūs Leontopoleos, in eandem sententiam pronuntiauit.
Leo sanctissimus episcopus Sebastæ, in eandem sententiā pronūtiauit.
Nicetas sanctissimus episcopus Halycarnassi, in eandem sententiam pronuntiauit.
Leo sanctissimus episcopus Corydalôn, in eandē sententiam pronūtiauit.
Theodorus sanctissimus epūs Cremòn, in eandem sententiam pronuntiauit.
Constantinus sanctissimus episcopus Adrianes in eandē sententiā pronūtiauit.

Sancta synodus dixit: Aequū est, vt & venerabiles monachi pronuntient
Venerabiles monachi dixerūt: Si ordo ita exigit, pnūtiabit a nobis vt mādatis.
Sabas venerabilis monachus præfectus studioꝝ dixit: Iuxta priscam traditionē

D iam a

iam a multis seculis approbatũ, & secundũ irreprehensibilẽ a sanctis aplis, prophe- D
tis & ecclesiasticis doctoribus traditã fidẽ: Præterea secundũ epistolam a beatiss. &
apostolico papa Adriano, ad pios & Christi amãtes nostros reges, & Tarasiũ vni-
uersalẽ patriarchã missam, q̃ oculos nostros & aures fulgore fidei pstrinxit, cõfiteor
(& credo.

Gregorius venerabilis monachus & præses sancti Sergij dixit: Iuxta priscã traditionẽ, & ante multa secula legislationẽ, q̃ in magna dei ecclesia, per manus beatorꝝ & præclarorꝝ apostolorꝝ tradita est, hactenusq; a pijs omnibus & sanctis patribus nostris & doctoribus est obseruata: itẽ iuxta sacrarꝝ sex synodorꝝ traditionẽ, & literas ab apostolico, & sanctissimo veteris Romæ papa Adriano, ad pijssimos & deo deuotissimos nostros imperatores, nec non ad Tarasium vniuersalẽ patriarchã missas, quibus intellectus cordiũ nostrorꝝ illuminatus est, credo, pdico, cõfiteor, certãq; fiduciã accipio, me remissionẽ pctõrꝝ, si recte egero, cõsequuturum.

Ioannes præfectus Pegurij, in eandem sententiam pronuntiauit.

Symeon præfectus Chores, in eandem sententiam pronuntiauit.

Eustathius præses monachorꝝ sancti Maximini, in eãdem sentẽtiam pronuntiauit.

Georgius præfectus Peges, in eãdem sentẽtiam pronuntiauit.

Symeon præses Abramitarum, in eandem sententiam pronuntiauit. E

Ioseph. præses Heraclij, in eandem sententiam pronuntiauit.

Plato præfectus Saculon, in eandem sententiam pronũtiauit.

Gregorius pses monachorꝝ S. Hyacinthi, in eandem sentẽtiam pronũtiauit.

ACTIO TERTIA.

IN nomine dñi & dñatoris Iesu Christi, veri dei nostri, imperantibus pijssimis & Christi amãtissimis dñis Constãtino & Irene, pia eius matre, anno VIII. cõsulatus eius sub sextũ Kaleñ. Octobris, indictione vndecima: conueniẽte sancta ac vniuersali synodo, quæ per diuinã gratiã, & a deo decretorꝝ imperatorꝝ piã sanctionẽ in Nicea splẽdida metropoli prouintiæ Bithyniæ cõgregata est, videlicet Petro religioso protopresbytero ecclesiæ sanctissimæ diui Petri apostoli apud almã Romã: & Petro venerabili monacho, & præside monasterij sancti Sabæ apud Romanos vicẽ agẽtibus aplicæ sedis sanctissimi ac beatissimi papæ veteris Romæ Adriani: Tarasio beatissimo archiepo almæ vrbis Cõstãtinopoleos nouæ Romæ: Ioanne itẽ & Thoma religiosis presbyteris monachis retinẽtibus locũ apostolicorꝝ thronorꝝ Orientalis diœceseos, stantibus his ante sacros cancellos tẽpli, sanctissimæ ecclesiæ cognominatæ Sophiæ: præsentibus simul & audiẽtibus illustrissimis iuxta ac magnificẽtissimis senatoribus, nimirꝝ Petrona glorioso excõsule patritio, & Theophylacto comite imperialis obsequij, Ioanne regio hostiario, & quæstore ærarij militaris, tota deniq; synodo iuxta ordinẽ in prima actione præscriptũ. Præsentibus etiã religiosissimis archimãdritis psidibus & toto monachorꝝ cętu: propositis in medio sanctis & immaculatis dei euangelijs, Demetrius dei studiosus diaconus, armamẽtarius sanctæ ecclesiæ Constantinopolitanæ dixit: Quandoquidẽ in priore actione visum est magnæ & generali synodo, insequẽti doctrinã patrũ & legislationẽ ecclesiasticã eos q ex hæresi reuertũtur recipiendos: quinetiã rursus admittendos, qui ab hæreticis ordinati sunt, modo orthodoxã fidem sapiant, ecce adstant ante fores episcopi, qui libellos cõfessionis orthodoxiæ suæ pauloante legerunt, rogantes vt admittantur, & de illis iudicetur secundũ vestrã existimationem.

Sancta synodus respondit, adsint.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: qui dudum aduenit Neocæsareæ pijssim⁹ episcopus, reddat de se rationem per libellum.

Gregorius pijssimus episcopus Neocæsareæ dixit: Confirmabit deus imperiũ dominorum nostrorꝝ optimorum, lætitia perfundat deus thronum eorꝝ. Ter sanctũ aũt dñm nostrũ cũ sacerdotali cœtu & sancta synodo dñs orantẽ pro mea pau-

A pertate exaudiat. Adtulit aũt libellũ suũ, eũq; legit, nihil aliud cõtinentē, q̃ q̃ in supe
rioribus libellis in prima actione lectis scriptum est: postq̃ aũt legisset Tarasius bea
tissimus patriarcha dixit: Confiteris etiam hæc simplici corde?

Gregorius pĩss. eps Neocęsareæ dixit: In noĩe dei, & p sacras tuas p̃ces sctõrũq;
patrũ, pura cõscientia & omĩ simplicitate confiteor, obsecroq; vestrã beatitudinē p
Tarasius sanctiss. patriarcha dixit: Quid ad hęc definiemus? (me orare.

Sanctissimus epũs Siciliæ dixit: Quod cũ aliis factũ est, fiat etiam cum isto.

Sancta synodus dixit: Fiat. Sanctiss. pat. ait: Sed verbũ quoddã vulgatũ est, q̃
tpe persequutio fuit, quosdã epõrũ verbera intulisse viris piis, cui tamen rumori sine
aperta demonstratione nõ putarim fidē adhibendam. Sed de hac re cognoscat san
cta synodus canonem quendam sanctorũ apostolorũ extare: Si quis pref byter aut
diaconus fideles peccãtes, aut infideles iniuriantes verberauerit deponitor.

Sancta synodus inquit: sic prædicant. Beatissimus patriarcha dixit: Id si hoc
modo se habuerit, quid fieri par est?

Theodorus sanctissimus episcopus Catanes dixit, Iuxta sanctos ecclesiæ catho-
licæ canones, cognoscit hæc synodos.

B Sanctiss. patriarcha Tarasius ait: Si intulerit qualiscũq; etiam epũs verbera aut pla
gas viris deũ timẽtibus, quiq; persecutionem patiũtur, indignus est episcopatu.

Sancta synodus ait: Indignus est.

Tarasius sanctiss. pat. dixit: Nã flagellationibus tanq̃ persequutor grassatus est.

Theodorus sanctiss. epũs Catanes, & qui cum illo erãt religiosissimi Siciliæ epi,
præterea Epiphanius diaconus & vicē agẽs Thomæ epi Sardiniæ dixerũt: Quar
ta synodus cõfestim vbi sedisset inprimis exclamauit, Dioscorũ foras pelle, interfe-
ctorem eiice, quãdoquidē in synodo latronũ manus in viros innocentes iniecit.

Ioannes religiosissimus pref byter locum retinens Orientalis diœceseos ait: Sacra
synodus ex inspiratione sancti spũs hoc recte definiat.

Tarasius sanctiss, patriarcha dixit: verbis fictis non adhibemus fidem.

Sancta synodus dixit: Si q spiã habet q̊ eũ accuset, suo tpe apud sanctã synodũ in
simuletur: vt tãdē cognita veritate, synodus hæc sacra de eo p suffragia determinet.

Gregorius epũs Neocæsareæ dixit, nemo mortaliũ me accusare poterit, de ver-
beribus aut plagis alicui illatis.

Sancta synodus ait: Hac de caussa & nos gaudemus.

Gregorius epũs Neocæsareæ dixit: Neq; etiã in regia piaq; ciuitate, neq; etiã in
C meo territorio, hominũ quispiam a me læsus est.

Sancta synodus respõdit: Si hoc modo se habet in pristinũ locũ recipiatur.

Sabas venerabilis monachus & p̃ses studii dixit: Videte qd agatis, Archiepi hũc
hæreticorũ antesignanũ cõfessi sunt. Scitis aũt beatũ nostrũ patrē Athanasiũ ad Ru
phinianum scripsisse, Hæreticorũ antesignanis satis sit, vt ad pœnĩam recipiãtur.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: sed neminem verberauit.

Constantinus episcopus Constantiæ, quæ est in Cypro dixit: Iuuenalius quiq;
stabant a partibus illius principes erant synodi latronum, attamen in quarta synodo
recepti sunt.

Ioannes clarissimus quæstor dixit: Placeat sacræ synodo diuinitus congregatæ
Gregorium Neocæsareæ episcopum, qui synodi impiæ præteritæ antesignanus
fuit in crastinũ cõseruari, quo ipse suam hæresin & propriã doctrinã condēnet.

Ioannes venerabilis pref byter & vicem agens Orientalis diœceseos dixit: Gra-
tia deo, quod viros hos a tam peruersa synodo sustulit, qui ipsi reprehendunt & a-
uersantur suas doctrinas & improbas factiones, quiq; ipsos se pudoris & verecun-
diæ notas inurunt.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Nouimus omnes Iuuenalium patriarchã
existentem Hierosolymitanum ratione dignitatis principē synodi fuisse, postq̃ aũt
iniquitatis fuisset se argui, pœnituissetq; susceptus est.

Epiphanius sanctissimus diaconus ecclesiæ Catanę retinẽs locũ Thomæ episco
pi Sardiniæ inquit: Verum Iuuenalius neminē fuerat persequutus.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Atqui hic quoq; respondit se neminem persequutũ fuisse. Quinetiam Eustathius hæresiarcha Macedonio℞ fuerat, sed tamen diuus Basilius pater noster cũ libello illum recepit. D

Venerabiles monachi dixerunt: Verum, sed quia conticuit Iuuenalius, ob eam caussam obijcimus hoc.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Laudamus feruorem studiumq; vestrum & in canonicas & euangelicas traditiones zelum.

Sabas venerabilis monachus, p̃ses studij dixit: Cõseruet de⁹ optimos nr̃os dños, qui cõgregationẽ hãc synodicã ad vniẽdã eccl'iæ catholicæ cõcordiã cõuocauerũt.

Sancta synodus dixit: Gratiæ deo & in secula seculorum laus.

Tarasius sanctiss. patriarcha dixit: Sancta synodus iã antea declarauit reuersos ab hæresi iuxta patrum traditionem recipiendos, nisi alia quædã caussa subsit, quę ex sacerdotali dignitate eos eijciat. Hoc igitur & nũc quoq; referimus.

Sancta synodus respondit: Omnes hoc ipsum dicimus.

Ioannes venerãdus presbyter locũ retinens Orientalis diœceseos dixit: Quæ hactenus dicta sunt diuersimode, sancta & vtilia sunt.

Petrus religiosus presbyter Romanus: item Ioannes & Thomas deũ colentissimi presbyteri vicẽ agentes Orientis dixerunt: recipiant sedes suas. E

Sancta synodus dixit: Hoc ipsum oẽs iubemus & in hoc conuenimus. Et in suas sedes ascenderunt religiosissimi episcopi, videlicet Nicæensis, Neocęsarianus, Rhodi, Iconij, Hierapoleos, Pessinunton & Carpathi.

Sancta synodus dixit: Bene deus orthodoxos induxit.

Cõstantinus sanctiss. eps Constantiæ, quæ est in Cypro dixit: Quãdoquidem in priori sanctæ huius synodi cõsessu, pijssimo℞ nostro℞ Imperato℞ sacrã digni habiti sumus a secretis illius accipere, cõsequens est vt videamus qd in ea scriptũ fuerit. Habebat aũt in illa, literas fuisse missas ad serenissimã eo℞ maiestatem, ab Adriano sanctiss. papa veteris Romæ: præterea duos quaterniones ad sanctissimũ patriarchã ab Oriẽtalibus archiepis. Atqui literas papæ Romæ veteris legimus & audiuimus, quæq; in ijs dicebãtur, cognouimus. Precamur itaq; generositatem vestrã illustrissimi patritij, vt & literæ ab Orientalibus allatæ huic sacræ synodo legantur, vt cognoscamus idem ne sentiant & doceãt papa veteris Romæ, & Tarasius beatissimus patriarcha, præterea qui in Orientalibus plagis sunt episcopi.

Magnificẽtiss. duces & sacra synodus dixerũt: Fiat secũdũ vestrã petitionem. F

Ioannes & Thomas deũ amãtissimi presbyteri, & vicẽ agẽtes Orientaliũ patriarcha℞ dixerunt: Si huic sacræ synodo visum fuerit, legantur prius literæ a beatissimo Tarasio patriarcha ad pontifices Orientales scriptæ, deinde si videbit, legemus quoq; ea quæ ab illis sunt rescripta.

Sancta synodus dixit: Legantur. Et legere cœpit Stephanus venerabilis diaconus & notarius sacri patriarchici secreti.

¶ Exemplar litera℞ ad summos sacerdotes, & epos Antiochiæ Alexãdriæ, & sanctæ vrbis a Tarasio sanctissimo patriarcha Cõstãtinopoleos missarum.

DOminus noster deus multa, magnaq; prudẽtia hominũ vitã dirigẽs & gubernãs, & vniuscuiusq; vitæ exitũ & euentũ summa cura respiciẽs (nanq; sine ipso nihil factũ est, cũ & capilli nostri numerati sint a deo) me hoiem laicũ & in vulgari ordine in hũc diẽ vsq; habitũ, imperialibusq; obsequijs & ministerijs inuigilantẽ, nescio quo iudicio (ipse nouit) ad sacerdotalẽ sedẽ violentis iussionibus Imperato℞ nostro℞ pijssimo℞ veritatis propugnato℞, itẽ sanctissimo℞ episcopo℞ & clerico℞ ascẽdere coegit, ita vt necessitatibus me summittere decreuerim, & fructũ obediẽtiæ carpẽdũ illis tradiderim. Quãobrem vos ter sanctos viros, veluti patres obsecro, vt meã pusillanimitatẽ baculo vestræ virtutis, & paternis doctrinis sustentetis: & veluti fratres puris vestris precibus mihi per armaturam dei cõtra insidias hostiũ succurratis: & in his tempestuosis fluctibus me gubernetis, vt recta in portum voluntatis Christi dei nostri nauem meam impellam. Est enim vere inter nos bellum acerbum, quod non ferro, sed verbis depugnatur.

Trophæũ

A Trophæum tamen victoriæ erigere possumus inuictam videlicet veritatem. Neqꝫ quicq̃ est, quod turbulentam adeo tempestatẽ vereamur, cum defensorem & trãquillatorem omniũ malorum Christũ habeamus, qui etiam fluctuanti mari minari & increpare potest. At nunc satis procemiorum ad alterius sermonis narrationem accingor. Quandoquidem antiqua quædam obseruantia, imo vero apostolica traditio in ecclesiis diu obtinuit, vt illi qui recens assumpti fuissent ad summi alicuius sacerdotij gradus, illis qui & ante eos & multis temporibus summi sacerdotij gradũ obtinuissent, fidem suã exponerent. Visum igitur est mihi hæc sequuto & me submittere vobis, & manifeste meæ fidei confessionem apud vos exponere, quemadmodum a spiritus sancti tubis, quarꝫ sonus egressus est in omnem terram, & verba eorum in fines orbis terræ, item a gregib⁹ & ouibus eorum diuinia patribus nostris, a teneris vnguibus didici.

Credo in vnum deum patrem omnipotentem, & in vnum dñm Iesum Christum filium dei, & deũ nostrum, genitum ex patre extra tempora & ante secula, & in spiritum sanctum dominum viuificantem: qui ex patre per filiũ processit, & ipsum deum esse definimus trinitatem consubstantialem, eiusdem venerationis & honoris & sedis, sempiternam, increatã, omnium opificem, vnũ principiũ,
B vnam deitatem, & dominatũ, vnum imperiũ, potentiam, facultatem & autoritatẽ, in tribus substãtijs indiuisim discretam, & distinctim vnitam: nõ ex imperfectis tribus vnum perfectum: sed ex tribus perfectis, vnum plusquam perfectum & ante perfectionem existens, quemadmodum magnus ille Dionysius inquit: Secundũ quidẽ singularitatem personarum tria adorãda, iuxta vero cõmunitatẽ naturæ vnus deus omnium visibilium & inuisibilium, factor & prædestinator. Confiteor & propter nostram salutem in extremis temporibus iuxta carnem vnius sanctæ trinitatis filij dei, dominiq; nostri Iesu Christi, ex vera deipara & semper virgine Maria generationem, substãtiam assumpsisse nobis similem materialiter sine peccato, non descis centem ab eo quod fuerat, sed in duabus naturis sine confusione manentibus, cũqꝫ duabus in illis voluntatibus & effectibus. Crucifixum pro nobis carne, sepultum, & resurgentem, in cœlosqꝫ reuersum, venturꝫ iudicare viuos & mortuos. Præter hæc mortuorum resurrectionem expecto, & secundum vniuscuiusqꝫ actionem æternã retributionem, bonorum simul & malorum. Obsecrans intercessionem sanctissimæ intemeratæ dominæ nostræ deiparæ & semper virginis Mariæ, sanctorumqꝫ angelorum, & sanctorum gloriosorum apostolorꝫ, prophetarum, martyrum, confesso-
C rum & doctorum. Amplector etiam horum venerandas imagines, & omnem hæreticam vaniloquentiam execror, eorumqꝫ antesignanos & primates, Simonem dico, Marcionem, Manẽta, Paulum Samosatenũ & Sabellium Afrum, eorumqꝫ scelesta dogmata detestor. Suscipio etiam sex sacras generales synodos, earumqꝫ diuina decreta, primæ quidem, quæ definiuit patri consubstantialem & æque sine principio fuisse filium, anathematizãs impium Arium, Aetium, Eunomium, Eudoxiũ, Demophilũ, post hos etiã qui recte dicũtur Anomij & Semiariani, præterea oẽm eorum scelestam congregationẽ. Secundæ autem decreta recipio, quæ definijt deũ esse spiritum sanctum, dominum viuificantem. Auersor aũt Macedonium, & omnes qui ab illius partibus stant. Cũ his vero & deo odiosum Apollinarium, hominẽ plane de diuinis insipide loquentem. Ex tertia vero, vnum dominum nostrum Iesum Christum verum deum nostrũ ex patre genitum, ipsumqꝫ in extremis diebus nostra causa ex sancta deipara semper virgine Maria incarnatũ, & Nestorium hominis adoratorem, eiusqꝫ asseclas Diodorum inquam, & Theodorum, quiqꝫ illius quadruplarem fabulam sectantur, & in Christo dualitatem personalem constituũt, longe a mea confessione propello. Quartæ vero synodi capita hæc accipio, ex duabus naturis, & in duabus naturis vnum eẽ sanctæ trinitatis Christum deum nostrũ in carne peregrinantem, anathematizo autem Eutychen, Dioscorum & omnem acephalon eorum turbam: cum his etiam dei hostem Seuerum, & impium illũ Iulianum Halicarnasensem, qui incorruptibile corpus dominũ nostrum assumpsisse fabulatur. Quintam vero, veluti spiritus sancti machæram amplector, quæ a multis

D iij ante

ante temporibus vigentes impias hæreses amputauit,& de eorum authoribus triū phauit,Origene nimirum,Didymo & Euagrio, quos omnes vt hæreticorum magistros execror. Sextā aūt laudo,quod ex duabus naturis Christū prædicauit,ob id etiam illi duas naturales voluntates & operationes in alterutra natura, humana scilicet & diuina adsignauit.anathemate autem execror Cyrū,Sergiū,Honorium,Pyrrhum,Paulum,& omnes qui eorum decretis insistunt, veluti Sodomiticā vitem, & Gomorricam palmitem amaros botros producentem exosos habeo. Eiusdem quoq; sextæ synodi omnia,tum recte & diuine decreta edita, traditosq; canones recipio, præcipue tamen in quo adsignatur,quibusdam in picturis agnum digito precursoris indicatum feliciter effigiari,velut in typum gratiæ,verum illum agnum Christū deum nostrum per legis præcessionem præfiguratum.Propterea antiquas illas picturas & vmbras figurarum,tanquam symbola & notas ecclesiæ traditas amplectimur,ipsam tamen gratiam & veritatem prius suo honore conuenientes.legis enim satisfactio hæc sunt,picturas autem non in alium vsum admittimus, nisi vt perfectius omniū conspectui,oculisq; exhibeantur:quemadmodum agnus qui peccata mundi sustulit,iuxta humanam effigiem cōfiguratus a nobis erigitur,vt ex hac eius humiliatione altitudinē verbi dei considerantes,ad memoriam dispensationis in carne eius omnia trahantur,& ad illius passionem salutiferamq; mortem, vnde mūdo liberatio orta est, veluti manu ducamur. Superuacuæ autem verbo℞ nugæ & vaniloquentia , quæ temere a quibusdam effunditur, ob hoc a nobis non recipienda est,quod secundum gratiam diuinam non proferatur. His igitur valere iussis, & ab eorum consortio abstinentes,lumbos intellectus nostri in veritate succingimus,pariterq; cum Imperatoribus nostris pijssimis veritatis propugnatoribus ad concordiam ecclesiæ erigimur,quam ob caussam ab illis synodum cum libertate totius populi Christiani rite indici postulauimus, illi nostræ autem petitioni innata sua pietate mox assenserunt. Vos aūt supra fundamentum apostolorum & prophetarum, quorum lapis angularis Christus ędificatos(quēadmodū ab initio dicere cęperam) commilitones,comites,& pariter defensores accipientes,fiduciam hanc a deo maximo habemus(non quod nobis quicq̄ tribuamus,tanquam sufficere ad hanc rem nostra potestate possemus,sed sufficientia nostra a deo adimpletur) membra ista ecclesiæ,quæ nunc fracta sunt & diuulsa in vnum ecclesiæ corpus coaptari, conglutinari & coniungi,ne amplius dissipentur posse,quæ tunc augmentum capient, cū sciuerint Christum deum caput eorum esse.Cæterum sanctitatem vestram precamur quo nobis simul cum epistolio vestro duo mittantur, qui vices vestras hic peragāt. Si quid autem ex dei traditione hactenus,quod ad hoc argumentū facere possit,habueritis,velim nobis declaretis,quo literæ vestræ synodicæ & vicarij quoq; a vobis missi,hi quidē cum gratia audiantur,illę vero legantur,atq; id solum ne amplius schisma aliquod in ecclesia dei maneat.Idem etiam hoc a primate veteris Romæ postulauimus. Vos autem faterne nunc obtestamur, apostolicamq; ad vos vocem eloquimur,vt cum deo optima inuestigetis,& iuxta diuinam vestram speculationē ea quæ inuestigata sunt,manifestetis. Scriptum enim est: Labia sacerdotum iudiciū seruabunt,& dei legem ab ore eorum requirent. Credimus enim semina veritatis in sacerdotibus seruari. Nostri autem pij Imperatores,& in omnibus recte sentientes,veritatis stabilimentum erigere cupientes deum perpetuo supplicant, iuxta diui Gregorij,qui a Theologia cognomentum inuenit sententiam, vt in vno deo & in trinitate vni existentes,vno ore & vnanimes per spiritum sanctum non contrariantes,sed inter nos veritatis sententiam cognoscamus & exerceamus. Absit autem cōtentio & seditio longissime a nobis:& quemadmodū vno baptismo tincti summā vnamq; fidem habemus,ita quoq; in omnibus ecclesiasticis negotijs vnū animum studeamus habere. Pax autem dei quæ omnem intellectum superat,in vnitate & nos,& quæ discissa sunt,reducat. Diuturnum quoq; hulcus curet,& in firmitudine syncere fidei,& veritatis confessione omnes nos confirmet, sanctamq; suam ecclesiam custodiat,quæq; huic imminent scandala,intercedēte immaculata deipara virgine Maria,omnibusq; sanctis auertat. Fiat. Amen.

A Petrus & Petrus religiosissimi presbyteri vicem agentes Adriani sanctissimi papæ veteris Romæ dixerunt: Posteaquam sanctissimus papa eiuscemodi literas accepisset, ea de caussa cũ rescripto iam lecto nos huc misit.

Ioannes deum colentissimus presbyter vicem retinens Orientaliũ pontificũ dixit: Dedit & nobis pijssima imperatrix has literas, ne in manus impiorũ & hostiũ ecclesiæ incideremus, sed sisteremur in præsenti synodo.

Sancta synodus dixit: Deus recte vos huc adduxit.

Constantinus deũ amantissimus diaconus & notarius dixit: In manibus gesto pfatos quaterniones ab Oriente missos, si videbitur synodo commodũ, legentur.

Beatissimo & sanctissimo domino Tarasio archiepiscopo Constantinopoleos, vniuersali patriarchæ, Orientales pontifices & sacerdotes in domino gaudere.

Lectis sanctissimis & diuino afflatu æditis libellis, & apostolica & patrũ doctrina sanctitateq; plenis nos heremum incolere studentium minimi & extremi timore & gaudio perculsi sumus. Illo quidem propter terrorem, quo plerīq; nostrum peccatis seruientes in extremo iudicio vexabimur, cũ impietatem non extinguamus, sed per omne genus mali ambulantes, nouas quotidie occasiones excogitamus, quibus nosipsos perdamus & interficiamus. Gaudio autẽ B exultamus, quod fidei orthodoxæ synceritas, veluti solaribus radijs emicãs in lucẽ se magis magisq; profert: patrũ quoq; & apostolica dogmata in clarissimam simplicitatem illustrat. Tempestiuum igitur esse videtur, vt prophetæ Zachariæ, qui parens fuit vocis indicis verbi illius, carmẽ alta voce exclamemus: Visitauit nos oriẽs ex alto. Itaque cũ in tenebris & vmbra mortis ignorantiæ & peruersæ deceptionis & imposturæ, nimirum Arabicæ impietatis sedeamus, opus est vt intellectualibus & prudentibus pedibus in recta pacifici status via incedamus. Quis potis est eloqui magnificentiam domini? Concinat nobiscum Dauid diuinus ille pater: Auditas faciet laudes eius, quoniam misertus est deus populi sui desperantis. Quinetiam quæ diuisa erant, in vnam fidei conuenientiam reduxit. Erexerit enim nobis cornu salutis nostræ, in domo & diuino suo successore vnigenito filio domino & deo seruatore nostro Iesu Christo, cui estis vos beatissimi, primo loco secũdũ ecclesiæ legem & ordinem vicini: deinde triumphatores & diuinitus designati Imperatores nostri & domini terrarum orbis. Sacerdotalis enim dignitas, imperij sanctificatio est & cõfirmatio, imperiũ vero sacerdotalis dignitatis robur & potentia. Qua de re sapiens quispiam rex, & inter reges facile beatissimus dicere solebat. Maxima dona quæ a deo hominibus data sunt, sacerdotij dignitatem & imperium existimaui, illa eñ cœ C lestia curat & dispensat: hoc autem legibus æquis & iustis omnia quæ in terris fiunt, procurat. Nunc obstaculi medium ruptũ est & dissolutum, eminet autem ante discordiã & schisma vnanimitas & consensio. Pax quoque dei quæ excellit omnem cogitationem, splendide triumphat. nũc qui genuerunt inter nos, conuicium vicinis, & subsannatio participantibus nobiscum, & improperium qui circũdãt nos. Ex hoc quoq; tempore in terram prostrati, in cœlos diuinitus ascendamus, & cum psalmographo in mẽtis lętitia clamabimus: In hoc cognoui, quoniam voluisti me, quoniã non est gauisus super me inimicus meus. Et me quoq; propemodũ ex mẽtis simplicitate & innocentia deceptum resumpsi & iterum erexi, & in petra apostolicæ fidei claudicantes meos pedes defixi. Hæc aliaq; his similia, gratiosæ literæ vestræ nos scribere coegerunt, vt in omni canonico statu, & a patribus tradita ordinatione incedentes, cognoscat vestra sanctitas in vnitate fidei & recta mentis sententia, idem nos cũ dilectis & religiosissimis fratribus nostris viris sanctis sapere, & sentire, quod sanctitudo vestra libellis suis declarauit: quos multis de causis omnes libenti & alacri animo susceperũt: primum, quia vestræ sanctitatis placentem omnibus sententiam continebant, deinde quod tam ampliter optimorum nostrorũ Imperatorum bonam mentem & sententiam prædicabant, postremo totius populi Christiani erga veram pietatem meliorem mentẽ, & bonam erga diuina voluntatẽ & sententiam spemq; melioris seculi. Vos vero veluti vna anima in duobus corpo-

tribus apostolico more sentientes id quod rectum est, & a spiritu sancto instigati, D
confirmate fratres vestros, vt diligentes sint contra hostes crucis, atq; in eam rẽ omnibus animi viribus incumbite, consiliaq; bona date, quoniã scriptũ est: Consiliũ bonum conseruabit te, intellectus bonus custodiet te. Nos quoq; bono consilio vtentes fratres nostros veritatis studiosissimos, Ioannem & Thomã zelo dei orthodoxæ fidei amore ornatissimos, non veluti magnorũ patriarcharũ sedibus consimiles, sed sanctissimi silentij & quietis amatores. Diximus aũt ad eos, ecce nũc tẽpus salutis & tranquillitatis, quo nullũ aliud vel tẽpestiuius vel vtilius. Ite cũ viris his & viua voce docete, quæ dominos vestros per literas cognouisse putatis, aut potius suspicamini, & falsam accusationẽ, qua quidã ecclesias Aegypti & Syriæ infamãt, infringite, & quis cultus, quæq; ex apostolica traditione in ecclesiis dei obseruantia sit, exponite, desideratosq; dominos nostros salutate. Quanq̃ aũt vos infantes estis, & non admodũ docti confidenter tamen agite, Deus eñ ora vestra aperiet, dabitq; eloquentiã, qua sufficientes eritis ad omnẽ contentionẽ subuertendã. Hæc cũ mãdassemus illis, ad vos misimus o viri sanctissimi, quamobrẽ precamur vestram sanctitatem vt bono animo eos recipiatis: habebitis eñ triũ apostolicorũ thronorũ concordem sententiã, & concinentẽ concordiã, qui sane sex generales synodos antehabitas vna voce prædicant, aliã autẽ illã (quam septimã dicũt) non modo recipiunt, E
sed vno animo & voce detestantur, vtpote quæ ex hæresi contra apostolicã & patrum traditionẽ sit congregata, non aliã ob causam, quàm vt sacrosanctas & venerandas imagines subuertat. Vos aũt viri sanctissimi zelo dei instructi, cum habeatis adiutores pijssimos nostros dominos serenissimos Imperatores, totãq; simul a deo vocatam congregationẽ, estote fortes & animosi, præualeat cor vestrũ contra eos qui apostolicas traditiones subuertere conantur. In dei aũt Iesu Christi obedientiã omnes transferatis. In dei autem Iesu Christi obedientiã omnes transferatis. Gaudemus enim & Christo gratias agimus, quod Imperatores pijssimos dominos nostros, & sanctissimũ papam veteris Romæ Adrianũ consentientes & consollicitãtes habeatis: qui etiam dicitur suos apocrisarios ad vos misisse. Confessos aũt omnes audiuimus eam fidẽ, quæ in sexta synodo postremum edita est, quæ profecto sine omni controuersia sana est & valde vera, & secundũ apostolicã sententiã & mentẽ incedens. vt autẽ vestra beatitudo satis copiose de nostra fide instruatur, putauimus consultum quoq; sex synodorũ antea habitarũ fidem recensere, principio autem Theodori beatæ memoriæ patris nostri patriarchæ Hierosolymitanæ, deinde aliarũ sex synodorũ, quæ ita habet. F

¶ Exemplar synodicarum literarũ Theodori sanctissimi patriarchæ Hierosolymorum.

CRedimus sanctissimi fratres, quẽadmodũ a primordio credidimuus, in vnũ deũ patrem omnipotentẽ, sine principio existentẽ & sempiternũ, omniũ visibilium & inuisibiliũ factorem. Et in vnũ dominũ Iesum Christũ filiũ dei vnigenitum, qui ab æterno & expers affecti ex eo genitus ex deo & patre, neq; aliud initium quàm patrem cognoscentẽ, & qui ex seipso substantiã habet, lumen de lumine deum verũ, e deo vero. Et in vnum sanctũ spiritũ, sine fine ex patre procedentẽ, lumen & deũ, & suijpsius decreti existentẽ, & vere existentem, patri filioq; coæternum, consubstantialem & eiusdem generis, eiusdemq; substãtiæ & naturæ, eodem modo etiam deitatis eiusdem. Trinitatem consubstantialem, eodem honore affectã, & eiusdem throni existentem, in eandem deitatẽ consummatam, & in vnam & communem coactam potestatem, sine personali & substantiali confusione & electione trinitatem in vnitate credimus, & vnitatem in trinitate glorificamus. Trinitatem quidem in tribus substantijs, vnitatem vero in vnitate deitatis, neq; vnitatem illam cõfusam habentem, neque trinitatẽ per omnia diuisam, sed in altera alteram conseruatã. Diuisa est enim numerarijs substantijs, & numerata personalibus alteritatibus, sed substantiæ & naturæ identitate vnita, & nulla ratione partitionem admittens. Vnus enim deus est. Inde etiam diuinitas vna absolute prædicatur, & in personarum trinitate cognoscitur. Et non inquantũ vnus deus, deus, & vna

A vna deitas est diuisus, & in tres deos partitus. Arianorum enim ista est impietas: neque etiam inquantum tres vnus deus est & demonstratur, & tres hypostases prædicat, & pater & filius & spūs sanctus dicitur, contractus & coniunctus, & in vnam se hypostasim contrahens, Sabellianorum enim ista est impietas. Quamobrem recte a viris diuinarum rerum peritis dictū est, vnitatem nos sentire in vna & singulari deitate, trinitatem autem in tribus inconfusis substantijs, nec alium deum vnum præter tres personas cognoscimus, neque tres trinitatis cōsubstantiales personas, quę sunt pater, filius & spūs sanctus, alium præter vnū deum agnoscimus. Ob id etiam vnum hæc tria, in quibus diuinitas prædicamus, vel (vt verius dicamus) quæ deitas est & cognoscitur. Credimus etiam in vnum eiusdem sanctæ consubstantialis trinitatis dominum nostrum Iesum Christum, qui in forma dei existens, non rapinam arbitratus (vt inquit Apostolus) in eo quod similia cum deo existat, sed seipsum inaniuit, assumpta serui forma. Nam patri existens consubstantialis, & coæqualis assessor, in extremis temporibus non dedignatus est ex sancta & immaculata domina nostra deipara assumpta carne, animata anima intellectuali & rationali ab initio a nostra massa, non seminio sed opificio per spiritum sanctum nasci. Sic ex duobus contrarijs progressus deus verbum, perfectus natura deus existens, idem perfectus natura homo fuit, non vertens naturam, neque phantasmate simulans dispositionē suā, B sed assumpta ex sancta virgine rationaliter & intellectualiter carne, & quæ in seipso id quod erat sortita, vnitus secundum hypostasin, inconfusus, indiuisus, non naturā deitatis suæ, in carnis substantiam mutans, neque etiam substantiam carnis suæ, in naturam deitatis suæ. Duæ enim naturæ immutabiliter in seinuicem vnitæ in vna verbi dei hypostasi, vnum filium & dominum nostrum declarant, visibilem & inuisibilem, mortalem & immortalem: eodem modo descriptum & in descriptum, perfectum deum, & perfectum hominem, perfectum in duabus naturis declaratum, & in duabus potestatibus & virtutibus & voluntatibus adoratum. Non enim operatus est diuine, neque rursus humaniter, nisi natura fuisset homo. Hunc vere deum existentem & hominem confitemur, propter nostram salutem crucifixum, & mortem in carne gustasse: tribus etiam diebus in sepulchro receptum, & resurgentem a mortuis, propriæ deitatis potentia, depredantem infernum, & eos qui a principio captiui tenebantur liberantem, in cœlum ascendentem, & a dextra patris sedentem, venturum iuxta incorporeorum vocem ad apostolos in secunda pręsentatione iudicare viuos & mortuos. Confitemur etiam & a mortuis in extremo die per vocem archangelicæ tubæ resurrectionem, & omnium qui vixerunt, siue bene, siue C male ex iusto dei nostri Iesu Christi iudicio retributionē, & vitam æternā venturā, neque finem habituram. Suscipimus aūt & ex animo amplectimur & amamus sex sacras & vniuersales sacras synodos, quæ ex spiritus sancti instinctu, contra omēs hæreses, quæ in diuersis locis & temporibus fuerūt, congregatę sunt, quas sane oēs excellenter vniuersæ quæ sunt sub sole ecclesiæ prædicant, earumque rectis & a deo inspiratis dogmatibus seipsos confirmant, reijcientes quos ipsæ reijciunt: recipientes vero quos illæ recipiunt.

Et prima quidem in Nicæa congregatis trecentis decem & octo patribus propter Arij cognomento insani hæresin extirpandam, eiusque corruptrices animarum blasphemias: qui sublatam cupiuit vnam illam & inconfusam deitatem, patris etiā creationem filiū inani sua garrulitate prædicabat, negans per filium etiam cuncta ex nihilo, in illud quod sunt producta. Damnauit etiam eadem synodus omnes qui cū cum illo erant eiusdem sententiæ. Hæc eadem persancte constituit dominum nostrum Iesum Christum ante cuncta secula, ex patris substantia & hypostasi, ante tēpora sine defluxu generatum, præterea patri consubstantialem & sancto quoque spiritui. Atque hæc per symbolum, siue rectam fidem confessa est. *Capita sex conciliorum. I. Nicenū cōtra Ariū.*

SECVNDA vero in Constantinopoli, conuenientibus centum quinquaginta patribus congregata est contra πνευματόμαχον Macedonium, & eos qui a partibus stabant deo odibiles Semiarianos. Hæc sancta synodus spiritum sanctum ducem & doctorem nacta, declarauit ex patre ante tempora & perpetuo spiritum *II. Constantinopolitanū cōtra Macedonium*

sanctũ egressum habuisse: præterea patri & filio consubstantialem, coadoratum & conglorificatum, eos vero qui blasphemias fuderunt in paracletũ, veluti non simul processisset, execrationibus infinitis deuouerũt. Sed & cum his insanũ Apolinariũ, qui & seruatorem, hominem sine mente ipse demens blasphemauit. D

III. Ephes. 2. cõtra Nestorium.

TERTIA quæ in Epheso prior ex ducentis patribus emicuit, Nestorij adoratoris hominis vesaniã sustulit & abscidit: eiusq́ꝫ asseclas in perpetuũ dãnauit. Hic enim ex propria stultitia seductus, alium ante secula deũ verbũ, alium vero ex virgine pro nostra salute incarnatum nugatus est. ob id etiam nolens coactus est trinitati quartam personam superinducere, non solum autem vnitas duas Christi naturas in duas hypostases, verum etiã nomen hoc θεοτόκος, hoc est, deipara impius iste abiurans, pro eo χριστοτόκος, id est, Christipara substituit, cũ omnes cognoscant eam vere dei matrem, post partum & ante partũ virginem qualibet intellectuali & sensibili natura superiorem, gloria & splendore ornatam. Hũc igitur tertia synodus ducentorum patrum anathemate reddidit execrabilem, illiusq́ꝫ corruptrices animarum nugas plane detestata est, vnum ex patre filiũ ante secula splendentem, & in extremis temporibus ex immaculata virgine deipara Maria nostram naturam induentẽ testata. Quinetiam docuit perfectum deum & perfectum hominem ipsius filiũ dei prædicans: hoc est vnũ & filium, & Christum & dominum. Simplicius aũt vnam naturam verbi dei incarnatam, quod indicat duarum naturarum secundum hypostasin vnitatem. Instituit autem proprie dici, & secundum veritatem sanctam Mariam θεοτόκον, hoc est, deiparam, E

IIII. Chalce. contra Eutychen & Dioscorum.

Tempestiue & ea quæ in Calchedone celebrata est synodus, floruit: in qua sexcenti patres erroneam hæresin, quæ Christi duas naturas confundit, sustulerũt: quã sane primus insanus Eutyches per insipientiam induxit, ausus negare duas naturas in vno Christo incõmutabiliter vnitas. vnam autem naturam ex duabus extitisse compositam prodigiose pronuntians. Hic Dioscorum scelestum illum hominem commilitonem & aduocatum nactus, bonorum dogmatum accusator, & veritatis hostis repertus est. Sed hos duos sancta quarta synodus subuertit, eorum vaniloquas delirationes seueris anathematibus, ipsosq́ꝫ authores subiecit. duas autẽ Christi veri dei nostri naturas, sine confusione incommutabiliter, intransmutatim in vna ipsius hypostasi vniri ꝑdicauit. perfectũ etiam ipsum in deitate & humanitate existere, ex duabus & in duabus naturis cognitũ. Præter hæc Nestorij quoq́ꝫ scelesti istius diuisionẽ, ipsumq́ꝫ adeo & qui dogmata illius sectãtur, abrenũtiauit. F

V. Constantinopolitanũ, contra Origenistas.

Deinceps & quinta congregata synodus est in imperatoria ciuitate, ex sexagintaquatuor supra centum episcopis constãs, hæc spũ sancto duce priores sex synodos confirmauit, iussitq́ꝫ vt harum decretis acquiesceremus, execrans Nestorium, Eutychen, Theodorum, Mopsuestiensem, horumq́ꝫ omnium blasphemias. Præterea Originem, Euagrium, Didymum, omnesq́ꝫ fabulosas & gentiles eorum prodigiosas narrationes. Adhæc epistolam quæ Ibæ cuiusdam nomine ad Marin Persam circumfertur. His adde Theodoriti commentaria quæ contra recta duodecim capita beatæ memoriæ Cyrilli conscripta sunt.

VI. Constãt. cõtra Monothelitas.

Post quam sancta sexta synodus, veluti alter sol ex ducẽtis & octoginta nouem patribus, in regia ciuitate locum sortita illuxit, in qua congregata existens, eos qui duas sui iuris voluntates & operationis in Christi dei nostri incarnata œconomia negant, & vnam voluntatem, vnamq́ꝫ operationem seruatoris nostri deitatis & humanitatis cõstituunt, anathematizauit, nimirum Sergium, Pyrrhum, Petrum, Cyrum, Honorium, Theodorum dictum Pharan, nec nõ Polychronium delirantem senem, præterea omnes qui constituerũt, constituunt, ac constituere tentabunt vnã volũtatem & operationem duarum Christi naturarum. Nam si (vt quidam Sapiẽs inquit) inuoluntariam & inefficacem humanam Christi naturam relinquimus, vbi perfectum illud in humanitate seruabitur. Igitur duę voluntates & operationes inuicem in Christi naturis, vt naturaliter loquamur aptantes, efficiemus vt magnũ salutaris œconomiæ mysteriũ manifestissime appareat.

His itaq́ꝫ sex sacris synodis, quas solas vniuersales agnoscimus concorditer ortho-

thodo-

A thodoxa fides stabilita est, neq; aliam præter has synodum accipimus, nõ em̃ quicquam apostolicarum traditionum, nihil etiam patrum legitimarum editionũ quod dubium mouere poterat, aut correctione indigebat, omissum est. Idcirco vniuersos hæreticæ improbitatis autores, vt seminis zizaniarum diabolicarum plãtatores animarumq; corruptores, a principe pessimo Simone, inquam, Mago, vsq; ad extremos eorum successores vno (quod aiunt) fasce deinceps ex tota anima anathematizamus. Maxime autem quos sex priores synodi vniuersales dãnarunt. Quibus etiã adijcio Seuerum Acephalorum & vnius naturæ clamantiũ principem, illiusq; cõmilitones omnes, neq; iniquum est his adijcere Petrũ fullonem, qui tersancto hymno adijcere aliquid ausus fuit, impassibiliq; deitati passiones affricare tẽtauit, quicũq; etiam hũc vt ducem sequuntur. Locales aũt synodos non auersamur, sed magis amamus, amplectimur, & recipimus, earũ etiam diuinitus inspiratas canonicas cõstitutiones, correctiones, & vtiles earum legislationes summa obseruãtia colimus. Apostolicas autem ecclesiæ traditiones, quibus veneratio culturaq; sanctorum docetur, recipimus & veneramur. Eos autem vt ministros, amicos & filios dei existẽtes, honoramus. Honor enim qui a conseruis idem sentientibus inuicem exhibetur, inditium est beneuolentiæ erga dominum. Sunt enim promptuaria dei & pura Christi habitacula, spũsq; sancti immaculata specula. Quinetiam animæ eorum in manu dei existunt, vt scriptum est. Deus enim vita existens, cum sancti in dei manu sint, in vita & lumine necessum est vt existant. Et ob id pretiosa in conspectu dñi mors sanctorum eius. Hi viuentes in libertate deo astiterũt. Seruator noster Chrũs fontes salutares, sanctorũ reliquias nobis reliquit, multis modis beneficia in debiles fundentes, vnguentum redolentis suauitatis scaturientes. Et vt inquit magnus doctor, cui ab immortalitate nomẽ est, martyrum ossa morbos fugant, infirmis medicãtur, cæcis visum impartiunt, lepras emundãt, tentationes & mœrores soluũt. Atq; id p Christum qui in ipsis habitat. Bene etiam psalmographus cecinit: Mirabilis deus in sanctis suis. Et iterum: Sanctis in terra illius mirificas fecit omnes volũtates eius, in ipsis. Cum his etiã sanctas imagines reueremur, principio adorantes dei, verbi propter nos incarnati, domini nostri & seruatoris Iesu Christi, qui formã serui adsumsit imaginem. Quanquam sciamus ipsam imaginem & typum deitatis, quæ cũ carne illius immaculata inconuulsim vnita est minime posse figuram præstare. Inuisibilis enim est diuina natura nec depingi, nec figurari se pmittit. Deum enim vt ipse inquit, nemo vidit vnquam. Sed humanitatis illius imaginem coloribus ducentes adoramus. Visus em̃ est deus, & cum hominibus conuersatus est, nostroq; more & natura laborauit, esurijt, sitijt. Adoramus quidem Christi imaginem, quemadmodum facies eius visa est, non tamen a deitate separata, absit vt ita sentiamus, cum ab ipsa prima conceptione cum deitate vnita sit. Quamuis em̃ dicat ad Iudæos: Quia vultis me occidere hominem, qui veritatem loquutus sum vobis, non tamen ob id dũtaxat homo fuit, sed & deus. Et cum inquit: Ego & pater vnũ sumus. Hic non abnegat nostram naturam. Humano enim ore, & lingua instrumẽtaria hæc loquitur. Veneramur etiam & adoramus imaginem deiparæ, & dominæ nostræ irreprehensibilis, immaculatę, & inexplicitæ castitatis matris, quæ illum peperit. Quinetiã sanctorum apostolorum, prophetarum, & victorum martyrum, sanctorumq; & beatorum, veluti amicorum dei imagines colimus, non in materia aut coloribus honorem constituentes, sed per hoc officium nostrum, quod ipsis adeo quorum typũ imagines gestant debemus impartientes. Cum sciamus iuxta Basilij magni sententiam, quod imagini honor exhibitus, ad ipsum prototypum referatur. Ad eos vero qui contentiosius nobiscum agentes negant fas esse imagines sanctorum adorare, cum sint manufactæ, ob id etiam idola impij illi eas vocant. Sciant hi, quod & Cherubin & propitiatorium, & arca, & mensa, quæ admirandus Moses ex dei mãdato præparauit manu hominum facta sunt & adorata. Diuina enim scriptura reprehendit eos qui sculptilia adorãt, & qui demonibus immolant. Gentium enim sacrificia abominanda erant, iustorum vero probanda. Cum igitur satis crasse scriptura venerandas imagines recipit, adorare eas licitũ est, sed prototypi causa. Has igitur synodicas

Sancti vt filij dei coluntur.

B

Sancti in manu dei sunt.

Athanasium intelligit.

Reliquiæ sanctorũ virtute potentes.

C

dicas literas cum acceperitis patres sanctissimi, si quid in illis repertum fuerit corre- D
ctione dignum, petimus vt sine inuidia vestra doctrina nos reddatis participes, idq́ literis rescriptis admonete. Sic enim fiet, vt concordes vos & nos in fide inuenti glorificetur pater & filius & spũs sanctus, nũc & semper, & in secula seculoꝝ, Amen.

Et posteaq̃ literæ lectæ fuissent, Petrus vterq; venerabiles presbyteri, vicẽ agentes sanctissimi Adriani papæ veteris Romæ dixerunt: Confidimus, ꝙ iuxta fidem quam recte confessus est Tarasius sanctissimus patriarcha Constantinopoleos: & apud nos Apostolicus papa Adrianus sanctam hanc synodum ambulaturam, vtpote quæ iam consensit illis quæ ipsi confessi sunt. Benedictus etiam deus, q̃d Oriẽtis sanctissimi præsules in confessione adorationis imaginum venerandaꝝ consoni cum Adriano sanctissimo papa veteris Romæ & Tarasio beatissimo patriarcha nouæ Romæ inuẽti sunt. Qui vero ita non confitentur anathemati a trecentis decẽ & octo patribus hic congregatis, subiiciantur.

Sancta synodus dixit: Fiat, fiat, fiat.

Agapius sanctissimus episcopus Cæsareæ dixit: Literis quæ ab Orientis præsulibus sanctissimis missæ sunt ad Tarasium vniuersalem patriarcham, veluti columnam orthodoxæ fidei, omnibus modis assentior, eorumq́ communionem recipio, qui vero secus faxint, anathemati subiicio. E

Ioannes sanctiss. eps̃ Ephesi inquit: Epistolio orthodoxo a præsulibus sanctissimis Orientis, ad sanctissimum & vniuersalem patriarcham Tarasium destinato, acquiesco, eorumq́ communionem amplector. Qui vero ita non confitentur, neque venerandas imagines colunt, alienos ab ecclesia catholica & apostolica cẽseo, eosq́ diris deuoueo.

Constantinus episcopus Constantiæ, quæ est in Cypro dixit: In nullis peccãtes cũ videã literas quæ nũc lectæ sunt, & ab Orientalibus ep̃is ad Tarasiũ sanctissimũ & beatissimum Archiepiscopum & vniuersalẽ patriarchã missæ: item cũ in his eãdem fidei confessionem cognoscam, ego indignus etiam assentior, & vno animo idem prædico. Suscipio enim & amplector venerandas imagines, adorationem autem quæ fit secundum λατρείαν, hoc est dei culturã, tantummodo supersubstantiali & viuificæ trinitati conseruo. qui vero aliter sentiunt, quiq́ gloriosos sanctos non approbãt, a catholica & apostolica ecclesia separo, & anathemati subiicio, & ad eos relego, q incarnatã Christi dei veri nostri œconomiã cõstanter negãt.

Basilius sanctissimus episcopus Ancyræ dixit: Literis, quæ ab Orientalibus sanctissimis præsulibus ad beatissimũ archiepiscopũ & vniuersalẽ patriarchã Tarasium missæ sunt, acquiesco & adhæreo, & quæ illi sunt confessi cum omni animi promptitudine recipio, qui vero sic non sentiunt, anathemati subiicio. F

Nicolaus sanctissimus epũs Cyzici dixit: Literis sanctissimi patriarchæ Tarasii ad Oriẽtales præsules missis, & rursus libellis Orientaliũ sanctissimoꝝ præsulem, ad vniuersalẽ patriarcham rescriptis de sanctaꝝ imaginũ veneratione assentior, eorũq́ cõmunionẽ recipio, qui vero secus sentiũt, anathemate relego.

Euthymius sanctissimus episcopus Sardensium dixit: In omnibus veritatem sectari cupio, & traditionibus sanctorum apostolorum, patrumq́ inhærere contẽdo. Quamobrem literis dudum lectis, a Tarasio sanctissimo patriarcha scriptis, quasq́ ille a sanctissimis Orientis præsulibus recepit, quoniã illis vna est voluntas acquiesco, & idem sentio, nimirum de sanctis eorum decretis, & quæ venerationem sanctarum imaginum respiciunt. Qui vero extra hoc vaniloqui sunt, nuganturq́ cõtra sanctas imagines, neque illis quicquã tribuunt, hæreticos & peruersos existimo, & eorum communionem longe valere iubeo.

Petrus sanctissimus episcopus Nicomediæ dixit: Iuxta literas a præsulibus Oriẽtalis diœceseos, ad sanctissimum & vniuersalem archiepiscopum & patriarchã Tarasium missas sentio, & quæ in illis cõfessa sunt, recipio. Veneror aũt & adoro venerandas & sacras imagines, & qui nõ sunt eius sententiæ, execror.

Hypatius Nicææ epũs dixit: epistolæ quam miserunt Orientales p̃sules summi, ad Tarasium beatissimum & vniuersalem patriarcham accedo, & quæ in ea cõfessa sunt,

A sunt, recipio. Veneror etiã sacras imagines & easdẽ adoro & amplector. Oẽs autẽ qui ita sibi faciendũ non existimãt alienos a catholica & apostolica ecclesia esse arbitror, & anathemate deuoueo.

Helias sanctissimus episcopus Cretæ dixit: Literis ab Oriente missis insisto, & eas approbo.

Stauratius Chalcedonis episcopus dixit: Cum videam literas lectas, tum quas sanctissimus & vniuersalis patriarcha Tarasius ad Oriẽtem direxit, tum quas ab Oriẽtali diœcesi sanctissimi archiepiscopi ad Tarasium rescripserunt, plane conuenire, & in nulla re dissonare, sed plena testimonia rectæ fidei dare, ego quoq; his assentior eademque cõfiteor, & alienos ab ecclesia iudico, qui aliter existimant.

Nicephorus reuerendus epũs Dyrrachij dixit: Ab Oriente orthodoxis literis a sacerdotibus summis ad Tarasium sanctissimũ patriarcham missis, assentior, eorũq; cõfessionis expositionẽ recipio, qui vero aliter animati sunt, eos condemno.

Epiphanius sanctissimus diaconus ecclesiæ Catanes, locũ retinens Thomæ sanctissimi episcopi Sardiniæ dixit: Verum est quod scriptũ est, faui mellis sermo bonus, dulcedo eorum, medela animæ. Ecce enim quæ iam lectæ sunt synodicæ literæ Tarasii sanctissimi & beatissimi archiepiscopi imperialis vrbis Cõstantinopoleos B nouæ Romæ, ad Orientis sanctissimos summosq; sacerdotes scriptæ. Quinetiã rursum ab his ad illum destinatæ, dulci & redolenti fauo doctrinæ & orthodoxæ fidei patrum efflorescentes, omnium nostrorum mẽtes sensus redolentia perfuderunt, eos etiam qui in fide anima claudicabant, robore & virtute orthodoxæ doctrinæ sanauerunt. Ob eam caussam ego paria cum his sentiens, recipio, venerorq; iuxta veterem traditionẽ sanctas imagines. Et conuenticulum illum apostaticum, quam septimam synodum delirantes quidam ausi sunt appellare, omnesq; qui cum hac sentiunt, horrendis diris deuoueo.

Leo sanctissimus presbyter & locũ tenẽs metropoleos Sides dixit: Gratia Christo vero deo nostro, q cõcordes eẽ voluit literas Orientalium præsulum cum illis, quas ad illos sanctissimus patriarcha Tarasius destinauerat, quãobrem ego quoq; his accedo ac inhæreo. Qui vero diuerse sentiunt, anathemate execror.

Nicolaus venerabilis monachus, præses mãsionis quæ Apra appellatur, locũ retinens Metropoleos Tyanensium, pronuntiauit in eandem sentẽtiam.

Gregorius sanctiss. epũs Neocæsareæ dixit: Literis ab Orientalibus archipræsulibus ad sanctissimũ & vniuersalẽ patriarchã Tarasiũ missis acquiesco, adhæreo & C recipio venerandas colendasq; sanctorum imagines, qui vero mecum non sentiũt, anathemati subijcio.

Theodorus sanctissimus episcopus Catanes dixit: Quibus perpetuo pietatis ratio habita est, his sane continuo orthodoxæ fidei sermo splẽdescit. Merito sane ob id literis iam lectis quas sanctissimus patriarcha Tarasius ad Orientis archiepiscopos direxit, & rursus quas illi sanctissimi præsules ad Tarasium vniuersalem patriarcham imperatricis vrbis Constantinopoleos nouæ Romæ remiserunt, mea tenuitas accedit, cum in illis videam consensum orthodoxæ fidei & sanctorũ patrũ decreta conuenire. Ob id idem etiam sentiẽs cum ipsis recipio & exosculor sanctas & venerãdas imagines. Septimam autem synodum falso ita appellatã, quæ cõtra has promulgata est, cum omibus qui huic adhærẽt, anathemate deuoueo.

Anastasius sanctissimus episcopus Nicopoleos veteris Epiri dixit: Cũ videã cõsonas, & per omnia conuenientes literas sanctissimi & vniuersalis patriarchæ Tarasii, & ad illas quoq; rescriptas ab Oriente, assentior his, & me in finem vitæ in eadẽ sentẽtia permãsurum, sanctasq; & venerãdas imagines reuerẽter habiturum cõfiteor, eos vero qui ita nõ sentiũt, anathemate execror.

Ioannes sanctissimus episcopus Tauromeniæ dixit: Queadmodum cõuenimus, vt idem sentiremus, ita & idem eruditi sumus: Cõuenientibus enĩ & cõcordãtibus literis synodicis lectis Tarasii sanctissimi & vniuersalis patriarchæ, pridẽ ad Oriẽtis sanctissimos præsules missis, & rescriptis eorũ ad eũdem patriarcham secũdũ traditionẽ sex sacrarũ synodorũ, & orthodoxã fidẽ, ego quoq; his fidẽ adhibẽs eadẽ credo

 & vene-

& vererãdas imagines veneror & adoro. Inq; hac catholica & orthodoxa fide & viuere cupio & tribunali Christi animo intrepido sisti. Qui vero præter hoc aliter existimant, eos anathemate percello. D
Gregorius sanctissimus episcopus Pissinunton, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit.
Basilius sanctissimus epũs Silæi, in eandem sententiam pronuntiauit.
Theodorus sanctissimus epũs Myron, in candẽ sententiã pronuntiauit.
Leo sanctissimus episcopus Rhodi, in eandẽ sententiam pronũtiauit.
Eustathius sanctissimus episcopus Laodiceæ, in eandem sententiã pronuntiauit.
Theodorus sanctissimus epũs Seleuciæ, in eandem sententiam pronuntiauit.
Nicolaus sanctissimus epũs Amorsi, in eandem sententiã pronuntiauit.
Theodosius sanctissimus eps̃ Hierapoleos, in eandem sententiã pronũtiauit.
Nicetas sanctissimus episcopus Claudiupoleos, in eandem sententiã pronuntiauit.
Michael sanctissimus episcopus Synadon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Leo sanctissimus episcopus Iconij, in eandem sententiam pronũtiauit
Georgius sanctissimus episcopus Pissidiæ, in eandem sententiam pronuntiauit.
Constantinus sanctissimus episcopus Perges, in eandem sententiã pronuntiauit.
Theophylactus deum amantissimus diaconus locum tenens metropoleos Tyanẽsium, in eandem sententiam pronuntiauit. E
Leo sanctissimus episcopus Carpathi, in eandem sententiam pronuntiauit.
Christophorus sanctissimus episcopus Phasidos, in eandem sententiã pronũtiauit
Theodorus sanctissimus episcopus Catanes, in eandem sententiã pronũtiauit.
Manuel sanctissimus episcopus Adrianopoleos, in eandẽ sententiã pronuntiauit.
Maurianus sanctiss. epũs Pompeionopoleos, in eandem sententiam pronũtiauit.
Cyrillus in locũ sanctissimi episcopi Gotthiæ, in eandẽ sententiam pronuntiauit
Theodorus sanctissimus epũs Bizyes, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Tauromeniæ, in eandem sentẽtiam pronuntiauit.
Georgius presbyter locũ retinẽs episcopatus Smyrnes, in eandẽ sent. pronũtiauit.
Gaudiosus sanctissimus epũs Messenæ Siculus, in eandẽ sententiã pronuntiauit
Eustratius sanctissimus episcopus Apameæ, in eandem sentẽtiam pronuntiauit.
Petrus sanctissimus episcopus Germion, in eandem sententiã pronuntiauit
Ioannes diaconus & locũ retinẽs Apostolopoleos, in eandẽ sent. pronũtiauit.
Theodorus sanctissimus episcopus Panormi, in eandem sentẽtiam pronuntiauit.
Ioannes sanctiss. episcopus Arcadiapoleos, in eandem sententiam pronuntiauit. F
Shephanus sanctissimus epũs Bibonum, in eandem sententiam pronuntiauit.
Sisinnius sanctissimus episcopus Parij, in eandem sententiam pronuntiauit.
Cõstãtinus sanctissimus episcopus Leontenæ, in eandem sententiã pronuntiauit.
Epiphanius sanctissimus episcopus Mileti, in eandem sentẽtiam pronuntiauit.
Nicetas sanctissimus episcopus Proconnesi, in eandem sentẽtiam pronũtiauit.
Theodorus sanctissimus epũs Taurianes, in eandem sententiam pronuntiauit.
Christophorus sanctissimus epũs Adryaces, in eandẽ sententiã pronũtiauit.
Eustratius sanctissimus episcopus Methymnes, in eandem sententiã pronũtiauit.
Theotimus sanctissimus episcopus Crotonum, in eãdem sententiam pronuntiauit.
Leon sanctissimus episcopus Cij, in eandem sententiam pronuntiauit.
Basilius sanctiss. episcopus Nesion, in eãdem sententiã pronũtiauit.
Ioannes sanctiss. episcopus Apro, in eandem sententiam pronũtiauit.
Ignatius sanctissimus episcopus Prines, in eandem sententiam pronuntiauit.
Theophylactus sanctissimus epũs Cypselon, in eandẽ sententiam pronũtiauit.
Theodorus sanctissimus episcopus Tropheorum, in eandem sententiam pronũtiauit.
Stephanus sanctissimus epũs Sugdaon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Sergius sanctissimus epũs Nicoteron, in eandem sententiam pronuntiauit.
Georgius presbyter locũ retinẽs Nicopoleos, in eandẽ sentẽtiã pronuntiauit.
Leo sanctissimus episcopus Mesembriæ, in eandem sententiã pronũtiauit.
Theodosius sanctissimus episcopus Amorij, in eandem sententiã pronuntiauit.
Cyriacus sanctissimus episcopus Driziparon, in eandem sententiam pronuntiauit.

Galatas

A Galatas presbyter in locum Regij, in eandem sententiam pronuntiauit.
Theodosius sanctissimus eps Nissæ, in eandem sententiā pronūtiauit.
Georgius sanctissimus episcopus Camulianorum, in eandem sententiā pronuntiauit.
Soterichus sanctissimus epūs Cicessôn, in eandem sententiam pronuntiauit.
Constantinus sanctissimus episcopus Mastauron, in eandē sententiā pronuntiauit.
Georgius sanctissimus episcopus Briulon, in eandē sententiam pronūtiauit.
Ioannes sanctiss. episcopus Nyssæ, in eandem sententiam pronuntiauit.
Basilius sanctissimus episcopus Magnesiæ, quæ est prope Menandrum, in eādem sententiam pronuntiauit.
Theophanes sanctissimus episcopus Coloes, in eandem sentētiam pronuntiauit.
Leo sanctissimus episcopus Algizôn, in eandem sententiam pronūtiauit
Nicodemus sanctissimus episcopus Eugazon, in eandem sententiā pronuntiauit.
Lycastus sanctissimus episcopus Barilon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Theophylactus sanctiss. epūs Hypæpon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Theophanes sanctissimus epūs Lebedon, in eandem sententiam pronuntiauit.
B Stratonicus sanctissimus episcopus Cymes, in eandē sententiam pronuntiauit.
Cosmas sanctissimus episcopus Myrrhines, in eandem sententiam pronuntiauit.
Olbianus sanctiss. epūs Elææ, in eandem sententiam pronūtiauit.
Pardus sanctissimus episcopus Pittanes, in eandē sententiā pronuntiauit.
Basilius sanctissimus epūs Pergami, in eandem sententiam pronuntiauit.
Marianus sanctissimus episcopus Artandri, in eandem sententiam pronuntiauit.
Basilius sanctiss. episcopus Atramyti, in eādem sententiā pronūtiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Asi, in eandē sent. pronūtiauit.
Leo sanctissimus episcopus Phoceæ, in eandem sententiam pronuntiauit.
Nicephorus sanctissimus episcopus Gargaron, in eandem sentētiam pronūtiauit.
Constantinus sanctissimus epūs Agaes, in eandē sententiā pronūtiauit.
Theognis sanctissimus epūs Siôn, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Predesti, in eandem sentētiam pronuntiauit.
Ioannes sanctiss. episcopus Panij, in eandem sententiam pronūtiauit.
Melchisedech sanctissimus epūs Calliopoleos, in eandem sententiā pronūtiauit.
Leo sanctissimus episcopus Madyti, in eandē sententiam pronūtiauit.
Theophylactus sanctissimus epūs Chariupoleos, in eandē sententiā pronuntiauit.
Thomas sanctissimus epūs Danij, in eandē sententiā pronuntiauit
C Gregorius sanctissimus epūs Theodoropoleos, in eādem sententiam pronūtiauit.
Sisinnius sanctissimus episcopus Chalcidos, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ioannes sanctissimus epūs Bryseos, in eandem sententiam pronuntiauit.
Beniamin sanctissimus episcopus Lizicon, in eandem sententiā pronuntiauit.
Gregorius sanctissimus episcopus Amastridos, in eandē sentētiā pronuntiauit.
Stephanus sanctissimus episcopus Sorôn, in eandem sententiā pronuntiauit.
Gregorius sanctissimus epūs Dercon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Heraclius sanctissimus epūs Ionopoleos, in eandem sententiam pronūtiauit.
Constātinus sanctissimus episcopus Heliopoleos, in eandem sententiā pronūtiauit.
Antonius sanctissimus episcopus Tryzenes, in eandem sententiam pronuntiauit.
Nicetas sanctissimus episcopus Nacaleæ, in eandem sententiā pronuntiauit
Petrus sanctissimus episcopus Aspones, in eandem sentētiam pronuntiauit.
Synnesius sanctissimus episcopus Cynes, in eandem sententiā pronuntiauit.
Synnesius sanctissimus epūs Anastasiopoleos, in eandem sententiam pronūtiauit.
Eustathius sanctissimus episcopus Solorum, in eandem sententiam pronuntiauit.
Theodorus sanctissimus episcopus Cicutij, in eādem sententiam pronuntiauit.
Basilius sanctissimus episcopus Trimythunton, in eandem sententiā pronūtiauit.
Alexander sanctissimus episcopus Amathunton, in eandē sententiā pronūtiauit.
Michael sanctissimus episcopus Melitupoleos, in eandem sententiā pronūtiauit
Sisinnius sanctissimus epūs Adranias, in eandem sententiā pronuntiauit.
Theodorus sanctissimus epūs Germes, in eandem sententiam pronuntiauit.

Gregorius sanctiss. epũs Adrianitheron, in eandem sententiam pronuntiauit. D
Leo sanctissimus episcopus Pæmanij, in eandem sententiam pronuntiauit.
Symeon sanctissimus episcopus Oces, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Lampsaci, in eandẽ sententiam pronuntiauit.
Nicetas sanctissimus episcopus Ilij, in eandem sententiam pronuntiauit.
Leo sanctissimus episcopus Troados, in eandem sententiam pronuntiauit.
Thedorus sanctissimus episcopus Abydi, in eandem sentẽtiam pronũtiauit.
Anastasius sanctissimus episcopus Tripoleos, in eandem sententiam pronũtiauit.
Leo sanctissimus episcopus Traculôn, in eãdem sententiam pronuntiauit.
Stephanus sanctissimus episcopus Salôn, in eandem sententiam pronũtiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Abalôn, in eandem sentẽtiam pronuntiauit.
Stephanus sanctissimus episcopus Silandi, in eandem sentẽtiam pronũtiauit.
Nicolaus sanctissimus episcopus Pericommatos, in eandẽ sentẽtiam pronũtiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Seton, in eandem sentẽtiam pronũtiauit.
Basilius sanctissimus episcopus Lyparôn, in eandem sententiam pronũtiauit.
Theophanes sanctissimus episcopus Męoniæ, in eandem sentẽtiam pronuntiauit.
Michael sanctissimus episcopus Stratonices, in eandem sententiam pronuntiauit
Lycastus sanctissimus episcopus Philadelphię, in eandem sententiam pronuntiauit.
Michael sanctissimus episcopus Troalon, in eandem sententiam pronũtiauit. E
Gregorius sanctissimus episcopus Gordon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Daldes, in eandem sententiam pronuntiauit.
Eustatius sanctissimus episcopus Hyrcanes, in eandẽ sententiam pronũtiauit.
Iosephus sanctissimus epũs Ataliæ, in eandẽ sententiam pronũtiauit.
Zacharias sanctiss. epũs Hierocæsareæ, in eandem sententiam pronuntiauit.
Dauidus sanctissimus epũs Helenupoleos, in eandẽ sentẽtiam pronũtiauit.
Cyrio sanctissimus episcopus Lophi, in eandem sententiam pronũtiauit.
Theophylactus sanctissimus epũs Apollomados, in eandẽ sentẽtiam pronũtiauit.
Cõstantinus sanctiss. epũs Cæsareæ Bithyniæ, in eandẽ sentẽtiam pronũtiauit
Georgius sanctissimus epũs Basinupoleos, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit.
Leo sanctissimus epũs Aristes, in eandem sententiam pronuntiauit.
Nicephorus sanctissimus epũs Adranis, in eãdem sententiam pronuntiauit.
Basilius in locũ Dascyli, in eandem sententiam pronuntiauit.
phorus sanctissimus episcopus Cerasenes, in eandem sententiam pronũtiauit. F
Nicetas sanctissimus episcopus Meles, in eandem sententiam pronuntiauit.
Neophytus sanctissimus epũs Gordeserbôn, in eandem sententiam pronuntiauit.
Leo sanctissimus episcopus Linoes, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Etennon, in eandem sentẽtiam pronũtiauit.
Constãtinus sanctissimus epũs Zelon, in eandem sentẽtiam pronũtiauit.
Gregorius sanctissimus epũs Sinopes, in eandem sententiam pronuntiauit.
Constãtinus sanctissimus episcopus Sasimon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Nicetas sanctissimus episcopus Dadrybon, in eandẽ sentẽtiam pronuntiauit.
Theophilus sanctissimus episcopus Plusiados, in eandem sententiam pronũtiauit.
Nicetas sanctissimus epũs Adrianupoleos, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ioannes sanctissimus epũs Heracleæ Ponti, in eandẽ sententiam pronũtiauit.
Constantinus sanctissimus epũs Cratiæ, in eandem sententiam pronũtiauit.
Nicetas sanctissimus episcopus Rusei, in eãdem sentẽtiam pronuntiauit.
Nicephorus sanctissimus episcopus Claneon, in eãdem sentẽtiam pronuntiauit.
Leo sanctissimus episcopus Trocnadon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Anastasius sanctissimus epũs Patarachon, in eandem sentẽtiam pronũtiauit.
Georgius sanctissimus episcopus Nissoi, in eandem sententiam pronuntiauit.
Theodorus sanctissimus epũs Pimiaron, in eandem sententiam pronũtiauit.
Nicodemus sanctissimus epũs Didymon, in eandem sentẽtiam pronuntiauit.
Georgius sanctissimus epũs Vinandi, in eandem sententiam pronuntiauit.
Constãtinus sanctissimus episcopus Candibon, in eandem sententiam pronũtiauit.

Staura

A Stauratius sanctissimus epũs Zenopoleos, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit
Leo sanctissimus episcopus Lamirôn, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit.
Stephanus sanctissimus epũs Caunôn, in eandem sententiam pronũtiauit.
Cõstãtinus sanctissimus epũs Combôn, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit.
Petrus sanctissimus episcopus Orycandi, in eãdem sentẽtiam pronuntiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Phasilidos, in eãdẽ sentẽtiam pronũtiauit.
Abbas locum retinẽs metropolis Tij, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit.
Gregorius sanctissimus epũs Cybirres, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit
Basilius sanctissimus episcopus Tabon, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit.
Dorotheus sanctissimus epũs Neapoleos, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit.
Gregorius sanctissimus episcopus Heracleæ, in eãdẽ sentẽtiam pronũtiauit.
Dauid sanctissimus epũs Iassi, in eandẽ sententiam pronũtiauit.
Gregorius sanctissimus episcopus Mylasses, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit
Sergius sanctissimus episcopus Vigiliarum, in eãdem sentẽtiam pronuntiauit.
Ioannes sanctissimus episcopus Mibdi, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit
Stauratius sanctissimus epũs Stadiæ, in eandem sentẽtiam pronũtiauit
B Gregorius sanctissimus epũs Stratonicea, in eãdem sententiam pronũtiauit
Theodosius sanctissimus epũs Chonôn, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit.
Michael sanctissimus episcopus Cheretopon, in eandem sentẽtiam pronũtiauit.
Pantaleon sanctissimus epũs Valentiæ, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit.
Georgius sanctissimus epũs Peltarum, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit
Christophorus sanctissimus epũs Atanassi, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit.
Leontius sanctissimus epũs Eumeniæ, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit
Gregorius sanctissimus epũs Timeti ferarum, in eandem sentẽtiam pronũtiauit
Leo sanctissimus episcopus Tranupoleos, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit.
Nicephorus sanctissimus epũs Lundon, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit.
Georgius sanctissimus episcopus Appiæ, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit
Cõstãtinus sanctissimus epũs Eucarpiæ, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit.
Leo sanctissimus episcopus Aleûs, in eandem sentẽtiam pronũtiauit
Michael sanctissimus episcopus Hierapoleos, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit.
Christophorus sanctissimus epũs Promisi, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit.
Nicolaus sanctissimus episcopus Pithiæ, in eandem sentẽtiam pronuntiauit.
Theophylactus sanctiss. episcopus Cinnabari, in eandem sentẽtiam pronũtiauit.
C Nicetas sanctissimus episcopus Augustopoleos, in eãdem sentẽtiã pronũtiauit.
Cõstãtinus sanctissimus epũs Cotyæi, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit.
Georgius sanctissimus epũs Mediæi, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit.
Leo sanctissimus episcopus Docimi, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit.
Damianus sanctissimus epũs Meri, in eãdem sententiam pronũtiauit.
Theophylactus œconomus & locũ tenẽs Ipsi, in eãdem sentẽtiam pronuntiauit.
Stephanus designatus Itri, in eandem sententiam pronuntiauit.
Ioannes designatus Hectorij, in eandem sentẽtiam pronũtiauit.
Cõstãtinus sanctissimus epũs Ampladon, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit.
Epiphanius sanctiss. episcopus Perten, in eandem sentẽtiam pronuntiauit.
Sisinnius sanctissimus epũs Philomelij, in eãdem sentẽtiam pronuntiauit.
Ioannes sanctissimus epũs Sibliæ, in eandem sentẽtiam pronuntiauit.
Michael sanctissimus episcopus Papporum, in eandem sentẽtiam pronuntiauit.
Theodorus sanctissimus epũs Agalasi, in eandem sententiam pronuntiauit.
Sisinnius sanctissimus epũs Apameæ, in eandem sentẽtiam pronuntiauit.
Cõstãtinus sanctiss. episcopus Conanes, in eãdem sentẽtiam pronuntiauit.
Leo œconomus & locum tenẽs Zozopoleos, in eandẽ sententiã pronuntiauit.
Marianus sanctiss. episcopus Magydon, in eandem sententiam pronuntiauit
Nicephorus sanctissimus episcopus Phlogon, in eandẽ sententiam pronũtiauit.
Leo sanctissimus episcopus Andidon, in eandem sentẽtiam pronuntiauit.
Manzo sanctissimus episcopus Pracanon, in eandem sentẽtiam pronuntiauit.

Theodorus sanctiss. epũs Germanicopoleos, in eandem sententiam pronũtiauit. D
Eustathius sanctissimus episcopus Cilindereos, in eandẽ sententiam pronũtiauit.
Zacharias sanctiss. epũs Trapezupoleos, in eandem sententiam pronuntiauit.
Sisinnius sanctissimus episcopus Musdabon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Eustathius sanctissimus episcopus Lamon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Stephanus sanctissimus episcopus Philadelphiæ, in eandẽ sentẽtiam pronũtiauit.
Leo sanctissimus episcopus Sybillon, in eãdem sententiam pronuntiauit.
Theodorus sanctissimus episcopus Tiberiupoleos, in eãdem sentẽtiam pronũtiauit
Ioannes sanctissimus episcopus Asanon, in eandẽ sententiam pronuntiauit.
Basilius sanctissimus epũs Dionysupoleos, in eandem sententiam pronũtiauit.
Manuel sanctissimus epũs Nicopoleos, in eandẽ sententiam pronũtiauit.
Eustrathius sanctissimus episcopus Debelti, in eandem sententiam pronũtiauit.
Theodorus sanctissimus epũs Bulgarophygi, in eandem sentẽtiam pronuntiauit.
Georgius sanctiss. episcopus Plutinupoleos, in eandem sententiam pronuntiauit.
Basilius sanctissimus epũs Perbereos, in eandem sentẽtiam pronuntiauit.
Michael sanctissimus episcopus Pamphili, in eandem sententiam pronũtiauit.
Ruben sanctissimus episcopus Scopeli, in eandem sententiam pronũtiauit.
Sisinnius sanctissimus episcopus Garalles, in eandem sentẽtiam pronuntiauit.
Petrus sanctissimus episcopus Monembasiæ, in eandem sententiam pronũtiauit. E
Gabriel sanctissimus episcopus Aeginæ, in eandem sententiã pronuntiauit.
Leo sanctissimus episcopus Porthmi, in eandem sententiam pronuntiauit.
Dardanius sanctissimus episcopus Dobrôn, in eandem sententiam pronuntiauit.
Andronicus sanctissimus epũs Leontopoleos, in eandem sententiam pronuntiauit
Leo sanctissimus episcopus Sebastæ, in eandem sententiam pronuntiauit.
Nicetas sanctissimus epũs Halycarnassi, in eandem sententiam pronuntiauit.
Leo sanctissimus epũs Corydalôn, in eandem sententiam pronuntiauit.
Theodorus sanctiss. epũs Cremon, in eandem sententiam pronuntiauit.
Constãtinus sanctissimus epũs Adrianes, in eandem sententiam pronũtiauit.

Reliqui autem sanctissimi episcopi & venerabiles monachi exclamauerũt: Vniuersa hæc quæ per gratiam Christi veri dei nostri, & diuinum imperatorũ nostrorũ decretum congregata est synodus, propter relationem, quæ ab Adriano sanctissimo papa veteris Romæ, ad Imperatores Christianissimos nostros missa est: & propter chartam, quæ nunc in definitionem rectæ sententiæ lecta est, & ab vniuersali F & sanctiss. patriarcha Tarasio ad Orientales ꝑsules missa fuit, item ob eas literas, q̃ a sanctissimis præsulibus Orientis ad beatitudinem præsentis patriarchæ destinatæ sunt, quoniam simul omnes in nulla re dissonant, sed conueniunt, gaudio & lætitia plurimum perfunditur, nosq; simul omnes eas recipimus & amplectimur, & venerandas imagines cum summo honore adoramus. Septimam vero falsam synodum, quæ contra illas est habita, nimirum vt omnibus in locis subuerterentur diris deuouemus. Cæterum deus custodiat Imperatores nostros bonos & sanctissimum patriarcham.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Rixosa cõtentio inter nos sedata est & obstaculum inimicitiæ sublatũ est, Oriens eñ & Occidẽs, Septentrio & Meridies sub iugum vnum inclinãt, & vnam concordiam acceptant.

Sancta synodus dixit: Gloria tibi deus qui nos vnos reddideris.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Gratiarũ actio pacificatori Christo vero deo nostro, cum patre & sancto spiritu in sęcula, amen.

Sancta synodus ita bene & feliciter precata est: Multi anni Imperatoribus. Constantino & Irenæ magnis regibus multi anni. Orthodoxis imperatoribus multi anni. Custodes fidei domine protegas, propugnatores ecclesiæ dñe confirma. Noui Constantini & nouæ Helenæ æterna memoria. Pacificã vitam da illis domine. Patriarchis multi sint anni: sacræ congregationi multi anni. Amen.

Actio. IIII.

A ¶ACTIO QVARTA.

IN nomine dñi & dominatoris Iesu Christi, veri dei nostri, imperãtibus pijssimis & Christi amãtissimis dñis, Constãtino & Irene, pia eius matre, anno. viij. consulatus eius sub sextum Kaleñ. Octobris, indictione vndecima: conueniẽte sancta ac vniuersali synodo, q̃ per diuinã gratiã, & à deo decretorum Imperatorum piam sanctionẽ in Nicea splendida metropoli prouintiæ Bithyniæ cõgregata est, videlicet Petro religioso protopresbytero ecclesiæ sanctissimæ diui Petri Apostoli apud almã Romã: & Petro venerabili monacho, & p̃sidi monasterij sancti Sabæ apud Romanos vicẽ agẽtibus apostolicæ sedis sanctissimi ac beatissimi Papæ veteris Romæ Adriani: Tarasio beatissimo archiep̃o almæ vrbis Cõstantinopoleos nouæ Romæ: Ioanne itẽ & Thoma religiosis presbyteris monachis retinẽtibus locũ apostolicorum thronorum Oriẽtalis diœcesios, stãtibus his añ sacros cãcellos apostolicę sanctissimæ ecclesiæ cognominatæ Sophiæ: præsentibus simul & audientibus illustrissimis iuxta ac magnificẽtissimis senatoribus, nimirum Petrona glorioso excõsule patritio, & Theophylacto comite Imperialis obsequij. Ioanne regio hostiario & quęstore ęrarij militaris, tota denique synodo iuxta ordinẽ in prima actione p̃scriptũ.

B Præsentibus etiã religiosissimis archimãdritis præsidibus & toto monachorum cœtu: propositis in medio sanctis & immaculatis dei euangelijs.

Tarasius sanctiss. patriarcha dixit: Iuxta actiones p̃teritas spũs dñi oĩpotentis instruens, quantũ fieri potuit ad veritatẽ labia nostra, in procemij gratiã p̃fati sumus. Et nũc q̃que testamur synodũ sacrã hãc gaudere, q̃ ex lectis literis clarum est & perspicuũ Oriẽtis & Occidẽtis sacerdotes summos in vnã sentẽtiã cõuenisse. Iã vero propheticã sentẽtiam inducere oportet: In altũ montẽ ascẽde q euãgelizas Sion. Prædica in fortitudine vocẽ tuã q euãgelizas Hierusalẽ, p̃dicate nec timete. Hãc, ppheticã admonitionẽ o viri sacerdotes insigẽtes aĩo, annũtiemus voce nr̃a, pacem ecclesiæ catholicæ, q̃ est vera Sion, & ciuitas cœlestis Impatoris Christi dei nostri. Fiet aũt illud hac rõne, adducant nobis in oĩm auscultationẽ & cõspectũ sanctorum patrũ p̃stantiorum libri: e qbus hauriẽtes, potũ det vnusquisque nostrũ ad ouile istud. Sic em̃ fiet vt p oẽm terrã sonus nr̃ exeat, & in fines orbis terrarum virtus verborum. Nec trãsferamus bñ definita a p̃ribus nostris, sed apostolice edocti, traditiões q̃s accepim⁹, seruemus.

Constãtinus sanctissimus ep̃s Cõstãtiæ, quæ est in Cypro dixit: Iuxta sanctissimi patriarchæ vniuersalis allocutionem consuetudines & libri sanctorum patrum adferãtur, & cursim huic sanctæ synodo legantur.

C Leontius clarissimus à secretis dixit: Sanctissimi & beatissimi patriarchæ vniuersalis Tarasii salutiferæ & vtili iussioni, necnon huius vniuersalis sanctæ synodi approbationi acquiescẽtes, adducimus sanctissimos libros. Horum aũt primus codex sacrorum bibliorum est à deo scriptorum & electorum, quẽ & primo loco nũc legemus. Omnes igitur attente, & studiose auscultemus, vt verborum virtutẽ cognoscamus, fructumque omnem inde decerpamus. Idem ille sic legit.

¶E libro Exodi filiorum Israel.

Dixitque dñs ad Mosen: Facies propitiatoriũ, ex auro puro, duos cubitos cũ dimidio in lõgitudine, & cubitũ vnũ cũ dimidio in latitudine, facies etiã bina Cherubim aurea sculpta, impones aũt ea vtrinque sup angulos propitiatorij. Fient autẽ Cherubim hoc modo vnus ponat ex hac parte, & Cherubim alter ponat ex illa parte propitiatorij. Vtrũque latus propitiatorij tegãt Cherubim expandẽtes sursum alas, obũbrantes alis suis propitiatoriũ. Respiciãt aũt sese aduersis vultibus ad propitiatoriũ versus. Et suppones propitiatoriũ sursum sup arcã, & in arcã testimonia q̃ dabo tibi immittes. Illinc aũt me cognosces. Loquar aũt tibi, desup ex propitiatorio in medio Cherubim, q erũt sup arcã testimonij oĩa q̃cũque volo p te mãdari filijs Israel.

¶E Numeris.

Ipsa est dedicatio altaris, post lotionem manuum & vnctionem illius vt ingrediatur Moses ad tabernaculũ testimonij & loquar illi, & audiuit vocem domini loquentis ad se de altari, quod est super arcam testimonij, in medio duorum Cherubim, & loquebatur ad illum.

¶ Ex Iezeciel propheta. D

Et introduxit me in templum vt metiretur Ailam sex cubitos latitudinis hinc, & sex cubitos latitudinis Ailam illinc. Et paulopost: Domus aũt & q̃ vicina erãt in gyrũ fabrefacta ligno, fundamentũ aũt & à fundamẽto vsq; ad fenestras eodẽ modo. Fenestræ aũt triplicibus valuis claudebãtur vt darẽt prospectũ. Et vsq; ad domum interiorẽ & forinsecus, & oẽm parietẽ in circuitu intrinsecus & forinsecus ad mẽsurã sculpti Cherubim & palmæ, & palma per mediũ Cherubim, duasq; facies habebant Cherubim, faciẽ hominis iuxta palmã ex hac & illa parte, cælata aũt erat domus in circuitu à fundamento vsq; ad laquearia Cherubim.

¶ Ex epistola ad Hebræos.

Igitur habebat & quidẽ etiã prius tabernaculũ, iustificationes cultus, ac sanctum mundanũ. Siquidẽ tabernaculũ factũ fuit primũ, in q̃ erãt lucernæ, & mẽsa, & propositio panũ, quã vocãt, sanctã. Post secundũ aũt velũ erat tabernaculũ, q̃d vocat sanctũ sanctorũ, aureũ habẽs thuribulũ, & arcã testamẽti, vndiq; circũtectã auro, in qua vrna aurea habẽs mãna: & virga Aaron quæ germinauerat, & tabulæ testamẽti. Supra hãc aũt Cherubim gloriæ obumbrantia propitiatorium.

Sanctiss. p̃riarcha dixit: Animaduertamus viri sacerdotes, q̃a vetus scriptura diuina habuit symbola, & ex hac assumpsit noua Cherubim gloriæ obũbrãtia propitiatorium. E

Sancta synodus dixit: Recte dñe, ita est veritas.

Sanctissimus patriarcha dixit: Si vetus scriptura habuit Cherubim obumbrantia propitiatorium, & nos quoque imagines Iesu Christi & sanctæ deiparæ sanctorũq; habebimus obumbrantes altaria.

Magnifici duces dixerunt: Vere dei mandatum est.

Constãtinus sanctissimus epũs Constantiæ Cypri dixit: Quemadmodũ lectum est Cherubim faciẽ habuit hominis, quanã erga ratione quidã dicũt quis vidit faciẽ Cherubim? Atqui habet etiã quod faciem cælatam habuerit.

Sanctissimus patriarcha dixit: Oẽs sancti, q̃s deus dignos iudicauit videre angelos, cõspexerũt eos in forma hoĩs, quemadmodum multis locis in scriptura legitur. Quamobrẽ & de Cherubim Mosi dans oraculũ deus, iussit & oĩa faceret secũdum formã & typũ quẽ ostẽdit illi in monte. Hinc est quamobrem famulus dei Moses, quales figuras vidisset eiuscemodi etiã faceret, inter quæ & Cherubim.

Constantinus sanctissimus epũs Cõstãtiæ, quæ est in Cypro dixit. Cũ aũt populus ad idololatriã conuertebatur, tunc ad Mosen dñs dicebat, non facies tibi similitudinem aliquam, ne populus culturam illi exhibeat.

Similitudinẽ nõ faciẽdam quomodo intelligendum.

Ioannes sanctiss. pres byter vicem agẽs apostolicarũ sediũ Orientis dixit: Clarius est his, q̃d & Iacob columnã erexit deo, vnde & benedixit illũ, promittẽs illi nõ dicenda dona, sed & alibi in forma hoĩs cũ eo luctatus est, vocauitq; illũ Israel, q̃d interpretatur mens vidẽs deũ. Ipse eñ inquit: vidi dñm facie ad faciẽ, & saluata est anima mea. Ecce aũt nõ solum intellectuales virtutes illi visæ sunt, sed ipse inuisibilis natura deus & incorporeus, vt hoc in nostra speculatione ostẽsum est. F

Demetrius religiosus diaconus & armamentarius sanctæ ecclesiæ magne Constantinopoleos legit.

Sancti patris nostri Ioannis Chrysostomi, ex encomio in Meletium.

Cum vndiq; per sacrũ hunc gregẽ oculos circũferens totã vrbẽ hic p̃sentem videam, nõ habeo q̃d de beato hoc dicam. Et paulo post: Religionis aũt doctrina erat q̃d fiebat. Cõtinue eñ cogẽtes vt appellatiõis suæ memor eẽt, irrõnalis affectionis & cogitationis expulsionẽ nomẽ suũ habebat, atq; in hoc adeo incũbebat, vt passim in triuijs, in foro, in agris, in compitis noĩs proprietati satisfaceret, neq; eñ ad nomẽ hoc dũtaxat affectus erat, sed & ad corpis typum. Quod aũt in noĩe faciebat, hoc & in imagine illius effectũ est. Siquidẽ in annulis, in poculis, in phialis, in thalami parietibus & vbiq; sanctã illã imaginẽ multi pinxerũt, vt nõ tm̃ sanctam illã appellationẽ audirẽt, sed & vbiq; corpis formã inspiciẽtes, duplicẽ haberẽt pegrinatiõis cõsolationẽ.

Meletios eñ Græcis ab exercitio dicit.

Petrus sanctiss. epũs Nicomediæ dixit: Siquidẽ diuus Ioannes Chrysost. de imaginibus eiuscemodi p̃dicat, q̃s est q cõtra illas amplius mutire audeat?

Basilius

A Basilius sanctissimus episcopus Ancyræ dixit: Recepit eas vere, & tanto desiderio erga illũ affecti fuere viri pietatis studiosi, vt omnibus in locis sancti Meletij imaginem figurarent, vnde & beatus pater magnifice eos laudat.

Sanctissimus patriarcha dixit: Et nos ex sanctis patribus nostris accepta instructione cõfitemur imagines sanctas & venerãdas.

Theodosius venerabilis p̃ses sancti Andreæ, apud Nesium libellũ eiusdẽ beati patris Iohannis Chrysostomi adtulit, quem in manibus acceptum Antonius monachus legit. Beatæ recordationis patris nostri Ioannis Chrysostomi oratio: Q̃d veteris & noui test. vnus sit legislator. & in vestimẽtũ põtificis, cuius initiũ. Euãgelium regni Christi prophetæ quidẽ annũtiant. Et paulo post: Ego & ex cera fusilẽ picturã pietate plenã amaui. Vidi em̃ angelũ ĩ imagine Barbarorũ nubes propulsantem, vidi Barbarorũ cohortes cõculcatas, & Dauidem vere dicentem: Domine in ciuitate tua imaginem eorum ad nihilũ redige.

Sanctiss. patriarcha dixit: Qui auro habuit os & sermonẽ magis lucidũ ausus fuit dicere, ego & fusilẽ cera picturam amaui, q̃d ergo dicemus de illis q̃ eã execrãtur.

Basilius S. epũs Ancyræ dixit: Cum is dicat ego amaui, q̃s audebit reclamare?

Ioannes venerabilis monachus pres byter & locũ tenens Orientaliũ diœcesium

B dixit: Quis aũt est iste angelus, nisi de quo scriptum est. Quia angelus domini centum octoginta quinq; milia Assyriorũ in vna nocte p̃cussit, qui pro Hierusalem castrametati fuerant.

Nicephorus sanctissimus ep̃s Dyrrhachij: Sed deus nobis sit propitius in ijs quę perpetrauimus contra sanctas imagines.

Gregorius diaconus & notarius legit: Ex oratione beati Gregorij Nysses dicta in Constantinopoli de deitate filij & sp̃us & in Abraham, cuius initium: Quemadmodum afficiuntur erga florida prata. Et paulo post: Vidi sæpius inscriptionis imaginem, & sine lachrymis transire non potui, cum tam efficaciter pictura ob oculos poneret historiam. Procumbit enim ante aram Isaac genibus innixus, circũductas ferens in tergo manus. Ille vero à tergo pueri innixus pedum curuamini, sinistra comam pueri apprehendit ad se trahens, declinat autẽ faciem ad puerum miserabiliter illũ intuens, dextrã aũt gladio obarmatã gestat, quã etiã ad cędem dirigit, iamq; gladij acies ipsum corpus propemodũ attingit, cũ illũ diuina vox à facto deterret.

Grego. Nyssenus de pictura Abrã immolantis Isaac.

Clarissimi duces dixerũt: Mirũ est patrẽ ita miratũ fuisse picturã, vt fleret.

Basilius sanctissimus episcopus Ancyræ dixit: Frequenter beatus pater historiã

C legit, sed obiter: postq̃ autem eã pictura expressam vidit, fleuit.

Ioannes venerabilis monachus locum tenẽs diœcesis Orientalis dixit: Si tãto doctori historia inspecta peperit vtilitatẽ & lachrymas, quanto magis rudibus & idiotis vtilitatem & commoditatem adferet.

Sacra synodus dixit: Varijs in locis historiã Abraæ vidimus vt pater inquit:

Theodorus sanctiss. ep̃s Catanes dixit: Si beatus Gregorius vigilantissimus ad diuina oracula inspecta Abraæ historia fleuit, q̃to magis œconomia incarnati domini nostri Iesu Christi veri dei nostri à nobis inspecta, ad lachrymas & vtilitatẽ contemplantes nos adhortabitur.

Sanctissimus patriarcha dixit: nõne & nos lachrymas fuderimus, si dominum & nos videremus cruci affixum?

Sancta synodus dixit: Mirifice in ea altitudo humilitatis, qua pro nobis homo factus est, inspicitur.

Stephanus venerab. notarius & diacon⁹, & referẽdarius legit: S. Cyrilli ep̃i Alexandrini epistola ad Acatiũ ep̃m Scythopoleos, de malorũ depulsore, cuius initiũ: Literis q̃ à tua sanctitate missæ fuerãt dudũ lectis valde gauisus sum. Et post multa: Dicimus igitur q̃ vmbra & figura lex erat, imo veluti q̃dã pictura ad cõtẽplationem videntiũ ipsa op̃a posita. Vmbræ aũt artificij in tabulis pingentiũ primæ characteres existũt, q̃bus si supinducti fuerint colores, tũc sane pulchritudo picturę apparebit. Et post alia: Scriptũ aũt est in libro de mũdi creatione. Et factũ est post verba ista: tẽtauit Deus Abraham, & dixit ad eũ: Abraham Abraham. At ille respõdit:

adsum.

adsum. Ait illi: Tolle filiũ tuũ vnigenitũ quẽ diligis, Isaac, & vade in terrã excelsam D
atq; ibi offeres eũ in holocaustũ, sup vnũ montiũ, quẽ monstrauero tibi. Igit Abraham de nocte cõsurgẽs strauit asinũ suũ, ducẽs secũ duos ministros, & Isaac filium suũ: cũq; cõcidisset ligna in holocaustũ, abijt ad locũ quẽ pceperat ei deus. Die aũt tertio eleuatis oculis, vidit locũ procul, dixitq; ad pueros suos. Sedete hic cũ asino, ego aũt & puer illuc vsq; properãtes, postq̃ adorauerimus reuertemur ad vos. Tulit q̃q; ligna holocausti, & imposuit sup Isaac filiũ suũ: ipse vero portabat in manib[9] ignẽ & gladiũ, & profecti sunt ambo simul. Et paulo post: Et ædificauit Abrahã altare, & desuper posuit ligna, cũq; colligasset pedes Isaac filij sui, posuit eũ in altare super struem lignorum, extẽditq; manũ & arripuit gladiũ, vt immolaret filiũ suũ. Nũ igitur quispiã nostrũ cupit cognoscere quõ totã hãc de Abrahã historiã in tabula depinxerit: num in vna oĩa iam dicta, an per partes, & in diuersis multimode cõstituta, dico aũt nunc insidentẽ asino assumpto simul & puero, ministris autem subsequentibus, nunc vero vbi asinum cum famulis iubet manere, oneratq; lignis ipsum Isaac, assumendo gladium & ignem. Rursus in alio loco, sed tamen in specie altera. Adolescentem enim in lignis ligando, armabat ipse dextram gladio, vt puerũ immolaret. Non autem erat alius atque alius Abraham. Diuersis enim in locis pictura sæpe visa, vbique pictoris artificio eandem repræsentabat facti rationem. Non E
enim conueniebat cum tam multis daretur conspiciendum artificium in aliquo dictorum vacillare.

Constantinus sanctissimus episcopus Constantiæ, quæ est in Cypro dixit: En & beatus Cyrillus consona cum diuo Gregorio Nyssensi dicit.

Cosmas notarius & cubicularius legit: Ex carmine sancti Gregorij Theologi, & ex sermone de virtute, cuius initium

θεὸν τὸ πάντων αἴτιον πρῶτον καλῶ, Hoc est
Deum cunctorum autorem primũ inuoco. Et paulo post,

Οὐδ' ὁ πολέμων ἔμοιγε σιγήσεται,
Καὶ γὰρ τὸ θαῦμα, τῶν ἄγαν λαλουμένων.
Ἦν μὲν τὸ πρόσθεν οὗτος οὐκ ἐν σώφροσι,
Καὶ σφόδρα γ' αἰσχρὸς ἡδονῶν ὑπηρέτης,
Ἐπεὶ δ' ἔρωτι τοῦ καλοῦ κατεχέθη,
Σύμβουλον εὑρὼν οὐκ ἔχω δ' εἰπεῖν τινα,
Εἴτ' οὖν σοφόν τινα, εἴτε αὐτόν, ἀθρόως
Τοσοῦτον ὤφθη τῶν πάθων ἀνώτερος,
Ὥστ' ἐν τιθήσω τῶν ἐκείνου θαυμάτων.
Ἑταιρὶς εἰσκαλεῖται τὶς ἀκρατὴς νέος,
Ἡ δ' ὡς πυλῶνος ἦλθε φασὶ φλησίον.
Τῆς δ' ὑπερκύπτων πολέμων ἐν εἰκόνι,
Ταύτην ἰδοῦσα καὶ γὰρ ἦν σεβάσμια,
Ἀπῆλθεν εὐθὺς καὶ θέαν ἡττομένη,
Ὡς ζῶντ' ἐπαισχυνθεῖσα τὸν γεγραμμένον. Hoc est

Polemon hic philosophus fuit, de q̃ Laertius copiose.

Nec Polemo mihi tacebitur,
Res mira hæc multorum verbis claruit:
Hic prius erat vtiq; non sobrius,
Turpisq; valde voluptatum seruus.
Sed postq̃ amore honesto se occupauit,
Consiliarium nactus non noui satis quemnam,
An prudentem aliquem, an seipsum, confestim
Vsq; adeo affectionibus visus est superior,
Vt quoddam ponere cogar illius factorum mirum,
Scortum intemperãs aliquis ad se vocarat iuuenis,
Illa vero vbi prope limem peruenisset,
De quo in imagine Polemon prospiciebat,
Inspecta illa (erat aũt veneranda)

A Spectaculo victa mox recessit,
Vt viuum reuerita pictum.

Basilius sanctissimus episcopus Ancyræ dixit: Beatus Gregorius pater diuinus mirandam existimauit Polemonis effigiem.

Sanctissimus patriarcha dixit: Etenim continentia ex ea orta est, nisi em̃ Polemonis imaginem scortum vidisset, ab improbitate non destitisset.

Nicephorus sanctiss. epũs Dyrrhachij dixit: Mirifica illa imago, & digna cõtẽplatione, quia mulierculã à delicto turpitudinis vindicauit.

Georgius diaconus & notarius sacri patriarchatus legit: Ex oratione de muliere sanguinis fluore laborante Antipatri episcopi Bostrorum, cuius initium: Quod Iudæorum vocationem primã docuit scriptura. Et paulopost: Hæc salutares fimbrias attingens, regem naturæ veluti retinens dominum allocuta est, vehementiãq; passionis illi exponens, postquam gratiam nacta fuisset, statuam Christo erexit. Cũ autem substantiam in medicos omnẽ erogasset, quicquid habebat reliqui, Christo applicuit.

Sanctissimus patriarcha dixit: Quemadmodum columnarum depictor imaginẽ
B Christo adsignat: eodem modo & hæmorrhoissa statuam.

Basilius sanctissimus episcopus Ancyræ dixit: Dominus non prohibet imagines, imo recipit quoq; eas.

Thomas venerabilis monachus, monasterij Lacus anseris, dixit: Librum beati Asterij episcopi adfero & sacræ huic synodo, si iubet, legendũ trado.

Sancta synodus dixit: Legatur.

Constantinus venerabilis diaconus & notarius legit.

¶ Beati Asterij episcopi Amaseæ, ecphrasis in Euphemiam martyrem.

NVper o viri, Demosthenem habebam in manu vehementem illum oratorem. Erat autẽ locus ille in quo Aeschynẽ crebris enthymematibus acerbe vexat, inhæsi aũt orationi, & sententiarum densitate fessus, animi remittendi caussa obambulabam, quo animus aliquantulum refocillatus redderetur quietior. Egressus autem ædibus, postquam in foro cũ familiaribus aliquot aliquãdiu ambulassem, illinc me in dei templũ orandi pro tempore caussa recipio. Huc aũt cũ venissem, ambulabam in vna ex porticibus, in qua picturã quandam contemplatus sum, quæ me suspensam tenuit. Dixisses Euphanoris fuisse artificium, aut alicuius eoꝝ qui picturę plurimũ dignitatis conciliarunt, non aliter pingentes tabulas, ac si viuas formas traderent. Adesdũ aũt si voles, modoq; otium sit, picturam tibi exponere cupio. Non enim nos musarum filij, pictoribus colores peiores habemus. Mulier quædã sancta, virgo syncera, deo castitatẽ suam dedicauit. Euphemiam ipsam vocant. Cũ aũt tyrannus aliquãdo pios hoĩes ad mortẽ cogeret, ipsa mortis periculũ alacriter subire cupijt. Ciues aũt & sacrificij sodales, propter quod mortua est, veluti virilem & sacram admirantes virginem, capsam exponẽtes, laudibus illã efferũt, festũq; annuum cum summa & totius populi solẽnitate celebrãt. Aeditui autem diuina mysteria populo ostendũt, & oratione memoriã illius celebrãt & q̃ modo certamẽ fortitudinis subierit, adueniẽtes docẽt. Pictor aũt & ipse, pietatis studiosus vniuersam historiã, q̃ potuit artificio prope capsam in syndone effigiãs, sacrũ hoc spectaculũ ibi dedicauit. Habet aũt artificium picturæ hoc modo. Iudex in alta sella, acerbe & torue virginẽ aspiciens (irascitur em̃ & in inanimata materia, si quando pictura voluerit) collocatus est. Adstant aũt latrones regni & cohors militũ. Adsunt & commentarienses tabulas & stilos gestãtes manibus, q̃rum alter abducta à cera manu, serio admodũ virginẽ adspicit, faciẽ ad illã inclinãs quasi iuberet vt altius loquatur, ne auscultatione impeditus, vitiose scribat, falsa ve aut dubia. Adstat aũt virgo pulla veste & pallio, vt pictor putauit philosophiã ꝓfessa: vt aũt ego arbitror, aĩa virtutibus ornata ꝑdita, facies illius vrbana. Ducũt aũt eã ad iudicem duo milites, hic quidem a fronte illam trahens: ille aũt a tergo eam protru-

Euphemiæ historia.

C

protrudēs. Virginis autem habitus pudore & constantia mixtus est. Oculos enim in terram, veluti virorum conspectu pudefacta defigit. Stat autem intrepida certaminis amaritudinē nihil exhorrescens. Vt ego tādem pictores etiā laudare cogar, quos Colchicæ illius mulierculæ facinus pinxisse video. Hæc em̄ adactura in viscera filiorum ferrum commiseratione & ira vultum habet temperatū, siquidem altero oculorum iram exprimit, altero aūt matris naturā horrētem ad tale facinus & parcere cupientem liberis indicat. Nunc autem in hanc picturā miraculum istius operis trāstuli. Multum vero pictorem istū admiror, quod longe magis coloribus mores expresserit, affectiones pudoris & virilitatis, quæ tamen inuicem pugnant, affabre commiscens. Progrediente vero hac imitatione, populares quidem in tuniculis nudi ipsam rem iam aggrediuntur. Hic enim arrepto capite virginis, & in tergum reflectens, alteri ad pœnam virginis ora exhibet. Adstans ergo ille dentes virginis excutit. Malleus aūt & terebra tormenti sunt instrumēta. Sed lachrymas fundo. Nam & mihi, hæc passio vocem aufert, vt amplius loqui nequeam. Nam tam exacte sanguis guttas pictor defluentes depinxerat, vt iuraueris a labijs profluere. Virgo autem iterum carcerem petens in pulla veste sola sedet, manusq; ad cœlum extendens, deum malorum depulsorem alloquitur. Fundente autem hac oratione apparet supra caput illius signum, quod scilicet Christianorum consuetudine adoratur, & passim inscribitur: erat autem vt arbitror symbolum pœnæ, quam illa erat subitura. Deinde quoque pictor alias ignem vehementē, rutilāte colore, hinc inde accenderat, etiam flammam faciēs corpoream. Constituit autem eam mediam, manibus quidem ad cœlum elatis, nullos dolores horrentē, sed potius vultu læto gaudentem, quod ad incorpoream & beatam vitā sit transmigratura. Hucusq; pictor manum tabulæ, ego vero verba adhibui. Tempus vero est vt & tu, modo velis picturam absoluas.

Asterius crucis symbolū a Chrianis adorari dicit.

Clarissimi duces dixerunt: Pia ergo est pictoris ars, neq; vt aliqui eā cōuitijs prosequamur. Quinetiā & ipse pater pictorē, veluti pie agentem statuit.

Constantinus sanctissimus episcopus Constantiæ, quæ est in Cypro dixit: Imo & sacram tabulam illam vocat. Theologus autem imaginem venerandam, Chrysostomus sanctam, qui vero nunc lectus est sacram appellant: quis poterit aūt amplius his contradicere.

Theodorus sanctissimus episcopus Myron dixit: Sanctorum patrū doctrinas omnes audientes, animo compuncti sumus, & ob delicta ploramus. Deo tamē gratias agimus, quod sancta patrum instructione, in cognitionē veritatis redierimus.

Theodosius sanctissimus episcopus Amorrij dixit: Ter sacri & deum colentes domini, nos cū tota hac synodo sancta, vbi sanctorum patrum de venerādis imaginibus audissemus sententiā, credimus, confitemur, & imagines venerādas etiam sanctas appellamus. qui vero aliter sentiunt, anathema.

Sancta synodus dixit: anathema.

Nicephorus sanctissimus epūs Dyrrhachij dixit: Semper artificiosus pictor per artem res ipsas exhibet, quemadmodū etiā qui martyris Euphemiæ imaginē delineauit, quāobrem & in his doctor pingendi artem laudat.

Constantinus sanctissimus episcopus Constantiæ, quæ est in Cypro dixit: Recte dictum fuit. Laudabam prius, quæ de Colchide muliere picta fuerunt, donec ad imaginem martyris transii.

Sancta synodus dixit: Et hæc videns compunctus est.

Basilius sanctissimus episcopus Ancyræ dixit: Lectus pater eisdem affectionibus fuit obnoxius, quibus etiam sanctissimus Gregorius. Ambo enim per imagines ad lachrymas acti sunt.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Adhortatur pater & facultatē dat in fine, vt qui velint martyrum certamina depingere, faciant. Dicit enim: tempus est, vt & tu molo velis picturam absoluas.

Ioannes religiosiss. presbyter locū tenens apostolicorum thronorum dixit: Ergo maior est imago, q̄ oratio. Atq; hoc prouidētia dei cōtigit, propter idiotas hoīes.

Constanti-

Constantinus sanctissimus epūs Constantiæ, quæ est in Cypro, dixit: In sanctis istis viris talem cōpunctionē sacræ imagines excitarunt, quanto magis igit̄ in nobis.

Theodorus sāctiss. epūs Myron, dixit: Cum eiuscemodi patres nostri dicant, nō habemus, quod dicendum nobis amplius videtur.

Reuerendus pres byter locum tenens orientalium dicecesiū, dixit: Pictores haud, quaquam aduersantur scripturis. Nam quod scriptura dicit, hoc illi repræsentant, vt adeo confirmatores videantur scriptorum.

Theodosius Amorij epūs dixit: Diuinus apostolus sic docet: Quæcunq; præscripta sunt, in nostram doctrinam sunt præscripta. Ipsæ igitur sacræ imagines & picturæ tum musaicis operibus, tum colorꝝ materia delineatę, in nostram doctrinā zelum & typum eriguntur, & pictæ sunt, vt & nos illis conformes idem certamē apud deum exhibeamus, quo & nos eo statu & parte constituat, quo illi fuerunt, & cohæredes regni sui cœlestis faciat.

Theodorus sāctiss. epūs Catanes dixit: Beatus doctor & dei studiosus Asterius, velut astrum lucidum oim nr̄m mentes illuminauit, vt iam non prę ter æquum & rectum catholica & sancta ecclesia venerandas imagines suscepisse videatur, sed commode & tempestiue sanctorum patrum consilijs acquieuisse.

Gregorius venerabilis diaconus sanctæ magnæ ecclesiæ legit.

Ex Anastasii Persæ sancti martyris vita, martyrioq;, cuius initium Congeneres

B filius & verbū dei, per quod cuncta creata sunt cū existant.

CVm vero redundaret in eo desiderium quo illuminaret, sæpe virum prænominatū prę catus est, vt sacri fontis lauachro tingeret. Is vero Persarum metuēs vim, ne per hoc in periculū incideret, rem diutius protraxit, adijt autem simul cum eo ecclesias præcum fundendarꝝ gratia, cum vero isthic sanctorꝝ martyrum historias depictas cōspicaret, interrogauit, ecquid ista sibi vellent: audiens autem ab eo, quænam essent à sanctis miracula designata, quodq; intolerabiles cruciatus à tyrannis pertulissent, quantaq; constantia firmati obdurauissent, miratus est plurimum, etiam ad stuporem vsq;. Postq̃ autem aliquandiu apud religiosum illum virum hæsisset, subijt illi in mentem, quo Hierosolyma peteret, atque illic sacri baptismatis rore lauaretur.

Theodorus religiosiss. epūs Myrorum dixit: Venerabilium imaginum traditio, vt videtur, necessaria est, & legitima.

Euthymius venerabilis diaconus, monachus & notarius dei colētiss. epi Gotthię.

Ex miraculis S. martyris Anastasii, cuius libri initium: Miraculorꝝ narrationem contexere institui. Et paulo post legit.

AGedum igitur & in Cęsarea Palæstinæ regionis mirifica à sancto viro designata recenseamus. Cū sanctæ ciuitati reliquiæ sacræ appropinquassent, oibus res ea fuit declarata & significata, itaq; lætitia magna perfusi omnes,

C surgentes subito, lignaq; sacra pulsantes inuicem obuiam facti sunt in venerāda virginis deiparæ æde, quę appellat̄ Noua. Illinc cū cruce & supplicatiōe egressi læti & gaudentes cum grāꝝ actione, sacris reliquijs occurrerunt. Et reflorescentes, imo veluti nouo igniculo iterꝝ excitati, magnam ex infidelitate sua & mortificatiōe pietatis refocillationem acceperunt. Accedentibus autem illis, & salutantibus sepulchrum martyris, illicq; sacris reliquijs munus in memoriam sancti offerentibus, mulier quæpiam ex primarijs ciuitatis fœminis, cui nomen Arete, verum a virtute, quam Greci ἀρετὴν vocant longe alienissima, ad infidelitatem conuersa, dixit: Ego reliqas e Perside venientes nunq̃ venerabor. O miseram & desperatā fœminā. Non audiuit hæc misera sacri Dauidis vocem, increpantis eos q impudenti & inuerecundo ore qduis effutiūt. Cessare, inqt, facias linguam tuam à malo, & labia tua ne loquant̄ dolum. Quid igit̄ glorificans eos quos glorificat deus, in hanc designauit, deinceps me referente audietis. Cum sacræ reliquiæ in vrbem adlatæ fuissent, communi sentētia ciues, martyri oratoriū prope Tetrapylum (locus est is in medio ciuitatis) construere decreuerunt. Quin etiā illius imaginē illic constituerunt. Iam cū esset extructū oratoriū, sanctus martyr in habitu monachi p somnū corā misera adstitit,

Nondū vt videtur eo tēpore cāpanarꝝ & nolarꝝ vlus fuit.

illiq́ꝫ ait: E lumbis ægrotas, ipsa autem respondẽs, non inqt dñe, neqꝫ eñ quicq̃ mali D
sentio. Postq̃ hoc dixisset, expergefacta, subito dolores in se ruere sensit, cœpitq́ꝫ clamare, & gemere. Atqꝫ adeo grauiter affecta fuit, vt ne q dem ocij satis habuerit, quo exputare quiuisset, quænã illius tã subiti & vehementis doloris caussa, qsve autor esse posset. Sic autem quatuor integris diebus in cruciatibus substitit. Quinto autẽ die sub crepusculum vidit sibi sanctum illum adstãtem, atqꝫ ad eum dicentem: Descẽde ad Tetrapylum, sanctiq́ꝫ Anastasij intercessionem apud deum posce, quo sana fias. Ipsa igitur cum surrexisset ex grabbato, in memoriamq́ꝫ blasphema illa & impia verba quæ contra caput suum dixerat, redirent, conuocatis liberis suis, ad eos dixit: tollite me, tollite me, inq́ꝫ tẽplũ D. Anastasij concedamus, siqdem iam docta sum meo cum periculo reliquias ex Perside venientes, adorãdas, venerãdasq́ꝫ. Et quæ deus sacrauit ea non esse communia appellãda, impositã itaqꝫ eã ferculo baiularunt: cum autem appropinquarent ipsi loco, ipsa eminus conspicata sancti imaginem, cum lachrymis cœpit exclamare: hic est q in somnis vere à me visus, instruxit me de malis quæ me habent. Deinde se ipsa in solum prosternẽs, sanctumq́ꝫ orõnibus flebilibus martyrem placãs, sana, firmaq́ꝫ surrexit. Et quę pauloante alienis pedibus incedebat, extremaq́ꝫ patiebatur, nunc suis ititans, domum vnà cum reliquis deum glorificans, martyremq́ꝫ magnificans, perrexit.

Petrus & Petrus religiosissimi presbyteri, vicarij Adriani papæ veteris Romæ dixerunt. Ipsa illa imago in p̃sentem diem Romæ est in monasterio, cũ pretioso capite. E

Iohannes episcopus Tauromeniæ, dixit: Recte dixerunt venerabiles vicarij. Nã & in Sicilia muliercula cum dæmunio vexaretur, Romam profecta ad imaginem sanctissimam supra dictam sanata est.

Iohãnes colentissimus monachus, vicarius orientalium sedium dixit: Ex prædictis satis clarum existit, sanctoꝝ imagines etiã miraculis clarescere, & medelas facere.

Petrus sanctiss. epũs Nicomediæ, dixit: Adfero diui Athanasij in hãc sacram synodum librum, quem (si iubetis) legemus.

Sacra synodus ait: Legat. Stephanus itaqꝫ notarius & diaconus legit.

¶ Sermo B. patris nostri Athanasij, de imagine dñi veri dei nostri Iesu Christi, de miraculo in Beryto ciuitate prodito

LEuate oculos intellectus vestri, nouum hoc spectaculum contemplemini inspicite in dei immensum hoc miraculum, date illi gloriã, illius inexplicabilem erga hoïes amorem, illiusq́ꝫ dispensationes, magnitudinem considerate, lachrymas cum lętitia fundite. Apud deum nihil nouum, deus eñ existens cuncta potest. Quod autem in diebus nostris & nostri causa factum est, corda oĩa quæcunqꝫ audient, in stuporem ducet. Stupuit cœlum propter talia ausa. Abyssus cõturbata minis est. Sol, luna & reliqua sidera obtenebrata sunt ob tale facinus. Rursus autem lætata sunt ob id quod circa se deus dispensauit. Cunctæ cœlorum virtutes audite, & stupescite in eo quod factum est in diebus nostris. Intelligentes intelligite, inclinate aures vestras, vt ex corde audiatis. F

Berytus ciuitas est in finibus Tyri & Sydonis sita, vectigalis autem Antiochiensibus, in hac ciuitate cum Iudæorum natio frequens esset, contigit, vt prope synagogam, quam illic amplam habent, quidam è Christianorum numero domicilium a quodam conductum habitaret. Hic ex aduerso lectuli, imaginem Iesu Christi domini nostri fixerat, erat hæc sane veneranda, quod integram Christi domini proportionem exprimeret. Contigit autem non ita diu post id temporis, Christiano mansionem aliquanto ampliorem quærere, neque id omnino fortuito factum est, sed ex diuina dispensatione, quæ omnes cupit in agnitionem veritatis venire, & saluos fieri, exhibens miracula his, qui illum colunt, & pie in illum credunt, verum in redargutionem diffidentium, confirmationem autem & stabilimentum credentibus. Quærebat itaque, vt dicere cœperam Christianus ædes maiores, quas cum in alio ciuitatis loco inuenisset, e domo quam prope synagogam habuit, in alteram migrauit. Cumq́ꝫ res suas omnes in eam transtulisset, imaginem tamen illam domini illic forte reliquit, obliuione quidem illud, sed tamen diuiua dispensatione.

Iudęus

A Iudæus autem commoditate loci captus, ædiculam illam conduxit, nondum aīaduertens eiuſcemodi imaginem illic affixam: ſuaq́ꝫ iſthuc transferēs aliaquandiu illic habitauit. Quodam aūt die cū hic gentilium ſuoꝝ quoſdam in prandium inuitaſſet, contigit, vt qdam conuiuarum ſublatis oculis imaginem Chr̄i dn̄i noſtri inſpiceret, moxq́ꝫ conuerſus ad conuiuatorem, tu (inqt) Iudæus cum ſis, qua fronte tandem audes huiuſcemodi imaginem domi tuæ habere? Non dicam hic quot plauſtra conuicioꝝ, & maledicta in dn̄m ſaluatorem effuderit. Conuiuator autem ſeipſum purgare ſtudens, affirmabat etiam ſancte ſe huiuſcemodi imaginem hactenus non vidiſſe: atq́ꝫ ita q inuitatus erat, tacuit. Poſtquam autem fuiſſet egreſſus, ad principes ſacerdotum hoīem detulit, quod imaginem ſaluatoris in ædibus conſeruaret, Nazaræumq́ꝫ non eieciſſet. Illi vero audita re, interrogauerunt, num id poſſet approbare, clamante illo ſe poſſe confirmare quę diceret, oēs congregati & furore perciti, illo qdem die nihil egerunt, ſed mane facto congregati ſummi ſacerdotes & ſeniores, cū ingenti hoīm eiuſdem nationis turba, aſſumpto ſimul delatore Iudæo ad ædes illas in qbus imago dn̄i noſtri habebať, ire pergunt. Cum autem ad eum locum veniſſent ſeniores & principes ſacerdotum cum ipſo ſimul delatore irruunt in domū, & confeſtim imaginem ſaluatoris dn̄i noſtri contemplati, furore pleni Iudæum qdem extra ſynagogā eĳciunt, imaginē vero detrahunt, dicentes: Quemadmodū patres noſtri illuſerunt illi, ita & nos faciamus. Tunc oēs cœperunt expuere in faciē ſanctæ imaginis Chr̄i, colaphiſq́ꝫ hinc illinc faciē cędentes, dicebant: Quęcunq́ꝫ deſignarūt patres noſtri in illum, ea & nos quoq́ꝫ faciamus in illius imaginem. Deinde ingunt:

B Audiuimus quod illuſerūt ei patres noſtri, faciamus idem hoc & nos quoq́ꝫ. Mox talia conuicia euomuerunt in Ieſu Chr̄i imaginē, quæ nemo ſanæ mētis excogitare poſſet. Addūt deinde: Audiuimus pates noſtros, pedes manuſq́ꝫ illius clauis fixiſſe, qd obeſt quo minus & nos idem tentemus? confeſtim autē imaginis dn̄i pedes manuſq́ꝫ clauis ferreis forauerunt. Deinde inſano ore clamant, audiuimus quod & aceto & felle imbuta ſpōgia illum potauerunt, faciamus & nos ſir̄, acceptaq́ꝫ ſpōgia aceto plena ad os imaginis applicuerunt. Rurſus aiunt: Notum nobis eſt, ꝙ & calamo caput illius patres noſtri percuſſerint. Fiat idīp̄m etiā à nobis pariter, ſumpto itaq́ꝫ calamo caput dn̄i cædere cœperunt. Tandem, aiunt, clarū nobis eſt quod lancea latus illius pupugerunt, nihil à nobis omittať, addamus & hoc ipſum, itaq́ꝫ lanceā cuidā porrigentes, iuſſerunt, vt latus imaginis dn̄icæ tranſfigeret. Ex eo aūt confeſtim ſanguinis & aq̄ riuuli emanare cœperūt. Chr̄e gloria tibi. Incomp̄henſibilis dn̄e gloria tibi. Quis tibi ſilis dn̄e? Quis alius præter te deus faciēs horrēda ſigna & terribilia, & obſtupeſcēda in cœlo & in terra? O admirabilis mediator dei & hoīm, & homouſi- Doxologia

C on, mūdi redemptor ac ſaluator, totius bonitatis & pietatis, fons & origo. O quantus es dn̄e Ieſu in humilitate, q cum eſſes deus, morticiniū noſtræ carnis ſuſcipiēdo homo fieri dignatus es pro ſalute gn̄is humani, quē impĳ & crudeles paulo minus ab angelis minoratū cernentes, horribili morte plectere non erubuerunt. O q̄ magnus es noſter ſaluator in patientia, q in tempore tuæ traditionis, tuo proditori ad te venienti oſculum præbere non renuiſti, & ſeruo Malcho apoſtoli gladio abſciſſam auriculā redintegraſti, quando ad paſſionis victimam velut ouis manſuetus ducebaris. O quātus es in miſericordia Chr̄e, ſpes vnica mundi, q cum in cruce teipſum hoſtiam deo patri exhibuiſſes ſanctam & īmaculatā, pro tuis crucifixoribus veniam poſtulaſti, dicendo ad patrem: Pater, ignoſce illis, qa neſciunt qd faciunt. Tunc qdem pro noſtra ſalute incuruatus, in eadem carne quam ex virgine ſancta & immaculata aſſumpſeras, mortem pertuliſti crudelem. Et q eras in ſubſtantia cum patre ſanctoq́ꝫ ſpū, vnus & impaſſibilis exiſtens, & inuiſibilis, condoluiſti humanā perire naturam. Et ideo in hanc lachrymarum vallem deſcendens, pro noſtris erratibus & piaculis formam ſeruilem ſuſcepiſti, in qua te permiſiſti ab iniquis teneri, flagellari ad vltimum vero crucifigi. Nunc autem in ſancta imagine tua crucifigeris dn̄e, iterum ad confuſionem impioꝝ oīm fidelium, & ad corroborationē oīm in te credentiū. Et ideo tibi oīpotenti deo vna cū p̄re ſpūq́ꝫ ſancto gloria ſit per cūcta ſeculoꝝ ſecula, decus & fortitudo, virtus atq́ꝫ victoria, Amen.

Audite omnes ecclesiæ filij cætera quæ postmodum facta sunt, ipsius em̄ myste D
Redit ad historiam. rij dispensatio. Postquam em̄ vt supernis dictū est, latus sanctæ imaginis illius apertum est continuo exiuit sanguis & aqua. Dixerunt autem principes sacerdotum, afferatur vas ad locum vulneris, & videamus exitum rei. Qui ilico detulerunt hydriam, & ad locum vulneris vnde sanguis & aqua decurrebant, statuerunt. Quæ absq; vlla mora subito repleta est. Dixerunt autem ad inuicem. Quoniam susurrant Christum colentes, quod signa & inaudita multa fecerit in mundo, quæ nemo alius agere potuit. Accipiamus hunc sanguinem, & aquam hanc, & deferamus ad nostram synagogam, & congregemus vniuersos q se male hn̄t, & ex hoc spargamus eos, & si vera sunt, quæ de Christo dicuntur, continuo sanabuntur, sin alias, ostentui habeant à nobis cuncta, quæ à suis sequacibus asseruntur de eo. Hæc dicentes hydriam deferunt ad synagogam, æstimantes se Christo Iesu domino nostro æterni regis filio maximam inferre posse iniuriam. Congregauerunt igitur quoscunque repererunt languidos, & in conspectu Hebræorum introducti in synagogam, inter quos q̄dem prouectæ ætatis erat homo, quem à natiuitate sua grauissima possederat corporis molestia, quæ græca locutiōe παράλυσις latine vero dissolutio membrorum dicitur. Hic dum primum ab eis fuisset perunctus repente de suo grabato, quasi ceruus exiliens, ad laudem filij dei incolumis redditus, ad propria remeauit. Deinde adducentes cæcos nonnullos, loca eorum luminum perungere studuerunt. Qui ipsi statim in Iesu Chr̄i nomine discussa cæcitate, post multos annos lumen amissum recipere meruerunt. Aegrotantes autem plurimi ad hoc spectaculum sunt adducti, manibus post terga reuinctis. Cumq; & illi fuissent peruncti mirabili virtute dei vndique perfusi sensu reintegrato pristino, ad propria dum reuertuntur sanissimi, laudes dei oīpotentis filio Iesu Chr̄o domino saluatori nostro persoluuntur ab omni populo. Tumultus autem exortus est magnus per totam tandem vrbem concurrentibus oībus, propter innumerabilia quæ fiebant miracula. Et q̄cunq; varijs languoribus infirmos possessos habebant apud se, illuc eos deducentes, perungebat, & statim sanitatem quam desiderabant, consequebantur. Omnes autem ad quoscunque peruenire potuit opinio, afferentes infirmos, quos habere poterant in domibus, paralyticos, cæcos, claudos, surdos, mutos, & leprosos, siue aridos, deducebant eos ad synagogam Iudæorum, vbi hæc signa fiebant diuinitus. Sed quamuis maxima esset hęc eadem synagoga, nequaquam tamen recipere poterat, superuenientium multitudinem. Infinitæ em̄ erant populorum cateruæ, quæ illuc vndique confluebant propter innumerabilia miracula & prodigia, quæ pro sua nimia prolixitate, ne fastidium generent, transgrediendo prætermittuntur. Omnes autem principes sacerdotum & seniores, & omnis turba Iudæorum, paruulorum, ac maiorum, & mulierum videntes quæ facta fuerant, crediderunt dominum nostrum Iesum Christum, & dicebant: Gloria tibi sit æterne deus, & omnipotens pater, q nobis indignis, quamuis sero, reuelasti vnicum filium tuum dn̄m nostrum Iesum Chr̄m, quem vt Esaiæ vaticinium cecinit, virgo concepit, & virgo peperit, ac post partum virgo permansit. Gloria tibi sit Christe fili dei q tanta mirabilia nobis miseris demonstrasti. Te credimus, tu nobis esto propitius, & nos suscipere dignare, q̄a ex toto corde, & tota anima, atque virtute ad te confugimus. Hæc & his similia clamantes, dicebant, lachrymas autem amaras emittebant & singultus. Postquam autem curati sunt cuncti, q ægritudine detinebantur, occurrit omnis multitudo Iudæorum ad domum sanctæ ecclesiæ, quæ in eadem vrbe erat, vbi metropolitanus. Cuius prouoluti vestigijs, se peccasse, se grauiter deliquisse, magnis vocibus fatebantur. Qui cum ab ijs perquireret omnem rei gestæ veritatem, sanctam iconam domini saluatoris eidem demonstrantes, annunciauerunt cuncta quæ in eo exercuerant. Et qualiter ab ictu lanceæ sanguis & aqua emanauit ex latere ipsius, nec non & de mirabilibus ab ea ostensis, illi retulerunt per ordinem. Ille vero interrogabat, qualiter icona ipsa ab ijs fuisset reperta, & si ab aliquo eam excepissent: At illi retulerunt ei, quod quidā Christicola per obliuionem in cellula synagogæ proxima dimisisset eandem iconam, dum se ad alium locum transferret hospitandi gratia. Qui statim iubetur inq̄ri, & repertus in p̄sen-

A præsentia domini metropolitani statuit. Cumq; ab eo studiosissime fuisset interrogatus, quomodo icona apud se deuenisset, vel à quo tam mirabiliter posita esset, respondit, dicens, quod Nicodemus qui ad Iesum nocte venerat proprijs manibus eam composuisset & moriens Gamalieli tradidisset. Gamaliel autem doctoris gentium Pauli διδάσκαλος, cum diem sibi cerneret adesse extremum. Iacobo eam reliquit, & Iacobus Symeoni & Zachæo, & sic per successores temporum in Hierosolyma perdurauit, vsquequo subuersio illius vrbis patrata est quadragesimo & tertio anno post ascensionem domini saluatoris ad cœlos. Sed biennium antequam Titus & Vespasianus eandem subuerterent vrbem, admoniti sunt à spiritu sancto fideles atque discipuli Christi, vt relicta vrbe ad regnum se transferrēt Agrippæ regis, quia ipse tunc Agrippa Romanis fœderatus erat. Qui egressi ab vrbe, omnia quæ ad cultum nostræ religionis vel fidei pertinere videbantur, secum auferentes, in regiones transtulerunt se. Quo tempore etiam icona, cum cæteris rebus ecclesiasticis deportata, vsque in hodie in Syria permansit, quam ego ipse a parentibus ex hac luce migrantibus mihi traditam iure hæreditario vsque nunc possedi. Hæc certa & manifesta ratio est de icona sancta domini Saluatoris, qualiter de Syria in Iudeæ partes deuenit. Auditis his sermonibus Reuerendissimus metropolitanus, valde hilaris redditus, conuersus ad populum Israheliticum, dicebat: Conuertere Israhel ad dominum patrem vniuersorum viuentium, & adora nobiscum eius filium, per quem sunt omnia creata, & spiritum sanctum, qui est viuificator cunctorum viuentium, & illuminator nostrarum animarum, festina debitum absoluere votum. Omnis autem turba stirpis Iudaicæ clara voce cœpit cantare, & dicere: Vnus deus pater, & ipse ingenitus. Vnus filius, & ipse vnigenitus Christus, quem patres nostri crucifixerunt, & nos ipsum agnouimus verum dominum. Vnus spiritus sanctus, & ab vtroq; procedens, per quem veraciter nos credimus esse saluandos. Hæc dicentes, prostrati genibus ipsius, veniam postulabant de suis consequi sceleribus per baptismi remedium. Quos suscipiens beatus antistes cum suis clericis, per dies plurimos de disciplina erudiuit Christiana. Ad vltimum vero cathecuminos factos, & triduano peracto ieiunio, ex aqua & spiritu sancto regenerauit eos. Postquam vero baptismum consequuti sunt, rogabant enixius sanctum virum, vt synagogam suam ecclesiam consecraret in honore sancti Saluatoris mundi. Quorum petitionem minime aspernatus, synagogam illorum quæ maior esse videbatur, in nomine vnigeniti filij dei redemptoris mundi consecrauit. Ex tunc itaque per diuersas orbis terræ nationes, & prouincias mos inoleuit, vt basilicas plurimas vel oratoria pontificis Christianæ legis, in honore sancti Saluatoris mundi condere, & dedicare non desinant. Nam antea antiquiores nostri, vel maiores hoc peragere minime præsumpserunt. Sed ad narrationis vestræ ordinem reflectamus articulum. Rogauerunt autem metropolitani præfatum virum, vt cæteras synagogas eorum in honore quorundam beatorum martyrum consecrando reconciliaret. Itaq; & huic petitioni libenter animum accommodauit, & quæ suggesserunt iuuamine cuncta expleuit deuotus. Factum est gaudium magnum in ciuitate illa non solum de sanitate corporum, quæ emanauerat maxima, sed & de tantis animabus quæ ab interitu satanæ ad vitam æternam fuerunt reuocatæ. Venerabilis vero & summus antistes die noctuq; varijs fluctuabat cogitationibus de hydria, quæ dominicū intra se retinebat cruorem. Valde hæsitans quid de ea opportunum fuisset peragere. Tandem autem salubri reperto consilio, omnium ecclesiarum quæ per orbem terræ, longe lateq; consistebant inæstimabile atque profuturum prouidit consolationis remedium. Denique ampullas præcepit fieri vitreas, in quibus portiones misit singulas de sanguine & aqua, quæ de imagine domini saluatoris nostri decurrerent, quas etiam per Asiam, Africam, Europam, per suos nuntios dirigens, cuncta quæ apud vrbem iam dictam suo tempore contigerant deuenisse suis scriptis vel eloquijs munifestissime vniuersis sanctæ ecclesiæ filijs viriliter declarauit. Hoc insuper ab his efflagitans, vt per annos singulos in mense Nouembri, qui apud Hebræos est nonus, apud nos vero mēsis vndecimus, nono die ipsius

mensis, id est, quinto Idus Nouembris, non minori reuerentia, quam natalis domini vel paschalis, ista dies præcipua obseruatione colatur. Hæc est vera & vehementer credula ratio de cruore lateris domini nostri saluatoris, qui profluxit de sancta imagine ipsius, quæ crucifixa est in Syria, in Berytho ciuitate. Hic est etiam sanguis ille dominicus, qui apud plerosque repertus esse dicitur. Nec esse aliter æstimãdum à vere catholicis, præter id quod scribitur à nobis, quasi ex carne & sanguine Christi aliquid possit in mũdo inuenire, nisi illud quod in ara altaris per manus sacerdotum quotidie spiritualiter efficitur. Hæc ergo sciens amantissimi patres & fratres accelerari declarare, vobis ad ædificationem animarum vestrarum, ad incrementum nostræ fidei, vt & in hoc scire valeatis, quanta sit virtus & pietas domini saluatoris, domini nostri Iesu Christi. Idcirco in fide fortes estote & congaudete super magna & obstupenda eius miracula quæ in nostra generatione à deo sunt patrata. Et date illi gloriam cum lætitia gaudentes, & cum nimia cordis compunctione eius maiestati immensas gratias agite, eo quod fidei suæ & scientiæ dignos fecit esse. Ipsi Christo Iesu saluatori nostro cum patre sanctoque spiritu gloria sit honorque, laus etiam perennis. Qui in sempiternum atque indiuisum absque initio & fine obtinet imperium. D

Athanasiũ intelligit.

Constantinus sanctissimus episcopus Constantiæ, quæ est in Cypro, dixit: Ecce is qui ab immortalitate appellationem sortitus est, totam hanc sacram congregationem, ad compunctionem & lachrymas compulit. Non enim vernerandos esse tantummodo imagines sanctorum docuit, sed & maximas quasdam medicandi rationes ab his proficisci. E

Cur hodie imagines non ædant miracula. Miracula q̃ b' data sint.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Sed quispiam dixerit, quamobrem miracula a nostris imaginibus non ęduntur? Cui sane ita sit cum Apostolo responsum: Miracula non credentibus data sunt, sed illis, qui in incredulitate versantur. Hi igitur qui imaginem ita tractabant, infideles erant, qua de caussa signum illis datum est a deo p imaginem, vt ea ratione ad fidem nostram Christianam traherentur. Generatio enim improba & adultera signum quærit, & signum non dabitur illis.

Theodorus deuotissimus diaconus & notarius epistolam beati Nili ad Heliodorum silentiarium legit: Inter miracula quæ diuersis in locis & temporibus ad infidelium, fidem roborandam stabiliendamque, credentium vero spem augendam dominus ædidit, vnum ex mille tibi, Platonis scilicet nostri triumphatoris martyris recensebo, per quem non solum in nostra patria, sed per omnem ciuitatem regionemque postulãtibus eius præsentiam, dominus mirificam donat gratiam, & incredibilem potentiam ostendit. Nam in monte Sina, in quo Moses a deo legem suscepit, cum ingens monachorum, tum indigenarum, tum alienigenarum turba versaretur, quidam ex eis vir Galata cum filio suo vitam solitariam eligens, longam isthic ætatem duxerat, quæque ad exercitium heremiticæ vitæ pertinebant, diligenter obierat. Forte autem fortuna cum barbaricæ quædam nationes, in præfatum montem irruptionem facerent, eos qui in procinctu erant, simulque Galatæ senis filium captiuos traxerunt, manibusque post tergum reuinctis, nudos absque calceis, ieiunosque per immitia illa & asperrima silentiaque loca vi & necessitate, immensoque terrore compulsos, abegerunt. Abscondens autem sese in abdita quadam montis spelunca bonus senex, luctu mœroreque, quod optimo filio orbatus esset, macerabatur: Dominumque nostrum Christum per intercessionem Platonis, patrij martyris ad commiserationem solicitabat. Idem quoque filius in vinculis per eiusdem martyris patrocinium tentabat, vt sui misertus dominus miraculum aliquod exhiberet. Vtrorumque autẽ preces cum essent exauditæ, patris videlicet in spem mortis latentis, filijque in captiuitate detentis ecce confestim martyr noster Plato ipse eques, equumque alium trahens filio vigilanti, cognoscentique ex pictura sæpe visa effigiem martyris apparuit, iussitque vt ex media turba exurgens, equum ascenderet. Vix dixerat hæc cum vincula aranearum telis fragiliora visa sunt, ipseque solus per diuinum nutum admonitus, liberatusque, equum ascendens, gaudens, confidensque diuinum martyrem ducem suum secutus est. Compẽdio autem & admodum velociter, vtique, tum sanctus ipse, tum F

adole-

A adolescens monachus veluti alati, senis mansionem perueniunt, assequunturq́, iacentis adhuc in terra & filij cladem deflentis. Sanum autem patri, ex animo dolenti præclarus victor martyrq́ filium dilectum, postquam obtulisset, nusquam amplius visus est. Vt non dubitandum sit omnibus in locis deum per ipsos martyres inuocantibus, mirifica & admirāda præclari illi athletæ p dominum Chr̄m dare possint. Hoc tibi scripsi, veluti gratum de martyre testimonium, quem nunq̄ satietas recordationis beatorum martyrum capere solet.

Sancta synodus dixit: Demonstratum est, quomodo per præcognitā imaginem martyris, ipsum adeo martyrem præsentem cognouit quum liberaretur.

Theodorus Myrorum episcopus dixit. Ego quoque hijs non multum dissimilia passus sum. Nam cum aliquando ab aulicis quibusdam iniuria essem affectus, venit ad me diaconus meus, vir pius, & timens deum, retulitq́ in somnis sibi visum metropolitanum nostrum, pollicentem negocijs meis expectatum finem & successum, ibi mihi inquirenti, qua effigie visus sibi esset patriarcha: respondit, facie rubicunda, & capite cano, inquam ego non esse eam patriarchæ similitudinem, sed diui Nicolai imaginem, quemadmodum fertur. respondit tum is mihi me recte dixisse, sic enim circumfertur illius imago passim expressa, quemadmodum mihi in somnis adstitit. Mox itaque confisus sermonibus, in sacram & regiam vrbem pro-
B fectus, res quæ ad episcopatum meum pertinebant, ex animi sententia composui.

Thomas dei amantissimus presbyter, monachus, & vicarius Orientis, dixit: Sunt quidam qui asserunt beatum Nilum contra imagines scripsisse, videamus igitur cum in manibus sint libri, quid de ijs sentiat, modo synodo placeat.

Sancta synodus dixit, legatur.

Cosmas sanctissimus diaconus & cubicularius, accepto libro, legit. Eiusdem beati patris nostri Nili ad Olympiodorum proconsulem. Scribis mihi num decorum putem, cum in animo habeas fani ædificationem in honorem sanctorum martyrum, eiusque qui per eorum testata certamina labores & sudores prædicatus est Christus, vt imagines in sacro loco omnigenarum animantium, per parietes vndique fieri cures, has quidam à dextra parte, illas vero a sinistris: quo spectatores per terram casses, apud eosque lepores & capreas circumcursantes, venatoresque fugientia animalia velociter cū canibus insequentes videant. In mari vero emissa retia, omneq́ genus piscium captum in terramq́ piscatorum manibus eductum: Præterea, ex gypso omne id quod oculos pascere potest effictum, idq́ in domo domini contemplentur. Nequaquam. Sed & in vulgari domo mille cruces figi, quam historias auium, iumentorum, & serpentum, germinumq́ malim. Ego vero ad scri-
C pta sic respondeo, puerile plane esse & stultum eiuscemodi rebus fidelium oculos fascinare velle, debet enim esse firmæ & virili sententiæ genuinum in sacro loco ab oriente sanctissimi templi, vnicam & solam effigiari crucem. Per solam enim salutiferam crucem, genus humanum liberatum est. Perq́ hanc desperabundis vndique spes annunciatur. Verum noui & veteris testamenti historijs hinc inde parietes templi replere doctissimi pictoris opera velim, quo scilicet, hi qui literas non norunt, neque sacram scripturam legere queunt, contemplatione picturæ in memoriam reducant, quinam germane vero illi deo per fortia facta seruierunt, atque in certamen excitentur gloriosorum & laudatorum facinorum, per quæ cum cœlo terram cōmutarunt. Venerantes scilicet, per contemplationem ea quæ non vident. In commun vero domo, in qua multa fuerint habitacula, sufficiat singulis veneranda crucis imago. Reliqua omnia vt superuacua relinquenda necessarium puto. Orationibus autem continuis, firma fide, eleemosynis notabilibus, humilitate, spe ad deum perpetua, diuinorum sermonum meditationibus, erga fratres compatientia erga familiares humanitate, omnibus denique domini nostri Iesu Christi præceptis veluti muro cingere sese, suamq́ coniugem, liberos, & omnem substantiam curare, ornare, & tueri laudo, & ad hoc adhortor.

Templa nō ornanda nugacibus & vanis picturis.

Vnica crux ab orientis parte posita templo sufficiat

Quę sint ornamēta domus

Theodorus episcopus Myron, dixit: Hæc epistola lecta, iamdudum ob aliis corrupta & vitiata existens, perdidit, & errare nos fecit, arbitrabamur eñ eã esse syncerã & recte consultricem vt nunc lecta est. D

Sanctiss. epi dixerunt: Nos si tum audiuissemus, quod pater iste hinc & illinc depingi iubet ædem, veteris & noui testamenti narrationibus, non sane frustrati credidissemus. Illi eñ pro eo quod pater, ingt, hinc & illinc historias colloca, dealba posuerunt, id scilicet est, quod nos potenter in errorem induxit.

Petrus & Petrus dei amãtiss. presbyteri, vicarij Adriani papæ veteris Romæ, dixerunt: Tale etiã qui nunc in deo quiescit, Iohãnes olim fecit, nam cum templum Romæ Saluatoris extrueret in vtroq; pariete, templi historiã veteris & noui testamenti inscripsit: Hinc qdem Adã exeuntem paradisum, illinc vero latronem paradisum ingredientem, & reliqna.

Templũ saluatoris pictũ Romæ

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Si veri fuerunt olim propugnatores dogmatum Chri, quam ob causam beati Nili patris librum in congregatione non exhibuerunt, nimirum in confirmationem omnium dogmatum suorum, dicant itaque religiosissimi episcopi. Gregorius Neocæsareæ, & Theodosius Amorrij, num adducti fuerint libri ad synodum, an minus.

Gregorius & Theodosius religiosiss. epi dixerunt: Nequaquã dñe, sed pro ipsis libris excerpta quædã nobis ostenderunt, & ex ijs deceperunt nos. E

Euthymius sanctiss. epũs Sardensium, dixit: Vos autem cum summi sacerdotes eratis, quãobrem non quæsiuistis integram sententiam a libris.

Gregorius Neocæsareæ dixit: Crede dñe, neq; negligentia, neq; detrectatio, laboris in causa nobis fuit, sed quemadmodum scriptum est, obtenebratum erat cor nostrum imprudens, dicentesq; nosipsos sapientes, stulti facti sumus.

Theodorus sanctiss. episcopus Myron, dixit: Scilicet & nosipsos illa ipsa excerpta, quæ vos adduxistis, perdere possent. Nouit eñ deus quod hæc ipsa sancti Nili quæ nunc lecta est sententia excæcauit nos, maxime autem me, verum nunc syncere lecta coofirmauit, & seruauit me.

Cõstãtinus epũs Cypri, dixit: Quandoquidem adest eiusdem epistolæ alterum exemplar, legatur. Et accepto codice Iohãnes diaconus & notarius sancti patriarchatus codicem alterũ continentem præscriptã epistolam eiusdem Nili legit.

Cõstãtinus sanctiss. epũs Cypri, dixit: En manifestum est sanctum hunc & diuinum patrem Nilum sanctas imagines recepisse. Verum a falsa synodo illa accusatus est, quod contra imagines locutus sit, vnde non solum improbi illi Christianorũ calumniatores sunt, verumetiam sanctorum accusatores & parricidæ, sycophantice diuinos patres mendacijs circumuenientes. F

Euthymius sanctissimus episcopus Sardensium, dixit: Librum sancti confessoris Maximi in manibus habeo, adducoq;, quo legatur. Sumptum illum Iohannes notarius sacri patriarchatus legit. Ex dogmatibus quæ agitata sunt inter piæ memoriæ Maximum & Theodosium episcopum Cæsareæ, quæ est in Bythinia, eiusq; asseclas, quorum principium: Quæ agitata sunt de fide inculpata nostrorum Christianorum. Et paulo post: Maximus dixit, domino si sic decretum est, vt fiat; egrediantur qui ita senserunt, & quæcunq; iusseris, sequar, post hæc surgentes omnes cũ gaudio, & lachrymis surrexerunt, pœnitentiamq; egerunt, factaq; precatione vnusquisq; sancta euangelia venerandamq; crucem & imaginem dei seruatoris nostri Iesu Christi, nec non dominæ nostræ deiparæ salutarunt, ponentes manus suas super ea in confirmationem eorum quæ loquuti erant. Et paulo post: Conuersus autem ad episcopum abbas Maximus cum lachrymis eum sic affatus est. Magnus dominus diem iudicij omnes expectamus, nouisti quæ sancita sunt per sancta euangelia, viuificamq; crucem, nec non imaginem dei saluatoris nostri, ipsiusq; sanctam semper virginem matrem.

Formula iurãdi ad codicẽ euãgelij & sanctã crucem

Cõstãtinus sanctiss. epũs Cypri, dixit: Verbum hoc salutarunt hoc loco sanctus pater sumpsit pro adorarunt, siquidem sanctum euangelium & viuificã crucem ipse adorauit. Deinde imagines venerandas seruatoris & inculpatæ eius matris.

Tara

A Tarasius sanctiss. patriarcha dixit: Annumeratæ sunt sacris vasis venerabiles imagines.

Sancta synodus dixit: Clarum est.

Sanctiss. episcopi Siciliæ insulæ dixerunt: Quemadmodum sacra cum sacris connumerantur.

Petrus sanctiss. epũs Nicomediæ dixit: Habemus & nos eundem S. Maximi librum, & si operæpretium putaueritis iterum prælibata legantur.

Cosmas diaconus & cubicularius accepto libro eandem beati Maximi sententiam legit.

Tarasius sanctiss. patriarcha dixit: Animaduertamus fratres quo pacto dixerũt hoc verbum, ἠσπάσαντο id est, salutarunt, quod & nos reuerenda acceptione facere debemus. Nam λατρεία, ad vnum deum refertur.

Iohãnes venerabilis monachus, pbr̃, vicarius oriẽtis, dixit: Nisi fuissent necessariæ imagines eas propter stabilitionẽ factorum non fuissent osculati, vt etiam meo iudicio cum sanctis euangeliis, & veneranda cruce æquiualeant.

Petrus sanctiss. epũs Nicomediæ dixit: Neque etiam vulgaris vir q hoc fecit, sed Maximus dei philosophus, & cum patribus certans, qnetiã confessor & veritatis propropugnator, sufficiat igit̃ nobis vt in salutãdo venerandas imagines illũ sequamur.

B Helias venerabilis ꝓtopbr̃ sanctæ ecclesiæ dñæ nr̃æ deiparæ in Blachernis legit. Ex charta quæ definitiões sanctæ & vniuersalis sextæ synodi cõtinet. Canon sanctę & vniuersalis sextæ synodi. In qbus sanctarum imaginum picturis, agnus digito præcursoris indicatus expressus est, q in formam acceptæ gr̃æ verum nobis p legem agnũ Chr̃m deum nostrum ostendit. Vetetes igit̃ typos & obumbrata veritatis symbola, præfigurationesq; ecclesiæ traditas amplectentes, gr̃am in primis curantes, & veritatẽ tanq̃ legis plenitudinem acceptamus, quo igit̃ perfectius & in colorum varietate oĩm oculis subiiciatur character ille, quo secundum hoĩem agnus Chr̃us deus noster q abstulit peccata mundi effigiatus est, post hac in imaginibus pro veteri agno erigi debere declaramus. Per hoc em̃ humilitatis altitudinem verbi dei considerantes, & ad memoriam in carne passionis illius & salutaris mortis, dispensationis, veluti manuducti, quę mundo illinc contigit liberatio cognoscimus. Postquam autem hæc legisset, ad sanctam synodum cõuersus, dixit: Venerandi sancti patres ecclesiæ persecutionem me magis nullus excitasset, nisi diuinus hamus me cœpisset hac charta, cui sancti patres sextæ synodi subscripserunt, neq; solum in recte sentientem fidẽ ista me traxerunt, verumetiam sanctiss. patriarcha, cui mercedem cœlestem deus retribuat, plurimum docendo me iuuit.

C Sabas venerabilis monachus dixit: Qua de causa hæc non ex libro, sed ex charta lecta sunt.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Quoniam charta ipsum est autographum, in qua patres subscripserunt.

Petrus Metropolites Nicomediæ dixit: Quintiam habeo & alterum codicem sextæ sacræ synodi canones continentem, quem in manibus sumptum, Victor venerabilis diaconus & notarius legit, repetens eundem canonem.

Sanctiss. patriarcha dixit: Quæ est hæc ignorantia, qua pleriq; laborãt circa hos canones, scandalũ em̃ est dubitare num sint sextæ synodi. Cognoscãt igit̃ tales sextã synodũ tp̃ibus Constãtini fuisse cõgregatã, nimirum cõtra eos, q tantũmodo vnã actionem & voluntatẽ in Chr̃o collocãt, illi igit̃ hæreticos anathemate verberãtes orthodoxamq; fidẽ cõfirmãtes, sub annũ decimũquartũ imperii Cõstãtini domũ redierũt post annos igit̃ quatuor aut qnq; iidẽ illi p̃res sub Iustiniano Cõstãtini filio cõgregati, p̃dictos canones ædiderũt, neq; hac de re qsq̃ dubitet, nã q tp̃ibus Cõstãtini subscripserũt iidẽ illi sub Iustiniano quoq; præsentẽ hãc chartã subsignarũt, quæ res satis clara ẽ ex eorũdẽ ꝓpriarum manuũ immutabili si[m]ilitudine. Necessum aũt erat post synodũ vl̃em definitã, canones q̃q; eccl'iasticos ęderẽt, igit̃ ad recordationẽ salutaris illiꝰ mortis ĩ carne politię ex venerãdis imaginibꝰ nos manuduci declararũt: q̃d si ãt in dispẽsationẽ Chr̃i veri dei hoc mõ manuducimur, q̃les eos eẽ arbitrãdũ ẽ, q has subuertere conantur. Sexta synodus

Sancta

D

Sancta synodus dixit: Vere impios, Hebræos, & veritatis hostes.

Sanctissimus patriarcha dixit: Sed deus noster dominus bonus est ad suscipiendum oẽs nos, non enim virgam peccatorum in sortem iustorum misit.

Leo sanctiss. epũs Rhodi dixit: Ecce ex sacris scripturis demonstratum est, ecclesiam nostram tot annis fuisse oppugnatam & veluti discerptam, sed grãs deo nostro agimus, q ter sanctum nostrum dñm in correctionem illius suscitauit.

Petrus & Petrus dei amantiss. pbri, & locum seruantes Adriani papæ veteris Romæ, dixerunt: Librum habemus in manibus beati Leontij epi Neapoleos quæ est in Cypro, rogamus autem vt legatur.

Stephanus autem diaconus & notarius acceptum codicem legit.

Leontij do cta contra Iudęos disceptado

Leontij epi Neapoleos Cypri ex qnto lib. apologiæ pro Chrianis & contra Iudæos, & de imaginibus sanctorum. Agedum igit & deinceps de venerabiliter pictis imaginibus apologiã texamus, quo eorũ ora, q impietatẽ garriunt, obturent. Hęc em ipsa legalis est traditio. Audi vero deum dicentẽ ad Moysen, imagines duas Cherubim aureas sculptas facies obumbrãtia ppiciatoriũ. Rursus tẽplũ qd oñdit Iezechieli deus, facies habebat palmarũ, leonũ, & hoĩm & Cherubim à fundamẽto ipso, vsq; ad laquearia tecti. Vere horrendũ verbũ Israeli pcipit, ne vllũ sculptile faciant, neq; imagines, neq; silitudinẽ quæcunq; sunt in cœlo, aut super terram, rursus vero iubet Moyses facere sculptilia, & Cherubim animãtia: Ezechieliq́; præcipit, vt impleat oĩa imaginibus & silitudinibus sculptilium, leonum, palmarũ & hoĩm atq; ita templum illud oñdit. Vnde & Salomon ex lege formã hãc accipiens, templum sculptilibus æreis, fusilibus, imaginibus boum, leonum, palmarũ, & hoĩm impleuit, neq; tamẽ ob id reprehensus est a deo. Igitur si de imaginibus me arguis, redargue ipsum deum, q hæc in memoriã eorũ quæ apud nos sunt, fieri iussit. IVDAEVS dixit: Sed eiuscemodi silitudines non adorabantur vt dij, tantummodo in recordationem fiebant. Chrianus dixit: Recte dixisti: Neq; em apud nos vt dij adorantur sanctorum imagines, typi, characteres, nam si deo in ligno imaginis adorarẽt, futurum esset vt omes & reliqua quoq; ligna adorarent, si vero vt deum adorarẽt lignũ, non sane vbiq; extincto charactere imaginem exurerent. Ego vero quatenus duo ligna crucis colligata sunt, typum qdem adoro propter Chrm, q in eo crucifixus est cum vero fuerint dissoluta a se abijcio ea & exuro quoq;. Et quemadmodum q mandatũ Imperatoris suscepit, illius sigillum osculando non ipsam cęram, aut characterem, aut plumbum venerat, verũ Imperatori ipsi adorationẽ & cultum exhibuit: ita quoq; Chria norũ filij typũ crucis adorãtes, nõ naturã ligni adoram⁹, sed sigillũ, & annulũ, & characterẽ Chrm ipm aspiciẽtes, per hoc eũ q in illo crucifixus est, salutamus & adoramus. Et quemadmodũ genuini filij peregrinante longo tẽpore patre ingenti amore ex anĩo erga eum affecti, qcqd illius in domo viderint, siue baculum, siue sedem, siue chlamydem, hæc inquã oĩa cum lachrymis attrectantes, amplexãtur, non illa honorantes, sed patrem desiderantes & venerantes: sic & nos fideles omes crucẽ Chri tanq̃ virgam adoramus, vt sedem vero & cubile illius ter sanctũ sepulchrũ, præsepe aũt & Bethleẽ reliquaq́; illius habitacula vt domũ: sic apostolos illius beatosq́; martyres & reliquos sanctos, veluti amicos illius colimus. Ita Zion tanq̃ illius ciuitatem, Nazareth vero tanq̃ illius patriã amplectimur. nõ aliter etiam Iordanẽ, quã diuinũ illius lauachrũ reueremur. Magno em & inexplicabili erga eũ amore quo ascendit, vbi resedit, vbi apparuit, aut quod tetigit, aut oĩno obumbrauit, tanq̃ dei locum colimus & adoramus. Non ipsam regionem aut lapides venerãtes, sed eum q in illis cõuersatus est, apparuit, & in carne cognitus est, quiq; nos ab errore liberauit Chrm dñm deũ nostrũ. Hinc etiã propter Chrm, Chriq; passiones passim in ecclesijs, in domibus, & foro in picturis, in sindonibus, in promptuarijs vestibus, oĩbus deniq; in locis hãc figurã ponimus, quo cõtinuo cõtemplãtibus nobis hæc in mentẽ veniãt, & nõ obliuiscamur, queadmodũ tu oblitus es dñi dei tui. Sicut aũt tu adoras librũ legis nõ naturã membranarũ, aut atramẽti adorãs, sed verba dei quæ in illo cõtinent, sic & ego imaginẽ Chri adorãs, nõ lignorũ aut colorũ naturã adoro, absit, sed inaĩatũ characterẽ Chri. Hũc em cum habeam per ipm Chrm me tenere & adorare mihi videor.

E

F

Quemad-

A Quemadmodum etiam Iacob accipiens à filijs suis vestem sanguine conspersam Ioseph, cum lachrymis eam osculatus est, suisq; oculis circumposuit, non ipsam vestem diligendo, aut honorando hoc fecit, sed per eam arbitratus est se Ioseph osculari, & in manibus habere. Sic & Chri̅ani omnes imaginem Chri̅, aut Apostoli, aut martyris tenentes, nostraq; carne osculantes, animo videmur nobis ipsum Christum aut martyrem amplecti. Agedum tu q arbitraris nullum manu factum, aut plane effigiatum adorandum esse, nunq d sæpe vxoris, aut filiorum mortuorum vestem, aut ornamentum in vestiario videns, illud osculatus es, & lachrymis rigasti, neque tamen in hoc damnatus es, non em̅ vt deum vestes adorasti, sed ipsum amorem erga eum, q his amiciebatur tuum per oscula declarasti. Quandoqdem ipsos nostros liberos & patres, q creati sunt, & peccatores existunt, subinde osculamur, neque ob id damnabiles sumus, neque illos tanquã deos complectimur, sed amorem nostrum erga eos naturalem per eiuscemodi osculum declaramus. Ergo vt sæpe dixi in om̅i salutatione & adoratione intentio ipsa reqritur & exputatur. Tu vero cum me criminaris, quod vt deum lignum crucis adoro, qd est quamobrem non vertis in crimen Iacob adorantem in summitate baculi Ioseph, sane manifestum est, quod lignum non adorauit, sed per lignum Ioseph, quemadmodum nos per crucem Chri̅stum. Quinetiam impijs illis viris q sepulchrum vendebant, Abraham adorauit, & genu illis in terram flexit, veruntamen illos non vt deos adorauit. Rursus Iacob Pharaonem impium & idololatram existentem benedixit, sed tantum illum non vt deum benedixit. Rursus procidens coram Esau adorauit, sed non vt deum benedixit.

B Quod si autem plures salutationes & adorationes ex scriptura tibi demonstrari postules, quæ non sunt reprehensæ facile efficiam. Atqui & tu quoque coniugem tuam fortassis impiam, affectionibus turbulentam quotidie salutans, non reprehenderis, & si nequaquàm tibi diuino ore vxoris salutatio præcepta sit: me vero cum videris Christi, aut eius inculpatæ matris, aut alterius iusti imaginem salutantem, confestim indignaris, blasphemias fundis, resilis & idololatras nos vocas. mirum te extra verecundiam, neq; horrere, neq; tremere, neq; erubescere, cum videas me per oe̅m terrarum orbem idolorum phana destruentem, martyrum vero templa ędificante̅. Iam si constat me idola adorare, q d causæ est, quamobrem martyres q idola destruxerunt, veneror vt deos & glorifico? quo pacto ipsos martyres, qui statuas ligneas confregerunt honore prosequor? Si ligna, vt deos glorifico, quomodo veneror & adoro martyres & apostolos q lapideas effigies ꝑdiderunt? Q̃uo honore afficio, laudo, te̅pla erigo, festa celebro tribus illis pueris, q in Babylone imagine̅ aureã nõ adorarũt? Vere magna e̅ Iudæoꝝ cæcitas, magna impietas, in veritate̅ iniurij sunt, ingratæ Iudæoꝝ linguæ in deũ cõuicia dicũt.

C A sanctoꝝ martyꝝ reliquijs & imaginibus sæpe dæmones fugan̅t, hæc tñ scelesti illi cõtumelijs afficiũt, puertũt, illudũt & subsannant. Dic mihi quot inumbratiões, quot scaturigines, sæpe etiã & sanguinis fluores ex imaginibus & reliquijs martyꝝ extiterũt? hij tñ corde insensati, vide̅tes non credunt, veꝝ fabulas istas & ungas esse arbitrãtur. Quinetiã quotidie ꝑ orbe̅ terraꝝ oe̅m, hoi̅es plane impios, exleges, idololatras, homicidas, scortatores & latrones cõfestim ꝑ Chr̅m & cruce̅ illius cõpunctos, in agnitione̅ meliore̅ venire, mũdoq; renunciãtes oe̅m virtute̅ colere videtis. Velim aũt mihi dicas, qua rõne tibi idololatræ sumus, q ossa, cineres, pãnos, sanguinem, sepulchra deniq; martyrum adorãtes, illis tamen non sacrificamus. IVDAEVS dixit: Qua rõne per vniuersam scripturam præcipit deus nullam creaturam adorãdam? CHRISTIANVS dixit Dic mihi terra & montes, nonne sunt dei creaturæ? IVDAEVS dixit: Recte. CHRISTIANVS dixit: Q̃uo igit̃ ait scriptura: Exaltate dñm deũ nr̃m, & adorate scabellum pedũ eius, qm̃ sanctũ est, & adorate in monte sanctum suum. Et rursus deus ait: Cœlum mihi sedes, terra autem scabellum pedum meorum. IVDAEVS: Sed tamen non vt deos, veꝝ per illa eum q hæc fecit, adoras. CHRISTIANVS: Fidelis sermo, quãobre̅ scias & tu, quod & ego ꝑ cœlũ, terrã, mare, ligna, lapides, reliquias, templa, crucem, angelos, homines, per oe̅m deniq; creaturã visibile̅, & non visibile̅ omnium autori dño, & factori soli adoratione̅ & cultum exhibeam.

Ex imaginibus & reliquijs martyrum sanguis fluxit

Creaturas etiã aut scriptura ꝑcipi adorandas

Non

Non eñ per se creatura autorem adorat, sed per me: Cœli enarrant gloriam dei, D
per me deum adorat Luna, per me deum glorificant astra, per me aquæ, pluuiæ, rores, omnis deniq; creatura deum adorat, & glorificat. Sicuti rege aliquo bonam coronam, pulchram, & speciosam suis manibus contexentem, omnes q bene erga regem affecti sunt, eam amplectuntur, & coronam venerant, non sane aurum, aut margaritam venerantes, sed verticem regis, & doctas illas manus quæ coronam fecerũt. ita o homo Chrĩanorum populus quascunq; crucis & imaginum eius figuras amplectuntur, non ipsis lignis, aut lapidibus, vel auro, aut corruptibili imagini, aut capsulæ, aut reliquijs cultum præstant, verum per hæc deo omnium factori gloriam, venerationem & cultum exhibent. Siqdem q in sanctos impẽditur honor in ipsum recurrit. Imago eñ dei est, q secundum dei imaginem homo factus est, maxime autem q spm̃ sanctum in habitaculum suum recipit. Iuste itaq; imaginem dei seruorũ venerans, & adorans, donum sancti spũs glorificat. Inhabitabo eñ in eis, inqt, & circum ambulabo. Pudore suffundantur Iudæi, q proprios reges, & alienos adorantes, nos Chrĩanos tanquam idololatras derident. Nos autem Chrĩani omnibus in ciuitatibus & regionibus indies & in horas singulas contra idola stamus armati, contra idola psallimus, contra idola scribimus, contra idola & preces fundimus, & qua tandem fronte Iudæi nos vocant idololatras? Vbi nũc sunt, quæ olim ab ipsis oblatæ sunt idolis, boum, ouium, & filiorum quoq; victimæ? Vbi sacrificiorum fumi? E
vbi aræ & profusiones sanguinum? Nos vero Chrĩani propemodum qd sit ara, q d sit victima, ignoramus. Nam Græci adulteris qbusdam hoĩbus, homicidis, impuris & scelestis templa dicarunt: eorumq; idola cum illis ipsis deos fecerunt, nequaquã sane vel prophetarum, vel sanctorum martyrum nomine, templum aut aram appellantes. Quemadmodum eñ in Babylone Israhelitæ organa, & cytharam & alia quędam, quemadmodum ipsi Babylonij habebant, & illi qdem ad laudem dei, hi vero in ministerium dæmonum: sic & de imaginibus gentilium & Chrĩanorum censendum est: siqdem gentes ad cultum diaboli, nos vero ad gloriam & recordationem dei illa seruamus. Alioqn & multa deus per crucem auditu mira fecit, siqdem lignũ vitæ, & lignum scientiæ appellauit, aliam autem plantam vocando Sabech concessionis signum ponit, deinde virga Pharaonẽ obtexit, mare diuisit, aquam dulcem fecit, serpentem exaltauit, petram rupit, & aquam eduxit: lignum etiam germinans in tabernaculo Aaronis sacerdotium confirmauit. Sic & Salomon inqt: Benedicite lignum, per quod fit iustitia. Sic & Helisæus lignum in Iordanem projciens, ferrum in typum Adam, velut ex inferis reduxit: sic mandat suo filio per virgam resuscitare puerum Sunamitidos mulieris. Is igitur q tanta miracula per ligna fecit deus, dic rogo, nunqd per sanctæ crucis pretiosum lignum miranda efficere pt? Quod si aũt F
est impium ossa venerari, quamobrem ossa Ioseph cum omni honore ex Aegypto vecta sunt? Quomodo homo mortuus ossa Helisæi attingens resurrexit? Iam si per ossa mirifica deus facit, clarum est quod & per imagines, lapides, pluraq; alia idem possit. Adde quod & Abraham noluerit Saræ vxoris corpus alieno sepulchro mandare, sed magis proprio honoris gratia. Adde Iacob q per lapidem deum veneratus, constituens, eum vnxit in typum summi angularis lapidis. Rursus & in Laban, lapidem Bunon appellauit. Testatur etiam Iesus filius Naui duodecim lapides constituens in memoriam dei. Erant autem o Iudæe duo etiam Cherubim obumbrantia propitiatorium sculpta. Iam ingrediatur aliqs templum tuum Græcus idololatra, hijsq; visis carpat te, tanquã & tu quoq; idola adores, fare qd habes quo de duobus Cherubim fusilibus, bobus, palmis, & leonibus, quæ in templo sculpta sunt te defendas. Vere nihil habes q̃d aduersus illũ dicas, nisi hoc vnum, quod ea non tanq̃ deos habeas, sed in memoriam dei, eiusq; gloriã Cherubin hæc in templo visantur. Quod si ista sic se habent., qua rõne nos de imaginibus reprehendis? At dices mihi: Moysi a deo iussum est, vt eiuscemodi sculptilia in templo collocãda curaret, ego sane hoc ipsum etiã dico, sed Salomon illinc digressus plura in templo apparauit, quę tamen deus non mandauerat, quæ neq; tabernaculi testimonium habuit, neq; templum quod vidit Iezechiel, non tamẽ in hoc à deo in crimen vocatus est Salomon,

Per ligna mirifica a deo designata scriptura testat

Ossa in scriptura venerari

Lapides q̃q; magnificari in scriptura.

A nam in gloriam dei quemadmodum etiam & nos eiuscemodi effigies excogitarunt. Habuisti quoq; & tu Iudæe & alia quædam in memoriam & laudē dei, nimirū virgā Moysis, tabulas a deo fabricatas, rubum incombustum, humidam ex siccitate petrā, vrceum continentē manna, arcā, propitiatorium, velum, & à deo declaratū Ephud, deniq; à deo præparatum tentorium. Vtinam & tu hæc adoranda, super oīa deum inuocando primum vocasses, recordatusq; fuisses per hæc pusilla imaginum & figurarum veri dei, & non vitulum supra tabulas diuinitus datas habuisses. Vtinam sanctum aureum thuribulum seruasses, & non vitulas Samariæ coluisses, vtinam florentem virgam & non Astartem vrbis desolatricem: vtinam à deo stillantem petram pro Baal amplexus fuisses. Verum propter hæc omnia non adorasto quondam Israelita, quia deum ex toto corde non amas. Nam q amicum suum aut regem maxime autem benefactorem suum amat, etiam filium illius modo viderit aut baculum, aut sedem, aut coronam, aut domū, aut seruum amplectitur, & per hæc ipsum benefactorem honore prosequi sibi videtur, maxime vero deum. Cum igitur Chrīanos crucem adorare conspexeris, scito qa crucifixo Chrō honos impenditur, tantū abest vt lignum colant. Nam si ligni naturā adorarent, profecto oēs syluas & arbores adorando venerarentur. Quemadmodū tu Israel aliquādo hæc adorasti, ligno & arbori dicens, tu mihi esto deus, tu me produxisti. Rursus nos crucem ita nō

B affamur, neq; etiā sanctorū imagines. Dij nostri estis. Non eñ dij nostri sunt, sed tātummodo similitudines & imagines Chri & sanctorū illius, ad commemorationē, honorem, & decorem ecclesiarū veneranda. Nam q martyrem colit deum ipsum colit, q matrem illius adorat, ipsi honorē assignat, q apostolum honore prosequtur, ipm q apostolum misit, honoratur. Vtinā & tu quoq; Mosaicas & propheticas imagines fecisses, illasq; quotidie adorares, sic eñ eorū dño & deo veram latriam exhiberes, nō autem aureas statuas Nabuchodonosoris. Qua vero frōte contra me imaginum & crucis causa insurgis, cum noris Abrahamum idololatras adorasse. Mosen vero Iethro idololatrę idem fecisse. Iacob autem Pharaonem, Daniel Nabuchodonosorē. Hi prophetæ & iusti cum sint, ob beneficia quædam illis præstita, in terra existentes illos idololatras adorarunt, me scilicet crucem, sanctorumq; effigies, à q bus infinita beneficia deo procurante nobis obtigerunt adorantem despicies? Quandoqdem q regem metuit, filiū illius iniuria non afficit. Qui deum autem timet, hic oīno etiam filium dei, crucisq; illius typum & sanctorum illius effigies colit, & adorat. Ipsi enim gloria cum patre & sancto spiritu, & nunc & in secula seculorū, Amen.

Abrahā etiā impios adorauit hoīes.

Constantinus sanctiss. episcopus Constantiæ quæ est in Cypro dixit: Pater hic, qui lectus est in vna ex ciuitatibus Cypri decenter & sancte conuersatus est, multaq; C encomia & panegyricas illius orationes etiam habemus, inter quas & extat oratio in transfigurationem domini. Scripsit & sancti Iohannis misericordis appellati episcopi Alexandrini vitam. Præterea beati Symeonis, turbationesq; propter Christum circa ea tempora in ecclesia factas. Scripsit & alia quædam in qbus omnibus orthodoxus cognoscitur, floruit circa tempora Mauricij Imperatoris.

Leontius qs fuerit.

Iohannes dei colētissimus psbyter, vicarius apostolicæ sedis orietis, dixit. Clarū est, quæ in laudem prædicti patris dicta sunt sic se habere. Quinetiam legati sanctissimi papæ librum istum synodo exhibuerunt, maxime vero ob eam caussam quod copiose sanctarum imaginum receptionem & adorationē prædicarit.

Idem ille vicarius librum sanctæ synodo ostendens, dixit: Libellū istū reuerēdissimi patres in hac regia ciuitate apud Cyriū Procopiū Silentiariū reperi, eāq; ob rē gauisus sum, quandoquidem exemplar aliud plane idem & immutatum in oriente habemus. Docet autem in illo beatus Anastasius de differentia adorationis, & si sacræ synodo visum fuerit, legatur.

Sancta synodus dixit, legatur: Assumptumq; librum Stephanus venerabilis monachus legit.

Sancti Anastasii episcopi Theopoleos epistola, per quam respondet cuidam ad dubitationem quandam, a qua expediri cupiebat, eius autem principium tale. Si

doctrina existimaretur ex varijs opinionibus. Et paulo post: Nemo autem offenda- D
Adoratio & latria qd distent
tur in adorationis vocabulo. Siquidem & homines & sanctos angelos adoramus, non autem quod λατρείαν, hoc est, cultum diuinum exhibeamus. Inquit em̃ Moyses deum tuum adorabis, & illi soli λατρείαν præstabis, quo loco diligenter obseruabis, qua ratione posteriori dicto nimirum latriæ adiecerit soli, adorabis vero hoc ipsum non est adpositum. Quamobrem adorare licet. Quid enim aliud est quàm
Adorare quid.
honoris alicui exhibiti, veluti emphasis adoratio. Latria vero nequaquam, neque etiam licebit προσκύνησθαι, quod est proprie deum adorare. Hæc quispiam ad primum dicere poterit. Secundum vero multorum opinionibus subuertetur, qui experientiam lectionis sacræ non satis perceperit.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Videamus quid de adoratione dicat pater iste.

Sancta synodus dixit: Differentiã adorationis exhibuit, dixit enim, deum tuum adorabis, & illi soli latriam præstabis, ad latriæ præstationem adiecit soli, adorationi vero haud quaquam ipsum id apposuit, falsa autem synodus hunc ipsum locum in maximum stabilimentum sui adsumpsit.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Videndum tamen diligentius, quomodo ter sapiens pater ipsum hoc interpretatur quod in medio scripsit, id enim est, quod nos omnes & eos qui contentiose aduersantur, in imaginum receptionem & adorationem addunt. Honorationis ait emphasis adoratio est. Omnes igitur q sacras imagines se venerari confitentur, adorationem autem recusant a sancto patre tanquam hypocritæ redarguuntur. Nam cum vere adorationem quod est honoris symbolũ recusant, contrarium facere cognoscuntur, nimirum sanctis conuicia dicere. E

Leo sanctissimus episcopus Phoceæ, dixit: Tempestiuũ est cum propheta dicere: Conuertisti planctum meum in gaudium mihi, rupisti saccum meum, & induisti me lætitia. Scripturæ enim animos nostros ab omni impietate conuerterunt, & diuina scientia & eruditione nos impleuerunt.

Constantinus sanctissimus episcopus Constantiæ quæ est Cypri, librum B. Anastasij epi Theupoleos Stephano diacono & notario legendum tradidit.

Beati patris nostri Anastasij ad Symeonem episcopum Bostrorum sermo de sabbato, cuius initium: Si patres oportet secundum oracula vt tu ais interrogare. Et paulo post: Quemadmodum enim absente rege, pro eo illius imago adoratur presente vero eo, veluti superuacuum hoc committitur, cum satius sit ipsum, quam, imaginem coli, neque tantum ob id ipse qui non adest, per id quod pro illo adoratur ignominia affici creditur. Et post pauca: Quemadmodum cum quispiam temulentus in imaginem Imperatoris impetum faciens iuste corrigitur, veluti ipsum regem ignominia affecisset, cum tamen ipsa imago nihil sit præter lignum, aut colores cum cera mixti, eodem modo qui in alicuius typum aut effigiem ignominiosus est, in illum cuius est typus iniuriam factam arbitramur. F

Iohannes venerabilis monachus, presbyter, & vicarius summorum sacerdotum Orientis, dixit: Indicat dictus pater, quomodo absentis Imperatoris imago honore non ignominia affici debeat, eodem modo cum nobis vere omnium dominus Iesus Christus sensibiliter non adsit, (carnalibus enim nostris oculis diuina illius essentia videri non potest, quanquam vt deus vbique sit) tantum illius imago honoranda est, quemadmodum de Imperatore statuit pater prædictus.

Gregorius venerabilis monachus præses mansionis Hermicdon librum beati Sophronij attulit, quem acceptum Stephanus religiosissimus monachus legit.

Sophronij sermo de S Cyro & Iohanne.
Beati patris nostri Sophronij archiepiscopi Hierosolymorum encomiũ in S. Cyrum & Iohannem: Venerentur alij aliter sanctos hos, diuersimode eorum dona magnificantes, benefactaq; multifariam prædicantes, hi qdem excelsorum templorũ erectionibus, illi vero variorum vnionum ornatibus, alij gemmarum & auri contextibus, alij præclaro pictorum artificio, alij aureis argenteisq; donarijs, alij sericis bombyci-

A byciniscꝫ texturis,&(vt vno dicam verbo) omnes in martyrū honorem pro cuius-
libet opibus & voluntate inuicem vincere contendāt quo affectionem erga sanctos
hos clare ostendant,referantꝗ pro corruptibilibus immarcescētia,pro temporarijs
ea quæ finem non habent pręmia,talibus em̄ donis admirandi isti suos amatores rur
sum afficere solent. Ex eodem commentario de ijsdem sanctis miraculum tricente-
simū sextum,cuius initium Alexandriam Aegyti & Lybiæ metropolim. Et paulo
post. Igitur cum venissemus in templum quoddam absoluti operis,forma qdem tre
mendum & supra modum splendidum, altitudine vero in cœlum vsqꝫ ascendens,
ingressi singula perlustrantes, ecce imaginem maximā & mirificam vidimus repræ-
sentantem in medio qdem picturam dn̄i nostri Chr̄i, Chr̄i autem matrem & dn̄am
nostram deiparam semper virginem Mariam a sinistris, a dextris vero Baptistam
saluatoris nostri præcursorem,q in vtero saltu illum indicauerat,pręterea apostoloꝝ
& prophetaꝝ choros aliquot & martyꝝ cœtus,q ante imaginem collocati genibus
flexis,& capitibus in solum inclinatis ante dn̄m procidebant, & pro templi cura in-
tercedebant. Et paulopost. Et tertio ad imaginem venientes prædictis verbis mo-
disqꝫ vsi sunt,horamqꝫ longam obsecrarunt,& declinati hoc solum quod iubes, dn̄e
clamabant. Chr̄us vero commiseratus annuit,& ante imaginem inqt,illi date,de ter-
ra itaqꝫ surgentes martyres, primo qdam grās agebant, deo nostro,qui eoꝝ preces
B exaudiuisset,deinde gaudētes & exultantes,ecce(aiunt ad me)grām deus tibi dedit:
ingredere itaqꝫ Alexandriam,& in magno templo ieiunus dormi, parumqꝫ olei ex
lampade, quæ supra saluatoris imaginem accensa dependet in ampulla sumpto,rur
sus ieiunus ea quæ hic sunt auferes,& hoc pedes vngēs donū sanitatis consequeris.
Et paulopost. Ipse vero surgens post somnum lampadis oleum sumpsit, & ad san
ctorum phanum veniens,manus & pedes inunxit,& confestim a morbo liberatus,
valetudinem bonam recuperauit.

Tarasius sanctiss. patriarcha dixit:Omnia vera dicit quæ de decore sanctarum do
morum,picturaꝝ,reliquarum artium,item donarioꝝ celebritate locutus est.

Thomas religiosiss. monachus,presbyter,& vicarius summoꝝ sacerdotum oriē-
tis,dixit. Hæc ipsa imago patres reuerendi Alexandriæ in templo dicto Tetrapy-
lo etiam hodie existit,omnesqꝫ morbos curat.

Sancta synodus dixit:Gloria deo q etiā p imagines sanctoꝝ miracula perficit.

Eustathius venerabilis monachus,presbyter,& pręses mansionis Maximi dixit:
Et ego patres sancti eiusdem patris librum adfero, continentem multorum sancto-
rum virorum vitas,& si placet,adducatur.

Sancta synodus dixit,legatur. Stephanus itaque monachus acceptum librum
C legit:eiusdem patris nostri Sophronij,e limonario. Dixit abbas Theodorus Aelio-
tes,quod erat quidam inclusus in monte oliuarum pugil egregius,oppugnabat au-
tem eum dæmon scortationis,quodam itaque die cum vehementer insultaret ill dę
mon senex lamentari cœpit, dixitqꝫ dæmoni, quousque non relinques me? absiste
posthac a me,iam enim mecum consenuisti. Dæmon oculari aspectu videndum illi
se tradens,dixit:Iura mihi quod ea quæ tibi dicam,nemini significabis,& non ampli
us tecum pugnabo,& iurauit illi senex per eum qui in altissimis habitat,se nemini di-
cturum,tum illi dæmon dixit: Imaginem istam si nolis me tecum luctari,caue am-
plius adores, habuit autem imago figuram dominæ nostræ deiparæ virginis Ma-
riæ gestantem Iesum Christum. Dicit illi inclusus, Apage res erit mihi curæ. In se
quenti autem die rem Abbæ Theodoro Aeliotæ,qui tunc habitabat in vico Pha-
ran rem significauit,omniaqꝫ patri retulit,senex autem pater incluso,dixit:Vere pa-
ter delusus es q̄d dæmoni iurasti, tm̄ hoc vnū benefecisti, q̄d cōfessus es. profuerit
autem tibi, ne sinas in hac ciuitate amplius lupanar, neque egrediaris quin adores
Christum Iesum dominū nostrum cū matre sua in imagine. Confirmatoqꝫ eo ac ani
mato pluribus verbis ad proprium locum concessit,dæmon autem illi iterum appa
ruit,dixitqꝫ,quid agis maledice, nunquid iurasti mihi nemini te dictur ū,quo pacto
autem hæc effutijsti? dico tibi maledice in die iudicij tanquam periurus condemnabe
ris. Inclusus respondit, Quod iuraui iuratus sum,quodqꝫ peieraui noui, verum do-

minum meum & creatorem non abiuraui, te vero non audio. D
Constantinus sanctiss. epūs Constantiæ quæ est Cypri, dixit: Quemadmodum monilia aurea, ita diuini nostri patres in sanctorum adorationem consentiunt.
Iohannes religiosissimus monachus, presbyter, & vicarius summorum sacerdotum orientis, dixit: Sed & aliud indicant etiam verba patris nr̄i Sophronij, q̊d scilicet præstat iurantem peierare, quam plane iuramentum in destructionem venerandarum imaginum seruare. Hoc autem dico, quia hodie quidam iuramento idem statuerunt.
Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Quandoquidem nouerat bonitatem dei, qui pœnitentes facile recipit, huius gratia statuit impium iuramentum transgrediendum, & nunc qui in hæresim hanc coniurarunt, si aliud peccatum non fecerint, facilis erit excusatio, habebunt quod dicent: quod si vero alijs peccatis grauentur, vtinam deum placent, petantq́ remissionem illegitimi iuramenti.
Theodorus sanctiss. epūs Subriton dixit: Coryphæus apostolorum Petrus negauit quidem, sed pœnitens receptus est.
Tarasius sanctissimus patriarcha, dixit: Herodes bene iurauit, sed perijt. Petrus autem negans dominum cum iureiurando, deinde regressus, postquam fleuisset seruatus est, omnem enim iniquitatem bonus dominus remittit, si quispiam ex toto corde pœnituerit.
Sancta synodus dixit: Recte domine, nam sic & nos sancta scriptura docet. E
Tarasius sanctiss. patriarcha dixit: Princeps primus theologiæ diuus Iohannes, dixit: Filioli, si dixerimus quod peccatum non habemus mendaces sumus, igitur si deum inuocauerimus pro peccatis nostris, propitius nobis erit, & conniuebit ad peccata nostra.
Nicephorus sanctissimus episcopus Dyrachij dixit: Multis precibus opus habemus o pater, multa enim mala fecimus, quinetiam continua pœnitentia & confessione indigemus.
Leo sanctiss. epūs Phoceæ scriptum est quod falsum iusiurandum non amabitis, huius gr̄a falsum nostrum iuramētum, veluti nullum habēs robur remittetur.
Iohannes religiosissimus monachus, presbyter, & vicarius orientis dixit: Si iusseritis, fiat excussio de iurando.
Tarasius sanctiss. patriarcha dixit: De eo iam dictum est, verum q̄ plura restant excutienda ad propositum redeamus.
Theodosius diaconus, monachus, notarius, & oratorij custos legit. Ex libro miraculorum sanctorum Cosmæ & Damiani vir quispiam admodum mansuetus fistula in iunctura coxæ laborabat, cumq́ multorum curationes frustra tentasset, medicorumq́ nouaculis annis quindecim esset scissus, exhaustus, & superatus malo, videns vlcus indies augeri: iamq́ pro vno foramine quatuor oscula aperta, perq́ vnum eorum potum etiam & cibum quandoque reddi, medicosq́ dicentes malum præualere, neque hominum manu superari posse, desperabundus statuit deinceps abstinere. Multis autem consulentibus vt diuorum Cosmæ & Damiani famulorum dei templum sacratum adiret, statuit secum consilijs amicorum (res enim multi consilij necessitas) acquiescendum. Videt igitur per somnium viros dei sibi adstantes, dicentes: adesdum ad nos & sanaberis. Hac itaque adhortatione confisus, insigne templum diuorum accedit quotidie ad eos supplicans, quo posset a morbo liberari. Cum autem iam multos dies frustra preces fudisset, neque quicquam quod solatio esse posset, perciperet, egressus ædem sacram videt in porticus limine à dextro latere imaginem seruatoris nostri positam, appicta autem erat, & sancta deipara domina nostra, beatiq́ viri Cosmas & Damianus, & quidam ex magnatibus, qui tabulam suspenderat Leontius nomine. Obsecrationibus igitur rursum factis amareq́ illachrymans multis horis, rogat sanctos vt voti fiat compos, digressus autem ad cubiculum domus suæ vidit noctu sanctos viros dei ad se venientes, in medio autem virginem matrem dicentem ad illos: En hic est, suppetias illi quam primum ferte. F
Idem

A Idem iterum ex miraculis Cosmæ & Damiani legitur de vxore Constantini Laodicensis. Contigit virum quendam in militari scientia approbatum nomine Constantinum, singulariter erga sanctos dei Cosmam & Damianum affectum, perpetuoq́ꝫ eorum intercessionem implorantem extra regiam hanc ciuitatem exercitus sibi commissi caussa proficisci, qui & imaginem sanctorum secum etiam peregre ferre solebat. Cum autem venisset in Laodicēsium ciuitatem quandam quę Trimistaria dicitur, hæreretq́ꝫ ibi paulo longius ob mandata q̃ procuranda susceperat, vxorem ibidem duxit. Quæ cum paulopost ex maxilla sinistra dolere cœpisset, iamq́ꝫ in abscessum malum vergeret viro sæpe quæsta de doloribus, tandem eum adijt fassaq́ꝫ est, se eos dolores amplius ferre non posse. Is vero illi respōdens, consolansq́ꝫ, quatenus fieri posset, ait: Quid vis faciam vxor, nescis nos peregre esse, neq́ꝫ domi nostræ, siquidem in nostra ciuitate viueremus, possem ego cerea sanctorum meorum Cosmæ & Damiani imagine omnes dolores tuos sedare, & auferre. Hæc autem fidelis existens, mirataq́ꝫ subitæ sanitatis p sanctos dei promissionem, rogauit, vt in sancta beatorum æde postquam reuersi fuissent preces fundere sibi liceret. Compuncta enim animum ex auditione tantummodo de viris sanctis quieuit. Postera autē nocte se somno vbi composuisset, videt tremēdos hos, & magnos medicos & famulos Christi Cosmam & Damianum ea qua pinguntur figura lecto suo adsistentes & dicentes illi: Quid habes? quid torqueris, quid virum tribulas, en adsumus vobis, nihil est quod sitis soliciti. Hæc cum dixissent, abierunt. Hæc vero cum de somno surrexisset, maritum studiose de viso interrogauit de forma sanctoꝝ B Cosmæ & Damiani, de historia, & rōne qua cōsolationē ferūt ægris, ad quę cū vir respondisset, ipsa quoq́ꝫ cętera quæ per visum cognouisset, exposuit. Postea autem maritus cogitans & recordatus, quod in manicis sub axilla figuram sanctorum ferret, manicam excussit, vxoriq́ꝫ imaginem ostendit. Hæc autem cum vidisset, adorauit, & cognouit vere omnia quæ cum sanctis & secum essent acta.

Iohannes venerabilis monachus locum tenens summorum sacerdotum orientis, dixit: Satis aperte declaratum est nobis per imagines quoq́ꝫ suas sanctos miracula designasse. Siquidem per imaginem mulierculæ apparentē, hanc curarunt.

Manzon sanctissimus episcopus Pracanon, dixit: Postquam ego ē regia vrbe profectus in ciuitatem meam peruenissem, subito morbo adeo correptus fui, vt amicorum iussu testamentum condere cogerer, sed iussi inferrēt ad me sanctam seruatoris nostri Christi imaginem, quam cum vidissem, dixissemq́ꝫ, domine, qui das sanctis gratiam, respice me, imposuissemq́ꝫ loco dolenti, morbus ab ea repulsus est, & sanitatem recuperaui.

C Theodorus sanctissimus episcopus Seleuciæ, dixit: Et nobis hoc perceptum est factum enim est non longe à nobis.

Theodosius diaconus, monachus, & armarij custos sacrarij patriarchici, ex eodem passionis libro de muliere quæ torminibus agitabatur, legit. Paulus sapientissimus doctor. & columna ecclesiæ clamat, spes non pudefacit, quia charitas dei effusa est in cordibus nostris, eiuscemodi spem habens fidelis quædam mulier, cum continuis torminibus vexaretur, ob singularem erga sanctos dei Cosmam & Damianum affectionem perpetuo precibus apud eos solicitabat, eorumq́ꝫ templum frequētabat, quo posset aliquando à tē ſuo malo liberari, nec satis fuit q̄d in singulos dies eorum templa frequentabat, quinetiam omnibus ædium suarum parietibus imagines eorum appinxit, insatiabile siquidem desiderium eius erga sanctos dei apparebat. Neq́ꝫ hoc reprehensione dignum censebitur, quandoquidem in animi simplicitate id quod esse incredulum potest, iudicatur. Contigit autem quodam tempore, vt hæc internis affectionibus supra modum cruciaretur, cumq́ꝫ præ torminibus in grabato sese volueret, erigens sese præ pœnaꝝ magnitudine ad locū repere cœpit, in cuius parietibus sctoꝝ effigies depinxerat, fide vsa pro scipione. Chrisma aūt accipiens in aquā effudit, illamq́ꝫ bibit, & confestim sanitati sanctoꝝ intercessione restituta est. Hæc ergo postquam conualuisset, in magnam ecclesiam ascendit, omnibusq́ꝫ indicauit, quanta beneficia curationis erga eam sancti præstitissent.

Symeon venerabilis monachus, presbyter, & præses mansionis Choræ librum obtulit, quem acceptũ, Victor dei amantiss. diaconus & notarius sancti patriarchici secreti legit. Beati patris nostri Iohannis Chrysostomi oratio in peluim, cuius initium, oia facta sunt ad gloriam dei vtilitatem vero nostram. Nubes in pluuiarũ administrationem, terra in fructuum productionẽ, mare in merciũ copiã, oĩa tibi seruiunt deo, imo imagini dñi. Non enim cum regiæ imagines, & figuræ in ciuitatem adferuntur magistrat⁹, & populus gratulabundus tabulas veneratur, neq; ex cera fusilem imaginem, sed regiam figuram, sic & creatio, non terrestrem formam, sed cœlestem characterem veneratur. D

Tarasius sanctiss. patriarcha dixit: Libri isti q lecti sunt ex templo sunt sanctorum Anargyron in hac regia ciuitate, clerici autem loci istius eos attulerunt, vt in sacra synodo legerent.

Sancta synodus dixit. Oportebat eos libros adferri, nam ad vtilitatem omnium lecti sunt.

Petrus venerabilis lector & notarius sacri patriarchatus legit: Ex quarto libro cõtra Arrianos verba D. Athanasij, cuius initium: Cum iudicatũ semel sit Arrianorũ insanias ab ecclesia desciuisse & post alia. Hoc aliqs ex imagine Imperatorũ clarius & attentius cognoscere possit. Nam in imagine regis forma & species est, in rege vero ea quę est in imagine forma existit, impermutabilis autẽ est in imagine regis silitudo, ita vt q imaginẽ inspexerit, ipsum quoq; regem simul inspiciat. Rursus q regẽ conspicit, nouit eum esse quẽ in imagine conspexerat. Quandoqdem autem ex eo ꝙ silitudo non differt, volenti post imaginis inspectionem regẽ videre, recte dixerit imago, ego in illo sum, & ille in me, & quod in me vides, vides & in illo, q igitur imaginem adorat, adorat etiam ipsum regem. Illius eñ forma & figura est imago. E

Tarasius sanctiss. patriarcha dixit: Hæc sane rerum natura docet, quod honor imagini exhibitus, ad ipsum fontem primũ referatur, quomodo etiam contumelia. Quæ autem pater dixit illo loco ad exemplum quoddam pertinent similitudinis.

Epiphanius venerabilis diaconus ecclesiæ Catanes, locumq; tenens Thomæ venerabilis episcopi Sardiniæ, dixit: Paradigmata, de rebus coincidẽtibus & conuenientibus dicuntur, quemadmodum diuinus pater accipit regis imaginem.

Imagini honor exhibitus ad prototypũ refertur

Victor venerabilis diaconus & notarius legit, ex S. Basilij Magni ad Amphilochiũ de sancto spũ triginta capitibus. Ex cap. xvij. Quia rex dicit etiam regis imago neq; tñ ob id duo reges, non eñ scindit potentia, neq; honor distribuit. Nam quẽadmodũ principiũ nos conseruans, potestasq; vna, ita & nostra glorificatio, siue laudatio vna & nõ plures, quã ob cãm etiã imaginis honor, ad primũ veluti fonẽ dirigit.

Iohannes venerabilis monachus, presbyter, & locum tenẽs orientalium sedium, dixit: librum quem in manibus ferimus ab oriẽte adduximus, petimusq; vt legatur. F

Cõstãtin⁹ venerabilis diaconus & notarius legit. ex libro D. Basilij cõtra Sabellianos, Ariũ & ĩpios alios, cuius initiũ: Iudaismus cũ gẽtilitate pugnat, vtraq; aũt cum Chrianismo, & post alia. Sed veritatis sermo vtrinq; contrarietates effugit. Vbi eñ vnũ qdẽ principiũ, vnũ vero q̃d ex eo, & vnũ qdẽ originale, vna vero imago: illic vnitatis rõ nõ corrũpit. Quapropter ex pr̃e genitus fili⁹ existẽs, & naturalr̃ exprimẽs in seipo patrẽ, vt imago qdẽ, ĩcõmutabilitatẽ habet, vt vero genitũ cõsubstãtiale cõseruat. Nõ eñ q in foro regiã imaginẽ diligẽtius ĩtuẽs, regẽq; illã dicẽs, eũ q in tabula pictus ẽ, duos reges fatet, nimirũ ipsam imaginẽ, & eũ cui⁹ est imago. Neq; si qs in tabula pictũ indicauerit, dixeritq; ecce regẽ, ob id primũ & verũ exẽplar ipm̃. s. regẽ appellatiõe priuauit, pfecto videt magis honorẽ regis p eiuscemõi cõfessionẽ stabiliuisse.

Falsum eẽ axioma. Quicunq; imaginem Chr̃i adorat, Chr̃m in duo diuidit.

Iohãnes sanctiss. pbr̃, locũ tenẽs epõrum oriẽtaliũ dixit: Falsa synodus sparserat hoc axioma, qcũq; imaginẽ adorat, in duo Chr̃m diuidit, & qcũq; imaginẽ adspiciẽs, dixerit, aut ĩscripserit ei, hic ẽ Chr̃us, Chr̃m diuidit. Stultũ id sane ẽ. Nã diuinus pater Basilius veluti lãpas & doctor ecclesiæ Chr̃i, quiq; p spm̃ sc̃m̃ ad diuina initiatus est honorẽ imaginũ ad ipm̃ exemplar primũ redire testatus est. Et q imaginem regis contemplatus, inspexerit in ea regem, siue adorauerit, non sane duos reges, aut adorat, aut videt, sed vnum regem tantum. Clare eñ dixit, Beatus pater, q̃d & rex dicatur regis imago, neq; tamen duo reges. Adeo vt tã clarum sit, quod is q

adora

adorauerit imaginē, & dixerit, hic est Chr̄us, non peccauerit. Indicat em̄ q̄d Chr̄us verus est dei filius, & patri coassidens in cœlis: idq; in proprio suo corpore, ve℞ per imaginē quæ per colores exprimit potētia eius adoratur & glorificat, & p̄ sensum in cognitionē eius potestatis puenimus. Vnde & beatus pater indicauit, nō eē duas adorationes, sed vnā ipsius imaginis & primi exēplaris, cuius est imago.

Petrus & Petrus dei amantissimi vicarij Adriani papæ veteris Romæ librū obtulerūt, quem Demetrius venerabilis diaconus, notarius & armarij sanctæ magnæ ecclesiæ custos legit. Ex epistola beati patris nostri Basilij ad Iulianum Imperatorē apostatam. Quemadmodum a deo Christianam & inculpabilem nostram fidē, veluti hæreditario iure accepimus, sic confiteor, & in eo maneo. Credo autem in vnū deum patrem omnipotentem, deum patrem, deū filium, deū spiritū sanctū. Vnum deum hæc tria adoro & glorifico. Confiteor etiam filij incarnatam οἰκονομίαν: Deinde sanctam Mariam, quæ secundum carnem illum peperit, hanc deiparā vocās. Suspicio enim sanctos Apostolos, prophetas & martyres, qui pro me apud deum supplicāt, quo per illo℞ mediationē propitius sit mihi deus noster benignissimus, & remissionē peccato℞ mihi gratis largiatur. Quam ob causam & historias imaginum illo℞ honoro & palam adoro. Hoc enim nobis a sanctis apostolis nō est prohibendū, sed in omnibus ecclesiis nostris eorum historias erigimus.

Gregorius venerabilis diaconus sancto℞ & laudato℞ apostolo℞ legit. Theodo

B riti episcopi Cyri ex vita Symeonis, cuius initiū Symeon inter p̄cipuos. Et post alia Aiunt aūt eum in Roma maxima scilicet illa tam fuisse fama nobilem, vt in omnibus etiam officinarum vestibulis exiguas eius imagines collocarint, custodiā quandam & securitatem rebus suis illinc promittentes.

Ioseph venerabilis monachus mansionis Herculij dixit: Et ego peccator librū adfero, qui vitā Symeonis in admirando monte continet, & si iusseritis, legetur.

Sancta synodus dixit: capita tantummodo historiæ referantur, vt domi ab omnibus postea legatur.

Cosmas autem venerabilis diaconus & cubicularius legit: Ex vita beati patris nostri Symeonis in mirando monte caput centesimum decimumoctauum, de muliere quæ in Rhosopoli mirum in modum a dæmonio exagitata, & sanitati restituta est, & multis annis sterilis existens concepit, & ob id imaginem in domo sua sancti viri collocauit, ad quam plurima miracula contigisse clarum est, quale de hæmorrhoissa quadam quę annis decem & quinq; malo laborās, tantūmodo inspecta imagine sanata est, adhuc beato patre viuente. Itē alter quidam Antiochenus ciuis mercator, qui cum dæmonio vexaretur ad Symeonem concessit, a quo sanatus imaginem illi in vestibulo ædium suarum posuit, quam improbi quidam & infideles de loco deturbantes valide puniti sunt.

C Constantinus sanctissimus episcopus Constantiæ Cypri dixit: Hæc quidē venerabiles patres ex ijs quæ lecta sunt, & audiuimus & credimus. Et ego pro mea mediocritate quæ cōtigere signa his nō absimilia narrabo. Vir quispiā Cyprius in Cōstātia vrbe armētarius in sacellū virginis deiparæ orādi causa cōcessit, & inter orandū suspiciēs, imaginē virginis ex coloribus in pariete expressam animaduertit, aitq;. Quorsum hæc? & stimulo quo boues agebat sublato imagini dextrum oculum exculpsit. egressus autem templum cum pecus pungeret, stimulus fractus est, parsq; ea cui ferrum infixum est in hominem delapsa, in oculum illius dextrū infixa est. Hunc ego vi℞ vidi & vnoculū esse etiamnum cognosco.

Alius quidā in ciuitate quæ dicitur Citiū, die decimaquinta mensis Augusti, cū festū virginis celebrat, ingressus templū vt velis ornaret illud, clauū in parietē malleo adigēdo, frontē imaginis diui Petri in pariete depictæ transfodit, funiculo itaq; velo alligato cōfestim illius caput, frontēq; intolerabilis doloris cruciatus inuasit, qui constāter p̄ duos festiuitatis illius dies permāsit. Ep̄us aūt Citij re cognita hominē increpauit, iussitq; vt abiens clauū ite℞ eximeret ex imagi ne, quo facto cōtinuo dolor mitigatus est. Interroget si libet ep̄s, adest em̄ in hac cōgregatiōe. Interrogatus aūt episcopus Citij iureiurando affirmauit ita se habere in medio synodi.

Ante biennium duæ naues in Syriæ ciuitatem Gabala cum aliquot viris Cypriis nauigauerunt. Cum autem in Gabala peruenissent, sagittarii aliquot Agareni circa mare deambulabant, & quidam eorum cum Cypriis ingressus templũ in ciuitatem, cum vidisset in pariete pictã imaginẽ, quæsiuit e Chrianis, quidnam prodesset isthic imago, ad quẽ Christianus infit, venerãtes eam iuuat, ignominia vero afficientes nocet, ad quem Sarracenus ait: en ego effodiam illius oculum vt cognoscam qd possit arrepto igitur conto quem manibus ferebat in dextrum imaginis oculum intrusit, quo facto statim quoq; illius oculus dexter in terram cecidit. Ipse quoq; ardenti febre correptus, à comitibus suis ad propria reductus est. Hæc nobis narrarũt redeuntes Cyprii qui triginta duo numero fuere. D

Theodorus sanctiss. epũs Catanes librum attulit, quem acceptum Gregorius dei amantiss. diaconus sanctorũ apostolorũ legit. Ex orone diui Basilii in beatum martyrem Barlaam, cuius initium: Prius quidem sanctorum mortem. Inter reliqua. O clari athleticorũ recte factorũ pictores exurgite, vestris artibus militis mutilatam imaginem magnificate. Obscurius à me corona dignum virum descriptũ, coloribus artis vestræ lucidum & splendentem facite. In ostendendis præclaris facinoribus martyris victrix abeat pictura. Gaudeo in hoc certaminis genere me vobis eẽ inferiorem. Videam manus exactissimum opus, quo certamen pingitur, videam clariorem pictum in vestra imagine pugilem. Lugeant dæmones claris martyris facinoribus per nos ostensis attoniti, inscribat etiam tabulæ qui certaminibus præsidet Christus, cui gloria in secula seculorum, Amen. E

Leo sanctissimus episcopus Phoceæ dixit: Scriptum est, in duobus aut tribus testibus stabit omne verbũ. Hodie aũt nobis plurimi sacrati libelli oblati sunt, q mentes nostras irrigauerunt, & satis de sanctarũ imaginũ firmitudine docuerunt. Et Petrus lector librum ex vita sanctæ Mariæ Aegyptiacæ legit, cuius initium: Mysterium regis cælare decorum. Inter cætera.

Alios qdem nemine impediente templũ recepit, me solum autẽ miserã non admisit, veluti si copiæ militares in hoc subornatæ essent, quo mihi ingressum præcluderent, ita me turbæ vehementia coartabat, quamobrem in proaulium siue vestibulum templi me recipere coacta sum. Deficiebam eñ ex populi impetu & impressione, ab ea quam intuli, & sustinebã. Adeo violenter mecũ agebatur. Stabam autẽ in angulo quodã aulæ ipsius tẽpli, atq; ita adhuc vix a populi tumultu me defendere potui. Cumq; sursum adspicerẽ, intuita sum viuificũ illud lignũ, statimq; ratio salutaris oculos mentis meæ tetigit, cum indicaretur mihi, cœnositatẽ & impuritatẽ operũ meorũ in causa esse quamobrẽ a templo secluderer. Cœpi ob id flere & lamentari, pectusq; tũdere, gemitusq; ex fundo cordis depromere. Cũ aũt lachrymarer, ecce in superiore loci in quo stabã parte imaginẽ sanctissimæ deiparæ stantem conspexi. Loquor autẽ ad eam nõ conniuentibus oculis eandẽ inspiciens. O virgo F dña quæ deum verbũ iuxta carnẽ peperisti, noui profecto, noui non esse decorũ, neq; rationabile, me sordidã adeo, & inquinatissimã fœminã, imaginẽ, corpus & animam castitatis tuæ, & semper virginitatis continentẽ inspicere. Iustum eñ est impuram adeo me a tua castitate & munditia odio haberi & execrari. Verum quandoquidem vt audiui: Propter hoc deus, quẽ tu genuisti homo factus est, vt peccatores ad pœnitentiã vocaret, auxiliare mihi soli, & non habenti q̃ mihi suppetias ferat, iube, vt mihi quoq; contingat in templũ ingressus, fac ne priuer aspectu ligni, in quo iuxta carnem adfixus fuit, quẽ tu genuisti, propriũ suum sanguinẽ in redemptionem mei effundẽs. Iube vt & mihi quoq; fores pateant, vt & diuinã illam crucẽ adorem. Do eñ fideiussorem tibi deum, q ex te ortus est, me non amplius corpus hoc meũ turpi cõmixtione conspurcaturã. Verum vt tantũmodo crucẽ filii tui inspiciã confestim mundo oĩbusq; rebus mundi valedico & renuncio. Quinetiã extemplo, quo me sponsor ille salutaris iusserit, & duxerit abeo. Hæc cũ dicerẽ flagrans quædã redundantia fidei in me succreuit, confisaq; deiparæ cõmiseratione e loco illo, in quo stabã me mouens, precesq; continuas fundens, me turbæ ingredientiũ iniicio, neq; quisquã erat q me impelleret, aut a quo ego truderer, aut premerer: neq; quisquã q me

A me prohiberet, quo minus ad valuas, per quas in templũ itur. Me igitur & horror animiq; extasis inuasit, totaq; cõtremiscere & conturbari cœpi, quantum aũt viribus poteram, in ianuam quæ antea mihi aditum negabat, nũc visa est recipere, idq; adeo libẽs. Dein procedẽs, ingressaq; sancta sanctorũ, sctã crux viuifica me, vt eã adspicerem dignata est, diuinaq; illic mysteria inspexi. Quantum aũt fieri potuit ad pœnitentiam me conuertendo, in terrã prostraui, sanctumq; illud pauimentum osculata sum. Post id autem egressa ad locum sponsionis properando, in quo chyrographũ sponsionis scriptum erat, genibus inclinatis coram ter sancta virgine deipara verbis istis vsa sum. Tibi quidem o bonarũ rerum amatrix domina, quæ tantã mihi præter meritũ humanitatẽ exhibuisti preces meas nec reiecisti, vidi enim gloriam, quã nos prodigæ pudicitiæ videre non debebamus, tibi inquam & deo qui propter te peccatorum pœnitentiam admittit gloria. Quid enim ego infelix peccatrix vltra possum aut excogitare aut loqui? Iam autem o domina tempus est, vt sponsioni satisfaciam, tu vero me quo placuerit, ducito, esto mihi salutis magistra, mihi viam quę ad pœnitentiam ducit, indica. Hæc cum adhuc in ore haberem procul audiui vocem clamantem. siquidem Iordanem transieris, requiem inuenies bonam. Ego vero vocem eam exaudiens cum lachrymis clamaui, & ad dominum vocem intendi. Domina deipara ne me relinquas. Hæc cum dixissem aulam templi egressa, festinabunda abij.

Iohannes religiosissimus monachus & vicarius summorum episcoporum oriẽtis dixit: Talem imaginem nos vidimus in sancta Christi dei nostri ciuitate, eamq; sæpius salutauimus.

B Stephanus dei amantissimus diaconus, & referendarius sacri secreti legit: Ex martyrio beati martyris Procopij, cuius initium. Per ea tempora regnum obtinebat Diocletianus tyrannus, inter cætera, Neanias gaudio magno perfusus & fide audẽs rem bene gessit. Similiter illius omnes comites: ea autem nocte cum militibus reuersus est. Venit autem in Schytopolin & omne sodalitium aurifabrorum & argẽtifusorum conuocans interrogauit eos, dicens: Potestis ne mihi facere vas aliquod quod ego tradam vobis. illi vero hominis austeritate deterriti, cõmuni consilio statuerunt apud illum vnum ex omnibus quem optimum artificem existimabant, nomẽ illi Marcus erat, dicẽtes, si qs est qui voluntati tuę dñæ satisfaciet hic erit. Et paulo post: Marcus autem nequaquam obedire volebat iuueni. Persuasit tamen tandẽ is dicens, hoc mysterium regi vsque ad vitam nunquam reuelauero. Persuasus itaque Marcus in abdito ex auro & argento noctu crucem fabricauit. Cum autem opus consummatum erigeretur, tres in eo imagines apparuerunt. Scriptum autem C erat Hebraica dialecto in superiore parte Emmanuel, & vtrinq; in summitate alarum, Michael & Gabriel. Voluit autem Marcus sibi timens expungere imagines, verum non potuit. Confestim enim manus illius sicca permansit. Sub gallicinium aũt dux q dicebat Neanias ad ædes Marci quo crucem auferret, properat. Videns autem illam protinus adorauit. Ait autem ad Marcũ, quæ sunt hæ personæ, queq; hæc inscriptio. Domine, in qua hora crux a me erigebat imagines istæ per se enatæ sunt, neq; ego cognosco quænã aut cuius sit inscriptio. Neanias vero cognoscens virtutem quandam in his esse, adorata cruce, Marco artifici copiosam mercedem soluit, profectusq; est in ciuitatem suam.

Stephanus religiosissimus monachus & librorum custos sacri patriarchij legit: Ex vita beati patris nostri Theodori archimandritæ monasterij Sicanon, cuius initium. Benedictus deus, & pater domini nostri Iesu Christi. Inter alia. Cum autem natus esset annos circiter duodecim, lætales bubones homines istius loci inuaserant, quo & ipse grauiter vsque ad mortem laborare cœpit. Itaque illum ad templum B. Iohannis Baptistæ, quod erat prope oppidum, ducũt: deposuerũt aũt eum in limine ingressus altaris, supra illum vero locum in trabe crucis imago saluatoris nostri Iesu CHRISTI stabat, eo autem ex bubone eiulante, instillarunt in illum guttas roris ex imagine, confestim autem gratia dei leuius a dolore se habuit,

habuit, sanitatique pristinæ restitutus est, domumque reuersus est. Paulopost autem cũ imitari cuperet Dauidem in hymnorum melodia psalterium discere cœpit. ipse autem difficulter & cum summo labore discebat, cum autem vsque ad psalmum decimumsextum processisset, decimumseptimum tãdem transire non potuit. Igitur meditabundus in orarium sancti martyris Christophori, quod prope oppidũ erat, concedens in faciem se proijciens, deum precabatur, vti illum docilem & facile apprehendentẽ in psalmorũ meditationẽ redderet. Benignus aũt deus & amator humani generis q dixit, petite & dabitur vobis, petitionem illius exaudiuit, eique annuit. Cum aũt iam a pauimento se leuasset, inque dei imaginem intentius spectaret, dulcedinem sensit melle suauiorẽ ori illius insertã. Ipse aũt cognita gratia dei, assumptaque dulcedine, deo grãs egit, & ab illa hora facili negotio & dociliter psalteriũ didicit. D

Cosmas dei amantissimus diaconus cubicularius legit:

¶ Epistola Gregorij sanctissimi papæ Romani ad sanctissimũ Germanum patriarcham Constantinopolitanum.

Hanc epistolam nõ inueni in epistolario Gregoriano, alioqui eius verba, vt iacent descripsissem.

QVanta qualisque animi delectatio, cũ venerabile tuũ & honorificũ nomẽ exaudio, quod mihi gratiã annuntiat, non possum satis declarare. Hanc enim nuntiationem quæ & nuper te tuis venerandis literis mihi euangelizata est, plurimo gaudio & exultatione suscepi, & præ gaudio nimio spiritus meus refocillatus est. Deinde in cœlum oculos sustollẽs gratiarum actionem deo omnium regũ principi dixi, qui ita in omnibus beneplacitũ suũ facit, & nobiscum vsque ad finem adest, hic enim omnia vestra ad lucẽ perducit. hoc est eñ qd noctu diuque precor, neque vnq̃ ab hac intentione cesso. Confido enim in Christum, neque ab eo absistam. Testatur idem suauis illa & honesta in singulas horas tuæ probitatis recordatio o benedicte & deo amate frater. hanc enim in labijs habens non possum dimittere, quin per literas subinde te alloquar. Non enim mihi solummodo hoc vtile est sed omnibus, quod tam insignem ecclesiæ propugnatorem te habeant, vt recte tua certamina omnium ore celebrentur. Maxime autem in hoc certamine, in quo quãque multa passus sis, & pro benefactis iniuriam acceperis tamen laudandus es, q̃ ad summã felicitatem res perduxeris. Cecidit enim impietatis præcursor. Nã postq̃ putabat iuxta suã voluntatẽ oñia peragere ex alto in fundũ ruẽs & viribus comminutus cecidit, spe sua insignite frustratus. Audiuit aũt ab ecclesia quæ & Pharao Aegyptius tyrannus prius Mosi illi accinẽte audierat. Dixit inimicus comprehendã. Diuides spolia, implebo animam meã. Acclamabatur autẽ illi veluti diabolus ipse foret hæc prophetica execratio. Propter hoc auferet te vsque in finem, euellet te & transferet e tabernaculo suo, & radicationem tuam e terra viuentium. Ita ille præter spem, frustratus proposito suo secundum spem perijt, idque fortitudine propugnationis quæ venit desuper, qua ad summã peruenit excidionẽ, vt de eo verum esse videatur, quod per scripturam dictum est: Telum potentium imbecillum redditum est, & impotentes succincti sunt fortitudine. Ob id nihil est quod contra impietatem eorũ qui cum deo pugnant deum esse imbecillem credadamus. Et si in insanos totus mundus cum deo pugnare dicitur, quare tu qui sanctificatus es cum deo hostes nõ posses superare? Bellum enim erat cum impijs, in quo licet non aperte insignem tamen belli socium habuisti, deum nostrũ Christũ, cuius quidem labarum insigne gestasti, ipsam dico viuificantem crucem, magnum illud post mortem illius trophæum, in quo mundi fines quadripartito descripsit, partes etiam eius literis tres indicauit. Deinde etiã sanctã omniũ dominæ castæ dei matris imaginem, cuius faciem diuites populi supplicant. Sanctum enim est vt patribus videtur, nã quicũque eã ita venerãtur, his sine dubio magna retribuit. Quandoquidem imaginis veneratio, in prototypum, iuxta magnũ Basilium, redit. Pietate enim plenum est venerandarum picturarum argumentũ, vt autor est Chrysostomus. Si qs alius ego certe, inquit, ex cera fusilem picturam pietate plenam amaui. Vidi eñ angelum turmas barbarorum in imagine persequentem, & Dauid vere dicentẽ: Dñe in ciuitate tua imaginem eorũ annihilabis. Neque vnq̃ ecclesia errauit in hoc q̃d dixerit deum nobis imagines concessisse, neque etiam hoc ethnicã traditionem sapit. Nã E F

& in

A & in Paneadem ciuitatem hæmorrhoissæ imago transmissa, in memoriam miraculi quo herbæ excrescentes omnibus ægritudinibus auxiliares erãt celebrabatur, idq; summa erga nos dei bonitate. Ergo ecclesiæ capita & colũnæ talia fieri permiserũt & tradiderũt, vt in oĩm oculis eiuscemodi picturæ exhiberent, sacer ille & venerãdus typus, quo iuxta humanitatem Christus qui peccata mũdi abstulit, velut colũna erigeretur, per quam humilitatis dei altitudinem nosceremus, & dispositionem illius incarnatiõis in memoriam reduceremus, inq; agnitionem sacratæ mortis illius, veluti manu duceremur, quẽadmodum ad eam quæ illius cõtigit liberationem, neq; tamẽ in hoc quicq̃ quod à diuinis discordat, dicitur. Si em̃ prophetica p̃conia euẽtum nõ assecuta sunt, ne scribãtur res ipse ad demõstrationẽ eorum quæ nõdum cõtigerũt, hoc est, nisi incarnatus est dñs, ne figuret illius iuxta carnem imago. Si in Bethleem nõ natus est ex gloriosissima virgine deipara, neq; Magi munera obtulerũt, neq; pastoribus adstitit angelus, turbaq; cœlestis exercitus hymnũ nato puerulo cãtarũt: si nõ in brachijs is qui cũcta portat, gestatus est, neque lacte nutritus est, qui dat escã om̃i carni, neq; etiã illa pingãtur. Si nõ à sene susceptus, is qui vitæ & mortis, oĩmq; princeps & dñs est, fuit (simul ab ipso cognitus, cũ ab eo liberationẽ dissolutionẽq; precaretur) ipsumq; p̃dicauit, si nõ in Aegyptũ a matre deportatus, & rursus ex ea redijt, Nazarethq; habitauit coloribus nõ effigiet. Si non mortuos suscitauit, si nõ dissolutos restituit, si nõ lepras mũdauit, & cæcis oculos reddidit, & impeditam linguã soluit, item gressus claudorum firmauit, dæmoniaq; exegit, aures surdorum aperuit, cũcta vltra fidẽ hominũ diuinis signis egit, nõ pingatur. Si passionem volẽs
B nõ subijt, & infernũ nõ despoliauit, & vbi resurrexisset in cœlũ, ascẽdit, vnde vẽturus est iudicaturus viuos & mortuos nõ per picturã iudicetur. Neq; etiam earum rerum figuræ & historiæ, picturis & coloribus representẽtur. Hæc aũt cũcta si facta sunt, magnumq; hoc pietatis mysterium est, vtinam fieri possit vt & cœlũ, & terra & aqua, omnia quoq; animãtia & plantæ, & si q̃d aliud est, siue p colores seu p picturas aut voces posset narrare. Siquidẽ earum rerum quæ nõ sunt effiguratio, imaginatiua pictura vocatur. Quam sane & Græcorum fabulositas, poesim tacẽtem esse dixit. Neq; tamen volumus, vt in ecclesia Christi idolum aliquod sit, absit. Non em̃ vaccas adorauimus, neq; vitulum in Choreb fudimus, neq; deus nobis factitius existimatus est, neq; rursus sculptili procidimus, & Beelphegor initiati sumus, neq; filios nostros & filias nostras vnquã dæmonijs obtulimus, vt nobis ea quæ in Solomonem dicũtur obijci possint, neq; à nobis terra sanguine cædiũ perfusa est, aut imaginem fecimus quadratam cõtinentem idolum, nec in templũ hoc induximus, neq; impuritatẽ serpẽtium aut volatilium parietibus templi inscripsimus, neq; Iezechiel
C spectauit nos Adonim lamẽtantes, & thymiama soli offerẽtes. De q̃bus inq̃t Apostolus, seruierũt in colẽda creatura, creatorẽ relinquentes. Neq; etiã imagines duarum meretricũ Olodom & Olibas in Aegypto ereximus aut has adorauimus, neq; sacrificia a nobis Bel in Babylone, neq; Dagoni in Palestina obtulimus, neq; etiã alijs gẽtium dijs subiecti fuimus. Nõ sunt ista, vere nõ ita se habẽt, nemo hac de re nos accuset. Nõ em̃ ijs rebus q̃ nihil sunt, nomẽ illud q̃d supra om̃e nomẽ ẽ inferius Chri populus vsq; in hunc p̃sentẽ diẽ iudicat, sed viuificãtem trinitatẽ colimus & adoramus. Absint impura illa a nobis. Modus em̃ quo idola colũtur satis manifestus est. Christianis aũt pietatis studiosis oĩm dñs ẽ quẽ adorãt. Quod si aũt quispiã Iudaico aĩo nobis obijciat ea q̃ in eos q insano in idola amore ferebãtur dici solet, ecclesiãq; nostrã idololatriæ propter venerãdarum imaginũ diuina & admirãda ad promotionẽ & adductionẽ ad pietatẽ studia accuset, habeat hic nõ alius ac canis oblatrans, & vt in funda a nobis quã procul abijciat. Vtinã sane & Israelẽ Iudæus imitet, cui iussum erat p visum, vt deũ typica cõmemoratione adoraret, neq; vitulũ & muscas ante tabulas testamenti extulisset. Vtinã sacrũ altare illi placuisset, & nõ vaccæ Samariæ, vtinã virgã Aaron aspexisset & nõ Astarten. Profecto longe honestius & iustius fuisset illis petrã, per quã deus aquã dedit salutare, quã Baal. Vtinã satius duxissent virgã Mosis inspicere & vas aureũ, & arcã, & propitiatoriũ, & velũ, & Ephud, & mẽsam, & tabernaculũ interius exteriusq;, q̃ oĩa in honorẽ dei, q̃uis manu hominũ

erant

erant facta, & sancta sanctorum vocabātur. Deinde etiam sculpta Cherubim, quorum mentionē facit Apostolus, cum ait: Cherubim gloriæ inumbrantia propitiatorium, quæq; gloriam dei prouehere ex scripturis docti sumus: quam coram idola procidere, in eisq; adorandis sanctitatem collocare. Omne enim opus quod in nomine domini factum est, venerandū & sanctum est. Quid opus est multis verbis. Maxime autem ad virum in diuinis eruditū & electum vas dei: quiq; gratiam spiritus sancti accepit? Non sane necessarium est descēdere ad diuinorum decretorum profunditates, cum tu ad altitudinem scientiæ deo duce facile ascendas. Sed hæc hactenus: Ad id autem quod principio dicebamus, reuertamur. Propugnatricis illius sanctæ, & omnium Christianorum dominæ miranda facta quæ in te declarata sunt, per quæ tu quoq; cōtra hostes seruatus es, nō sunt reticēda. Illi enim cū insania multa tumultuarētur, tantum inuenerunt in se aduersitatis hostilis, qua tū eorum causa iniustitiæ habuit. Neq; hoc tamen mirādum est. Nam si Betula per manus Iudith Israelitidos mulieris seruata est, cuius opus Holophernis erat sublatio, & per ea tēpora ob id salus Israelis vocata est, quomodo non oportebat & tuam sanctitatem huiuscemodi propugnatrice vtentem, hostibus ciuitatis præualere, ipsamq; victoria coronare. Sane ipsius sanctis intercessionibus, omniumq; sanctorum precibus potens in bello, deus noster fortis, & longanimus, duxit te super Ioseph, & tanquā ouem custodiet te in longa etiam tempora, vt Christianorum rempub. vniuersam beneficijs adficias, & ad diuinam regulam cuncta dispenses. Simul autem inuicem exhortemur, vt mādata quæ a sanctis patribus accepimus, seruemus, errantesq; in viam rectā ducamus, pro quo tibi gaudium & oblectatio, & bonorum fruitio, o pater sanctissime, & omnibus Christianis expectate.

Sanctissimus patriarcha dixit: Petrum diuinum apostolum imitatus & hic beatus pater buccino nobis ex vrbe Roma veritatem cecinit.

Theodosius religiosissimus monachus & notarius legit.

¶ Epistola Germani sanctissimi patriarchæ Constantinopoleos ad Iohannem episcopum Synadon.

Epistolam sanctitatis tuæ Tarasius gloriosus patritius nobis tradidit, in qua de Theophilo episcopo Nacoliæ scriptum fuit. Significamus aūt hac, priusquam à sanctitate tua accepissemus literas nos ipsum Theophilum cōuenisse, perscrutatosq; quænā illius mens, quæve sententia in causa illa, de qua audieramus, esset. Hanc aūt nobis apologiam obiecit. Oportet autem vt tuæ sanctitati omnia pro mediocritate ingenij mei scribam. Dicebat se instructū sacra scriptura dicente. Nullam facies similitudinem ad adorandam illam, neq; in cœlo desuper, neq; super terram. Deinde dixit, non oportet manufacta adorare, hoc est, quæ manu hominum elaborata sunt. Quum vero sanctos Christi martyres, veras fidei margaritas, omni honore dignos arbitremur, & intercessiones eorum postulemus, non potui illi non respondere. Christianorum itaq; fidem, cultum & adorationem in vnum & solum deum existere dixi, queādmodū scriptum est, cū ab ijs quæ in cœlo sunt sanctis & intelligibilibus incorporeis potestatibus, tū ab ijs qui in terra sunt, quotquot veritatis viam nouerunt. Quemadmodum in omnibus ecclesiis sancta laudatur & glorificatur trinitas, in vnica dominatione & deitate, quemadmodū & nos vnum deum confitemur, neq; aliquis est præter eum, qui ex potestate illius dominatur per secula, qui ex nō existentibus cūcta produxit, tam quæ visibilia sunt quàm inuisibilia. Hoc est in patrem, filium & sanctum spiritum, sanctam consubstātialem, viuificantē trinitatem, in quam credentes & confitētes baptizati sumus, quēadmodum tradidit deus verbum existens incarnatum, vnus ex sancta & incōprehensibili trinitate dominus noster Iesus Christus, in nomine patris & filij, & sancti spūs. Hic sane creaturas non adoramus, absit, neq; cultum diuinæ dominatiōi debitum, in conseruos deducimus, absit. Neq; principes, aut reges super terrā adorantes, æqualem illis cum deo adorationē præstare videmur. Nā & propheta Nathan apparet in terra cum esset Dauid adorasse, quamq; hominē & regem, neq; tamen ob id reprehensus est, quod hominem iuxta deum adorauit. Neq; imaginum ex

cera &

A cera & colore effigiationem, in errorem perfectionis diuini cultus suscipimus. Non eñ inuisibilis deitatis imaginem, aut silitudinem, aut figuram, aut formā expressam, quinetiam ipsorum sanctorum angelorum præstantes ordines, neq; intelligere, neq; inuestigare oīno possumus. Sed quando vnigenitus filius, q in sinu patris existēs, suam creaturam ex mortis addictione reuocando, patris & sancti spūs beneplacito homo fieri dignatus est, non aliter ac nos carnem & saguinem adsumens: & vt inquit magnus apostolus, per oīa nobis silis factus excepto peccato. Igitur humanitatis illius characteris, & iuxta carnē indiscretæ hoīs formæ imaginem figurantes, ipsius incomprehensibilem deitatem, atq; inuisibilem (vnde ea quæ nostræ fidei præcipua sunt, nascūtur) ostendere neqmus. Non eñ iuxta phantasiā & vmbraticę nostrā naturā sibi vniuit, vt qdā ex veteribus hæreticis errātes tradiderūt, veꝝ reipsa vereq; homo perfectus per oīa, excepto quod ab hoste nobis insitū est peccato, factus est. Hanc ob causam, in fide certi, sanctæ illius carnis characterem in imaginibus delineantes salutamus, & cultu, & honore oñi quo decet dignamur, nec ob aliud nisi in recordationem diuinitatis illius viuificæ & inexpressæ humanitatis. Eadē rōne & intemeratæ eius iuxta carnē matris sanctæ deiparæ virginis silitudinē referimus. Hoc modo ostendētes, ꝙ mulier iuxta naturā existens, & à nostra massa haud quaq̄ aliena, deū inuisibilē, & oīa manu sua continentē, vltra omnē & hoīm & angeloꝝ existimationem in ventre suo conceperit, & ex se incarnatum genuerit. Etenim ob id

B eam vt vere & proprie veri dei matrem veneramur, & magnifacimus, & quauis visibili & inuisibili creatura superiorem reputamus. Ad hæc sanctos martyres Chri, apostolos, prophetas, tanq̄ cōseruos nostros & veros dei ministros, bonis operibus & diuina prædicatione veritatis, item perpessione pro ipso deo afflictionum gloriosos, amicos dei viros, qbus ipse etiam magnam loquendi confidentiam dedit, admiramur & beatos prædicamus, nec non ad recordationē fortitudinis eoꝝ, & rectā pro Chro seruitutem, silitudines eoꝝ depingimus, nō quod de diuina natura participēt per hoc demostrare volentes, neq; debitum tantūmodo diuinæ potestati & gloriæ honorem illis tribuētes, veꝝ desideriū nostrū & amorē, quo erga eos affecti sumus, ita declaramus. Nam quæ per auditionē tanq̄ vera credidimus, hæc etiā per pingibilem imitationem, ad stabiliorē nostrā instructionē collocamus. Quādo & ipsi sancti dei, in vnū & solum deū cultū adorationis, & glorificationē, & procreationē cōseruantes, pro Chro sanguinē suum effuderunt, & veræ cōfessionis coronā acceperūt. Hæc imaginū apparatus rō est, nō quod nos adorationē in spū & veritate incōprehensibili & inuestigabili deitati decentē in manufactas imagines, aut in opera hoīm

C arte facta, aut sane in ea quæ subsunt deo siue visibilia sint, siue inuisibilia trāsferre studeamus: veꝝ vt dilectionē nostrā quā iuste in sctōs dei seruos habemus, ꝑ istū modum exhibeamus. Et ꝑ honorationē illoꝝ, in eum q per illos glorificatus est, quiq; illos glorificauit in cōfessionē potentiæ suæ Chrm glorificationē & cultū referimus, ita vt & nos imitatores fortitudinis eoꝝ & dilectiōis erga deū per bonoꝝ opeꝝ cōtra passiones resistentiā fiamus. Hunc aūt esse imaginū in ecclesia dei vsum vnusq; q; per hāc instructionē cognoscat, neq; aliunde nos salutis spem, siue in hoc mūdo, siue in futuro seculo expectare, nisi ab vnigenito filio dei, q simul cū patre & filio diuina dona largit. Non eñ aliud nomē, per q̄d saluari queamus in hoībus datum est. At si dñi & seruatoris nostri, itē intemeratæ eius matris vere deiparæ, necnō sanctoꝝ imagines salutamus, cōfestim etiā fidem & dispositionē mentis erga illos habemus, sed vnū deū sine principio sine fine, q oīa in manu sua habet, factorē nostrū & oēs creaturę & vere seruatorē, habentē potestatē in cœlo & in terra, pro genere humano hominē factū agnoscimus. Ancillā aūt & matrē illius existentē, vere pro genere nr̄o intercedentē præsentissime: ita vt dñs qdem noster salutē dispenset, illa vero materno affectu pro nobis poscat, agnoscimus. Sctōs deniq; oēs tanq̄ cōseruos nostros & eiusdē nobiscū naturæ participes, gratissimos dei ministros, vt dictū est, & hac gr̄a a deo donatos, vt beneficia a deo data nobis ministrēt, curatiōes inquā morboꝝ, & periculoꝝ liberatōes, qñ ꝑ memoriā eoꝝ inuocatio dei fit, q̄tenus nobis in hymnodiis & glorificatiōibus possibile est (Memoria āt eoꝝ cū encomio celebrat, vt ait scriptura)

H agnos-

agnoſcimus. Hæc igitur oĩa Theophilo Nacoliæ epõ propoſuimus, quę ſane & ſuſce D
pit, & vt diuina cõfeſſus eſt, ſe ſeruatuꝝ, neq; quicq̃ amplius dictuꝝ, aut factuꝝ, q̃d alijs poſſet eſſe offendiculo, aut tumultũ excitare. Hæc igitur cognoſcẽs veſtra ſancta cõgregatio, illum amplius, niſi in eũdem errorem labatur, vexare nõ pergat, ſed tam ipſum cum literis noſtris trãſmiſſum & ſatiſfactionem illius condeſcẽtiæ accipiens contẽta eſto, pro potentiſſimis noſtris dñis & Imperatoribus vt quàm diutiſſime viuãt, & victores declarẽtur, precetur. Oret etiam vt Chrianorum populo dei pax cõtingat quæ omnem mentem exuperat.

Sanctiſſimus patriarcha dixit: Pater hic noſter beatus Germanus cum ſanctiſſimis patribus præceſſoribus illius conſenſit.

Sacra ſynodus dixit: Vere domine in omnibus conueniunt.

Taraſius ſanctiſſ. patriarcha dixit: Literas has epiſcopus Nacoliæ cum accepiſſet cælauit, neq; metropolitæ ſuo tradidit. Ob eam cauſſam beatus Germanus deinceps ad eum ſcripſit. Nam principium huius hæreſeos ex eo ortum eſt.

Theodoſius dei amantiſſimus diaconus, notarius, monachus, & armarij ſacri oratorij cuſtos legit.

Eiuſdem beati patris noſtri Germani ad Conſtantinum epiſcopum Nacoliæ epiſtola.

IOhannes dei amãtiſſ. Synadon metropolites, nobis ſcripſit, quomodo tua cha E
ritas literas noſtras illi nõ tradideris. Qua de cauſa nõ mediocrem propter te dolorem cõcepimus, quod videris mihi liuorem dei & charitatem & honorẽ, q membra Chri mutuo ſibi debent poſtpoſuiſſe. Quam ob cauſam per literas iſtas præſentes charitati tuæ renunciamus, vt Theopylo Conſtãtino metropolitæ cõfeſtim literas tradas, omnẽq; honorẽ illi debitũ tribuas, illiq; ſecundum ſacerdotalem ordinationem ſubijciaris: quemadmodũ quoq; ſermones noſtros tua charitas ſuſcepit, profeſſaq; eſt eos ſequutuꝝ, neq; propriæ ſentẽtiæ inhæſuꝝ, nouiſti enĩ quę locuti fuerimus, cũ me inuocaſti ne epiſcopatu tuo priuareris, promittebaſq; te correctuꝝ ea & cõfirmatuꝝ, de qbus fides tua vacillare dicebatur, neq; etiam qcquã amplius cõtumeliæ aduerſum dñm, aut ſanctoꝝ eius imagines dictuꝝ, aut factuꝝ, ſed tantummodo e ſcriptura probatuꝝ, nihil diuini honoris in creaturis cõſiſtere, ſed licere tamen venerationem illis exhibere, quã ſane rem & nos docuimus, ſic ſe habere quanq̃ ſtabiliter tenemus & cõfitemur. Scripta autem noſtra ad Theopilum metropolitam eadem cõtinẽt & nos illi exemplar idem trãſmiſimus, ne igitur populo innocẽti offendiculũ præbeat, in memoriã redigas diuinum iudicium, quo inqt: Quicũq; F
vnũ ex minimis iſtis ſcãdalizauerit, ſatius vt ſubmergatur illi fuerit. Hoc igitur charitas tua cognoſcat, & ep̃lam noſtrã metropolitæ reddito, atq; per ſanctam cõſubſtãtialem & venerãdam trinitatem hoc iubeo, vt niſi facias nunq̃ ſacrum officium amplius adminiſtrare poſſis. Nam ſi admonitionibus nihil profecerimus, certe ſentẽtiæ auſteritate quantum poterimus te deterrere cupimus, ne dei ſubdaris iudicio.

Sanctiſſimus patriarcha dixit: Venerandi fratres quemadmodum prædixi inductio peregrinæ iſtius nouitatis à prædicto epiſcopo Nacoliæ initium cœpit.

Conſtantinus dei amantiſſimus diaconus & notarius legit.

Epiſtola Germani epiſcopi Conſtantinopoleos ad Thomam epiſcopum Claudiopoleos.

SOlomon ſapĩæ doctor verbis ſuis ita alibi exp̃ſſit: Frater à fratre adiutus tanq̃ ciuitas munita & alta, & regnum vectibus clauſum. Ego aũt meipm nõ ex eis eẽ q auxiliari poſſunt, ſed potius q auxilio egẽt arbitratus, ad veſtrã charitatẽ nõ ſufferẽs cogitationũ turbã literas has direxi, quo enĩ properarẽ alio quàm quo me veritatis ſtudium pellit, in qbus ſi falſa cõtinẽtur aut mẽdacia, vt vtar Gregorij theologi verbo, auræ eas ferant, ſin autẽ vera ſunt quæ referũt, vndiq; ſane me mẽtis ſnĩa firmet. An nõ igitur propter multoꝝ tarditatẽ & pigritiã qbus verba tantũmodo in labijs naſcũtur, & delectatio dilectiõis cor nõ intrat, ſentẽtiæ ſcripturaꝝ nõ exquiruntur, & ad profunda nõ rimãtur? Quamobrem multoꝝ charitatem fictam potius q̃ veram eſſe arbitramur, vt neq; etiam multos jam videamus animaduertere,

&in

A & indagare qd sanctæ scripturæ iussionibus nobis demãdetur. Dilectio em̃, vt inqt apl̃s diuinus, malũ nõ cogitat. Hęc cũ apud multos expleta sit, necessariũ mihi eẽ putaui significare, & qd nobis de p̃senti tumultuatiõe videat. Harũ aũt cogitationũ occasio mihi fuit, quod cũ vidissem tuã erga deũ affectionẽ, qua nobiscũ versatus es & multis quæstionibus & orõnũ meditatiõibus, cũ per scripta, tum per disputatiões, se exercitãtem, nunq̃ tñ nobis questionẽ aut dubitationẽ de imaginibus, cũ sanctorũ virorũ, tum ipsius dñi nostri Iesu Chr̃i seruatoris nostri, & iuxta carnẽ illius sanctæ & veræ & deiparæ mr̃is à tua charitate propositã, neq̨ quæsitũ qd ego ea de re sentirẽ. Quapropter vt fraterna approbatiõe mẽtẽ nostrã aperiamus, breuibus quæ de ea re nobis cognita sunt dicem⁹. Illud tñ pri⁹ subijciẽtes oportere nos oẽm rerũ vanã nouitatẽ obseruare, & maxĩe cũ ĩ fide ĩ Chr̃i pp̃lo discordiæ tumult⁹, & scãdali argumẽtũ suborit. Deiñ in ecclesiis cõsuetudinẽ lõgi tp̃is tenẽdã. Etem̃ si cũ cõsilio scriptura vinũ ordinat bibi dr̃e, q̃to magis nos opptunioribus tp̃ibus pleniore cõsultatiõe res adgredi oportet, ne tremẽdo dei iudicio subijciamur, q̃ is q vnũ ex pusillis scãdalizat a deo tollit: & alioqn oẽs qcũq̨ ad cõtumeliã ecciæ Chr̃i, errorẽ aliquẽ siue verbis, siue factis cõsulto ĩducũt, quive eius diuinũ, venerãdũq̨ honorẽ ĩfringere tentãt iudicant. Hoc igit̃ p̃cognoscere oportet, nõ solũ nunc, verũ sępius, idq̨ maxime Iudæos nobis opprobrio vertisse, cũ tñ idololatriæ serui & ministri vere sp̃ extiterint. Nõ sane aliã ob cãm quã vt fidẽ nostrã inuiolabilẽ cõtaminẽt. Cum aũt in manufacta inue
B hunt, eaq̨ auferre studẽt, nõ hoc agũt vt diuina natura oĩbus visibilibus & sensibilib⁹ superior cognoscat, sed oẽ studiũ cultusq̨ eorũ huc vertit, q̃ diuinã naturã humiliẽt, sed hos satius fuerit relinquere, qd em̃ aliud q̃ canes sunt latrãtes contra ouile Chr̃i. Sarracenis aũt (q̃nquidẽ & ipsi de ea re aliqd dicere velle vident) sufficiat q̃d in heremo lapidi inaĩato sacrificia faciãt acclamẽtq̨ hãc vocẽ Chobar, q̃d a p̃ribus acceptũ p̃ puerilia mysteria & festa pagũt: Chr̃ianis vero qbus p̃ vniuersum orbẽ terrarũ, sub vnũ euãgelij iugũ, videlicet (vt propheta inqt) seruiẽtibus deo, character proprijssimus est fides & cõfessio in vnũ deũ patrẽ, filiũ, & sc̃m̃ sp̃m̃, trinitatẽ increatã, sempiternã, incõprehẽsibilẽ, inuisibilẽ, cõsubstãtialẽ, in eodẽ throno sedentẽ, sit etiã cõfessa vera filij dei hũanitate, cũ reliqs sacri symboli capitibus, q̃d pp̃ls Chr̃i cõueniẽter & mystice in sacrã anaphorã deo adducit. Deinde sp̃ualis in noĩe triũ dei principaliũ hypostasiũ facta p̃ diuinũ baptisma regeneratio, & viuificorũ incruẽti sacrificij symbolorũ diuinæ op̃ationis transsumptio cõmunioq̨. Per quæ sane veritatis resplẽdet illuminatio, impietatisq̨ tenebræ discutiunt. Adferẽs etiã secũ iudiciũ euidẽs, quo errores in diuinis cõmissi, ĩpietasq̨ discerni possit. Hęc igit̃ cũ ĩuicẽ opposita sint, & vt

Anaphora pars est liturgiæ, siue sacri officij Græcorum

C apl̃ice dixerim, ab initio segregauit deus p̃ mediũ luminis, & p̃ mediũ tenebrarũ. Dicat nobiscũ beatus euãgelista Iohãnes: Hæc est victoria quæ vicit mundũ, fides nr̃a hæc, p̃ponat nobis, de hac nobis dicat, ipsa ẽ petra, supra quã Chr̃s suã ædificauit ecclesiã in portas ĩferni, hoc ẽ imp̃ssionũ & ĩsultationũ cõtrariæ potẽtię incõcussum & incõmutabile p̃sidiũ. Illinc cõmune nomẽ accepimus, q̃d vt Esaias ait benedicet. Sic em̃ inqt: Deũ verũ benedicẽt, & nõ dicibilis eius naturæ inuestigabile & incõprehensibile annũciabũt, incircũscriptibile, & q̃d nulla rõne mutari p̃t, & in plenitudine constans prædicãtes eius sempiternã potẽtiã & diuinitatẽ a creatiõe mũdi, iuxta sanctissimũ apl̃m in creaturis intellectã cõsiderãtes: ita deo viuẽti & vero seruire digni habiti sum⁹, idq̨ ea libertate agim⁹, qua ipse Chr̃s nos liberauit, honorãtes eũ & glorificãtes oẽm idololatriæ errorẽ & ĩpietatis abijciẽtes, cui singl̃aris cognitio dicere lapidi, tu me genuisti: & ligno, tu me fecisti, vt est apud p̃phetã, neq̨ inspicere vult in cęlum, vt Esaias clamat, neq̨ cogitare qs nam sit q hæc oĩa indicauerit, q in numerato totũ mundũ eduxit, oĩa nominibus vocari fecit p̃ gloriã & roboris sui plenitudinẽ, cuius manus oẽm cœlestẽ exercitũ, vt alius qdam propheta inqt, fecerũt, vt cum bonam & harmonicã oĩs creatiõis illius harmoniã inspexerimus, p̃ animæ intellectum & verbũ illud productificũ, & per illud patrẽ vere existentẽ deum intelligamus, & adoremus, vt alibi beatus Athanasius in sermone contra idola clarissime explicat. Quemadmodum igitur nulla cõmunio lumini cum tenebris, neq̨ vlla Christo cum Belial concordia, ita nulla Chr̃ianis, q deum vnum inenarrabili gloria & potentia

adorãtes colunt,cum his q deum,vt deus est,effingere & formare intẽdunt. Et hæc D
Idola Iudęorum qdem apud ,pphetã iustę miseriæ existimãtur. Illis em̃ cor cinis est,vt scriptum est: Quorũ hi qdẽ arbitrãtur se deũ facto sibi idolo, recẽter ex eo quod nõ erat facturos & eo qualicũq; de caussa euanascẽte & obscurato, firmiter sibi nõ esse deum persuasum habẽt,nisi cõfestim aliũ in locum eius erigant. Et hoc nos aperte diuina scriptura docet, de vituli in deserto Israelitarũ formatiõe, quãdo seditiõe cõcitati contra Aaron dicebãt,fac nobis deos q nos præcedant. Hoc vnum arbitrati,nõ esse deum neq; verum neq; falsum,nisi cuius idolum formatũ videãt, cui etiã postea egressum
Statua gẽtilium ex Aegypto adtribuerunt, qua sane re qd aliud quàm excessum impietatis suæ indicarint nõ video. Hi autem q gentilis superstitionis & impietatis turpitudinem sectabantur,& hãc promouere studebant, in nomine deorũ, q ab eis colebãtur statuas erexerunt,nimirum Iouis, quem patrẽ & primatẽ deorũ oim & hoim vocabant, reliquorumq; plurimorũ,quorũ nota sunt noia. Quorũ culturæ,religiones,& sacrificia,qd aliud erãt q̃ scortationes, scelera, & omnis impuritatis demõstratio,ne dicam interim puras blasphemias & libidines, vbi & sacrificia,& cultus erãt hoiem dijs iugulasse. Apud Chrianos vero sanctorũ virorũ imagines,q & vsq; ad sanguinẽ pec-
Imagines Christianorum. cato obstiterũt,vt cum apostolo loquar, quiq; verbo veritatis ministrauerunt,dico autẽ apostolos & prophetas q pia vita in bonorũ operũ exercitio fuerunt, quiq; vere dei serui reperti sunt,nihil aliud sunt q̃ fortitudinis eorũ delineatio,sanctæq; dispẽsationis & virtutis figuratio,& ad glorificãdum deum, cui in præsenti hac vita seruierunt admonitio & instructio. Sermo em̃ qui bonorũ virorũ actiones recenset,iuuat audientes & ad imitationem sæpius adhortatur. Hoc etiam per frequẽtem imaginum inspectionem fieri verisile est. Nam quæ historica narratio per auditum docet, ea tacens pictura per imitationẽ ostendit. Magnus em̃ Basilius, inqt,ex vtroq; ad fortitudinem incitari. Breuis & vt ita dicam per summa facta narratio, & factorũ in imagine per picturam expressorũ imitatrix demonstratio, nobis cõtemplantibus vtilis est. Nam & per idola falsorũ illorũ deorũ gesta impura demonstrãtur. Nam & qui sæpe audiuerunt eiuscemodi de sanctis viris narrari, si iterum in imagine ista repræsentari viderint,in memoriam ea quæ audiuerunt, & legerunt,reducunt. Quin etiã ignorãtes,eiuscemodi cum obiecta fuerit eorũ oculis talis cõtemplatio,caussam inquirẽdi & peruestigãdi acqrunt. Præterea ab his vehemẽtius in amorem & laudem dei concitamur. Ita vt per hæc vtraq; illi q egregia sanctorũ facta vident aut audiunt patrem nostrum qui est in cœlis glorificare iuxta euãgelij vocem cogantur. Legislatio autem Mosaica, populum iubet filamenta hyacinthyna ad vestium fimbrias assuere, vt memores sint iussorũ,& ea custodiãt. Multo sane magis per silitudi-
Imaginum vtilitas. nariã vim apparẽtem in pictura sanctorũ virorũ, egressum gloriosæ catastrophes rite videre licet. Horũq; fidẽ iuxta aplicã doctrinã imitari. Dñi ãt iuxta carnẽ formæ characterẽ figurari,in redargutionẽ hæreticorũ:q eum in phãtastico & nõ vero corpore venisse,delirãtes dicũt,qd obest: ita vt & his profit,q ad summa diuinitatis spiritali speculatiõe puenire nequeũt. Indigẽt em̃ & hi corporeo quodã intellectu ad eorũ quæ audiuerũt cõfirmationẽ. Mysteriũ em̃ quod & cœlos tegit,quodq; virtute a seculis,& a generatiõibus in deo cælatũ est oim cõditori,non solum ex auditu fidẽ habet,fides em̃ (inqt apostolus) ex auditu, verumetiã ex visis in animis vidẽtium imprimitur. Deus em̃ in carne in mũdo apparuit,& creditus est, oibus sanctior & magis salutaris repertus. Quare & p euãgelica pconia de dispensatõe eius quæ in carne cum hoibus fuit scripta ad populorũ memoriã iuuãdam,& veneratiões gloriæ eius, & bonitatis erga nos recordationẽ faciunt, quæ etiã eadẽ claritate per artificiũ prædicari possunt,& ad adorationẽ eius nos pducere. Non em̃ colorũ & lignorũ mixtura adoratur,sed inuisibilis deus,q in sinu patris existit. Is em̃ adorationem suscipit in spũ & veritate,per ipm ad patrẽ nobis aditum gratis dans,q cum eo adoratur. Nam & Iacob in summitate virgæ Ioseph adorasse dicit, nõ sane ligno illum cultũ exhibẽs,sed suũ amorẽ in eũ indicãs q habuerat eãdem, Ita etiã sanctitatis Chri & supergloriosæ matris imagines populo Chriano inspiciunt,& cõsiderãt & honore afficiũtur. Quare a lõgis tpibus sanctissimis ecclesiis eas suscipere visum fuit,neq; qcq̃ adhuc ac

A huc accidit vt prohiberētur. Quinetiam post omnes persecutionum turbulentias, & post fidei cōfirmatæ vbiq; libertatē oībus synodis vniuersalibus vsq; ad nostrā generationē celebratis, cum multi quoq; canones de imaginibus æderētur, nunq̃ tñ qcq̃ de eaꝝ abrogatiōe statutū est, quod certe si illicitæ fuissent fieri debebat. Multa autē de idolis & idoloꝝ statuis & execratiōibus eaꝝ in scriptura dicta sunt, quę etiā & nūc ipsa cōsuetudine exclusæ sunt, hæc eñ ad abalienationē à deo ferebāt. Nā q dicebat apostolis se adfuturꝫ vsq; ad cōsummationē seculi, profecto hoc ipm & illis q ecclesiæ suæ curam gerūt, annūciauit. Non eñ illis corporaliter adfuturus erat vsq; ad huius præsentis seculi trāsitionē. Item & tribus aut quatuor in noīe illius cōgregatis adfuturꝫ se illis dixit, putasne tātas cōgregatōes zelo bono coeuntes vt illius cultus propagetur, diuina illius inspiratio & ductio reliquit, ne posset consummationē perfectæ confirmatiōis suæ ecclesiæ, in qua neq; macula, neq; ruga, neq; aliq d tale est videre? Neq; hāc cōsuetudinē nō paucæ aut ignobiles vrbes, verum oīm regionum nobilissimæ & principales ecclesiæ seruāt. Quod autem res peruetusta sit historicas scripturaꝝ narratiōes, in imagine effigiare, adstruit beati Gregorij Nysseni epi sermo in Abrahā inscriptionē præ se ferēs, in quo de oblatiōe Isaac in tabula expressa recenset. Quod si aūt illoꝝ res ita expssæ sunt, quāto magis miracula dñicæ dispensationis & passionis talem demōstrationē habere debēt? Sic etiam athleticæ sanctoꝝ

B martyrum fortitudines, quæ ad zelum & bonam imitationem adspiciētes inducunt exprimi debēt, in qbus habetur etiam generosi & admirādi martyris Anastasii veri pugilatus certamē. At illi forte dicēt, necessariū esse sanctæ scripturę mādata sequēda, veluti cum dicitur: Non facies tibi ipsi idolum, neq; silitudinem vllam, eoꝝ quæ aut in cœlo, aut in terra sunt infra, aut in aqs subter terra, neq; adorabis ea, neq; ea coles. Iterum: Non adsumat nomē dñi dei tui in vanum. Et in Deutero. Legem meā ne trāsgrediamini, nec facite vobis sculptā imaginem. Et hæc qdem illi dicunt. Sed clarum habēt intellectum. Naturam eñ dei scimus forma repræsentari nō posse incomprehēsibilemq; esse, neq; honorem aliquem esse q illi tanq̃ viso exhibeatur, sed coniecturis & opinatiōibus ad corporeas cōceptiōes ducimur. Prædicens eñ illis Moses, custodite diligēter animas, ne quam silitudiuē aspiciatis, in die illa qua locutus est dñs ad vos in Choreb, in monte ex medio ignis. Hæc præfatus statim subdidit, ne legem trāsgrediamini, & facite vobis, & quæ sequuntur. Hoc qdem ob id, qa recordabatur cōstructionis vituli, atq; ita diligēter hoc inculcauit, ne ex Aegyptiorū consuetudine ad tātam impietatem redirēt, diuinaq; illis arbitrarētur silia. Hoc & magnus apostolus in orone ad populum Atheniensem habita, ait: Genus igitur cum simus dei, argento, auro, lapidi, aut figuræ artis, aut excogitatiōis hominis, diuinum eē

C simile existimari nō oportebit. Eundē intellectum habet & illud: Nō accipies nomē dñi dei tui in vanum, hoc est, nō vocabis, aut autumabis deum, in quo nihil diuinitatis existit, sed vana opinione, & falsa appellatione hoc dignaberis. Nobis autem, vt magnus docet apostolus, vnus deus pater, ex quo cuncta. Et vnus dñs Iesus Christus, per quem omnia, & vnus spūs sanctus, in quo vniuersa, naturalis autem diuersitatis per præpositionum commutationem ne sit inducta. Etem tria hæc vnus deus inter se inuicē intellecta sunt, vt sapiens docet Gregorius: Nulli igit nomē illud super omne nomen existens populus Chri in hunc vsq; diem, præterquam ad sanctā viuificantem trinitatem retulit. Absit, vt hoc faciat. Vbique cum verbum hoc, λατρεύειν diuina scriptura ponit, tantummodo dictis adsignat, quo à nobis alienum & non communem indicet hunc errorem. Manifesta eñ est quæ sit latriæ idolorū ratio. Apud nos autem vnus deus adorandus, vna & in eum fides, vnum salutare baptisma, sic quoq; vna quæ illi debetur latria. Quemadmodum à sanctis apostolis traditum est & hactenus seruatur. Laudatiōisq; sacrificium, quod per Chrm deo patri repræsentari inquit diuinus apostolus, qd aliud est quàm labiorum nomen illius cōfitentiū fructus, & in viuificis mysterijs diuinissima traditio quam psignificauit Malachias propheta, veluti ex psona loquēs dei: Ab oriēte sole vsq; ad occasum in gētibus glorificatum est nomen meum, & omni in loco sacrificium offertur nomini meo. Sacrificium inquam purum. Nulla itaq; confœderatio templo dei, hoc est illi-

lis ecclesiæ, cum idolis. Absit. Ipsa em̄ columna & firmamētum veritatis apostolicæ noīatur. Idoloꝝ autē noīa, vt Zacharias clamat de terra auferētur, qñ oīs locus domui Dauid, hoc est, ecclesiæ Chr̄i, cuius domus sumus nos per traditionē fidei aperietur. Huc faciunt oīno quæ in sapīa Salomonis, & apud magniloquum Esaiā reperiuntur. Illic em̄ dicitur, principium scortationis respectus idoloꝝ, desideriū eoꝝ corruptio vitæ. Neq; em̄ erat a principio, neq; in perpetuum erit. Vanitas em̄ hoīm ingressa est mūdum. Et propter hoc, breuis finis illis deputatus est, & cætera. In propheta autem cōfutabūtur omnes q sculptilē deum aut faciunt, aut conflant, & oēs qui inde generātur exiccati sunt, & fabri ab hoībus facti sunt, & reliqua, hoc est, fabri lignarij artis industria, & lignoꝝ quoꝝ vsus ad ministerium hominū, in formam viri transformatur, & tripudium insipiētiæ adorātium ea. Quibus infertur: Videte, ne dicatis, mēdacium in dextera mea. Quod præmissæ impietatis veluti subuersionem induxit. Nos aut cognoscētes & credētes filium dei, q̄ sit veritas & dextra patris, alieni a dānatiōe prophetica demōstramur. Et ob id valde opportune propheticā orōnē vsurpauero: qd paleis ad triticū, q̄ familiaritas sufflatæ a spiritibus neqtiæ, instabilis leuitatis colentiū creaturā præterito creatore, ad veræ diuinitatis cognitionis nutriēs verbum, quod in omni Chr̄i populo inuenitur? Illi em̄ sunt de qbus Esaias ait: E
In verticibus mōtium sacrificauerūt, & super colles incensum fecerunt. Sub quercu,
Osee.4. & populo subter arbore subumbrāte, qa bona tegmenta erāt, quemadmodum alius propheta cōtemporaneus Esaiæ clamat: Populus autem Chr̄i regi seculoꝝ, incorruptibili inuisibili vni sapienti deo adoratiōis cultum exhibet, in spū & veritate adorando, omnemq; laudationem & glorificationē viuificæ trinitati incessanter offerēs, ea vero quæ extra sapiētiam de idolis iactātur, breuem finē habēt. Nam eoꝝ obscuratio, & qd amplius esse nō poterāt, nō aliunde q̄ ex Chr̄i Iesu magni dei, & seruatoris nostri apparitōe factum est, quam etiam ecclesia illius a principio vsq; ad totius mundi terminum, sanguine illius redempta, per oīa cōfitetur & gloriose prędicat. nō igitur in illa scripta idoloꝝ damnatiōe vituperationeq;, verus & germanus trinitatis adorator populus Chr̄i, se notari putabit, quod sanctoꝝ viroꝝ imagines in recordationem virtutis eoꝝ habeat. Neq; etiā beato apostolo Paulo, carnalem circūcisionem prohibēti, & illis q per legem iustificari volebāt mināti, circumcisio Timothei, legalis tonsura, sacrificium in templum inducere, reprehēsionem aliquā, aut cōdemnationē cōciliauit. Non em̄ simpliciter designata inspicere oportet. Sed vndiq; reꝝ intētio probāda est. Nam q caussam, offerētemq; nō inspicit, sæpe cōtraria iudicat. Qui vero ita nō faciūt, fortasse apud hos ipsius qdem dei mādatum irreprehensum nequaq̄ videbitur. Siqdem lege sculptile & cōflatile interdicēte, subijcitur, Cherubim gloriæ obumbrātia propitiatorium, vt Apostolus inqt: Hæc em̄ eius apparatus fuerunt, qbus diuinam gloriā vectam fuisse, nō solum ex scriptura docemur, sed & diuus Athanasius, psalmicum hoc verbum exponēs, qui sedes super Cherubim appareas, talem de his tradit sn̄iam. Etem̄ Cherubim illoꝝ exemplaria, ignota iuxta naturam oībus hoībus existentia, spūs & ignis existunt, & ab omni corporea figuratione, & natura aliena, ea quæ de ipsis a propheta corporalius dicūtur, symbolicum, & altius ductum sensum habēt. Aliter em̄ intelligere iuxta sacram & corporeis non decētem rōnem oportet. Illud vero necessarium est, vt dicatur, nequaquam Chrianos suoꝝ iuxta carnem, aut cognatoꝝ, aut amicoꝝ, aut familiarium figuram pingentes, illam aut colere, aut honore aliquo dignam ducere, imo ne Imperatorum qdem iussibus obedientes, potestati talia tribuunt, in qbus sane culpabiles inueniuntur, q dicentes se sapientes infatuati sunt, & gloriam dei incorruptibilis, cum si͂litudine corruptibilis hominis commutarunt, vt inqt Apostolus. Adeo ex hac re scire licet, nobis nō licere prædictā scripturam in calumniā rapere. Igitur si de deo pias opiniones, ad id quod corporalius est, trāsponimus, aut deo decētem gloriā & seruitium relinquētes, aut aliqua rōne imminuētes hmōi argumento dep̄hēdimur: recte vtiq; auferētur quæ nos vacare faciunt, & abducūt a cultura & assiduitate erga vnum & veꝝ deū. Nunc vero cōtrariū fieri videmus. Nam si qspiā cum scientia sanctoꝝ alicuius imaginē inspexerit, recte deū laudās dicet, gloria tibi deus, nomenq; sancti apponet. F

Vt per

A Vt per hunc modum, id quod in precatione à nobis dicitur, impleatur, vt per visi- bilia & inuisibilia ter sanctũ nomen Christi glorificetur. Verũ neq; sanctorũ virorũ aliquẽ deum appellari sustinuerimus. Proprie enim & vere eiuscemodi appellatio deo conuenit, & ijs qui q̃d deo placeãt, deus id nomen tradidit, vt in psalmorũ sa- cro codice scriptũ est. Neq; rursus vt sufficientem, existimãtes cognitionis dei asser- tionem, eiuscemodi imagines habentes, despicimus in ecclesiis dei populi cõgrega- tiones & cõcursum, imo in eis diu noctuq;, & vt cũ psalmographo melius dixerim vesperi & mane & meridie benedicere deũ oportebit, maxime aũt in diuinis myste- rijs & sacris officijs, dũ hæc inquam peraguntur. Sed certo sciamus nõ aliunde no- bis spem salutis accedere, nisi ex pia fidei cõfessione, quę fit erga deũ verum & vnũ in trinitate adoratũ. fidei dico cõfessionẽ, quæ partim in corde cõsistit, partim p̄ os profertur. Corde enim credit̃ ad iustitiã, ore aũt fit cõfessio ad salutẽ. Semper lau- dem eius qui nos fecit in ore ferẽtes, & exaltationes eius in gutture habẽtes, omnis populus Christi in transumptione sanguinis & corporis eius, per quã memoriam mortis & resurrectiõis illius, iuxta suã traditionẽ celebramus, insatiabili desiderio, & à deo incitato studio ad ea incitat̃, magis q̃ ad fontes aq̃rũ ceruus. Verũ ne quẽ- piã offẽdat, q̃d añ sanctorũ imagines lumina & suaue olentia thymiamata accẽdunt̃. Symbolicos em̃ ista fieri in honorẽ illorũ opinãdũ est, q̃rũ cũ Christo requies, q̃rũ

B honor ad ipsum recurrit, hoc ip̃m testãte sapiente Basilio, q̃d erga cõseruos bonos honor, erga ip̃m dñm cõmune beneuolẽtiæ signum exhibet. Sensibilia em̃ lumina symbolũ sunt immaterialis illius & à deo dati luminis. aromatũ aũt incẽsio, syncerã & totũ sancti sp̃us afflatũ & repletionẽ significat. Et hæc quidẽ veluti cõtra subor- natas cõtradictiones, & ex scripturis hinc illinc acceptas obiectiones scribere nobis permisimus, adhortãtes, vt sine scãdalo & sine turbatione cũ populo cõuersemur, quãdo etiã ne vnũ ex pusillis despiciendũ deus prohibet. Similiter scãdalizare ali- quẽ, intolerabile & horrẽdũ iudiciũ adfert illis qui intẽdũt. Nũc aũt & totæ ciuita- tes, & hoĩm cõgregationes nõ parũ hac de re tumultuant̃. Caueamus aũt nos omni studio, ne huius rei autores simus. Ante oĩa vero prouidẽdũ est, ne à sentẽtia p̄mu- teris, ne ex hoc inimici nr̃i & hostes crucis Chr̃i superciliũ eleuẽt cõtra fidẽ nostrã, dicãtq; hucusq; Chr̃iani errarũt, nisi em̃ institutũ suũ idololatriã cognouissent, nõ sa- ne nũc manufacta abijcerẽt. Quod ip̃m q̃tũ cõtumeliæ, subuersionisq; fidei in Chri- stũ cõcil at, quis agnoscere p̄t? Nã q̄ semel errarint eos in viã reducere difficile est, vt q̄ a veritate alienant̃. Quid aũt dicere oportet, cũ videamus reges nostros & im- peratores ex p̄pria erga deũ adfectiõe, pro sua statua salutiferã crucẽ gloriationem

C seculi erexisset. Sũma aũt rerũ in hoc cõcludi põt, q̃d extra oẽm cõtrouersiã est san- ctorũ imagines mirifica designare miracula, vt & debilibus valetudo bona p̄ eos cõ- cilietur, sæpeq; in somnis apparẽtes optima quæq; nobis cõsulãt. Extra oẽm cõtro- uersiã est, in Zozopoli Pisidiæ ciuitate imago virginis matris intemeratæ q̃ ex pi- cta etiã manu sua vnguentorũ scaturiginem effundit. Cuius sane miraculi plures te- stes sunt. Hæc oĩa sancti per fidẽ operati sunt in mũdo, vt in actis apostolicis legi- mus, cuius rei etiã euidens testimoniũ est, vmbra vestimentorũ, & sudaria sanitates largientia. Quod igitur non omnis corporis vmbra, neque quęlibet sudaria id pos- sint, facile videt is, qui quæ fides fuerit vtriusq; erga deum animaduerterit, vt qui eiuscemodi gratiam per inanimata illa indicauerit. Quamobrem credendum est, & per imagines quoq; talia à deo designari, non per quaslibet tamẽ picturas aut ima- ginum species eiusmodi fiunt, sed sanctorum effigies representantium tantum, aut Iesu Christi. Neq; etiam ob huiusmodi curationes, spontaneas esse credẽdũ est, sed tantummodo ex dei gratia. Dignum autem est (vt arbitror) & id recensere quod a- pud Pamphili Eusebium historice scriptum est in historia ecclesiastica. In Paneade enim ciuitate, quã & Cæsaream Philippi euãgelium vocat, dicitur fuisse domus hæ- morrhoissæ, hoc ẽ laborãtis profluuio sanguinis mulieris, q̃ tacta fimbria seruatoris sanata est, queãdmodũ euãgeliũ testat̃. Pro foribus autẽ domus aiunt ex ære fusam imaginẽ stare, quæ dñi nostri effigiẽ representat, ex aduerso vere statua eiusdem materiæ mulieris, genibus prouolutæ, palmasq; suppliciter tendentis expressa est

Idq́; in memoriã miraculi illius,q̃d circa ipsam facta est,quamobrẽ & eiusdem pro- D
curatione factũ est.sub pedibus aũt veluti apparet statuæ dñicæ herba quædã ex-
crescit, peregrina specie, neq; satis cognobilis, quæ omnium morboꝝ remedia,&
curationes exhibet,q̃d & ipse Eusebius oculis se vidisse tradit. Manifestũ autẽ est,
quod ex insigni dei misericordia eiuscemodi dona cõtingũt, queẽadmodũ nobis in
superioribus demonstratũ est.Idẽ in eodẽ libro Eusebius scripsit,se apostoloꝝ Pe-
tri & Pauli:item ipsius domini nostri Iesu Christi ex coloribus depictas imagines
vidisse.asserit aũt ea specie qua putant fuisse.Hæc aũt nõ dicim⁹,q̃d arbitremur no
bis circa ærearum statuaꝝ operositatem laborandum,sed tantũmodo vt admonea
mus sanctitatem tuã veterẽ cõsuetudinem nõ esse reĳciendã. Deus eñ & veritatis
dñs in omnem veritatẽ te deducet,omnesq́; ambiguitates &disceptandi occasiones
ab animo tuo auferet,si vnanimiter nobiscum ad veritatis rationẽ indagandã descẽ-
das,cuius regnum benedictum est in perpetuum.

Sanctissimus patriarcha dixit: Custodes catholicæ ecclesiæ sancti patres nobis
acclamarũt,ex superna illa prudẽtia in ꝑsidĳs suis vigilãtes,oẽmq́; vaniloquoꝝ ex-
ercitũ dissiparũt.suã aũt custodiã incõuulsam seruantes,phalanges hostiũ ꝓsequuti
sunt.Simul etiã cũ antiquis hæresibus,& hãc Christianoꝝ accusatoꝝ nouitiã impro
bitatẽ gladio spũs abstulerũt.Dicamus igit oẽs vna voce,cũ sacro nostro doctore
Paulo:Pax nostra Chrũs,q ex duobus vnũ fecit.Illũ om̃is gloria,&cũ patre & san E
cto spũ,nũc & in secula seculorum omnis decet adoratio.

Sancta synodus dixit,diuiniloquoꝝ patrũ doctrinæ nos correxerũt,ex ĳs veri-
tatẽ hauriẽtes admoniti sumus,ipsis adhærẽtes mendaciũ ꝓsequuti sumus, ab ĳs e-
ruditi venerãdas imagines salutamus.patribus annũtiantibus bona filĳs obedientes
sumus,gloriamur aũt in facie matris, sanctæq́; traditiõis ecclesiæ,credẽtes vnũ deũ
in trinitate laudatũ.Venerãdas imagines veneramur,qui sic nõ credũt anathema,q
aliter sentiũt,longe ab ecclesia abĳciant. Nos veteri ecclesiæ legislatiõi insistamus.
Nos statuta patrũ cõseruemus:Nos q addũt,aut auferũt aliq̃d de ecclesia anathe-
matizamus.Nos nuperã Chrĩanoꝝ accusatoꝝ inuẽtionẽ anathematizamus. Nos
venerãdas imagines salutamus.Nos q sic nolũt,anathemati subĳcimus.Chrĩanoꝝ
accusatoribus videlicet iconoclastis anathema.Qui ex scriptura sentẽtias cõtra ido
la dictas,in sanctas imagines torquẽt,anathema. Qui sacras imagines idola vocant,
anathema.Qui dicũt Chrĩanos tanq̃ deos imagines amplecti,anathema. Qui cõio-
nem habẽt cũ ĳs,q sanctas imagines reĳciũt aut cõtemnũt,anathema.Qui dicũt ꝑ-
ter Christũ aliquẽ nos à cultu idoloꝝ liberasse,anathema. Qui dicere audẽt sanctã F
catholicã ecclesiã idola vnq̃ accepisse,anathema.Cũ autẽ anathematismi præsentes
essent ex charta dicti.Sancta synodus iteꝝ subiecta legẽte Euthymio ep̃o Sardẽsiũ
exclamauit.Dñi & seruatoris nostri diuinã ordinationẽ sancti patres nostri ꝑficien
tes,candelã cognitiõis ab eo datã,nõ sub modio cælarũt,sed sup lucernã vtilissimę
doctrinæ posuerũt,vt om̃ibus in domo,hoc est catholica ecclesia genitis luceat,vt
nemo ex ĳs qui pie confitent dñm,ad lapidẽ hæreticæ prauitatis pedem impingat,
ipsi oẽm hæreticoꝝ errorẽ expulerũt,ipsi putridũ membrũ, quatenus curari nõ po
terat, absciderũt,& vẽtilabrũ in manu ferẽtes,aream eius expurgarũt.frumentũ au
tem,hoc est verbũ nutribile,quod mentes hominũ firmat,in horreo catholicæ ec
clesiæ cõcluserũt.paleas aũt hæreticę prauitatis eĳciẽtes,cõbusserũt eas igni inextin
guibili.Quapropter sancta synodus dei voluntate,& pĳssimorum nostroꝝ impe-
ratoꝝ Irenæ nouæ Helenæ & Constantini noui iussu in Nicensium splendida me-
tropoli secundo congregata,per lectiones cognitis sanctoꝝ patrum decretis,ipsum
deum glorificet,a quo illis datũ est verbum ad nostram instructionem, & ad per-
fectionem sanctæ & catholicæ ecclesiæ.Qui vero sic non sunt animati, sed veritatẽ
ob nouitia dogmata reĳciũt,eis psalmographi hoc occinemus.Quantas improbi-
tates hostes in sancto tuo cogitarũt, gloriati sunt cũ dicerẽt,nõ est amplius qui do
cet:sed nos nõ ignoramus dolos eoꝝ,q secũdũ patrũ traditionẽ incedẽtes vno ore
atq; corde veritatẽ annũtiamus nihil auferẽtes aut addẽtes ad ea,sed his cõsentimus
his adhæremus,sic probamus nostra,sic cõfitemur,queẽadmodũ sex sacræ vniuer-

sales

A sales synodi confitentur. Credimus aũt in vnum deũ patrem omnipotententẽ, omnium visibilium & inuisibilium factorem, & in vnũ dominũ Iesum Christum filium vnigenitum verbum eius, per quod cuncta creata sunt, in sanctum spiritum viuificantem dominũ, &c. Salutamus etiam sanctas dominicas, apostolicas & propheticas item sanctorum, præcipue autem dominæ nostræ deiparæ imagines, quę nobis veluti exẽplaria sunt, & instructiones bonorũ operũ imitationis & fidei erga Christũ, omnem idololatriam execrantes, & latriã solã Christo tribuentes, & deo patri & spiritui sancto, tanq̃ vni deo, cui honor & laus in secula.

Petrus primas presbyterorũ in sancta Romana ecclesia subscripsit Romane, cuius hæc est interpretatio. In nomine domini nostri Iesu Christi, Petrus dei miseratione archipresbyter sanctæ dei apostolicæ & catholicæ ecclesiæ, & locũ retinens Adriani sanctissimi papæ veteris Romæ, oẽs qui ex priori eiconoclastarũ hæresi resipiscũt suscipiẽs, & venerãdas imagines admittẽs, iuxta traditionẽ prm subscripsi.

Petrus miseratione diuina presbyter & præses monasterij sancti Sabæ locũ secundum retinens apostolici papæ & dictis ipsis subscripsi.

Tarasius miseratione diuina episcopus Constantinopolitanus nouæ Romæ, in omnibus prædictis veritatẽ confessus libens subscripsi.

Ioãnes miseratiõe diuina pbr̃ & legatus, & locũ tenẽs trium thronorum oriẽtis Alexãdriæ Antinchiæ & Hierosolymorũ, omnia approbans & laudãs subscripsi.

Thomas miseratione diuina presbyter & præses monasterij sancti patris nostri Arsenij, q̃d est in Aegypto, locũ retinẽs trium Orientaliũ diœcesiũ subscripsit.

B Agapus indignus epũs Cæsareæ Cappadociæ, oĩa prædicta recipiẽs subscripsi.

Ioannes indignus epũs Ephesi, omnia prædicta recipiens subscripsit.

Constantinus indignus episcopus Constantiæ, quæ est in Cypro, omnia prædicta recipiens subscripsi.

Basilius indignus episcopus Ancyræ, omnia prædicta recipiens subscripsit.

Nicolaus indignus epũs Cyzici, in eãdem sententiam subscripsit.

Euthymius indignus episcopus Sardensiũ, in eãdem sententiam subscripsit.

Petrus indignus epũs Nicomediæ, in eandem sentẽtiam subscripsit.

Hypatius indignus epũs Nicææ, in eãdem sentẽtiam subscripsit.

Helias indignus epũs Cretæ, in eãdem sentẽtiam subscripsit.

Stauratius indignus epũs Chalcedonis, in eãdem sentẽtiam subscripsit.

Nicephorus indignus epũs Dyrrachij, in eãdem sentẽtiam subscripsit.

Epiphanius indignus diaconus ecclesiæ Catanes, in eãdem sentẽtiam subscripsit.

Leo indignus presbyter & locum retinens metropoleos Sides, oĩa prædicta recipiens subscripsit.

C Nicolaus indignus monachus, in eãdem sententiam subscripsit.

Gregorius indignus epũs Neocæsareæ, in eandem sententiam subscripsit.

Theodorus indignus epũs Catanes, in eãdem sentẽtiam subscripsit

Anastasius indignus epũs Nicopoleos veteris Epiri, in eãdem sentẽtiã subscripsit.

Ioannes indignus epũs Tauromeniæ, in eãdem sentẽtiam subscripsit.

Gregorius indignus epũs Pissinunton, in eãdem sentẽtiam subscripsit.

Basilius indignusepũs Silæi, in eandem sentẽtiam subscripsit.

Theodorus indignus epũs Myron, in eandem sententiam subscripsit.

Leo indignus epũs Rhodi, in eandem sententiam subscripsit.

Eustathius indignus epũs Laodiceæ, in eãdem sentẽtiam subscripsit.

Theodorus indignus epũs Seleuciæ, in eandem sententiam subscripsit.

Nicolaus indignus epũs Amorsi, in eãdem sentẽtiam subscripsit.

Theodosius indignus epũs Hierapoleos, in eandem sentẽtiam subscripsit.

Nicetas indignus epũs Claudiupoleos, in eãdem sentẽtiam subscripsit.

Michael indignus epũs Synadon, in eãdem sententiam subscripsit.

Leoindignus epũs Iconij, in eãdem sentẽtiam subscripsit.

Georgius indignus epũs Pissidiæ, in eãdem sententiam subscripsit.

Constãtinus indignus epũs Perges, in eãdem sententiam subscripsit.

Eustratius indignus episcopus Methymnes, in eandem sentētiam subscripsit. D
Theotimus indignus episcopus Crotonum, in eandē sententiam subscripsit.
Leon indignus episcopus Cij, in eandem sententiam subscripsit.
Basilius indignus episcopus Nesion, in eandem sententiam subscripsit
Ioannes indignus episcopus Apro, in eandem sentētiam subscripsit.
Ignatius indignus episcopus Prines, in eandem sententiam subscripsit.
Theophylactus indignus epūs Cypselon, in eādem sentētiam subscripsit.
Theodorus indignus episcopus Trophæorum, in eandē sententiam subscripsit.
Stephanus indignus epūs Sugdaon, in eandem sententiam subscripsit.
Sergius indignus episcopus Nicoteron, in eandem sentētiam subscripsit.
Georgius presbyter locum retinēs Nicopoleos, in eādem sententiam subscripsit.
Leo indignus episcopus Mesembriæ, in eandem sententiam subscripsit.
Theodosius indignus episcopus Amorij, in eādem sentētiam subscripsit.
Cyriacus indignus epūs Driziparon, in eandem sententiā subscripsit.
Galatas presbyter in locum Regij, in eandem sentētiam subscripsit.
Theodosius indignus epūs Nyssæ, in eandem sententiam subscripsit.
Georgius indignus epūs Camulianorum, in eandem sententiam subscripsit.
Soterichus indignus episcopus Cicessôn, in eandem sententiam subscripsit. E
Constātinus indignus episcopus Mastauron, in eandem sententiā subscripsit.
Georgius indignus episcopus Briulon, in eādem sentētiam subscripsit.
Ioannes indignus episcopus Nissæ, in eandem sententiam subscripsit.
Basilius indignus episcopus Magnesiæ, quæ est prope Menandrum, in eādem sententiam subscripsit.
Theophanes indignus episcopus Coloes, in eādem sentētiam subscripsit.
Leo indignus episcopus Algizôn, in eādem sentētiam subscripsit.
Nicodemus indignus episcopus Eugazon, in eandem sentētiam subscripsit.
Lycastus indignus episcopus Barilon, in eandem sententiam subscripsit
Theophylactus indignus episcopus Hypepon, in eādem sentētiam subscripsit.
Theophanes indignus episcopus Lebedon, in eādem sentētiam subscripsit.
Stratonicus indignus epūs Cymes, in eandem sententiam subscripsit
Cosmas indignus episcopus Myrrhines, in eandem sententiam subscripsit.
Olbianus indignus epūs Elææ, in eandem sentētiam subscripsit.
Pardus indignus episcopus Pittanes, in eandem sententiā subscripsit.
Basilius indignus episcopus Pergami, in eādem sentētiam subscripsit.
Marianus indignus episcopus Artandri, in eādem sententiam subscripsit.
Basilius indignus episcopus Atramyti, in eādem sentētiam subscripsit.
Ioannes indignus epūs Asi, in eādem sentētiam subscripsit F
Leo indignus episcopus Phoceæ, in eandem sentētiam subscripsit.
Nicephorus indignus episcopus Gargaron, in eādem sentētiam subscripsit.
Constātinus indignus episcopus Agaes, in eādem sentētiam subscripsit.
Theognis indignus episcopus Siôn, in eādem sentētiam subscripsit
Ioannes indignus episcopus Predesti, in eādem sententiam subscripsit.
Ioannes indignus episcopus Panij, in eādem sentētiam subscripsit.
Melchisedech indignus episcopus Calliopoleos, in eādem sentētiam subscripsit.
Leo indignus episcopus Madyti, in eandem sententiam subscripsit.
Theophylactus indignus epūs Chariupoleos, in eādem sentētiam subscripsit.
Thomas indignus episcopus Danij, in eādem sentētiam subscripsit.
Gregorius indignus episcopus Theodoropoleos, in eandem sentētiam subscripsit.
Sisinnius indignus epūs Chalcidos, in eādem sentētiam subscripsit.
Ioannes indignus episcopus Bryseos, in eādem sentētiam subscripsit.
Beniamin indignus epūs Lizicon, in eādem sentētiam subscripsit.
Gregorius indignus episcopus Amastridos, in eandem sentētiam subscripsit.
Stephanus indignus episcopus Sorôn, in eandem sententiam subscripsit
Gregorius indignus episcopus Dercon, in eandem sententiam subscripsit.

Heraclius

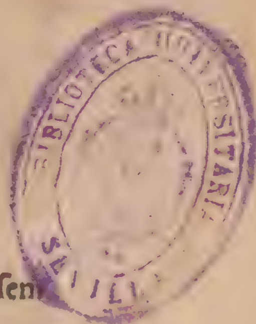
A Heraclius indignus episcopus Ionopoleos, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Constãtinus indignus epũs Heliopoleos, in eãdem sententiam subscripsit.
Antonius indignus episcopus Tryzenes, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Nicetas indignus epũs Nacaleæ, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Petrus indignus epũs Aspones, in eãdem sententiam subscripsit.
Synnesius indignus epũs Cynes, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Synnesius indignus epũs Anastasiopoleos, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Eustathius indignus epũs Solorum, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Theodorus indignus epũs Cicutij, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Basilius indignus epũs Trimythuntón, in eãdem sentẽtiam subscripsit
Alexander indignus epũs Amathunton, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Michael indignus epũs Melitupoleos, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Sisinnius indignus epũs Adranias, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Theodorus indignus epũs Germes, in eãdem sentẽriam subscripsit.
Gregorius indignus epũs Adrianitheron, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Leo indignus epũs Pæmanij, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Symeon indignus epũs Oces, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Ioannes indignus epũs Lampsaci, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
B Nicetas indignus epũs Ilij, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Leo indignus epũs Troados, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Theodorus indignus epũs Abydi, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Anastasius indignus epũs Tripoleos, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Leo indignus epũs Traculôn, in eãdem sententiam subscripsit.
Stephanus indignus epũs Salôn, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Ioannes indignus epũs Abalôn, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Stephanus indignus epũs Silandi, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Nicolaus indignus episcopus Pericommatos, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Ioannes indignus epũs Seton, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Basilius indignusepũs Lyparôn, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Theophanes indignus epũs Męoniæ, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Michael indignus episcopus Stratonices, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Lycastus indignus epũs Philadelphiæ, in eãdem sentẽtiam subscripsit
Michael indignus epũs Troalon, in eãdem sententiam subscripsit.
Gregorius indignus epũs Gordon, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Ioannes indignus epũs Daldes, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
C Eustatius indignus epũs Hyrcanes, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Iosephus indignus epũs Ataliæ, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Zacharias indignus epũs Hierocæsareæ, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Dauidus indignus epũs Helenupoleos, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Cyrio indignus episcopus Lophi, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Theophylactus indignus epũs Apollomados, in eãdem sententiam subscripsit.
Constãtinus indignus epũs Cæsareæ Bithyniæ, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Georgius indignus epũs Basinupoleos, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Leo indignus epũs Aristes, in eãdem sententiam subscripsit.
Nicephorus indignus epũs Adranis, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Basilius in locum Dascyli, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Christophorus indignus epũs Cerasenes, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Nicetas indignus epũs Meles, in eandem sententiam subscripsit.
Neophytus indignus epũs Gordeserbôn, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Leo indignus epũs Linoes, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Ioannes indignus epũs Etennon, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Constãtinus indignus epũs Zelon, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Gregorius indignus epũs Sinopes, in eandem sententiam subscripsit.
Constãtinus indignus epũs Sasimon, in eandem sententiam subscripsit.

Nicetas indignus episcopus Dadrybon, in eandem sententiam subscripsit. D
Theophilus indignus episcopus Plusiados, in eandem setētiam subscripsit.
Nicetas indignus epūs Adrianupoleos, in eandem sententiā subscripsit.
Iohannes indignus episcopus Heracleæ Ponti, in eandem sententiā subscripsit.
Constantinus indignus episcopus Cratiæ, in eandem sententiā subscripsit.
Nicetas indignus episcopus Rusei, in eandē sententiam subscripsit.
Nicephorus indignus episcopus Claneon, in eandem sententiā subscripsit.
Leo indignus episcopus Trocnadon, in eandem sententiam subscripsit.
Anastasius indignus episcopus Patarachon, in eandem sententiam subscripsit.
Georgius indignus episcopus Nissoi, in eandem sententiam subscripsit.
Theodorus indignus episcopus Pimiaron, in eandē sententiam subscripsit.
Nicodemus indignus episcopus Didymon, in eandem sententiā subscripsit.
Georgius indignus episcopus Vinandi, in eādem sententiam subscripsit.
Constantinus indignus epūs Candibon, in eandem setētiam subscripsit.
Stauratius indignus epūs Zenopoleos, in eandem sententiam subscripsit.
Leo indignus episcopus Lamirôn, in eandem sententiam subscripsit.
Stephanus indignus epūs Caunôn, in eandem sententiam subscripsit
Constantinus indignus episcopus Combôn, in eandem sententiam subscripsit E
Petrus indignus episcopus Orycandi, in eandem sententiam subscripsit
Ioannes indignus episcopus Phasilidos, in eandem sententiam subscripsit.
Abbas locum retinens metropolis Tῆ, in eandem sententiam subscripsit
Gregorius indignus epūs Cybirres, in eandem sententiam subscripsit
Basilius indignus episcopus Tabon, in eandem sententiam subscripsit.
Dorotheus indignus episcopus Neapoleos, in eādem setētiam subscripsit.
Gregorius indignus episcopus Heracleæ, in eādem setētiam subscripsit.
Dauid indignus episcopus Iassi, in eādem setētiam subscripsit.
Gregorius indignus episcopus Mylasses, in eādem setētiam subscripsit.
Sergius indignus episcopus Vigiliarum, in eandem setētiam subscripsit.
Ioannes indignus episcopus Mibdi, in eandem setētiam subscripsit.
Stauratius indignus episcopus Stadiæ, in eandem setētiam subscripsit.
Gregorius indignus episcopus Stratoniceæ, in eandem setētiam subscripsit.
Theodosius indignus episcopus Chonôn, in eādem setētiam subscripsit.
Michael indignus episcopus Cheretopon, in eādem setētiam subscripsit.
Pantaleon indignus episcopus Valentiæ, in eādem setētiam subscripsit.
Georgius indignus episcopus Peltarum, in eādem setētiam subscripsit.
Christophorus indignus epūs Atanassi, in eādem setētiam subscripsit F
Leontius indignus episcopus Eumeniæ, in eādem setētiam subscripsit.
Gregorius indignus episcopus Timeti ferarum, in eādem setētiam subscripsit.
Leo indignus episcopus Tranupoleos, in eādem setētiam subscripsit.
Nicephorus indignus episcopus Lundon, in eādem setētiam subscripsit.
Georgius indignus episcopus Appiæ, in eandem setētiam subscripsit.
Constātinus indignus epūs Eucarpiæ, in eādem setētiam subscripsit.
Leo indignus episcopus Aleus, in eandem sententiam subscripsit.
Michael indignus episcopus Hierapoleos, in eādem setētiam subscripsit.
Christophorus indignus episcopus Promisi, in eādem setētiam subscripsit.
Nicolaus indignus episcopus Pithiæ, in eādem setētiam subscripsit.
Theophylactus indignus episcopus Cinnabari, in eādem setētiam subscripsit.
Nicetas indignus episcopus Augustopoleos, in eādem setētiam subscripsit.
Constātinus indignus episcopus Cotyæi, in eādem setētiam subscripsit.
Georgius indignus episcopus Mediæi, in eādem setētiam subscripsit
Leo indignus episcopus Docimi, in eandem setētiam subscripsit.
Damianus indignus episcopus Meri, in eādem setētiam subscripsit.
Theophylactus œconomus & locum tenēs Ipsi, in eādem setētiam subscripsit.
Stephanus designatus Itri, in eādem setētiam subscripsit.

A Theophylactus dei indignus diaconus, locum tenens metropoleos Tyanensiũ, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Leo indignus epũs Carpathi, in eandem sententiam subscripsit.
Christophorus indignus epũs Phasidos, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Theodorus indignus episcopus Catanes, in eandẽ sententiam subscripsit.
Manuel indignus epũs Adrianopoleos, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Maurianus indignus eps̃ Pompeionopoleos, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Cyrillus in locũ indigni epi̅ Gotthiæ, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Theodorus indignus epũs Byzies, in eandem sententiam subscripsit.
Ioannes indignus epũs Taurmeniæ, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Georgius pbr̃ locũ retinẽs episcopatus Smyrnes, in eãdem sentẽtiam subscripsit.
Caudiosus indignus epũs Messenæ Siculus, in eãdem sententiam subscripsit.
Eustratius indignus episcopus Apameæ, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Petrus indignus episcopus Germion, in eandem sententiam subscripsit.
Ioannes diaconus & locũ retinens Apostolopoleos, in eandẽ sententiã subscripsit.
Theodorus indignus episcopus Panormi, in eandem sententiam subscripsit.
Ioannes indignus epũs Arcadiapoleos, in eandem sententiam subscripsit.
Stephanus indignus epũs Bibonum, in eandem sententiam subscripsit
B Sisinnius indignus episcopus Parij, in eandem sententiam subscripsit.
Constantinus indignus epũs Leontenæ, in eãdem sententiam subscripsit.
Epiphanius indignus episcopus Mileti, in eandem sententiam subscripsit.
Nicetas indignus episcopus Proconnesi, in eandem sententiam subscripsit.
Theodorus indignus epũs Taurianes, in eandem sententiam subscripsit.
Christophorus indignus epũs Adryaces, in eandem sententiam subscripsit.
Ioannes designatus Hectorij, in eãdem sententiam subscripsit.
Constantinus indignus epũs Ampladon, in eandem sententiam subscripsit.
Epiphanius indignus episcopus Perten, in eandem sententiam subscripsit.
Sisinnius indignus epũs Philomelij, in eandem sententiam subscripsit.
Ioannes indignus epũs Sibliæ, in eandem sententiam subscripsit
Michael indignus epũs Papporum, in eandem sententiam subscripsit
Theodorus indignus epũs Agalasi, in eandem sententiam subscripsit
Sisinnius indignus epũs Apameæ, in eandem sententiam subscripsit.
Cõstantinus indignus episcopus Conanes, in eandem sententiam subscripsit
Leo œconomus & locum tenens Zozopoleos, in eandem sententiam subscripsit.
Marianus indignus epũs Magydon, in eandem sententiam subscripsit.
Nicephorus indignus epũs Phlogon, in eandem sententiam subscripsit.
C Leo indignus epũs Andidon, in eandem sententiam subscripsit.
Manzo indignus epũs Pracanon, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Theodorus indignus epũs Germanicopoleos, in eandem sententiam subscripsit.
Eustathius indignus epũs Cilindereos, in eandem sententiam subscripsit.
Zacharias indignus epũs Trapezupoleos, in eandem sententiam subscripsit.
Sisinnius indignus epũs Musdabon, in eandem sententiam subscripsit
Eustathius indignus epũs Lamon, in eandem sententiam subscripsit.
Stephanus indignus epũs Philadelphiæ, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Leo indignus episcopus Sybillon, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Theodorus indignus epũs Tiberiupoleos, in eandem sententiam subscripsit
Ioannes indignus episcopus Asanon, in eandem sententiam subscripsit.
Basilius indignus epũs Dionysupoleos, in eandem sententiam subscripsit.
Manuel indignus epũs Nicopoleos, in eandem sententiam subscripsit
Eustrathius indignus epũs Debelti, in eandem sentsntiam subscripsit.
Theodorus indignus epũs Bulgarophygi, in eandem sententiam subscripsit.
Georgius indignus epũs Plutinupoleos, in eandem sententiam subscripsit.
Basilius indignus episcopus Perbereos, in eandem sententiam subscripsit.
Michael indignus episcopus Pamphili, in eandem sententiam subscripsit.

Ruben indignus epũs Scopeli, in eandem sententiam subscripsit. D
Sisinnius indignus epũs Garalles, in eandem sententiam subscripsit.
Petrus indignus epũs Monembasiæ, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Gabriel indignus epũs Aeginæ, in eandem sententiam subscripsit.
Leo indignus epũs Porthmi, in eandem sententiam subscripsit.
Dardanius indignus episcopus Dobrôn, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Andronicus indignus epũs Leontopoleos, in eandem sententiã subscripsit.
Leo indignus epũs Sebastæ, in eandem sententiam subscripsit.
Nicetas indignus epũs Halycarnassi, in eandem sententiam subscripsit.
Leo indignus epũs Corydalon, in eandem sententiam subscripsit.
Theodorus indignus epũs Cremon, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Constantinus indignus epũs Adrianes, in eandem sententiam subscripsit.
Sabas monachus & præses studij, similiter subscripsit.
Symeon præses Choræ, in eandem sententiam subscripsit
Gregorius præses Hormisdæ, in eandem sententiam subscripsit
Ioannes præses Pagurij, in eandem sententiam subscripsit.
Eustathius præses Maximini, in eandem sententiam subscripsit.
Ioseph præses Heraclij, in eandem sententiam subscripsit.
Thomas monachus ex persona Ioannis præsidis lacus anserini, in eandem sententiam subscripsit. E
Plato præses & archimandrita Sacri, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Theodorus præses Pandiorum, in eandem sententiam subscripsit.
Macarius præses Budanum, in eandem sententiam subscripsit.
Gregorius præses monachorum sancti Hyacinthi, in eãdem sententiã subscripsit.
Theodorus præses Badis, in eandem sententiam subscripsit.
Michael præses sancti Petri, in eandem sententiam subscripsit.
Antonius præses monasterij Dij, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Victor præses Gudilorum, in eandem sententiam subscripsit.
Victor præses sancti Alexandri, in eandem sententiam subscripsit.
Theoctistus præses Anlithæ, in eandem sententiam subscripsit.
Stephanus præses Carionis, in eandem sententiam subscripsit.
Theophylactus præses sancti Heliæ, in eandem sententiam subscripsit.
Paulus præses Bathilei, in eandem sententiam subscripsit.
Laurentius præses sancti Laurentij, in eandem sententiam subscripsit.
Gregorius præses Callistrati, in eandem sententiam subscripsit F
Sisinnius præses Aretes, in eandem sentẽtiam subscripsit
Baanes præses Termarum, in eandem sententiam subscripsit.
Stephanus præses Termizon, in eandem sententiam subscripsit
Strategius monachus sanctæ Sion, in eandem sententiam subscripsit.
Ioseph præses Vigilantium, in eandem sententiam subscripsit
Theophylactus monachus Catarorum, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Constantinus præses Calabrorum, in eandem sententiam subscripsit.
Hilario præses Flori, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Theodorus præses aridi horti, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Victor præses sancti Heliæ, in eandem sententiam subscripsit.
Constãtinus præses sancti Cyriaci, in eandem sentẽtiam subscripsit
Nicephorus præses sanctæ Deiparæ, in eandem sententiam subscripsit.
Ioannes præses Chenolacci, in eandem sententiam subscripsit.
Stephanus præses sancti Ceryci, in eandem sentẽtiam subscripsit
Ignatius præses Zytij, in eandem sententiam subscripsit.
Gregorius præses Monagriæ, in eandem sententiam subscripsit
Anastasius præses Canæorum, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Petrus præses Homericorum, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Thomas præses Gyragates, in eandem sententiam subscripsit.

A Theophylactus præses Thodiæ, in eandem sententiam subscripsit.
Dauid præses sancti Thyrsi, in eandem sententiam subscripsit.
Ioannes præses Faccorum, in eãdem sententiam subscripsit.
Gregorius præses Agaurôn, in eandem sententiam subscripsit.
Dosytius præses Mnemosines, in eandem sententiam subscripsit.
Theodorus præses Amorræi, in eandem sententiam subscripsit.
Constantinus præses sanctorum trium puerorũ, in eandẽ sententiam subscripsit.
Antonius præses Dodecathei, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Paulus præses sancti Petri ciuitatis Poemaninôn, in eandẽ sententiam subscripsit.
Macarius præses Psarodi, in eandem sententiam subscripsit.
Antonius pses sanctorum apostolorũ Magnesiæ, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Callistus præses diuersorũ monachorũ Cypri, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Daniel præses Columbarij, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Ioannes præses sancti Vitalis, in eandem sententiam subscripsit
Theodorus præses Lemni, in eandem sententiam subscripsit.
Georgius præses Dominicorum, in eandem sententiam subscripsit.
Eufemius præses Oxybetôn, in eandem sentẽtiam subscripsit
B Basilius præses sancti Andreæ, in eandem sententiam subscripsit
Basilius præses sanctæ Deiparæ, in eandem sententiam subscripsit.
Ioseph præses Saluatoris, in eandem sentẽtiam subscripsit.
Nicephorus præses sancti Andreæ, in eandem sententiam subscripsit.
Leo præses Celleorum, in eandem sententiam subscripsit.
Leo præses aquæ albæ, in eandem sententiam subscripsit.
Iosidorus præses Latri, in eandem sententiam subscripsit.
Nicephorus præses sancti medicij, in eandem sententiam subscripsit.
Theodorus præses Atractrôn, in eandem sententiam subscripsit
Ioannes præses Coelagiorum, in eandem sententiam subscripsit
Paulus præses Cybeon, in eandem sententiam subscripsit.
Euschemon, præses Creson, in eandem sententiam subscripsit.
Epiphanius præses Paranandij, in eandem sententiam subscripsit
Dauid præses sancti Sergij Prijecij, in eandem sententiam subscripsit.
Agapius præses sancti Thyrsi, in eandem sententiam subscripsit
Theodosius præses sanctæ Deiparæ, in eandem sententiam subscripsit.
Theophylactus præses Pepuzôn, in eandem sententiam subscripsit.
Antonius præses Ouzias, in eandem sententiam subscripsit.
C Philippus præses Bescon, in eandem sententiam subscripsit.
Acatius præses S. Orestæ, in eandem sententiam subscripsit.
Petrus monachus & ex persona Cellariorum, in eandem sententiam subscripsit.
Zacharias præses Sugdaon, in eandem sententiam subscripsit.
Theophilus monachus, & ex persona præsidis sanctæ Deiparæ Photini, in eandem sententiam subscripsit.
Cerycus præses Dulocomiæ, in eandem sententiã subscripsit.
Sergius præses Germiorum, in eandem sententiam subscripsit
Ioannas presbyter S. Ioseph Germiorũ, in eandem sententiam subscripsit.
Victor præses Octauini, in eandem sententiam subscripsit
Antonius præses Acraborum, in eandem sententiam subscripsit
Petrus præses Platanij, in eandem sententiam subscripsit.
Marcus præses S. Ioannis Theologi, in eandem sententiam subscripsit
Leo præses sanctæ Deiparę Saldalon, in eandem sententiã subscripsit
Constantinus præses Antypsili, in eandem sententiam subscripsit.
Theodorus monachus ex persona Theodoti præsidis Caloceton, in eandem sententiam subscripsit.

Eutychianus monachus Callistrati, in eandem sententiam subscripsit.
Theodotus monachus S. Deiparæ Epicanzæ, in eandẽ sentẽtiam subscripsit.

Ioannes monachus,& ex persona pręsidis Locustarum,in eandem sententiam subscripsit. D
Callistus monachus eiusdem monasterij,in eandem sentētiam subscripsit.
Victor præses sanctæ Deiparæ monasterij castri Tij,in eandē sententiā subscripsit
Samuel monachus archangeli Gabriel,in eādem sententiā subscripsit.
Theodosius præses sanctæ trinitatis,in eandem sententiam subscripsit.
Ioannes monachus & ex persona Strategij abbatis sanctæ Deiparæ, in eandē sententiam subscripsit.
Hilarion monachus sanctæ deiparæ Cellariorum,in eandē sententiā subscripsit.
Dositheus monachus S.Theodori Secundorum,in eandē sententiā subscripsit.
Paulus præses sanctæ deiparæ,in eandem sentētiam subscripsit.
Leo præses sancti Cyriaci,in eandem sententiam subscripsit.
Epiphanius præses sanctæ deiparæ Lines,in eandem sententiam subscripsit.
Georgius præses sanctæ deiparæ,in eandem sentētiam subscripsit.
Cosmas præses Paradisi,in eandem sententiam subscripsit
Euschemius monachus Saluatoris prope Byraicē, in eandem sententiā subscripsit.
Bardas præses & archimandrita Plusiados,in eandem sententiam subscripsit E
Petrus præses sanctorum apostolorum castri Protiles,in eandem sententiam subscripsit.
Basilius monachus sanctæ deiparæ ciuitatis Amorij, in eandē sententiā subscripsit.
Basilius presbyter monasterij acutæ petræ,in eandem sentētiam subscripsit.
Phillippus præses Eumeniæ,in eandem sententiam subscripsit
Basilius præses S.Luciani, in eandem sententiam subscripsit.
Theophylactus præses Pegasii, in eandem sententiā subscripsit
Anthimus monachus Psammathij, in eandem sentētiam subscripsit.
Michael præses S.Georgij,in eandem sententiam subscripsit.
Christophorus præses Candelarum,in eandem sentētiam subscripsit.
Nicolaus præses Cæmirgion,in eandem sententiam subscripsit.
Sisinnius præses Lithini,in eandem sententiam subscripsit.
Thomas monachus Mosynon,in eandem sentētiam subscripsit.
Michael monachus & ex persona præsidis sanctæ deiparæ a Turri,in eandem sententiam subscripsit. F
Gregorius præses Symbolorum in eandem sententiam subscripsit.
Ioannes præses Rudorum,in eandem sententiam subscripsit.
Constantinus præses S.Petri Hydendron,in eandem sententiam subscripsit
Symeon præses Abramitarum,in eandem sentētiam subscripsit
Gregorius præses S.Clementis, in eandem sententiam subscripsit.
Theognes præses S. apostoli Timothei insulæ Cretæ, in eandem sententiā subscripsit.
Ioannes præses S.martyris,in eandem sententiam subscripsit
Theodosius præses sanctæ deiparæ in Blachernis, in eandem sententiā subscripsit.
Petrus sancti Ioannis Theologi, in eandem sententiam subscripsit.

¶Actio

¶ACTIO QVINTA.

IN nomine domini & dominatoris nostri Iesu Christi veri dei, imperantibus piissimis & Christo deditissimis nostris regibus, & Imperatoribus Constantino cum deuota eius matre anno octauo consulatus eorum. IIII. Non. Octobris, indictione. XI. conueniente sancta & vniuersali synodo iuxta diuinam gratiã & piorum nostrorum Imperatorum à deo declaratorum mandatum in Nicęa splẽdida metropoli prouinciæ Bithynię congregata, hoc est, Petro religiosiss. primate presbyterorum sanctissimæ Romanæ ecclesiæ beati apostoli Petri. Et Petro religiosissimo presbytero, monacho, & præside sanctissimi in vrbe Roma monasterii sancti Sabæ. Tenentibus locum apostolicæ sedis sanctissimi & beatissimi archiepiscopi veteris Romæ Adriani. Et Tarasio sanctissimo & beatissimo archiepiscopo inclytæ Constantinopoleos nouæ Romæ, Iohanne item & Thoma religiosissimis presbyteris & monachis locum tenentibus apostolicorum thronorum orientis diœceseos Sedentibus ante sacrum ambonem sanctiss. magnæ ecclesiæ quæ vocatur Sophia. præsentibus & audientibus gloriosiss. & magnificentiss. ducibus Petrona glorioso exconsule patricio comite Imperatorii obsequii: & Iohanne regio hostiario quæstore ærarii militaris, ac tota synodo iuxta primam ordinationem confidente, simul cum deuotissimis archimandritis præsidibus monachorum turbæ: depositis in medium sacris & inuiolatis euangelii dei codicibus.

Tarasius sanctiss. patriarcha dixit: Deus q ventura nobis per prophetas nunciauit, per prophetam Hieremiam de nouis istis in ecclesia catholica vanitatum & dogmatum authoribus ait: Duo enim mala fecit populus meus. Dereliquerunt me fontẽ aquæ viuæ, & foderunt sibi cisternas dissipatas, quæ nõ possunt continere aquas. Cisterna igitur dissipata hereticorum quæuis oratio est, ex qua Christianorum calumniatores, quiq; eam hæresim induxere, hauserunt, potaueruntq; ex ea simplices peruersionem & errorem intolerabilem, qbus per propheticam vocem væ væ immittet. Imitati enim Hebræos, Saracenos, Gentiles, Samaritas, item Manichæos, phantasiastas, & hæreticos, q deum passum fuisse asserunt, sanctarum imaginum vsum prohibere voluerunt, quem tamen a primordiis in ecclesia catholica fuisse, ex sanctorum patrum lectione clarum est.

Constantinus sanctissimus episcopus Constantiæ quæ est in Cypro, dixit. Legãtur & si qui plures sunt libri, in redargutionem & triumphum falsæ istius & calumniatricis congregationis.

Leontius Sacratus regius secretarius dixit. Iuxta sacræ synodi iussionem adsunt diuini libri, quos legi operæpretium est. Quinetiam & canones hæreticorum contra venerandas imagines æditi.

Sancta synodus dixit: Legantur.

Cosmas diaconus, & notarius & cubicularius, legit: Beati patris nostri Cyrilli archiepi Hierosolymorum in catechesi secunda: cuius initiũ Grauis res pctm̃, & animæ difficillimus morbus legis trãsgressio. Inter alia: Quæ vero tibi sñia est de Nabuchodonosor? Non meministi scripturæ vbi impiissimus appellatur, moribus item ferissimus, leonina voluntate? Ignoras quod ossa regum ad lucem eduxerit? ignoras q̃d populum captiuum duxerit, quod regis oculos eruerit, simul illi iugulatos filios obiiciens? Non audiuisti, quod Cherubim rapuerit, non (inquam) intellectilia illa & cœlestia, verum ea quæ in templo erant collocata, obumbrantia propitiatorium, e quorum medio deus loquebatur.

Sanctiss. pr̃iarcha dixit: Animaduertamus qũo accuset Nabuchodonosor, quod Cherubim subuerterit, quãtumq; ob eam rem increpatus sit & passus fuerit.

Sancta synodus dixit: Magnum sane casum & condemnationem.

Sanctissimus patriarcha dixit: Igitur quicunq; sacrum aliquid e templo eiicit, & subuertit, eidem sententiæ subiacebit.

Petronas gloriosiss. patricius dixit: Post istã increpationẽ & regno eiectus est & septem annis in desertis herbas vorauit instar bouis.

Cosmas diaconus, notarius & cubicularius legit: Beati Symeonis Stelytę, q in ad-

mirando monte vixit, epistola quinta ad Iustinum iuniorem Imperatorem. Quis da bit oculis meis fontē lachrymarū, vt in om̄ibus diebus miseræ meæ vitæ satis, & ex toto corde fleam. Tanta em̄ vestra serenitate & pietate regnante tanta scelera & im pietates ab impijs & execrandis Samaritis in sanctū templum quod deuota tua maiestas extrui iussit designata sunt, qualia nunq̄ sunt audita. Dico aūt eos q castra hn̄t prope ciuitatē Porphyrionis. Hæc autē quæ facta sunt breuiter & tenuiter cognoscet vestra serenitas, ex his quæ nostra humilitas per sanctissimū episcopum orientalem patriarcham, q non leuiter ex hoc angitur, ad vestrā maiestatem scripsi. Nec lapides sufficientes sunt, vt oēm illam impietatē exclamēt, quæ oculis suis dictus sanctissimus archiepūs vidit. Citius em̄ mortem & interitum nostra teuitas expeteret, quam iterū talia mihi narrari audire. Omnem em̄ blasphemiam excellit, improbum hoc factum, quod in deum verbum pro nobis incarnatum, eiusq; gloriosam matrē & in venerandam sanctamq; crucem designarunt. Hanc rem cum cogitamus, ad diuinas vestras aures nos referimus. Nam cū videamus pias vestras leges, eos q imaginem, vt statuā Imperatoris ignominia afficiunt, extremo & iusto mortis supplicio plectere, qua tandē pœna puniēdi sunt, q in imaginē dn̄i nostri, eiusq; matris infando facinore grassati sunt? Profecto non video qd mihi dicēdum sit, tantū em̄ sceleris est commissum, vt ne vlla humanitatis mica amplius superesse credat. Quāobrē obsecram⁹ victoriesam vestrā potētiā, ne vlla posthac misericordia eis on̄dat, neq; amplius parcere illis quispiam velit, neq; vllam apologiam aut excusationem illorū nomine accipere, ne posthac peiora adgrediantur. D

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit. Cognoscitis ne qualem sententiam pater pronuntiauit? E

Basilius sanctissimus episcopus Ancyræ dixit: Indignos putauit vt quibus ignosceretur.

Iohannes religiosiss. pbr̄, monachus locum tenens summorū epōrū orientis, dixit: Clarū est Samaritas hos reliqs hæreticis priores esse, eorūq; hæresim exterminandā & auferendā, vtpote cū sint longe ab omni gratia. Oratio aūt præfata ostendit eos q sacras imagines proturbāt, illis etiam peiores esse. Dicant igitur & hi Samaritæ.

Constantinus sanctissimus episcopus Constantiæ, quæ est in Cypro, dixit: Ego quidem iconoclastas peiores Samaritis habeo, vtpote qui in ignorantia Chr̄ianismi versantes, ignorant quid faciunt. Hi vero cum in cognitione Christianismi sint, nō sunt audiēdi, nec excusabiles, quemadmodum scriptum est. Is qui cognoscit voluntatem domini, & non facit, vapulabit multis.

Nicolaus episcopus Cyzici dixit: Et ego vestræ sanctitatis minimus librum beati patris nostri Iohannis episcopi Thessalonices adfero, eum rogo vt legatis.

Sancta synodus dixit: Legatur.

Demetrius religiosissimus diaconus, & notarius, armarijq; custos legit. Iohannes episcopus Thessalonicensis ex sermone cuius initium: Hucusque aduersus dominum nostrum Iesum Christum tentator præualuit, vt eum duceret in desertum. Et paulopost: Gentilis dixit: Nunquid & vos Christiani in ecclesiis vestris imagines pingitis sanctis vestris easq; adoratis, neque sanctis tantummodo, verumetiam deo vestro. Ita & nos quoque statuas habere existima, non vt eas adoremus, verum vt per cultum nostrum incorporeæ earum virtutes ad nos perueniant. F

Sanctus dixit: Verum nos imagines sanctorum, qui re vera in carne fuerunt serui Christi fingimus, idq; in memoriam eorum, neque quicquam indecorum efficimus, pingentes eos, vt re ipsa fuerunt, neque enim e nobis fingimus, neque rerum incorporearū corporeas formas cudimus. Neque ipsi imagines, vt tu dicebas, adoramus, sed eum qui per picturam indicatur glorificamus, neque hos etiam vt deos. Absit, sed vt veros dei seruos, & amicos, & potestatem habentes pro nobis apud deum intercedendi. Dei autem imaginem (dico Iesu Christi seruatoris nostri) quemadmodum ipse super terram cum hominibus conuersatus est, pingimus, non vt ipsa natura deus est, quæ enim posset esse dei similitudo? aut quæ figura incorporei non effigiabilisq; verbi patris? Deus enim vt scriptum est spiritus est, sed quoniam visum

A visum est deo patri, vt vnigenitum suum filium e cœlis demitteret, quo pro nostra salute ex spiritu sancto & inuiolata virgine Deipara incarnaretur, nos eius humanitatem ea ratione pingimus, non illius incorpoream deitatem. Gentilis dixit: Esto deum verbum hominem factum icone exprimatis. Quid ad angelos hoc facit, quos vt homines pingitis & adoratis, hi tamen homines non sunt, sed intellectuales & incorporei, & simpliciter existentes dicuntur. Sane ea ratione & a nobis deos venerabiles existima, non enim sic quicquam absurdi agimus, quemadmodũ neq; vos dum angelos adoratis.

Sanctus dixit de angelis & archangelis, & eorum potestatibus, quibus & nostras animas adiungo, ipsa catholica ecclesia sic sentit, esse quidem intelligibilis, sed non omnino corporis expertes & inuisibiles, vt vos gentiles dicitis, verum tenui corpore præditos & aereo siue igneo, vt scriptum est: Qui facit angelos suos spũs, & ministros eius ignem vrentem. Sic autem multos sanctorum patrum sensisse cognouimus, quorum est Basilius cognomẽto magnus, & beatus Athanasius & Methodius, & qui stãt ab illis. Solummodo autem deus incorporeus, & informabilis, intelligibiles autem creaturæ nequaquam ex toto sunt incorporeæ, & imitabiles pictura existunt, quare etiam in loco existunt, & circumferentiam habent. Quanquam au-
B tem non sunt vt nos corporei, vtpote ex quatuor elementis, & crassa illa materia, nemo tamen vel angelos vel dæmones vel animas dixerit incorporeas. multoties ẽm in proprio corpore visi sunt, sed ab illis quibus dominus oculos aperuit. Nos igitur eos nõ vt deum, sed vt creaturas intelligibiles & ministros dei, nõ tamen vt vere incorporeos pingimus & colimus. Quod autẽ hominis forma pingant, in causa est quod in ea visi sunt, si quando ministeriũ dei apud homines obierunt.

Tarasius sanctiss. patriarcha dixit: Animaduertamus dictum patris, quod illic Samaritæ imagines domini & seruatoris nostri, item intemeratæ eius matris subuerterunt, hic vero gentiles. Ostendit autẽ pater q̃d & angelos pingere oporteat, quãdo circũscribi possunt, & vt homines apparuerunt.

Sacra synodus dixit: Etiam domine.

Stephanus monachus legit: Ex libro disputationũ Iudæi & Christiani. Iudæus inquit: Omnibus assentior & credo crucifixo Christo, quod ipse sit filius dei viuẽtis. offendor autem in hoc o Christiani, quod coram imaginibus prociditis. Scriptura autem vbiq; prædicat, ne faciamus nobis sculptile, aut aliquã similitudinẽ. Christianus dixit: Deo vt talis est scriptura iubet non esse faciendam similitudinem, neq; aliquam imaginem adorandam esse vt deum. Imagines enim quas vides ad memo-
C riam Iesu Christi salutaris nobis incarnationis pinguntur, personam illius humanitatis exprimentes. Sanctorum autem imagines eodem modo vniuscuiusq; prælia, certamina & pugnas item contentiões contra diabolũ & mundũ victoriasq; significant. Nõ enim (vt tu arbitraris) Christiani in deo sibi illas erigentes adorãt. verum zelo & fide flagrantes sanctorum imagines inspiciunt, recordantes in typo quanta fuerit eorum erga deum pietas. Quinimo adorãtes, sanctorũ deũ inuocant, dicẽtes: Benedictus deus huius vel illius sancti, omniũq; sanctorũ, qui dedisti illis patiẽtiam & tolerãtiam, quiq; eos dignatus es tuo regno, fac nos cum illis participes, & intercessionibus eorum serua nos. Saluatoris autem imaginem contemplantes & adorãtes spũalibus oculis, & luminibus mentis omnium domino deo gratias agimus, qui formam serui accipiens, hominem mundũq; liberauit, nobisq; sine vllo peccato existẽs similis factus est. Nõ igitur ligneæ imagini aut picturę cultũ exhibemus, adoramusq; sed oĩm dñm Christũ glorificamus. Atqui frater indicabo & Mosen, qui legẽ eã tulit, talia quædã fecisse. Nã duo Cherubim sculpta parauit, volãtia sup tabernaculũ testimonij hinc & illinc, q̃ sane nulli mortaliũ dabat accessus, p̃terq̃ summo sacerdoti, idq; semel in anno, cum scilicet incensum ferebat sanctis sanctorum. Similiter & serpentem æneum fecit, quem in deserto suspendit in medio tentoriorũ ordine, dixitq;: Quẽcũq; momorderit serpens, hic intueatur hanc serpentẽ credatq; quod medelam & sanitatẽ ab ea sumere potest. Vides hic quo pacto idẽ Moses, q similitudinem non faciendam iusserat, serpentem fuderit.

Ioannes sanctissimus monachus presbyter & locum tenens summorum Orientis sacerdotũ dixit: Ecce quomodo sancti nostri patres negantes incarnatã dispensationem seruatoris nostri Iesu Christi testantur abiecisse sacras imagines: Hebræos dico & Samaritas, quãobrem & qui nunc eas abijciunt illis similes sunt. D

Epiphanius religiosissimus diaconus locũ tenẽs Thomę episcopi Sardiniæ legit: Ex falso inscriptis sanctorũ apostolorũ itinerarijs. Pictor igitur primo die ipm primis lineamẽtis denotauit, cessauitq; postridie coloribus eũ expressit. Atq; ita Lycomedi gaudẽti imaginẽ tradidit, quã in cubiculo positam corollis ornauit, vt Ioannes illi postea cognitus dixerit, malogranata ista de balneo aufer dilecte fili, solus enim cubiculũ ingredior, neq; tecũ, neq; cũ alijs orare possum. Hæc dicẽs & ioco se recitãs, simul cũ illo cubiculũ ingreditur, senex aũt imaginẽ ibi corona cinctã videt, lucernasq; astãtes, & ante eã aram. aduocato aũt Lycomede dixit: Quid sibi vult hęc imago? quẽ deorũ tuorũ sic depingi curauisti? Video te nondũ gentilitatẽ exuisse. Lycomedes aũt illi respõdit. Deus quidẽ hic mihi solus est, q me a mortuis cũ cõiuge mea suscitasti. Si vero post deum eiuscemodi benefactores deos licet appellare, tu es qui in imagine depictus es, quẽ ego corono, amo & colo, vtpote qui mihi dux bonorũ omniũ fuisti. Ioannes aũt cũ faciẽ suã nondum vidisset, dixit illi. Ludis tu quidem me fili mi, putas ne me tali forma? quo modo mihi persuadebis, vt hæc imago mihi assimiletur? Lycomedes aũt speculũ illi obtulit, in quo postq̃ seipsum fuisset cõtemplatus, dixit: Viuit dñs Iesus Chrũs, imago hæc mihi similis est. Male vero hãc rem fecisti. E

¶ Ex eodem libro. Aliquãdo cũ Iesum vellem apprehendere, in materiali & crasso corpore mihi occurrit, alias cũ illũ tangere studerem, immateriale erat & incorporeũ subiectũ, ita vt plane nihil eẽt. Aliquãdo aũt a pharisęo quodã ad cœnã vocatus, istuc nobis comitãtibus cõcessit. Vnusquisq; aũt nostrũ panẽ dimẽsum vnũ tantũ accepit, quin etiã & ipsi datus vnus est, quẽ postq̃ benedixisset, nobis diuisit, breui aũt oẽs satiati sumus, neq; tamẽ quisquã nostrũ panem suũ gustauerat. qua de re perculsi sunt admiratiõe, q nos vocauerãt. Sæpe autẽ quãdo cũ illo ambularẽ animaduerti, nũ alicubi pedis vestigiũ cũ pedes de terra eleuaret, imprimeret, verũ obseruãti mihi nunq̃ contigit hoc videre. Illud aũt vobis refero, q̃ fides vestra magis cõfirmetur. Magnalia eñ eius & admirãda q̃ fecit satius nũc fuerit tacere. Sunt eñ arcana, quæ neq; dici, neq; audiri possunt. Priusq̃ aũt ab impijs Iudæis cõprehenderet, oẽs nos congregans dixit: anteq̃ ego illis tradar, laudes dicamus patri, & sic ad institutũ progrediamur. Iubẽs itaq; nos illũ circũgyrare, manibus inuicem amplexabamur. ipse aũt in medio cõsistens, dixit, Amen. auscultate aũt me. Cœpit igit hymnũ dicere, inquiẽs: Gloria tibi pater, & nos illũ cingẽtes, subaudiuimus Amen. Gloria tibi verbũ, gloria tibi gratia, amen. Gloria tibi spiritus, gloria tibi sancte, gloria tuæ gloriæ, Amẽ. Laudamus te pater, gratias agimus tibi lumen, in quo tenebræ nõ morãtur, Amen. In quo gratias agimus dico. Saluari volo, & saluare volo. Solui volo & soluere volo, Amen. vulnerari volo, & vulnerare volo, amen. Nasci volo, & generare volo, amen. Edere volo & edi volo, amẽ. Audire volo & audiri volo, amen. Intelligi volo, cum sim totus intellectus, amen. Lauare volo & lauari volo, amen. Gratia choreas ducit, canere tibijs volo, vos oẽs saltate, amen. Lamentari volo, tundite pectora oẽs, amen. Et inter alia. Hæc dilecti mei saltate nobiscum. Dominus autem egressus est, nos autem veluti aberrãtes, aut e somno mox experrecti, alij alio fugimus. Ego autem cum viderem illũ patiẽtem, nequaq̃ potui passionẽ illius ferre, sed fugi in montem Oliuarum flens ob ea quæ acciderant. Et cum hora diei sexta cruci esset adfixus, tenebræ super totum terrarũ orbem factæ sunt. Et dominus meus stans in medio speluncæ, & illuminans me dixit: Ioannes a peruersis Iudæorum turbis crucifigor, lanceis & calamis pungor, acetum & fel mihi in potum dant, tibi loquor, & quod loquor, audi. Ego iubeo te ascẽdere in illum montem, vt audias quæ oportet discipulum a magistro audire, & hominem a deo. Hæc cum dixisset per lumen mihi crucem ostendit, & circa crucẽ populum magnum non vnius figuræ, at in ipsa cruce erat vna forma, & idæa similis. Ipsum vero dominum supra crucem vidi non habentem formã, sed solam vocem. F

Vocem

A Vocem aũt non illam quidẽ nobis consuetã, sed propriã quandã & bonam, & vere diuinam ad me dicentem: Ioannes, vnum oportet, vt a me audias, vnũ enim in futuro opus est vt audias. Hæc crux huius lucis aliquãdo a me per vos verbũ vocabitur, aliquando mens, aliquãdo Christus, aliquãdo ianua, aliquãdo via, aliquãdo panis, aliquãdo semen, aliquãdo resurrectio, aliquãdo filius, aliquãdo pater aliquando spũs, aliquãdo vita, aliquãdo veritas, aliquãdo fides, aliquando gratia.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Videamus, quia totum hoc opus euangelio repugnat.

Sancta synodus ait: Certe domine, dicit em̃ incarnationẽ esse opinionem.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: In his periodis scriptũ est, quod neq; edebat, neq; bibebat, neq; pedibus super terram ambulabat, quæ ab hæreticoꝝ phantasiastarum opinione non abludunt. Verum in Euãgelio scriptum est de Christo, eum & edisse & bibisse. Nam & Iudæi de illo dicebãt: Ecce homo edax & vini potator. Qua ratione etiam mentiti sunt quod terram pedibus non calcabat. Quomodo enim scriptum est, Iesus de via fessus sedit ad puteum.

Constantinus sanctissimus episcopus Constantiæ, quæ est Cypri dixit: Hic est B liber ille, quem falsa synodus adduxit.

Tarasius sanctiss. patriarcha dixit: Profecto quæ in eo habentur risu digna sunt.

Theodorus Catanes episcopus dixit: Hic ne liber euertet om̃ia dei ecclesiarum ornamenta?

Euthymius Sardensium episcopus dixit: Decebat eiuscemodi congregationem tales habere libros.

Constantinus sanctissimus epũs Constantiæ, quæ est in Cypro dixit: O insignẽ blasphemiam Ioannem inquit apostolũ in montẽ Oliuaꝝ fugisse, tunc cum crux leuaretur, & tamen euangelium testificatur, quod cũ illo aulam Caiphæ ingressus sit, & quod steterit prope crucem cum matre domini.

Sancta synodus dixit: Omnis hæresis ab hoc libro dependet.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Heu heu, o qualibus hæreticoꝝ libris hæresim suam constituunt.

Gregorius Neocæsareæ dixit: Liber iste omnis impietatis & sceleris est parens, & tamen contra idola de Lycomede ex eo testimonium citant.

Ioannes presbyter, monachus & locum tenens Orientalium diœcesium patri-C archarum dixit: Inducit Lycomeden coronãtem imaginem apostoli, quemadmodum Græci sua idola.

Basilius sanctissimus epũs Ancyræ dixit: Absit, quod sanctus Ioannes corã Tito euangelium suum proloquutus sit.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit, Prælectæ hæ sententiæ sunt ne euangelicæ.

Sancta synodus dixit, Nequaquam. Non enim quæ prius lecta sunt recipimus, neq; etiam ea quæ de Lycomede postea dicuntur.

Tarasius sanctiss. patriarcha dixit, Qui priora recipit, recipit & posteriora & media, & quæ de Lycomede dicũtur, quemadmodũ falsum conciliabulum fecit.

Sancta synodus dixit, Anathema sit illi libro a principio vsq; ad calcem.

Ioannes presbyter, religiosissimus monachus, vicarius thronorum triũ patriarcharum Orientis dixit, En patres sancti manifeste declaratũ est, antesignanos istos Christianorum calumniatores, vere participes & communicantes cum Nabuchodonosor & Samaritis, imo etiam cum gentibus & Iudæis, adhæc cũ impijs & execrandis Manichæis, quorum testimonia adduxerunt.

Hæc enim sunt eorum qui verbi dei incarnatam dispensationem phantasiam esse dicunt. Sed illis sit cum ipsis commentarijs anathema.

Sancta synodus dixit, anathema.

Petronas magnificentissimus patritius dixit, Si iubes domine, quæramus episcopum Amorrhij, & Neocæsareæ num hij libri in falsa illa synodo fuerint lecti.

Gregorius Neocæsareę episcopus & Theodosius Amorij interrogati dixerũt:

Non

Nō per deum talis liber illic visus est, sed ex falsis citationibus nos deceperūt.

Sanctissimus patriarcha dixit: Ex propria cogitatiōe quæ volebāt, explicuerūt.

Petronas magnificentissimus patritius dixit: Sed tamen ex regia procuratione cuncta faciebant.

Gregorius Neocæsareæ episcopus dixit: Sæpe dixi & iterum dico pater, nunquam in medium tales libri aut patrum quoq; scripta isthuc allata sunt, sed ex falsis quibusdam citationibus nos deceperunt. Hæc autem de Lycomede videntur & nobis abominanda.

Ioannes sanctissimus presbyter monachus, locum tenens oriētalium præsulum dixit: Si videbitur sanctæ huic & vniuersali synodo, pronūtietur sententia, ne quis amplius eum librum describat, impurum & impium.

Sancta synodus dixit: Nemo amplius describat, nec id solum, verum dignū indicamus qui Vulcano committatur.

Petrus religiosissimus lector legit: Sancti Amphilochij episcopi Iconij de falso inscriptis ab hæreticis libris, cuius initium. Iustum quidem arbitramur omnem eorum impietatem detegere & errorem eorum in publicum proferre. Proferunt em̄ libellos quosdam, quibus apostolorum titulum affingunt, in hoc vt rudiores & simpliciores decipiant. Et paulopost: Ostendemus autem quinā sint hi libri, quos proferunt nobis insani ecclesiæ desertores, non quidem apostolorum acta, sed dæmonum commentaria. Et inter alia. Hæc sane Ioannes apostolus non dixit: Nam qui scripsit in Euangelio, dominum de cruce dixisse, mulier ecce filius tuus, vt & post eum diem in suam acceperit Mariam, quomodo hoc loco dicitur, quod non adfuerit. Sed non est nouum illud. Quemadmodum enim dominus veritas ipsa est, ita diabolus mendax existit. Est enim vere mendax & pater mēdacij. Cūq; mendaciū loquitur de proprijs id agit. Et hæc quidem de mendacijs. E

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Magnus est beatus pater noster Amphilochius. Audiuimus autem quid de itinerarijs istis sentiat, quāobrem nihil nos amplius titulus iste moueat.

Basilius Ancyræ epūs dixit: Nullus liber est, qui euāgelio magis repugnat. Nō est igitur mirandū, si & de imaginibus alienam habeat opinionem.

Sanctissimus patriarcha dixit: Recte pater sanctus nugacitatem & impudentiam istius libri retudit.

Sancta synodus dixit: Recte pater.

Nicephorus epūs Dyrrachij dixit: Satius fuisset vt liber Amphilochij lectus fuisset, & non itinerarium, cōtaminauit enim aures nostras.

Sancta synodus dixit: Sed ad maiorem cautionem bonū fuit vt legeretur.

Tarasius patriarcha dixit: Eusebium Pamphili tanquam testem adduxerunt, illi qui contra sanctas imagines nugantur. Adducunt autem epistolam illius ad Constantiam Licinij vxorē scriptā. Videamus autem quam habeat opinionē Eusebius. F

Stephanus religiosissimus monachus legit: Eusebij Pamphili ad Euphrationē, cuius initium. Domino meo per omnia confiteor. Inter alia: Non enim coexistere dicimus filium patri, verum præexistere patrem filio. Nam si simul existant, quomodo pater erit pater? quomodo filius filius? aut quomodo ille primus, hic secundus, & ille quidem ingenitus, hic vero genitus. Nam duobus simul secum existentibus, eadem vtriusque erit æstimatio. Et aut vtraque (vt ita dixerim) ingenita, aut alterutra genita, sed neutrum horum verum est. Neq; enim ingenitum, neq; genitum fuerit. Sed hoc quidē prius & ordine, & dignitate secundo erit, & in eo quod est, & quod eiuscemodi existit.

Sanctissimus patriarcha interrogando dixit: Recipimus hoc?

Sacra synodus dixit: Nequaquam domine, hic reliquis nobis maiore odio prosequendus.

Basilius sanctissimus Ancyræ episcopus dixit: Non veniat Christiano homini in mentem, vt sic loquatur. Lectum autem est ex eadem epistola. Inter alia: Eundē aūt & solum verum esse docet, per quæ dicit, vt cognoscāt te solū verū deū, nō vt

A vno solo existente deo, sed vt solo vno, existente vero deo, cum maxime necessaria adiectione, vero: quandoquidem & ipse quidem deus filius, sed nõ verus deus. vnus enim est & solus verus deus, quia neminem habet ante se. Si vero & filius verus, id est tanquam imago dei veri, sit & deus, quando & deus erat verbum, nõ tamen vt solus verus deus.

Christophorus sanctissimus epũs sanctæ Cyriacæ dixit: Tersancte domine & sacra sanctaq; synode, quemadmodũ nos habuimus a deo scriptos libros apostolorum, prophetarum, reliquorumq; sanctorum, ita decebat eiuscemodi libros in testimonium & roborationem illam falsam synodum habere.

Sacra synodus dixit: Anathema & libris illis & qui illos legunt.

Petrus & Petrus sanctiss. presbyteri vicarij Adriani papæ veteris Romæ dixerunt. Ipsa lectio indicat, quod Arrianorum sententiam sapiat. habet enim antelectus Eusebij Pamphili liber & alias blasphemias, quas synodus audire respuit.

Sanctissimus patriarcha dixit: libros illius reijciamus.

Sancta synodus dixit: reijcimus & anathematizamus.

B Stephanus religiosiss. monachus legit: Antipatri episcopi Bostrorum, refutatio apologiæ pro Origine ab Eusebio Pamphili episcopo Cæsareæ conscriptæ, liber primus, cuius initium. Ego quidem sufficiẽter & satis scriptum esse religiosissime & beatissime pater Ioannes a tua sanctitate in varijs tractationibus arbitror. Et paulo post. Quod autem vir multiscius fuit, qui omnes veterum libros & commẽtaria inuestigans & inquirens, & propemodũ omnium sententias & opiniones exponẽs, plurima commentaria reliquerit, quorum aliqua digna sunt vt approbentur, non eo inficias. Quod aũt aliqui ex eo nitũtur probare eum non errasse, quod veterum patrum omnium mentem & sententiam, vtpote tot libris lectis tenuerit, hoc ego non omnino tibi concedo. Potuit enim omnium veterum commentaria facile corradere cum Imperatoriam voluntatem & studiũ pronum sibi in hoc habuerit. Nego autem eũ in dogmatibus quicq̃ profecisse, multimodã etiam cognitionẽ illi tribuo, dogmatũ vero stabilitatẽ & constantiã illi nego. Fuit enim longe inferior certitudine ista dogmatum. Et post pauca. Vt mihi plane non sit ingrediendũ in illius sententiam. prius enim apologiam illã excutere volumus, vt ita non illum solũ, pro quo apologia scribitur, sed & ipm autorem hæreticos ostendamus. Iter alia: Indicabam clare & vere, & sine ambiguitate quẽdam ex præclaris ecclesiæ doctoribus,

C docuisse animas hominum prius existere, neq; fallacias aliquas in adstruendo assero. In hoc enim quod indicare conatus es, egressum filij ad patrem, primum quidem peregrina opinio habita est. Tua enim est hæc & eorum qui stãt à partibus tuis, quamobrem in præsenti de hac re nobis nihil est dicendum. olim enim vniuersali synodo tractatum est & determinatum. In hoc autem non consentire, neq; hæc quæ nobis obiecta sunt exquirere non putarim decorum esse.

Sanctissimus patriarcha dixit: Ostensa sunt commentaria Eusebij aliena esse a sancta ecclesia catholica.

Demetrius religiosissimus diacon' & armarij custos legit, Theodori lectoris ex historia ecclesiastica. Persa quidem Xenęus nomine, qui illis tẽporibus Calandrion inueniens, ecclesiastica dogmata adulterantem, virosq; peruertentẽ, de regione discessit. De hoc multa a diuersis audiens, particulatim omnia recensebo. Ex Perside enim proprium dominum fugiens, Romam peruenit. Et paulopost: Hunc Petrus pro Cyro Hierapolim episcopũ mittit, hunc non longe postea episcopi Persici insequentes seruilibus parentibus ipsum seruum quoque natum, & nondum baptizatum accusabant, quod cum Petrus cognouisset, neque satis cognosceret, quid de illo ageret, dixisse fertur, sufficere illi episcopi ordinationem ad satisdationem diuinæ initiationis.

Stephanus diaconus & notarius sacri patriarchici legit. Ioannis Diacrinomij ex historia ecclesiastica. Non esse decens dicebat Xenæus, angelos existentes incorporeos corpõrea forma effigiare, & in hũana effigie incorporeos repsentari. Quinetiam & hæc fuit opinio eius, Christo non dandum esse honorem, aut laudem

dicendã

D

dicendam in pictura hominũ arte elaborata. Esse autem illi solummodo acceptam adorationem in spũ & veritate. Inter cætera aũt dicebat, & hoc esse puerilis animi factum, fingere in columbæ idolo ter sanctum & adorabilem spm̃ sanctum. Nusquã enim euangelicis scriptis traditum esse spm̃ sanctum columbã esse, sed quod in specie columbæ aliquando visus est. Id autem dispensatiue & non substantialiter factũ esse. Ita vt semel dicam vno verbo, intempestiuũ putabat & inconueniens pios homines spm̃ sanctũ, vt corpus habentem delineare. Hæc Philoxenus docens, simul cum ipsa doctrina opere rem demonstrabat. Sæpe enim angelorum imagines adferens, eiecit. Christũ autẽ imagines repræsentantes omnes in vnũ locũ collocauit.

Sanctissimus patriarcha dixit: Audiuimus viri sacerdotes, quales fuerunt, q imagines nõ receperũt, non baptizati, Manichæi, qui phantasiam de dispensatione domini agnoscunt. Ex sceleribus eorum & impuris dogmatibus, Christianorum accusatores, & hæreseos autores occasionem acceperunt.

Sabas sanctissimus præses studij dixit: Gratias agimus deo, & bonæ imperatorum nostrorum dominatorum voluntati, quod falsi illi custodes, adulterinæ istius synodi victi sunt, cum hæreticis qui a partibus eorum stabant.

Sancta synodus dixit: Anathema illis.

Constantinus religiosissimus lector sanctæ magnæ ecclesiæ legit: Ex sancto patre nostro Saba. Flauiano igitur & Elia sanctis patriarchis in Sindone existẽtibus vt dictum est, literisq; adulatorijs & vniuersalibus apud Imperatorem vtentibus, & in Sindone congregatã contra fidem rectam synodum dissoluentibus, in propriasq; sedes reuertẽtibus, Soterichus & Philoxenus, in iram insuperabilem Imperatorem excitarunt, vtpote qui esset deceptus a patriarcharum vafricia & simulatione. & accipientes quam volebãt potestatem, aurumq; ingens Antiochiensium populo largientes Flauianum mirifice tribularunt, & propemodum suffocarunt, compellẽtes hominem, vt Chalcedoni habitã synodũ anathematizaret. ita illo ab episcopatu fugato exulem declararũt, Seuerũq; Acephalorum principem episcopũ designarũt. E

Antonius religiosissimus monachus legit: Ex narratione quæ data est sanctæ synodo quæ congregata est in hac regia ciuitate, contra Seuerum hæreticum & acephalum, à clericis & monachis sanctæ dei ecclesiæ inclytæ ciuitatis Antiochiæ, cuius initium. Nunc si quando vnquam o beatissimi. Et paulo post: Qualia vero sanctissimi & circa Daphnes fontes facere ausus est, magia vsus & incensis impijs dæmonibus seruiendo, tota nouit ciuitas. Quinetiã neq; sacris altaribus pepercit, neque sacra vasa intacta reliquit. Hæc quidem vt detestanda sculpens, illa vero conflans & erogans suis complicibus. Ausus etiam aliud fuit sanctissimi: aureas & argenteas columbas in figura sancti spũs supra diuinos fontes suspensas cum alijs abstulit, dicens, nõ oportere in specie columbæ spm̃ sanctum nominare.

Tarasius sanctiss. patriarcha dixit: Si in noĩe sancti spũs dedicatas columbas sancti patres receperũt, quanto magis corpus incarnati verbi & in terris in corpore visi recipiendum. Credite autem mihi Anastasium ducem Cõstantinopolitanũ aureas argẽteasq; iconas sibi adscripsisse, si modo hoc fecit Seuerus. F

Stephanus religiosiss. monachus, notarius & referẽdarius legit: Ioannis episcopi Gabalon, in vitam & politiam Seueri hæresiarchi, cuius initium. Si noluisset Seuerus aut vitæ semper suæ. Et paulo post: Neq; etiam sanctorum angelorum honorem illæsum esse siuit. Frequenter autem sermonem in gradibus stãs hac de re habebat, populumq; sępe persuadere conabatur etiam in ipso templo sanctissimi Michaelis, non decere purpureas angelos vestes, sed albas, non ignorans sanctis non eẽ curæ potestatibus quo vestitu vtantur. Studebat autem & hæc discerpere, & cómouere, ne quo modo res se haberet cognosci posset.

Tarasius sanctiss. patriarcha dixit: Animaduertamus q̃d p̃ter reliqua etiã in hoc accusatus est, qui nõ purpureas vestes angelis, sed albas attribuendas eẽ docebat.

Demetrius religiosiss. diaconus & armarij custos dixit: In sancta magna ecclesia Constantinopolitana, cũ velum obtegerem, interiusq; manũ mitterem in breuiariũ, inueni duos libros relictos, per imagines deargẽtatos, quas cũ quærerem, cognoui

eas in

A eas in ignẽ coniectas & exustas. Inueni & alium librum Constantini Chartophylacis continentem quædam de venerandis imaginibus. Folia aũt illa quæ de ea re tractabant, exciderunt, eumq; librum en sacræ synodo offero. Idem Demetrius librũ omnibus indicauit, foliorumq; excisionem.

Leontius Cathosiomenus a secretis dixit. Est & aliud quod in hoc libro dignũ admiratu est. Nã vt videtis argenteas tabulas habet, & vndiq; sanctorũ imaginibus decoratus existit. Ipsi vero rem linquẽtes, hoc est imagines, ea quæ de imaginibus intus scripta sunt exciderunt, quod sane extremæ dementiæ facinus est.

Sancta synodus dixit: Anathema, qui sciderunt & consultarunt.

Leo sanctissimus epũs Phoceæ dixit: Ex hoc libro folia exciderunt & perdiderunt. in ciuitate aũt in qua ego habito vltra triginta libros igne cõbusserunt.

Sabas præses studij dixit: Moris est domini cæcis, vt lumen nõ videant: hinc etiã & illi cæci existentes in anima, obtenebrati sunt.

Demetrius religiosissimus diaconus & armarij custos legit. Constantini diaconi & Chartophylacis sanctissimæ magnæ dei ecclesiæ Constantinopoleos, in omnes sanctos martyres, qui per omnem terrarum orbem pro Christo certarunt. Deinde iudices dixerũt: Putatis ne vos, quod in ære & lapidibus salutem collocamus. Nõne ad potestatem aliquam prouisoriam aut contentricem aspicimus, a qua optima nobis contingunt? Quomodo autẽ (dixerunt martyres) plastæ & lapicidæ statuarũ

B multitudinem varijs formis præparant, tẽplisq; affigunt. Vos aũt sacrificijs eas honoratis, & miseriarũ liberationẽ ab eis poscitis, illas inuocãtes. Quid est autem causæ quod & (vt dicitis) diuina, quæ tyranni apud vos designarunt nõ insculpitis in imaginibus, nos autem accusatis, & tamẽ longe superstitiosius in hisce rebus nobis estis affecti. Nunquid autem & vos pugiles vestros sculpitis, & tamen non dicẽdis cõuicijs imaginum picturam afficitis? Age age de hoc errore & ambiguitate sententiæ vos liberabimus, dicunt sancti martyres. Non enim diuinum simplex existens & incomprehẽsibile formis & figuris assimilamus: neq; cera & lignis supersubstãtialem & ante principia existentem substantiam honorare nos decreuimus. Sed primo per transgressionem superato homine, & audenti illa potestate desertoria detracta, natura opus habuit reparatore. Non enim poterat succumbens ex se conflictũ, quo fuerat inferior restaurare, inimico casum vrgente, neq; patiente respirare, neq; par erat in secunda lucta tyrannum excuti, quare ipse opifex propriæ creationis, trinitatis deus vnus, & verbũ, nõ substituit aliquem ex suis creaturis, sed potestate qua ipse valebat vsus certamina pro nobis in humana natura subiuit. Et paulopost. Igitur in qua visus est ab hominibus figura, & in qua conuersatus est inter homines in tabulis pingitur, qua ratione per diuinum typũ eius salutaris potẽtiæ recordamur.

Sanctissimus patriarcha dixit: Gentiles propter idola martyres accusabant, & dicebant eis qua gratia certatis, & nostras similitudines cõtemnitis, cum & vos ipsi ha

C beatis proprias imagines. Sancti autem sic respondent. Sed nos statuas dæmonum nõ facimus, sed verbi dei incarnati imagines pingimus, eiusq; sanctorum, non tamẽ cõfestim eos deos facimus.

Cosmas religiosissimus diaconus & cubicularius dixit: Librum hunc quem fero in manibus veteris est testamẽti cum scholijs suo loco appositis, inueni autem eum in patriarchio. Habet autem scholion in defensionem imaginum. Insidiatores autẽ veritatis expunxerũt scholion, ecce vestigia, adhuc siquidem fere apparet. Inspicite obsecro venerandi patres.

Idem religiosissimus Cosmas aperiens librum omnibus in sacra synodo existentibus locũ deletũ indicauit, quæq; adhuc aliquantulũ extabant, legit. Nõ erũt tibi dij alij præter me. Non facies tibi idolum, neq; alicuius similitudinem, quæcunq; existunt in cœlo supra, aut quæcunq; in terra infra, & quæcũq; in aquis deorsum subter terram, non adorabis ea, neq; seruies illis. Scholion. Et si facimus hominum piorum similitudines, non tamen ea fiunt vt adorentur vt dij, sed vt eas videtes ad imitationẽ facinorum illorum iritemur. Si vero similitudines Christi facimus, sane nõ propter similitudinem adoramus, sed quo mens per ea quæ conspexit sursum vo-

let. Non enim imaginem corruptibilem hominis corruptibilis adoramus, sed quia deus hō incōmutate dignatus est fieri, facimus illius imaginē velut hominis, quāuis sciamus eum natura deum existentem. Non idem igitur deum & imaginē dicimus, sed deū cognoscētes similitudinem in imagine dispēsationis illius humanæ figuramus. Gentiles autem errantes, similitudines deos esse arbitrantur. D

Adductus est & alter libellus eandem habens loci illius scripturæ explicationē, in qua & illud lectum scholion erat. Eum aūt acceptū Gregorius epūs Cæsareæ legit, hic facilius apparente scriptura expuncta & prælecta.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Hæc fecerunt dicti patriarchæ, Anastasius, Constantinus & Victor hæretici.

Theodorus episcopus Myrorum dixit: Si fuisset iste thesaurus omnibus obuius, non sane quisquam mortalium fuisset Iesus. Deus autem reddat illis in die illa q eiusmodi celant.

Theodorus epūs Catanes dixit: Tales profecto digni sunt anathemate, veritatis enim deprauatores extitere & patrum insimulatores falsi. Qui autem ab illis anathemate percussi sunt, laudari merito debent.

Sacra synodus dixit: Væ animabus eorum qui veritatem celarunt. E

Petrus sanctissimus episcopus Hermion: Deleantur nomina eorum ex libro viuentium, & cum iustis non scribantur.

Constantinus sanctissimus episcopus Constantiæ quæ est in Cypro dixit: Benedictus deus, qui post tot vstiones, sectiones, & expunctiones ea reliquerit.

Theodorus episcopus Constantiæ, dixit: Qui talia fecerunt lucernam suam sub modio posuerunt.

Cosmas religiosissimus diaconus & cubicularius dixit: Et istū librum inuenimus in armario oratoriorū sacri patriarchatus varia martyrū certamina cōtinentem, & pter ista quædā de imagine non manufacta Camulianorū. folia aūt quæ de imaginibus tractabant, excisa sunt, ecce eum omnibus ostendo.

Michael sanctissimus episcopus Synadon dixit: Pastillus dicebat tersancte domine, anathema sit illis qui scripturam aliter quam iacet, interpretantur, & qui illi insidiantur.

Tarasius sanctiss. patriarcha dixit: sed labor eius in caput suum reuersus est.

Ioannes religiosissimus presbyter, monachus & locū tenens thronorum oriētis dixit: Vt vere dicam impia iconoclastarū, hoc est imaginum demolitorum, & libros exurentium impietas veritatem reddidit clariorem.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Non solum sacras imagines eiecerūt, sed & euangelium ipsum & alia secreta quædam. Ita sane potuit veritas tandem melius caput exerere. F

Stephanus monachus dixit: Habemus & alium librum, in quem impetum fecerunt iconoclastæ, & si iubes omnibus, ostendam.

Sancta synodus dixit: Omnibus ostendatur, & synodo vniuersæ ostensus est, habens in duabus paginis lituras.

Gregorius religiosissimus presbyter & præses Hyacinthi dixit: Est mihi eius libri integrum exemplar domine si voles, legetur.

Stephanus monachus bibliothecarius acceptū librū legit. Ex historia ecclesiastica Euagrij ex libro quarto. Cosroes postq̄ impressionē in ciuitatē fecisset, mille insidias tetendit, tantos eñ aggeres fecerat, vt per muros saltare posse videret, aliasq; machinas infinitas cōstruxit. Dicā aūt q̄ facta sunt. Imperauit Cosroes potestatibus suis, vt lignorum copiosam materiā ad extruendam machinā procurarēt, q̄ postq̄ accepisset, ea q̄ voluit, extruxit, & in medio aggeris machinā posuit, nouūq; aggerē circūposuit. stabat aūt in ciuitatē directa, in tantam aūt altitudinem erecta est, vt facile possent sine periculo a dextra parte tela in murum & munimenta conijcere. Cum aūt qui expugnationibus adsueti erāt, machinā instar montis muro appropinquare. hostesq; arbitrari se posse pedibus ex ea vrbem ingredi viderūt, simul oēs mane facto machinā aliam contra hostium aggerem struunt, quam Romani aggestam appel-

A appellant, quod subter terram duci possit, in qua etiam ignis indi debebat, vt sic inferne lignis exustis agger superpositus in terrã rueret. Opus autẽ cũ factũ esset, ignisq́ incensus intentione sua frustrati sunt, ignis enim non habebat egressum, vt flãma ventilationẽ accipiẽs ligna inuaderet. Re igitur ad summã desperationem deducta, imaginẽ a deo factã, quã hominũ manus nõ attigit, portãt. Augaro aũt Chrũs deus q̃d eã videre desiderabat, misit. Hãc igitur sacrã imaginẽ ad opus a se factũ adferentes ignẽ quidẽ succenderũt, ligneæq́ Cosroæ machinæ immiserũt. Cõfestim aũt diuina volũtate & potẽtia, fideq́ inspicientiũ res successit, & q̃d antea non poterant nunc perfecerũt. Ligna eñ flammã haurientes dicto citius in carbones cõuersa sunt, & vsq́ ad ipsam summitatem opus est exustum.

Leo religiosissimus lector magnæ & regiæ ecclesiæ Constantinopoleos dixit: Et ego indignus vester famulus cũ descendissem cũ regijs apocrysarijs in Syriam, Edessam petiui, & venerandam imaginem non factam hominum manu adorari & honorari a populo vidi.

Tarasius sanctiss. patriarcha dixit: Hesterno die religiosissimus præses Maximini, limonariũ attulit, lectũq́ est: & inuenimus nos in bibliotheca exẽplar eiusdem limonarij, sed folijs quibusdã excisis, in quibus de imaginibus tractabatur.

Christophorus sanctiss. epũs sanctæ Cyriacæ dixit: Tersancte dñe indignus seruus tuus, audebit ne loqui ad sacrã & vniuersalẽ synodũ? Propheticũ verbũ est, in B operibus manuũ suaꝝ cõprehensus est peccator. Nã quæ cõtra nos in falsa illa synodo moliti sunt, hoc cõtra illos factũ est, & alia quidẽ exciderũt, alia adulterarũt, quo eoꝝ impietas veritate ad lucẽ perducta magis clarescat.

Stephanus monachus & librarius dixit: Liber traditus a præside Maximini, cõtinẽs locũ in alijs libris vitiatum de imaginibus adest, ideq́ legit: Dixit abbas Theodorus Aeliotes, quod erat quidam inclusus in monte Oliuarum pugil egregius, oppugnabat aũt eum dæmon scortationis, quodam itaq́ die cum vehementer insultaret illi dæmon, senex lamentari cœpit, dixitq́ dæmoni, quousq́ nõ relinques me? absiste posthac a me, iam eñ mecũ consenuisti, Dæmon oculari aspectu vidẽdum illi se tradens, dixit. Iura mihi q̃d ea quæ tibi dicam, nemini significabis, & non amplius tecum pugnabo. Et iurauit illi senex per eum qui in altissimis habitat, se nemini dicturum, tum illi dæmon dixit: Imaginem istam si noles me tecum luctari caue amplius adores. Habuit autẽ imago figuram dominæ nostræ, deiparæ virginis Mariæ gestantem Iesum Christum. Dicit illi inclusus, Apage res erit mihi curæ. In sequenti aũt die Abbæ Theodoro Aeliotæ, qui tunc habitabat in vico Pharan, rem significauit, omniaq́ patri retulit, senex autem pater incluso, dixit: Vere pater delusus es, quod dæmoni iurasti, tamen hoc vnum benefecisti, quod confessus es. profuerit autem tibi ne sinas in hac ciuitate amplius lupanar, neque egrediaris quin adores Christum Iesum dominum nostrum cum matre sua in imagine. Confirmatoq́ C eo ac animato pluribus verbis ad proprium locum concessit. dæmon autem illi iterum apparuit, dixitq́: Quid agis maledice, nũquid iurasti mihi nemini te dicturum, quo pacto autem hæc effutijsti? dico tibi maledice, in die iudicij tanq̃ periurus condemnaberis. Inclusus respondet. Quod iuraui iuratus sum, q̃dq́ peieraui noui, veꝝ dominum meum & creatorem nõ abiuraui, te vero non audio.

Narrarũt nobis ijdẽ illi patres & hoc addẽtes: fuisse in partibus Apameæ fœminã quandã deuotã & Christo deditã q̃ puteũ fodit. magnos aũt sumptus cũ fecisset, frustraq́ laborẽ expendisset, inuenit haudquaq̃ aquã. magna aũt animi molestia cum torqueretur, cũ propter labores, tum propter sumptus, in somnis vidit quendam ad se veniẽtẽ & dicentẽ. Age, mitte vt simulachrũ Abbæ Theodosii, eius qui in scopulo viuit, huc adferatur, & deus tibi dabit aquã. Mulier itaq́ duos homines misit, qui imaginem adferrent, quę cũ esset allata, demittẽtes eã in puteũ, confestim aqua scaturijt, vt bona pars putei impleretur. Attulit itaq́ nobis de ista aqua, bibimusq́ & deum nostrum glorificauimus. Eiusdem.

Narrauit nobis Dionysius presbyter ecclesiæ Ascalonis de Ioanne Abba Anachoreta dicẽs: fuit hic vir nostris tẽporibus magni nominis, & q̃d deo plurimũ pla-

ceret miraculũ hoc de eo legitur. Habitauit in partibus Sicchus vbi possessionẽ habebat miliaribus ab Hierosolymis viginti paruis. Habebat aũt senex in spelũca imaginem intemeratæ nostræ deiparæ & semper virginis Mariæ habẽtẽ in vlnis Christũ deũ nostrũ. Cũ aũt esset abiturus in desertũ vastum, aut Hierosolyma adorãdæ crucis gratia & sancta loca, vel in montem Sinai orãdi causa, vel ad martyres longe ab Hierusalẽ distantes (erat eñ studiosus martyrũ, nũc enim in Ephesum ad diuum Ioannẽ, nũc vero ad Eucharta ad sanctũ Theodorũ, vel ad sanctam Teclam in Seleuciã, vel Araphas ad diuũ Sergiũ, ibat) cãdelã parabat, eãq; incẽdebat pro suo more, Et cũ accinctus ad iter p̃ces funderet, dicebat ad dominã, totus in imaginem eius intentus. Sancta dña deipara, quandoquidem restat mihi longũ iter conficiendum, candelã tuã cura, eamq; inextinctã iuxta meũ propositũ serua. Nam ego tuo fretus subsidio longũ iter ingredior. Hæc aũt cũ ad imaginẽ dixisset, abijt, destinatũq; iter postq̃ cõfecit, redijt, nũc quidẽ intra mẽsem, nũc intra duos aut tres. Est & quando quinq; aut sex mẽsibus abfuit, candelã tamẽ semper accensam deprehẽdit, & ardẽtem, queadmodũ eã reliquit cũ abierat. Neq; tamen vnq̃ eam à se extinctã potuit deprehẽdere, siue de somno excitatus esset, siue ex eremo ad speluncã rediẽs. D

Basilius sanctissimus epũs Ancyræ dixit: Demonstratum est sanctarum imaginum vsum peruetustæ esse traditionis. E

Sanctissimus patriarcha dixit: Iam sane satiati sumus patrũ sententijs, nouimusq; ex ijs vetustam esse traditionem, venerandarum imaginum erectionem. Sumus igitur & patrum hac in re imitatores.

Sacra synodus dixit: Imitatores.

Stephanus religiosissimus monachus dixit: Habemus eiusdem argumenti quindecim libros, & si iusseritis.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Impleti sumus & sufficit nobis.

Sancta synodus dixit: Sufficit nobis.

Sanctiss. patriarcha dixit: Quãdoquidẽ in præcedẽti lectione indicatũ est ab Hebræis, Gentilibus, Samaritis, Manichæis & Phantasiastis ecclesiam veluti in culpã tractam ob sanctarum imaginum cultum, omnibusq; nunc aliter persuasum est, iustum est & fratrem nostrum dilectum dominum Ioannem vicarium thronorũ apostolicorum orientis audire. Habet enim quædam de origine subuersionis imaginũ, quæ si vultis audire, narrabit.

Sacra synodus dixit: Cupimus audire domine, si quid habet.

Ioannes religiosissimus monachus vicarius Orientaliũ episcoporũ e charta legit: Cupio equidẽ ego oĩm postremus p̃sentem hãc sacrã synodũ demõstratione quadam docere, idq; omni veritate, qua rõne, quoq; tẽpore, & vnde scelestissima ista & a deo odio habita Christianorũ calumnia & iconoclastarũ rabies originem duxerit. Quo autem expeditius & compendio res agatur de charta mihi pronũtiandum eẽ statui, ne qua in re veritati parcatur. Cum diem extremũ impiorũ Arabum tyrannus quem Suliman nominabant clausisset, subsecutus illũ est Vmarus, q posteaquã regnum adijsset, Anascaphon Malsaman, hostem sane atrocem per gratiã dñi nostri Iesu Christi seruatoris, eiusq; deiparæ matris cũ magna exercitus sui clade & ignominia à terra ista expulit, in Syriãq; fugauit. Neq; de redeũdo spem illi vllã reliquit. Vmaro aũt fato defuncto, Ezidus quispiã, hõ leuis & inconstãs regnũ accepit. Per ea tpa in Tyberiade dux quispiã erat Hebræorũ impiorũ, cui nomẽ Sarantapechys, officina diabolorũ, q bus vitiare animas lusus est & iocus, hõ p̃stigiator & veneficus, & ecclesiæ dei hostis implacabilis. Hic animaduersa Ezidi regis leuitate hoĩem adgredit, polliceturq; Hebræorũ ingenita malitia se regi q̃dã p̃dictũ, & vatem acturũ in maxime necessarijs rebus se offert. Ea res cũ eẽt insinuatus tyrãno, volo inquit o princeps modo me audias rationẽ quãdam indicare tibi, qua poteris facillime & vitã commodã degere, & triginta annos regnũ æquabili in potestate cõseruare. Stultus aũt tyrãnus, spe & desiderio lõgioris vitæ animi leuitate elatus (erat eñ hõ voluptatib[us] deditus & p̃ditus) rñdit: Quecũq; me iusseris facere, mõ possim agam, teq; si modo consecutus fuero quod prædixisti beneficijs infinitis afficiam. F

Venefi-

A Veneficus autem Hebræus confestim inquit, sine vlla dilatione iube vniuersum p regnũ epistolam quæ passim circũferatur scribi & mitti, qua omnẽ imaginem & pi cturam, siue ea in tabulis, siue in opere Musaico in parietibus, siue in vasis sacris, aut indumẽtis, & altaribus sit, & quæcunque in Christianorum ecclesiis reperitur delere expũgi, auferri, & ex toto subuerti, mandes. Neque illas solũ, verum omnes plane similitudines, & earum etiã quæ in foro ornatus & honestatis gratia collocãtur. Nulla igit ratione alia, quam vt odiũ & furorem aduersum Christianos exerceret præstigiator id tentauit. Tyrannus aũt nefandus præstigiatori leuitate sua auscultans, missis nuntiis omẽs sanctas imagines & similitudines per vniuersam prouintiã abstulit. Hoc itaque modo primum ecclesiæ ornamenta procurãte Hebræo venefico ablata sunt. Christiani aũt cum id suis manibus facere detrectarẽt, missi sunt Hebræi & Arabes, homines in deum impii, qui imaginibus exustis, ecclesiarum quasdã calce, quasdã aliis coloribus dealbarũt & incrustarunt. Hæc aũt cum peruenissent ad aures pseudoepiscopi Nacoliæ, & qui eiusdem erant cũ illo opinionis, impios Hebræos & Arabes imitati, ecclesias dei veluti crucem Christi verecundãtes reddiderunt. Arbitror autem relatu dignũ, vt & sanctitas vestra audiat, quem finẽ ignauus iste & veneficus Hebræus habuerit. Ezidus enim qui facinus perpetrauerat, vltra annum cum dimidiato non vixit, in ignemque æternũ descendit, postquam autem mortuus fuit in pristinũ ordinẽ & statum imagines restitutæ sunt. Filius aũt illius Vlidus nomine indigna-
B tus Hebræo tanquam interfectori patris, turpissima morte hominem mori coegit. Ita is falsi sui vaticinii dignũ præmium accepit

Sanctissimus episcopus Mesenæ dixit: Et ego puerulus eram in Syria, quando Sarracenorum princeps imagines subuertit.

Sabas piissimus monachus & præses studii dixit: Dñe, & nos indigni sanctitatis tuæ serui, petimus, vt suis in locis imagines restituãtur, propriũque & solitum obtineant. Christiani autem apud eas preces fundant.

Tarasius sanctiss. patriarcha dixit: Quid dicitis fratres honorandi?

Sancta synodus dixit: Laudamus & nos omnes hos.

Petrus deuotissimus presbyter locum retinens sanctissimi Papæ Romani e charta legit: Tarasio sanctissimo archiepiscopo Cõstantinopoleos nouę Romæ, & vniuersali patriarchæ, & omni sacræ & vniuersali synodo, Petrus primas presbyterorum sanctissimæ ecclesiæ sancti & omnibus seculis celebrati Petri apostoli, & Petrus presbyter & præses sancti Sabæ, ambo vicarii Adriani sanctissimi papæ veteris Romæ. Iustum censemus, vt iuxta omniũ vestrum sententiam, imo secundũ veterem catholicæ ecclesiæ traditionem, quemadmodũ sancti patres nos docuerunt, in medium nostri veneranda imago adferatur, quam salutantes, sancti vos sacerdotes quid de ea fieri debeat, pronũtietis. Deinde aliud capitulũ aggrediamur, vt oĩa quæ scripta sunt aduersus sanctas imagines, aut anathemate deuoueant, aut expũgã
C tur, aut igni mancipẽtur. Et hac de re postulo sacræ synodi sententiam.

Sacra synodus dixit: Veniat, fiat.

Petrus & Petrus religiosissimi presbyteri vicarii sanctissimi papæ veteris Romę dixerunt: Si iubet sancta synodus statuatur in crastinũ veneranda imago, & omnes eam salutemus.

Sancta synodus dixit: Fiat, fiat.

Ioannes deuotissimus monachus, vicarius Orientaliũ archiepiscoporum dixit: Benedictus deus, qui hanc Christi amantem Nicensium ciuitatem in diebus Cõstantini & Irenes piẽtissimorum nostrorum imperatorum glorificauit. Benedictus deus, qui eam duplici gratia dignam censuit. Nã & Arius blasphemus hic subuersus est, & nunc iconoclastarum deo odiosa hæresis per sancta huius sacræ synodi symbola obscurata est. Benedictus deus, qui per sanctũ apostolum dixit: Ego sum alpha & ω. Benedictus deus qui ab initio vsque in hunc diẽ orthodoxorum fidem conseruauit.

Sancta synodus in eandem sententiam proclamauit, secundũ singulos versus ter exclamans. Diuiniloquorum patrum doctrinæ nos correxerunt. Ex illis hauriẽtes fidem & veritatem potati sumus. Illos insequentes mendaciũ persecuti sumus. Ab

illis docti venerandas imagines amplectimur. Illis ducibus sanctorum imaginibus iuxta honorem adorationem tribuimus. Patres prædicant filijs, filij obedientiæ sumus. Gloriamur in facie matris, nempe in traditione catholicæ ecclesiæ. Credentes in vnum deum in trinitate glorificatum, venerandas imagines salutamus. Qui aliter sentiunt, anathema. Qui nobiscum non consentiunt procul ab ecclesia abigantur. Nos veterem legislationem catholicæ ecclesiæ sequimur. Nos patrum statuta cõseruamus. Nos eos qui addunt aut auferunt ab ecclesiæ traditionibus anathematizamus. Nos nuperam & importunam Christianorũ accusatorũ introductionem & inuentionem anathematizamus. Nos venerandas imagines suscipimus. Nos ita nõ affectos anathemate deuouemus. D

Christianorum accusatoribus & iconoclastis, anathema.

Qui torquent sententias scripturæ de idolis in venerãdas imagines, anathema.

Qui venerandas imagines non complectũtur, anathema.

Qui venerandas imagines idola vocant, anathema.

Qui clamant Christianos imagines vt deos adorare, anathema.

Qui scienter communicant cum ijs qui ignominia adficiunt sanctas imagines, anathema.

Qui dixerit aliũ præter Christũ nos ab idolis liberasse, anathema.

Qui dicere audet catholicã ecclesiã aliquando idola admisisse, anathema.

Multi anni Constantini & Irenes magnorum regum & imperatorum. Multi anni. Imperatorum pacificorum multi anni. Extirpatores nuperæ opinionis domine conserua. Piam illis vitam domine tribue. E

¶ACTIO SEXTA.

IN nomine domini & dominatoris Iesu Christi veri dei nostri, imperantibus pijssimis & Christi amantissimis nostris imperatoribus Constantino & Irene eius deuota matre, pridie nonas Octobris, indictione vndecima, congregata sancta & vniuersali synodo iuxta diuinam gratiam & piorum nostrorum Imperatorum a deo deo declaratorum mandatum in Nicæa splendida metropoli prouinciæ Bithyniæ congregata, hoc Petro religiosiss. primate presbyterorũ sanctissimæ Romanæ ecclesiæ beati apostoli Petri. Et Petro religiosissimo presbytero, monacho, & præside sanctissimi in vrbe Roma monasterij sancti Sabæ. Tenentibus locum apostolicæ sedis sanctissimi & beatissimi archiepiscopi veteris Romæ Adriani. Et Tarasio sanctissimo & beatissimo archiepiscopo inclytæ Constantinopoleos nouæ Romæ, Iohanne item & Thoma religiosissimis presbyteris & monachis his locum tenentibus apostolicorum thronorum orientis diœceseos. Sedentibus ante sacrum ambonem sanctiss. magnæ ecclesiæ, quæ vocatur Sophia, præsentibus & audientibus gloriosissimis & magnificentissimis ducibus Petrona glorioso exconsule petricio comite Imperatorij obsequij, & Iohanne regio hostiario quæstore ærarij militaris, ac tota synodo iuxta primam ordinationem considente, simul cum deuotissimis archimandritis præsidibus monachorum turbæ, depositis in mediũ sacris & inuiolatis euangelij dei codicibus. F

Leo a secretis dixit: Nouit sancta & sacra synodus quod in præcedenti cõuentu diuersas hereticorũ accusantium sanctam & inculpabilem Christianorũ ecclesiam sententias in sanctarum imaginum deiectione percurrimus. Nunc autem in manibus est scripta eorũdẽ blasphemia, res inquam absurda, & quæ nullo negotio subuerti potest, definitionem continens falsæ istius synodi, quam ipsi congregarunt, q̃ tamen in omnibus odiosorũ deo hæreticorũ impuræ orationi vbiq; conuenit. Neq; solũ illã adferimus, sed & artificiosam & efficacẽ eius cõfutationẽ, quã nobis spũs sanctus dedit. Oportet eñ eorũ temeritatẽ doctis cõtradictionibus superare, & fortibus resolutionibus dissipare. Hãc aũt in p̃senti coram sancta synodo deponimus.

Sancta synodus dixit: Legatur:

Ioannes

A Ioannes sanctissimus diaconus magnæ ecclesiæ Constantinopolitanæ & Cancellarius legit:

¶Refutationis falso nominatæ definitionis, a turba Christiani nominis accusatorum consutæ,

TOMVS PRIMVS.

STudio est perpetuo Dæmoni humani generis osori hominem ad dei imaginem factum a deo quam longissime separare, multiiugisq; deceptionibus distrahere: neque quicquã illi magis cordi gratiusq; q̃ verã pietatẽ oppugnare, ecclesiasticæ pacis statum cõturbare. Quod sane nostris tẽporibus nõ segniter, per auxiliares suas copias ostendit, in qbus qui cõgregati fuerũt, subiectæ expositiõis interpretes fuere, & septimã synodũ eã vocare ausi sunt, simpliciter oĩbus decretũ illud & cognitũ odiũ cõtra idola exclamãtes, & tanq̃ in hamo escã implicãtes, abominatiões suas & improbas machinationes contra imaginũ figuras oĩbus proponere studuerũt, simplicioresq; rapuerunt: dum antiquatã illã & corruptã idololatriæ vocẽ in sanctas imagines recudere. Per quã sane q diabolo eiusq; peruersæ sententię in diabolicis statuis, & q̃ seruiuerũt creaturæ relicto creatore idololatræ vocati recte cõdemnati sunt. Qui aũt Christũ induerũt, & per gratiam illius ab
B idolis & errore liberati, & p illum salui facti sunt, eiuscemodi cõculca ntur, eorumq; verba, veluti abortiua q̃ cõfesso vitiata sunt, veluti scelera quædã in ecclesia non ferenda, detestant. Quanquam autem ea aliquamdiu deliramentis quorundam veluti infantes lacte educata sint, tamẽ in iustam ætatem peruenire non potuere. Spũs eñ sancti gladio occisa sunt. Sed Christus verus deus noster, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, dirigat cogitata dictaq;. Solus eñ intellectus est intelligentium & intellectoꝝ. item verbum dicentium & dictoꝝ, oñibus oĩbus, existens & ens, qui dat linguã eruditionis ad cognoscendum, cum opus est vt verba ferantur. Claritas enim verborum illius illuminat & instruit paruulos, vt mendacium exigatur, veritas autem subintret. omnibus clare & lucide splendescens: quã veritatis imitatores cognoscunt memores diuini Apostoli dicentis: Væ mihi nisi euangelizem. Pro hac enim est pugnandum, hæcq; defendenda erit. mendaciũ autem funda spũs lapidãdum. Hinc scriptura & patribus, item indigatoribus & syllogismis speculationẽ nugantiũ & secundũ Phinees veniẽtiũ, hasta spũs facile vna plaga, eo quod iuxta hanc impietatem inuicem connexi sunt, dissecuerimus, & falsiloquas eorum linguas per claram demonstrationem omnibus probauerimus, vtpote
C quæ contra vnigenitum filium dei, & illius ecclesiam exertæ sunt, & impietatẽ cõtra illius humanitatis altitudinem loquutæ sunt. Ob id machæra spũs, quod est verbum dei, vincula eorum dirumpentes, & imperitiæ eorum iugum dissoluẽtes, versutiæ eorum tegmẽta aperta omnibus indicemus. Quamobrem dominus illos derisit & subsannauit, & ad eos in ira sua loquitur, dicens: Ite a me, non noui vos. De quibus & per prophetam Hieremiam loquutus est: Hi prophetarunt mendacia in nomine meo, non enim misi eos, neque præcepi illis. Visiones cordis ipsi loquuti sunt, & propter hoc erunt proiecti in biuĳs Hierusalem, hoc est in ecclesia catholica, & conculcatio illis qui recte confitentur dominum. Laqueus enim fortis propria labia, & capiẽtur verbis oris proprĳ. Retributio enim labiorum eoꝝ debet illis, impietatis scilicet redargutio. Reprehendam enim te, inquit, & statuã coram te peccata tua. Atq; hæc qdem hactenus. Ne qd aũt longis procemĳs orationẽ extẽdamus, rectã instantes viã, ad ipsas reprobationes scripti illoꝝ recurramus. Nõ eñ eorum vaniloquentiam apertam, & manifesta conuicia indicare poterimus, nisi redarguendo meliorem contra eos sententiam, iudiciumq; syncerius opponamus. Magnam sane securitatem in eo collocamus, quod nulla recentia inuenta ad rem nostram probandam inquirimus, sed apostolicis, & patrum doctrinis, item ecclesiasticis constitutionibus acquiescentes, his nostra confirmamus. Rogamus autem quicunque inciderint in hunc Commentarium, vt cum singulari indagatione legant,

neq; defunctorie inspexisse contenti sint, sic enim clare & vere summam contradictionis intelligētes, victoriæ præmia ecclesiæ persoluēt. Vsi autem sunt eiuscemodi procemijs. D

GREGORIVS dei amātissimus epūs Neocæsareæ legit:

Definitio sanctæ magnæ & vniuersalis synodi.

¶ Ioannes religiosissimus diaconus, & cancellarius legit.

ICONOclastæ a mendacio inchoantes per vniuersam hāc nouitiam vaniloquētiam synodum in defensionem adsumentes, in mendacio q̄q; cessant. Quopacto autem sancta dicenda erit, quæ quid sit sanctū, nō intelligit. Execrabilis est & prophana & adulterina. Nā qui in hac congregati fuere (vt cum propheta loquar) inter sanctum & prophanum non distinxerūt, inter purum & impurū discrimen non statuerunt, imaginem enim domini dei nostri cum imagine simul satanæ idolum appellarunt. Quomodo autem magna & vniuersalis, in quā neq; oēs consenserūt, & reliquarū ecclesiarū præfecti nō admiserūt, sed anathemate eam deuouerunt. Non habuit cooperarium, vt hæc quæ nūc celebratur Romanū papā, neq; illius sacerdotes, neq; per vicarios, neq; per prouinciales literas, quemadmodū fieri in synodis debet. Quinetiam neq; concordātes sibi habuit Orientis patriarchas Alexandrinum inquā Antiochenū & vrbis sanctæ summos pontifices, neq; cum illis etiam mystas & sacerdotes. Vere fumus est caligine plenus obtenebrās oculos insipientium eorum oratio, non lucerna posita super candelabrū, quo lumen præbeat omibus quæ sunt in domo, quamobrem eorum verba veluti sub lectulo enūtiata sunt, non supra montem orthodoxæ fidei, neque in omnem terram apostolice egressus est sonus eorum, aut in fines orbis terrarum verba eorum, quemadmodum sex priores sanctę vniuersales synodi. Septima autem, quomodo erit, vtpote quę non concordet cū sex prioribus sanctis & vniuersalibus synodis. Omne enim septimum ordinatum in eadem numeratione qua res quæ præcesserunt, rebus præcedētibus consentaneum esse debet. Quandoquidem id quod nihil cum ante numeratis participat, simul connumerari nequit. Veluti si quispiā ordine sex aureos nummos collocet, deinde his addiderit æreum nummum, hunc sane septimum non appellabis, idq; propter materiæ diuersitatem. aureus em̄ pretiosus & multi vsus, æneus aūt neq; pretio, neq; operositate cōmendabilis. Ita & hæc nihil aureū, aut pretiosum habens dogmatum, tota subærata est, adulterina, veneno lætali pręgnans, sex sanctis & aureis synodis, quæ verbis spūs sancti lucent cōnumerari, indigna est. Habens aūt elationem illius qui dixit: Ponā thronū meū supra nubes, talia proloquitur. E

Nō est dicēda synodus, in qua non fuerit Pōt. Rom.

F

GREGORIVS Episcopus Neocæsareæ.

Sancta magna & vniuersalis synodus, quæ iuxta gratiam dei, & p̄pium deuotorū & orthodoxorum nostrorum Imperatorum Constantini & Leonis decretum in hac diuinorum studiosa & regia ciuitate cō gregata est, in basilica intemeratæ & sanctæ semp̄ virginis Deiparæ Mariæ, quæ cognominatꝰ Blachernis, hæc subscripta determinauit.

IOANNES CANCELLARIVS.

Si per diuinam gratiam horum congregatio facta est, quibusnam gratia dei loquutis verbis exornata est, qua veritate resplendet? Gratia enim cum veritate coniuncta est. Sunt enim hæc duo sub vno iugo, & veluti cōuictrices, eius rei testis Ioannes theologiæ princeps: Gratia & veritas per Iesum Christū fuit. Ipsi igitur veritate (in qua gloriatꝰ parœmiasta, hoc est Prouerbiorū autor dicens: Veritatē meditabuntꝰ fauces meæ) alieni sunt. Qui aūt ad mēdaciū festināt, exciderūt à veritate & a gr̄a. Hinc est quod illorū sermo diuino sale non sit conditus, quo gratiam det audiētibus. Quod aūt aiunt in sacro virginis nostræ deiparæ templo se congregatos, ne hoc quidem mirum est, nulla enim verecundia ducuntur. Non aliter ac Annas & Caiphas, reliquumq; Iudæorū conciliabulum, qui cōtra Christū conueniētes sacrū locum

A locum non respexerunt, vt ex eo ab impiis consiliis auerterentur. Quinimo ob hoc magis accusandi sunt, vtpote qui scelerata & impia conuenticula in loco nō impio, sed sacro coegerūt. Vtinā autem vt a patrum voce procemium instituerūt, Dionysii diuini voces, eiusq; traditiones & sanctorū patrū obseruassent intemeratas. Profecto non est quod ob impietatem suam nūc male audirēt, quēadmodum per omnē expositionem clarum fiet. Verum per omnia repugnāter & minus coherenter disserentes, veluti lupus ouina pelle tecti e theologia præfantur.

GREGORIVS.

Deitas omnium causa & perfecte cūcta cōficiens, quæ omnia sua bonitate ab iis quæ non erant ad esse produxit, hæc vniuersa vt ornate & composite ferrentur, definiit, vt bonum iuxta gratiam illius traditum habentia habitum, indeclinatam permansionem, & minime labilē ad ambigua nutum, statūq; veritatis conseruent.

Epiphanius diaconus & cubicularius legit:

Omnis creatura a deo condita, & quæ ab eo quod non est, id quod iam est substantialem facultatem sumpsit, nunc ipsius mandato mota & gubernata nouit creatoris præceptum seruare, veluti ab ipso sic prædispositā, siue inanimata sit, siue animata. Illi autem traditam nobis a Christo in sancta ecclesia eius ad recordationem salutifere dispensationis illius obseruātia anathemate deuouere nō dubitarunt. Sed ignorant hi nihil sine deo in ea fieri. Inueniuntur autem ipsis inanimatis stupidiores & ratione cassis, minus rationabiles. Neq; illud duntaxat, sed recto cursu se ferri arbitrantes, in absurdis sermonibus, dogmatibusq; falso prædicant sanctam dei ecclesiam idolis acquieuisse. In falso autem spem suā collocantes, eam affantur, vias tuas nosse non volumus, neq; traditiones retro traditas sequi curauimus. Non igitur mirum, si a Christo qui fundamenta veritatis collocauit, aliquando audituri sunt, non noui vos. Diabolum autem triumphantem suum cum ita sentiant sibi derelinquat.

B

GREGORIVS.

Posteaquam lucifer ob claritudinē sedem suam apud deum firmatā habere volens, & contra creatorem suum in superbiam mentis elatus, illinc cum desertorum exercitu ex superillustri dei principatu per se esset delapsus, cunctorum malorum opifex, autor, inuentor & magister declaratus defecit, hominem a deo creatum in locum, a quo ipse deiectus erat videre non sustinens, omnem aduersus eum improbitatem exhausit, & per fraudem illum, a gloria & splendore dei alienauit, vt creaturā relicto creatore adoraret, compulit.

C

EPIPHANIVS.

Si quidem de ea idololatria & creaturarum adoratione sermo fuisset, quæ ab apostolis, quibus potestas data desuper ē, & à diuinis prophetis quibus per inflationem diuinam sanctus datus est spiritus, abominata est & renuntiata, omnes sani ecclesiæ alumni cum illis consentirent. Quinetiam tempestiuum erat illis hæc scriptis committere. Verum quoniam illam relinquentes pro mendacio pugnant, & patrē eius diabolum veluti superare simulantes, contra irreprehensibilem dei ecclesiā linguas exerunt, & cauponum more vinum aquis commiscentes, & perdendū errore proximo propinātes, iuste audiēt diuinā vocē, quam in eos diuinus vates Dauid intendit, psallens: Quid est quod narratis iustitias meas, & testamentū meum assumitis per os vestrum. Vos autem odistis disciplinam, & eiecistis sermones meos retrorsum, constituentes partem vestram cum illis, qui dogmata veritatis adulterant. Vnde simulantes veritatem loquuntur.

GREGORIVS.

Vnde opus manus propriæ deus plasmator in perniciem abire conspicatus, ferre ipsum non potuit: Videns enim quod neq; per legis studium, neq; per propheta℞ sancto℞ salutiferam admonitionē genus humanum in pristinam nobilitatem redire posset, filium suum propriū in extremis & definitis temporibus in terram misit, qui patris placito & spiritus sancti viuificantis & æquipollentis cooperatione, in vtero virginis habitans, & ex sancta & intemerata illius carne, in sua propria substantia, siue existentia carnem accipiens nobis consubstantialē, item hāc mediante anima rationali & intellectuali compingens & configurans, natusq; ex ea supra omnē rationem & intellectum, volensq; crucem subiens, mortemq; eligens, & tertio die a mortuis resurgens, omnem salutarem suam dispensationem impleuit. D

EPIPHANIVS.

Scriptura dicit in creatione mundi deum dixisse, Faciamus hominē secundū imaginem nostrā & similitudinē. Magna itaq; dignitatis magnitudo, qua terrigena imaginem dei honoratus est, sed per deceptionem ex eo statu lapso, neq; prioris plasmationis dignitatem seruante, genus humanum in idololatriam impegit. Hominē autem hunc deus & verbum patris perfectus homo factus, neq; naturam commutans, a casu illo erexit, & illum ab errore eximens idolorum ad immortalitatem formauit, tribuens illi insuper donum certæ spei & confidentiæ, quæ sane priore multo est diuinior. Adeoq; ipsa formatione melior extitit reformatio, quæ est gr̃a sempiterna. Volentes igitur dono℞ magnitudinem obscurare, audenti ore aliam idololatriam successisse imaginum, scilicet apparatū isti iactitant, & a se nouam quandā ab ijs liberationē ostensam iactanter gloriant, suamq; sententiam ornatis verbis cōsuentes, ecclesiam dei errasse contendūt, sermonesq; suos plusquā oleū emolliunt, dum scripturæ locos quosdam in hoc citant. Sed dolosissima sunt verba eorum, & iaculum vulnerans lingua eorum. Loquuntur enim pacifica, sed in se inimicitiā cōtinent, quare subiungitur. E

GREGORIVS dei amātissimus epūs Neocæsareæ legit:

Reduxit nos a corruptrice dæmonū doctrina, nempe ab idolorum cultu & errore, & in spū & veritate adorationem nobis dedit. F

EPIPHANIVS.

Nolētes optimi viri ad veritatem trahimini. Omnis enim sancto℞ apostolorum consentiens conuentus, & patrum multitudo, ad homines venisse dei filiū, & verbū prædicat, nosq; ab idolo℞ errore reduxisse annuntiat. Quin etiā prænūtiantes voces propheta℞ habemus, sic clamantes: Ecce em̃ (inquit dn̄s) dies veniunt, & delebo nomina idolo℞ de terra, & non erit amplius eorum memoria. Vt sane & vos cōfiteri cogamini Christū deum nostrum ab idolo℞ errore nos duxisse. Quod si autē abduxit, quomodo rursus in idololatriam inciderunt, qui in illum credunt. Apage cum nugacibus istis deliramentis: Deus incarnatus liberauit, & iterum captiuati sumus, & ite℞ sub potenti manu tyrāni sumus. Audite quid scriptura dicat: Regnum illius, regnū sempiternū. Et potentia illius in generationes generationū, regnabitq; dominus in æternum, deus ille tuus Sion in generationē & generationē. Nō quēadmodum terreni reges, qui nūc quidem victoria superiores, nunc vero inferiores videntur, ita quoq; deus, verum eius victoria in secula perdurabit. Neq; enim deus instar hominis affectus est, neq; vt filius hominis abibit, vt scriptū est. His autem & apostolus cōsentit. Non pœnitenda em̃ dona dei, & iudicium illius. Ipsi autem hæc ipsa loquentes speciosos. s. se & venerandos exhibere volunt, verum non animaduertunt quod pugnantia loquantur.

Grego-

A

GREGORIVS.

Et sic in cœlos adsumptus, sanctos illius discipulos & apostolos doctores eiuscemodi salutaris fidei reliquit, qui nostram sanctam ecclesiam veluti sponsam suam varijs pietatis & lucidis dogmatibus exornantes, vndiq; ornatam & venustam, veluti aureis tegmentis ornatã indicarũt; cuius speciositatẽ inclyti nostri patres & doctores, item sex sacræ priores synodi adsumentes, incontaminatam conseruauerunt.

EPIPHANIVS.

Indocto sane & rudi fastu ingerentes sese, nouatę vaniloquentiæ suæ adulterinã opinionem non intelligũt, & velamento vafro arrogantiã suã obtegere studentes, per negligentiam suã ridiculi deprehendũtur. Laudant eñ miris modis ecclesiasticam legislationem, & hãc sex sacras synodos seruasse & si nolint, fateri cogunt, verbisq; lepidis pietatem effigiant, circa sententiã vero deprauandã studẽt. Et labijs quidem illam honorant, corde aũt quam longissime ab ea absunt. Neq; traditionẽ tot anteactis seculis probatam recipere aut seruare desiderãt. Vtinam erubescant, cũ in B priscos Christianorũ mores inspiciũt, qui nũc dici volũt hoc nomine, sane nõ damnarent picturarũ apparatũ qui ab eo tempore fuit, quo prædicatũ est euangelium. Nam ab eo tempore quo celebrata est sacrosancta synodus, vsq; ad conciliabulũ, quo hi cõuenere q contra sanctas imagines steterũt, non plus q̃ septuaginta anni lapsi sunt. Omnibus autem notum est illis annis sanctorum picturas non fuisse contẽptas, oĩbus inquã hoc notum est. Verũ ab illis tpibus, imo vt verius loquar ab apostolorum prædicatione extiterũt, quemadmodũ omni loco ex earũdem inspectiõe in templis sacris docemur, id quod & patres sancti testificantur, & historiarũ enarratores tradunt, quorum commentaria etiam in hunc vsque diem seruantur. In primo enim & quinquies millesimo anno Christus deus noster ad homines veniens, & triginta annis & mensibus circiter quinq; nobiscum viuens, & magnum illud & salutare mysterium operans, in cœlos migrauit, ascendens isthuc vnde descẽderat. Quo sane tẽpore apostolis mandauit, vt ea quæ a se erant docta alios deinceps docerent. A temporibus itaq; illis vsque ad tempora Constantini primi ex imperatoribus plene Christiani, anni propemodum tercenti acti sunt, ante illũ fere genti C libus tyrannice regnantibus. Per illa autem tempora Christianorũ plurimi certamẽ præclarum certantes, non sine martyrio vitam hanc liquerunt, idq; dum idolorum statum studiose oppugnant. At vero Christianorũ cœtus diuina æmulatione ducti, templa construxerũt, partim Christi nominis gratia, partim sanctorũ martyrum causa. Atq; illi quidem historiã humanæ Christi dispensationis in ijs pinxerunt, Hi vero martyrum gestis effigiandis operã collocarũt. Alij id tabellis expressere, quo martyrum memoriam in oculis perpetuo ferrent, aut ipsius etiam Christi facta, alij autem in vestibus sacratis, in pretiosis repositorijs, in quibus incruenta sacrificia peragunt, imagines pinxere. Et sane euidenter hæc ad nostra vsque tempora ostendũtur, durabuntq; per secula, quantumuis amaritudine & bile hæreticorũ linguæ contra ecclesiam & sex synodos vniuersales flagrent. Ipsæ autem dei nutu per diuersa tempora congregatæ quo illos subuerterent, ea quæ in catholica ecclesia, & p scripta & sine scriptis tradita sunt confirmarunt & stabiliuerũt, inter quæ & imaginum etiam confirmationem. Sacra autem sexta & vniuersalis synodus, posteaquam sententiam suam de vna voluntate Christi sub Constantino, qui per ea tempora imperium administrabat, cuiusq; nutu & voluntate conuentus is erat indictus pronũtiasset, contigit imperatorem de vita decedere. Iustiniano autẽ eius filio imperium adsumente, iterum vnanimiter omnes diuina voluntate post quatuor, aut quinq; annos congregati, de rebus ecclesiasticis, statusq; earũ correctiõe circiter duos & centum canones edidere, in quorum octuagesimo secundo de imaginibus sic tradiderunt. In quibusdam venerandarum imaginum picturis agnus digito præcursoris indicatus, figuratus est, qui in typum gratiæ est assumptus, verum illum nobis per

legem

legem præsignificans agnum Iesum Christum deum nostrum. Veteres igitur typos & vmbras, veluti veritatis simbola & præfigurationes ecclesia traditas amplexantes, gratiam & veritatem veneramur, &c. Videmus igitur omnes & intelligimus, quod & ante sacras sex synodos, & post has etiam sanctorum picturæ in ecclesia traditæ fuerint, non aliter ac sacra euāgelij lectio. Nam quæ leguntur vbi ad aures venerint, ad animū deinde legamus & transmittimus, & quæ oculis videmus in picturis, ea quoq; mente complectimur, atque ita per duo ista inuicem cōsequētia, lectionem inquam & picturam vnam cognitionem acquirimus, qua ad recordationē rerum gestarum peruenitur. Vnde e duobus istis summis sensibus in Canticis canticorum inuenire licet efficacem coniunctionem. Sic em̄ ibi dicit: Ostēde mihi faciem tuam, & audire fac mihi vocem tuam. Vox enim tua suauis, & facies tua speciosa. Quibus nos conuenienter & illud ex psalmo accantamus. Quemadmodū audiuimus, ita & vidimus. His igitur sese in hunc modum habentibus, tempestiuū contra eos qui in sanctas imagines blaterāt, ita dicere. Vnusquisq; vana loquutus ē, ad proximum suum. Labia dolosa in corde, & in corde loquutus est mala. A qbus nos gratia Christi liberati sumus. D

TOMVS SECVNDVS.

EPIPHANIVS.

IGnorantes dn̄i mentiri nescientis de ecclesia sua promissionē: portæ scilicet inferorum non p̄ualebūt illi, obstipo capite, & ore minime tecto repugnātissimas afferentes opiniones, ipsi inter se pugnant, & patrum voces suffurati, tanquā proprias sibi adscribunt sic dicentes.

GREGORIVS.

Rursus huius decorē videre recusans prædictus ille improbitatis architectus, non dubitauit per diuersa tempora, & modos varios, praua quadam persuasione humanum genus sibi subijcere. Quomodo sub p̄textu Christianismi, idololatriam latenter induxit, proprijs suis sophismatibus, eos qui illum respicerent eo adducens, vt non putarent sibi a creaturis absistendum, verum has adorandas & colendas, Deūq; ipsum factitium aliquid esse Christi nomine appellatum.

EPIPHANIVS.

Qui sp̄ualem impugnant Hierusalem, videlicet catholicam ecclesiam, configurantur quodammodo ijs qui terrestrem Hierusalem oppugnant. Student etiam patrum vti sermone, quemadmodum Rhapsaces, aliquando Hebraica lingua contra Israelem vsus est. Siquidem contra patres & catholicam ecclesiam hæretici isti patrum doctrinam & ecclesiasticam vocem vsurpāt. Sed a fructibus eorum, inquit dominus eos cognoscetis. Assimulant em̄ sepulchris dealbatis, q̄ foris quidē hominibus speciosa videntur, quomodo & hi Christianorum accusatores, patrum quidē verbis tecti, intus autē ossibus & impuritate omni, cadauerum inquam & fœditatū dogmatibus scatent. Nos autem eorum sepulchrum aperientes, omnē eorum impuritatem ad lucem manifestam producemus, maxime quia iuxta libidinem suam, ea quæ a patribus sanctis in ecclesia catholica tradita sunt, peruertunt, & vocibus quidem eiusdem vtuntur, sed sententiam deprauant. Nam quæ ipsi contra Arrianos determinarunt, hæc illi contra venerandarum imaginum erectionem detorquent. Præclarus enim Gregorius ecclesiæ Nyssensium præsul, in funebri oratione, quam habuit in sanctum Basilium & carne & sp̄ū fratrem suum, quæ dā contra Arrianos decernit, quæ ipsi contra imagines adsumpserūt, quemadmodū ex ipsius procœmij argumento videre licet. Habet hoc ad verbum ita. Nullus omnino est, qui scopum illum, quo tēpore doctor noster erat, institutorum, ignorat. Postq̄ em̄ furor ille quo erga idola animi hominū rapiebantur, prædicatione Christi extinctus est, omnesq; culturæ vanarum rerum ruinam fecissent & essent obscuratæ, propter pietatis prædica- F

A dicationē,quæ per vniuersum prope terrarū orbem vagabatur,vndiq; is qui humanæ naturæ prædominari studebat prohibitus,per Christi nomē ex terrarū orbe est expulsus. Callidus aūt ad improbitatē oīs malitiæ repertor existēs,in prōptu habuit peruersas cogitationes,q̄ iterū humanū genus per fraudem sibi subijceret. Enimuero sub p̄textu Christianismi, idololatriā latēter inuexit,proprijs suis sophismatibus inducēs eos,q in illū respiciebāt,ne putarēt sibi à creatura desciscēdū,sed hanc adorādā,hāc colendā,deūq; ipsum opus eē,q dei appellatiōe nominaret. Si vero ex nō existētibus est creatio,& diuina substātia secundū propriā naturā alterata est, nullā esse huius rationē habendā,sed Christi nomine creaturæ imposito, hāc adorari debere,huic seruiendū esse,in hoc spes oēs salutis ponendas, ab hac iudiciū expectādum. Et desertor ille & apostata irruens in genus humanū, improbitatē suā multis concessit, Aetio inquam & Arrio,Eunomio & Eudoxio,& ante illos multis alijs, per quos idololatriā iam cædētem, iterū vt dictum est,noīe Christianismi induxit, morbusq; hic inualuit apud hoīes,vt creaturā relicto creatore adorare gauderēt. Huc accessit regū per ea tēpora auxiliū,quibus eū errorē alere cordi erat. ita p oīa regna morbus iste inualuit. Cūq; omnes propemodū malo superati essent,ecce tibi subito à deo indicatus est Magnus Basilius,quēadmodū Helias tēpore Achab,qui religionē lapsam quodāmodo suscipiens tanquā lucernā quandā deficientem,fidei

B rationē,per gratiam quam possidebat,iterū vt luceret,effecit.

Videamus quæ sit hoc loco rei veritas. Omnis sane patris sentētia in Arianitas expletur: Dicit eñ Basilium Magnū illis tēporibus apparuisse, quibus Arrius,Eunomius,Macedonius, Eudoxius, & reliqui scelesti illius & scelerati sodalitij fuere, asserentes filiū creaturā esse & verbū patris,& dñm nostrū. Hinc deū vti creatum, adorantes, iuste ab illo,& catholica ecclesia idololatræ appellant. Quamobrē quem adorāt,ex nō ente ad esse productū,quēadmodū oīm procreationū creatio asserūt.

Venerādas itaq; imagines Christiani neq; deos appellant,neq; vt deo cultū exhibent,neq; salutis spem in illis cōstituunt,neq; ab ijs iudiciū aliquādo futurum expectant. Quod si aūt in recordationē & memoriā,item q̄d singulari quadā affectione in ipsa prototypa ferebant,salutauerint & honorifice adorauerint imagines,non tamen ob id illis latriam exhibuerūt,aut diuinā venerationē adscripserūt. Absit hæc calūniatio. Verū Arriani creaturæ dei filiū,& verbū annumerātes, ab eo spes saluationis cōcipiebāt,& futurū iudiciū p eū fore arbitrabant. Ob eā causam admirandus

C pater illos redarguens dixit: Hanc adorare,nēpe creaturā,huic latriā exhibere,in ea spem salutis collocare,ab illa iudiciū futurū expectare. Nunqd igitur huius scilicet vaniloquētiæ propugnatores,& iuxta prophetam caupones,miscentes vinū aqua, veritatis corruptores inueniuntur? Neq; id solū,verū etiam patrū traditionū falsarij existūt. Nam quod inquit diuinus pater,filij appellatione vocatum: ipsi in imaginū effigurationē sententiam transferentes,pro filij appellatione, Christi scripserūt vocatione. Manifestū siquidē est cū is dicat filij appellatione nominatū,q̄d cōtra Arrianos pronūtiet,vtpote qui in generationē increatā,& de supernis existentem filij blasphemabāt. Quam ob causam huius hæreseos antesignanos nominatim p̄strinxit, Arrio dicens,& Eudoxio,& Eunomio,& Aetio. Verū noui isti hæretici pro filio Christū ponētes,in venerandarū imaginū effigiationē blasphemias conuehere studuerunt. Ob id & in hoc falsiloqui,& mendaciorum patroni ostensi sunt,adducuntq; quæ non decet,neq; fas est vsurpare.

GREGORIVS.

Quamobrem sane quemadmodū olim dux, autorq; nostræ salutis Iesus,suos absolute doctos discipulos apostolosq; , infusa illis spūs sancti potestate,ad eiuscemodi rerū extirpationē misit: ita sane & nunc suos famulos,& qui cū apostolis certāt fideles nostros reges suscitauit, peritos & sufficientes ad cōponendā quæ inter nos est cōtentionē, & ad disciplinā diabolicæ munitionis subuertendā, quæ erecta est aduersus co-

gnitionẽ dei, idq́ in redargutionẽ diabolici erroris & insidiarum. D

EPIPHANIVS.

Quis vnq̃ cõtumelias tales in altissimum dixit? quis vnq̃ grauiora hac impietate elocutus est? o impudens & improba blasphemia, o dolus occultatus fucatæ versutię, vtpote cũ a diabolo edocti insidias & fraudes loquũtur, q̃d manifeste & vere ad gloriã dei ducentem nos contemplationẽ & inspectionẽ, per quã humilitatis verbi dei altitudinẽ cognoscimus, & ad memoriã incarnatæ illius dispensationis, passionisq́ & salutiferæ mortis pducimur, diabolicã munitionem cõtra cognitionem dei extructam & dæmonũ insidias & errores audẽti ore appellant. Vere arcũ suũ ad iaculandũ (res infanda) id q̃d est inculpatũ tetenderũt. Nã si cõfessum habent, ex alto discipulos, accedente spũs sancti ministerio, in extirpationẽ idolorũ virtutẽ accepisse, quid est q̃d alios dicunt excitatos, qui de imaginibus traditionẽ, q̃ per octingentos annos valuit, quamq́ beati patres veluti anchora stabiliuerũt & cõfirmarũt, subuerterũt? Nã cũ semel à Christo vniuersi ab idolis liberati sumus, quid est q̃d de ijs nos iterũ aliquis incuset? Nisi quispiã dicere ausit, post secula alias leges & ordinationes, q̃ nos in absurdas occasiones & errore plenas ducunt traditas. Hoc em̃ iactãt generosi illi dicẽtes. Queãdmodũ olim salutis nostræ dux & autor Iesus. Hinc em̃ subit illis vt ita dicãt: Omne q̃d inueteratũ est & senescit prope est vt intereat: quãdoquidẽ aũt apostolorũ doctrina inueterata est, cõsequẽs est, vt nouã nos erigamus. Moses em̃ & Aaron sacerdotes inquit Apostolus, sed postq̃ gratia subingressa est, alius nobis sacerdos surrexit. Debebant igit̃ & ipsi q̃q́ gratiã aliquã amplam inuexisse, quæ etiã apostolicã vinceret. Sed operæpretiũ est audire quid dicant: Ad cõponendã quæ inter nos est cõtentionẽ & doctrinã, &c. En cũ oẽs illius synodi fuerint episcopi, & perfectionẽ apostolicarũ institutionũ habuerint, alios debebãt dissidẽtes cõponere, nõ ab alijs corrigi. ita em̃ plus extulissent disciplinã & doctrinã traditionũ sanctorũ aplorũ. patrũq́; inclytorũ. Quãobrẽ cũ illis eorũ doctrina, neq́ partẽ, neq́ locũ habẽt, vtpote q doctrinæ illorũ nõ adhærent. Decãtat aũt illis Dauid psalmographus dicẽs: Perdat dñs labia dolosa, linguã iactabundam. Dicãt nobis num verus sit Dauid, nosq́ cũ eo psallẽs: Defecerũt iacula inimici in finẽ, & ciuitates subuertisti. olim em̃ hostis iacula defecerũt, & ciuitates, hoc est munitiones eius, cũ scilicet filius incarnatus est. De q̃ etiã scriptũ est: Diuident̃ spolia fortis. Nõ aũt de falsa illa synodo & eorũ collegis traditũ est: Defecerũt hostis iacula in finem. Et si in finẽ, & vbiq́ defecerũt iacula hostis. & si ciuitates impietatis subuersæ sunt, qũo illas restaurare conant̃ hi & renouare, vt sibi adscribãt earũ subuersionẽ, & generis humani liberationem. Deprimẽtes magnum nostræ salutis mysteriũ, œconomiã scilicet Christi supra omnes dei subuertũt, qui vere benedictus in secula seculorũ, amen. Deinde adulationibus ad imperatores vsi sic subijciunt. E F

GREGORIVS.

Qui excellenti & diuino zelo cõmoti, fidelium ecclesiã, dæmonum fraude deprædatam videre non sustinentes.

EPIPHANIVS.

Talia cum dicunt, nõ vident̃ cognoscere promissiones catholicæ ecclesiæ, ab eo qui illam fundauit Chrũs factas, neq́ cõfitentur per liberationẽ eã, quæ est in Christo Iesu humanũ genus seruatum. Quos em̃ deus p̃tioso sanguine suo redemit, eos diabolo reuendũt. Quos propria morte viuificauit, eos linguis venenosis occidunt, & in laqueũ inferni adigunt. Audiãt igitur cantica, quæ lepide ad ecclesiã ex persona Christi canũtur: Tota pulchra es cognata mea, & reprehẽsio nõ est in te. Iam audiuerũt illã totã pulchrã esse & cognatã Christi, & absq́ omni reprehensione. Ad quam & per Esaiã loquit̃: In manibus meis descripsi te, & muri tui coram me sunt semper. Quo pacto aũt ecclesia cũ tales promissiones acceperit ab hostili dæmonũ potestate in prædã rapitur? Et vbi deus est ipsum caput, iuxta Apostolũ, qs hanc captiuitate pessundare poterit? Ipse hãc sibijpsi sine macula & ruga addixit, quis autem eam iam inquinabit? Vah cum ista suspitione. Clarum sane est quod inficiatio illius humanæ dispensationis eiuscemodi opiniones excitet. Sed conati sunt eccle-

siam

A siam in nihilum redigere, ob id & dominus eos pro nihilo habebit. Eruntq; apud omnes qui in ecclesia eius sunt contempti & anathematizati. Mansit enim hæc semper prædationi non obnoxia infracta inconcussa. Expleti autem adulationibus, in narratione earum quæ apud eos factæ sunt rerum, sermonē gloriosum cōtexunt.

GREGORIVS.

Vniuersum deuotorum episcoporum sacrū conuentū cōuocauerūt, quo synodice in vnū cōuenientes ex sacra scriptura disquisitionem de erronea similitudinum pictura faciant, quæ ab excelsa & deo decente latria, ad humilem, terrestrem & materialem creaturarū latriam hominū mētes detrahit. Hæc inquam disquirant & quid sibi hac de re videatur, exclamēt, Cognoscētes id quod a prophetis dictū est. Labia sacerdotū cognitionē custodiēt, & legē exquirēt ex ore eorum. Nuntij enim dei sunt oīpotētis.

EPIPHANIVS.

Immemores verbi dei ex virgine generationē, magnū hoc & salutare mysteriū, quod ipse nobis incarnatus gratuito donauit, liberādo nos ab idolorum errore, & insano cultu: hāc ipsi salutē cōminuētes, sibi honorē adscripserūt, qua improbe cōtra B catholicā ecclesiā triūphare nitūtur. Quibus merito per prophetā Chrūs alloquitur: Sacerdotes cōtaminauerūt leges meas, & sancta mea profanauerūt inter sanctū & profanum nō posuerūt discrimen. Siquidem imagines dñi & sanctorum eius nō discreuerūt à dæmonū imaginibus. Quinetiā has simulachra gentiū appellātes, sycophātarum more ecclesiā quā Chrūs suo sanguine sibi cōparauit, accusant, & quod coloribus varijs euāgelicæ historiæ pingant, reprehendūt, quā tamen fideles venerandam & sanctā prædicant, cū nō respiciant ad ea quæ oculis representant, sed quæ per res significant. Nā vt illi qui audiūt auribus gloriā deo acclamāt, ita q oculis vidēt, eundē glorificāt. Quia in recordationē cōuersationis illius inter hoīes hoc mō puenimus. Nā si narratio scripta nobis res declarat, quid ni & pictura idē demonstret? Qualia autē nugari pergāt, videamus. Quæ (aiunt) ab excelsa & deo decēte latria, ad humilem, terrestrē & materialē creaturarum latriā hoīm mentes detrahit. O insanientē linguam, quā instar machæræ acutæ & veneno imbutæ possidēt, qua Christianorum inculpatam fidē, in simulachrorum arbitrantur translatā culturā. Et cōtumeliose humilē & ma- C terialē creaturarum latriā hāc appellāt. Nemo enim Christianorum eorum q sub cœlo sunt imagini latriā exhibuit. Etenim hoc est gentiliū fabulamētū, dæmonūq; inuētio, Satanicæ demū actionis aggressio. Verum hoc Christi in hac terra peregrinatione subuersum est. Latria nostra est in spū & veritate. Inter varia aūt quæ deo dicantur & sanctis eius ecclesia quoq; ritū imaginū habet. Ipsi aūt seipsos redarguūt cū dicunt. Et quod sibi hac de re videatur. Ignorant igitur quod ore dñico dictū est: Qui a seipso loquitur, gloriam propriam quærit. Cum igitur hi a seipsis loquantur, vt testificatum est, & non a spū, quis eos audire velit, nisi qui a spū alienus existit? Deinde gloriabundi nō in dño, sed suorum linguis, sic aiunt.

GREGORIVS.

Et ideo congregata sacra hæc nostra synodus, quam numero trecēti triginta octo constituimus, iuxta ritum legislationis synodicæ, volūtarie amplectimur & prædicamus decreta & scita, traditionesq; quas illi firmiter approbauerunt & seruare iusserunt.

EPIPHANIVS.

Ingentis multitudinis cœtū habētes, numero & hominum copia iactabundi gloriantur, & quod turbā cōtra ecclesiam excitarūt, ob id importuno & ore claustrum nesciente garrire, quæ fas non erat, non cessarūt. Quare iuxta populum hebræū aucti sunt & multi euaserūt, sed in ipsis sibi nō cōplacuit dominus. Quid vero causę est? Quia seipsos ab ecclesia expellentes in heremo errarunt, & in sicco & inaquoso spirituale vinum corda hominum lætificans non habuerunt. Iterum autē eandem fa-

bulam inculcant: verbis eñ synodicis statutis se inhęrere pollicentur, factis aũt ipsis negãt. Quinetiã annumerant synodos vniuersales præhabitas, sic dicentes. D

GREGORIVS.

Et primum quidem iuxta quod sancta synodus magna vniuersalis, quæ temporibus piæ recordationis Constantini Magni Imperatoris in Nicea congregata est, quæ impijssimum Arrium sacerdotali abdicauit dignitate, quopterea quod increatum filium dei creaturam esse dixit, cũ sit consubstantialis patri & spiritui sancto, nec nõ eiusdem gloriæ & dignationis. Quæ quoq; a deo electum nobis pronuntiauit fidei symbolum. Ita quoque deinceps centum quinquaginta patres congregati, in imperatoria ciuitate, temporibus magni imperatoris Theodosij Macedonium spiritus sancti hostem cõdemnarũt: vtpote quem constabat in sanctum & increatum spiritum blasphemias profudisse. dicebat enim illum patri & filio non esse consubstantialem, illa autem synodus salutaris nostræ symbolon fidei latius extendit, ter sanctum spiritum & omnipotentem deum esse prædicans. E

EPIPHANIVS.

Has quoq; ambas sacras synodos & vniuersales Nestorius impius ille, quiq; illi aderant hæretici, admiserunt. Eadem etiam ratione & hæc tumultuaria synodus aliam inducens hæresin (a qua qui huic assentiuntur Christianorum accusatores a catholica ecclesia nominantur) recepit. Verum hi nihil a demẽtibus hominibus discrepant, solem enim exortum super terram videntes & inter se dicentes: splendore solis sydera absconsa sunt, & dies est & non nox, aperta & manifesta otiosiloquẽtia sua colligentes admonent.

GREGORIVS.

Post has ducentorum sanctorum patrum in Epheso prior congregatio Theodosij iunioris imperio iudaizantem, & hominis adoratorem Nestorium condemnauit, quia decernebat ipsum Christum proprie ex deo verbum, & particulatim alium Christum ex muliere, & proprie quidem creatum deum verbum, & particulatim hominem. Hinc duas hypostases, in vno Christo constituebat, vnionemq; iuxta hypostasin negabat, secundum quam non alius atq; alius adoratur, sed vnus intelligitur Christus Iesus vnigenitus, vna adoratione in propria carne adoratus. F

EPIPHANIVS.

Hanc & Eutyches & Dioscorus, & eiusdem farinæ hæretici confusanei appellati approbant, sed tamen hæretici permanserunt, vtpote qui aliam hæresin induxerunt. Recte igitur & illis hi connumerabuntur. vaniloquentiam enim nuperam & hi in ecclesiam adduxerunt. Quemadmodum autem pueri ea quæ a patribus pspicue dicta & facta ridicule inuicem narrant: ita & hi quoq; quæ apud omnes notissima sunt, veluti docendo se proferre putant, & scripto tradunt. Sed apud omnes ridiculi deprehẽsi sunt. Rursus autem sua propria vaniloquentia vtentes dicũt.

GREGORIVS.

Congre-

A Congregata deinde est & in Chalcedone magna & vniuersalis synodus imperãte Martiano, dei amantissimo imperatore, hæc Dioscorũ & infelicem Eutychen anathematizauit, docentes in duabus naturis, post exactã iuxta hypostasin verbi dei vnionem, nõ esse eundem, & vnum Christum & dominum cum carne, sed ex duabus naturis vnitionẽ factam, vnam autem mixtã & confusam perfectam fuisse. Vltra has Cõstantinopoli cõgregata Iustiniani Imperatoris imperio, q nũc in dei pace quiescit, synodus est, q̃ Originẽ (q & Adamãtius) Euagriũ, Didymũ cũ gentilibus illorũ cõmẽtarijs anathemate deuouit. Præterea Theodorum Mopsuestiæ episcopũ, & Diodorũ Nestorij præceptorẽ, Seuerũ, Petrum, Zoaram, cum impijs eorum dogmatibus damnauit. Et epistolam Ibæ appellatam, quæ ad Marin Persan extat. Decreta aũt & statuta quartæ synodi vniuersalis approbauit.

EPIPHANIVS.

B Vniuersales has & sacras synodos, & quæ illas præcesserũt, & Sergius Constãtinopolitanus, Cyrus Alexandrinus, & Honorius Romanus antistites, & omes illi qui monothelitæ dicuntur, receperũt, veruntamen vt hæretici a catholica ecclesia damnati sunt, quod noua quædã dogmata per suas hæreses in ecclesiam effuderint. Sic & hi sanctas has & vniuersales synodos recipientes, per nouam suam hæresin e catholica ecclesia eiecti sunt. Vana autem de his illorum est oratio & ociosa, neq vlla responsione digna, quia dum sanctas synodos appellant, illis aduersari ostenduntur. Quod si autẽ illud ex ignorantia faciunt, res est & stoliditate & ruditate plena. si vero scientes id perpetrant impiæ sane & absurdæ conscientiæ. Aut em̃ synodum synodo sibi aduersantem nobis (nisi sint aliquæ ab ecclesia alienæ & condemnatæ, quemadmodum illorum est) ostendent, aut sanctas has & synceras sequent, & quod tota ecclesia, & ipsi recipient. Et si quidem sacras imagines susceperint, ecclesiæ catholicæ adhærebunt, vtpote quas sacræ sex vniuersales synodi admiserũt: si vero non sequentur catholicam ecclesiam, nemo eos audiet, vtpote qui huius sa-

C cram traditionem non sequantur.

GREGORIVS.

Deinde temporibus Constantini Pij Imperatoris in hac deuota ciuitate centum septuaginta episcoporum concilium coactum est: in quo Theodorus quem Pharan vocant, & Cyrus Alexandriæ præsul, & Honorius Romanus episcopus. Sergius item & Paulus, Pyrrhus & Petrus qui illic præsidebant: item Macarius Antiochenus cum Stephano illius discipulo, anathemate percussus est, & extra catholicã ecclesiã eiecit, q̊d vnam voluntatem & operationem in duabus vnius dei nostri Christi naturis statuerent.

EPIPHANIVS.

Hisce verbulis nihil ædificant, hæc em̃ antea destructa fuerunt. Adulterina aũt cauillatione sacras sex synodos iterũ in mediũ adducũt: sic dicentes.

GREGORIVS.

Sex igitur istæ sacræ & vniuersales piæ & deo placentes synodi dogmata nostræ inculpatę fidei ex sanctis euangelijs initiate tradiderunt, vnam scilicet esse hypostasin, in duabus naturis & voluntatibus & operationibus vnius Christi domini dei nostri, illiusq vnius esse & miracula & passiones.

EPIPHANIVS.

Ah quid istud est opinionis & superbæ iactationis? Ecclesiam veluti rudem, & quasi nõdum Christi dogmatibus imbutam docere conantur, quæ tamen testimoniis omniũ sciẽtia plena esse deprehenditur, quemadmodum diuinus Paulus ecclesiæ mystagogus in spũs magniloquentia clamat. Sic eñ de ea ait: vt cognoscat principatibus & potestatibus per ecclesiam multimode varia dei sapientia. non igitur recte iudicarunt, sed impostorum more ea quæ non erant dubia in medium adduxerunt, quæ ecclesia catholica tanq̃ anchoram firmam & recipit & obseruat, præceptisq; eorũ continuo inhæret. Nam & sacræ synodi cum diuinis placitis & venerandas imagines admiserũt, & honore, & cultu quodam certo eas patres nostri dignati sunt: quinetiam in templis sanctis ab se ædificatis eas collocauerũt, nec illic solũ verumetiam in omni loco conuenienti eas pinxerunt, salutarũtq;. Verum hoc conciliabulum omnem illorum diuinum cœtum supergredi ausum ẽ, & suam sedẽ cõtra illos posuerũt, iuxtaq; diabolum patrẽ mendacij ceruices erigentes, quæ sancta erãt & sacra contaminauerũt, contempserũt, & in ignem coniecerunt. O violentiã, o insanam audaciam, pereat eorũ superbia: dominus ex corruptrice malitia illorum, populum liberet, omnesq; catholicæ ecclesiæ adhærere faciat, & vt euangelicas picturas, & certaminum martyrum effigiationes, quemadmodum ab initio factum est, & ecclesia dei obseruat, recipiant & vt venerentur efficiat. Deinde eisdem artibus vtẽtes sic delirando dicunt.

D

E

GREGORIVS.

Quæ & nos cum omni diligentia & discussione consilio tersancti spiritus exqrẽtes & cognoscentes, contra ipsum illud salutis nostræ dogma, hoc est contra Christi œconomiam, nefandam pictorũ artẽ blasphemantem, & sex sacras sanctas synodos subuertentẽ inuenimus.

EPIPHANIVS.

Est & diligentia & discussio quæ in malo procedit, quemadmodum diligentiam & inquisitionem contra proprium patrem suum cum Achitophel exercuit Abesalon. talibus q̃q; & isti cõtra sanctos patres vsi sunt. Quemadmodũ etiam ex diuino consilio falsorum prophetarum vaticinia oriri Achaz arbitrabatur: verum spe sua frustratus fuit. Quoniam & parœmiasta inquit: Sunt viæ quæ videntur viro rectæ sex exitus earum in fundum inferni deducunt: Talia & illis accidunt, nam obnoxij affectibus his vt hominibus placeant, & de proprio ore loquentes, videntur quidẽ vias rectas iudicare, verũ eos q illis auscultant in laqueũ inferni deducũt. Quomodo eñ contra dispensationis Christi mysterium, imaginum pictarũ apparatus blasphemias infert? aut qua ratione sex sacras synodos contumelia adficiunt, aut præter illarum sententiam in ecclesiis imagines collocatæ sunt.

F

Quando ipsi illi diuini patres nostri doctorũ more & voluntarie veritatem significantes, nostræ salutis mysterium in venerandis templis pictorum opera vtentes collocarunt. Non autem vt ipsi aiunt: Quis contra salutis nostræ dogma tempestiuum, nimirum aduersus Christi dispensationem nephandam pictorum artem induxit? Nam quod quispiam probat, id vituperari non sustinet. Itaq; se delirare cognoscant, nec nugas suas demonstrari sinunt. arbitrantur autem neminem exortũ qui fraudes eorum quibus veritatem deprimunt se deprehensurum putet. Omnes artes illiberales quæ a scopo mandatorũ dei declinãt, interdictæ sunt. Quæ vero secus agunt, sed in vsum aliquem vitæ proficiunt, & non sunt indecoræ, ita a sanctis patribus nostris nõ sunt damnatæ nec exclusæ. Picturæ aũt arte si in aspectũ turpitudinis quispiam vsus fuerit, execrabilis est & damnosa, veluti si quis effigies meretricias & spectacula, item molles saltãdi flexus, & equestrium certaminũ formas aut si quid his simile fuerit, pingat. Sane opus illud turpe & noxium censebitur. Si autem honestorum virorum vitas, & historias certaminum martyrum, eorũdemq; passiones: item magni dei & seruatoris nostri Iesu Christi dispensationis mysteriũ pictura repręsentare voluerimus, tunc quidem pictorum arte vtentes valde recte fecisse dicemur. Nam & pictor crucem depingit, neq; tamen aliquis cui sanũ cere-

brum

A brum est ob eam causam pictorē auersatur, neq; a diuina gratia illū excludit, q̄d coloribus eā ornauerit. Rursus & de libris similiter iudicandū est. Nā si quispiā turpes historias aut gesta referat, turpis quoq; & abijciendus, & Christianis auribus indignus censebitur. si vero diuinitus inspirata verba, & narrationes ad pietatem facientes scribat, cōmendādus est, & ecclesia dei nō indignus æstimādus. Idē de imagine dñi nostri Iesu Christi sanctorūq; eius existimādū. Nā & si quis tibiā, aut citharā fecerit, turpe illius opus habebitur: si vero sacrū aliq̄d vas, suscipiendū quidē hoc erit. Neq; quispiā prudēs artē vituperauerit cū quippiā ædificat, q̄d in vitę vsum ac necessitatē fuerit destinatum. Intentio em̄ & modus, quorsum scilicet artis opus tēdat inspiciēdus. Et si q̄dē ad pietatē vergat, admittēdū erit, si vero ad turpitudinē aliquā execrādū & reijciendū. Appingētes aūt dictis plures vituperationes, deinceps aiūt.

GREGORIVS.

Nestoriū aūt diuidentē in filiorꝝ dualitatē, vnicū filium & verbū dei pro nobis incarnatum fingunt.

EPIPHANIVS.

B Rursus quēadmodū & ante diximus tantūmodo pronūtiant nihil demonstrātes. Qūo em̄ Nestoriū fingit, q Christi imaginem pingit. Nestorius duos filios inducit alterꝝ quidē verbū patris, alterꝝ aūt virginis filium. Veri aūt Christiani filiū vnicum Christū & dñm cōfitent. Et cū imaginē illius, quēadmodū caro factus est, & habitauit in nobis, pfectus videlicet homo, depingunt valde recte & pie facere cognoscūtur. Depicta est em̄ deus verbū in carne apud nos diuersatus, nō ipsa deitas cōsideratur. Deū em̄ (vt ait) nemo vidit vnquā. Siquidē neq; depingi, neq; videri, neq; cōprehendi potest, sed tantummodo illius humanitas. Ex duabus em̄ naturis, & in duabus naturis Christū esse scimus, nēpe indiuisim diuina & humana. Altera quidē ex ijs indepingibilis, altera vero pingi valēs in vno Christo cōsiderat. Et imago non quidē secundū substantiā exemplo primo similis existit, sed tantūmodo nominis ratione, & dispositiōe expressorꝝ lineamētorꝝ per mēbra. Nō em̄ cū quisquā imaginē alicuius hoīs pingit, animā in imagine q̄rit. Et quidē aīæ hoīs & diuinæ naturæ differentia discreta existit. hæc enim increata est, & temporis nescia, illa vera & creata & tēporaria, & ab hac cōdita. Null⁹ aūt q sapit aliq̄d hominis imaginē vidēs cogitauit, hominē ab anima per pictorē separari. Nō em̄ dūtaxat anima priuata est imago sed & ipsa corporis substātia. carne, inquā, musculis, neruis, ossibus, elemētis nempe sanguine, flegmate, humore & bile, quorꝝ sane commixtio in imagine videri haudquaq̄ potest. Hæc em̄ in imagine si cōspici possent, hominem vtiq; eam & nō hominis imaginem appellaremus. Igitur & hæc cū cæteris problematum illorꝝ monstris faciunt. Quæ vero sequuntur, risu digna sunt.

C

GREGORIVS.

Nec minus Arrium, Dioscorꝝ, Eutychen, Seuerꝝ, qui cōfusionem & commixtionē duarum naturarꝝ vnius Christi statuunt.

EPIPHANIVS.

O incircūspectas & aniles fabulas, magnū em̄ existimāt ijsdē insistere nugamētis Nā aut ignorarāt quantū inter se distant hæretici a se numerati, aut volūtarij in has nugas delabunt. Arij em̄ & Dioscori & Eutychis hęreses cōtrariæ quodammodo sunt Nestorio & inter se nō parꝝ pugnāt, quāq; impietatis rōne satis cōueniāt. Ari⁹ em̄ a nō existētibus ad esse ante secula productū & increatū dei patris verbū dicēs, huic impietati & aliā adijcit hæresin. negat em̄ Christū animā rationalē habere, sed pro ea deitatem, cui affectus applicant. Dioscorus aūt & Eutyches, Nestorio dicēti duas & naturas & hypostases repugnantes, naturas confundentes, vnam vaniloque adserūt esse. Et longe a via regia, q̄ neq; ad dextram, neq; ad sinistram declinat incedentes, ab apostolica & patrū disciplina exciderunt. Quæ nunc aūt cōcordia & cōiunctio catholicæ & sanctę dei ecclesiæ itē picturarꝝ explicatiōibus, cū Ario, Nestorio & Eutyche, verꝝ dāt sine mēte sonū & verba inania effutiūt, ab ap̄lico p̄cepto lōge alieniores, sic em̄ ait Ap̄lus: Sermo vester sit semp gratiosus, sale cōditus,

Sed & bonus Iob eos detestatus inquit: Num edetur panis sine sale, aut est gustus in verbis inanibus. Clarum igitur est & quod frustra & inaniter ecclesiam dei accusant: nunc quidem impio Nestorio & schismatico picturã humanitatis Christi cõuenire dicentes, nũc vero Eutychi & Dioscoro impijs illis hæreticis & confundẽtibus naturas. Clarum autem est quod inter se sectæ istę pugnẽt, & vtraq; cõtra ecclesiam insurgat. Nam si dixerimus Nestorium iuxta eorum verba ecclesiæ adhærere, mendaces deprehenduntur, dicentes eam Eutychen & Dioscorum sequi. Si autem Eutychi & Dioscoro cum ecclesia conuenire, & in hoc quoq; falsi reperiũtur. Nam vt antea dicebamus Nestorius & Eutyches inter se pugnant, quare inepta & superuacanea eorum est ratiocinatio. D

TOMVS TERTIVS.

EPIPHANIVS.

Quandoquidem in spinis arantes aliena ab apostolicis seminibus garriunt, & hæreticorum zizaniorum germinationes colligũt, ad eos deus per prophetam clamat: Pastores multi corruperũt vineã meã, contaminauerũt partem meã hæc dicentes. E

GREGORIVS.

Quamobrem iustum censemus, breuiter per p̃sentem hanc nostram definitionem, eorũ qui hæc faciunt & venerant̃ errorẽ demonstrare. Igitur sanctorum patrum & vniuersalium synodorũ puram & inuiolatã & a deo traditam fidem nostram & confessionem sic obseruantes, dicimus non debere quenquam diuisionem, aut confusionem, vltra verũ sensum & voluntatem inexprimibilem & incognoscibilem illam vnionem duarum, secundum hypostasin vnam expressæ personę naturarum cõminisci.

EPIPHANIVS.

Vere suum errorem ostenderunt, vanitatis huius magistri. Ab omnibus em̃ sanctis patribus nostris in sex vniuersalibus synodis congregatis, in sanctis templis, alijsq; conuenientibus locis venerandas imaginum picturas collocantibus, propter verba quædam exilia sese abdicarũt. Errorem enim esse dicunt & idololatriam aliã præter dæmoniacam istam inducentes, inter duas res contrarias inter se non distinxerunt. Nam ea quæ in gloriam Christi dei nostri, & recordationem illius incarnatæ politiæ facta: item in laudem dæmoniorũ, eorumq; memoriam a gentilibus & quibusdã Iudæis cõstructa sunt, vna appellatione p ora sua ferũt, iactantq;, neq; veriti sunt ea scriptis mandare, commiscentes ea quæ misceri nequeunt: & prætexentes occasiones in peccatis, diuisionis & confusionis deliramenta in ecclesiam catholicam, & theologicam scientiam. Quinetiam nugantur dicentes nullũ diuisionis modum in vnitione dei verbi secundũ hypostasin intelligendum aut excogitandũ. Videntur autem illi patrum sentẽtias nunq̃ legisse, aut si omnino legerint id defunctorie factum est, & minime diligẽter. Gregorius enim theologus ille vanam horum verborum congeriem, siue rhapsodiam dissecat, ita dicens. Quãdo considerationibus distabãt naturæ, simul etiam diuidebantur nomina. Quin & omnes beati patres nostri confusionem non admittentes, consideratione duas naturas separabiles esse dicunt, idq; ratione differẽtiæ, non diuisionis. Itaq; necessum est, aut latuisse illos exquisitam horum dogmatum scientiam, aut iniuste patres accusauisse, cum ipsi nullo modo diuisionem de duabus naturis in vnitione dispensationis Christi statuant. Et Nestorius quidem ipsa re distinguit naturas, aliud enim dei verbum, & alium ex virgine, specialiter ad hominẽ, & specialiter ad deũ respiciens, existimat. Sed catholica ecclesia a confusione alienam vnitionẽ confitetur, & naturas sola consideratiõe in- F

A diuisim distinguit. Nam & post vnitionem vnum Emanuel confitetur. Iniuriã autem in naribus spirantes inferunt.

GREGORIVS.

Quænam est hæc insana opinio pictorum, vt lucri turpis & miseri causa, ea quæ effici nequeant, studeant cõficere, vt & ea quæ ore & corde sunt tantummodo confessa, impijs manibus figurare intendant.

EPIPHANIVS.

Stupidi est eiuscemodi verba fundere, animoq; tali esse præditum, qui nihil aliud quàm probos & innocentes cauillari didicit, quorsum enim ista insana mens, res in ecclesia sacras, nugis & deliramentis æquare? Nam quod dicunt dictorum esse lucri turpis cupiditatem, vt Christi imagines in templis conspiciantur, non vident & eos lucri cupiditati deditos, qui sacros euangelij codices describunt. Quinetiam appellant illos vmbratiles pictores qui Christum coloribus delineant, depingũtq;. Quid ergo? num & fabrum crucem præparantem, ædificantemve scaiotectona, hoc est, ineptũ fabrum & rudem vocabũt? Dicatur & lapicida qui mẽsam sacrã in B ecclesiis polit & aptat, scaiolithurgos, id ẽ improbus lapicida. Similiter aurifaber, & argentarius faber σκαιοχρυσόχοος, hoc est, ineptus & minime in ea arte doctus auri cudẽdi magister, & phrygio, non tamẽ ob hoꝝ insaniã quæuis ars & scientia a deo & ad gloriam illius & nostram vtilitatem nostræ vitæ tradita peribit.

Quod autem in crassa ignorantia versentur, & insignite improbi sint ex sacra scriptura, & diuinis patrum sententijs audiant; hæc enim naturæ nostræ a reꝝ opifice donatam scientiam approbant. Sic enim Iob de deo dicit: Quis dedit mulieribus subtegminis & telæ sciẽtiam.

Quinetiam vt asserit, testaturq; scriptura a deo data est Beseleel sapientia in omni fabrili scientia. Sic enim ait Moses: Et loquutus est dominus ad Mosen dicẽs: Ecce nominatim vocaui Beseleel, filium Vriæ, filium Or tribus Iudæ, & impleui illũ spiritu diuino sapientiæ, eruditionis & scientiæ, vt omne opus fabre excogitet & faber summus sit, tum in argento & auro, tum ære & ferro, hyacyntho & purpura, & coccinea tela & bysso consuendo. Præterea docui eum lapidicinam ad opera, & C fabrilem artem ad ligna, vsus cuiuslibet apparanda. Et dedi illi socium Eliab filium Schisamachon de tribu Dan, & in corde omnis eruditi collocaui prudentiam, vt faciant omnia quæ mandaui tibi. Quibus sane magnus ille & facundia & eruditione omnigena in theologia Gregorius consona, consentientiaq; tradit, dicens: Et descendit spiritus domini & deduxit eos, & spiritus scientiæ repleuit Beseleel architectum tabernaculi. Mirum est igitur cum ex deo homines isti improbi scientiam eẽ videant, cognoscantq; nobis traditam, quid ita insolẽter se gerant. Profecto ob eam causam recensendi sunt inter hæreticos à deo damnatos, nam vt scriptum est: peccatis peccata accumulant.

Germani igitur filij & non nothi & adulterini sponsæ exornatæ Christi, quæ neq; maculas, neq; rugas habet catholicæ ecclesiæ soli deo cum obsecratione sacrificia & cultum præsentantes, venerandam Christi imaginem, vereq; & indubitatæ virginis nostræ deiparæ, sanctorum angelorum, & omnium denique sanctorum sensu visus intuentes sanctificant, & in memoriam eorum animo & corde perpendunt, vt in vnum deum per iustitiam credant, & ore confiteantur ad salutem. Eodem modo & euangelij audientes auditione sensitiua sanctificationem, gratia repleti, corde quoq; intelligunt scriptorum narrationem. Deinde frustra inflati aiũt.

GREGORIVS.

Arbitratus etiam sic est, ipsam imaginem Christum vocando. Est autem

tem Christus hoc nomine deus & homo. Sequitur igitur vt & imago dei sit & hominis, & consequens est, vt aut iuxta opinionem vanitatis suæ deitatem qui circūscriptione creatæ carnis circūscribi non potest circūscripserit: aut inconfusam illam vnitionem impietatis confusione confuderit, & geminas blasphemias in deitatem, & per descriptionem & cōfusionem intulerit. Isdem ergo blasphemijs earum adorator inuoluitur, & væ illud vtrisq; præmium, quod scilicet & cum Ario, Dioscoro, Eutyche, & acephalorum hæresi errauerint. D

EPIPHANIVS.

Non est imaginum structura, pictorum inuentio, sed ecclesiæ catholicæ probata legislatio & traditio. Nam quod vetustate excellit, venerandum est, vt inquit diuinus Basilius: Testatur hoc ipsa rerum antiquitas, & patrum nostrorum qui spiritu sancto feruntur doctrina. Etenim cum has in sacris templis conspicerent, ipsi q̄q; animo propenso, venerāda templa extruentes, in quibus qdē gratas orationes suas, & incruenta sacrificia reo, omnium rerum domino offerunt. Atqui consilium & traditio ista, non est pictoris: eius enim sola ars est, verum ordinatio & dispositio patrum sanctorum qui ædificauerunt. Hoc autem nomen Christus significatiuum est & deitatis & humanitatis, duarum Christi perfectarum naturarum. Secundum autem illam naturam qua visus est, homines Christiani illius imaginem depingere didicerunt, non secundum eam qua inuisibilis erat. Hæc enim describi non potuit. Audiuimus enim ex Euangelio, deum neminem vnquam vidisse. Itaq; natura humana Christo depicto, vt rei veritas id indicat secundum nomen tantum Christiani confitentur se adaptare visam imaginem archetypo & non secundum essentiā. Ipsi autem stolide leues imaginem & prototypum nihil differre dicunt, & in diuersis substantijs identitatem substantiæ indicant. E

Quis autem risu insignem ruditatem & imperitiam non prosequatur, imo magis impietatem eorum non deflebit, nam in sensum reprobum conuersi, ea quæ non decent, blaterant, & catholicam dei ecclesiam, propter imaginum apparatum confusionis causam habere iactitant, & illam deitati speciem circumscriptiōis attribuere. Deinde iniquitatem iniquitati superaddentes, væ nobis minantur, sed labor eorum in caput eorum cōuertetur. Nam si is qui execrabatur veterem Israelem execrabilis erat, & qui benedicebat benedictus, quanto magis qui nouum Israelem videntem intelligēter deum, dei scilicet ecclesiam execratur, execratione plenus erit? Quis autem illos non detestetur, cum ecclesiam, cum Ario, & Dioscoro, & Eutychi, & acephalorum hæresi errasse dicant? Hos sane illi magistros & nouæ hæreseos suæ antesignanos habent. F

In subsequentibus etiam Eusebius Pamphili ab illis in testem aduocatur: qui tamen ab omni catholica ecclesia Arianæ hæreseos defensor esse cognoscitur, quēadmodum in commentarijs suis & omnibus à se æditis libris manifestum fit. Dicit enim secundo loco adorandum deum verbum, & ministrum patris, & secundas dignitatis partes ferre, qua in re consubstantialitatis opinioni repugnat, & transmutationem sacratæ carnis dñi in deitatis naturā renuit, & ex eo confusionem astruēdo imagines non recipit. Neque is solum, verum omnium Arianorum insana & impia turba. Opinantur enim extra animam rationalem, dominum nostrum factum hominem, & pro anima deitatem habuisse vt affectiones illi quoq; adsignent, quēadmodum Gregorius Theologus testificatur. Et quemadmodum Theopaschitæ hæretici imaginem non admittunt: ita neque Seuerus, qui confusionem induxit imaginem Christi dei nostri in ecclesia non recipit, quem ad modum a pluribus historicis illud traditum est.

Quo-

A Quomodo igitur Ario, Dioscoro, Eutychi & Acephalorum hæresi catholicam ecclesiã, quæ imaginũ picturas recipit similẽ dicunt? Mira profecto sunt. Neq; qcquam aliud agunt, quam inanes quasdam blasphemias lingua eorum effrenata eructantes aerem verberent. Audiant igitur veritatem. Quemadmodum in superioribus diximus supra omnem circumscriptionem, est diuina natura: sed humana circumscribi & definiri potest. Neque quisquam adeo delirus est, qui humanam nanaturam circumscribi posse dicens, per eam circumscribere tentat, quæ circũscribi haudquaquam potest. Dominus enim quatenus perfectus erat homo in Galilæa fuit: fuit & in Iudæa, eius rei fidem ipse faciebat, dicens: Ascendamus in Iudæã iterum. Et de Lazaro suis discipulis loquens, ita ait: Gaudeo propter vos quod non eratis istic. Quatenus autem deus est, in omni loco dominationis suæ adest, & vsquequaq; incircũscriptibilis permanet. Quomodo igitur intemperanti lingua deliramenta ista iteratim effutiunt? Et ita dicunt: Circumscripsit iuxta suam opinionem pictor, circũscriptione creatæ carnis, diuinitatem quæ circumscribi non potest. Si in præsepi iacẽs fasciis inuolutus per naturã humanitatis illius diuinitatis natura fuit, circumscribetur & in colorata imagine humanitatis eius, incircumscriptibilis eius diuinitas. Si vero illud factum non est, neq; hoc etiam. Vtinã cognoscãt diuini Dionysii ex libro de Hierarchia verbum sic dicentis: Non eñ est exacta similitudo causatis & causis, habent enim causata causarum contingẽtes imagines. Ipsæ vero causæ secundum proprii principii rationem exemptæ sunt & supereminent. Vt profecto & illis qui vel paululum mentis habeant, manifestũ sit, collectaneam eorum vaniloquentiam non aduersum pictores, sed contra dei ecclesiam destinatam. Eadẽ autem impudentia vtentes contumaces dicunt.

B

GREGORIVS.

Damnati autem a cordatis viris, in eo quod incomprehensibilem & incircumscriptibilem diuinam Christi naturam ipsi depingere studuerunt, ad aliam aliquam praua inuentione apologiam confugiunt, quod solius carnis quam vidimus & palpauimus, & cum qua versati sumus, illius inquam imaginẽ exhibemus, quod sane impium est, & Nestoriana diabolica inuentio.

EPIPHANIVS.

C Isdem suis artificiosis technis vtuntur iniqui isti veritatis accusatores, quicq; ad impudentes contradictiones toti propendent. Simul etiam sibiipsis conuenientia garrientes in laqueum blasphemiæ cadunt. Et non sobria verba proferentes incircumscriptibilem, & incomprehensibilem, diuinam Christi naturam in Christianis accusant, dicentes eos illam circũscribere. Deinde vaframento artis vsi, personamq; resumentes mendacium demonstrant, quod carnis solius quam vidimus, & contrectauimus, & cum qua versati sumus, imaginem referimus. Atq; id vt ex hoc rursus in Nestorii dogma ecclesiam abducant. vnde & subiiciunt: quod est impiũ & Nestorianæ dæmoniacæ prauitatis inuentum. Audiant igitur isti veritatem. Christiani vnum Emmanuel Christum deum noscentes, ipsum pingunt, secundũ hoc, quo verbum caro factum est. Varia insuper deliramenta a se reiiciunt, simplici mente omnia quæ in ecclesia tradita sunt, recipientes, & picturas inspicientes, nihil aliud animo cogitant, quàm quod in his significatur. Nam cum in pictura virginem peperisse conspiciunt, angelosq; cum pastoribus adstantes, deum hominem factũ esse reputant, natum ob nostram salutem, atq; id etiam confitentur dicentes, is qui extra carnem est, incarnatus est, verbum corpus induit, increatus est creatus, intangibilis est palpatus: eumq; vnum in deitate, & humanitate perfectum prædicant. Dictum est autem in præcedentibus de Nestorii impia hæresi, quod scilicet imaginum effigiationes, nihil cum ea conueniant. Et iam de hac quoq; satis dictũ est, si modo quippiam de ea dici oportet. Arbitrati autem secum aliquid inuenisse dicũt.

Grego-

GREGORIVS.

D Considerandum est & hoc. Quod si iuxta orthodoxos patres, simul caro, simul dei verbi caro, nunq̃ partitionis notitiã suscepisset, sed totaliter tota natura diuina adsumpta, & totaliter & perfecte deitate arrepta fuisset, quomodo in duas diducet̃, & ab impijs illis qui istud facere conantur priuatim separabitur? Consimiliter vero & de sacra eius anima se habet. postq̃ enim assumpsisset deitas filij in propria hypostasi carnis naturam, inter deitatem, & carnis crassitudinem, anima mediã se interposuit, & quemadmodũ simul caro, simul verbi dei caro: sic simul anima, simul verbi dei anima. Et ambabus simul conspectis, videlicet anima & corpore, inseparabilis ab ipsis deitas extitit, & in ipsa etiam disiũctione animæ a corpore in voluntaria passione. Vbi enim anima Christi illic etiam deitas, & vbi corpus Christi, & illic q̃q; deitas cõsistit. E

EPIPHANIVS.

Quoties isti qui catholicam ecclesiam auersantur, improbum & impium aliquẽ sermonem contexere instituunt, quædam ab omnibus confessa & asserta assumũt, vt propter ista probe dicta, in cæteris quoq; fidem acquirant, quædam enim recte pronuntiantes littorales lapillos cum vnionibus commiscent, & ad proprium vomitum reuersi, in duas partes diductum, & priuatim separatũ vnum Christũ ab illis, qui venerandas imagines recipiunt, docent, & peruerse loquuntur de partitione, cuius sententia non est recepta. Sed vt videntur patrum sententiæ illos latent. Omnes enim consilio quodam & inspiratione diuisionem duarum naturarum aperte prædicant. Nõ quidem rebus ipsis, quemadmodum in superioribus dictum est, vt blasphemus ausus est dicere Nestorius. Sermo autẽ qui ob id quod Chrũs, quẽadmodum fuit perfectus homo pingat̃, diuisiones aut priuatas separationes, aut alias partitiones factas dicit, a veritate non proficiscitur, neq; rursus verus est, qui ecõtra cõfusionem iactat, quẽadmodum isti falsarij sæpe dixerũt. Aliud enim est imago, aliud prototypum, neq; aliquis modo quid sapiat proprietates prototypi in imagine exquirit. Nam vera ratio in imagine nihil aliud quam nominis communionẽ, cuius est imago, neq; substãtiam prototypi (vt sæpe alias diximus) cognoscit: huc scilicet ipsa significatione dictionum cogente. Desperantes ẽm contra catholicam ecclesiã se posse aliquid iuste obijcere, vana quædam & nugacia garriunt, & futili loquacitate auditoribus se insinuare nituntur. Quamobrem & ridiculi apud omnes deprehenduntur, nunc quidem diuisionem, nũc confusionem spargentes, promptissimã vt verbis peccent, linguam habent. Quare adijciunt. F

GREGORIVS.

Siquidem igitur in passione inseparabilis ab his mansit deitas, quomodo insani isti & quauis imprudentia irrationaliores carnẽ deitati cõiunctam & deificatã, diuidunt, & hanc vt nudi hominis imaginẽ pingere conantur. Et hoc ex aliud impietatis barathrum labuntur. Nam carnem a deitate separantes, & per se subsistentem eam inducẽtes, aliãq; personam in carne constituentes, quam in imagine representari dicunt, quartam personam trinitati adijciũt: & diuinam assertionem prædicãt impiam. Itaq; fiet illis qui Christum depingere nituntur, vt aut deitatẽ circũscriptibilem & cũ carne confusam dicãt: aut corpus Christi expers deitatis & diuisum, præterea personã per se subsistentẽ in carne asserãt, & ita Nestorianæ deo repugnanti hæresi similes existunt. In talem igit̃ blasphe-

A blasphemiam & impietatem cadentes, pudore suffundātur, auersentur seipsos, & talia facere desinant, nec hi solum qui faciunt, verumetiam q falso nomine factam & dictam ab ipsis Christi imaginem venerantes. Absit a nobis ex æquo & Nestorij diuisio: & Arij, Dioscori, Eutychis, & Seueri confusio, male sibi ipsa repugnātia, & quæ vtraqꝫ ex æquo impietatem procurant.

EPIPHANIVS.

Nequaquam vna via hæreseos Christianorum accusatorum antesignani incedunt, quemadmodum econtrario orthodoxis mos est regiam viam ambulare, neqꝫ huc & illuc declinare, sed in vijs domini tantummodo versari. illi autem repugnātissimas inter se opiniones constituentes proprijs sensibus inhærentes, sapientes sibi per omnia videntur. Sed ab Esaia, qui veritatem libere proloquitur audire coguntur: Væ qui sibi sapientes videntur, & in seipsis eruditi. Nam quæ ne vnquam etiam à Christianis effata sunt, ipsi tanq̃ cõfessa accipiunt: falsisqꝫ argumentationibus vtētes B sophistice ecclesiam inuadunt, conuiciaqꝫ & contumelias quas possunt, congerunt. neqꝫ etiam his contenti impietatis quoqꝫ insania laborant. Etenim quæ Diodorus & Theodorus episcopus Mopsuestiæ, item Nestorius, Eutyches, Dioscorus & Seuerus contra veritatem rabientes astruxerunt, hæc omnia boni scilicet isti viri ecclesiæ catholicæ adscribunt. Quinetiam malum malo commiscentes, hæresiarcharum istorum verba delirijs, & stoliditate plena & exundātia cum vero ecclesiæ sermone confundunt. Non aliter autem ac caupones hac in re mihi fecisse videntur, nam vt illi vinum cum aqua turpis lucri gratia commiscent, ita quoque isti veritatis sermonem cum peruerso confundunt. Nam Dioscori hæresis Nestorio plane aduersatur, contrarias autem hæreses in vna opinione & confessione eē nõ cõtingit. Album enim & nigrum. calidum item ac frigidum in vno subiecto, eodem tempore existere impossibile. nemo enim in niue calorem, neque in igne frigus deprehenderit. Stoliditatem autem ingenij insani ex his etiam deprehendere licet. Idem esse aiunt imaginem & exemplar primum imaginis, eam ob causam ad confusiones & diuisiones cogere conantur eos, qui historiam euangelicam depingunt. Nā Eutychianistarum, aut eorum qui vnam, in vnitione secundum hypostasin Christi, naturam asserunt & confusionem ex eo opinantur per subuersionem verita- C tis, qua nihil aliud agunt, quam vt ostendant naturam & hypostasim idem esse, quæ sane inter se differre veri ecclesiæ catholicæ alumni cognoscunt. ὑπόστασιν enī cum proprietatibus substantiam dicimus, ab eo quod est ὑφεστάναι, hoc est subsistere φύσιν vero, id est, naturam, rem per se existentem non indigētem altera vt subsistat, παρὰ τὸ πεφυκέναι, hoc est, à nascendo. Hoc modo isti & ipsum Christum, & imaginem illius nihil secundum substantiam inter se differre aiunt. Nam si differentiā cognouissent monstrosam illā orationem non cõtexuissent. Omnibus siquidem manifestum est aliud eē imaginem aliud prototypum. Illa enim res est inanimata, hoc autem anima præditum est. Quandoquidem autem nugati sunt, in imagine diuinā naturam circumscribi, excidentes a vero sermone in reprobum sensum traditi sunt. Petro enim & Paulo in imagine figuratis, certum est eorum non adesse animam. Cum neqꝫ etiam quispiam, ipso Petri corpore præsente, animā illius videre possit. Et cum ipsa non videatur, quisnā rogo qui veritati studet, dixerit, separatam eē carnem Petri ab anima illius? Quæ si ita se habent, quanto magis incircūscriptibilis verbi dei natura, ex assumpta ab illo carne circumscriptibilis existit. Non enim diuina natura ex itinere defatigata fuit, neqꝫ a muliercula Samaritide potū petebat, neqꝫ cum a Iudæis lapidabatur, diuinitatis natura laborabat, aut lapidibus impetebatur. Absit ista a nobis blasphemia. Hæc igitur vaniloquētia iconoclastarū mirificas strophas & versutias contra imaginum picturam excogitat, quinetiam intemperanti lingua, & alia quædam adferunt, iniquitatem iniquitati accumulantes, quartam enim personam ad trinitatem adiectione nugantur. At qui in gremio ecclesiæ catho-

licæ tanq̃ genuini filij se continẽt, omnia quæ de domino nostro Iesu Christo per oeconomiam dispensata sunt recipientes, Arrium, Nestorium, Apollinarem, eorũq; discipulos Dioscorum & Eutychen execramur, venerandasq; imagines suscipimus. Imagines inquam solummodo, neq; quicq̃ aliud eas quam imagines existimantes, quæ scilicet primi exemplaris nomen tantum habent, ipsam vero substantiam minime. Cancri autem in modum oblique gradientes ad aliam blasphemiam iter conuertunt, dicentes. D

GREGORIVS.

Exultent & lætentur, & libertate linguæ fruantur, quicunq; veram Christi imaginem syncerissima mente facientes, desiderant & venerant, & ad salutem animi, corporisq; adferũt, quã ipse dominus noster deus summus sacerdos ex nobis integre massam assumens, circa passionis tẽpus in typum & recordationem efficacissimam suis sacerdotibus & mystis tradidit. Nã cũ se spõte morti obijceret, gloriosæ inquã illi & viuificãti, sumẽs panẽ, bñdixit postq̃ gratias egisset & fregit, tradẽsq; discipulis, dixit: Accipite, manducate in remissionẽ pctõꝝ, hoc est meũ corpus. Similiter & calicem tradens dixit: hic meus est sanguis, hoc facite in mei memoriam, veluti ne eẽt vlla alia species electa ab illo, aut quasi nõ posset vllo alio typo eoꝝ q̃ sub cœlo sunt incarnatio illius repsentari. Ecce igitur viuificantis corporis illius imaginem, quæ honorifice & gloriose exhibita est. Quid enim aliud in his egit Christus deus? Non sane aliud, quam vt ostenderet, & exhiberet nobis hominibus aperte, mysterium illud in dispensatione secundũ illum operatum. Quia quemadmodum id quod e nobis assumpsit materia sola est substantiæ humanæ iuxta omnia non perfecte expressa, quæ per se existit psona, ne adiectio in diuinitate accidat, ita & imaginem totam electã, videlicet panis substantiam mandauit apponi, ne scilicet humana effigie figurata idololatria induceretur. Quemadmodum igit̃ secũdum naturam Christi corpus (vtpote quod a deo esset) sanctum est, sic & positione, videlicet imago eius sancta, vt quæ per quandam sanctificationẽ ipsa dei gratia manet. Hoc enim (vt diximus) dominus Christus tractauit, vt sicuti carnẽ quam assumpsit, propria secundum naturam sanctificatione ex sua vnitione deificauit. similiter etiam panem Eucharistiæ, veluti veram imaginem naturalis carnis per sancti spiritus aggressionẽ sanctificatam diuinum corpus esse voluit, illicq; sic placuit. Medius autem venit sacerdos qui ex communi sanctum id facit, sacra illa sua anaphora. Cæterum iuxta naturam animata & intelligibilis caro domini, per spiritum sanctũ diuinitati iuncta est. eodem modo & a deo tradita imago carnis eius panis scilicet diuinus impletus est spiritu sancto, cum poculo quoq; sanguinis lateris illius viuificantis. Hæc igitur vera incarnatæ dispensationis Christi dei nostri imago, quemadmodum prædictum est, quã ipse nobis verus naturæ viuidus creator, propria voce tradidit. E F

EPIPHANIVS.

Videtur quidem tota oratio abominanda. nam qui semel a veritate exciderunt, in multas & periculosas absurditates, per consequentiam proprij erroris deferũtur.

A sic & istis vaniloquis contigit. Nam à via veritatis desciscentes propter imaginum formationem, in aliam quoque extremam dementiam perducti sunt. Nam tanq̃ ex delphico oraculo obliqua ista & pernitiosa dogmata vaticinati sunt. Sed à prouerbiorum autore audient: Laqueus validus viro propria labia, & capietur verbis oris sui. Ligna enim & fœnum & stipulas apposuerunt, quorum finis ad vstionem destinatus est. Nemo enim vnquam sanctorum Apostolorum, qui tubæ sunt spiritus sancti, aut gloriosorum patrum nostrorum, incruentum nostrum sacrificium in memoriam passionis Christi domini dei nostri, & totius suæ dispẽsationis factum, imaginem corporis illius dixerit. Nam is qui accepit à domino, sic non dicit aut cõfitetur, sed audiunt eum sic dicentem euangelice. Nisi comederitis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non intrabitis in regnum cœlorum: & qui mãducat carnẽ corpus meũ, & bibit sanguinẽ meũ, in me manet & ego in eo. Et cũ accepisset panem & gratias egisset, fregit & dedit discipulis suis, & dixit: Accipite, edite hoc est corpus meũ. Et accepto calice, cũ gratias egisset, dedit illis dicens: Bibite ex hoc oẽs, hic est eñ sanguis meus noui testamẽti, q pro multis effundit, in remissionẽ pctõrum: Non autem dixit: sumite, edite imaginem corporis mei. Quinetiam Pau-
B lus diuinus apostolus, e sacris domini verbis hauriens dixit: Ego accepi à domino quod & tradidi vobis, quia in ea qua traditus est nocte accepit panem, & postq̃ gratias egisset, fregit & dixit: Accipite, manducate, hoc est corpus meum quod pro vobis frangitur, hoc facite in meam recordationem. Simili modo & poculum, postquã cœnatus esset, dicẽs, hoc poculum nouum testamentum est in sanguine meo, hoc facite, quotiescũq; biberitis in meam commemorationem. quotiescũq; panem hunc ederitis, & poculum hoc biberitis, mortẽ domini annuntiatis. Legas quousq; voles, nunq̃ inuenies, neq; dominum, neque apostolos, neque patres, incruentum illud sacrificium, quod à sacerdote offertur, imaginem dixisse. verum ipsum corpus & ipsum sanguinem. Attamẽ ante sanctificationis consecrationem quibusdam patribus pie sane visum est ἀντίτυπον, hoc est, exemplar similis formæ nominare, quorum de numero Eustathius constans is propugnator orthodoxæ fidei, & Arrianicæ insaniæ expugnator clarus. item Basilius eiusdem superstitionis auerruncator, qui apertam & planam rectorum & probatorum dogmatum viam docentes, vno ore & spiritu loquuntur. hic quidem exponens dictum illud in Prouerbijs Salomonis: Edite meum panem, & bibite vinum quod commiscui vobis, hæc inquit: Per panem & vinum ἀντίτυπα membrorum corporalium Christi prædicat
C ille vero ex eodem fonte hauriens, vt omnes sacerdotij mystæ cognoscunt, in precatione diuinæ anaphoræ (ita Græci missæ partẽ vocãt) sic alicubi legit. Confidẽtes tuo sacro altari appropinquamus, & proponẽtes antitypa sancti corpis & sanguinis Christi tui te precamur & inuocamus. Et quæ deinceps sequuntur sententiam patris amplius confirmãt, q̄ ante sanctificationem antitypa vocauerint, post cõsecrationem aũt corpus dñi & sanguinẽ Christi, atq; ita esse credunt. Sed generosi isti sacrarum imaginum cupientes contemplationẽ obscurare, aliam scilicet imaginẽ introduxerũt, quæ sane non imago est, sed corpus & sanguis, verum vafritia & improbitate confusi, falso sophismate seipsos subuertunt, hanc sacrã oblationem positione fieri dicentes: Verum quemadmodũ istud dicere aperta insania est: sic & imaginem asserere corpus & cruorem dñi, eiusdem est dementiæ. Et præter id quod est singularis ruditatis opus, impietatem quoq; admixtam habet. Deinde dimittentes mendacium, quadamtenus veritatem contingunt, cõfessi diuinũ corpus panem fieri. At si imago corporis est, non potest sane fieri diuinum corpus. Nunquid igitur huc illucq; se iactantes, inconstantia & minime firma omnia sua dogmata asserunt. Quemadmodum enim oculus conturbatus non recte videt, ita & ipsi prauarum & sententiarum & rationum confusione mentem suam perturbant & peruertunt. Idemq; quod insani homines patiuntur, iam hoc, iam illud imaginantes, & nũc quidem sanctum & notabile nostrum sacrificium, imaginem sacri corporis Christi, nunc autem sacrum & diuinũ corpus asserunt. Hoc autem modo affecti sunt, vt antea etiam diximus, quod imaginum figurarum contẽplationẽ, ab ecclesia reijcere voluerunt, ecclesiasticarũ traditionum peruersioni insistentes.

 D

EPIPHANIVS.

Iterum insistentes ijsdem blasphemijs, linguas suas contumelia tingentes aduersum ecclesiam dei, sic aiunt:

GREGORIVS.

Imaginũ autem falsi nominis praua appellatio, neq; ex Christi, neq; Apostolorũ, neq; patrũ traditione cœpit, neq; precationẽ sacrã vllã qua sanctificari posset, habet, sed manet communis & inhonorata, quemadmodum ab artifice pictore absoluta est.

EPIPHANIVS.

Linguã magniloquã possidentes, improbitatẽ adijciunt, & lõge extra timorẽ dei audacia & cõfidentia cũcta agũt. Nã præter vana nihil cogitãt & meditant. Imagines eñ in nomine Christi factas, falsi nominis & improbæ appellationis vocãt. Sane si id sub imperatoribus Christianis fecissent, proculdubio meritas pœnas dedissent. Dabũt aũt hanc cũ verborũ & operũ ratio reddetur. Quod aũt cum multis alijs q̃ in ecclesia obseruant sine scriptura nobis imaginũ veneratio tradita sit, ab apostolorũ tẽpibus late p historias traditũ est, de imagine maxime hæmorrhoissæ, quam multis scriptoribus cõfirmare possumus. Hmõi aũt eũ ipso dño imago in statuã cõflata est, cõtingit aũt ipsa fimbriã statuæ dñicæ, queadmodũ in euãgelio traditũ est, vnde etiã salutẽ cõsequuta est, atq; hæc in libris multorũ ecclesiasticorũ scriptorum reperire licet. Quinetiã Basilius Magnus, cuius scripta p oẽs terræ fines resonant, in diuersis opusculis suis mentionẽ imaginũ facit. Gregorius etiã illius & carne & spũ frater Nyssensiũ præsul in sermone, in Abrahã idem sentit. Itẽ alter Gregorius, q à Theologia nomẽ sortitus est in versibus à se cõditis, q de virtute inscribũtur, assentit. & Iohãnes qui os auro splendidius & lucidius cõsecutus ẽ, in oratiõe funebri in Meletiũ episcopũ Antiochiæ, & in sermone qui inscribitur, q̃d veteris & noui testamẽti vnus sit legislator. Cyrillus itẽ expiator Nestorianæ hæresis in Epistola ad Acatium episcopũ Scythopoleos. Anastasius eps Theupoleos, Sophronius, Maximus. Sed qd hos nominatim citamus? Oẽs eñ sancti patres nostri imagines recepetũt. Quã ob causam mẽdaces deprehendunt, in hoc q̃d dicũt non esse patrũ traditionẽ. At id valde decẽter. Nã si euangeliũ nõ tradiderũt legendũ, tum sane neq; imagines fecerunt. si vero illud, etiã & has curarũt edendas. Plane eñ pictura cõuenit cũ euangelica narratiõe. Vtraq; bona, vtraq; honore digna, nã quid aliud q̃ mutuam enarrationẽ promittũt, & indubitãter certas inter se demõstrationis & indicationes adferũt. Etenĩ si dixerimus, Sol est sup terrã, & oĩno dies est, siue oĩno dies, quia sol est sup terrã. Eodẽ modo res hic se habet. Nã si cõspexerimus in imagine angelũ annũtiantẽ virgini, plane in recordationẽ euãgelicæ historiæ venimus, qua narratur, q angelus Gabriel à deo ad virginem missus fuerit, & ad illã dixerit: Salue gratia plena dñs tecũ, benedicta tu in mulieribus. Cum igit euangeliũ audimus, & quod ab angelo designatũ est, percipimus, nunquid oĩa manifestius & clarius multo intelligimus per picturam contẽplantes, quàm per simplicem narrationẽ? Quomodo aũt ad aliã ruditatis viã se cõuertant operepretium est audire.

GREGORIVS.

Neq; precationem vllam qua sanctificari possit, habet, sed manet cõmunis & inhonorata, vt eam absoluit pictor.

EPIPHANIVS.

Veritatem audiant. Multa quæ inter nos sacrata sunt sacram precationẽ nõ accipiunt, cum a seipso & à nomine suo plena sint sanctificatione & gratia, quapropter & veneranda & sancta honoramus & amplectimur. Ipse itaq; typus salutiferæ crucis sine sacrata p̃catione siue dedicatione, apud nos honorabilis existit. Satisfacit eñ nobis figura, q̃ tũ sanctificationẽ accipit, cũ a nobis fuerit adorata. Nã siue in frõte

A eam tanq̃ sigillum imprimimus, siue per vacuum aera crucis signum facimus, speramus & confidimus dæmones crucem posse fugare. Eodem modo per imaginem & per nominis significantiam, quam ad primum exemplar referimus fieri posse credendum est, quinetiam salutantes eam, & honorifice adorantes, speramus nos sanctificationem consecuturos. Nam cum diuersa sacra vasa habemus, eaq; amplectimur & timemus, sanctificationem quandam ab ijs nos accepisse confidimus, quãq; isti & sacra vasa & crucem nugacibus verbis prosequantur, dicentes, ea esse & coĩa & inhonorata, quemadmodum absoluit ea & faber & pictor & phrygio, quando nullam sanctam precationem habent quæ ea sanctificet. Volentes autem & alia zizania seminare, tanq̃ ex spũ phytonico sic deinceps loquuntur.

GREGORIVS.

Quod si autem quidam ex eo errore existentes dixerint, recte & pie a nobis dictum esse, in subuersione imaginis Christi a nobis facta propter indisseparatam & inconfusam essentiam duarum naturarũ in vna
B hypostasi conuenientium, tamen iterũ dubitare oportet propter imagines, ter inculpatæ & supergloriosæ dominæ deiparæ, prophetarum, apostolorũ, & martyrũ, cum sint meri, nudiq; homines, neq; ex duabus naturis, diuina scilicet & humana, in vna hypostasi consistant, quemadmodum in solius Christi imaginibus fieri renunciauimus.

EPIPHANIVS.

Nemo eorum qui in ecclesia catholica versantur, cogitauerit hoc modo aut dixerit, quod recte & pie senserint isti, præsertim in hac noua vaniloquẽtia, sed quotquot sunt supremi pontifices & sacerdotes Orientis, Occidentis, Meridiei & Septentrionis, omnes eos qui tali sunt sententia aut opinione anathemate deuouerũt. huius autẽ regionis pauci aliquot errarunt, & toto corpore ab ecclesia execti sunt, aut quia domini vocem ignorauerint, aut quia contemptui habuerint, quę ita tonat: Quicũq; vni ex pusillis istis offendiculo fuerit, satius illi fuerit, vt mola asinaria, a collo illius suspensa, proῃciatur in mare. Itaq; isti deum non timentes, contra imaginem illius blatterant: neque sanctos illius reuerentur, sed & contra illos linguas suas exerunt, sic dicentes.

GREGORIVS.

C Dubitare autem oportet propter imagines ter inculpatæ & superglorinsæ deiparæ dominæ, prophetarũ, apostolorũ & martyrũ, cum fuerint nudi homines, & non ex duabus naturis constituti, quid nam conueniens aut commodum ad has dicere poterint, subuerso priore argumento. Profecto nihil est quod hic habent.

EPIPHANIVS.

Neq; euangelice, neq; apostolice, neque ex scriptis, aut patrum sententijs, neque etiam probabilibus vllis argumẽtis, vt vno dicam verbo, subuerterunt ea quæ a nobis pie sunt asserta, sed proprio ore loquentes in aciem contra catholicam ecclesiam sese constituerunt. Neq; enim quicq̃ habent quod contra intemeratæ virginis aut sanctorum imagines vere pieq; asserere possunt, quemadmodum nos deo suppeditante orationem demonstrauimus. Nam in præcedentibus ex sanctorũ patrũ riuis haurientes, imaginis honorem in primum exemplar reuerti significauimus. Et qui imaginem Imperatoris videt, in ea ipsum imperatorem cõtẽplatur, & qui imaginẽ eiusdem adorat, ipsum imperatorem quoq; adorat. huius eñ forma & figura illius est imago. Et quemadmodum qui desipiens imaginem imperatoris violat, non aliter castigatur, quam si ipsum imperatorem contumelia affecisset, cum tamẽ illa ipsa imago præter lignum & colores nihil sit: colores inquam cũ cæra mixtos & contemperatos: eodem modo qui typum alicuius siue figuram ignominia afficit, in illũ

ipsum quem typus representat, iniurius est. Quinetiam ipsa rerum natura idipsum D
docet. Hoc etiam vniuersi mortales agnoscunt, patresq́ sanctos ita tradidisse norūt & eos qui aliter docēt, ecclesiæ catholicæ, imo naturæ rerū contradicere. Rursus autem linguam habentes mendacijs imbutam impetu verborum ita instant.

GREGORIVS

Sed quid dicimus de subuersione? Quandoquidem catholica nostra ecclesia, media existens inter Iudaismum & Gentilitatem, neutram illis consuetam sacrificationem accepit, verum nouam pietatis & mysticæ constitutionis a deo datæ formam & viam ingreditur. Nam cruenta Iudæorum sacrificia, & holocaustomata non admittit, & Gentilitatis in sacrificando omnem idololatriam & statuarum copiam auersatur. Hæc enim caput & inuentrix abominabilis istius artis fuit. Nam cum spem resurrectionis non haberet dignum sibi ludicrum excogitauit, vt per eū lusum absentes tanquam adhuc præsentes exhiberet. Siquidem igitur nihil noui sapit hæc res, profecto tanquam alienum dæmoniacorum hominum inuentum ab ecclesia Christi longissime abijciatur.

EPIPHANIVS. E

Immoderatæ garrulitatis eorum scriptum, belle in deliramentis omnibus est exercitatū, scelestumq́ & ridiculum propemodum existit. Nam qui in superioribus seipsos proprijs suis verbis in præcipitia & barathra coniecerant, nunc in laqueum inferni se protrudunt. Mediam enim inter Iudaismū & gentilitatem Christianam ecclesiam pronuntiant. Deinde sibi iterum male consulentes dicūt, neutrū illorum sacrificiorum Christianos attigisse. Itaq; aut illic mentiuntur, aut hic veritatem non loquuntur. Sed vt verum dicam, sibi mentiuntur. Mendacium enim non modo veritati, sed & sibi ipsi contrarium est, quemadmodum sacer psaltes Dauid canit: Mētita est iniustitia sibi ipsi. Basilius itaque Cæsariensium præsul, cuius sonus in totum terrarum orbem egressus est, in ipso procemio libri contra Sabellium scripti, sic inquit: Iudaismus cum Gentilitate pugnat, vtraque autem cum Christianismo. Isti autem qui sapientia ipsos patres superare sibi videntur, mediam declararunt hisce duobus pugnantibus secum Christianorum fidem. Iudaismus enim deitatis egestatem, gentilitas deorum copiam induxit. Gregorius vero qui à Theologiæ professione cognomen accepit, vtrorūq; horum renuntiationem edisserens, ita inquit: F
Cum dico dei, patris inquam & filij & sancti spiritus, neq; vltra hæc deitatem fundo, ne gentem deorum introducamus, neque intra hæc quicquam minus definio, ne diuinitatis egestatem decernamus, aut propter monarchiam Iudaizātes, aut propter copiam gentiliter statuentes. Vitium enim in vtrisque etsi contrarijs simile inuenitur. Atque illa quidem sacrificia veteris fuere testamenti, quibus populus Israelita iussis diuinis acquiescens adhęsit, hæc autem dæmonum gentilium. Nūquid igitur & hoc loco diuinis præceptis & mandatis, dæmoniaca ista annumerarunt & commiscuerunt? Imaginem enim domini idolum dixerunt, dæmonum imaginibus persimile. Accusant igitur & Abel & Noe & Abraham, propterea quod per animalia sacrificauerint, Item Mosen, Samuelem, Dauid, & reliquos patriarchas, q̄ noua & gentilia sacrificia deo obtulerunt. Cum tamen scriptura testetur dominum lætatum fuisse in illorum sacrificijs, in odorem suauitatis. Vtinam veritatem non auersarentur, tunc enim facile cognoscerent, ea quæ deo consecrata sunt, illi esse accepta. Scriptum est enim: Sacrificauerunt domino deo suo. Quæ autem dæmonijs sacrificata sunt abominanda & respuenda existunt. Sacrificauerunt enim dæmonijs & non deo, inquit scriptura. A nobis igitur & per nos bonum & quod bono contrarium est, non autem ex subiecta materia. Quid enim est idolum, inquit Apostolus, aut quid est id quod idolis fuerit oblatum? Nisi ea quæ sacrificant gentes,
dæmo-

A dæmonijs sacrificant, non deo. Maxime autem errantes, & conuicia mendaciaq; fingentes, inferunt ista.

GREGORIVS.

Cessent itaque ora omnium quæ loquuntur impia & contumeliosa, contra hanc nostram deo gratam sententiam & decretum. Sancti enim qui deo placuerũt, & qui ab eo dignitate sanctitatis honorati sunt, etiã si hinc trãsmigrauerint, nõ tñ eos odiosa mortua ars nũquam faciet rediuiuos. Sed quicunq; ex gentilium errore illis statuas aut imagines erigere fuerit conatus, blasphemus iudicabitur.

EPIPHANIVS.

Ex his iam lectis verbis alienos docet se & peregrinos a dei pace, quã dñs noster syncere & minime dolose in eum credentibus dimisit, dicens: Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis. Nam quo modo pax esse potest, si contra pro-
B priam sententiam & decretum catholica ecclesia insurgat, confirmans & stabiliens eorum traditiones. Quicunque em̃ diuino zelo ducuntur, vbique patrum traditionibus consentanea & traditioni ecclesiasticorum mandatorum conuenientia dicũt. qui vero aliter sentiunt, tanquam inimicos sese abscindunt. Veri autem adoratores qui in spiritu & veritae deum colunt, non cessabunt imaginum picturas, quas in historiam & recordationem tantummodo habent erigere, & has venerantes, amplectentesq; iuxta deo gratam sententiam & decretum suum, thoracẽ veritatis induẽt, & hastam spiritus vibrabunt. Nam qui a seculo sancti deo placuerunt, ad nostram vtilitatem & salutem vitas depictas vobis relinquentes, & quæ ab ipsis gesta sunt p picturæ narrationem in catholica ecclesia tradiderunt, maxime in memoriam nostræ mentis, & instructionem eorum politiæ. Etenim & diuus Basilius in encomio quadraginta martyrum sic inquit. Agedum in medium eos adducentes recordationis gratia, cõem ab illis vtilitatem præsentibus constituamus. Ostendemus enim omnibus tanquam in pictura viroꝝ istorum fortia facta. Nam & bellorum facinora præclara & scriptores historici & pictores sæpius expresserunt. illi quidem
C oratione rem exornantes, hi autem in tabulis effigurantes, atq; ita multos vtriq; ad fortitudinem excitarunt. Nam quæ sermo historicus per auditum exhibet. hæc pictura tacens per imitationem ostendit. Commiscentes autem encomia suæ versutiæ sic aiunt.

GREGORIVS.

Quomodo autem & valde laudatam dei matrem, quam obumbrauit plenitudo deitatis, per quam nobis eluxit lumen quod adiri nequit, matrem inquam ipsis cœlis altiorem, sanctiorem Cherubim, vulgaris Gentilium ars pingere audet. Rursus quomodo eos qui cum Christo regnaturi sunt, & in sedibus cum eo sedebunt iudicaturi orbem terrarum, conformes eius gloriæ, quibus non erat dignus mundus, vt diuina oracula asserunt, quomodo inquam eos non timent per artem gentium exhibere. Profecto non fas est Christianis, qui spem resurrectionis habent, dæmonum culturæ consuetudinibus vti. Et eos qui in tanta & tali gloria resplendebunt, non decebat ignominiosa & mortua materia ignominia afficere. Nos autem ab alienis, nostræ fidei demonstrationes non recipimus, & in dæmonibus testimonia non requirimus.

EPIPHANIVS.

In hoc vtuntur encomiis, quo simpliciores ad suam vaniloquentiam rapiāt. Sed qui mentem habent, serpentis vafritiem vero non habent, item qui simplicitatem columbæ possident nouerunt & verbis & encomiis ter inculpatam & inuiolatam vere & proprie deiparam esse: norunt etiam sanctos venerari, eorundemq; virtutes per historica exempla in memoria habere. Et rursum per specificam effigiationem certamina & virilia eorum facta animo perspicere, & supernis honoribus magnificare, cognoscereq; illos secundū diuinum apostolum cum Christo vinctos eē & pro nobis intercedere, synceráq; & inuiolatam fidem, & cultum in spiritu & veritate soli deo offerre. Minime vero creaturis illis quæ sunt sub cœlo. Quid autem opus erat materiam vituperare quo veritatem subuerterent? profecto satius fuisset id quod peius est euitare, meliora autem eligere. & sacrificia sancta olim a scriptura probata, erant in mentem reuocanda, vtpote quæ deo placuerant. dæmoniorum autē culturæ ab illis erant separandæ, quanq̃ tamen eadem fuerit vtriusq; materia, sed altera omni impietate & scelere redundabat. Sed hi respicientes tantummodo in subiectum ipsum hoc nomine damnant ecclesiam quod symbola gentilium figmētorum admittat. Non ob id damnata est materia quod rerum differentes & contrarios vsus exhibeat. Nam si turpis est, profecto illius vsus reiiciēdus est. Porro si sic tandem oportet omnia intelligere & accipere, nihil obstabit, quin omnia ea quæ deo consecrata sunt, damnentur, sacras dico vestes, vasa sacra, & similia. Nam & gētiles ex auro & argento idola fecerunt, & libamina vini ex eodem libauerunt. Itē e farina panes militares militiæ cœli, qui apud Hebræos idololatræ fuerunt, obtulere. Restat igitur vt clarum fiat, illos iniuste ecclesiam catholicam accusare, nam gētiles historicis libris deos suos & dæmones grandibus encomiis persequuntur. nos autem quemadmodum illi non facimus, sed omnium deum sanctosq; illius veris demonstrationibus, non ex alienis acceptis per encomia prædicamus. Nos enim homines existentes sensu præditi, ad nostram ignorantiam & recordationem omnis diuinæ & piæ traditionis, rebus sensibilibus vtimur. Deinde tanq̃ adulteratores veritatis sensum & viam domini subuertentes dicunt.

GREGORIVS.

Ad hæc exquisita & exputata nostra sententia, tum ex scriptura diuinitus afflata, tum ex patrum electorum testimoniis efficacibus, conuenientibus nobis & asserentibus piam nostram intentionem exhibebimus nostrā definitionē: quibus non contradixerit is, qui conatur hæc in dubium vocare, qui vero ignorat discat is & eradicatur, quod scilicet a deo sint. Principio verbū diuinæ vocis sic dicentis, præmittimus. Deus est spiritus: Quicūq; deum adorauerit in spiritu & veritate adoret. Et iterum: : Deum nemo vidit vnquam, neq; vocē eius audiuistis, neq; formā eius vidistis. Beati sunt qui non viderunt & crediderunt.

EPIPHANIVS.

Quoties recta dogmata homines iuxta suam opinionem subuertere conant, nō miretur aliquis si scripturę verba vsurpent. Nam & omnes hæresiarchæ suorum errorum occasiones e diuina scriptura collegerunt: & quæ recte a spiritu sancto dicta erant, peruersa animi sententia conuellunt. Atq; hoc coryphæus apostolorum Petrus olim prædixerat, dicens: Quæ imperiti & minime constantes secundū proprias cupiditates peruertunt. Proprium enim est hæreticis, secūdum animi cupiditatem cognitionem diuinorum & verorum dogmatum subuertere. Nam sanctorum patrum vniuersitatem hanc sententiam: Dominus creauit me principium viarum suarum ad opera ipsius (quæ de dispensatione Christi secundum carnem exponitur) Arius & Eunomius, eorumq; complices, de superna dei generatione intelligunt, atq; ex his veram sententiam peruerterunt. Rursus Apollinarius euāgelicam vocem male intellexit: Nemo ascendit in cœlum, nisi qui de cœlo descendit filius hoim-

A hominis. Mirum enim est, in quam absurditatem fuerit coniectus, dum conat ostē-
dere, deū verbum cū carne de cœlo descendisse. illa ait quā in cœlis consubstantia-
lem sibi & ante secula habuit. Quinetiā apostolicū dictum hoc ad idē adducit secū-
dus homo dominus e cœlo, &c. Deceptus enim est propria sua opinione. Quam-
obrē nō est mirandū, si nouæ istius prauitatis hæretici, nobis e diuina scriptura sum-
ptiones quasdā adferūt. nam e doctoribus suis occasiones sumpserunt, qbus verba
quæ de inuisibili & incōprehēsibili deitate dicta sunt, in dispēsationē dñi nostri Iesu
Christi secundū carnē cōmutarūt. Quis em̄ mō quicq̄ intelligat, non cognoscit, ne
minē deū vidisse vnq̄. Nā hoc de diuina natura scriptū est, queadmodum & illud.
Neq; vocē eius audiuistis, neq; formā eius cōspexistis. Quod si aūt hæc secundū hu
manitatē qspiā intellexerit, totū euāgeliū subuertet. Vbi em̄ ista collocabim⁹. Dixit
dñs discipulis suis. Et dixit dñs venietib⁹ ad se Iudęis. Et, dixit dñs: Væ vobis scribę
& pharisæi hypocritę. Aut qūo rursushoc intelligemus, postq̄ aperuisset os suum
docuit eos. Profecto certū est ista de humanitate dici. Illud vero neq; vocē eius au
diuistis, neq; formā illius cōtemplati estis, ad diuinā substantiā refert. Nā qua ratiōe
B homo pfectus fuit deus verbū (vt antea diximus) ea sane formā illius inspeximus,
& vocē eius audiuimus. Ad hæc & post resurrectionē tangendū se dedit, & disci-
pulis visus est differens illis de regno. Post id aūt & diuinū cultū & adorationem,
quā Christiani verā & purā fidē in se seruāt, honorariæ & obsequēti adoratiōi assi-
milauerūt. In his enim duabus rebus oīs eoꝝ puersitas cōsistit, quāobrē & Christia
noꝝ accusatores sunt & dicunt, nā cultū deo cōuenientē & adorationē Christianos
venerandis imaginibus exhibere. ad hæc incircūscriptibilē dei naturā circūscribere
adserūt. O puersam mentē & stultitiā, aut si q̄d aliud in eos dici cōueniat. Nō enim
iam amplius habet q̄ excurrat impia eoꝝ oratio, sed cōuitijs & sycophantijs plena
existit. Nō enim Christiani adorationē in spū & veritate imaginibus exhibuerunt,
neq; etiā diuinæ crucis effigiei, neq; etiā vnquā inuisibilis & incōprehensibilis natu-
ræ imaginem appararunt. Sed queadmodum verbū caro factū est, & tabernaculū
fecit in nobis, ita q̄q; humanā eius œconomiā describunt & depingunt. Cognoui-
mus enim deū esse spiritū, & qui adorāt eum in spū & veritate id facere debere. Et
quæ secundū fidē est adorationē & cultū illi soli, vtpote oīm deo in trinitate lauda-
to offerendum. Nam cum diuinam crucis effigiem, & venerandas imagines amore
& desiderio amplectimur, ad ipsum prototypum respicimus. Quam ob causam nu
C gamenta illorum vana, & nupera item putrida, & a veritate exorbitantia deprehen
duntur. Quemadmodum etiam in sequētibus aliena a pietate garriunt.

GREGORIVS.

Et in veteri testamēto ait ad Mosen & populū. Nō facies tibi idolū
neq; omnē similitudinem, quæcūq; sunt in cœlo supra, & in terra infra.
Quam ob causam in mōte in medio ignis, vocē verboꝝ vos audiuistis
similitudinē autem non vidistis, sed tantummodo vocem.

EPIPHANIVS.

Ex hoc loco occasionē impietatis hauserunt, qua Christianos veluti pueros lar-
uatis suis sophismatis terrēt, hoc modo, si per imaginariā picturam Christū aut san
ctos eius in memoriam reuoces in idololatriam laberis, & omnem impietatem ex-
erces. hac enim rōne generosi isti ex illis verbis, non facies tibi similitudinem argu-
mentantur. Ipsam autem veritatem in iniustitia possidentes, & propriam iustitiā q̄-
rentes confirmare, ad omnem impietatem seipsos instituunt, continuisq; in menda-
cijs delitiantes a veritate alienati sunt. Nam quæ in veteri lege contra eos qui inter
filios Israel vitulum adorabant, & Aegypti abominationibus insistebant, dicun-
tur, in Christianos quoque iactare non desinunt. Capiuntur autem labijs proprij
oris. Vtinam autem cogitassent, quia dominus eam gētem ducturus erat in terram
promissionis, in qua habitabant gentes, quæ adorabant & colebant idola, dæmo-
nas, solem, lunam, & astra, reliquasq; creaturas, quinetiam volucres, quadrupedes,
& ser

& serpentes. Deum autem verò ignorabant, quare tam diligēter eis præcepit, ne facerent vllam similitudinem, eorum quæ aut in cœlo, aut in terra sunt: postq̄ autem eos ab idololatria abduxisset, iussissetq; tabernaculū testimonij fabricari, Moses seruus illius fidelis, cui omnia significauerat, sensibilia Cherubim, habentia hominum formam, respondentia figura intelligibilibus ex auro apparauit inumbrantia propitiatorium, quod scilicet Christum p̄figurauit. Nam ipse propitiatio fuit pro peccatis nostris, quēadmodum inquit diuinus Apostolus. Proinde per duas istas res ad dei cognitionem illos perduxit, sic dicens: Dominum deum tuū adorabis & illi soli latriam exhibebis. Hoc autem faciens, & ex auro fusa Cherubim obumbrantia propitiatorium, siue adorantia illum, per illa inquā adduxit eos, veluti per visum & auditum vt dominum deum adorarent, & illi soli seruirent. Verò hi peruersione omī plenū habentes animū, apostolicū quoq; dictum illud in mediū adducunt. D

GREGORIVS.

Et mutauerunt gloriam immortalis dei, per imaginem, non solū ad mortalis hominis similitudinem effictam, & venerati sunt, & coluerunt ea quæ condita sunt, supra eum qui condidit: Et rursum: Si enim cognouimus Christum secundum carnem, iam non cognoscimus, per fidē em̄ ambulamus, non per speciem. Et hoc quod ab Apostolo aperte dictum est. Igitur fides ex auditu, auditus aūt per verbum dei. E

EPIPHANIVS.

Aperte dicere licet, eos similes factos gentibus, qui gloriam dei mutauerūt relicto creatore, dum apostolicas sententias, secundum proprias cupiditates subuertūt Clarum enim omnibus est, apostolum gentes reprehendisse in eo quod ait, commutauerunt gloriam incoruptibilis dei in similitudine imaginis corruptibilis hominis. Infert etiam volucrum, quadrupedum & serpentium. Dolose tamen isti totam phrasim contaminauerunt, vt per eam immutatam simpliciores inescarent: quasi scilicet Apostolus de imaginum in ecclesia pictura verba faceret. Nam quæ ab apostolo inferuntur apertam habent manifestationem: volatilium em̄ quadrupedum, & serpentiū mentionē facit. Itē ea, & venerati sunt & coluerunt: creaturas scilicet, supra creatorem. Norūt enim qui in historicis triti sunt, Aegyptios olim & boues & reliqua animalia coluisse, vt diuersa volatilia, mures, vespas, item vilia alia & abiecta animaliū. Persæ vero ignem & solem adorabāt. Græci præter ista quāuis creaturā colebant. Quinetiam Hebræi quidā, vt testatur liber Regum & propheticæ enarrationes. Decepti enim sunt omnes & gentes vanitatem induerunt, quare obscuratū est stultū cor eorū & ante Christi aduentum & post Christum, maxime tamen omnium antequam in Christum credidissent: clarum em̄ hoc est. Quod si autem dicāt postq̄ creditum est in Christum gentes creaturis & idolis seruiuisse, œconomiæ in quam Christi dei nostri, falsæ sunt prædictiones in se, quæ per prophetas prænūtiatæ sunt de ecclesia: Erit Hierusalem sancta & alienigenæ non ingredientur amplius per eam. Et misericordiam meam non auferam ab ea, neq; testamentum meū prophanabo, nec ea quæ per labia mea egressa sunt irrita faciam. Quod si autem à cognitione dei se exterminauerunt, & anteq̄ Christus in mundū veniret traditi sunt in reprobū sensum seruiētes diabolo, vana est accusatio, q̄ nūc cōtra Christianos facta est. Proinde Esaias audacter cōtra eos clamat, dicēs: Væ scribētes iniqtatē, scribētes em̄ iniquitatē, scribūt. Inique em̄ & malitiose, apostoli & scripturæ verba exponentes, mentiuntur post salutis nostræ mysteriū œconomiæ Christi dei nostri, p quem sumus liberati ab idolorū errore, errorem rediisse, & in idola gloriā esse relatam. Sed Christianorū nullus illis facile crediderit. Confitemur enim omnes nos ab idolorū errore, & omni gentili cultura liberatos, tunc cum Christus secundum carnem ad nos venit. Si vero illi id factum esse negant, cum ecclesia illius non consentiunt. Et ait ad eos Apostolus: Tu quid habes, quod non accepisti. si vero acceperunt eam liberationem, confiteri debebant, & venerandas imagines admittere, quæ F

ad ocu-

A ad oculorum aspectum ecclesiastici decoris gratia nobis sunt factæ, vt narrationes euangelicas per eas in animum & memoriam subinde reuocaremus, vt sæpe dictũ est. Adducunt autem & alias apostolicas sententias ita dicentes.

GREGORIVS.

Si enim cognouimus Christum secundum carnem, iam nõ cognoscimus, per fidem enim ambulamus, non per speciem.

EPIPHANIVS.

Nos in medium adducemus insignes huius loci interpretes. Iohannes igitur qui vltra aurum & lapidem pretiosum eruditionem habet dictũ illud Apostoli: Quare nos hucusq; nullũ nouimus secundũ carnẽ, si vero cognouimus secũdũ carnẽ Christũ, iã nõ amplius cognoscimus, interpretãdo sic ait: Neminẽ fideliũ iuxta carnẽ nouimus. Quid em̃ si in carne fuerint, cũ vita illa carnalis perierit. de supernis em̃ nati sumus in spũ. Nouimus etiam aliam vitam, politiam, cõuersationẽ, & statum qui in cœlis est. Et mox eiusdem ducem Christum existentem ostendit, quapropter etiã induxit. Si vero iuxta carnem Christum nouimus, sed amplius iam non cognoscimus. Agedũ igitur num carnẽ deposuit, & non amplius cũ carne est: absit. nam &
B nunc in carne est. Quẽadmodũ enim Iesus à nobis in cœlum assumptus est, ita veniet. At quomodo: in carne cum corpore. Quamobrem ergo inqt: Nã si Christũ secundũ carnẽ cognouimus, sed iã nõ amplius mõ cognoscimus. Quia si passibilem cognouimus Christum, at iam non amplius. Ad nos em̃ pertinet secundum carnẽ, qui in peccatis sumus, sed non secundum carnẽ huc spectat, quãdo in peccatis non fuerimus. At cum ad Christum refertur secundum carnem, in affectionibus naturæ esse significat, veluti sitire, esurire, fatigari, dormire. Christus em̃ peccata nõ cõmisit, neq; dolus in ore illius inuentus est, quam ob causam dixit: Quis ex vobis arguet me de peccato. Et rursum: Venit princeps mundi huius, & in me nihil inuenit. At non secũdum carnem, significat iam liberum esse ab illis passionibus, non q̃d reliquerit carnem, nam cum hac veniet iudicaturus terrarum orbẽ, cum hac inquã passionibus nõ obnoxia & syncera, in qua & nos ambulabimus, corporibus nostris conformibus illius glorioso corpori existentibus.

¶ Expositio Cyrilli in eundem locum Apostoli.

C CYrillus Alexandrinus fidei nostræ syncerae propugnator, idem illud dictum explicãs ita cõmentatur. Quãdoquidẽ vnigenitũ verbũ dei factus est homo & radix secũda generis apparuit, nõ secundũ primam quæ ex Adam, sed in melioribus incõparabiliter cõsiderata & existẽs cõtẽdamus nos ad vitam. Nõ em̃ sub morte sumus, sed sub ipsum q̃d cuncta viuificat verbum. Neq; vllus est in carne, hoc est, in infirmitate carnali, qui est interitus. Neque enim hoc dicit apostolus Paulus, quod Christus nõ est incarnatus. Nã quãuis dicat, q̃d neminẽ cognouimus secundum carnẽ, nõ id significat quasi aliquo modo mortuus fuisset. Hoc enim tantummodo carnis infirmitas. Quod igitur inquit tale est. Verbum caro factum est, & pro omnibus occubuit, atq; ita illum cognouimus secundũ carnẽ, sed amodo non cognoscimus. Nam etsi nũc sit in carne, resurrexit em̃ tertia die, ascendit in cœlos. Verũ hæc supra carnẽ considerantur. Non em̃ amplius moritur, neq; vllam aliam carnis infirmitatẽ sustinet, enimuero om̃ibus his superior est veluti deus. Animaduertitis igitur qui aduersari semper didicistis, quod non modo apostolicas sententias peruertitis, sed & sanctis patribus cõtraria statuitis. Isti enim per prædicta apostolica verba post resurrectionem passiones exuisse ostendunt, & nos veluti factos conformes glorioso illius corpori, non secundum carnẽ ambulare debere dicunt, hoc est, non insistere carnalibus voluptatibus. Vos vero illorum vestigiis non inhærentes, diuersa à patribus sapere gaudetis, & nouam quandam & minime tritam viam incedentes, & vosipsos, & qui vos sequũtur in præcipitium & rupes ducitis, deinde in laqueos inferni deturbatis. Verum vobis haud quaquã faciliter quispiam assenserit, cum patrum nostrorum sanctorũ traditionibus minime inhæreatis. Quod vero sequitur:

Gre

GREGORIVS.

Per fidem ambulamus & nõ per ſpeciem. D

EPIPHANIVS.

Hunc locum idem Iohannes Chryſoſtomus enarrans ait: Porro ne quis audiẽs, peregrinamur a domino, dicat, cur hæc dicis. Alieni enim ab illo ſumus dum hic agimus, prius hæc corrigit dicens: Per fidem enim ambulamus, non per ſpeciem. Et hic quidem iſta ſcimus, verum haud ita aperte, quod & alibi dicit, in ſpeculo & ænigmate, tunc aũt facie ad faciem. Atq; hæc a diuinis iſtis patribus dicta ſunt. Quanq̃ etiam alijs in locis ipſe Apoſtolus ſententiam ſuam aperte ſignificet, dicens. Nam quod quiſpiã videt id & ſperat, ſi vero quod non videmus, ſperamus, per patientiam expectamus. Manifeſtum igitur quod per fidem, nõ per ſpeciem ambulamus. Non enim deum hic videmus, ſed credimus in eum. Nam & creaturas illius fide dicimus ab illo factas, quemadmodum idem per magniloquentiam ſpiritus prædicat, dicens: fide percipimus ſecula verbo dei abſoluta, vt ex his quæ nõ apparebãt, ea quæ videntur, fierent. Et contemplantes bene diſpoſitum & ordinatum motũ, ad conſideratione peruenimus dei, qui omnia iſta ſapientia ſua fecit. Itaq; id eſt, per fidem ambulamus, & non per ſpeciem. Non vero iſtorũ more (qui indocta ſua lingua apoſtolicã ſentẽtiã, quaſi cõtra venerãdas imagines faceret, peruertũt) dicta verba exponenda ſunt. Nos igitur patrum doctrinas audiẽtes his adhæreamus & nouam iſtam vaniloquentiam execremur, dicentes, Odi eccleſiam malignãtium, & cũ impijs non ſedebo. E

TOMVS QVINTVS.

EPIPHANIVS.

Qvod ad omnem improbitatem delati, tandem ſeipſos in laqueos abduxerint iam oſtenſum eſt. Quod aũt nemo eorũ qui in eccleſiæ ſinu educati ſunt, gloriam dei ex imaginibus, aut alia aliqua creatura immutatam dixerint, age nunc deinceps aſſertione facta, veritatemq; inſuperabilẽ commilitãtem habentes aſtruamus. Iſti aũt additamentis & auctarijs malum ditare cupiẽtes, & ſanctos patres in medium adducũt, eos hoc nomine inſimulantes, quaſi contra imaginum picturam ſcripſerint.

GREGORIVS F

Eadem etiam & Apoſtolorum diſcipuli & ſucceſſores diuini patres noſtri tradunt. Epiphanius enim Cyprius inter anteſignanos præclarus ſic inquit: Attẽdite vobis, vt ſeruetis traditiones quas accepiſtis. Ne declinetis neq; ad dextra neq; ad ſiniſtra: quibus infert hæc. Eſtote memores dilecti filij, ne in eccleſiam imagines inferatis, neq; in ſanctorum cæmiterijs eas ſtatuatis, ſed perpetuo circũferte deum in cordibus veſtris. Quinetiam neq; in domo communi tolerentur. Non enim fas eſt Chriſtianum per oculos ſuſpenſum teneri, ſed per occupationem mentis. Idem in alijs quoq; ſermonibus ſuis de imaginum ſubuerſione multa dixit, quæ ſtudioſi quærentes facile inuenient.

EPIPHANIVS.

Qui ſtudioſi ſunt in rebus eccleſiaſticis perueſtigandis inuenient iſtos propriam iuſtitiam aſſerere cupere, & hoc vnũ ſtudere, quo gratiæ dei ſeſe maxime opponãt inq; nothis & adulterinis cõmentarijs vim & robur opinionis ſuę collocẽt. Quamobrem eos tanq̃ nothos & non germanos fratres, eccleſia catholica recipere recuſat, auerſaturq; illos & dicit. Semen Chanaan, & non Iudæ. Sciunt eñ quid ab Euãgeliſta dictum ſit. De nobis egreſſi ſunt, ſed e noſtris non erant. Nam ſi e nobis fuiſſent, nobiſcum manſiſſent. Item ab Apoſtolo diuino: Quia poſt diſceſſum meũ ingre-

A ingredientur lupi graues in vos,non parcentes gregi,quo contrahant post se discipulos. Videte autem ne quis sit qui syllogismis per vanam deceptionem & philosophiam vos seducat. Et idem rursus inquit: Omni spiritui ne credatis. Decet igit omnem Christianũ cum libros aliquos adulterinos audit,aut legit ea,respuere,neq; omnino animũ adhibere. Nam & inter Epistolas diuini Apostoli quædam fertur ad Laodicenses,quam patres nostri tanq̃ alienam reprobauerunt. Adhæc Manichæi euangelium secundum Thomam inuexerunt,quod ecclesia catholica merito vt impium auersatur. Quemadmodum etiam id q̃d nunc e beato patre nostro Epiphanio dictum est,cum illius nequaq̃ existat. Diuinus enim hic pater octoginta capitum librum edidit,in quo omnes hæreses Gentiles & Iudaicas,item quotq̃t post Christianismum susceptum inuectæ sunt,damnauit,in quo proculdubio & eam posuisset,quæ de imaginibus ab istis fertur,si alienã a Christi religione hãc existimasset. Quod si autem ecclesia has contra venerandas imagines expositiones suscepisset,profecto non fuissent illis vsæ in ornatum templorum ad nostram memoriam
B iuuandam,nam ex illo vsu, quem in testimonium afferunt vaniloqui isti, illinc inquam subuersionem habet. Beatus enim pater Epiphanius temporibus Arcadij & Theodosii floruit,ab eo igitur tpe ad hanc hæresim vsq; anni sunt quadringẽti. Et tamen libros illos contra imagines nemo Christianorum,præter istos nouitatis magistros recepit. Quod si tanto tempore in ecclesia nõ sunt recepti, quamobrem nunc a nobis recipi debent? Nam quam adferunt quidam istorum epistolam, veluti scriptam a beato Epiphanio Cypriorum præsule,ad Theodosium Imperatorem nos eam in manibus sumentes & diligenter & minime defunctorie legentes, inuenimus circa finem epistolæ eiuscemodi emphasim. Sæpe cũ ministris meis de imaginum ablatione egi,sed ab ijs non receptus sum,neq; vel in paucis vocem meã audire sustinuerunt. Attendamus autem qui floruernit per tempora supradicti patris nostri Epiphanij in ecclesia, quos tanquã gloriosos doctores & tuta munimenta ecclesiæ dicere possumus. Profecto Basilius sermone & opere magnus, Gregorius cognomento Theologus, Gregorius Nyssensium episcopus, quem omnes patrum patrem vocant. Iohannes item, cuius a lingua fluit vox melle dulcior, quamobrem & Chrysostomi appellationem meruit. Præter hos etiam Ambrosius, Amphilochius, Cyrillus Hierosolymoꝝ epũs. Quod si is qui hanc expositionẽ dictoꝝ
C contra venerandas imagines edidit,ait se a sanctis patribus,qui per ea tempora floruerunt non fuisse receptum,qũo ea quæ sancti patres nõ probauerũt, nos qui circa fines tempoꝝ & seculoꝝ occurrimus,quiq; verbi & cognitionis vsu deficimur, & indigni sumus, vt discipuli illoꝝ vocemur,recipiemus? præsertim cũ falso cõtra ecclesiam edita sint. Apage cum ista impia & intolerabili editione. A ratione deuiarunt,qui illam contra ecclesiã inferunt. Nos aũt Christicolæ dictũ illud apostoli cogitemus: Traditiones quas accepimus eas seruemus, & prophanas vaniloquẽtias recusemus,eaq; oĩa falsa & efficta cognoscamus. Libri eñ beati patris nostri Epiphanij, præcipue is qui dicitur Ancyrotus & reliqui quoq; per vniuersum terraꝝ orbem sunt famigerati, ꝙ sonus eoꝝ ita sit per oẽs ecclesias paucis etiã tẽporibus sparsus. at q̃ cõtra sanctas imagines verbula scripta sunt eoꝝ vix tres aut quatuor libelli per omnẽ ecclesiã reperiuntur, modo nõ sint nuper æditi. Quod si aũt eẽnt legitimi in catholica ecclesia, quẽadmodũ est Ancyrotus beati Epiphanij, profecto per omnes ecclesias essent dispersi. Veꝝ vt nouitij & alieni falsiq; ab ecclesia existimati sunt, nec vnq̃ fuere recepti. Quã ob causam neq; nũc etiã recipiẽdi sunt, q̃ pax dei & quæ ab initio traditio existit in ecclesijs cõseruet. Neq; hic linguas suas acuãt & exerceant vaniloqui isti accusatores recte sentientiũ, quasi illi qui antiquã ecclesiæ traditionẽ recipiũt beato Epiphanio aduersent. Nequaquã. Cõmentariũ enim illũ reijcimus, beatũ aũt patrẽ catholicæ ecclesiæ doctorẽ agnoscimus. Nam & diuini patres, qui in quarta vniuersali synodo fuerũt congregati, epistolã quæ nomine Ibæ episcopi Edessæ ad Marin Persam circũferebatur, anathemate damnarunt quasi Nestorio consentientem. eodem modo qui in sacra quinta synodo conuenerant: ipsum aũt Ibam nequaquam. Nõ eñ demonstrari poterat q̃d esset Ibæ. Quã-

obrem in anathematiſmis non ipſum Ibam deuouerunt, ſed Ibæ epiſtolam. Dicebatur enim Ibæ, cũ tamen illius haudquaquã eſſet. Sic igitur iſta falſa ſcripta contra venerãdas imagines, dicuntur quidem a quibuſdam Epiphanij, non tamen ſunt, vt demonſtratum eſt. Nam & illius diſcipuli templum in Cypro, quam eiuſdem patris nomine appellauerunt, ædificarunt, & cũ multis alijs picturis, illius quoq; imaginem ibidem collocarunt. Quod ſi aũt is tantopere venerandarũ imaginũ inſpectionem fuiſſet execratus, quomodo in tãtam audaciam illius diſcipuli erupiſſent, vt illi imaginẽ collocarent? Iudicate omnes qui auditis, & verum a falſo diſcernite, q̃a editiones iſtæ non ſunt beati iſtius patris, ſed potius Manichęacæ, quas veluti amara bile plenas fugiamus. Manichæi enim & quicũq; confuſionis fuerũt autores, contemplationem iſtã nunq̃ ferre potuerũt. Nõ eñ accedunt ad hoc quod deus verbũ in carne ſit homo factus, ſed tantũmodo ſecundũ exiſtimationẽ & phantaſiam. quamobrem illi alia pro alijs imaginantes ſubijciunt hæc

D

GREGORIVS.

Similiter & Gregorius theologus in verſibus ſuis dicit: Flagitiũ eſt fidem habere in coloribus, & nõ in corde: Ea enim quæ in coloribus exiſtit, faciliter eluitur, quæ vero in profundo mentis, illa mihi amica. E

EPIPHANIVS.

Peruerſe rurſus cogitãtes & aliud dictum Gregorij ſcilicet Theologi ſubijciũt, quod a dicto patre ſic editum eſt:

ὕβρις, πίστιν ἔχειν μὲν χρώμασι, μὴ κραδίῃσι,
ὧν ῥεῖα ἐκπλυτέον βένθος ἐμοίγε φίλον.

Hoc eſt: flagitium fidem habere in coloribus, non in animis. Quæ facile elui poteſt, ſed profunditas mihi cara. Ab his autẽ ſic falſo ſcribitur. ὕβρις πίστιν ἔχειν ἐν χρώμασι, μὴ ἐν καρδίᾳ, ἣ μὲν γὰρ ἐν χρώμασι εὐχερῶς ἐκπλύνεται, ἡ δὲ ἐν τῷ βένθει τοῦ νοός, ἐκείνη ἐμοί προσφιλής. Id eſt, flagitium eſt, fidẽ habere in coloribus, & nõ in corde: ea eñ quæ in coloribus exiſtit faciliter eluitur, q̃ vero in profundo mentis, illa mihi amica. Obturarũt ſane aures, & oculos clauſerũt, nã iſti qui eccleſiaſticas traditiões reijciũt recta intelligere & cõſiderare nequeunt. Auditionẽ eñ audierũt, & nõ intellexerunt: vidẽtes viderũt & nõ cognouerũt. indurati eñ corde patrũ doctrinas, ſecundum proprias cupiditates peruerterunt. Beatus eñ Gregorius Theologus in metricis ſuis opuſculis dictũ illud, quod hi citant, ad moralem quendã ſenſum attulit. Corrigit eñ vitã noſtram vt abſiſtamus à temporalibus & mũdanis rebus, voluptatibus ſcilicet carnalibus, & ſpũalem rurſus vitam, quæ ad cœleſtia perducat, eligamus. Nec credamus mũdo huic, neq; temporaneis & nõ manentibus adhæreamus (hæc eñ colores vocauit) ſed potius ſpũalibus & veris inſiſtamus, q̃ in corde ſtabilimentũ habẽt, & in æternũ manent. Vita aũt noſtra fluxilis & aduena quædã eſt. Queadmodũ eñ color & atramentum facile abluitur, aut a pictore transformat, ſic etiã in hac vita noſtra cõtingit, ſicut & ipſe alibi dicit. Orbis quidã verſat noſtras res ſit enim aliquando vt in vno die aut hora multas ferat mutationes. Omnia eñ vmbræ in modũ obſcurantur & pereunt humana. Et bulla diſſlabilior eſt humanę potentiæ ſuperbia. Omnis eñ homo fœnũ, & omnis hominũ gloria ſicut flos fœni. At ſpũalium operũ demonſtratio, perfecta eſt, & in manẽtibus habet retributionẽ. Nam ſi contra imagines ab illo dictũ fuiſſet, dixiſſet potius: Flagitiũ eſt fidẽ habere in coloribus, & non in deũ. Sed ipſe ſubiecit nõ in animis quæ ſunt fixa, firma & certa, vt operemur quæ ſunt regni cœlorũ, nõ vero mũdi huius, quæ tanq̃ fluxa & celeriter ſe mutantia, fidem nõ habẽt. Rurſus vero allegorice referẽtes, & oĩa ſecundũ propriã mentẽ adducẽtes, magnorũ ſacerdotũ Iohanis & Baſilij verba citant. F

GREGORIVS.

Iohãnes aũt Chryſoſtomus ſic docet. Nos per ſcripta, ſanctorũ fruimur præſentia, non ſane corporũ ipſorũ, ſed animarũ imagines habentes. Nam quæ ab ipſis dicta ſunt, animarũ illorũ imagines ſunt. Maxima vero ad

A ro recti inuestigationem, inquit Magnus Basilius meditatio scripturarum diuino afflatu nobis datarum. In his em̃ & rerum argumēta inueniuntur, & vitæ beatorum virorum perscriptæ, veluti imagines quædam animatæ, secundum deum politica imitatione operum exhibentur.

EPIPHANIVS.

Qui quicquã recte sapit, nequaquã hæc ad subuersionē sacrarum imaginum pertinere intellexerit. Omnibus em̃ manifestũ est, cũ audimus virilia & fortia sanctorum facta, constantiam firmitudinēq; animorum illorum nos beatificare & laudare. Quinetiã cum in diuinis scripturis sanctorum vitas legimus, cumq; in picturis easdem contēplamur, in memoriam reuocamus, quãtopere in deum feruore fuerint accensi. Nã quæ oratio per auditum exhibet: hæc scriptura tacens per imitationem ostēdit, vt magnus inquit Basilius. Sed & Iohannes Chrysostomus in sermone, quod veteris & noui testamenti vnus sit legislator, & in vestitũ sacerdotis: cuius initium, Regnũ Christi euangeliũ, prædicant quidē prophetæ, Inter reliqua. Ego & ex cera fusilē adamaui picturã pietatis causa. Vidi em̃ angelũ in imagine propulsantem Barbarorum gentem pedibus conculcatam. Et Dauid vere dicentem: Domine in ciuitate tua imaginem eorum comminues. Demonstratũ igitur satis est, ea quæ a sanctis pa-

B tribus recte tradita sunt, ab his qui extra diuinũ chorum sunt peruerti. Insistunt etiam adhuc in eadem improbitate, cum ea quæ à beato patre nostro Athanasio contra idola dicta sunt, in subuersionē imaginũ picturæq; allegant.

GREGORIVS.

Et Alexandriæ lumen Athanasius dixit: Quomodo nõ miserãtiõe prosequendi sunt qui creaturas adorant, quod illi qui vident, non vidētibus cultum exhibent, & audientes non audientes orant, precanturq;. Creatura enim a creatura nunq̃ seruabitur.

EPIPHANIVS.

Papæ quãta insania. Nũc em̃ nouã quandã blasphemiæ viam excogitantes, plane a veritate deuiant. Nã ea q̃ diuinus vir cõtra idola loquutus ē, hæc isti homines etiã post cognitionē veritatis & cõfessionis syncere, & diuinę regeneratiõis tribuũt,

C & p̃ter vnũ vniuersorum dñm, creaturis seruire Christianos & idololatriã cõmisisse asserunt. Parce dñe populo tuo, & nullũ horum blasphemia seduci sine. Oẽs em̃ q tuo noĩe vocati sunt, cõfitemur nos ab idolorum deceptione & errore liberatos. Et postq̃ te cognouimus quos diuina regeratione dignatus es, nequaq̃ ad creaturas quæ sub cœlo sunt tuã diuinã adorationem retulimus. Tibi aũt soli liberatori nostro psallimus. Dñe, præter te neminē nouim⁹, Nomē tuũ vocamus. Testis ipse angelorum beatorum exercitus: testis apostolorum, prophetarum, martyrum & sanctorum patrũ cętus. Ad recordationē aũt sensitorũ nostri ad tuã gloriã, q̃ ad magnificentiã & figurã diuinæ crucis tuæ adducamur euangelicã narrationē & imaginũ picturã habemus. Habemus itē & alia plurima cõsecrata vasa, hæc quia in noĩe tuo facta sunt & cõsecrata, exosculamur. Sed isti tanq̃ lingua mēdaci thesauros sibi cõgregãtes, vana prosecuti sunt. Quã ob causam & dolor linguæ eorum & improbitas tandē peribit. Quēadmodũ em̃ lumine accedēte, tenebræ fugantur, sic & veritate apparente gladio spũs linguæ illorum venenũ excisum est. At iterum assumptiões quasdã adducũt sic dicētes.

GREGORIVS.

Similiter Amphilochius Iconij epũs ita inq̃t: Nõ em̃ nobis sanctorum corporales vultus in tabulis coloribus effigiare curę est, q̃m his op⁹ nõ habemus, sed politiã illorum virtutũ memores esse debemus.

EPIPHANIVS.

Hæreticis propriũ est mutilatas exquirere sentētias. Nã si qs studiose exquirat, haud facile hũc beati patris sentētiã inuenerit cõtra venerandarum imaginũ representationem: sed affectionis animæ sanctorum virilitatē & constantiã celebrans, & prædicãs

dicans virtutũ efficaciã, hæc dicit beatus pater, maxime quo nos ad imitationẽ per- D
ducat. Nõ em̃ sanctos propter carnalẽ amorẽ laudamus, neq; pingimus, sed q̃ virtutum illorum simus memores. Et in libris quoq; vitas illorum describimus, in tabulisq; illos depingimus, non q̃d hoc à nobis postulẽt ipsi, verum id nostra causa, & propter vtilitatem nostram sancimus. Nõ em̃ solum passiones martyrum nos instituũt, sed & cõtextus & scriptum de illorum passionibus, picturaq; idem indicans. Simili modo, & annua illorum memoria. Figura aũt orationis tota beati patris hoc innuere videtur. de subuersione autem venerandarum imaginum, nulla plane apud illũ mentio, siquidem nihil quod eas calumniari possit, hic deprehenditur. Nam quid si dicat. Non enim corporales vultus coloribus in tabulis effigiare nobis curæ est. Hæc em̃ intẽtione virtutis ab eo dicuntur. Infert enim: Curæ enim nobis est virtutes bonorum virorum eligere, & operum illorum meminisse, & politiam illorum imitari. Ipsis aũt templa fabricari, aut imaginem illorum in tabulis circũferre, contẽnentes interim illorum virtutes, haudquaq̃ laudabile est. Nemo enim laudauerit virum, quem viderit virtutes sanctorum auersantem, & quotidie illorum imagines circumferentem, aut templa illis ædificantem, aut vasa comparantem illis, suipsius autem templum diuinis virtutibus non ornantem. Inquit enim deus per Esaiam prophetam ad eos q ita affecti sunt. Si mihi obtuleris similaginem, frustra. Incensum mihi abominatio E
est, & quoties manus vestras tetenderitis ad me, auertam oculos meos à vobis. & si multiplicaueritis obsecrationem, non exaudiam vos. Sed quid facietis? Lauamini, mũdi estote, auferte improbitates ab animis vestris corã oculis meis. Cessate à malitia vestra, discite facere bonum, exquirite iudicium, liberate enim qui iniuria afficitur, pronũtiate pro orphano, ius dicite viduæ. Hæc em̃ si recte fecerimus, tunc ea quæ à nobis offeruntur, grata & suscepta erũt apud deum, siue ea sancta tẽpla fuerint, siue sacra vasa, siue etiam venerandæ imagines. Ita em̃ commodũ nobis est ad memoriam horum virtutes exquirere. & pro viribus imitari. Hoc sane martyrum est encomium, electorum ad virtutem conuocatio, quemadmodũ magnus inquit Basilius in moralibus suis sermonibus. Inter hæc quoque laudanda est templorum exædificatio, imaginum effiguratio, sacrorum vasorum deo oblatio. Hæc em̃ oportet etiam facere, & illa non omittere, vt veritatis verbum nos docet. Non em̃ aliqs virtutem possidere poterit, nisi in aulis domini assederit, nisi per lectionem diuina oracula auribus hauserit, & per visum ad euangelicas historias & doctrinas, ad martyrum representationes, & certamina fuerit perductus. In omni autem tẽpore loco & hora virtutes exercere perquã necessarium est. Nam & passionibus Christi in- F
cumbere, & in ijs versari perpetuo & continuo necessarium, illiusq; mortificationẽ in corpore nostro circũferre, & studiose hoc facere vtile est. Regni em̃ cœlorum hospes est & procurator. Multas aũt cruces in edicula figurare, & p̃cepta dei cõtẽnere imitationisq; passionis illius obliuisci extrema demẽtia ẽ. Sine opibus em̃ fides mortua. Euãgelice em̃ ait dñs: Nõ oĩs q dicit mihi dñe, dñe, intrabit regnũ cœlorum, sed q facit volũtatẽ patris mei q est in cœlis. Inhærẽtes aũt p̃sentibus agedũ & aliam demõstrationẽ his cõpetentẽ reddamus. Cõsueuerũt patres nostri sancti, q volũtatẽ dei salutiferã nobis exponũt, p exaggerationẽ mãdatorum obseruationẽ nos docere, & ad q̃d mandatũ illis scopus vergit, eo p̃parare auditores, hocq; extollere & magnificare, q̃ veluti ancora tuta iniecta in reliquis q̃q; nõ simus negligentes. Ne vero in pluribus adferendis longiores simus vnum Asterium Amasiæ episcopum citemus. Hic igitur in Lazarum & diuitem epulonẽ sermonẽ conscribens, Emphasim quandã de alendis pauperibus contra diuites exercet. Adhortatur diuites vt eleemosynarum fructibus diuites sint, ne vestitu splendido & molli vtantur. Inducit aũt inter cætera ethicam quandam disputationem, cõtra religiosulos quosdam ipsa vita, sed tamen diuitijs inhiãtes. Sic autem inquit: Ne pingas Christum in vestibus, sed magis sumptu illo & impensis, pauperibus subueni. Deinde adimere cupiẽs diuitiarum appetitum infert: Sufficit enim illi vna incarnationis humilitas. Hoc est, Non placitum est Christo domino deo nostro, vt per mundanã affectionẽ & auaritiam, illius œconomiæ mysteria demõstrent. Nõ em̃ piũ est aut corã illo acceptũ, euange-

A euangelicæ recordationis gratia, materiam diuitiarum thesaurizare, & causari occasiones peccati. Pauperes autem qui pane & vestitu indigẽt negligere, non pietatis, sed auaritiæ opus est. Quemadmodum enim nulla communio est, luminis & tenebrarum, neq; participatio iniustitiæ cum iustitia, ita neq; diuitiarum cupiditas, & molliũ vestium indumenta cum euangelica historia & figura cõuenit: Hæc em̃ nobis dispensationis narrationem vere ad salutem ducentem explicat. illa vero ad miseriam ducit, cum sit subiecta pœnis. Quemadmodum Iacobus frater domini dicit: Diuites, lugete & lamentemini, eiulantes super miserijs vestris. Diuitiæ vestræ computruerunt, & vestes vestræ a vermibus roduntur, aurum & argentum vestrum rubigine exesum est, & rubigo in testimonium contra vos manet. Quam ob causam, vt dictum est, quæcunq; per auaritiam fiunt, cum mundo simul pereũt. Possumus em̃ nos per exiguis sumptibus, cibos, vestes, tectum, quæ nobis sufficiant comparare. Omne enim q̃d non ad vsum, sed ad speciositatem comparatur, lasciuiæ habet accusationem, vt diuinus inquit Basilius. Sufficiant igitur nobis, quæ ad vsum tantum habemus, & ex ijs pauperibus largiamur, manumq; porrigamus, vt & nos aliquãdo dei vocem audiamus, dicentis: Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam
B consequentur. Et: quodcunq; vni horum fratrum meorum, vel minimo feceritis, mihi feceritis.

¶ Assertio imaginũ ex Asterio Amasiæ episcopo, de Euphemia martyre.

QVandoquidẽ autem Asterij mentionem fecimus, eiusq; verbis tanq̃ exemplo vsi sumus, ostendamus quoq; ex eodem perquam veterem esse de imaginibus traditionem. Ipse enim contemplatus imaginem passionis Euphemiæ martyris, hisce encomijs vsus est. Mulier quædam sacra virgo inuiolata, deo castitatem conseruans extitit, Euphemiam eam vocant. Tyrãno aũt aliquando pios pellente, animo propenso mortis periculum adijt. ciues autẽ & sacrificij communicatores pro quo sacrificabat, virginis virilitatem admirantes, prope templum thecam reueriti, deponẽtes cistam, honores illi exhibent, annuum festum communemq; celebrantes conuentum. Diuinorum autem dei mysteriorum sacerdotes, & verbis memoriam illius celebrant, & quomodo fortitudinis certamen certauerit populũ congregatum docent. Pictor autem & is quoq; secundum vires per artem pius est, qui omnem historiam in syndone pinxit. Posuit enim illius prope thecam sacrum spectaculum. Habet autem se ad hunc modum suauitas artis. In
C alto throno iudex sedet, amare & horribiliter in virginem videns (irascitur enim etiam in ipsis inanimatis rebus cũ vult ars) satellites vero imperij & multi milites cõmentarienses, tabulas & stilos in manibus gestantes adstant: quorum vnus manum a cæra auferens diligenter ad condemnatam aspicit, quasi iubeat clarius virginem loqui, ne in scribendo à se error committatur. Stat autem virgo in pulla tunica & pallio, philosophiam significante, vt pictori visum fuit. vultu vero satis vrbano, meo autem iudicio animo virtutibus omnibus egregie splendente. Ducunt autem eam ad principem milites duo, quorum alter horsum, alter illorsum virginẽ trudũt. Vultus autem virginis pudore & constantia mixtus est, annuit em̃ in terram, veluti virorum erubescat aspectum. stat autem imperterrita, nihili omnino faciens miserum certamen. Quemadmodum autem aliquando alios pictores contemplatus sum, in pictura mulierculæ Colchidos, quomodo sit affecta in iugulatione prolium, dum gladium illis intentat, misericordia enim & furore vultum habet diuisum, quia alter oculorum iram exhibet, alter vero maternum affectum, horrens & parcenti similis: ita quoq; mihi hic contigit. Nam admirationem meam ab illa cogitatione, ad hanc picturam transtuli. Valde autem miror pictorem, qui affectus naturæ pugnãtes pudorem scilicet & virilitatem commiscuerit. Imitatione autẽ artis procedente ad historiam: ecce adsunt duo vulgares homines in tuniculis nudi, quorum alter caput virginis arripiens, & in tergum flectens ad pœnam alteri commode exhibere videtur: ille vero adstans dentes virginis excutit. Instrumẽta autem pene malleus & terebra sunt. hic lachrymas amplius continere nequeo, dolorq; sermonem aufert.

Nam ita manifeste & euidenter sanguinis guttas pictor decolorauit, vt iuraueris à labijs effluere, & cum fletu discedere cogaris. Dehinc carcer. Et iterum in pullis vestibus decenter virgo ad cœlum manus eleuans, deum in malis auxiliatorem inuocat. Hac vero sic precante apparet à capite signũ illud, quod consuetudo est Christianis adorare & depingere. symbolum autem arbitror passionis, quam illa suscepit. Statim autẽ pictor alibi ignem huc illucq́ꝫ se spargentem rubro colore depinxit, & hic quoqꝫ noua arte flammam faciens corpoream. Stat autem ipsa in illo media, manus ad cœlum complicans. dolorem autẽ nullum vultu præfert, sed magis gaudenti similis est, ꝙ ad vitam incorpoream & beatam iter faciat. Hucusqꝫ pictor manum suam extendit, & ego orationem. Tempus autem est, vt & tu picturam perficias, ne nimium extra narrationem veniamus. Hactenus Asterius. Speculãtes autem ea quæ in scriptura sacra dicta sunt, inueniemus illinc quoqꝫ desumpta, quæ ab eo narrata sunt. Deus enim famulo suo Mosi de tabernaculo quædam mãdans, variaq́ꝫ & diuersa opa fieri iubens: ait: facies vela e bysso texto, & hyacintho, purpura, & coccinea textura. Cherubim artificio texturæ facies. Et hoc sane mandatum docet nos, vt in ijs quæ deo dicantur, non parcamus sumptibus etiã magnis, in hominum autem rebus non ita se habere debet. Dictum enim est populo: vestem ex duabus contextam vobis nõ inijcietis. Clarissime autem diuinus apostolus horum sensum explicat. Iubens mulieres in habitu decenti, cum verecundia & castitate se ornare, non in reticulis auro & margaritis ornatis, aut etiam veste pretiosa, sed quam decet mulieres, quæ bona prædicant opera. Hæc igitur nos, qui deo soli & vno latriam exhibemus in spiritu & veritate scientes: quæcunqꝫ illi offeruntur aut consecrantur: siue diuina fuerit venerandæ crucis figura, siue sacer euangelij codex, siue venerandæ imagines, siue sacra vasa, ea amplectimur & veneramur. vt qui spem habeamus sanctificatiõis ab ipsis reddẽdæ, & illis ob id adorationẽ honorificã exhibemus. Adorate enim ait scabellum pedum eius, quia sanctus est ipse. Quã ob causam Gregorius theologus in sermone nataliũ domini sic inquit: Bethleem honore affice, & præsepe adora. nam quæ deo oblata sunt, eius participatione & contrectatione sancta fiunt. Quemadmodum idem & tota scriptura testat̃, & ob hoc sancto honor sanctitatis illius non aliter conseruatur, quam nostram deuotam adorationem. Isti vero noua mendacia spirantes, aliena quædam a catholica ecclesia consuentes dicunt.

GREGORIVS.

Cõsentanea his etiam Theodotus Ancyræ episcopus sic docet: Sanctorum formas & species ex materialibus coloribus formari minime decorum putamus: horum autem virtutes, quę per scripta traditæ sunt, veluti viuas quasdam imagines reficere subinde oportet. ex his em̃ ad similium imitationem & zelum peruenire possumus. Dicant enim nobis qui illas erigunt statuas, quænam vtilitas ex illis ad se redit, an q̃d qualiscunqꝫ recordatio eos habet ex tali speciali contẽplatione, Sed manifestum est, quod vana sit eiuscemodi cogitatio, & diabolicæ deceptionis inuentum.

EPIPHANIVS.

Si Theodotus esset in præsenti vita, clamaret vtiqꝫ cũ beata Susanna ad dominũ dicens: Deus æternus, arcanorum cognitor, q nouit cũcta priusq̃ facta sunt. tu nouisti dñe q̃d falso me accusant, imitari presbyteros Babylonicæ cõfusionis, qui oĩs vaniloquentiæ sunt autores. Sed seipsos idoneos & claros demonstrare volẽtes, noua quædã garriũt, & mendax calamus scripturæ illoꝝ reperitur, & aperte veritatis proditores deprehenduntur. Multi em̃ nostrũ diligẽter quærẽtes & indagantes in sermonibus huius Theodoti præsentẽ sententiã, nũ alicubi apud illũ extaret, nusq̃ sane inuenimus. Nihil em̃ tale ipse vnq̃ sermocinatus est. Satis aũt argumẽti fuerit, quia totus hic sermo amarulẽtia & exacerbatiõe plenus sit, & linguæ incõtinentis & labioꝝ

A labiorum impurorum audacia, imo diabolicæ fraudis inuentio, ita cõtra effigiationẽ sanctarum imaginũ garrire. Quamobrẽ Christianorum accusatorum figmentũ est, & idioma, non aũt Theodoti. Nã si illius esset, debebant vtiq; aperte locũ designasse sermonis aut libri vnde hæc sententia esset descripta. Sed quia nouerũt falsum esse mẽdaciũ, locũ silentio præterierũt. Nos igitur cum cõgregassemus illius libros, sex ad Lausum tomos cõtra Nestoriũ scriptos. Interpretationẽ in symbolũ sanctorum patrum, qui in Nicea cõuenerãt. Sermonẽ in natalem dñi. In luminaria, in Heliã & viduã: in sanctũ Petrũ & iohannẽ, & in claudũ sedentẽ ad portã speciosam. in eos qui talenta acceperãt, in duos cæcos, nusquã sane dictã sentẽtiã inuenire potuimus. Neq; etiã fieri potuit, vt hãc falso colligentẽ sentẽtiã e veris Ancyrani libris protulerint, sed fortassis alicubi in chartula conscriptã, tanq̃ pestem euitandam deprompserint quo scilicet simpliciores caperent. Nam qui mentem habent & veritatẽ audiunt, talia ementita esse cognoscunt. Duces autem hæreseos suæ in aciem nondũ vocare desinunt, Arij scilicet protectores, & cõtribules illius Eusebiũ Nicomediæ, Theogonum Niceæ & Maridem Chalcedonis, sic dicentes.

GREGORIVS.

Similiter & Eusebius Pamphili ad Constantiã Augustã, petentem
B Christi imaginem a se ab illo mitti, talia dicit. Q m̃ aũt de Christi imagine ad me scripsisti vt tibi mitterem, velim mihi significes, quãnam putes Christi imaginem, vtrum illam veram & incommutabilem, naturæ illius characteres ferentẽ, aut hãc quã propter nos assumpsit, seruilẽ formam pro nobis induens. Sed sane de diuina forma nõ arbitror etiã ipse ego te esse solicitam, cum fueris ab illo edocta, neminem patrẽ cognouisse, præter filium, neq; ipsum filium condigne quempiam cognouisse nisi qui illum genuit pater. Et post alia. Sed omnino serui requiris imaginem formæ, & carnem quã propter nos induit. sed & hanc gloria deitatis suæ commixtam esse didicimus, & passam mortuãq;. Et post pauca. Quis igit̃ gloriæ eiuscemodi & dignitatis splendores lucentes & ful-
C gurantes, effigiare mortuis & inanimatis coloribus & vmbratili pictura posset? cum neque diuini illius discipuli in monte illum contemplari quiuerint. qui cadẽtes in faciem suam, non posse se eiuscemodi spectaculum inspicere confessi sunt. Igitur si carnis illius figura, tantam ab inhabitante in ea diuinitate accepit potentiam, quid oportet dicere tunc cum mortalitatem exuit, & corruptionem abluens, formam serui in domini & dei gloriam transtulit, post mortis scilicet victoriam, post ascẽsum in cœlos, post cũ patre regio in throno a dextris consessum, post requiem ineffabilibus & innominandis sinibus patris, in quam ascendentem & desidẽtem cœlestes potestates illi benedictis vocibus acclamabãt, dicentes: Principes tollite portas vestras. aperiamini portæ cœlestes, introibit rex gloriæ.

EPIPHANIVS.

Optime in hos quadrat prophetica vox, quam dominus per Hieremiam vatem Iudaicum populum reprehendens, dixit: Me dereliquerunt fontem aquæ viuentis, & foderunt sibi cisternas pertusas, quæ non potuerunt aquam continere. Relinquentes enim scelectorum nostrorum patrum sententias, sectantur eos qui vẽtilabro ex area dominica iudicio diuino excreti sunt, aream dico catholicam ecclesiã.

Hos enim in protectionem suæ hæreseos adferunt. Quis enim fidelium in ecclesia D quicq; verorum dogmatum scientiam habet, ignorat Eusebium Pamphili, in reprobum sensum traditum consensisse Arij placitis. Nam in cunctis historicis suis libellis, filium & verbum dei creaturam vocat, item submininistrum, & secundo adorãdum loco. Si vero quidam asserunt eum in synodo subscripsisse, concedimus quidem hoc ita se habere. verum labris illum dicimus veritatem coluisse, corde autem longe ab ea abfuisse, quemadmodum & omnes epistolæ illius, & cõmentaria ostẽdunt. Quod si autem alias aliquando pro temporis & rei conditione mutatus apparuit, nunc hos laudans, qui stabant a partibus Arij, nunc vero veritatem simulans, profecto ob id secundum Iacobum fratrem domini, homo duplicis animi, inconstans in omnibus vijs suis dicetur, neq; putet, quod quicq̃ a domino accepturus sit. Etenim si corde credidisset in iustitiam, & ore quoq; ad salutem verbũ veritatis fuisset confessus in omnibus suis commentarijs, & veniã poposcisset. Verum pro epistolis suis nusquam apologiam conscripsit. mansit enim vt Aethiops, non commutãs cutem suam. Nam in expositione illius loci: Dixi domino, dominus meus es tu, extra cognitionẽ veritatis rẽ aggressus, sic inqt: Lege naturæ, cuiusuis filij pater, do- E minus quoq; eius existit, ob id vnigeniti illius filij dei, qui genuit illum pater, fuerit sane illius & dominus, & deus & pater. Simili modo & in epistola ad beatum Alexandrum magistrum & doctorem Athanasii, cuius initium: Quanto labore & diligentia in has literas inciderim (hic apertissime blasphemans sic ait) Arium eiusq; studiosos, accusant hæ literæ, quod filium ex non ente instar vnus omnium factus sit, dixerint. Illi vero epistolium attulerunt quod ad te scripserunt: in quo fidẽ suam exponentes, his verbis cõfitentur quæ sentiunt. Legis, propheta℞, & noui testamẽti deum, ante sempiterna secula sibi filium vnigenitum generasse, per quem & secula, & omnia fecit. generasse autem non videf, sed in veritate propriæ voluntati substituisse, immutabilem & inalterabilem, creaturam dei perfectam: verũtamẽ nõ vt vnam creaturarum. Tua vero epistola accusat eos quasi dixerint, quod filius factus sit, tanq̃ vnus omnium, cum tamen hoc non dixerint, sed aperte pronuntient, nõ vt vnam creaturarum. Vide ne dederis statim illis occasionem, vt ea etiam calumnientur & assumãt, quæcunq; voluerint. Iterum accusas eos, quod dixerint, quod q est, F non existentem genuit. Miror sane si quispiam aliter dicere poterit. Nam si vnus est, qui est, manifestum est, qd ex eo genitũ est, omne quod est, estq; id post illũ. Si vero qui est, non vnus sit, sed & filius sit qui est, quomodo eum qui est, qui est genuit. Sic enim qui est, duo fuerint. Et hæc quidem Eusebius ad gloriosum Alexandrum. Feruntur eius ad eundem gloriosum virum & aliæ epistolæ, in qbus variæ sunt blasphemiæ, dũ Arium defendere conatur. Eodem modo in Epistola ad Euphrasionem blasphemus est. Initium eius epistolæ est. Domino meo cum om̃i gratia confiteor, & cætera. Non enim filium patri coexistere dicimus, sed patrem ante filium fuisse. Porro ipse filius dei, hæc nobis omnibus exactius cognoscens, alterum seipsum & minorem a patre subiectumq; cognoscens, admodum valde pie nos id docet, dicens: Pater qui me misit, maior me est. Et inter alia. Quoniam filius & ipse quidem deus, sed non verus deus. Ex his igitur scriptis illius apparet aperte illum Arianicæ esse opinionis & sententiæ. Cum hac autẽ abominanda hæresi insani isti Ariani, & vnam naturam in vnitione hypostasis esse dicunt. Opinantur aũt Christum dominum nostrũ carnem sine anima assumpsisse, addentes in salutari illius dispensatione, diuinitatem impleuisse animæ consilia, motionesq;, nimi℞ quo passionẽ (vt ait Gregorius) diuinitate circũscribant, & ob id vere Theopaschitæ sunt. Qui autem huius sententiæ sunt, imaginem non habendam censent. Quemadmoum impius Seuerus, Petrus Fullo, Philoxenus Hierapoleos episcopus, & omnis denique illa multicapitis & sine capite hydra contendit. Huius igitur & societatis existens Eusebius (quemadmodum ex illius epistolis & historicis commentarijs demonstratum est) imaginem Christi Theopaschitarũ more reijcit, qua de causa & Cõstãtiæ Licinij vxori scribit, apud se imaginem non reperiri. Nam & in eadem epistola dicit, quod illius incarnata forma, in deitatis naturam mutata sit. Nemo tamen sanctorum

A ctorum patrum vestrorum sic sensit aut docuit. Neq3 etiã veritas sic se habet. Audiamus Athanasium insaniæ Arÿ vindicatorẽ, alia eñ docet in dogmatica ad Eupsychium pres byterum Cæsareæ epistola. Similiter & Cyrillus in prima ad Succensum Diocæsareæ episcopum. Similiter in oratione cõtra libidinosos dicta. Ambo enim sicut vnum terrestris reipublice administrationem habentes, ita & cœlestẽ, veluti ab vno spiritu afflati, consona inuicem loquũtur.

¶ Athanasius in epistola ad Eupsychium, cuius initium: In quibus existimasti nos piÿssime, inter cætera sic inquit:

COmmunis ouium fructus est, hæc inquam tergoris messis, haud quæ omnibus ad communem vsum prostat: veꝝ postquam tinctura, quæ de mari accipitur subdita fuerit, purpurea dicit, & appellatione mutata, & vsu, propter excellẽtiam regibus tantummodo aptatur. Ita lana est & non est. Natura quidẽ manet id, quod à principio fuit: vsu aũt non amplius. vulgares enim vsus fugit, propter colorationis dignitatem. Ita quoq3 caro natura communi assumpta: postquam enim facta fuerit, regis tegumentum, cum ipso rege eiusdem fit dignitatis, quanquam natura non fuerit talis. Quare recte dominus gloriæ dicitur. Et secundũ quod homo
B quoq3 fuit affectiones & passiones naturæ eum inuaserunt, & contumeliÿs aliorum fuit quoq3 obnoxius. quo nam modo enim rex reste vtitur, sic ipse carne quoq3 se circumcinxit. Quemadmodum autem qui regis purpuram rumpens, regi pœnam dat, quasi insidiator aut maleuolus, quãquam ipse rex nihil fuerit grauius passus, purpuræ autem passio ad ipsum refertur: ita quoq3 carnis passio, verbo dei manente impassibile, in ipsum propter contumeliam descendere dicitur. Et ob id Paulus dominum Christum, quatenus homo, filium dei tradit. Et ante hunc Gabriel archangelus paradoxum noui partus Mariæ euangelizãs: Aue, inquit, gratiosa, dominus tecum. Ecce tu in vtero habebis, & paries filium, & vocabunt eum Iesum, hic erit magnus & filius altissimi vocabitur. Quare Iesus filius dei vocatur, non quod caro in diuinam naturam fuerit mutata, sed propter vnitionem ad deum verbum, cognominem dignitatem accepit.

¶ Eodem modo Cyrillus in prædicta ad Succensum epistola, cuius initium: Incidi in commentarium à tua sanctitate mihi missum. Inter cætera inquit:

POst resurrectionem idem illud corpus, quod passum fuit, mansit, nisi quod debilitates humanę naturæ in se amplius non recepit. Non enim aut fame, aut las
C satione aut alia aliqua tali passione torquebatur, sed deinceps incorruptibile mãsit. Nec id solum corpus est, verum præter hoc etiam corpus viuificans. Vitæ enim corpus est, hoc est, vnigeniti, nam deo decentissima gloria, illuminatum est, & intelligitur dei corpus. Proinde si quis ipsum diuinũ corpus, vt certe hoĩs humanum dixerit, nõ sane quicq̃ errauerit, decentiq3 sermone fuerit vsus. Hinc arbitror, doctissimum Paulum dixisse: Si vero Christum secundum carnem cognouimus, sed iam nunc amplius non cognoscimus. Dei enim vt dixi proprium corpus existens, humana omnia excedit. Corpus autem quod a terra est, nõ potest mutationem secũdum diuinam naturã subire, etenim hoc impossibile. Quoniam in deitate, veluti generationis aliquid & quod nullam secundum naturam habet secũ proprietatẽ existit. Aeque enim absurdum est, si quis dicat, quod corpus in deitatis naturam mutatum sit, & quod verbum, in carnis naturam sit alteratum. Nam vt hoc impossibile (immutabile enim & inalterabile verbum est) ita & aliud. Non enim possibile est creaturam aliquam in deitatis naturam, aut substantiam transgredi posse. Creatura autem caro est. Quamobrem diuinum esse dicimus corpus Christi, quoniã dei corpus est, & ineffabili gloria illuminatum, incorruptibile, sanctum, viuificans. Quod autem in deitatis naturam sit mutatum, neq3 patrum aliquis dixit, aut cogitauit, neq3 nos ita sentire possumus. Similiter & in oratione contra libidinosos, cuius initiũ: Longam nuper de veritatis dogmatibus contexuimus orationem, inter cætera inquit: Proinde num carne eius in deitatis naturã mutata, desinit esse filius hominis?

mani-

manifestum fuerit omni quod ex hoc sequitur, quod nos ex adoptionis gloria reiecti sumus, veluti non haberemus amplius primogenitum in multis fratribus. Et paulopost. Num igitur de tam bona fama, quæ nobis data fuit gratis, adeo subito excidimus? non sane. Non enim stoliditate, insipientia, & stultissimis quibusdam inuentis, in reprobum sensum perducti, ea quæ non decet, sentimus. Sacram autem scripturam veluti canonem rectitudinis & incommutabilis fidei habentes dicimus, quod qui natus nobis est primogenitus & vnigenitus, dei scilicet verbum, non destitit esse post illud verus deus, & filius hominis. Neque in naturam deitatis, incommutabiliter & inconfuse vnita sibi caro, transmigrasse videtur, imo gloria propria illam illustrans, intelligitur recte deum decētibus impleta dignitatibus. Sic etiam secundum tempora per vniuersum terrarum orbem rediens e cœlo videbitur. Atqui cum carne quoque postquam bene hoc dispensationis mysterium obiuisset rediit in cœlum. Nam qui rem eam viderunt stupore perculsi sunt. Quia vt scriptū est, nubes illum assumpsit, tum admirantibus illis vox angelorum sanctorum audita est: Viri Galilæi, quid statis suspicientes in cœlum? Hic Iesus qui a vobis assumptus est in cœlum, ita veniet, quemadmodum eum vidistis ascendentem in cœlum. E

Num igitur hi, quibus hoc dictum est, viderunt eum sine carne ad pātrem ascendētem? aut abiicientem nostram similitudinem, qua in corpore tactili & visibili fuit & intangibilem & inuisibilem naturam commutasse? Quis hoc ausus sit dicere? Si vero veniet sicut discessit, non vere dixerimus veniet rursum in corpore, non nudum & sine carne verbum. Et paulo post: Cognosce igitur quod descensum illum quem facturus est in fine seculi, ipsis prius manifestauerit, cum scilicet se transfiguraret, hæc autem transfigurationis figura (mirandus inqt Euangelista) facta est non secundum depositionem speciei, videlicet humanæ figuræ abiectionem, imo circa solam gloriam. Resplenduisse, inquit, faciem illius, non aliter ac a solis radiis fulgor emittitur. Et mox: Scripsit vero & de Christo doctissimus Paulus: Qui humilitatis nostræ corpus transformabit conforme gloriæ illius. Quid ad hoc dicent, qui in verbi naturam, carnem illius commutatam asserunt. Num scilicet sanctorum corpora transibūt, in naturam deitatis, vt fiant corpori illius glorioso conformia? profecto hæc extremæ imperitię & inscitiæ nugacitas existit. Mutata enim carne, in naturam deitatis, vt aiunt, quonam vtetur corpore, deus verbum existens? Deitas eñ res est incorporea, & verum est quod deum nemo vidit vnquam. Deinde clarissime idem deducens, veluti cōtra Eusebium, sic idem beatus pater in eodem sermone dicit. Videtur pro illis facere (quemadmodū aiunt) de his rebus & aliud verbum. Nam diuinus Apostolus sic scripsit. Si enim cognouimus secūdum carnem Christū, sed nunc non amplius cognoscimus. Igitur aiunt, si secundum carnē non cognoscitur, necessarium est illum carnem in verbi sui naturam mutasse, vt tanquā deus cognoscatur. Dixerit autem ad hos arbitror confestim aliquis. Igitur quando de nobis scribit. Cum vero in carne sumus deo placere non possumus. Vos autem non estis in carne, sed in spiritu. Num inquam tum nos carne & sanguine nudatos esse cognouit? Vtrum spiritibus incorporeis ista scribit? Quo pacto nō fuerint ista monstro similia? Quamobrem de nobis dicit carnem, nimirū carnis absurdas & quæ castigatione opus habent affectiones. De nostro autem omnium castissimo seruatore, qui errare non nouit, neq; peccatum fecit alio modo illud secundum carnem considerare oportet. Non enim amplius est in carnalibus infirmitatibus. Clare igitur ex diuiniloquis istis patribus cognoscimus, nugamentorum istorum magistros, non ex fontibus Israel, quo illis suppetat in vitam æternam hausisse, sed ex fontibus iniquitatis & desolationis sibi potum quæsiuisse. Alienos enim secuti, in præcipitia & anfractus seducti sunt. Debebant igitur si ecclesiæ alumni sunt, Basilium magnū in testem citasse, qui imaginis honorem ad prototypum referri asserit, & Gregoriū Nyssæ epm dicētē, vidi imaginē passiōis loquētē, & nō sine lachrymis rē cōtēplatus sum, historiā ipsa arte pulchre rē præsentātē. Et Iohānē, q se imaginē e cera fusam, F

pietate

A pietate plenam amasse dicit. Debebāt inquā illos fuisse secuti, & quicūq; cum illis faciūt. Isti vero in malis auctarium addentes, ita deinceps dicunt.

GREGORIVS.

Hæc igitur ex multis pauca scripturæ patrūq; testimonia, in hac definitione nostra. parcentes sane copiæ ne in longum res protraheret, collocauimus reliqs em̄ quæ infinita sunt, volentes supersedimus, vt q velint, ipsi requirant. Ex his igitur a deo inspiratis scripturis & beatorꝝ patrum sententijs stabiliti, & sup petram cultus diuini in spū pedes confirmantes, in nomine sanctæ & supsubstantialis viuificātis trinitatis, vnanimes, & eiusdē sentētiæ nos q sacerdotij dignitate succincti sumus. simul existentes, vna voce definimus, omnē imaginē, ex quacūq; materia improba pictorꝝ arte factam, ab ecclesia Christianorum reijciendā, veluti alienam & abominabilem.

B

EPIPHANIVS.

Ecclesiasticæ traditioni ceruicem subdere nolentes, sed exiccati in electione cōuenientis, & apprehensione veritatis, pietatis traditionem abdicarunt, neq; torrentē voluptatis bibere sustinuerunt, quo illis esset fons saliens in vitam æternam, sed e lacubus pertusis irrigati, male olentem truncum, habentem fructus bilis & amaritudinis produxerunt. Mendacium enim mendacio adglutinantes, dixerunt: Alijsq; testimonijs quę infinita sunt, supersedimus volentes. At vt nos indicauimus, quascunq; patrum sententias attulerunt, quibus propriam iustitiam conātur asserere, oēs peruerse intellexerunt. quę vero contrarię plane fuerant, non erāt ex spiritu diuino Quamobrem beatus vates Dauid alloquitur eos in spiritu canēs: Vana locuti sunt singuli ad proximum suum, labia dolosa in corde, in corde locuti sunt mala. Et Esaias liberrimus prophetarꝝ, contra illos dicit: Consilium impiorꝝ impia consulit. Recte enim sentire nequeunt, quia obscuratus est visus oculorꝝ eorum. Sanas enim definitiones & leges relinquentes, verbis pietatem figurantur, conanturq; quędam pie concionari, quo scilicet in hoc recte dicentes, in alijs quoque fidem inueniant.

C Aiunt enim: In nomine sanctæ, supersubstantialis & viuificantis trinitatis, sed circa sensum & intellectum impie agere nituntur. Nam ex propria sententia loquuntur, & impietatem nudam ob oculos ponunt: neque iudicium dei reueriti, neq; dominicam declarationem & pronuntiationem respicientes, quæ sic habet: Nam q scandalizauerit vel vnum ex paruulis istis, credentibus in me, satius illi fuerit, vti mola asinaria alligata illius collo, summergatur in mari. Deinceps & tanquam porci margaritas proculcantes ecclesiasticas dico traditiones, omnem imaginem ab ecclesia Christianorum reijciendam & abominandam statuunt, consilia ineuntes non per dominum, & fœdera ferientes non per spiritum eius. Etenim tanquam graues lupi, in ouile Christi insidias tendunt. Cæterum veritatis splendor, & luminis fulgur, inconcussam habent libertatis audaciam. Quis enim ignorat, imagine contumelia, aut ignominia affecta, illum lædi cuius est imago? Hoc & ipsa veritas, hoc rerum natura docet. hoc & beati patres tradiderūt. Basilius enim Magnus inquit: Honos imaginis in ipsum prototypum redit. Athanasius. Qui imaginem adorat, in ipsa imperatorem adorat. Similiter & Chrysostomus: Non nouisti, quod is qui imaginem imperatoris violat, in prototypum dignitatis iniustus est. Atq; ita patres rerum naturam secuti sunt. Hi vero & ab ecclesia & veritate desciscentes, non solū blasphemia pleni sunt, sed & insania & imperitia.

Debebant enim communem & nō dissonātem vocem eloqui, veteremq; traditionem confirmare, quam fideliū multitudo ex traditione apostolorꝝ, & patrū seruauit hactenus

hactenus & confessa est: omnem aũt nuperam vaniloquentiam euitare, & consue- D
tudinẽ quæ pie hactenus apud nos valuit nullo modo infringere & labefactari. Nã quæ in ecclesia tradita sunt, neq; additionem, neq; ademptionẽ sustinent. Maxima enim eos qui ita agunt, pœna manet. Maledictus eñ inquit, q transponit horrea patrum suorum. Sed non ducuntur amore & studio veritatis, quamobrem audient hoc Sapientiæ: Qui studet thesaurizare lingua mendaci, vana persequitur, & in laqueum veniet diaboli.

TOMVS SEXTVS.

EPIPHANIVS.

VOcem, qua dominus ad Coryphęũ Apostolorum Petrũ vsus est, animo debebant intelligere. Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt illi, sed ab hac ædificatione & harmonia alienati, digna quæ risu excipiantur definiunt.

GREGORIVS

E

Nemo hominum, qualiscunque tandem fuerit, tale institutum & impium & impurum posthac sectetur. Qui vero ab hoc die imaginem ausus fuerit sibi parare, aut adorare, aut in ecclesia, aut in priuata domo constituere, aut clam habere, si episcopus fuerit, aut diaconus deponitor: si vero solitarius, aut laicus, anathemate percellitor, imperialibusq; constitutionibus subijcitor, vt qui diuinis decretis repugnet, & patrum dogmata non obseruet.

EPIPHANIVS.

Non satis illis fuit, quod ecclesiam omnem carpserint, & vellicauerint, nisi nũc quoq; impie definiant, non faciendam esse imaginem: ne illi etiam, qui sibi sic faciendũ esse persuaserit. Vsq; adeo eñ venerandarũ imaginum demõstratio in ecclesia obtinuit, vt ab eo tempore, quo euangelium prædicari cœptum est, ad hæc vsq; tempora receptæ fuerint. Iam aũt cognoscimus omne quod antiquitate excellit venerandum F
esse. Quid enim aliud Corinthijs mandat diuinus apostolus, dicens: Seruate traditiones quas accepistis. Et rursus Timotheo & Tito, prophanas vaniloquẽtias auersemini. Omnes igitur Christiani qui in ecclesia catholica geniti sumus, traditiones quas accepimus, seruamus, & in ijs stabiliti sumus, nouamq; hanc vaniloquentiã secuti diuinum apostolum, reijcimus. Et quæcũq; patribus pro tempore super fundamentũ apostolorum & prophetarum ædificare placuit, recipimus, quæ vero secus se habent, vt hostilia respuimus. Dico aũt quæcunq; ab inimicissimis & impijs hæreticis veluti nugæ allata sunt, in quorũ numero, quoniam & hi nuperi vaniloqui Christianorũ accusatores sunt, ob id eos, execramur, nam non modo linguam habent impietate & peccato imbutam, sed & manus docuerunt omnem sycophantiam expedire verberareq;, dicentes constitutionibus imperialibus subijcitor, q non ita fecerit. Ex hac igitur voce per omnem terrarũ orbem multa & varia designata sunt. Continuam enim crudelitatem & ipsi principes, duces, & falsi episcopi exercuerunt. Sed quænam lingua calamitatem istam poterit exprimere? vnde & quomodo hanc narrationem aggrediar non video. Nam quot terrores, persecutiones per omnes ciuitates custodiæ, monachorũ flagellationes, carceres, multis his annis extitere. Taceo pedicas, catenis ligatos pedes, sacrorum vasorum ablationem, librorum exustionem, sanctorũ templorũ prophanationes, sanctorũ monasteriorũ prophanas in mundana hospitia & habitacula translationes, qp scilicet in ijs pietatis & religionis studiosi viri habitarent. post raptum substantiæ & bonorum, transmigrationes in barbaras nationes, existimãtiũ se posse apostolice meliorẽ vitam inter gentes, quã apud suos ducere. Et quod omnium grauissimũ est, in hunc vsq; diem prophanatio ista monasteriorum apud quosdam adhuc manet. Et pro sacris hymnis, & voce læ-

A ce lætitiæ in tabernaculis iustorum, cantica meretricia & Satanicæ melodiæ audiũtur. & pro geniculationibus, saltationes theatrales celebrantur. His adijce pericula, turbationes, vexationes, verbera, pœnas, oculorum extritiones, narium amputationes linguarum abscisiones, inhonestas fugas & exilia piorum, qui per omnem terram dispersi sunt, sanctarum facierum adustiones, barbæ vellicationes adustionesq;. virginum postquam Christo dedicatæ fuerant impias & violentas nuptias, & quod vehementissimum est malorum cædes. Hi sunt fructus horum hominũ, qui contra veritatem insurgunt. Hæc vera insania & non iudicium verum. Inspexit hæc deus, & ex omnibus malis liberauit ecclesiam suam. Gloria sit illi. Amen. Ab impio autem consilio suo seducti, ex ipsa veritate arguunt, dicentes.

GREGORIVS.

Determinamus & hoc ne quis hominum ex ijs qui præsunt ecclesiæ, aut sacratis ædibus sub prætextu exterminationis aut eleuationis talis imaginum erroris, manus in ea quæ sunt deo sacrata inijciat, q̃a possunt transferri in alios vsus eiuscemodi idola.

EPIPHANIVS.

Hæc eructant ora, quæ dominum non verentur, neq; venerantur. Quis em̃ mo-
B do mentẽ diuino timore firmatam habeat, ea quæ deo oblata sunt & dedicata, idolorum appellatione dedignetur? profecto non satis noui num & rudes & imperiti rerum id ausint. Nisi plane obliti essent magni & salutaris illius mysterij, quod deus verbum caro factum. & in nobis habitans operatus est, cum scilicet nos ab idolorum errore liberaret. ζῴδια enim (qua voce isti vtuntur) à pijs, gentilium idola nominantur. Sed sunt nugaces verborum strepitus & battarismata, & apophthegmata oris illius, quod stercoreis alimentis vsum, vapores fetidos animo mentiq; immittit: & deliros insanosq; istos homines risu dignos indicat, quamobrem inferunt.

GREGORIVS.

Neq; etiam in sacras vestes, aut alia vela, aut quicquid consecratum est in sacrum dei ministerium, ne qua ratione in abusum cõuertantur.

EPIPHANIVS.

Qui hactenus calumnijs prosecuti sunt, definieruntq; venerandas imaginum pi-
C cturas non recipiendas, in sacris dei ecclesiis, & qui eas idola & ζῴδια vocauerunt: nunc tanquam obliti impij sui decreti has in ecclesiis manere volunt. Quod si autem deo consecrata sunt, quomodo turpes & diabolicę insidiationis inuentiones habebuntur? Sed manifestum est quod sit Caiaphaica assertio. Nam is animi quidem malitia Christum occisum cupiebat: at ignorantia veritatem dicens, seruatorem illum humani generis confessus est. Eodem modo & isti, malitia quidem errorem, idola, ζῴδια, & diabolicæ insidiationis inuẽta sanctorum imaginum inspectionem cauillantur. verum contra animi sententiam, has sacras, & deo dedicatas cõfiteri coguntur, & laqueis propriæ nugacitatis implicãtur. Quare illos qui se sequũtur præstigijs decipientes alloquuntur.

GREGORIVS.

Si quis autem a deo potestatem nactus, hæc ipsa vasa, aut vestes in meliores vsus conuertere voluerit, non ausit hoc sine sententia & voluntate sanctissimi & beatissimi vniuersalis patriarchæ, & Imperatorum nostrorum piorum iussu, ne diabolus sub eo prætextu ecclesias dei humiliet. Neq; aliquis ducum, aut magistratu, aut laicorum cohortes sub illis constitutæ in diuinas ædes manus inijciant, easque veluti captiuas prophanent, Quemadmodum a quibusdam indecenter antehac factum est.

EPIPHANIVS. D

Quis propter hanc legislationem non insigniter rideat, imo magis non lugeat? Propter hæc enim vana verba multi ausi fuerunt Briarei, giganteasq; manus sacris armarijs inijcere. Ab his videlicet occasionem sumentes. Labilis enim est & lubrica improbitas. Videntes enim ipsos sanctissimos (vt isti aiunt) reuera autem falsos episcopos aur & argentum ex sacris dedicationibus, & imagines quæ in Musæis sibi adscribere, & in priuatos vsus vertere, & ipsi quoq; sic fecerunt. Hæc enim in gutturnia, pelues, theatra commutarunt, & quæ quandoq; sacra fuerunt, horum iudicio prophanata sunt.

GREGORIVS.

His ita se probe habentibus & dei gratia confirmatis, iustũ esse decreuimus, hoc nostro catholico & deo grato scripto, definitiones breues veluti in summam edere, quandoquidem & nos videmur apostolice dicere. Quinetiam credimus nos spiritum Christi habere, & quemadmodum qui antea in illum crediderunt & synodos congregauerunt, decretaq; & definitiones ediderunt: ita & nos quoq; idipm credimus. Quãobrem post sacras aliquot præmissas patrum definitiones, consequẽter & conuenienter nostra determinabimus. E

EPIPHANIVS.

Multa & diuersa in superioribus nugati, & propriã improbitatem manifeste determinantes, & in multa distrahentes nunc seipsos doctoribus ecclesiæ contendũt comparare, & sacris illorum declarationibus, has impias suas definitiones connumerare se iactant. nimirum mendacium cum veritate tanquam venena noxia cum melle miscere contendentes. Sed qui spiritu dei aguntur, facile malum à bono dijudicauerint, & quæcunq; a sanctis patribus recte statuta sunt, recipient, quæ vero ab his peruerse & improbe statuentur, auersabuntur. Isti enim falsidici confitentur se deum cognoscere, verum a regia via per calles & anfractus decedunt. Nostræ enĩ syncerę fidei verba, veneno improbitatis imbuunt. Habent nãq; consimilẽ cũ hæresiarchis veteribus ignorantiam. Nam & ipsi multa cũ catholica ecclesia conuenientia dixerunt. in vno autem, aut altero transgressi, anathema acceperunt, cum qbus sane & isti partem habent, etiamsi sic dicant. F

PRIMA DEFINITIO.

GREGORIVS.

SI quis secundum apostolicas & patrum traditiones de patre, filio, & sancto spiritu nõ confessus fuerint vnam & eam idem deitatem, naturam & substantiam, voluntatem & actionem, virtutem & dominatum, regnum & potestatẽ, in tribus subsistentijs, siue hypostasibus, nẽpe personis glorificatam, anathema.

Secunda.

Si quis non confessus fuerit eiusdem sanctæ trinitatis vnũ videlicet filium & verbum dei & patris dominum nostrum Iesum Christum, ante secula quidem ex patre secundum deitatem, in extremis autem temporibus ipsum, propter salutem nostram, e cœlis descendisse, & incarnatũ ex spiritu sancto & Maria virgine, & ex eadẽ natum, supra omnem humani intellectus comprehensionem, anathema.

Tertia.

Si qs nõ cõsitet deũ esse secũdũ veritatẽ Emmanuel, & ob id virginẽ

sacrã

A sacram deiparam, quæ secundum carnem, carnem factum ex deo verbum genuit, anathema.

Quarta.

Si quis verbum ex deo patre, carni secundum hypostasin non vnitũ & vnum esse cum propria carne Christum, eundem videlicet deum & hominem non confessus fuerit, anathema

Quinta.

Si quis non confessus fuerit dei carnem viuificantem esse, & propriam ipsius ex deo patre verbi, sed veluti alterius præter ipsum, vnitã secundum dignitatem, videlicet quasi tantummodo in ea diuinam habitationem habuerit, minime vero viuificantem, vt diximus, ꝙ factũ sit in proprietate verbi omnia viuificare potentis, anathema.

Sexta.

Si quis non cõfessus fuerit in vno Christo, vero deo nostro duas naturas, & duas naturales voluntates, & duas naturales actiones, commu
B nicanter, indistinctim, incommutabiliter, impartibiliter, inconfuse secũdum patrum sanctorꝝ traditionem, anathema.

Septima.

Si quis non confessus fuerit dñm nostrũ Iesum Christũ post assumptionẽ animatę, rationalis & intellectualis carnis simul sedere cũ deo & patre, atq; ita quoq; rursus venturꝝ cũ paterna maiestate, iudicaturꝝ viuos & mortuos non amplius quidem carnem, neq; incorporum tamẽ, vt videatur ab ĳs a quibus compunctus est, & maneat deus extra crassitudinem carnis, anathema.

EPIPHANIVS.

Hucusq; recte sentiũt, & patrũ traditionibus cõuenientia dicũt, imo potius tanq̃
C sua propria dogmata asserẽtes sibi laudẽ & gloriã vẽdicãt. in subsequẽtibus autem amara venenatæ & viperinæ linguæ dogmata pharmacis lętalibus plena euomũt.

GREGORIVS. Octaua.

Si quis diuinam dei verbi secundum incarnationem figuram materialibus coloribus studuerit effigiare, & non ex toto corde oculis intellectectualibus ipsum sedentem a dextris patris, super solis splendorem lucentem in throno gloriæ adorare, anathema.

EPIPHANIVS.

Absurdi & præter modum admirabiles allegoristæ in hac venefica definitione iudicantur. Apostolo enim filium dei patris figuram prædicante, propter incõmutabilitatem substantiæ ipsius cõmutatione facta in carnem a deo verbo assumptam oblique cogitant, & ex animis insipientibus nouã quandã definitionẽ eructãt. Nouimus enim omẽs, quod caro quam assumpsit, diuersæ substãtiæ a natura verbi dei existat. Hoc inquam in veritate præsides ecclesiæ sancti apostoli & admirandi nostri patres nos docuerũt. Nam absconditorꝝ spectator Paulus, diuinus queẽadmodũ dictũ est apostolus volens consubstantialitatẽ filĳ & dei verbi ad deum & patrem prædicare nihil aliud appropriatum & concinens inuenit, quàm vt exclamet, characterem hypostaseos patris ipsum filium. Isti vero veritatẽ mendacĳs subuertere conantes, tumultuarĳs & putridis vocibus insistentes odio venerandarum imaginũ mẽdacium inducere conantur: Vnde in blasphemum & peruersum sensum collabentes, & in reprobam sententiam traditi dicunt.

GREGORIVS. Nona. D

Si quis incircumscriptibilem verbi dei essentiam & hypostasin, propterea quod incarnatus est naturalibus coloribus in imaginibus ad formam hominis depinxerit. & qui non theologice sentit, eã post carnẽ nõ minus incircumscriptibilem remansisse, anathema.

EPIPHANIVS.

Tanquam circa oportuna apostolicarum traditionum negotia occupati, pestilentem morbum spirantes, sententiamq́ corrumpentes omnia dicunt. Nam turpitudinem erroris & fraudis rectis verbis prætexunt. & impostore animo ad naturam incircumscriptibilem diuini verbi, carnem assumptam ab eo & circumscriptã coaptant. Hoc enim aperte indicat quod ab illis dictum est, nihil minus incircũscriptibilem existentem. Vbinam hanc vaniloquentiam inuenere sapiẽtes isti in rebus vanis. Blasphemiæ enim plenum est, quod post incarnationem incircumscriptibilem fuisse asserunt Iesum omnium dominum nostrum verum deum, maxime cum is discipulos suos ita affatur: Lazarus amicus noster dormit, gaudeo propter vos, quod isthic non fuerim. Nũqd igitur hoc, quod istic non fuerim, circumscribi potest? profecto potest. Et vt ea quæ ante mortem de illo euangelice dicta sunt, omittamus, cum post resurrectionem se exhiberet mulieribus, nũqd hac ratione circumscribi nequit? Profecto põt. Cum se duobus discipulis ostendit, nunquid circumscriptione dignum est? Est profecto. Quod clausis ianuis ingressus sit, & a Thoma contactus, quid aliud quàm circumscriptio? Item quod discipulis in Galilæã profectis & eum istic videntibus & adorantibus quidnam est? Nempe ipsum quod dixi. Quod discipulis intuentibus, in cœlum assumptus est, & ab angelo ipsis adstante & dicente audierint: Quid statis o viri defixis oculis in cœlum aspicientes, hic Iesus qui assumptus est a vobis in cœlum, sic veniet, quemadmodũ vidistis illũ abeũtem in cœlum. Nunquid hæc sunt circumscriptione digna? Sunt sane. Sic eñ omnes nostri diuini patres tradiderunt. Et manifestum est recte sentientibus q̃d quemadmodum deus & verbum dei patris inuisibile, incomprehensibile, & in omni loco dominationis suæ existit: ita secundum naturam humanam quam assumpsit visibilis est & circumscriptibilis est, quemadmodum ipse discipulis suis dixit, quod istic non fuerim. item est comprehensibilis, sicut Thomas nos credere fecit. In multas igitur improbitates propter vnam istam blasphemiam, qua Christianos decipere conantur, ruunt. Calumniantes autem deinde loquuntur. E F

GREGORIVS. Decima.

Si quis indiuisam dei verbi naturæ & carnis secundum hypostasin vnitionem, videlicet ex vtrisq; vnam inconfusam & impartibilem perfectionem factam, in imagine depingere conatur, vocatq; eam Christũ (Christus enim nomine vno & deum & hominem significat) & ex ea re confusionem duarum naturarum monstrose asserit, anathema.

EPIPHANIVS.

Impudentia deceptionis verbo recto imprimitur. Et isti indiuisæ & incõfusæ secundum hypostasim vnitioni imaginum structuram opponentes, tanq̃ confusionẽ duarũ naturã, mendaciter & improbe accipiunt. Sed veritas dñi ligata nõ est. quod autem Christi nomen duarũ naturarum significatiuũ est, apertũ, altera enim ratione visibilẽ, altera inuisibilem naturam demonstrat. Ipse enim Christus hominibus per velum carnis suæ visus est, quanq̃ diuina natura in eo celabatur, tamẽ per signa elucebat. Sancta igitur catholica ecclesia quemadmodum accepit ab Apostolis & patribus, ipsam formam quæ ab hominibus visa est, pingit, neq; tamen ob id Christũ diuidit, quemadmodum isti falso dicunt. Imago enim secundum nomen tantum, & non secũdũ definitionẽ cũ primo exemplari cõmunicat, qa (queãdmodũ in superioribus sæpe diximus) aĩa priuata ẽ, quã nemo circũscribere põt, qa inuisibilis ẽ.

At si

A At si animam, quamuis creata sit, nemo pingere potest, quanto minus inuestigabilem & incomprehensibilem vnigeniti filij deitatē potuerit quisquā cogitatione cōprehendere, vt sensibiliter a se depingatur. Cōuersus est itaq; dolor eorum in caput ipsorū. Anathema em̄ q̄d ipsi nugantur, in illis manebit in perpetuum.

GREGORIVS Vndecima.

Si quis carnem hypostasi verbi dei vnitam diuiserit, & in nuda excogitatione mentis eam habens, ex eo conatus fuerit illam in imagine depingere, anathema.

EPIPHANIVS.

Diuus Gregorius, qui a theologia cognomen inuenit, sic ait: Quādo naturæ distant excogitationibus, simul diuiduntur etiam nomina. Quinetiam plurimi patrum hac notione vsi sunt, etem̄ ita reuera se habere videtur. Ab illa aūt & a patrum traditionibus desciscentes dicūt: si quis carnem hypostasi verbi dei vnitam diuiserit excogitatione mentis. Itaq; in hoc deprehendunt repugnantes patrum traditioni. Sed cum subinde eandem rem inculcant veritati apertissime contradicere cognoscuntur. Ecclesiam enim cum Nestorio sentire falso asserere nituntur. Sibijpsis aūt consentanea dicentes inferunt.

GREGORIVS. Duodecima.

B Si quis vnicū Christū in duas hypostases diuiserit, ab vna parte dei filium, & ab altera parte Mariæ filium collocans, neq; continuam vnitionem factam confitens, & ob id in imagine, tanq̄ per se subsistentem Mariæ filium depinxerit, anathema.

EPIPHANIVS.

Eadem toties infarciunt, vt breuibus satis dici nequeat, quæ ab ipsis nugæ proferantur. Adiungentes aūt impiam Nestorij opinionē sacrarū imaginum effigurationi, paradoxa quædā, & inanes sermones cōmiscent, q̄rū destructionem cū antea sæpe ostēdimus, nūc eadē silentio p̄terire decreuimus. Eructāt aūt iterū talia.

GREGORIVS. Decimatertia.

Si quis ex vnitione ad diuinum verbum deificatam carnem in imagine pinxerit, veluti diuidēs eam ex assumpta, & deificata deitate, & C indeificatam ex hoc eam conficiens, anathema.

EPIPHANIVS.

Cum ecclesia catholica Christum pingit humana figura, non diuidit eum a diuinitate illi vnita, magis autem deificatam illam credit. & consimilem deo illā cōfitetur, quemadmodū rei veritas habet, & magnus docet Gregorius. Non vero vt ipsi indocte & imperite barbarismū committentes indeificatam dicūt carnē dn̄i ex hoc confici & formari. Quemadmodū aliquis hominem pingens, non inanimatum hominem facit, sed ille animatus manet, & imago, ipsius imago, ab eo quod illum imitetur dicitur, ita quoq; imaginē dei facientes, deificatam carnē dn̄i confitemur: imaginem aūt nihil aliud esse cognoscimus quàm imaginē, significantem scilicet primi exemplaris imitationem, vnde & nomē accepit. & hac ratione cum ea dūtaxat cōmunicat, & ob eam quoq; causam pia & veneranda. Quod si aūt hominis sit improbi, aut dæmonis, prophana & execrabilis existit, quoniam & ipsum primum exemplar, ad quod facta est. Laborantes igitur in vanum, fructum sterilitatis secum adferunt, a quo non desistent, cum dicāt hæc etiam.

GREGORIVS. Decimaquarta.

Si quis in forma dei existentem deum verbum, serui formam in propria hypostasi assumentem, & p̄ omnia nobis similem factum sine peccato, conatus fuerit materialibus coloribus figurare, veluti si nudus homo fuisset, & hoc modo ab inseparabili, & incommutabili deitate seiun

gere, veluti quaternitatem inducturus in sanctam & viuificantem trinitatem, anathema. D

EPIPHANIVS.

O insaniã & dementiam, nullus ne pudor est congerẽdi anathematis? Sed quẽadmodum vermes in cœno volutantes, ita hi quoq; viuunt. Hanc vocem posteaq̃ semel acceperunt, satietatem eius capere nequeunt. Neq; quicquam aliud agunt, q̃ quod ecclesiam dei execrentur, ipsi execratione dignissimi. Eam enim qui benedicunt (vt scriptura testatur) benedicentur, & qui eam deuouent, ipsi deuouentur. Ipsum autem seruatorem nostrum, nudum hominem existimare, & Christum a deitate separare, & ex illa re quaternitatem per picturam inducere, quis non crasso risu eorum dementiam, qui sic loquuntur, prosequetur, imo magis defleat blasphemiam istam. Non enim qui Christum humana specie in imagine pingit, mox etiam quaternitatem inducit: sed deum verbum hominem in veritate factum, nõ in phantasia fatetur. Insanus autem Nestorius duas hypostases, tanquam duas naturas in Christo blaspheme asserens, quaternitatem induxit. Verũ dei ecclesia vnã hypostasin Christi in duabus naturis recte confessa, ad recordationem salutaris illius in carne dispensationis, illum imagine excipere diuinitus docta est. Volentes aũt seipsos probos ostendere, & veritatis aliquid aspergunt, dicentes. E

GREGORIVS. Decimaquinta.

Si quis non cõfitetur sanctam semper virginem Mariam, proprie & vere deiparam, quauis visibili & inuisibili creatura superiorem: & cum syncera fide eius intercessiones, tanq̃ quæ libertatem apud eum qui ex se genitus est deum habeat non postulauerit, anathema.

EPIPHANIVS.

In his firmata & stabilita catholica ecclesia, ab ijs qui aliter q̃ dogmata & traditiones eius habent, sentiunt, non vult confirmari. Nam & dominus a dæmonibus p̃dicatus, eos tamen expulit. & Paulus diuinus apostolus & comites itineris eius, probati ab ipsis tanq̃ homines dei altissimi & viam salutis annuntiantes, ab ipso persequutionem perpessi sunt: ita quoq; isti. Quanquam enim aliquid vere dicant, tamẽ ab ecclesia expulsi sunt & reiecti. Rursus autem tãquam canis ad vomitum propriũ reuersi, & sues in volutabro luti, talia grunniunt.

GREGORIVS. Decimasexta. F

Si quis sanctorum omnium idæas in imaginibus inanimatis, & mutis materialibus coloribus depingere studeat, cum nullum oĩno vsum adferant picturæ, anathema. Vana enim est excogitatio, & diabolicæ insidiationis inuentio. Nonne enim satius fuerit illorum virtutes & virilia facta, q̃ nobis per scriptas historias tradita sunt, veluti viuas quasdam imagines in seipso depingere? & ad eadem ista seipsum zelo istiusmodi excitare, quemadmodũ sancti patres nos docuerunt?

EPIPHANIVS.

Diuini patres, neque hoc docuerunt, neque prædicarunt, sed sibi ipsis hoc nomen adsignant falsi isti accusatores. Eorum enim est deliramentum hoc. nam & postea seipsos septimam synodum appellant. Sed Sapiens quidam dixit: Commendet te vicinus tuus, non autem os proprium tuum: alienus & non labia tua. Isti autem neq; ab aliquibus laudati, neq; ab alijs instructi, sibi ipsi laudem arrogant. & ab hominibus vocari volunt Rabbi: cupientes esse patres catholicæ ecclesiæ, quam sycophantijs circumueniũt, & verum deum reliquisse, idololatriæq; adhæsisse asserunt. Sane deus per Esaiam prophetam ad eam ait: Ponam te exultationem æternam, lætitiam generationibus generationum. Et per Ecclesiasticum: Tota pulchra es propinqua mea, tota pulchra & reprehensio nõ est in te. Inspiciamus igitur eorum insaniam,

A saniam, quoniã accusant eam idololatriæ, cuius ipsi se gloriantur esse doctores. Siquidem igitur idololatriæ sunt patres, dicant nobis, nũ partis ecclesiæ idololatriam agentis, an totius sint doctores. Si autem partis, debebant sane ipsi ecclesiæ catholicæ autoritati cõcinuisse, & ab hac iudicium postulasse, fructusq́ veritatis ab ea carpsisse, quemadmodum omnes nostri diuini patres errata correxerunt, & quæ rupta & conscisa erant, connexuerunt. Quoniam autem catholica ecclesia hac traditione exclarata est, ipsi ab ea auulsi, videntur eam totam vt errantem condemnauisse. Horrendum est talia loqui, & cõdemnatio omnino tacere. Periȷt enim illis in Christum cõfessio vera, & omnium rerũ corruptela vniuersa inuasit. Sed absint hæc, frustra à nobis dicta sunt. illi enim hinc illinc se abducentes, nusquam consistunt. Venerandarum imaginum pictura, multis retro annis, in ecclesia catholica, & venerandis templis publicata fuit, hanc sancti patres & tradiderunt, & vniuersus Christianorum cętus recepit: ab hoc isti non solum exciderunt, sed & grauissime & horribilissime clamor anathematis illorum Sodomitarum & Gomorrhæorum more omnia impleuit, vnde peccatũ illorum valde ampliatũ est. Et quis poterit amplius sustinere insaniæ immensitatem, & Satyricorum tumultuum laruationes. Vtinam cognouissent veritatem.
B Omnibus enim pietatis cultoribus manifestum est, quod quemadmodum per scripta quæ sanctorum passiones nobis ad memoriam reducunt, ad similia imitanda excitamur: ita quoq́ per imaginum picturas certamina illorum aspicientes in recordationẽ virilitatis, & diuinæ vitæ peruenimus. Deinde recta animi sententia loquuntur.

GREGORIVS. Decimaseptima.

Si quis non confitetur omnes qui a seculo hucusq́, & ante legem, & in lege, & in gratia a deo data fuerũt, sanctos venerãdos eẽ coram deo & anima & corpore, & horum intercessiones non petierit, vtpote qui libertatem apud deum habeant pro mundo secundum ecclesiasticã traditionem interuenire, anathema.

EPIPHANIVS.

Cum ecclesiasticam traditionem dicebant, debebant vtiq́ apposuisse: Si qs imaginum picturas non recipit, anathema sit. Perquam vetusta enim traditio ecclesiæ catholicæ veraciter habetur. & recte nobis in recordationem prototyporum decreta. Sed hanc respuentes impudentia, sane eiuscemodi imitationem damnabilem
C ecclesiæ catholicę annũtiãt, dicẽtes: Vias tuas scire recusauimus. Vnde & post hãc illorum editionem, & intercessionum deo acceptabilium cõsuetudinem reiecerũt, expungentes eam ex hoc illorum scripto. Atque hoc omnes nouere. Hunc nãq́ morem habent hæretici, quoties vno verbo pietatem contempserint, & a veritatis via aberrauerint, in multos & varios errores labi. vniformis enim res veritas, mẽdacium autem in varia distrabitur. Ariani enim deum verbum creaturam dicẽtes, post hanc illorum blasphemiam impiam, ex anima illum hominem factum nugati sunt. Eutyches quoq́ miser, vnam in dispensatione Christi naturam asserens, diuiniorem carnem illum assumpsisse, neque nostræ humanæ consubstantialem effingit. Simili modo & huius hæreseos præsides, illos imitati agunt, nam vaniloquẽtiæ & malitiæ non videntes finem & satietatem, vicina quoque mala ad se trahũt. Et verbula quædam sanctis patribus consentanea dicunt, sed hypocrisi tãdem veritatem simulant, quare inferunt.

GREGORIVS. Decimanona.

Si quis non confitetur resurrectionẽ mortuorũ, iudiciũ, & pro merito cuiusq́ secundũ iustã dei librã retributionem, neq́ finem esse punitionis, neq́ regni cœlestis, quæ est in deo voluptas & delectatio: nõ eẽ est regnũ dei esca, & potus, sed secundum diuinum apostolũ iustitia, pax,

& gaudiũ in spiritu sancto, anathema D

EPIPHANIVS.

Hæc est principum veræ nostræ fidei sanctoꝝ apostoloꝝ & diuinoꝝ patrũ certa sententia, & catholicæ ecclesiæ vnica confessio. at quæ sequitur illis propria est, ignorantia & ruditate plena, sic strepens.

GREGORIVS. Decimanona.

Si quis hanc nostram sacram vniuersalem septimam synodum non receperit, sed eam quocũq; modo calumniatus fuerit, & cũ satisfactione omnia quæ in ea definita sunt doctrina a deo afflata non amplexus fuerit, anathema illi sit a patre, & filio, & sancto spiritu, & a septem sanctis vniuersalibus synodis.

EPIPHANIVS.

Defectio a veritate, mẽtis & animi excœcatio est. Hæc em̃ illoꝝ sententia plena omni impietate, inscitiam & omnẽ insaniam secũ adfert. Non em̃ docti sunt, nisi in ruditate. Nam seipsos septimam synodum vocant, & tamen anathematismos suos ita cõficiunt, quasi a septima aliqua alia synodo essent antea notati. Sic em̃ dicunt, anathema sit a septem sanctis vniuersalibus synodis. Quare nõ magis ridiculi sunt ob inscitiam, quam miserabiles ob impietatem, veritatẽ em̃ relinquentes, & extra regiã & militarem viam ambulantes, in foueas & rupes præfractas se præcipitarũt. & recte illis ob id prouerbialis sententia acclamatur. A sciæ propriæ agricolationis errauerunt, & congregauerũt manibus sterilitatem. quapropter sagittas illoꝝ veneno imbutas, & arcus intensas, q̃s cõtra ecclesiam extenderant, amatores veritatis, & iustitię inquisitores, in corda illoꝝ detorserũt. Et Dauid in spũ melodia psallentẽ arripiunt: Lacum aperuerũt huius nouæ improbitatis autores & effoderũt eam, inciderũt in foueam quam fecerũt. Peruersus est labor eorum, & iniustitia eoꝝ peribit. Dicunt enim dulce amarum, & amarum dulce. Statuunt tenebras esse lumen, & lumen tenebras esse dicunt. E

GREGORIVS.

His a nobis cum omni diligentia & industria decretis, definimus nullam aliam fidem præter hanc afferendam, aut conscribendam, aut componendam, aut docẽdam. Qui secus facere ausint, docendo scilicet aliã fidem, aut afferendo, aut tradendo illis qui ex quacunq; hæresi ad cognitionem veritatis redeunt, aut quicũq; nouam aliquam vanitatẽ, aut verboꝝ inuentionem, ad destructionem eoꝝ quæ a nobis determinata sunt, adferũt, si episcopi fuerint aut clerici, ab episcopatu & clericatu deponũtor: si vero monachi aut laici extiterint, anathemate deuouentor. F

EPIPHANIVS.

Hæc bubulci isti & indocti a sanctis patribus nostris suffurati sunt, & tanquam propria sibi adscripserũt, quamobrem vanus & ociosus est illorum sermo, nec responsione dignus.

GREGORIVS.

Diuinissimi Imperatores Constantinus & Leo dixerunt: Dicat nũc sacra & vniuersalis synodus, num ea quæ nunc lecta est definitio, ab omnibus sanctissimis episcopis collaudetur.

Sancta synodus exclamauit: Omnes sic credimus, omnes idem sapimus, omnes approbando volentes subscripsimus, omnes orthodoxe credimus, omnes intellectualiter, intellectualem diuinitatem colimus, adoramus. Hæc est fides apostoloꝝ. Hæc est fides patrũ. Hæc est fides ortho-

A doxorum, sic omnes latriam exhibentis adorant. Multi anni imperatorum. Illuminatores pacis domine custodi, piam vitã dñe da eis. Leonti & Constantino perpetua memoria. Vos estis pax orbis terrarum. Custodiat vos fides vestra. Christum honorate, ipse vos seruabit. Orthodoxam fidem vos stabiliuistis, piam vitam domine da eis. Absit inuidia a regno ipsorum. Deus custodiat robur eorum. Dominus imperium illorum pacificabit. Vestra vita, vita orthodoxorum. Rex cœlestis reges terrenos custodi. Per vos vniuersalis ecclesia pacificabitur. vos estis faces orthodoxæ fidei. faces orthodoxæ fidei domine custodi. Perpetua memoria Constantino & Leonti. Constantino nouo pijssimo Imperatori multi anni. Orthodoxum ab ipsis maioribus domine custodi. Vitam piã domine da illi. Absit ab imperio illius inuidia. Multi anni pijssimæ Augustæ. Piam orthodoxam domine custodi. Absit ab imperio vestro inuidia. Vos inconfusam Christi dispẽsationem probe dijudicastis. Vos indiuisam duarum Christi naturarum stabilimentum prædicastis. Sacrarum sex synodorum vniuersalium dogmata confirmastis. Omnem idololatriam obscurastis. doctores eiuscemodi erroris vos triumphastis. Vos eos q contraria statuunt, notastis.

B

EPIPHANIVS.

Quæ consueuerunt Imperatoribus acclamari proferentes, & animam habentes œstro mendacij flagrantem ex ipsa diaboli insidiatione loquũtur, dicentes: omnem idololatriam vos obscurastis. Vtinam aures nostræ essent obturatæ ne cogeremur hanc corruptricem animarum vocem exaudire. Ne intẽderis mulieri meretrici inquit parœmiasta. Salutarem enim dispensationis rationem contaminare volentes, omnes blasphemiæ angulos perscrutati sunt. Quid autem ad hanc tristem rabiem dicam aliud, quam quod per spiritum sanctũ regius propheta Dauid loquutus est: Venenum aspidum sub labijs eorum, sepulchrum apertum guttur eorum, & linguis suis dolose agunt. Vnde & a consilijs suis exciderunt iudicati ab eo qui nos liberauit a cultu idolorum Christo deo nostro. Ipse enim homo perfectus ob nostrã salutem dignatus fieri omnem idololatriam obscurauit. Inquit enim per prophetã: Ecce dies venient, & nomina idolorum a terra delebo, & nõ amplius erit illorum memoria. Clarum est prophetiam in ipsum dirigi, & non vt isti aiunt in potentiam & robur imperatorum. Defectionis enim signum est, hanc gratiam & donationẽ alijs tribuere præter Christum. Clamant Christiani ex magniloquo Esaia haurientes: Non legatus, non angelus, sed ipse dominus seruauit nos. Si vero (vt ipsi aiunt) conuentus episcoporum, & robur imperatorum nos ab idolis liberauit, genus humanũ a veritate fallitur. Nam cum ab errore idolorum Iesus Chrũs dominus deus noster nos liberauit, quomodo poterint gloriari & iactare a se idipsum factum? O insanã iactantiam. Nam a veritate deficientes & aĩo & mente excecati sunt. & proprijs imaginationibus & opinationibus adulatione imbuti in mille errores lapsi sunt. Et ea quæ apta & conuenientia regibus acclamari encomia solita sunt a Christo abstulerunt, & Imperatoribus assignarũt. Quod sane impium est & blasphemiũ valde. Debebant potius virilia illorum facta proclamare, debebant ab hostibus victorias prodere. item barbarorum casus & excidia, quæ a multis in tabulis & imaginib⁹ ob id suspenduntur, quo posteros illorum ad similia imitanda excitẽt. Debebant item prædicare quot subegerint sibi inimicos, consilia, trophæa, mundi gubernationẽ, politicas constitutiones, ciuitatum emendationes. Hæ sunt imperatoribus conueniẽtes acclamationes & laudes, quæ omnes subditos ad beneuolentiam trahunt. Linguas aũt suas adhuc veneno habentes imbutas, & spirantes iras & sycophantias, in obscuro

C

ſcuro noctis ſe rectos & probos de gradu deiĳcere poſſe opinant, ſic dicunt. D

GREGORIVS.

Germani, Georgĳ, & Manzuris ſententiam minus rectã vos diſpuliſtis: Germano bilingui & animo duplici adoratori lignorꝫ, anathema. Georgio conſentienti illi, & falſario paternorꝫ dogmatum, anathema. Manzuri ignominioſo, & Sarracenico, anathema. Iconolatræ & falſigrapho Manzuri, anathema. Doctori impietatis & puerſo interpreti diuinæ ſcripturæ Manzuri, anathema. Trinitas hos tres abſtulit.

EPIPHANIVS.

Dicamus ad hæc ppheticũ verbũ, facies meretricis facta ẽ tibi: depuduiſti apud oẽs q te viderunt. Nã hæ in ſua conuitia, & contumelias, & turpitudinẽ ſe exornãtes, qui honeſte & probe viuunt, ſubſannant. Peccatoribus em̃ pietas eſt abominatio. Ita & iſti labĳs præditi doloſis, contra iuſtos ganniunt iniquitatem. Sed deus illos in abdito vultus ſui abſcondit, & a conturbatione horum protexit illos, a cõtentione linguarꝫ liberauit eos. Nam vt faces in eccleſia reſplenduerũt, habentes verbum vitæ. Germanus em̃ in literis ſacris eruditus fuit, & veluti Samuel à puero deo dedicatus, diuinis patribus ſemper adhæſit, quare dialogis illius, qui per totum terrarum orbem euulgati ſunt par eſt acquieſcere. altitudo em̃ dei in ore illius, & enſes ancipites in manibus illius, ſcindentes eos qui eccleſiaſticæ traditioni aduerſant. E Georgius aũt cui patria Cyprus, ciuiliter in hac vita degens, Chriſtum deũ, qui nobis ſuam diſpenſationem deſcriptam reliquit imitatus, non fuit contẽtioſus, nõ clamoſus, nõ calumniator, non retaliator cõuiciorum, ab alĳs vexatus, nõ minabatur, qui illum ad maxillam verberabat, exhibebat huic confeſtim & alterã, qui cogebat eũ ad miliarĳ vnius iter, adiecit duplum. Iugũ dei a iuuentute portauit. Optimũ ratus ſecundum prophetam, ſedere in ſolitudine. Iohannes vero qui ab illis Manzur contumelioſe nominatur, cunctis relictis, cum Matthæo apoſtolo Chriſtũ ſecutus eſt. Longe maiores diuitias, q̃ ſunt Arabicæ exiſtimãs cõtumeliã pro Chriſto. Maluitq; ſimul cum populo Chriſti affligi, quam temporariã in peccato voluptatem. Ipſe igitur cruce ſua ſublata pro Chriſto, Chriſtiq; charis deũ ſecutus eſt, & ex oriẽte per Chriſtũ tuba cecinit. Non arbitratus ferendã, quæ in aliena effundebatur regione, vaniloquentiam, & eũ qui contra dei catholicam eccleſiam inſtructus eſt apparatum, rabioſamq; inſaniam. Sed hanc triumphans vbiq; adhortatorie & conſolabiliter tutam vitam duxit. In eccleſiis em̃ veterem conſuetudinẽ diligenter ſeruãdam monuit. Pacificam quoq; illarꝫ conſtitutionem & ſtatum, quem dominus etiã diſcipulis, in ſignum q̃ cognoſcerentur, quod ſui eſſent diſcipulis dedit, dicens: Pacem meam relinquo vobis, conſeruare & roborare ſtuduit. Hos igitur venerabiles & dignos fide viros, in eccleſia catholica probatos, illorꝫ ſeditioſa ſycophantia ferre non poteſt. Ita per craſſam ignorãtiam exacuerunt turpiter propriam linguã Germanum ſacerdotem dei ancipiti animo hominem & ligni cultorem, ſimiliter & Georgium, & Manzurem appellauerũt. Nemo em̃ eorꝫ qui in honore ſunt, fratrẽ qui in vna fide ſecũ viuit, ita blaſpheme alloqui ſolet. Hebræi aũt & Agareni, & alĳ itẽ infideles, eiuſcemodi conuicia & maledicta in diuinam crucem, & venerandas imagines, item ipſos Chriſtianos coniĳcere ſolent. Chriſtiani em̃ non ſolent ſeinuicem (vt dixi) huiuſmodi conuicĳs proſcindere. Hi aũt fugitiui à veritate, & eccleſiaſticis decretis, tradiderũt ſe falſis accuſatiõibus, & conuicĳs, neq; aliud quicq̃ conuehunt quam plauſtra maledictionũ, & accuſationum contra Chriſtianos, eorumq; pontifices, & ſacerdotes, quaſi hi reliquerint ſcilicet deũ viuentem & verum, & imaginibus culturam exhibuerint. tacti proculdubio conuiciatores, contumeliatores, loquẽtes ſine iudicio & in verbis peccantes. Quis autem timentiũ deum nõ propter hanc eorum impietatem in maximũ riſum non effunditur? aut potius luctum triſtem nõ aſſumit? Quoniam (vt ait diuinus apoſtolus) malorꝫ inueſtigatores ſunt, & ſuas nugas valere affirmarunt, quas tamen per gratiam dei ſatis ex falſis illorum ſentẽtĳs & decre-

A decretis satis retudimus, & hæresibus antiquis eorum nuperam vaniloquentiam recte annumerauimus, abscindentes eã gladio spiritus. Age autem quo moraliter auditorum animos præparemus, apud intelligentes, & qui recta discernere nouerũt, & veritatem amant singula, explicemus.

¶ Quantopere in ecclesia vtiles sint imagines, quæ historias veteris & noui instrumenti repræsentant, breuis demonstratio

SAncta dei catholica ecclesia, ad pœnitentiã & cognitionẽ obseruationis mãdatorum dei omnes nostros sensus trahit, & ad gloriã dei cognoscendã studet nos deducere, non modo per auditũ, sed & per visum morꝝ correctionẽ moliri cupiens, quare ea quæ acta sunt omniũ oculis optat etiam esse conspicua. Cũ em̃ ex auaritia & habendi studio aliquẽ rapit, Matthæũ ex telone apostolũ illi indicat, qui relicta auaritiæ insania, Christũ secutus est. Eodẽ modo Zachæum ascendentẽ in sycomorꝝ arborẽ, & Christũ desiderantẽ videre, & comparantẽ sese, vt dimidietatẽ bonorꝝ suorꝝ det pauperibus. & si quẽ defraudarit vt reddat illi quadruplum. Ita imaginũ pictarꝝ iugis contẽplatio, continuo memoriã exercet, ne iterum recurratur ad propriũ vomitũ. Si quẽ aũt amore meretricio detentũ rapere cu
B pit, casti Ioseph imaginẽ proponit, qui adulteriũ execratus, & tẽperantia illã vincẽs atq; hoc ipsum factũ in imagine repræsentatũ, amatores huius virtutis multũ confirmat. Rursus alibi beatã Susannã continentia exornatã exhibet, extensis manibus auxilium ex alto inuocantẽ, Danielemq; præsidentẽ iudicẽ, eruentem eam e manibus impiorꝝ sacerdotũ. Ipsa autẽ pictura ad recordationẽ tẽperantis & continentis vitæ facit. Rapere vult aliquẽ luxuriosum, mollibusq; vestimentis indutũ, & non erogãtem in pauperes quæ posset ab illis ꝑtiosis vestibus sumere, & à sua delicata vita, Iohannem huic pilis camelorꝝ indutum edentem syluestre mel, & Christũ digito qui suffert, peccat, mundi indicantẽ exhibet. His adiungit Basilium magnũ, & cũ eo solitariorꝝ, ieiunantiumq; corporibus in terram stratis multitudinem. Sed satis sit horꝝ paucorꝝ mentionem fecisse, reliqua auditoribus inuestiganda relinquo. Habemus etenim totã euangelicã narrationẽ, depictam, & in recordationẽ diuinorꝝ nos ducentẽ, gaudioq; nos implentẽ. Hæc em̃ cum nobis ob oculos fuerint posita, corda illorꝝ qui timẽt deum, exultant, florent vultus, anima contristata, in voluptatem transformatur. & cum diuino patre Dauid psallit: Recordatus sum dei & exultaui. Itaq; semper per eam dei recordari possumus. Nã lectio est cũ in sacratis tẽplis nõ pronuntietur, imaginũ aũt apparatus, & mane, & meridie, & vespere in his fixus, a
C ctorum veritatẽ nobis narrat & annuntiat. Traditionẽ itaq; ecclesiæ recipiamus, legislationem eiusdẽ veneremur, ne floccipẽdamus piã & diuinã consuetudinẽ, in vetera & prisca iudicia, ne simus curiosi. Omne enim quod in recordationem dei erigitur, acceptum illi esse constat. Qui autem se excludunt ab ista traditione, quam acceptarunt quicunq; germani in ecclesia catholica filij fuerant, an non sunt nothi & minime legitimi? An nõdum sentimus probam & laudabilem esse imaginum erectionem? an non sentimus spiritualiter nos ꝑer eas referri ad prototyporꝝ recordationẽ? Sane sentimus. Quapropter non indignã habebimus eas honore, salutatione & veneratione, debitamq; adorationem illis dare debemus. Siue igitur placebit salutationem, siue adorationẽ appellare, idem profecto erit. Modo sciamus excludi latriam. hæc enim est alia à simplici adoratione, vt alibi sæpe est ostensum. Qui autẽ est adoraturus venerãdam imaginis picturam, si dignus est, accedat, si indignus sit, purgetur, deinde accedat. Non autem in seditione Satanica, aut timiditate suspitionis occasionem malignæ habeat, quod scilicet latriam sit illi exhibiturus. Absit ista suspitio. Dei enim impugnatores, & vaniloqui serpentem imitantes hæc lingua impudica dicunt. Serpens enim ad mulierem veniẽs, stridens mendacia loquebatur. Quid est, q̃d dixit deus ab omi ligno paradisi comedes, à ligno autẽ q̃d est in medio paradisi, ne comedatis ab illo. Sic & hi mentes muliebres decipiunt, dicentes: Quod si quis adorauerit imaginem domini, aut intemeratæ deiparæ dominæ nostræ, aut sanctorum angelorum, aut alicuius e sanctis, is in spiritu latriam illi exhibet. Cauete ne decipiamini oratione istorum. Cauete ne dolosa labia vos seducãt.

Admo-

Admonitio & transgressio diaboli hæc est. Gregorius ille Theologus eiuscemodi D
cogitata subuertit, adhortatus nos omnes ad Bethleem venerationem, & ad præsepis adorationem. Cum illo gloriosus Maximus, cuius laus in omnibus ecclesiis, qñ cum quibusdam de ecclesiasticis negotijs agebat, diuinam figuram venerabilis crucis, item sacrum euangelium & venerandam imaginem iussit in medium adduci, voluitq; vt in confirmationem actorum oscularentur ab omnibus. Qui vero ab immortalitate nomen habet Athanasius clarissime nobis in epistola ad Marcellinum, quam proposuit libro interpretationum psalmorum differit, sic dicẽs. Librum psalmorum aliquis assumens prophetias de saluatore cõtinuo, vt in alijs scripturis admiratus & adorans enarrat. Vides quomodo admirãdus pater noster prophetias adorandas esse iubet. Quod si aũt pium est eas adorare, quanto magis exitus propheticarum declarationum in imagine videntes necessario adorabimus? Habet enim prophetia, ecce virgo in vtero habebit, & pariet filium. Hanc igitur prophetiam nos in imagine videntes, nempe virginem in vlnis habentẽ quem peperit, quomodo non poterimus adorare & salutare? Quis tam indoctus qui audebit differre salutationẽ? Dignos igitur nos faciamus adoratione, ne indigne adgressi pœnam Ozan incurramus. hic enim arcam domini nutantem attingens, eadem hora interijt, cum indigne ad eam appropinquaret. Quanq̃ & ipsa ex diuersis figuris esset variata, & ex lignis constructa, quemadmodum imaginum materia est. Qui vero dicũt sufficere vsum imaginũ ad memoriã solum, non vero ad salutationem eas habendas, illud quidem recipientes, hoc vero recusantes, semiprobi quadamtenus & falsoveri, vt ita dicã, deprehenduntur. Altera quidem parte veritatem confitentes, ex altera vero peruerse agentes. O insignem quoq; horum insaniam. Igitur qui accusatores sunt veritatis & orthodoxæ fidei, nunc consonos nos habituri sunt? & in reprobatione ecclesiasticarum traditionum accusabimur, veniamq; postulabimus? In oĩbus his præcepta seruemus, in mandatis, propheticam vocẽ auribus percipientes, ambulemus, hæc ita dicit: Si annuntiatũ fuerit tibi o homo bonum aliud q̃ dominus a te requirit, aut quam facere iudiciũ, & diligere misericordiam, & paratum eẽ ambulare cum domino deo tuo, huic non acquiescas. His itaq; animum applicemus, linguam refrenemus, quo a mendacio, conuitio & turpiloquentia discedat. Oculũ contineamus, ventrem disciplinemus, in psalmodijs & precationibus fortes simus. In oĩbus quę à deo nobis largita sunt, gratias agamus, iuramentis non insistamus, sed vocẽ domini audiamus, dicentis: Ego dico vobis ne iurate : inanem gloriam sub pedibus calcemus. Maximum bonorum oĩm misericordiã & dilectionem amplectamur. & hãc timori dei cõiunctam. Nam dilectio quæ est sine timore dei, reproba est. Quia & Iosaph amabatur ab Achaab, sed audiuit: si cũ pctõre amicitiã inieris, si exoso a deo suppetias tuleris. Igitur cum timore dei omnia agamus, postulantes intercessiones incontaminatæ deiparæ & semper virginis dominæ nostræ Mariæ : item sanctorum angelorum, omniumq; sanctorum. Salutantes & venerandas illorum reliquias, vt nos sanctitudinis eorum fiamus participes. Sic enim reddemur perfecti in omne opus bonum, in Christo Iesu domino nostro, quem decet gloria potentia & superadoratio siue latria, cũ patre & sancto spũ, nũc & in seculorum secula.

(margin letters: E, F)

A

ACTIO SEPTIMA, EADEMQVE VLTIMA.

IN nomine domini dominatoris nostri Iesu Christi veri dei nostri, regnantibus piissimis & Christũ amantibus dominis Constantino & Irene religiosa eius matre: anno VIII. consulatus eorum, tertio Idus Octobris, indictione XI. conueniente sancta & vniuersali synodo, iuxta diuinam gratiam, & pium Imperatorum à deo electorum decretũ congregata, in Nicea splendida metropoli Bithyniæ prouinciæ, hoc est Petro religiosissimo protopresbytero, sanctissimæ Romanæ ecclesiæ sancti Petri apostoli. & Petro religiosissimo presbytero monacho & præside venerandæ mansionis sancti Sabæ, agentibus vicem apostolicæ sedis, beatissimi & sanctissimi episcopi veteris Romæ. Tarasio sanctissimo archiepiscopo almæ Cõstãtinopoleos nouæ. Ioanne & Thoma religiosissimis presbyteris & mo-
B nachis agentibus vicem sedium apostolicarum orientis diœcesis.

Agapio sanctiss. episcopo Cæsareæ.
Ioanne sanctissimo episcopo Ephesi.
Constantino sanctissimo episcopo Cõstantiæ, quæ est in Cypro.
Basilio sanctissimo episcopo Ancyræ, q̃ est in Galatia.
Nicolao sanctissimo episcopo Cyzici.
Euthymio sanctissimo ẽpo Sardẽsium.
Petro sanctissimo episcopo Nicomediæ
Helia sanctiss. episcopo Cretæ.
Hypatij sanctissimo episcopo Niceæ.
Theophilo ranctiss. ẽpo Thessalonicæ.
Stauratio sanctissimo ẽpo Chalcedonis.
Leonte religiosiss. presbytero & vicem agente metropoleos Sidæ.
Epiphanio religiosiss. diacono vices agente Sardiniæ.
C Nicephoro sanctiss. ẽpo Dyrrachij.
Nicolao religiosiss. presbytero p̃sidi & vices agẽte metropoleos Tyanensiũ.
Daniel sanctiss. episcopo Amasiæ.
Gregorio religiosissimo presbytero & vices agente Mocesi.
Cõstãtino sanctiss. episcopo Gangrorum.
Niceta sanctiss. ẽpo Claudiopoleos.
Gregorio sanctissimo ẽpo Neocæsareæ
Gregorio sanctissimo ẽpo Pissinunton.
Theodoro sanctissimo ẽpo Myron.
Eustathio sanctiss. episcopo Laodicræ.
Michaeli sanctiss. episcopo Synadon.
Georgio sanctissimo episcopo Antiochiæ quæ est Pisidiæ.
Theophylacto religiosiss. diacono & vices agẽte sanctiss. episcopi Cariæ.
Leonte sanctissimo episcopo Iconij.
Anastasio sanctissimo episcopo Nicopoleos veteris Epiri.
Constãtino sanctissimo ẽpo Perges.
Gregorio religiosiss. presbytero & vices agente Tyanopoleos.

Leonte sanctiss. episcopo Rhodi.
Christophoro sanctiss. ẽpo Phasidos
Manuele sanctiss. ẽpo Adrianopoleos
Nicolao sanctissimo ẽpo Hierapoleos.
Basilio sanctiss. episcopo Silæi.
Theophylacto sanctiss. ẽpo Euchaiton.
Cyrillo venerabili monacho ex persona Gotthiæ.
Theodoro sanctissimo ẽpo Seleuciæ.
Stephano sanctiss. episcopo Sugdaon.
Antonino venerabili monacho & vices agente Smirnæ.
Cõstantino sanctiss. ẽpo Rhegij.
Ioanne venerabili monacho ex persona Patrarum.
Theodoro sanctissimo ẽpo Catanes.
Ioanne sanctiss. episcopo Taurominij
Gaudioso sanctissimo ẽpo Messenæ.
Theodoro sanctissimo ẽpo Panormi.
Stephano sanctiss. episcopo Bibonum.
Constãtino sanctiss. episcopo Leontinæ
Ioanne sanctissimo episcopo Trocalon.
Theodoro sanctiss. ẽpo Taurianes.
Christophoro sanctiss. episcopo sanctæ Cyriacæ.
Basilio sanctissimo episcopo Carines.
Theophane sanctiss. episcopo Lilybæi.
Theodoro sanctiss. ẽpo Tropæorum.
Sergio sanctiss. episcopo Nicoteron.
Theodoro sanctiss. episcopo Bizyes.
Mauriano sanctiss. ẽpo Põpeiopoleos.
Ioanne sanctiss. ẽpo sanctæ Salõnintiæ.
Eustratio sanctiss. episcopo Apamiæ, q̃ est in Bithynia
Petro sanctissimo episcopo Germiorum.
Ioanne sanctiss. ẽpo Arcadiopoleos.
Constãtino religiosiss. presbytero ex persona Nicopoleos Armeniæ secũdæ
Sisinnio sanctissimo ediscopo Parij.
Epiphanio sanctissimo episcopo Mileti

Niceta ſanctiſſ. ep̄o Proconeſi.
Ioanne religioſiſſimo preſbytero vices agente Coloniæ.
Euſtratio ſanctiſſimo ep̄o Methymnæ
Leonte ſanctiſſimo ep̄o Cij
Vrſo ſanctiſſ. ep̄o eccleſiæ Baritianorum.
Ioanne ſanctiſſimo ep̄o Apro
Theophylacto ſanctiſſ. ep̄o Cypſellon
Laurentio ſanctiſſimo epiſcopo eccle-cleſiæ Apſetianorum.
Leonte ſanctiſſimo ep̄o Carpathi
Euſtathio ſanctiſſimo ep̄o Troadis.
Cyriaco ſanctiſſ. ep̄o Driziparorum.
Leonte ſanctiſſimo ep̄o Meſembriæ
Gregorio ſanctiſſimo epiſcopo Derci.
Theodoro ſanctiſſimo ep̄o Heracleæ.
Theodoſio ſanctiſſimo ep̄o Amorij
Ioanne ſanctiſſimo epiſcopo Nyſſæ.
Georgio ſanctiſſimo epiſcopo Ther-marum Baſizarum.
Georgio ſanctiſſ. ep̄o Camulianorum.
Sotericho ſanctiſſ. ep̄o Ciſciſon.
Theophylacto ſanctiſſ. ep̄o Hypæpon
Damiano ſanctiſſimo ep̄o Mitylinæ
Theophylacto ſanctiſſ. ep̄o Trallium.
Cõſtantino ſanctiſſ. ep̄o Mauſtauron.
Ignatio ſanctiſſimo ep̄o Prienes.
Georgio ſanctiſſimo epiſcopo Briulon
Conſtãtino religioſiſſ. preſbytero vicẽ agente Agaes.
Theodoſio ſanctiſſ. ep̄o Nyſſæ alteri9.
Baſilio ſanctiſſimo ep̄o Magneſiæ
Baſilio ſanctiſſimo ep̄o Meandri.
Saba ſanctiſſimo epiſcopo Aneon.
Nicephoro religioſiſſ. preſbytero ex p̄ ſona Gargaron.
Gregorio ſanctiſſ. ep̄o Palæpoleos
Theophane ſanctiſſimo ep̄o Caloes.
Leonte ſanctiſſimo epiſcopo Algizon.
Nicodemo ſanctiſſ. ep̄o Eugazon
Lycaſto ſanctiſſimo ep̄o Bareton
Theognio religioſiſſimo preſbytero vicem agente Sion.
Thoma ſanctiſſimo epiſcopo Lebedi.
Stratonico ſanctiſſ. ep̄o Cumarum.
Eutſtathio ſanctiſſ. epiſcopo Erytheon.
Theophilo ſanctiſſimo ep̄o Tymnon.
Coſma ſanctiſſ. epiſcopo Myrines.
Olbiano ſanctiſſimo epiſcopo Eleæ.
Pardo ſanctiſſ. epiſcopo Pittanes
Baſilio ſanctiſſ. epiſcopo Pergami
Baſilio ſanctiſſ. epiſcopo Atramyton
Mariano ſanctiſſimo ep̄o Antandri.
Ioanne ſanctiſſimo epiſcopo Aſſi

Leonte ſanctiſſimo ep̄o Phoceæ D
Ioanne ſanctiſſimo ep̄o Rhædeſti
Ioanne ſanctiſſimo epiſcopo Panij.
Melchiſedech ſanct. ep̄o Calliupoleos
Theophylacto ſan. ep̄o Chariupoleos.
Leonida ſanctiſſimo ep̄o Madyti
Siſinnio ſanctiſſimo epiſcopo Tzuruli.
Thoma ſanctiſſimo ep̄o Daonij
Gregorio ſanct. ep̄o Theodorupoleos
Siſinnio ſanctiſſimo ep̄o Cholcidos.
Beniamin ſanctiſſ. epiſcopo Lizicon.
Ioanne ſanctiſſimo ep̄o Briſeos.
Spyridone ſanctiſſimo epiſcopo Palęæ ſiue Cythron.
Euſtathio ſanctiſſimo ep̄o Solorum.
Theodoro ſanctiſſimo epiſcopo Citij.
Georgio ſanctiſſ. ep̄o Trimithunton
Alexandro ſanctiſſimo ep̄o Trimithunton alterius Badenæ. E
Conſtãtino ſanctiſſ. ep̄o Heliopoleos.
Syneſio ſanctiſſimo ep̄o Tabiæ.
Theophilo ſanc. ep̄o Anaſtaſiopoleos
Leonte ſanctiſſimo epiſcopo Amazi.
Petro ſanctiſſimo ep̄o Aſpones.
Anthimo ſanctiſſ. ep̄o Berinopoleos.
Machaele ſanctiſſ. ep̄o Melitupoleos.
Siſinnio ſanctiſſ. ep̄o Adrianes.
Theodoro ſanctiſſimo ep̄o Dermes
Baſilio ſanctiſſimo ep̄o Adriani
Leonte ſanctiſſimo ep̄o Pęmaninon.
Symeone ſanctiſſimo ep̄o Oces.
Stratagio ſanctiſſ. ep̄o Dardanes.
Ioanne ſanctiſſimo ep̄o Lampſaci
Theodoro ſanctiſſimo ep̄o Palæon F
Leonte ſanctiſſimo ep̄o Troados
Theodoro ſanctiſſimo ep̄o Abydi
Niceta ſanctiſſimo ep̄o Ilij.
Anaſtaſio ſanctiſſ. ep̄o Tripoleos
Leonte ſanctiſſimo ep̄o Traculon
Stephano ſanctiſſimo ep̄o Salon
Ioanne ſanctiſſimo ep̄o Gabalon
Heſaia religioſiſſimo preſbytero & vices agente Thyatiron.
Stephano ſanctiſſimo ep̄o Silandi
Nicolao ſanctiſſ. ep̄o Pericommatos
Ioanne ſanctiſſimo ep̄o Seton
Conſtantino ſanctiſſimo ep̄o Arraſi
Theophane ſanctiſſimo ep̄o Mœoniæ
Michaele ſanctiſſimo ep̄o Stratoniceæ
Gregorio ſanctiſſimo ep̄o Gordi
Ioanne ſanctiſſimo ep̄o Daldes.
Euſtathio ſanctiſſimo ep̄o Hyrcanes
Ioſeph ſanctiſſimo ep̄o Athaliæ
Thepiſto ſanctiſſ. ep̄o Hermocapolon

Leon- Zacha

A Zacharia sanctiss. epo Hierocæsareæ.
Michaele sanctiss. episcopo Ceraseon.
Dauid sanctiss. epo Helenupoleos.
Cyrione sanctissimo episcopo Lophi.
Basilio religiosissimo presbytero & vices agente episcopi Dascyli
Theophylacto sanctiss. Apollomados.
Constantino sanctiss. episcopo Cæsareæ, quæ est Bithyniæ.
Georgio sanctiss. epo Basilinupoleos.
Leonte sanctissimo episcopo Neocæsareæ aut Aristes.
Nicephoro sanctissimo epo Adranes.
B Theodoro sanctiss. epo Pruses
Epiphanio sanctissimo episcopo Lãpes
Theodoro sanct. epo Heracleopoleos
Anastasio sanctissimo episcopo Gnosi
Melitone sanctissimo epo Cydonij.
Leontio sanctissimo episcopo Cysami.
Theodoro sanctissimo epo Subriton.
Leonte sanctissimo episcopo Phanicon
Ioanne sanctissimo episcopo Arcadiæ.
Epiphanio sanctiss. epo Eleutheriæ.
Photino sanctissimo epo Cantani
Sisinio sanctiss. epo Cherronesi.
Gregorio religiosissimo presbytero & vices agente Cephaleniæ
Philippo sanctiss. episcopo Cercyron.
Antonio sanctissimo epo Trizenes.
Petro sanctissimo epo Monembasiæ
Gabriele sanctiss. episcopo Aegines
Leonte sanctissimo epo Porthmi.
C Philippo sanctissimo epo Horei.
Leonte sanctiss. epo Zacynthi.
Leonte sanctiss. episcopo Linoes.
Niceta sanctissimo epo Meles.
Neophyto sanctiss. epo Gordoserbon.
Ioanne sanctissimo episcopo Etenon
Leonte sanctiss. episcopo Aspendi.
Cõstantino sanctiss. epo Zelorũ.
Gregorio sanctissimo epo Sinopes
Mariano venerabili diacono vices agẽte Antrapon
Gregorio sanctiss. episcopo Amastris.
Heraclio sanctiss. episcopo Ionopoleos
Niceta sanctissimo episcopo Dadybon.
Theophane sanctissimo epo Soron.
Ioanne sanctissimo episcopo Heracleæ Ponti
Theophilo sanctiss. epo Plusiados
Constantino sanctiss. episcopo Cratini.
Niceta sanctiss. epo Adrianopoleos
Niceta sanctissimo episcopo Rhœzæi.
Constãtino sanctiss. epo Polemonij.
Theodoro sanctiss. episcopo Cormanõ
Ioanne sanctiss. epo Cerasunton
Nicephoro sanctiss. episcopo Clanei
Leonte sanctiss. episcopo Trocnadon.
Ioanne venerabili diacono ex persona Phasilidos.
Theodoro sanctissimo epo Pinaron
Stephano sanctissimo epo Canni
Anastasio sanctiss. episcopo Pataron.
Georgio sanctiss. episcopo Nyssæ.
Constãtino sanctissimo epo Candibon
Leonte sanctissimo epo Corydalon
Nicodemo sanctiss. epo Didymorum.
Leonte sanctiss. epo Limyron.
Constãtino sanctissimo episcopo Tlon
Petro venerabili diacono ex psona Orycandon.
Stephano sanctissimo episcopo Anaxi
Georgio sanctiss. episcopo Hymãdi
Constãtino sanctiss. epo Cobon.
Stauratio sanctiss. epo Zenopoleos
Gregorio sanctiss. episcopo Cibyres
Basilio sanctiss. episcopo Tabon.
Dorotheo sanctiss. epo Neapoleos.
Constãtino sanctiss. epo Alabandon
Dauid sanctissimo episcopo Iasi.
Gregorio sanctissimo epo Milasi
Sergio sanctissimo episcopo Bargylij
Gregorio sanctissimo epo Latmi
Ioanne sanctissimo epo Myndi.
Stauratio sanctiss. episcopo Stadiæ
Gregorio sanctiss. epo Stratoniceæ.
Niceta venerabili diacono ex persona Halycarnasi
Michael sanctissimo epo Chæretopon
Pantoleonte sanctiss. epo Valentiæ.
Georgio sanctiss. epo Peltarum.
Christophoro sanctiss. epo Atanasi.
Leonte sanctissimo epo Eumenię
Paulo sanctissimo epo Acmoniæ
Gregorio sanctissimo episcopo Tymeni ferarum
Philippo sanctissimo epo Tranupoleos
Leonte sanctissimo epo Aleon.
Nicephoro sanctissimo epo Lundon
Georgio sanctissimo epo Appiæ
Ioanne sanctissimo epo Siblion.
Zacharia sanctiss. epo Trapezupoleos.
Leonte sanctissimo epo Sebastæ
Andrea sanctissimo epo Cidissosi.
Dositheo sanctissimo episcopo Psonon aut Colassaeon
Constãtino sanctiss. epo Cotyaei
Niceta sanctissimo epo Nacoliæ

Leonte sanctissimo epo Docimij
Theophylacto religiosiss. presbytero & ex persona Ipsi.
Constantino sanctissimo epo Eucarpiæ
Michaele sanctissimo epo Hierapoleos
Ioanne religiosiss. presbytero & ex persona episcopi Actoij
Nicolao sanctissimo epo Phytiæ
Theophylacto sanct. epo Cinnabareos
Damiano sanctissimo episcopo Myri.
Christophoro sanctissimo epo Promisi
Niceta sanctiss. epo Augustopoleos
Cōstātino sanctissimo epo Ambladon
Stephano religiosissimo presbytero & vices agente Otri
Georgio sanctiss. epo Medæi.
Gregorio religiosiss. presbytero & vices agente Polyboti.
Sisinio sanctissimo epo Philomilij
Michaele sanctissimo epo Papon
Sisinio sanctissimo episcopo Apamiæ, quæ est Cyboti.
Constantino sanctiss. epo Comanes.
Nicephoro sanctissimo epo Adadon
Petro sanctissimo epo Petrasi.
Theodosio sanctissimo epo Agalassi
Leonte sanctissimo epo Bares
Petro sanctissimo episcopo Seleuciæ Pisidiæ.
Nicephoro sanctissimo epo Phoglon.
Mauriano sanctissimo epo Magydon.
Leonte sanctiss. epo Andidon.
Stephano sanctiss. epo Parnasi
Bardano sanctissimo epo Doaron.
Eustratio sanctiss. epo Debelti.
Euphemio sanctiss. epo Sozopoleos
Theodoro sanctiss. epo Bulgarophygi
Georgio sanctiss. epo Plutinopoleos
Basilio sanctissimo epo Perbireos
Michaele sanctiss. episcopo Pamphili.
Rubim sanctiss. epo Scopelon.
Sisinio sanctissimo epo Gareles.
Callisto sanctiss. epo Eudonidos
Constātino sanctiss. epo Laginon.

Ioanne sanctissimo epo Codrullon. D
Theodoro sanctiss. epo Cremnon
Cōstantino sanctissimo epo Adrianes.
Theophilo sanctissimo episcopo Chij.
Galata sanctissimo epo Meli.
Sergio sanctiss. epo Leri
Mauzone sanctissimo epo Diocæsareę
Eustathio sanctissimo epo Celendereos
Zacharia sanctiss. epo Cardabendon.
Sisinio sanctiss. epo Musbadon.
Eustathio sanctissimo episcopo Laml.
Thedoro sanct. epo Germanicopoleos
Sisinio sanctissimo epo Syces.
Constantino sanctiss. epo Dalysanes.
Leonte sanctissimo epo Sibilon.
Stephano sanctiss. epo Philadelphiæ.
Eudoxio religiosissimo presbytero & vices agente Metellipoleos. E
Theodoro sanct. epo Cadon.
Theophylacto sanctiss. epo Mosynon
Basilio sanctiss. epo Dionysiupoleos.
Stephano sanctissimo episcopo Sinao.
Constantino sanctissimo epo Andri
Eustathio sanctissimo epo Toni.
Ioanne sanctissimo epo Decateron.
Ioanne sanctissimo episcopo Niceæ Thraciæ.
Theophane sanctissimo epo Lebedi
Ioanne sanctissimo epo Lithoprosopi.
Nicephoro sanct. epo Arcadiopoleos.
Theodoro sanctissimo episcopo Heracliapoleos aut Pidachtoes
Constātino sanctissimo epo Metron
Lycasto sanctiss. epo Phyladon. F
Michaele sanctissimo epo Trallensium
Ioanne sanctissimo epo Lemni.
Leonte sanctissimo epo Amisi
Michaele sanctiss. epo Tij
Epiphanio sanctissimo epo Pertorum.
Ioanne sanctiss. epo Tymbriadon
Stephano sanctissimo epo Orynnon
Heraclio sanctissimo epo Sami.
Ioanne sanctissimo epo Prænesti

Sedentibus his ante sacrum ambonem templi sanctissimæ & almæ ecclesiæ quæ cognominatur Sophia, præsentibus & audientibus gloriosissimo & magnificētissimo duce Petrona clarissimo consule, & Petro patricio & comite Imperatorij obsequij: præterea religiosissimis archimandritis, præsidibus & monachis eo ordine qui in præcedenti actione est annotatus, propositis sanctis & inuiolatis dei euangelijs: Theodorus sanctissimus episcopus Taurianes insulæ Siciliæ acceptam in manibus editam definitionem legit.

DEFINITIO SANCTAE MAGNAE ET vniuersalis in Nicea synodi secundæ.

Sancta

SANCTA MAGNA ET VNIVERSALIS SYnodus quæ gratia dei, & iuxta piũ Christi amãtiũ Imp̃atorꝝ nostrorꝝ Constãtini & Irenes illius matris decretum, secundo in splendida Nicææ metropoli; quæ est in Bithynia in sacra dei ecclesia Sophia congregata traditionem catholicæ ecclesiæ secuta, hæc definiuit subiecta.

A
VI nobis cognitionis suæ lumen gratis dedit, & tenebras caliginemq; idolorum insaniæ discussit, nosq; ab ea liberauit Christus Iesus deus noster, qui suam ecclesiam non habentẽ maculam, aut rugas sibi desponsauit, eam diligenter custodiendã esse p̃cepit, & discipulis suis sanctis confirmauit dicens: Vobiscũ sum omnibus diebus, vsq; ad consummationem seculi. Hanc vero promissionem, non solum illis, sed & nobis fecit, qui p illos credidimus in nomen illius. Hanc igit̃ donationem quidam cõtemnentes ab impostore & defraudatore inimico elatiores facti a recta ratione desciscentes, ca
B tholicæq; ecclesiæ opponẽtes sese, circa veritatis intelligẽtiam peccarũt Et vt dicit prouerbialis sermo, axes propriæ agricolationis errare fecerunt, & manibus congregauerunt sterilitatem. Quandoquidem sacrarꝝ dedicationum & oblationum deo decentem ornatum calumniari non dubitarunt. appellantes se sacerdotes cum re vera non sint. De his deus per Prophetam clamat: Multi pastores destruxerunt vineam meam, cõtaminauerunt portionẽ meam. Minime eñ sancte viros qui sibijpsi multa tribuunt secuti, sanctam nostram ecclesiam, quam sibi deus adaptauit accusarunt, neq; inter sacrũ & prophanum vllum discrimen posuerunt. nam imagines dei & sanctorꝝ suorꝝ, similiter cum statuis Satanicis idolorꝝ nomine appellarunt. Igit̃ obedientiam suam ab insania istorum
C corrumpi amplius non ferens dominus noster Christus, nos vndiq; sacerdotalis dignitatis p̃fectos, secundum suum beneplacitum conuocauit, accedẽte huc diuino zelo & nutu Constantini & Irenes fidelissimorum nostrorꝝ Imperatorꝝ, quo diuina traditio ecclesiæ catholicæ cõmuni suffragio autoritatem accipiat. Igit̃ cum omni diligentia p̃scrutantes & inuestigantes iuxta scopum veritatis nobis propositum, nihil adijcimus, nihil demimus, sed cũcta ecclesiæ catholicæ dogmata cõseruamus, & sex vniuersalibus consilijs inhærentes eorꝝ acta comprobamus. Principio secundũ synodum in splendida Nicęa congregatam, deinde in regia vrbe credimus in vnum deum patrem omnipotentem, creatorẽ cœli & terræ, visibiliũ omnium & inuisibilium. & in vnum dominum Iesum Christum filium dei vnigenitum. Lumen de lumine deum verꝝ, ex deo vero. genitum non factum, consubstantialem patri ante omnia secula, p quem cuncta facta sunt. Qui propter nos homines & propter nostram salutem descẽdit de cœlis. & incarnatus est de spũ sancto ex Maria virgine,

gine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus & sepultus est. Et resurrexit tertia die secũdum scripturas. Et ascendit in cœlos sedens ad dexteram patris. Et iterũ venturus est cum gloria, iudicare viuos & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in spiritum sanctum dominũ viuificantẽ, qui ex patre filioq; procedit, qui cum patre & filio simul adorat̃, & conglorificat̃. qui locutus est p̃ prophetas In vnam sanctam catholicam, & apostolicam ecclesiam. cõfitemur vnũ baptisma in remissionem peccatorũ. & expectamus resurrectionẽ mortuorum. & vitam venturi seculi, Amen. Execramur & anathematizamus Arium & asseclas eius, & qui communicant cum illius improbis opinionibus. Macedoniũq; & sodales illius, qui recte appellant̃ pneumatomachi, id est, impugnatores spũs. Confitemur etiam dominã nostram sanctam Mariam, ꝓprie & vere deiparam, vt quæ peperit vnum sanctæ trinitatis Christũ deũ nostrũ. quemadmodũ prior Ephesina synodus constituit, & impium Nestoriũ, sociosq; illius tanq̃ dualitatẽ personarum inducentes, ab ecclesia depulit. Ad hæc duas naturas incarnati propter nos ex immaculata virgine Maria confitemur. perfectũ deum & perfectum hominem cognoscentes, quẽadmodum synodus in Chalcedone habita declarauit: Eutychenq; & Dioscorũ blasphemantes in illius diuinitatem exterminauit. adĳcientes his Petrum, Seuerũ & catenã istorũ blasphemam, non concorditer connexam. Præterea Origenis, Euagrĳ & Didymi fabulositates anathematizamus, quẽadmodum synodus Constantinopoli conflata quinta numero docuit. Deinde duas voluntates & actus, secundũ naturarũ proprietatem in Christo p̃dicamus, quẽadmodum sexta Constantinopolitana synodus definĳt, detestamurq; cũ ea Sergium, Honoriũ, Cyrũ, Pyrrhum, Macarium impios istos pietatis impugnatores, omnesq; illis consentientes anathematizamus. Fatemur aut vnanimiter nos ecclesiasticas traditiones, siue scripto siue cõsuetudine valẽtes & decretas retinere velle, quarũ de numero est imaginum effiguratio, vt quæ historiæ euangelicæ promissionis concinat, ad credulitatem verę, & non phantasticæ incarnationis dei, & ad vtilitatem similitudinis quam nobis exhibet vtiliter inuentam. His se sic habentibus regiã viã incedẽtes, & sanctorũ nostrorũ & diuinorũ patrũ doctrinæ insistentes, & catholicæ ecclesiæ in qua sanctus spũs inhabitat traditionẽ obseruantes definimus cũ omni diligẽtia & cura, venerãdas & sanctas imagines ad modũ & formam venerandæ & viuificãtis crucis e coloribus & tessellis aut alia quauis materia cõmode paratas dedicandas, & in tẽplis sanctis dei collocãdas habẽdasq;: tum in sacris vasis & vestibus, tum in parietibus & tabulis, in ædibus priuatis, in vĳs publicis. maxime aũt imaginẽ dñi & dei seruatoris nostri Iesu Christi, deinde intemeratæ dominæ nostræ deiparæ venerandorũ angelorum, & omniũ deinde sanctorũ virorũ. Quo scilicet p̃ hanc imaginũ pictarũ inspe-

A spectionem, oẽs qui contemplant̃, ad prototyporꝫ memoriã & recordationem & desideriũ veniant, illisq́ꝫ salutationẽ & honorariã adorationẽ exhibeãt. Non secundũ fidẽ nostrã verã latriã, quæ solũ diuinæ naturæ cõpetit, sed queãdmodũ typo venerãdæ & viuificãtis crucis, & sanctis euangelijs & reliquis sacris oblationibus suffitorꝫ & luminariũ reuerẽter accedimus, queãdmodũ veteribus pie in cõsuetudinẽ hoc adductũ est. Imaginis em̃ honor in prototypũ resultat, & qui adorat imaginem in ea adorat q̊cq́ꝫ descriptũ argumentũ. Sic em̃ sanctorꝫ nostrorꝫ patrũ obtinet disciplina, vel traditio catholicę eccl̃iæ, q̃ a finibus vsq́ꝫ ad fines euãgeliũ suscepit. Paulo ergo sic in Chr̃o loquẽti, omiq́ꝫ apl̃ico cetui & patribus sanctis idẽ sentiẽtibus inhęrẽtes, seruamus traditiões quas suscepimus. q̃re & victoriæ carmina ad ecclesiã cũ propheta accinimus.

B Gaude valde filia Sion, p̃dica filia Hierusalem, exulta & lætare ex toto corde tuo: a te de⁹ abstulit iniqtates aduersantiũ tibi liberata es de manu inimici tui. Dñs rex tuus in medio tui, & pax tibi in sempiterna secula.

Igitur qui ausi fuerint aliud sentire aut docere, aut more impiorꝫ hæreticorꝫ ecclesiasticas traditiones cõtaminare, aut nouã quandam vaniloquentiã inducere, aut quicq̃ de cõsecratis in ecclesia abijcere euangelij inquã depictũ codicẽ, aut figurã crucis, aut imaginis alicuius picturã, aut reliquias martyrꝫ quas sciuerĩt esse germanas & veras, aut contra ista vafre & improbe aliquid excogitare, q̊d sit contra constitutionẽ ecclesiasticã: aut vti tanq̃ cõmunibus sacratis deo, repositis p̃tiosis, aut monasterijs reuerendis, si fuerint episcopi aut clerici deponũtor, si monachi aut laici communione priuantor.

Petrus miseratione diuina protopresbyter sanctissimæ ecclesiæ Romanæ beati Petri, & locum retinẽs Adriani papæ veteris Romæ definiens, subscripsi.

C Petrus indignus presbyter & præses sancti patris nostri Sabæ & vices agens Adriani papæ veteris Romæ definiens subscripsi.

Tarasius miseratione diuina episcopus Constãtinopolitanus nouæ Romæ patrum dogmatibus insistẽs & catholicæ ecclesiæ adhærẽs definiẽdo subscripsi

Ioannes miseratione diuina presbyter, & assessor patriarchicus & vices agẽs triũ apostolicorum thronorum orientis Alexandriæ Antiochiæ & Hierosolymorꝫ patrum dogmatibus &c. inhærẽs definiendo subscripsi.

Agapius indignus epũs Cæsareæ patrũ dogmatibus insistens &c. subscripsi.
Ioannes indignus episcopus Ephesi, in eandem sententiam subscripsi.
Constãtinus indignus epũs Constãtiæ, quæ est in Cypro, in eãdẽ sent. subscripsi.
Leontius indignus epũs Heracleæ Thraciæ, in eandem sentẽtiam subscripsi
Basilius indignus epũs, Ancyræ, q̃ est in Galatia, in eandem sententiam subscripsi.
Nicolaus indignus epũs Cyzici, in eandẽ sentẽtiam subscripsi.
Euthymius indignus episcopus Sardensium, in eandem sentẽtiam subscripsi
Petrus indignus epũs Nicomediæ, in eandem sententiam subscripsi.
Helias indignus episcopus Cretæ, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Hypatius indignus epũs Niceæ, in eandem sentẽtiam subscripsi
Theopilus indignus epũs Thessalonicæ, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Stauratius indignus epũs Chalcedonis, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Leontius indignus presbiter & vicem agens metropoleos Sydæ, in eandem sententiam subscripsi.

Epiphanius diaconus vicem agẽs Sardiniæ, in eandẽ ſententiã ſubſcripſi. D
Nicephorus indignus epiſcopus Dyrrhachij, in eãdem ſentẽtiam ſubſcripſi.
Nicolaus preſbyter præſidi & vicem agens metropoleos Tyanenſium, in eandem ſententiam ſubſcripſi
Daniel indignus epiſcopus Amaſiæ, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi.
Gregorius preſbyter & vicem agẽs Moceſi, in eandẽ ſentẽtiã ſubſcripſi.
Conſtãtinus indignus epiſcopus Gangrorum, in eandem ſententiam ſubſcripſi.
Nicetus indignus epiſcopus Claudiopoleos, in eandem ſententiam ſubſcripſi
Gregorius indignus epiſcopus Neocæſareæ, in eandem ſententiam ſubſcripſi.
Gregorius indignus epiſcopus Piſſinunton, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi.
Theodorus indignus epiſcopus Myron, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi.
Euſtathius indignus epiſcopus Laodiceæ, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi.
Michael indignus epiſcopus Synadon, in eandem ſententiam ſubſcripſi.
Georgius indignus epũs Antiochiæ, quæ eſt Piſidiæ, in eãdem ſentẽtiã ſubſcripſi.
Theophylactus diaconus & vicem agens ſanctiſſ. epiſcopi Cariæ, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi. E
Leontius indignus epiſcopus Iconij, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi.
Anaſtaſius indignus epũs Nicopoleos veteris Epiri, in eandẽ ſentẽtiam ſubſcripſi.
Conſtantinus indignus epiſcopus Perges, in eandem ſententiam ſubſcripſi.
Gregorius pbr̃ & vicem agẽs Tyanopoleos, in eandẽ ſentẽtiam ſubſcripſi.
Leontius indignus epiſcopus Rhodi, in eandem ſententiam ſubſcripſi
Chriſtophorus indignus epiſcopus Phaſidos, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi.
Manuel indignus epũs Adrianopoleos, in eandem ſententiam ſubſcripſi.
Nicolans indignus epiſcopus Hierapoleos, in eandem ſententiam ſubſcripſi.
Baſilius indignus epiſcopus Sylæi, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi.
Theophylactus indignus epũs Euchaiton, in eandem ſententiam ſubſcripſi.
Cyrillus monachus ex perſona Gotthiæ, in eandẽ ſententiam ſubſcripſi.
Theodorus indignus epiſcopus Seleuciæ, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi
Stephanus indignus epiſcopus Sugdaon, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi.
Antoninus monachus & vicem agẽs Smyrnæ, in eaudẽ ſent. ſubſcripſi.
Conſtãtinus indignus epũs Rhegij, in eandem ſententiam ſubſcripſi.
Ioannes monachus ex perſona Patraꝝ, in eandem ſententiam ſubſcripſi. F
Theodorus indignus epiſcopus Catanes, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi.
Ioannes indignus epũs Tauromenij, in eandem ſententiam ſubſcripſi
Gaudioſus indignus epiſcopus Meſſenæ, in eandem ſententiam ſubſcripſi.
Theodorus indignus epiſcopus Panormi, in eandem ſententiam ſubſcripſi.
Stephanus indignus epũs Bibonum, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi.
Conſtantinus indignus epũs Leontinæ, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi
Ioannes indignus epiſcopus Trocalon, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi.
Theodorus indignus epiſcopus Taurianes, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi.
Chriſtophorus indignus epũs ſanctæ Cyriacæ, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi.
Baſilius indignus epũs Carines, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi.
Theophanus indignus epiſcopus Lilybæi, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi.
Theodorus indignus epiſcopus Tropæorum, in eandem ſententiam ſubſcripſi.
Sergius indignus epũs Nicoteron, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi.
Theodorus indignus epiſcopus Bizyes, in eandem ſententiam ſubſcripſi.
Maurianus indignus epũs Pompeiopoleos, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi.
Ioannes indignus epũs ſanctæ Salonintiæ, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi.
Euſtratius indignus epũs Apameæ, q̃ eſt in Bithynia, in eandem ſentẽtiã ſubſcripſi
Petrus indignus epiſcopus Germioꝝ, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi
Ioannes indignus epũs Arcadiopoleos, in eandem ſentẽtiam ſubſcripſi
Conſtantinus preſbyter ex perſona Nicopoleos Armeniæ ſecundæ, in eandem ſententiam ſubſcripſi.
Siſinnius indignus epiſcopus Parij, in eandem ſententiam ſubſcripſi.

Epipha

A Epiphanius indignus episcopus Mileti, in eandem sentētiam subscripsi
Nicetas indignus epũs Præconesi, in eandem sentētiam subscripsi.
Ioannes indignus presbiter & vicem agens Coloniæ, in eandem sententiam
Eustrathrus indignus epũs Methymnæ, in eandem sentētiam subscripsi.
Leontius indignus epũs Cij, in eandem sentētiam subscripsi.
Vrsus indignus epũs ecclesiæ Baritianorum, in eandem sentētiam subscripsi
Ioannes indignus episcopus Apro, in eandem sentētiam subscripsi.
Theophylactus indignus epũs Cypsellonin eandem sentētiam subscripsi.
Laurentius indignus epũs ecclesiæ Apsetianorum, in eandem sentētiam subscripsi.
Leontius indignus epũs Carpathi, in eandem sentētiam subscripsi.
Eustathius indignus epũs Troadis, in eandem sentētiam subscripsi.
Cyriacus indignus epũs Driziparorum, in eandem sententiam subscripsi
Leontius indignus epũs Mesembriæ, in eandem sentētiam subscripsi
Gregorius indignus epũs Derci, in eandem sentētiam subscripsi.
Theodorus indignus epũs Heracleæ, in eandem sentētiam subscripsi
Theodosius indignus episcopus Amorij, in eandem sententiam subscripsi.
B Ioannes indignus episcopus Nyssæ, in eandem sentētiam subscripsi.
Georgius indignus epũs Thermarũ Basizarum, in eandem sententiam subscripsi.
Georgius indignus epũs Camulianorum, in eandem sententiam subscripsi.
Soterichus indignus epũs Ciscison, in eandem sententiam subscripsi.
Theophylactus indignus epũs Hypæpon, in eandem sentētiam subscripsi.
Damianus indignus epũs Mitylinæ, in eandem sentētiam subscripsi
Theophylactus indignus epũs Trallium, in eandem sentētiam subscripsi
Constantinus indignus epũs Mastauron, in eādem sentētiam subscripsi
Ignatius indignus epũs Prienes, in eandem sententiam subscripsi.
Georgius indignus epũs Briulon, in eandem sententiam subscripsi.
Cōstātinus indignus pbr̃ vicem agens Agaes, in eandem sentētiam subscripsi.
Theodosius indignus epũs Nyssæ alterius, in eandem sententiam subscripsi
Basilius indignus epũs Magnesiæ, in eandem sententiam subscripsi.
Basilius indignus episcopus Mæandri, in eandem sentētiam subscripsi.
Sabas indignus episcopus Aneon, in eandem sentētiam subscripsi.
Nicephorus indignus pbr̃ ex persona Bargarorũ, in eādem sentētiam subscripsi.
Gregorius indignus epũs Paleaspoleos, in eādem sentētiam subscripsi
C Theophanes indignus epũs Caloes, in eandem sententiam subscripsi.
Leontius indignus epũs Algizon, in eandem sentētiam subscripsi.
Nicodemus indignus epũs Eugazon, in eandem sentētiam subscripsi.
Lycastus indignus epũs Bareton, in eādem sentētiā subscripsi.
Theognius indignus pbr̃ vicem agēs Sion, in eādem sententiam subscripsi.
Thomas indignus epũs Lebedi, in eādem sentētiam subscripsi
Stratonicus indignus epũs Cumerum, in eādem sentētiam subscripsi.
Eustatyius indignus epũs Erytheon, in eandem sentētiam subscripsi.
Theophilus indignus epũs Tymnon, in eandem sentētiam subscripsi
Cosmas indignus epũs Myrines, in eandem sentētiam subscripsi.
Olbianus indignus epũs Eleæ, in eandem sentētiam subscripsi.
Pardus indignus epũs Pittanes, in eandem sentētiam subscripsi.
Basilius indignus epũs Pergami, in eandem sententiam subscripsi.
Basilius indignus epũs Antamyton, in eandem sentētiam subscripsi.
Marianus indignus epũs Antandri, in eandem sentētiam subscripsi.
Ioannes indignus epũs Assi, in eandem sentētiam subscripsi.
Leontius indignus epũs Phoceæ, in eādem sentētiam subscripsi
Ioannes indignus epũs Rhædesti, in eandem sententiam subscripsi.
Ioannes indignus epũs Panij, in eandem sentētiam subscripsi.
Melchisedech indignus epũs Calliupoleos, in eandem sentētiam subscripsi.
Theophylactus indignus epũs Chariupoleos, in eandem sentētiam subscripsi

Leo

Leonidas indignus epũs Madyti, in eandẽ sentẽtiam subscripsi. D
Sisinnius indignus episcopus Tzuruli, in eandẽ sententiam subscripsi.
Thomas indignus episcopus Daonij, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Gregorius indignus epũs Theodorupoleos, in eandem sententiam subscripsi.
Sisinnius indignus episcopus Cholcidos, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Beniamin indignus epũs Lizicon, in eandem sententiam subscripsi
Ioannes indignus episcopus Briseos, in eandem sententiam subscripsi.
Spyridon indignus epũs Paleæ siue Cythron, in eandem sententiam subscripsi.
Eustathius indignus episcopus Solorum, in eandem sententiã subscripsi.
Theodorus indignus episcopus Citij, in eãdem sententiam subscripsi.
Georgius indignus epũs Trimithunton alterius Badenæ, in eandẽ sent. subscripsi.
Alexãder indignus epũs Trimythũton alterius Badenæ, in eãdẽ sent. subscripsi.
Constantinus indignus epũs Heliopoleos, in eandem sententiam subscripsi.
Synesius indignus episcopus Tabiæ, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Theophilus indignus episcopus Anastasiopoleos, in eandẽ sentẽtiam subscripsi.
Leontius indignus episcopus Minzi, in eandem sentẽtiam subscripsi. E
Petrus indignus epũs Aspones, in eandem sententiam subscripsi.
Anthymus indignus epũs Berinopoleos, in eandem sententiam subscripsi.
Michael indignus episcopus Melitupoleos, in eandem sententiam subscripsi
Sisinnius indignus epũs Adrianes, in eandem sentẽtiã subscripsi
Theodorus indignus epũs Dermes, in eandẽ sententiam subscripsi.
Basilius indignus epũs Adriani, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Leontius indignus episcopus Pemaninon, in eandem sententiam subscripsi.
Symeon indignus episcopus Oces, in eandem sententiam subscripsi.
Strategius indignus epũs Dardanes, in eandem sententiam subscripsi
Ioannes indignus episcopus Lampsaci, in eandem sentẽtiam subscripsi
Theodorus indignus episcopus Palæon, in eandem sententiam subscripsi.
Leontius indignus episcopus Troados, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Theodorus indignus episcopus Abydi, in eandem sententiam subscripsi.
Nicetas indignus epũs Ilij, in eandẽ sententiam subscripsi.
Anastasius indignus episcopus Tripoleos, in eandem sententiam subscripsi. F
Leontius indignus episcopus Traculon, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Stephanus indignus epũs Salon, in eandem sententiam subscripsi.
Ioannes indignus epus Gabalon, in eandem sententiam subscripsi.
Hesaias indignus pbr̃ & vicem agẽs Thyatiron, in eandem sentẽtiam subscripsi
Stephanus indignus epũs Silandi, in eandem sententiam subscripsi.
Nicolaus indignus episcopus Pericommatos, in eandem sententiam subscripsi.
Ioannes indignus episcopus Seton, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Constantinus indignus epũs Arrasi, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Theophanes indignus episcopus Mœoniæ, in eandem sententiam subscripsi.
Michael indignus episcopus Stratoniceæ, in eandem sententiam subscripsi.
Gregorius indignus episcopus Gordi, in eandem sententiam subscripsi.
Ioannes indignus epũs Daldes, in eãdem sentẽtiã subscripsi.
Eustathius indignus epũs Hyrcanes, in eandem sententiam subscripsi.
Ioseph indignus episcopus Ataliæ, in eandem sententiam subscripsi.
Theopistus indignus episcopus Hermocapelon, in eandem sententiam subscripsi.
Zacharias indignus epũs Hierocæsareæ, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Michael indignus epũs Ceraseon, in eandem sententiam subscripsi.
Dauid indignus epũs Helenupoleos, in eandem sententiam subscripsi.
Cyrion indignus episcopus Lophi, in eandem sentẽtiam subscripsi
Basilius indignus presbyter & vicẽ agẽs epi Dascyli, in eandem sentẽtiã subscripsi.
Theophylactus indignus epũs Apollomados, in eãdem sentẽtiam subscripsi
Constantinus indignus episcopus Cæsareæ, quæ est Bithyniæ, in eandem sentẽntiam subscripsi.

Geor-

A Georgius indignus episcopus Basilinupoleos, in eãdem sentẽtiam subscripsi
Leontius indignus episcopus Neocæsareæ aut Aristes, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Nicephorus indignus epũs Adranes, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Theodorus indignus epũs Pruses, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Epiphanius indignus epũs Lampes, in eandem sentẽtiam subscripsi
Theodorus indignus epũs Heracleopoleos, in eandem sentẽtiam subscripsi
Anastasius indignus episcopus Gnosi, in eandem sententiam subscripsi.
Meletinus indignus epũs Cydonij, in eandem sententiam subscripsi.
Leontius indignus episcopus Cysami, in eandem sentẽtiam subscripsi
Theodorus indignus epũs Subriton, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Leontius indignus epũs Phanicon, in eandem sentẽtiam subscripsi
Ioannes indignus epũs Arcadiæ, in eandem sententiam subscripsi
Epiphanius indignus episcopus Eleutheriæ, in eandem sentẽtiam subscripsi
Photinus indignus epũs Cantani, in eandem sentẽtiam subscripsi
Sisinnius indignus epũs Cherronesi, in eandem sentẽtiam subscripsi.
B Gregorius indignus presbiter & vicem agens Cephaleniæ, in eandem sententiam subscripsi.
Philippus indignus epũs Cercyron, in eandem sententiam subscripsi.
Antonius indignus epũs Trizenes, in eãdem sentẽtiam subscripsi.
Petrus indignus epũs Monembasiæ, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Gabriel indignus epũs Aegines, in eãdem sentẽtiam subscripsi
Leontius indignus epũs Porthmi, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Philippus indignus epũs Horei, in eandem sentẽtiam subscripsi
Leontius indignus epũs Zacynthi, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Leontius indignus epũs Linoes, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Nicetas indignus epũs Meles, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Neophytus indignus epũs Gordoserbon, in eandem sentẽtiam subscripsi
Ioannes indignus epũs Etenon, in eandem sentẽtiam subscripsi
Leontius indignus epũs Aspendi, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Constãtinus indignus epũs Celorum, in eãdem sentẽtiam subscripsi.
Gregorius indignus epũs Sinopes, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Marianus indignus diaconus vicem agẽs Antrapon, in eãdẽ sententiam subscripsi.
C Gregorius indignus epũs Amastris, in eandem sententiam subscripsi.
Heraclius indignus epũs Ionopoleos, in eandem sentẽtiam subscripsi
Nicetas indignus epũs Dadybron, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Theophanus indignus epũs Soron, in eandem sententiam subscripsi.
Ioannes indignus episcopus Heracleæ Ponti, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Theophilus indignus epũs Plusiados, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Constãtinus indignus epũs Cratini, in eandem sentẽtiam subscripsi
Nicetas indignus epũs Adrianopoleos, in eandem sentẽtiam subscripsi
Nicetas indignus epũs Rhozæi, in eandem sentẽtiam subscripsi
Constãtinus indignus epũs Polemonij, in eandem sentẽtiam subscripsi
Theodorus indignus epũs Cormanon, in eandem sententiam subscripsi.
Ioannes indignus epũs Cerasunton, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Nicephorus indignus epũs Clanei, in eandem sentẽtiam subscripsi
Leontius indignus epũs Trocnadon, in eandem sententiam subscripsi.
Ioannes indignus diaconus ex psona Phasilidos, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Theodorus indignus epũs Pinaron, in eandem sententiam subscripsi.
Stephanus indignus epũs Canni, in eandem sentẽtiam subscripsi
Anastasius indignus epũs Pataron, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Georgius indignus epũs Nyssæ, in eandem sententiam subscripsi.
Constantinus indignus epũs Candibon, in eãdem sentẽtiam subscripsi
Leontius indignus epũs Corydalon, in eandem sentẽtiam subscripsi,

Nico-

Nicodemus indignus episcopus Didymorũ, in eandem sentẽtiam subscripsi. D
Leontius indignus episcopus Limyron, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Constantinus indignus epũs Tlon, in eandem sententiam subscripsi.
Petrus indignus diaconus ex persona Oricandon, in eãdem sententiam subscripsi.
Stephanus indignus episcopus Anaxi, in eandem sentẽtiam subscripsi
Gerogius indignus epũs Hymandi, in eandem sentẽtiam subscripsi
Constãtinus indignus episcopus Cobon, in eandem sententiam subscripsi.
Stauratius indignus epũs Zenopoleos, in eandẽ sententiam subscripsi.
Gregorius indignus episcopus Cibyres, in eandem sententiam subscripsi.
Basilius indignus epũs Tabon, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Dorotheus indignus epũs Neapoleos, in eandem sententiam subscripsi.
Constantinus indignus epũs Alabandon, in eandem sentẽtiam subscripsi
Dauid indignus episcopus Iasi, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Gregorius indignus epũs Milasi, in eandem sententiam subscripsi.
Sergius indignus epũs Bargylĳ, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Gregorius indignus episcopus Lami, in eandem sententiã subscripsi. E
Ioannes indignus episcopus Myndi, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Stauratius indignus episcopus Stadiæ, in eandem sententiam subscripsi.
Gregorius indignus episcopus Stratoniceæ, in eandem sententiam subscripsi.
Nicetus indignus indignus ex psona Halycarnasi, in eandem sententiam subscripsi
Michael indignus episcopus Chæretopon, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Pantoleontus indignus epũs Valentiæ, in eandem sententiam subscripsi
Georgius indignus epũs Peltarum, in eãdem sentẽtiã subscripsi.
Christophorus indignus episcopus Atanasi, in eandem sententiam subscripsi.
Leontius indignus episcopus Eumeniæ, in eandem sententiam subscripsi.
Paulus indignus episcopus Acmoniæ, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Gregorius indignus epũs Tymeni ferarum, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Philippus indignus episcopus Tranupoleos, in eandẽ sententiam subscripsi.
Leontius indignus epũs Aleon, in eandẽ sententiam subscripsi
Nicephorus indignus epũs Lundon, in eandem sententiam subscripsi
Georgius indignus episcopus Appiæ, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Ioannes indignus episcopus Siblion, in eandem sententiam subscripsi. F
Zacharias indignus epũs Trapezupoleos, in eandem sententiam subscripsi.
Leontius indignus episcopus Sebastæ, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Andreas indignus episcopus Cidissosi, in eandem sentẽtiam subscripsi
Dositheus indignus epũs Psonon aut Colassaeon, in eandem sententiam subscripsi
Constãtinus indignus episcopus Cotyaei, in eãdem sententiam subscripsi.
Nicetus indignus episcopus Nacoliæ, in eandem sententiã subscripsi.
Leontius indignus episcopus Docimĳ, in eandem sententiam subscripsi.
Theophylactus indignus pbr̃ & ex persona Ipsi, in eandem sentẽtiam subscripsi
Constãtinus indignus episcopus Eucarpiæ, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Michael indignus epũs Hierapoleos, in eandem sententiam subscripsi.
Ioannes indignus pbr̃, & ex psona epi Actorĳ, in eaudem sentẽtiam subscripsi.
Nicolaus indignus episcopus Phytiæ, in eandem sententiam subscripsi.
Theophylactus indignus epũs Cinnabareos, in eãdem sentẽtiam subscripsi
Damianus indignus epũs Myri, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Christophorus indignus episcopus Promisi, in eandem sentẽtiam subscripsi
Nicetus indignus epũs Augustopoleos, in eandem sententiam subscripsi.
Constãtinus indignus epũs Ambladon, in eandem sententiam subscripsi.
Stephanus indignus pbr̃ & vicem agens Otri, in eandem sententiam subscripsi.
Georgius indignus episcopus Medæi, in eandem sententiam subscripsi.
Gregorius indignus pbr̃ & vicem agens Polyboti, in eandẽ sentẽtiam subscripsi.
Sisinnius indignus epũs Philomilĳ, in eandem sentẽtiã subscripsi
Michael indignus episcopus Papon, in eandem sententiam subscripsi

Sisinnius

A Sisinius indignus episcopus Apameæ, q̃ est Cyboti, in eandem sententiã subscripsi.
Constantinus indignus episcopus Comanes, in eandem sententiam subscripsi.
Nicephorus indignus epũs Adadon, in eandem sententiam subscripsi.
Petrus indignus episcopus Potrasi, in eandem sententiam subscripsi
Theodosius indignus episcopus Agalassi, in eandem sententiam subscripsi.
Leontius indignus episcopus Bares, in eandem sentẽtiam subscripsi
Petrus indignus epũs Seleuciæ Pisidiæ, in eandem sententiam subscripsi
Nicephorus indignus episcopus Phoglon, in eandem sententiam subscripsi.
Maurianus indignus episcopus Magydon, in eandem sententiam subscripsi.
Leontius indignus epũs Andidon, in eandẽ sententiam subscripsi.
Stephanus indignus epũs Parnasi, in eandem sententiam subscripsi.
Bardanus indignus episcopus Doaron, in eandem sententiam subscripsi.
Eustratius indignus epũs Debelti, in eandem sententiam subscripsi
Euphemius indignus epũs Sozopoleos, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Theodorus indignus episcopus Bulgarophygi in eãdem sententiam subscripsi.
B Georgius indignus epũs Plutinopoleos, in eandem sententiam subscripsi
Basilius indignus epũs Perbireos, in eandem sententiam subscripsi.
Michael indignus epũs Pamphili, in eandem sententiam subscripsi.
Rubim indignus episcopus Scopelon, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Sisinius indignus episcopus Gareles, in eandem sententiam subscripsi.
Callistus indignus episcopus Eudonidos, in eandem sentẽtiam subscripsi
Constantinus indignus epũs Laginon, in eandem sententiam subscripsi.
Ioannes indignus episcopus Codrullon, in eandem sententiam subscripsi
Theodorus indignus epũs Cremnon, in eandem sententiam subscripsi.
Constãtinus indignus epũs Adrianes, in eãdẽ sententiam subscripsi
Theophilus indignus episcopus Chij, in eandẽ sentẽtiam subscripsi.
Galatas indignus episcopus Meli, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Sergius indignus epũs Leri, in eandem sentẽtiã subscripsi
Mauzones indignus episcopus Diocæsareæ, in eandem sentẽtiam subscripsi
Eustatius indignus epũs Celendereos, in eandem sententiam subscripsi.
C Zacharias indignus epũs Cardabendon, in eandem sententiam subscripsi.
Sisinius indignus epũs Musbadon, in eandem sententiam subscripsi.
Eustathius indignus epũs Lami, in eandem sententiam subscripsi.
Theodorus indignus epũs Germanicopoleos, in eãdem sentẽtiam subscripsi
Sisinius indignus episcopus Syces, in eandem sentẽtiã subscripsi
Constãtinus indignus episcopus Dalysanes, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Leontius indignus episcopus Sibilon, in eandẽ sententiam subscripsi.
Stephanus indignus episcopus Philadelphiæ, in eandem sententiã subscripsi.
Eudoxius indignus presbyter & vicem agens Metellipoleos, in eandem sententiam subscripsi.
Theodorus indignus epũs Cadon, in eandem sententiam subscripsi.
Theophylactus indignus episcopus Mosynon, in eandem sententiam subscripsi.
Basilius indignus episcopus Dionysiopoleos, in eandem sententiam subscripsi.
Stephanus indignus epũs Sinao, in eandem sententiam subscripsi.
Constantinus indignus episcopus Andri, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Eustathius indignus epũs Toni, in eandem sententiam subscripsi.
Ioannes indignus episcopus Decateron, in eandem sententiam subscripsi.
Ioannes indignus episcopus Niceæ Thraciæ, in eandẽ sententiam subscripsi.
Theophanes indignus epũs Lebedi, in eandẽ sententiam subscripsi
Ioannes indignus episcopus Lithoprosopi, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Nicephorus indignus episcopus Arcadiopoleos, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Theodorus indignus episcopus Heracliopoleos aut Pidachtoes, in eandem sententiam subscripsi.
Constãtinus indignus episcopus Metron, in eandem sententiam subscripsi.

Lycastus indignus epũs Phyladon, in eãdem sentẽtiam subscripsi. D
Michael indignus episcopus Trallensium, in eandem sentẽtiam subscripsi.
Ioannes indignus episcopus Lemni, in eandem sententiam subscripsi.
Leontius indignus episcopus Amisi, in eandẽ sentẽtiam subscripsi.
Michael indignus epũs Tij, in eãdẽ sententiam subscripsi
Epiphanius indignus epũs Pertorum, in eandem sententiam subscripsi.
Ioannes indignus epũs Tymbriadon, in eandem sententiam subscripsi.
Stephanus indignus episcopus Orynnon, in eandem sentẽtiam subscripsi
Heraclius indignus episcopus Sami, in eandem sententiam subscripsi.
Ioannes indignus episcopus Prænesti, in eandem sentẽtiam subscripsi

Sancta synodus exclamauit. Omnes sic credimus, omnes idem sapimus, oẽs approbantes subscripsimus. Hæc est fides apostolorum. Hæc est fides patrum, hæc est fides orthodoxorum, hæc fides orbem terrarum confirmauit. Credẽtes in vnũ deum, in trinitate laudatum, venerãdas imagines amplexamur. Qui secus agũt, anathemate percelluntor. qui sic non sentiunt ab ecclesia depelluntor. Nos antiquæ ecclesiæ legislationi insistimus. nos decreta patrũ custodimus. nos adijcientes aliqd aut adferẽtes ecclesiæ anathematizamus. Nos venerãdas imagines suscipimus. nos qui secus faxint, anathemate percellimus. E

Quicũq; sentẽtias sacræ scripturæ de idolis cõtra venerãdas imagines adducũt, anathema.
Qui venerandas imagines idola appellant, anathema.
Qui dicũt quod imagines Christiani vt eos adorent, anathema.
Qui scientes communicant cum illis, qui contra venerandas imagines sentiunt, aut eas dehonestant, anathema.
Qui præter Christum dominum deum nostrum dixerit alium nos à cultu idolorum liberasse, anathema.
Qui audẽt ecclesiã catholicã dicere idola aliquando suscepisse, anathema.
Multi anni imperatorum. Constantini & Irenes eius matris multi anni. Victorum imperatorum multi anni. Nouo Constantino, & nouæ Helenæ ꝑpetua memoria.
Deus imperiũ Augustorum conseruet. Imperator cœlestis terrenos reges custodi.
Cunctis hæreticis, anathema.
Rugienti conciliabulo contra venerandas imagines, anathema.
Impia hæreseon verbula æstimantibus, anathema.
Theodosio falsi nominis episcopo Ephesi, anathema.
Sisinio cognomento Pastillæ, anathema. F
Basilio maledico tricacabo, anathema.
Trinitas trium horum dogma sustulit.
Anastasio, Constantini & Victori, qui successiue thronum Constantinopolitanæ ecclesiæ ascenderũt, non aliter ac nouo Ario, Nestorio, Dioscoro, anathema.
Sancta trinitas horum trium dogma sustulit.
Ioanni Nicomediæ, & Constãtino Nacoliæ hæresiarchis anathema. In nihilũ redegerunt imaginẽ dñi, & sanctorum eius, dominus eos ad nihilum deduxit.
Si quis ex iconoclastarum hæresi aliquem existentem defenderit, anathema.
Si quis deũ secundũ humanitatem nõ circũscriptibilem cõfessus fuerit, anathema.
Si quis euãgelicas narrationes ꝑ picturã repræsentatas nõ acceptauerit, anathema.
Si quis has non salutauerit in nomine dñi & sanctorum eius, anathema.
Si quis traditionem ecclesiæ siue scripto siue consuetudine valentem non curauerit, anathema.
Germani orthodoxi perpetua memoria. Ioannis & Georgij perpetua memoria. Præconum veritatis perpetua memoria.

Trinitas hos tres approbauit. Horum disputationibus inhærentes digni reddamur misericordijs & gratia primi & magni supremi sacerdotis Iesu Christi dei nostri, intercedente simul inuiolata domina nostra sancta deipara, & omnium sanctorum. Fiat, fiat. Amen.

Pijssimis

PIISSIMIS ET SERENISSIMIS IMPERATORIBUS nostris Constantino & Irenæ matri, Tarasius indignus episcopus dei seruantis & imperatricis nostræ vrbis nouæ Romæ vniuersa sancta synodus, quæ secundum diuinam voluntatem & iussu Imperatoris in hac splendida Nicensium metropoli secundo conuenit.

A CHristus deus noster fortissimi imperatores caput ecclesiæ prædicatur, quoniam cor nostrum in manu eius existēs verbum bonum scaturijt, suo eñ decreto & mandato vos in nomine suo conuocauit, vt dogmatum ecclesiasticorum oracula fixa, firmaq́ʒ conseruetis. Eteñ quemadmodum caput vestrum auro, & lapidibus pretiosis exornatum est, ita & mentes vestræ euangelicis, & patrum doctrinis sunt excultæ. Nam quorum sonus in vniuersum terrarum orbem est egressus, cum sitis veluti discipuli & consodales, vniuersiq́ʒ Christiani populi, duces & principes ad pietatem veritatis sermonem contulistis, & orthodoxæ fidei pietatisq́ʒ figuram descripsistis. Vnde fidelibus tanquam faces ardentes relucetis, & periclitanti ecclesiæ manū porrexistis. Nam & sanas doctrinas cōseruatis, & dissidentium vnanimem concordiam gubernatis (absit verbo inuidia) dei bene placito pietatis officia & honestas actiones per
B vos sunt stabilitæ. Quamobrem os nostrū impletū est gaudio, & lingua nostra exultatione. Nam per scriptam nostram vocem res ipsas linguę loquuntur. Quid eñ splendidius magnificentiusq́ʒ esse possit principi, quam ecclesiasticarum constitutionum firmitatem & stabilimētum integrum conseruauisse? Quandoquidem autem quidam imaginem quidem pietatis circumferentes, sacerdotij dignitate conspicuos se exhibent, verum ipsum robur sacerdotij denegantes consurrexerunt, Babyloniorumq́ʒ sacerdotum accusationem arripuerūt (quos & propheta triumphat, dicens. Egressa est ex Babylone iniquitas) Caiaphaicumq́ʒ conciliabulū coegerūt. facti parentes impiorum dogmatum, execrationis, & amaritudinis, quorum os non alio quàm ad maledicēdum spectat, & hinc gloriam famamq́ʒ venatur: Linguam habētes blasphemam, & calamum bene huic inseruientem, pugnantes verbis dei, imperatorum maiestatem monstrosis verbis corrumpentes, gentem sacram, quæ semel Christum induit, & ex gratia illius seruata est, quasi in idolorum errore existentem,
C idololatras vocantes, & improbitatis animo præditi illis hactenus manus iniecerunt, arbitrātes se posse obscurare venerandarum imaginum picturam, atq́ʒ eas partim veluti communi suffragio exterminarūt. partim vero quæ ex cera fusæ erāt in singularem ornatum, in turpes vsus conuerterunt. Quæ vero ex tabulis & asserculis depictæ erant, tum Christi, tum etiam sanctorum illius igni tradiderunt, & vt vno verbo dicam, omnes nostras ecclesias contaminantes disturbarūt & hierarchę, id est, sacrarum rerum præsides antea existētes, hæresiarchæ facti sunt, & pro pace rixas ad populum locuti sunt, pro frumento zizaniam ecclesiasticis agris inseruerūt. Vinum cū aqua miscuerūt & proximo potauerūt subuersionē noxiā. Præterea cū essent lupi Arabici, pellem ouinā egregie simularūt se gestare. Defraudātes quoq́ʒ veritatē mendacium vires cupiuerunt acquirere posse. Sed aspidū oua fregerūt, & secundū prophetam, telum araneæ filarūt. Qui autem de ouis istis edere debebat, postq̄ cōfregisset ea, ventū inanem reperiens simul & basiliscū accepit veneno & lætali afflatu plenum. Quoniam autē hæc ita se habent, & veritatem ad tempus mendacium adedit. O vos mitissimi & fortissimi Imperatores, non ferentes eiuscemodi pestilentem & animis lætalem errorem diutius in terris hærere, sed hunc spūs diuini, q in vobis inhabitat afflatu obscurare contēdistis, quo scilicet firmam maneat ecclesiæ constitutio, & totius populi coagmentū, ac imperiū vestrum pacifice secundū nominis appellationem gubernetur. Neq́ʒ putastis ferēdum aut tolerabile quod in reliquis omnibus rebus bene inter nos conueniret, de vitæ aūt nostræ summa & pręcipuo, nimirum pace ecclesiæ inter nos essent dissidia, maxime cū nostrum caput vnicum sit Christus, nos autem deinceps illius vnius corporis membra, propter eam

quæ inter nos communem fidem & sententiam. Quapropter vos sacrum hunc nostrum, & copiosum in hac Nicensiũ metropoli conuenire iussistis cœtũ, quo ecclesiarum dissensionẽ auferamus, & male disiuncta ad vnitionẽ commodã reduceremus, & vt eã q̃ nuper ex spinosis cõsuta est sentẽtijs vallã, hoc est falsam doctrinã cõuelleremus & disrũperemus, & vestẽ orthodoxæ fidei cõseruaremus illæsam. Quare aplicis & patrũ adhærẽtes traditiõibus, ex afflatu spũs sancti in vnũ cõuenientibus animis, item ecclesiæ catholicæ & sacrarũ sex vniuersaliũ dogmata habentes nobis concordantia, audemus anathematizare Arij insaniã, Macedonij rabiẽ, Apolinarij dementiã, Nestorij idololatriã in homine, Eutychis & Dioscori conspirantem vanitatẽ & horũ multorũ capitũ hydrã, Originis, Didymi & Euagrij: nugas fabulasq́ᵱ, Sergij, Honorij, Cyri & Pyrrhi eorũq́ᵱ assecларũ vnã voluntatẽ, imo malã & improbã volũtatem. Deinde & qui post hos vana & noua excogitarunt nugamenta cõtra venerãdas imagines, eodẽ suffragio & conuenienter, accepto a sancto spiritu verbo, & pura fontis illius aqua, spongia diuinorũ dogmatũ abstersimus & expunximus, inuẽtoresq́ᵱ nuperæ vaniloquentiæ longe extra ecclesiasticos muros eiecimus. Et quẽadmodũ pedes & manus cõpetenter, animæ cõsilijs mouẽtur: ita & nos a spũ accepta gratia, & robur habẽtes fortitudinis vestræ cõadiutãs, & pietatẽ recõciliauimus, & veritatẽ depredicauimus. Quãobrẽ oĩbus modis recipiẽdæ sunt venerãdæ imagines dñi nostri Iesu Christi, quatenus scilicet pfectus hõ fuit, & hæ quoq́ᵱ oẽs q̃ historice e sacra Euangeliorũ narratione depingunt, nẽpe intemeratæ dominæ nostræ deiparæ, sanctorum quoq́ᵱ angelorũ, nã hoĩbus ipsi q̃q́ᵱ in forma hominis visi sunt, item sanctorũ omniũ, q̃rũ prælia & certamina tabulis, & parietibus, sacris item vestibus & vasis insculpta amari debẽt, quẽadmodũ catholica ecclesia multis retro seculis in hisce est instructa. Sic eĩ ea accepit, sic a sanctis nostræ disciplinæ ducibus, & eorũ successoribus patribus nostris statutum est. Sunt aũt hæ adorandæ q̃q́ᵱ, hoc est exosculandæ & amãdæ, idẽ eĩ significãt hæc iuxta antiquã Græciæ Dialecton. Nã προσκάνειν id est, adorare & ἀσπάζεσθαι id est amplecti, & φιλεῖν id est, amare significat. Præpositio aũt πρὸς intẽtionẽ significat desiderij, quẽadmodum in προσφέρω à φέρω, κυρῶ & προσκυρῶ, κυνῶ & προσκυνῶ, q̃d significat & amplexum, & vehemẽtẽ amorẽ. Nã q̃d qs φιλεῖ, hoc est amat, id etiã προσκυνεῖ hoc ẽ, amplectit, & q̃d adorat siue amplectit, nẽpe προσκυνεῖ hoc est, etiã oĩno φιλεῖ, id est, amat. Testatur id sane humana natura & affectio qua erga amicos sumus affecti, sic enim inter duos res agitur, & hoc modo sibi occursantes agunt. Non solum autem apud Græcos hæc loquẽdi ratio in vsu est, sed in diuina q̃q́ᵱ scriptura idẽ annotare licet. In libris eĩ Regũ scriptũ est: Dauid surrexit & cecidit in faciem suã, & adorauit ter Ionathan, & osculatus est eũ. Rursus nonne dñs de pharisæis dicit in euãgelio: Amãt primos accubitus in cõuiuijs, & salutationes in foro. Certũ est ἀσπασμὸν, id est salutationẽ hoc loco à dño appellari προσκύνησιν, id est, adorationẽ. Pharisæi enim glorioso animo præditi, & seipsos iustos existimãtes, ab oĩbus adorari studebant. Non enim ore osculari petebãt, fuisset etenim hoc humilitatis signum & haudquaq̃ pharisaici supercilij. Iterum Paulus Apostolus diuinus sane, quẽadmodum in Actibus scribit Lucas: Nam cum (inquit) essemus nos in Hierosolymis, libenter & alacriter exceperũt nos fratres, sequenti aũt die Paulus nobiscũ ad Iacobũ ingredit, aderãt aũt oẽs pbři, salutatis aũt illis, singula q̃ in gẽtibus p illũ fecisset dñs exposuit. Hic eĩ salutationẽ, honorificã adorationẽ mutuo factam apostolica sententia significat. Quemadmodũ etiam de Iacob legitur: Adorauit in summitate virgæ suæ. Cũ his cõuenit Gregorius cognomẽto theologus dicẽs: Bethleem venerare, præsæpe adora. Quis aũt modo recte & syncere scripturas intelligat, ea q̃ ita in scripturis occurrũt nõ viderit, inde latria q̃ fit per spĩ nõ dici, nisi oĩno expers sit intelligentiæ & plane in sentẽtijs scripturæ & patrũ rudis. Nõ eĩ in summo virgæ Iacob latriam fecit. Neq́ᵱ etiam Gregorius præsepi latriæ vocabulũ addit, nequaq̃. Rursus cũ crucẽ viuificã salutam⁹, cõuenienter canimus, crucem tuam adoramus, domine. Lanceam quæ viuificãs latus sanctitatis tuæ aperuit, adoramus. quæ sane adoratio, nihil aliud est quàm salutatio, siue amplexum malis dicere, quod indicat hoc

A hoc quod labijs quoq; nostris proprijs ea contingimus. Si vero sæpius in scriptura & elegantibus nostris patribus adorationem quis dixerit, pro cultu siue latria, quæ in spiritu sit sumi, non negamus. Nam cum vox sit multæ significationis, nõ potest non aliquando pro cultu adorationis in spũ sumi. Adoratio enim est cum venerationem, desiderium & timorem significet, ita nos vestrum victoriosum & placidissimum imperium adoramus. Est adoratio quæ tantũmodo timorem significat, quẽadmodum Iacob adorauit Esau. Est quæ gratiam notat, quomodo Abraham pro agro quem accepit à filijs Chet in sepulchrum Saræ vxoris suæ adorauit illos. Rursus qui sperant beneficium se accepturos à potentioribus eos adorant, quemadmodum Iacob adorauit Pharaonem. Hinc diuina scriptura, dicens: deum tuum adorabis, & illi soli cultũ exhibebis. adorabis absolute ponit, neq; adijcit soli, vt significetur vox diuersæ notionis & æquiuoca. Cultum autem exhibebis siue seruies, soli dixit, quam ob causam latriam vni deo tribuimus, adq; illum referimus. His ita se habentibus in confesso, & sine vlla dubitatione credimus acceptum & placitum coram deo esse venerandarum imaginum depictionem, & earum quæ dispensationẽ domini nostri Iesu Christi exprimũt, & virginis quoq; Marię deiparæ intemeratæ
B quinetiam gloriosorum angelorum, & omnium sanctorum, has quoq; adorandas & salutandas putamus. qui vero ita non est animatus, sed circa venerandarum imaginum adorationem laborat & dubitat, eum anathematizat sancta & veneranda nostra synodus, quæ efficacia diuini spiritus & ecclesiasticis patrum traditionibus munita est & cincta. Anathema aũt istud nihil aliud est q̃ separatio à Christo. Si vero aliqui repugnauerint aduersum ea quæ statuta sunt, his non adhibentes fidem, sane contra stimulum calcitrant, & proprijs animis iniurij sunt. Nam & Christo aduersantur, & sycophantijs quæ aduersus ecclesiã dei exercentur, gaudent, ipsamq; pietatem subuertere conantur. quare hæreticorum veterum asseclę socij & contribules propter impietatem vere dicendi sunt. Nos autem fratres & comministros nostros dei amantes episcopos & cum his præsides & clericos misimus, vt omnia quę inter nos acta sunt, ad diuinas aures vestras renuntient. Ad consignationem autem & maiorem certificationem eorum quæ à nobis decreta sunt, & quo maiestati q̃q; vestræ pijssimæ satisfiat autoritates quasdam patrũ ex multis paucas subnexuimus, quarum splendore veritatis stabilimentum elucidari magis possit. Saluator aũt omnium & qui nobiscum regnat ecclesiæ suæ pacem pro præmio tribuat. vestrũ autẽ imperium cum senatu & ducibus, & fidelissimo militum exercitu in multos annos conseruet, & victoriam vobis concedat. Ipse enim dixit: Viuo ego dicit dominus.
C Et glorificantes me, glorifico. Ipse est qui accingens vos potentia omnẽ hostilem impressionem à vobis auferet. obedientiam aũt apud omnes conciliabit. Gaude igitur ciuitas, exulta noua Sion, totius terrarum orbis, veluti alta specula. regnauit eñi & illic Dauid, & Dauidice illam allocutus est. Dominus in medio tui, cuius nomen sit benedictum in secula seculorum, Amen.

DEI AMANTISSIMIS SACERDOTIBVS & clericis, sanctissimæ magnæ dei ecclesiæ, & omniũ ecclesiarũ dei colentis & imperialibus vrbis, sancta synodus quæ in Nicea secundo congregata est.

CHristus deus noster vera veritas, patris lumen & splendor, qui e tenebris nos in mirandã suam lucẽ vocans, ex idolica insania nos liberauit, & nomina idolorũ de terra deleuit vt nulla plane eorum sit posthac memoria, placitum sibi existimauit, pios, & in omnibus orthodoxos nostros fideles imperatores excitare, qui nos in splendidam metropolim Niceam conuocarent vt nouistis, q̃ diffidentia in vnum per nos conueniret, & medius paries inimicitiæ sustolleretur, & vetusta ecclesia catholicæ legislatiõis autoritatẽ obtineret. Igitur spũs sancti inspiratione in hoc ipsum conuenientes, eiusdem cooperatione omnes in idem consensimus. Oriens, inquam, Occidens, Septentrio & Meridies, in vnam vnionẽ, vt ita dicam, conuenimus: sanctarũ ecclesiarum pacificus status propter consentię-

tem fidem & sententias constitutus est. Pedes enim nostri in rectam viam dirigens D dominus, truncum qui ex zizaniis vetustæ & improbæ hæreseos excreuerat, funditus eradicauit. Ecce euangelizamus vobis in monte excelso stantes ecclesiasticæ pacis gaudium, & celebrem festiuitatem. Quid enim gratiosius est confidentis illius Esaiæ verbo: Quam speciosi sunt pedes euangelizantiũ pacem, euangelizantiũ bona. Dignũ autem fuisset, & vestrã deuotam præsentiam rebus omnibus interfuisse, quo omnẽ a deo electam nostrã congregationẽ vno in loco inueniretis, & per dei gratiã spectatores fieretis omniũ quæ acta sunt, ita & dissertationis vim quoq; cognouissetis, quæ in confirmationẽ legaliũ ecclesiæ catholicæ traditionũ, & destructione eorum qui insurrexerunt contra veritatẽ, & apostolicas, & patrũ traditiones ab ecclesia catholica alienarũt facta est. Sed quoniam inter nos & vestram sanctitatẽ, & humidum iter est & longa terrestris via, duabus rebus opus fuit: nauibus scilicet & iumentis quibus deferri possetis. At quoniã vtrorũq; copiam nõ habẽtes, nobis corpore adesse nõ potuistis, certum est vos mẽte & animo idem sentiẽte nobis adfuisse, q̃d sane ecclesiæ catholicæ magnũ adiumentum existit. Quandoquidem aũt inter nos membra sumus habentia vnũ caput Christũ dominũ nostrũ, necessarium E duximus, omnem eorum quæ diuine apud nos acta sunt seriem narrare. Nã & linguę res per literas effari possunt, eęq; ita subinde representant omnia, quasi corã visa fuissent. Postq̃ igitur ex p̃scripto patrũ & doctrina cõuenimus, oẽs idem sentire cepimus. Recordatiq; sumus carminis q̃ a Mose factũ est & doctum: Interroga patrem tuum & renuntiabit tibi, quære seniores tuos & dicẽt tibi. Ita quoq; & nos ecclesiasticæ ordinationi insistentes, neq; quicq̃ illi adiecimus, neq; etiã ademptimus, sed apostolice instructi traditiones quas accepimus, seruamus. omnia scilicet suscipiẽtes quæ sancta catholica ecclesia & scripto & cõsuetudine admisit. Quorum de numero cum & venerandarum imaginum essent, figurationes, de his peculiariter egimus. Rursus omnia quæ diuini nostri patres reiiciunt, ea quoq; & nobis indigna & catholicę ecclesiæ aduersa & hostica arbitramur, in quibus sane recensẽt & continuata vaniloquentia iconoclastarum, & eorum qui falso Christianos accusant gangræna, hactenus ecclesiã depascens. Sed deus dñs noster eam in finẽ non sustinuit. nam postq̃ veritas detecta est, orthodoxa & syncera fides omnibus resplenduit, mendaciũ cũ tenebris sibi congenitis euanuit. Nã si vt ipsi asserũt imaginũ pictura idolis cõparabilis F existit, nostræ liberationis mysterium, quod dei filius per suã in carne sine peccato præsentiã operatus est, vanũ reputatur. Quinetiam vane sunt propheticæ promissiones, quarum quædam iubet nos eum adorare & colere in sanctitate & iustitia omnibus diebus vitæ nostræ. Alia vero dicit: Surrexit tanq̃ ex somno deus, tanq̃ potens a crapula vini, p̃cussit inimicos suos: & dedit eis in posterum improperiũ sempiternũ. Si improperiũ sempiternũ datũ est inimicis nr̃is, hoc est improbis potẽtiis p̃ resurrectionẽ, q̃uo rursus Christiani idolis seruient. Vah eorum impietatẽ & ruditatem. Vtinam cogitassent illud, qui scandalizat vnum ex pusillis credentiũ in Christum, indignationem intolerabilem dei incurrit. Sed verbum domini nihili fecerũt, ecclesiasticas traditiones cassauerũt, quam ob causam in nihilum rediget eos dominus. Et cum Ario, Eunomio, Macedonio, Apolinario, Nestorio, Eutyche, Dioscoro, Sergio, Honorio, & reliquis istis improbe sentientibus conspiratio istorum connumerata est. Nã horum stultitiam abstergẽtes, ipsi quoq; stulta loquuti sunt. Iam tamen funda veræ confessionis cum ipsis prostrati sunt, & acies eorum est dispersa. Non enim deus in seculum dimisit virgam eorum in sortem iustorum, hoc est ecclesiæ. Iudaice enim vana cogitarunt, & alteras in conciliabulo Iudæ tulerũt, quare conciliabulum illorum Caiaphaicum inuẽtum est. Hoc enim contra dominum conflatum est, sed iconoclastarum aduersus eius imaginem, illud conciliabulum liberationem nostram per Christum factam sibi & aliis inscripsit. Hoc autem consilium profundum, non per Christũ cœpit, confœderationes iniit, sed non per spiritum illius, quia ornatum venerandorum templorum sustulit. In hoc conciliabulo nullus inuenietur, qui imaginem ad similitudinem dei ferat, quia imaginem domini & sanctorum illius ignominiose confringentes igni tradiderunt. Hoc conciliabulum

insania

A ania & dementia occasionem dedit multarum & Satanicarum cædiũ. Hoc concilia- bulum falso nomen sibi assumpsit sacerdotale & sacrum concilium, improba enim prophana mẽte cõflatũ ẽ. Hoc cõciliabulũ os habet intẽperãs, spũ aũt falso Christũ & veritatẽ simulauit, mẽdacijs vero in totũ est cõfisum. Hoc cõciliabulũ catholica ecclesia tanq̃ zizania ex area dñica, hoc ẽ ecclesia catholica extirpauit, & sputo diuini iudicij eiecit. Itaq; ex ecclesia catholica ablatũ est, & vafra eius cõsilia redargutionẽ incurrere. Verum enim & rectissimũ ecclesiæ iudiciũ, innouari in se nihil patit, neque vllam semel probatæ rei ablationem ferre potest. Nos igitur patrum legibus insistentes, ab vno eodemq; spiritu gratia accepta, sine vlla nouitia machinatione, & incontaminate cuncta ecclesiæ dogmata custodiuimus, quemadmodum sacræ sex vniuersales synodi constituerunt. Et quæcunq; in ecclesia honore affici iusserũt, sine omni controuersia recipimus, e quibus est, vt antea diximus, imaginum quoq; apparatus. Quare eas honorabiliter adoramus & salutamus: idẽ enim significãt hæc duo verba. Quicq; eadẽ confitetur, hic catholicæ ecclesiæ verus & germanus filius & particeps illius existit. Cuncta itaque scandala abierunt, cuncta obscurata sunt. Veritas gubernat oĩa, mendaciũ exterminatum est, seminator zizaniorum om̃ino defecit.
B frumentum, hoc est deuotus Christi populus in vnum horreum, nempe Christi ecclesiam comportatum est. Orthodoxæ fidei lumen resplenduit, erroris tenebræ succubuerunt, mœror in gaudium versus est, luctus in exultationem commutatus est. Conuersus est dolor noster in lætitiam, omnia in meliorẽ partẽ respexerunt. Quapropter & nos apostolice vos alloquimur: gaudete in Christo gaudete. Terna gaudia trinitas nobis peperit: quã decet omnis gloria, honor, & potentia in secula seculorum, Amen.

CANONES ECCLESIASTICI A SANCTA synodo pronuntiati sunt isti. Sed sciendũ est illorum initia tantummodo hic assignata esse, q̃d in libro, q vocatur ὁμοκάνονος, id sonat quasi dicas volumẽ omniũ canonũ contineat, Habẽt se hoc modo

PRIMVS.

C SAcerdotali dignitate præditis testimonia & correctiones, canonicarumq; ordinationum descriptiones, &c.

II. Quoniã psallentes instituti sumus a deo, in iustitijs tuis meditabor.

III. Omne suffragium existens a principibus, episcopo, presbytero, aut diacono.

IIII. Præco ecclesiæ Paulus diuinus apostolus.

V. Peccatũ ad mortem est, quoties aliqui peccantes nõ sese emendant.

VI. Quandoquidẽ canon est qui iubet bis q̃tannis p singulas prouintias.

VII. Inquit Paulus diuinus apostolus, quorum peccata manifesta sunt

VIII. Quandoquidem qui ex cultu Iudaico & cærimonijs eorum decepti subsannare instituerunt.

IX. Omnes iuueniles lusus, & insanæ debacchationes, falsaq; commentaria & scripta contra venerandas imagines ædita.

X. Quandoquidem clerici quidam decepti, canonicã ordinationem.

XI. Obnoxij existentes, vt omnes diuinos canones custodiamus.

XII. Si quis episcopus aut præses, aut monachus ex laboribus manuũ suarum quicq̃ ab episcopatu aut e monasterio alienauerit.

XIII. Qm̃ ob eã, q̃ propter peccata nostra in ecclesia facta est, calamitatem.

XIIII. Quod ordo quidã sit, in sacerdotali dignitate om̃ibus manifestum

XV. Clericus in posterũ non ordinetur ad duas ecclesias, cauponariũ em̃ est.

XVI. Omnis mollities & ornatus corporis alienus sit a sacerdotali dignitate & ordine.

XVII. Si monachi aliq reliquerint sua monasteria, nõ amplius ad ea recipiant.

XVIII. Estote tales vt externos non offendatis, inquit diuinus Aplus Paulus.

Post editionem canonum extat epistola sic se habens:

¶In omnibus sanctissimo & beatissimo fratri & comministro dño Adriano Papæ veteris Romæ Tarasius diuina miseratione epũs Constantinopoleos nouæ Romæ, in domino gaudere.

SVfficit quidem salutaris dispensatio magni dei & seruatoris nostri Iesu Christi, ad pacem & cõcordiam omnibus Christianis. Ipse enim post resurrectionem à mortuis, apostolis suis inspirando dixit: Pacem meam do vobis, pacẽ meam relinquo vobis. Qua de causa is qui raptus fuit in cœlum, & in paradisum ingressus, audiuit verba quæ nõ oportebat dici Paulus inquam Apostolus diuinus omnibus nobis testatus est, dicens. Christus est pax nostra qui omnia facit ex diuersis, & medium parietem obstaculi dissoluens, inimicitiam scilicet de carne sua. E
Et iterum ad Thessalonicensis scribens admonet: Igitur fratres state & seruate traditiones, quas edocti estis, siue per verbum, siue per epistolas nostras. Sed postea inueteratus hostis diabolus ecclesiam super fundamentum apostolorum & prophetarum per diuersa tempora, iuxta beneplacitum dei ædificatam, non studuit nõ cõuellere & interturbare, seipsum scilicet vi inferens per quasdam asseclas suos viros improbos, per quos etiam zizania seminauit in hac eleganti terra ab apostolis exculta. Hi siquidem accepti a supernis potestate, in sulcis diuinæ efficaciæ seminatũ frumentum reliquere, quorum diuinam doctrinam arripientes patres nostri admirãdii, zizania quidẽ extirparũt, nimirum hæreses & nuperas vaniloquentias radicitus vsque euellentes, & dimisere messem puram ecclesiæ. Vestra igitur deo decens sanctitas horum adhærens doctrinis, & ab ipsis veritatis sermonem accipiens, turbas illas spinosas nunc pullulantes, adiungente se tibi imperatorum fidelissimorum synceritate extirpare machæra spiritus sancti satagit. Misisti enim nobis postulantibus viros concordes, & dignos apostolica sede sancti Petri, quos ad se missos imperatores nostri syncerissimi humaniter suscipientes ad nos iusserunt proficisci, a quibus postq; literas sanctitatis tuæ accepissemus, easq; legissemus, adduximus ad sanctos & reuerentes viros Ioannem & Thomam verbo & cognitione vobiscum sentientes, qui eisdem temporibus, vna cum varijs episcopis, zelo dei & voluntate huc se ad sacram synodum, iubentibus & volentibus etiam syncerissimis imperatoribus contulerunt. Verum nos ante annum sedem coligere synodi statueramus, cũ improbi aliquot homines, & quorum mentes insania tumultuabantur, turbam in nobis cientes, cathedram prohibuerunt. Quamobrem coacti sumus integrum annum a proposito nostro desistere, nihilq; quod ad eã rem attinebat tentare. Tẽpore deinde succedente iterum venerabiles isti episcopi in splendida metropoli Nicea prouinciæ Bithyniæ imperatorum nostrorum mandaro congregatı sunt. nos autẽ accipientes comites itineris & uenerandos viros legatos vestros, & vicarios quoque Orientis, ad ipsam metropolim venimus, & omnibus nobis sedentibus eligere caput, nẽpe ipsum Christũ visum ẽ. Iacebat aũt in sacro throno euangeliũ sanctum quod omnibus nobis qui conuenerant iustum iudicium iudicate, iustitiam pro sancta dei ecclesia administrate proclamabat. Itaq; prærogatiua quadam literas sanctitatis tuæ primo loco legi iussimus, & eramus quidem tunc omnes velutiin regio cõuiuio epulis spũs intenti, quod tali conuiuio animi nostri recrearentur. Pedesq; nostri in viam rectam veritatis per te ducebantur. Sic confracta membra in vnũ corpus componebantur, sic vera concordia reualuit, sic catholica ecclesia in vnionẽ est collecta. Post illas aũt literas, legimus quoq; eas quæ ex Oriẽtalibus diœcesibus nobis missæ fuerant: atq; ita patrum traditionis lumen acrius exactiusq; resplenduit, &

vis ve

A veritatis clarior fortiorq́ʒ euasit. His se ita habentibus ab omnibus nobis qui diuina voluntate cõueneramus confessa est vera, & calumniæ expers confessio, quæ a nobis ad vos missa est. Per relationem itaqʒ nostram pijs imperatoribus nostris omnes hæreticæ prauitatis principes, quiq́ʒ eos insequuntur profanatione & execratione condemnati sunt, propterea quod sanctam catholicam ecclesiam iniuria affecerint, nec vero illi tantũ qui in hac vita in eadẽ opinione manẽt, sed etiam qui vitam turpiter & peruerse proiecerunt. Sed quidã eorum adhuc præsentes, salutẽ suam per scriptos libellos confessi sunt. Neqʒ Christus deus noster, petra scilicet in qua fixi sumus, vestem illam desuper contextam, ipsam nimirum catholicam à se, & super se ædificatam ecclesiam suam, diuisam & disruptã diutius pati potuit, neqʒ membra huc illucq́ʒ dispersa diutius diffundi sustinuit: sed simul cũ veteribus hæresibus errorem nouæ prauitatis iconoclastarum qui contra venerandas imagines rabiẽ suam exercerunt verbo gratiæ suæ subuertit, & machæra spũs execuit. Abunde aũt instructi sumus & experientia cognouimus, veritatem super omnia posse & valere. Quicqd illi repugnat, id tandem semp cedit, & aciem relinquere cogitur. Ipsa est omniũ fortissima, ita vt facile quosuis inimicos superet, & repugnantiũ phalan-
B gas dissipet. Ecce eñ falsiloquorum & mendaciũ labia compressit, tenebræ absurdarum blasphemiarum cessarũt, pulchritudo veritatis dogmatũ resplenduit. Iam omnis hæretica blasphemia eiecta est, & propulsata. Ecclesia proprium ornatum recepit, requiem ex immensis laboribus inuenit. Veritas est incõcussa & inexpugnabilis, aduersus quam portę inferorum & infidelitatis nõ præualebũt: quẽadmodũ ex ore dominico audiuimus, & gaudio repletũ est os nostrũ, & lingua nostra exultatiõe. Gauisi autem sumus in ecclesia cui præsedimus iuxta dei voluntatẽ. Hæc igitur facta sunt, Christo deo nostro qui super omnes est rem procurante, auxiliantibus etiam orthodoxis & fortissimis nostris imperatoribus. Ipsi eñ omnibus in locis venerãdas imagines restituerũt, cum in sacris tẽplis, tum etiã in portis regiarum, quibus deus præmium, exaltãdo cornu imperij illorum, ad pacẽ ecclesiæ suæ & salutẽ oĩm nostrorum Christianorum, cuius nomẽ sit benedictum in secula seculorum, Amen.

τέλος.

¶Io. Baptista Egnatius de vitis imperatorum Romanorũ, de Constantino Leonis filio, & Irene matre, sic scribit.

C

REdditus tandem his principibus veteri religioni suus nitor, reddita vetus pietas Irenes matris opera: quæ Attici sanguinis forma insignis, sed probitatis opinione insignior Leoni nupserat. Quare conuentu trecẽtorum & L. patrum Niceæ indicto, quæ septima synodus habetur, templis, diuisq́ʒ suæ restitutæ sunt imagines. Nec multo post tamen Constantinus iam adultus matrem haud amplius passus, imperio deijcit, eiectam in ordinem redigit. Nicephorum imperatorij & ipsum stemmatis, in quem suffragia multorum tacite inclinabant, oculorum & linguæ vsu priuat. Et ne quid sceleris deesset, Maria vxore monasterio obtrusa, Theodoram concubinam inducit matris cõsilio, vt filium inuisum omnibus faceret: vnde mox rerum sola potita, filium in potestatem redactũ excæcat, eadem die qua sexto ante anno Nicephorum ille eodem supplicio affecerat: ipsaq́ʒ non multo post à Nicephoro pulsa, in Lesbum insulam relegatur. Huius imperio, quod fuit cum filio annorum. x. lamina inuenta est super cadauer his verbis: Christus nascetur ex virgine, in eum credo, Constantini & Irenes imperio o sol iterum me videbis. Sed & Carolus à Leone Romano pontifice imperij corona donatur virtutis, & pietatis ergo.

¶Ex

SYNODI NICAENAE SECVNDAE

¶Ex libro Platinæ, de vitis pontificum. D

HAdrianus primus, patria Romanus patre Theodoro summæ nobilitatis viro, pontificatum iniens, nequaꝗ̃ a maioribus suis degenerauit. Nam magnitudine animi, consilio, doctrina, & sanctitate vitæ, cum quouis Opt. Pont. comparari potest. Cuius amplitudinem Desiderius Longobardorum rex veritus, statim de pace ineunda & de amicitia mentionem per legatos fecit. Verum Hadrianus cognita hominis perfidia plusꝗ̃ punica, in aliud tẽpus pacẽ distulit. Interea vero mortuo Carolomanno, Berta eius coniunx Hildegradæ Caroli vxori ob amplitudinem mariti inuidens, Adoarij cuiusdam consilio vsa, cum filijs ad Desideriũ regem in Italiam confugit, qui eam perbenigne suscepit: & ꝙ se tutiorem futurum hac ratione ab impetu Gallorum existimabat, & ꝙ Francos propositis Carolomãni filijs, facilius sumpturos arma in Carolum regem, si quid in se moueret arbitraretur. Verum cum obtinere ab Hadriano precibus non posset, vt filios Carolomanni reges inungeret, ad vim conuersus in Rauennates mouens ditioni Romanæ obtemperantes, Fauentiam & Comachum vi cepit. Dum hæc in Gallia gererentur, Cõstantinus in oriente imperator elephantiæ morbo correptus, vnde fortasse nata est illa de lepra magni Constantini vana opinio ob similitudinẽ nominis, moriẽs Leonem quartum imperatorem reliquit, qui adeo gemmis delectatus est, vt direpto sacrario sanctæ Sophiæ coronam magni ponderis ac pretij sibi constituerit: qua quidem ita frequenter vtebatur, vt aut propter pondus, aut ob frigiditatem lapillorum subito morbo correptus sit. Idem quoq; accidisse nostra ætate Paulo secundo putauerim, qui adeo his muliebribus delinimentis delectatus est, conquisitis vndiq; magno pretio gemmis, & exhausto pene ecclesiæ Romanæ ærario, vt quotiescunq; in publicũ prodiret, Cybeles quædã Phrygia ac turrita non mitrata videretur. Hinc ego ortã tum sudore præpinguis corporis, tum gemmarum pondere apoplexiam illam puto, ꝗ̃ correptus subito morbo interijt. Leone itaq; mortuo, Irene eius vxor & filius Constantinus sextus imperium accipientes, concilio trecentorum & quinquaginta episcoporum in Nicena vrbe secundo habito instituere, vt qui sacras imagines delendas dicerent, perpetuo anathemate notarentur. Quam quidem constitutionem Constantinus adolescens patris flagitia secutus, quorundam improborum suasu, non ita multo post & abrogauit, & matri omnino administrationem imperij abstulit.

E F

¶Coloniæ, ex ædibus Quentelianis, Anno M.D.XL.
mense Februario.

colorchecker CLASSIC

calibrite